วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เล่ม ๑

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของวุฒิสภา

อ.พ. ๖/๒๕๖๘

จัดทำโดย
สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
www.senate.go.th

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และนำเสนอข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

ทั้งนี้ เพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นางปัณณิตา สท้านไตรภพ	เลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แย้มวงษ์	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายโสภณ ชาตบุษย์จารุ	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุธีรา จินายน	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวภัณฑิลา กิติโยดม	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวณัฐพร สนธิเจริญ	นิติกรปฏิบัติการ
นายทศวิณหุ์ เกียรติทัตต์	วิทยาการชำนาญการพิเศษ
นางพวงผกา วรศิลป์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวบุษบา เสือแป้น	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวอลงกรณ์ ตันเบ็ต	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางภสพร อัครนาวิน	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ สาระสำคัญ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. **๑**

๒. บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. **๑๓**

๓. ตารางเปรียบเทียบ
พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
กับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) **๘๓**

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... **- ๑ -**

๒. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม
วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... **- ๑๗ -**

๓. การสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ..... **- ๒๓ -**

๔. การสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....
(นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
(ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ..... **- ๓๐ -**

๕. การสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....
(นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ) ..... **- ๔๒ -**

๖. สภาพปัญหาและการกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ..... **- ๔๘ -**

๗. วิเคราะห์ผลกระทบของปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ..... **- ๕๒ -**

๘. การกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จำแนกตามจังหวัด ..... **- ๕๖ -**

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

: สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร
ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๔๑๓ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา..... **(๑)**

: ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ..... **(๙)**

: บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... **(๒๗)**

: กระบวนการรับฟังความคิดเห็น
ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ..... **(๑๔๙)**

: กระบวนการรับฟังความคิดเห็น
หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ..... **(๒๕๓)**

: รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... **(๒๙๙)**

ส่วนที่ ๑
สาระสำคัญ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. สาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

สาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๘ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง โดยเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา จนถึงมาตรา ๒๗ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้สั่งเลื่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไปในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๘ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอญัตติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕๕ (๕)[๑] เพื่อขอให้เลื่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้วออกไปก่อน ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่ประชุมได้พิจารณาต่อในวาระที่สองแล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

---

[๑] **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕๕ (๕) กำหนดว่า**

"ข้อ ๕๕ เมื่อที่ประชุมกำลังพิจารณาญัตติใดอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณาเว้นแต่ญัตติ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ ฯลฯ

(๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา

ฯลฯ ฯลฯ"

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้[๒]

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว มีเนื้อหารวมจำนวน ๔๘ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. วันใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป **(ร่างมาตรา ๒)**

๒. กำหนดบทนิยามของคำสำคัญ เช่น

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน

“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

“สภา” หมายความว่า สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(ร่างมาตรา ๓)

---

[๒] อย่างไรก็ตาม คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ได้มีข้อสังเกตเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม “เหตุผล” ของร่างพระราชบัญญัตินี้ และสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการโดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒๗ ประกอบข้อ ๑๐๕ และเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ส่งเหตุผลที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมมาเพื่อวุฒิสภาพิจารณาด้วย โปรดดูเอกสารฉบับนี้หน้า ๗๖ และภาคผนวกหน้า (๙)

๓. ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ **(ร่างมาตรา ๔)**

๔. หมวด ๑ บททั่วไป

๔.๑ กำหนดวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิขั้นพื้นฐานและได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิอันติดตัวมาแต่กำเนิด บนความหลากหลายในชาติกำเนิด ถิ่นที่อยู่ เชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ เพศสภาพ หรือวัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกับบุคคลอื่น สำหรับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องชาติพันธุ์จะกระทำมิได้ อย่างไรก็ดี มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย **(ร่างมาตรา ๕)**

๔.๒ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรใดในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชังหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

การโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์จะกระทำมิได้ **(ร่างมาตรา ๖)**

๔.๓ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการใช้ ส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู แสดงออก ซึ่งภูมิปัญญา ศาสนา ศรัทธาความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และขนบธรรมเนียม ตามจารีตประเพณีอันดีงามที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การบังคับให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องผสมกลมกลืนทางศาสนาวัฒนธรรม หรือทำลายวัฒนธรรมของตน รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่มีเป้าหมายหรือมีผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกพรากจากความผูกพัน วิถีปฏิบัติ หรือคุณค่าทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของตน จะกระทำมิได้ **(ร่างมาตรา ๗)**

๔.๔ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการจัดการศึกษาด้วยภาษาของตนเองที่เหมาะสมกับวิถีทางวัฒนธรรม ร่วมกับการศึกษาของรัฐทุกรูปแบบและทุกระดับ เพื่อให้บุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิถีปฏิบัติ และสามารถสืบทอดวัฒนธรรมและภาษาของตนเองได้ และรัฐพึงให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาดังกล่าว **(ร่างมาตรา ๘)**

๔.๕ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น สิทธิในการจัดการ อนุรักษ์ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมตามภูมิปัญญาที่ได้สืบสาน รักษา และต่อยอดจากมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพชนเพื่อการดำรงชีพโดยไม่เกิดการทำลายให้เสียสมดุลหรือเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ สิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ปลอดจากภัยคุกคาม มลพิษ และวัตถุอันตรายใด ๆ สิทธิในการปกป้องและได้รับความคุ้มครองจากการกระทำใด ๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องถูกพรากจากที่ดิน เขตแดน ทรัพยากรธรรมชาติ และที่อยู่อาศัยของตน โดยปราศจากการรับรู้และยินยอมล่วงหน้าโดยอิสระ และสิทธิในการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๙)**

๔.๖ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการดำเนินวิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองได้อย่างเสรี รวมทั้งการธำรงรักษาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน สังคม และวัฒนธรรมอันมีลักษณะเฉพาะของตน **(ร่างมาตรา ๑๐)**

๔.๗ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ การประเมินผลกระทบ รวมทั้งการออกกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนโครงการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตหรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตของตนหรือชุมชน โดยการมีส่วนร่วมดังกล่าวให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม **(ร่างมาตรา ๑๑)**

๔.๘ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การบริการของรัฐ และสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ อย่างเสมอภาค ทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม **(ร่างมาตรา ๑๒)**

๕. หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๕.๑ กำหนดให้มี “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง ประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สาม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ คน ซึ่งมาจากการเลือกกันเอง เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สี่ กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินทร (องค์การมหาชน) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๗ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน แรงงาน สวัสดิการสังคม สาธารณสุข หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการ

ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินด้านละ ๑ คน กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๙ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๓ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหากำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมแต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงและเจ้าหน้าที่ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ซึ่งผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มอบหมายจำนวนไม่เกิน ๒ คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม **(ร่างมาตรา ๑๓ ถึงร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๘ ถึงร่างมาตรา ๑๙)**

๕.๒ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๒๐)**

๕.๓ กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญ เช่น กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหมวด ๑ บททั่วไป กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ กำหนดมาตรฐานแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อป้องกันและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ กำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๑๗)**

๖. หมวด ๓ สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

๖.๑ กำหนดให้มี “สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวนกลุ่มละไม่เกิน ๕ คน โดยต้องมีสัดส่วนเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม จำนวนรวมแล้วไม่เกิน ๓๐๐ คน รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการประชุมของสภาดังกล่าว **(ร่างมาตรา ๒๑ ถึงร่างมาตรา ๒๗)**

๖.๒ กำหนดให้สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย มีหน้าที่และอำนาจเป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และพื้นที่ทางจิตวิญญาณ รวมทั้งส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและสนับสนุนกระบวนการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการจัดการความขัดแย้งเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้ภูมิปัญญาตามจารีตประเพณี และมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนเกี่ยวกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอชื่อผู้แทนสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยเพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชุมในฐานะตัวแทนของรัฐบาลตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์หรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์หรือรับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ และส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วเสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อพิจารณา หรือส่งให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป ศึกษาติดตาม และรายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีผลกระทบกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์หรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนองค์กร และเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินทร (องค์การมหาชน) ตลอดจนมอบหมายให้สมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย รวมถึงมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กร การบริหารงาน และการปฏิบัติหน้าที่ **(ร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๒๙)**

๖.๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ประธานสภา เป็นประธานกรรมการบริหารสภา รองประธานสภาเป็นรองประธานกรรมการบริหารสภา และกรรมการบริหารสภาจำนวนไม่เกิน ๘ คน ซึ่งที่ประชุมสภาเลือกจากสมาชิก โดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์ เพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม และให้เลขานุการสภาเป็นกรรมการบริหารสภาและเลขานุการกรรมการบริหารสภา รวมถึงกำหนดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารสภาดังกล่าว **(ร่างมาตรา ๓๐)**

๖.๔ กำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย โดยให้มีหน้าที่และอำนาจรับขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๑ รวมทั้งจัดทำทะเบียนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีประจำทุกปีเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้เพียงพอตามความเหมาะสมในการดำเนินงานให้แก่สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง รวมถึงปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการดังกล่าวมอบหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย **(ร่างมาตรา ๓๑)**

๗. หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

๗.๑ กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการกำหนดนโยบาย การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย และการดำเนินการในการรับรองสถานะบุคคลหรือสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าและความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๓๒)**

๗.๒ กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๖ คน ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ

และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน ๗ คน ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อนุกรรมการผู้แทนสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย จำนวนไม่เกิน ๗ คน โดยให้ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร แต่งตั้งไม่เกิน ๒ คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง **(ร่างมาตรา ๓๓ และร่างมาตรา ๓๔)**

๗.๓ กำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ การสร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๓๖)**

๗.๔ กำหนดให้คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน โดยคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้ **(ร่างมาตรา ๓๕)**

๘. หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๘.๑ กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนทำความตกลงกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีหน้าที่สนับสนุนชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการดังกล่าว **(ร่างมาตรา ๓๗)**

๘.๒ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย **(ร่างมาตรา ๓๘)**

๘.๓ กำหนดให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การทำกิน การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์ดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ไม่ทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กำหนด **(ร่างมาตรา ๓๙)**

๘.๔ เมื่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน แต่ไม่เกิน ๑๕ คน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อมีหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง **(ร่างมาตรา ๔๐ และร่างมาตรา ๔๑)**

๘.๕ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบ จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เพื่อขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอให้มีการปรับปรุงแผนแม่บทหรือแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประสานงานการรับความช่วยเหลือที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๔๒)**

๙. บทเฉพาะกาล

๙.๑ กำหนดให้ในวาระเริ่มแรก คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งรองประธานกรรมการคนที่สาม รองประธานกรรมการคนที่สี่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และกรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๒๑๐ วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อย่างไรก็ดี การปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนดังกล่าว ไม่รวมถึงการออกระเบียบตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ **(ร่างมาตรา ๔๓)**

๙.๒ ในวาระเริ่มแรก กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และกรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ **(ร่างมาตรา ๔๔)**

๙.๓ ในวาระเริ่มแรก กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การเลือกและการถอดถอนสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และจำนวนสมาชิกที่มาจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวแล้ว ให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ดำเนินการขึ้นทะเบียนและให้มีการเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนด และจัดให้มีการประชุมสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยครั้งแรกเพื่อเลือกประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย รองประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เลขานุการสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และกรรมการบริหารสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และสรรหากรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่เลือกสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยแล้วเสร็จ **(ร่างมาตรา ๔๕)**

๙.๔ กำหนดให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ **(ร่างมาตรา ๔๖)**

๙.๕ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมนำข้อมูลเกี่ยวกับเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ ที่ได้จัดทำตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง มาใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ระเบียบตามมาตรา ๓๗ วรรคสองใช้บังคับ **(ร่างมาตรา ๔๗)**

สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ

1. กำหนดบทนิยาม ของคำสำคัญ เช่น คำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" "สภา" "คณะกรรมการ"

2. กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคม ตามวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

3. กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับนโยบาย เรียกว่า "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์"

4. กำหนดให้มี "สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

5. กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการกำหนดนโยบาย การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย และการดำเนินการในการรับรองสถานะบุคคลหรือสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าและความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

6. กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

๒. บทวิเคราะห์
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

บทวิเคราะห์
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งและวาระที่สอง

๑.๑. วาระที่หนึ่ง ขั้นรับหลักการ[๑]

๑.๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ โดยที่ประชุมเห็นชอบให้นำร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันอีก จำนวน ๔ ฉบับขึ้นมาพิจารณารวมกันไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕๕ (๒) ข้อ ๒๘ และข้อ ๑๑๗ วรรคสาม[๒] คือ

---

[๑] สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา บันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่งขั้นรับหลักการ และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ LIRT คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร https://dl.parliament.go.th หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๘ ในหน้าที่ ๓๑ ถึงหน้าที่ ๓๓

[๒] **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕๕ (๒) ข้อ ๒๘ และข้อ ๑๑๗ วรรคสาม** กำหนดไว้ ดังนี้

"**ข้อ ๕๕** เมื่อที่ประชุมกำลังพิจารณาญัตติใดอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณา เว้นแต่ญัตติ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ ฯลฯ

(๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

ฯลฯ ฯลฯ

ข้อ ๒๘ การประชุม ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๑๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ฯลฯ ฯลฯ

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง"

(๑) ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... เสนอโดย นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔

(๒) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... เสนอโดย นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔

(๓) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... เสนอโดย นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖

(๔) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เสนอโดย นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ (ซึ่งยังมิได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร)

๑.๑.๒ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ก่อนที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๕ ฉบับนี้ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุมได้อนุญาตให้นางสาวอัญชลี ทำนุรัฐ ผู้อำนวยการกองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม นายอภินันท์ ธรรมเสนา ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และนายจิรวัฒน์ อรัณยกานนท์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เข้าร่วมชี้แจงต่อที่ประชุม ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๖[๓] และได้อนุญาตให้ นายศักดิ์ดา แสนมี่ นายกิตติศักดิ์ รัตนกระจ่างศรี นายชูพินิจ เกษมณี นายยงยุทธ สืบทายาท นางนิตยา เอียการนา นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด นายวิทวัส เทพสง นายวรวิทย์ นพแก้ว นางสาววิไลลักษณ์ เยอเบาะ และนายถาวร หลักแหลม ตัวแทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เข้าร่วมเป็นผู้เสนอและชี้แจงต่อที่ประชุม ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๓ วรรคสอง[๔]

---

[๓] **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๖** กำหนดไว้ ดังนี้

“**ข้อ ๗๖** ประธานอาจอนุญาตให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีก็ได้”

[๔] **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๓** กำหนดไว้ ดังนี้

“**ข้อ ๑๑๓** ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้เลขาธิการจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างพระราชบัญญัตินั้นเพื่อให้สภาทราบด้วย

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นผู้เสนอและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุม”

ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งกล่าวถึงสาระสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอทั้ง ๕ ฉบับ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช) ได้แถลงหลักการและเหตุผลพร้อมทั้งกล่าวถึงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เสนอโดย คณะรัฐมนตรี สรุปได้ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ในวาระที่หนึ่ง ขั้นรับหลักการ จำนวน ๓๕ มาตรา มีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

๑. วันใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป **(ร่างมาตรา ๒)**

๒. กำหนดบทนิยามของคำสำคัญ เช่น

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

“สมัชชา” หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(ร่างมาตรา ๓)

๓. ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน **(ร่างมาตรา ๔)**

๔. หมวด ๑ บททั่วไป

กำหนดวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย **(ร่างมาตรา ๕)**

๕. หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๕.๑ กำหนดให้มี “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๙ คน ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมาย การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๖ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๒ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี โดยให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ข้าราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงวัฒนธรรมที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกันแต่งตั้งไม่เกิน ๒ คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการโดยอนุโลม **(ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๙ และร่างมาตรา ๑๑ ถึงร่างมาตรา ๑๒)**

๕.๒ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๑๓)**

๕.๓ กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญ เช่น กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครอง ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ออกระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติสำหรับประชาชนในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ กำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๑๐)**

๖. หมวด ๓ สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

๖.๑ กำหนดให้มี “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จำนวนกลุ่มละไม่เกิน ๕ คน รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของสมัชชาดังกล่าว

๖.๒ กำหนดให้สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสนอแนะนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำ

บริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนรายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่
(ร่างมาตรา ๑๔ ถึงร่างมาตรา ๒๑)

๗. หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

๗.๑ กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนเพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๒๒)**

๗.๒ กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๔ คน ได้แก่ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๗ คน ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อนุกรรมการผู้แทนสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย จำนวน ๒ คน โดยให้ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร แต่งตั้งไม่เกิน ๒ คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง **(ร่างมาตรา ๒๓ และร่างมาตรา ๒๔)**

๗.๓ กำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่การสร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์ **(ร่างมาตรา ๒๖)**

๗.๔ กำหนดให้คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน โดยคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้ **(ร่างมาตรา ๒๕)**

๘. หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๘.๑ กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการดังกล่าวกำหนด **(ร่างมาตรา ๒๗)**

๘.๒ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย **(ร่างมาตรา ๒๘)**

๘.๓ กำหนดให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย เช่น ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์ดังกล่าว ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง **(ร่างมาตรา ๒๙)**

๘.๔ เมื่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน แต่ไม่เกิน ๑๕ คน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง **(ร่างมาตรา ๓๐ และร่างมาตรา ๓๑)**

๘.๕ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน และสนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) **(ร่างมาตรา ๓๒)**

๙. บทเฉพาะกาล

๙.๑ กำหนดให้ในวาระเริ่มแรก คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๙ คน ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิริธร โดยให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และกรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ **(ร่างมาตรา ๓๓)**

๙.๒ กำหนดให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ **(ร่างมาตรา ๓๔)**

๙.๓ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยให้ครบองค์ประกอบของสมัชชา และจัดให้มีการประชุมสมัชชาภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ **(ร่างมาตรา ๓๕)**

๒) นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งกล่าวถึงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

เหตุผล

ประเทศไทยมีชาติพันธุ์กลุ่มน้อยหลากหลายกลุ่ม อยู่อาศัยกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะได้บัญญัติรับรองให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง[๕] มีสถานะภาพ[๖] ที่เสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และมีสิทธิเสรีภาพเฉกเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะมาตรา ๒๗ ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ และมาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ประกอบกับประเทศไทยยังให้การรับรองกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

---

[๕] วรรคตอนตามที่ปรากฏในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

[๖] ถ้อยคำตามที่ปรากฏในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ที่ถูกน่าจะเป็นคำว่า “สถานภาพ”

แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ก็ยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิต่างๆ บรรดาที่กฎหมายบัญญัติไว้จริง นอกจากนี้ยังมีกฎหมายและนโยบายที่กีดกันสิทธิในที่ดินและทรัพยากร โดยเฉพาะกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับป่าไม้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง เช่น สิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน สิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

จากนั้น นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) ได้กล่าวถึงความจำเป็นและหลักการสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) การประกาศเขตพื้นที่อุทยานทับซ้อนกับที่ทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ในการเก็บของป่า การนำไม้มาสร้างบ้าน เพราะทำให้วิถีชีวิตดังกล่าวกลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย อันเป็นผลมาจากกฎหมายและนโยบายของรัฐที่ไม่เป็นธรรม นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมชุมชน รวมถึงปัญหาการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ จากรัฐ โดยกฎหมายและนโยบายของรัฐที่ไม่เป็นธรรมหรือเลือกปฏิบัตินี้ ยังทำให้เกิดปัญหาด้านอคติทางวัฒนธรรมและความไม่เข้าใจวิถีชนพื้นเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานว่ากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งเป็นผู้อพยพเข้ามาใหม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ รวมถึงเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเป็นผู้ทำลายป่า

(๒) การแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างของชาติพันธุ์จำเป็นต้องมีกฎหมายรับรองสิทธิให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้ให้แก่คนในสังคมไทยไม่ให้มีอคติหรือการสร้างความเกลียดชังที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วได้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ประเทศแคนาดา ประเทศญี่ปุ่น ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศออสเตรเลีย

(๓) กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ คือ คุ้มครองสิทธิและสร้างกลไกในรูปแบบคณะกรรมการให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓) นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งได้กล่าวถึงสาระสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เป็นผู้เสนอ) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ได้บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม[๗] ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลายของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อ ตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนรวมอยู่ในราชอาณาจักรไทย แม้ที่ผ่านมาจะมีนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ยังขาดบทกฎหมายเฉพาะที่กำหนดมาตรการอันเหมาะสม ในการปฏิบัติต่อคนเหล่านี้ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยหลายกลุ่ม ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการเท่าที่ควร เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการ ที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย อีกทั้ง ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชน ที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์แห่งการดึงศักยภาพชุมชุมร่วมพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

[๗] วรรคตอนตามที่ปรากฏในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

จากนั้น นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย ได้กล่าวถึงความจำเป็นและหลักการสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีข้อดี ดังนี้

(๑) คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติ เหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง รวมทั้งส่งเสริมภูมิปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม ตลอดจนส่งเสริมให้มีการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมและการเมืองทุกระดับของกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐร่วมกันให้ความคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยไม่ปล่อยให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องแก้ไขปัญหาด้วยตนเองตามลำพัง

(๓) ตั้งคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์

(๔) จัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยเพื่อประสานงานและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) จัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์

(๖) กำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีสิทธิในที่อยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(๗) กำหนดความผิดอาญาฐานกระทำการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างด้านถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ อันเป็นการกระทำที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้

(๘) กำหนดบทเฉพาะกาลในช่วงเปลี่ยนผ่านเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ

๔) นายชูพินิจ เกษมณี ตัวแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งได้กล่าวถึงสาระสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... (นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และร่วมรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรองเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือเป็นพันธะของรัฐบาลที่จะต้องให้การส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

กลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิม ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอุษาคเนย์มายาวนาน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ[๘] กลุ่มประชากรเหล่านี้มีองค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบแบบแผนภูมิปัญญาของตนเอง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิในการพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการดำรงวิถีชีวิต ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเกิดการรวมตัวกันของชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดวิถีชีวิตตนเอง จึงเห็นพ้องกันว่าจักต้องมีกลไกในการส่งเสริม ประสานงาน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ มาตรา ๔๓ และ มาตรา ๗๐ แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีความจำเป็นที่ต้องตราพระราชบัญญัตินี้

[๘] วรรคตอนตามที่ปรากฏในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... (นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ)

๕) นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด ตัวแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งได้กล่าวถึงสาระสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

เหตุผล

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560[๙] ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กรชุมชน หรือหมู่คณะอื่น และรัฐธรรมนูญยังรับรองสิทธิให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน[๑๐] และยังให้สัตยาบันเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทยต้องถือปฏิบัติด้วย

---

[๙] ข้อความตามที่ปรากฏในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ)

[๑๐] วรรคตอนตามที่ปรากฏในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ)

เนื่องจากผลจากการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคมและยังถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างแห่งเชื้อชาติและภาษา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังมีความด้อยสิทธิและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

๑.๑.๓ การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังจากที่ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญทำนองเดียวกันดังกล่าวทั้ง ๔ ฉบับ ได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) ประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

(๑.๑) ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ มากกว่า ๗๐ กลุ่มชาติพันธุ์ เช่น “ชาวเขา” บนดอยสูงภาคเหนือ “ชาวเล” ที่ลอยเรืออยู่ทางภาคใต้ แต่กลับไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิ เช่น สถานะทางกฎหมายของบุคคล สิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือที่อยู่ในการดูแลของทางราชการซึ่งไม่อนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะ และสวัสดิการและสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ปัญหาด้านการศึกษาที่กลุ่มชาติพันธุ์ยังขาดแคลนและเข้าไม่ถึงทุนการศึกษาที่ให้แก่ผู้ยากไร้ หรือสิทธิในการเข้าถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล เข้าไม่ถึงวัคซีน หรือครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่สามารถใช้ในการป้องกันเชื้อโรค รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิในวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

(๑.๒) เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอนหรือบทเรียนในอดีตส่วนใหญ่มักจะกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ว่ามีภาพลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกป่า จึงทำให้คนทั่วไปมีอคติกับกลุ่มชาติพันธุ์และมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็น “คนชายขอบ” “พลเมืองชั้นสอง” และ “ชนกลุ่มน้อย” ดังนั้น จึงควรสร้างความตระหนักรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ให้สังคมรับรู้เสียใหม่

(๒) ประเด็นที่เกี่ยวกับบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญทำนองเดียวกันอีก จำนวน ๔ ฉบับ

(๒.๑) การกำหนดบทนิยาม คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” โดยไม่ใช้คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” นั้น เพื่อให้เป็นไปตามที่ประเทศไทยได้ให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: UNDRIP) และตามที่ได้เคยแถลงต่อที่ประชุมสหประชาชาติว่าประเทศไทยไม่มี “ชนเผ่าพื้นเมือง” ตามความหมายของปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองเหมือนที่ทวีปอเมริกามีชนเผ่าพื้นเมืองหรืออินเดียนแดงที่ในอดีตได้ก่อสงครามเพื่อแย่งชิงดินแดนกัน เนื่องจากชนเผ่าพื้นเมืองหล่านี้มีสิทธิในการปกครองตนเองหรือมีรัฐบาลของตนเองได้ ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีเผ่าพันธุ์ไทยเพียงเผ่าพันธุ์เดียว ไม่มีชนเผ่าพื้นเมือง นอกจากนี้หากใช้คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” จะเป็นภัยต่อความมั่นคง เพราะชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิมีการปกครองตนเองหรือมีรัฐบาลของตนเองได้ รวมทั้งสามารถกำหนดอนาคตทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างอิสระนั่นเอง

(๒.๒) หมวดที่ว่าด้วยคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ควรกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นรองประธานกรรมการด้วย เพื่อจะได้นำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาเป็นทุนหรือเศรษฐกิจชาติพันธุ์มาใช้ร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็น Soft Power อย่างหนึ่ง โดยมุ่งเปลี่ยนปัญหาสังคมให้เป็นโอกาสด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งควรมีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มาจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน เพราะหากมีองค์ประกอบของคณะกรรรมการจากภาครัฐมากเกินไป อาจทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพได้

(๒.๓) กลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่มีสัญชาติ อาจไม่มีคุณสมบัติในการเป็นคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาทบทวนคุณสมบัติของกรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

(๒.๔) ควรให้สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม

(๒.๕) หากจะจัดตั้งสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อให้เกิดการประสานงาน เรียนรู้ร่วมกัน สนับสนุน ติดตาม และผลักดันให้ภารกิจของสภาดังกล่าวกับภาครัฐบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ก็ต้องพิจารณาให้รอบคอบเพื่อป้องกันไม่ให้เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสร้างความแตกแยกในสังคมภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ว่าประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้

(๒.๖) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๑๓ (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ความในมาตรา ๖ วรรคสาม แห่งร่างพระราชบัญญัติเดียวกัน กำหนดให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๓

โดยกำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่ร่วมรับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๓) ข้อดีของการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

(๓.๑) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัยจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยได้รับการรับรองตามกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้สามารถดำรงชีวิตตามวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของตนได้อย่างสงบสุข และไม่ถูกรบกวน

(๓.๒) ร่างพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดให้มีพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งอยู่มาก่อนการจัดตั้งเขตอนุรักษ์ มีวิถีชีวิตที่อยู่กับธรรมชาติด้วยความเกื้อกูล มีสิทธิในที่อยู่อาศัยและสิทธิในการใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยการเก็บหาของป่าจากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเขตอนุรักษ์ได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกบังคับให้ออกจากพื้นที่อาศัยของตนและป้องกันการผสมกลืนทางวัฒนธรรมหรือทำลายวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

๑.๑.๔ การตอบชี้แจง

เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายเสร็จแล้ว มีผู้ตอบชี้แจง ดังนี้

๑) นายชูพินิจ เกษมณี ตัวแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ได้ตอบชี้แจงสรุปสาระสำคัญได้ว่า เนื่องจากประเทศไทยได้รับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองแล้ว โดยความในมาตรา ๔๖ แห่งปฏิญญาสหประชาชาติดังกล่าว ไม่มีถ้อยคำใดที่อาจแปลความได้ว่าการกำหนดบทนิยามคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” จะเป็นการให้อำนาจแก่ประชาชน กลุ่มคน หรือบุคคลใด ในการกระทำกิจกรรมหรือการกระทำใด ๆ ที่ขัดต่อปฏิญญาสหประชาชาติดังกล่าวหรือตีความว่าเป็นการให้อำนาจหรือสนับสนุนหรือกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดการแตกแยก หรือเป็นอุปสรรค ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของบูรณภาพทางดินแดนหรือเอกภาพทางการเมืองขององค์อธิปัตย์และรัฐเอกราช ทั้งนี้ ความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งได้รับการยอมรับจากคนกลุ่มอื่น ๆ นั้นไม่ใช่หน้าที่ของรัฐที่จะเป็นผู้กำหนดความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองแต่อย่างใด

๒) นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด ตัวแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ได้ตอบชี้แจงสรุปสาระสำคัญได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องการสร้างความเป็นธรรมให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปในสังคมพหุวัฒนธรรมในการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตามหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ให้การรับรองแล้ว

๓) นายเลาฟ้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) ได้ตอบชี้แจงสรุปสาระสำคัญได้ว่า คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” หรือ “Indigenous People” ไม่ใช่คำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการมีสิทธิเหนือดินแดนหรือแยกการปกครองตนเองหรือกลุ่มที่เคยถูกล่าอาณานิคมในความหมายอย่างแคบ แต่ปัจจุบันคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ขยายความให้หมายความถึงกลุ่มวัฒนธรรมที่สืบเชื้อสายทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวพันกับภูมิภาคนั้นเป็นสำคัญ ดังนั้น การจัดตั้งสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยจึงเป็นเพียงกลไกหนึ่งที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มคนชายขอบมีโอกาสเข้าถึงสิทธิภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดโดยดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ของรัฐ ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงแต่อย่างใด จึงขอให้หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานความมั่นคงไม่ต้องกังวลใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว อย่างไรก็ดี อาจเปลี่ยนชื่อสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยเป็นชื่ออื่นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมได้ เช่น สภาชาติพันธุ์ หรือสมัชชาชาติพันธุ์

๔) นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย ได้ตอบชี้แจงสรุปสาระสำคัญได้ว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ที่กำลังจะตั้งขึ้นจะเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่มีมาอย่างยาวนาน อันจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการส่งเสริมวิถีชีวิตภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

๑.๑.๕ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ขั้นรับหลักการ

มติ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ นายเกชา ศักดิ์สมบูรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรครวมไทยสร้างชาติ ได้เสนอให้ที่ประชุมแยกลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๕ ฉบับ ทีละฉบับ ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๒๕๗ เสียง ไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๑๕๗ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง

จากนั้นที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๕ ฉบับ ทีละฉบับ ตามลำดับ ดังนี้

๑. ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ด้วยคะแนนเสียง ๔๑๕ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง

๒. ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... (นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ) ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๖ เสียง ไม่รับหลักการ ๒๕ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ไม่มี

๓. ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ) ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๕ เสียง ไม่รับหลักการ ๒๕ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง

๔. ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ด้วยคะแนนเสียง ๓๘๙ เสียง ไม่รับหลักการ ๒๕ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง

๕. ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ด้วยคะแนนเสียง ๔๑๒ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี งดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ไม่มี

และมีมติให้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ จำนวน ๔๒ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สองขั้นคณะกรรมาธิการ ทั้งนี้ เนื่องจากมีร่างพระราชบัญญัติซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอกฎหมายรวมพิจารณาอยู่ด้วย ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒๒[๑๑] จำนวนคณะกรรมาธิการวิสามัญต้องประกอบด้วยผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน

๑. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=01GY7

[๑๑] **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒๒** กำหนดไว้ ดังนี้

“**ข้อ ๑๒๒** การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด และให้นำความในข้อ ๑๒๑ (๒) (๓) และวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๒. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=23PP1	
๓. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://www.senate.go.th/document/Lawdraft/Ext5/5940_0001.PDF	
๔. ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... (นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=7VUR8	
๕. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระในคราวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=YUOL0	

๖. เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... เพิ่มเติม (Supplement) จาก อ.พ. ๔/๒๕๖๖ ของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/619808
๗. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11224&mid=4550
๘. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11223&mid=4550

๑.๒ วาระที่สอง ขั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา[๑๒]

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ในวาระที่สอง ขั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา เริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง โดยมีการพิจารณาและอภิปรายสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑.๒.๑ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ	**ไม่มีการแก้ไข**
๑.๒.๒ คำปรารภ	**ไม่มีการแก้ไข**
๑.๒.๓ มาตรา ๑	**ไม่มีการแก้ไข**
๑.๒.๔ มาตรา ๒	**ไม่มีการแก้ไข**
๑.๒.๕ มาตรา ๓	**มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน ***ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด***

“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

“***สมัชชา***สภา” หมายความว่า ***สมัชชา***สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิก***สมัชชา***สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

---

[๑๒] สามารถสืบค้นเอกสารรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ใบแทรกแก้ไขเพิ่มเติมรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญ บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง ขั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ LIRT คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร https://dl.parliament.go.th หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๙ ถึง ๑๔ ในหน้าที่ ๗๕ และหน้าที่ ๗๖

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้””

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายชูพินิจ เกษมณี (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ในมาตรา ๓ เป็นดังนี้

““กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน ทั้งนี้ ***ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด***ให้หมายความรวมถึงกลุ่มคนที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่า ชนเผ่าพื้นเมือง ชนพื้นเมือง ชนพื้นเมืองดั้งเดิม หรือชนพื้นถิ่นด้วย”

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นางสาวภัสริน รามวงศ์ นายกิตติศักดิ์ รัตนกระจ่างศรี นายเกรียงไกร ชีช่วง นายยงยุทธ สืบทายาท นายศักดิ์ดา แสนมี่ และนางสุนี ไชยรส (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ในมาตรา ๓ เป็นดังนี้

““กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน ทั้งนี้ ***ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด***ให้หมายความรวมถึงกลุ่มที่ระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองด้วย”

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นางสาวภัสริน รามวงศ์ นายกิตติศักดิ์ รัตนกระจ่างศรี นายเกรียงไกร ชีช่วง นายยงยุทธ สืบทายาท นายศักดิ์ดา แสนมี่ และนางสุนี ไชยรส (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นบทนิยามคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ต่อจากนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ในมาตรา ๓ ดังนี้

““ชนเผ่าพื้นเมือง” หมายความว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับถิ่นฐาน และอาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่ในประเทศไทยอย่างยาวนาน พึ่งพาและผูกพันกับที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ๆ มีอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมและภาษา และมิได้เป็นกลุ่มที่มีอำนาจครอบงำทางเศรษฐกิจและสังคม”

นายอัครเดช วงษ์พิทักษ์โรจน์ ขอแปรญัตติตัดคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ออกทุกมาตรา

คณะกรรมาธิการได้ชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

กรรมาธิการได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องมีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ให้สามารถดำรงวิถีชีวิตของตนได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นไปตามหลักสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ที่บัญญัติว่า “ให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุขไม่ถูกรบกวน...”

๒. ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองแห่งสหประชาชาติ หรือ UNDRIP มาตรา ๔๖ ระบุชัดเจนว่า ปฏิญญาฉบับนี้ไม่อนุญาตให้ผู้ใดนำข้อความไปใช้เพื่อให้เกิดความแตกแยก และคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในประเทศไทยมีอยู่จริงโดยยึดจากหลักเกณฑ์วิถีชีวิต และกลุ่มเครือข่ายชุมชนวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นคำที่สหประชาชาติให้การยอมรับ

๓. ความมั่นคงของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ไม่ใช่ความมั่นคงแบบอนุรักษ์นิยมเพียงอย่างเดียว แต่เป็นความมั่นคงของมนุษย์ด้วย ดังนั้น เมื่อประเทศไทยได้ลงนามในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP) และในประเทศไทยไม่ได้มีเผ่าพันธุ์ไทยแค่เผ่าพันธุ์เดียว จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” เพื่อให้มีความหมายครอบคลุมทุกเผ่าพันธุ์

๔. การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ไม่ได้บัญญัติคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ ไม่ได้หมายความว่าจะบัญญัติคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในกฎหมายอื่น ๆ ไม่ได้ ประกอบกับประเทศไทยเป็นสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNHRC) จึงควรเข้าใจกรอบกติกาสากล และออกกฎหมายให้เป็นรูปธรรมชัดเจน

๕. บทนิยามคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไม่ได้เป็นการให้ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์เพียงอย่างเดียว แต่จะทำให้ลูกหลานของกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิและโอกาสเข้าร่วมในเวทีระดับนานาชาติ เช่น ได้รับทุนสนับสนุนจากองค์กรชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ การได้รับแต่งตั้งเป็นผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง การได้รับความคุ้มครองด้านสิทธิและทรัพยากรตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๖. บทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ครอบคลุมถึงกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองแล้ว ไม่ว่าจะเป็นชาติพันธุ์ใดก็ตาม อย่างไรก็ดี ที่ขอเพิ่มบทนิยามคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” นั้น เนื่องจากชนเผ่าพื้นเมืองมีเอกลักษณ์และต้องได้รับความคุ้มครองส่งเสริมเป็นพิเศษ เพื่อให้เชื่อมโยงไปยังกติการะหว่างประเทศทุกฉบับ แต่ไม่ได้หมายความว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” จะได้รับอภิสิทธิ์แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามหากไม่กำหนดบทนิยามคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ให้ชัดเจน กลุ่มคนเหล่านี้จะถูกกลืนหรือมีความเสี่ยงที่จะถูกครอบงำกดขี่ หรือเสื่อมถอยทางด้านวัฒนธรรมในอนาคต

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ให้ได้สิทธิทุกอย่างโดยไม่ขาดตกบกพร่อง

๒. “ชนเผ่าพื้นเมือง” คือ กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่เดิม และถูกคนกลุ่มใหม่เข้ามายึดครองพื้นที่ เช่น ชนเผ่าอินเดียนแดงในสหรัฐอเมริกาที่ถูกคนผิวขาวรุกราน แต่ประเทศไทยไม่มีชนเผ่าพื้นเมือง ประชาชนที่อยู่มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล คือ “เผ่าไทย” และประชาชนที่อยู่ชายขอบ คือ “ชาติพันธุ์”

๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ บัญญัติไว้แต่เฉพาะคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” โดยไม่ได้บัญญัติคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ จึงทำให้การบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ โดยมีคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้น หากจะกำหนดบทนิยามศัพท์คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญก่อน แล้วจึงออกกฎหมายลำดับรองลงมา

๔. เนื่องจากประเทศไทยได้ลงนามในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP) โดยในปฏิญญาดังกล่าวได้มีการระบุถึงสิทธิการปกครองตนเอง ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจเป็นปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศในอนาคต หากยังมีการบัญญัติคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

คณะกรรมาธิการตอบชี้แจง ดังนี้

- คณะกรรมาธิการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามศัพท์ คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ เนื่องจากคำว่ากลุ่มชาติพันธุ์นั้นเป็นถ้อยคำกลางที่ครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มอยู่แล้ว โดยคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหลายกลุ่มซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทยและมีประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๖ มาตรา ๔ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๔ ให้***รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และ***รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ***ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน***”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม และนางสาวภัสริน รามวงศ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรี*ว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน”

กรรมาธิการได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การกำหนดให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจาก ๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นตัวแทนของประเทศไทยในการแสดงบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญต่อพระราชบัญญัติฉบับนี้ และ ๒) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในการพิจารณาการออกกฎหมายลำดับรองของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) หรือกระทรวงวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัตินี้

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๗ หมวด ๑ บททั่วไป	**ไม่มีการแก้ไข**
๑.๒.๘ มาตรา ๕	**มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ*คุ้มครองชาวไทย*ให้กลุ่มชาติพันธุ์*ต่าง ๆ* ให้มีสิทธิขั้นพื้นฐานและได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิอันติดตัวมาแต่กำเนิด บนความหลากหลายในชาติกำเนิด ถิ่นที่อยู่ เชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ เพศสภาพ หรือวัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม*ตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้*อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกับบุคคลอื่น

(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามฮีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสื่อมค่า

(๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามฮีตประเพณี

(๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) การจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน

(๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐ หรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน

(๗) การเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่งการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๙ มาตรา ๕/๑ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๕/๑ กลุ่มชาติพันธุ์ต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรใดในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

การโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์จะกระทำมิได้”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๐ มาตรา ๕/๒ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๕/๒ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการใช้ ส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู แสดงออก ซึ่งภูมิปัญญา ศาสนา ศรัทธาความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และขนบธรรมเนียม ตามจารีตประเพณีอันดีงามที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

การบังคับให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องผสมกลมกลืนทางศาสนา วัฒนธรรม หรือทำลายวัฒนธรรมของตน รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่มีเป้าหมายหรือมีผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกพรากจากความผูกพัน วิถีปฏิบัติ หรือคุณค่าทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของตน จะกระทำมิได้”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๑ มาตรา ๕/๓ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๕/๓ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการจัดการศึกษาด้วยภาษาของตนเองที่เหมาะสมกับวิถีทางวัฒนธรรม ร่วมกับการศึกษาของรัฐทุกรูปแบบและทุกระดับ เพื่อให้บุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิถีปฏิบัติ และสามารถสืบทอดวัฒนธรรมและภาษาของตนเองได้ และรัฐพึงให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาดังกล่าว”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๒ มาตรา ๕/๔ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๕/๔ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิในการจัดการ อนุรักษ์ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ พันธุกรรมพืชและสัตว์อันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาและระบบนิเวศอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ตลอดจนดำรงความสัมพันธ์ด้านจิตวิญญาณกับที่ดิน น้ำ ป่าไม้ ทะเลและชายฝั่งทะเล รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติอื่นด้วย

(๒) สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม ตามภูมิปัญญาที่ได้สืบสานรักษา และต่อยอดจากมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพชนเพื่อการดำรงชีพ โดยไม่เกิดการทำลายให้เสียสมดุลหรือเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ

(๓) สิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ปลอดจากภัยคุกคาม มลพิษและวัตถุอันตรายใด ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน หรือโครงการของภาครัฐหรือภาคเอกชน หรือโครงการร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเป็นธรรมในกรณีที่เกิดผลกระทบจากนโยบาย แผนงาน หรือโครงการดังกล่าว

(๔) สิทธิในการปกป้องและได้รับความคุ้มครองจากการกระทำใด ๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องถูกพรากจากที่ดิน เขตแดน ทรัพยากรธรรมชาติ และที่อยู่อาศัยของตน โดยปราศจากการรับรู้และยินยอมล่วงหน้าโดยอิสระ สิทธิในการได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเป็นธรรม โดยจะจัดให้อยู่ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และมีการรับรองสถานะของที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม และสิทธิในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

(๕) สิทธิในการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๓ มาตรา ๕/๕ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๕/๕ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการดำเนินวิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองได้อย่างเสรี รวมทั้งการธำรงรักษาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน สังคมและวัฒนธรรมอันมีลักษณะเฉพาะของตน”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๔ มาตรา ๕/๖ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๕/๖ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ การประเมินผลกระทบ รวมทั้งการออกกฎระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนโครงการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตหรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตของตนหรือชุมชน

การมีส่วนร่วมตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๕ มาตรา ๕/๗ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๕/๗ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การบริการของรัฐ และสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ อย่างเสมอภาค ทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๖ หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่มีการแก้ไข

๑.๒.๑๗ มาตรา ๖ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง

(๒/๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง

(๒/๒) ประธานสภา เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สาม

(๒/๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลตาม (๔) จำนวนหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเอง เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สี่

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมายรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติหรือและสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน แรงงาน สวัสดิการสังคม สาธารณสุข หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินด้านละหนึ่งคน

(๕) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกเก้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชาสภา

(๖) กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

การสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเพศสภาพที่เหมาะสม

ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกันแต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ซึ่งผู้อำนวยการมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๘ มาตรา ๗ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามยี่สิบห้าปี***และไม่เกินเจ็ดสิบปี***

(๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๑๙ มาตรา ๘ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) เหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน

กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๐ มาตรา ๙ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๗”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายนิคม บุญวิเศษ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๙ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ”

กรรมาธิการได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การกำหนดให้กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์พ้นจากตำแหน่งโดยคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ นั้น เป็นการใช้คะแนนเสียงที่มากจนเกินไปเมื่อเทียบกับการใช้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็น ไม่ติดใจ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๑ มาตรา ๑๐ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และที่สอดคล้องกับพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์***ตามมาตรา ๕***ที่กำหนดไว้ในหมวด ๑ บททั่วไป

(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามมาตรา ๒๔

(๗) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสภาเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

(๗/๑) กำหนดมาตรฐานแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อป้องกันและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น

(๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งรวมถึงการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา ๕/๑ และมาตรา ๕/๒ วรรคสองด้วย ทั้งนี้ การร้องทุกข์ การรับเรื่องร้องทุกข์ การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และการกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์

(๙/๑) พิจารณารายงานเกี่ยวกับสถานการณ์การละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๑๓ (๖/๑) และกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการคุ้มครองสิทธิและการเยียวยา

(๙/๒) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปีและการเผยแพร่ต่อสาธารณะตามมาตรา ๑๓ (๖/๒)

(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย และดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๒ มาตรา ๑๑ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม

ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสองครั้ง”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม และนางสาวภัสริน รามวงศ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม

ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสี่ครั้ง”

กรรมาธิการได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้งอาจจะทำให้คณะกรรมการไม่สามารถดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้โดยเฉพาะหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องรีบดำเนินการ ดังนั้น จึงเห็นควรกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ ๔ ครั้ง จะเป็นการเหมาะสมกว่า

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๓ มาตรา ๑๒ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การแต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำตามความจำเป็น และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ให้ยุบเลิก

การประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๔ มาตรา ๑๓ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างนโยบาย แผนงาน และมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการ***เพื่อให้ความเห็นชอบ***

(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(๓) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ***และ***ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ***และ***ระดับชาติ และระดับนานาชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) ตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ

(๖) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบข้อเท็จจริง และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๖/๑) ติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และจัดทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๖/๒) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ

ให้ศูนย์มีหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๕ หมวด ๓ สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“หมวด ๓
สมัชชาสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๖ มาตรา ๑๔ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริม***และมีส่วนร่วมในการกำหนด***วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มี***สมัชชาสมัชชา***สภาสภาหนึ่ง เรียกว่า “***สมัชชา***สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับ***สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม***ศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน โดยต้องมีสัดส่วนเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม จำนวนรวมแล้วไม่เกินสามร้อยคน

การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ ***และ***การเลือกและการถอดถอนสมาชิก และจำนวนสมาชิกที่มาจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์ และสภา”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๗ มาตรา ๑๕ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบ~~แปด~~ห้าปี

(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔

(๓/๑) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. เหตุใดคณะกรรมาธิการวิสามัญจึงเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย จากอายุ ๑๘ ปี เป็น ๑๕ ปี ทั้งนี้ ผู้ที่มีอายุ ๑๕ ปี อาจจะมีข้อพิจารณาว่ามีวุฒิภาวะในการตัดสินใจที่สมบูรณ์แล้วหรือไม่

๒. ผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี คือผู้เยาว์ ซึ่งตามกฎหมายแล้ว หากจะกระทำการใดต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน ทั้งนี้ หากไม่ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมแล้ว การกระทำนั้นย่อมเป็นโมฆียะ เว้นแต่กฎหมายจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

๓. เหตุใดคณะกรรมาธิการวิสามัญจึงกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยว่าต้องไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

คณะกรรมาธิการตอบชี้แจง ดังนี้

๑. คณะกรรมาธิการวิสามัญมีประสบการณ์การทำงานขับเคลื่อนเครือข่ายร่วมกับเด็กและเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการขับเคลื่อนงานของชนเผ่าพื้นเมือง ทำให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าว ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ข้อมูลที่ได้จากเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้สามารถนำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี ประกอบกับสมาชิกของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยควรมีความหลากหลาย เพื่อสะท้อนในทุก ๆ มิติ และทุก ๆ ช่วงวัย ดังนั้น คณะกรรมาธิการวิสามัญจึงแก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติของสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การรับรู้ของสังคมในยุคใหม่และบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ เมื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำข้อสังเกตของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปพิจารณาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น

๒. การแต่งตั้งตัวแทนของรัฐบาลเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในเวทีระดับนานาชาติเป็นคนละกรณีกับการแต่งตั้งสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ดังนั้น แม้จะกำหนดให้สมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ก็สามารถออกเสียงเพื่อลงมติผูกพันสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยได้โดยไม่มีผลกระทบแต่อย่างใด

๓. การกำหนดคุณสมบัติลักษณะต้องห้ามของผู้เป็นสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยว่าจะต้องไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช เนื่องจากคณะกรรมาธิการวิสามัญเห็นว่า บุคคลดังกล่าวไม่สมควรมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องทางโลกและทางการเมืองหรือการบริหารกิจการของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยเช่นเดียวกับที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๖ ห้ามบุคคลดังกล่าวใช้สิทธิเลือกตั้ง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๘ มาตรา ๑๖ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๖ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่~~ได้รับเลือก~~มีการประชุมสภาครั้งแรก

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ให้สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่

ในกรณีที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้~~สมัชชา~~สภาประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการ~~แต่งตั้ง~~เลือกสมาชิกแทน”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๒๙ มาตรา ๑๗ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕

(๔) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธาน*สมัชชา*สภาสามครั้งติดต่อกัน

(๕) *สมัชชา*สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๖) ถูกถอดถอนโดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เลือกกันเองตามมาตรา ๑๔”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๓๐ มาตรา ๑๘ **ไม่มีการแก้ไข**

๑.๒.๓๑ มาตรา ๑๙ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๙ *ให้มีการประชุมสมัชชา*ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่*มีการเลือก*ได้มาซึ่งสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔ วรรคสอง ให้มีการประชุมสภาครั้งแรกเพื่อเลือกประธาน*สมัชชา*สภา รองประธาน*สมัชชา*สภา *และ*เลขานุการ*สมัชชา*สภา และกรรมการบริหารสภา

การเลือกประธาน*สมัชชา*สภา รองประธาน*สมัชชา*สภา *และ*เลขานุการ*สมัชชา*สภา และกรรมการบริหารสภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่*สมัชชา*สภากำหนด

ให้มีการประชุมสมัชชาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชชาก็ได้

*ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมของสมัชชาด้วยโดยอนุโลม*นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๗ แล้ว ให้ประธานสภา รองประธานสภา และเลขานุการสภา พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๓๒ มาตรา ๑๙/๑ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๑๙/๑ ให้มีการประชุมสภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานสภาหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสภาก็ได้”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๙/๑ ดังนี้

“มาตรา ๑๙/๑ ให้มีการประชุมสภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานสภาหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกที่มีอยู่อาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสภาก็ได้”

กรรมาธิการได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็นเพิ่มความว่า “...ของสมาชิกที่มีอยู่อาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสภาก็ได้” เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความว่าจะนับจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของอะไร ทั้งนี้ หากไม่เพิ่มความดังกล่าวอาจนำไปสู่การตีความได้ ๒ กรณี ได้แก่ ๑) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือ ๒) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของสมาชิกที่มีอยู่ในขณะที่มีการประชุม ดังนั้น จึงเห็นควรกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน

กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็น ไม่ติดใจ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๓๓ มาตรา ๒๐ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๐ ~~สมัชชา~~สภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม

(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์~~หรือ~~และฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และ~~การจัดการวิถีวัฒนธรรมชาติ~~ พื้นที่ทางจิตวิญญาณ รวมทั้งส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและสนับสนุนกระบวนการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(๓/๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการจัดการความขัดแย้งเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้ภูมิปัญญาตามจารีตประเพณี และมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการบริหารจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือความหลากหลายทางชีวภาพที่และระบบนิเวศอันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนใน เกี่ยวกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาสภาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๖/๑) เสนอชื่อผู้แทนสภาเพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชุมในฐานะตัวแทนของรัฐบาล ตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์หรือรับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ และส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๓ (๖) หรือส่งให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๑๐) ศึกษา ติดตาม และรายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือเอกชนที่มีผลกระทบกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

(๑๑) ส่งเสริมการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน องค์กร และเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

(๑๒) ให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณของสภา และขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากศูนย์

(๑๓) มอบหมายให้สมาชิกดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายเกรียงไกร ชีช่วง นายชูพินิจ เกษมณี นายยงยุทธ สืบทายาท นายศักดิ์ดา แสนมี่ และนางสุนี ไชยรส (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้

"มาตรา ๒๐ ~~สมัชชา~~สภามีสถานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ"

กรรมาธิการได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยควรมีสถานะเป็นนิติบุคคล เพราะมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอชื่อผู้แทนเพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชุมระดับโลกและระดับประเทศ ทั้งนี้ สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ของต่างประเทศก็มีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบกับการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศมีการจัดสรรงบประมาณจำนวนมหาศาลสำหรับส่งเสริมและสนับสนุนให้ชนเผ่าพื้นเมืองหรือกลุ่มชาติพันธุ์เข้าร่วมในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ แต่จะจัดสรรให้แก่นิติบุคคลเท่านั้น ดังนั้น ถ้าสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลก็จะไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งไม่อาจรับบริจาคทรัพย์สิน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และไม่อาจทำนิติกรรมสัญญาใดได้

กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็น ไม่ติดใจ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๓๔ มาตรา ๒๑ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

"มาตรา ๒๑ ให้~~สมัชชา~~สภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กร การบริหารงาน และการปฏิบัติหน้าที่ของสภา

ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่~~สมัชชา~~สภาต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ~~ในการตราข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อย~~ให้~~สมัชชา~~สภาคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของ~~สตรี~~เพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรมด้วย"

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๓๕ มาตรา ๒๑/๑ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๒๑/๑ ให้มีคณะกรรมการบริหารสภาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานสภาเป็นประธานกรรมการบริหารสภา รองประธานสภา เป็นรองประธานกรรมการบริหารสภา และกรรมการบริหารสภาจำนวนไม่เกินแปดคน ซึ่งที่ประชุมสภาเลือกจากสมาชิก โดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์ เพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม และให้เลขานุการสภาเป็นกรรมการบริหารสภาและเลขานุการกรรมการบริหารสภา

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๗ แล้ว ให้กรรมการบริหารสภาพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา

การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสภา ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภา”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๓๖ มาตรา ๒๑/๒ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๒๑/๒ ให้ศูนย์มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภา โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) รับขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๑๔ รวมทั้งจัดทำทะเบียนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิก

(๒) พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีประจำทุกปีเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้เพียงพอตามความเหมาะสมในการดำเนินงานให้แก่สภา

(๓) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภา

(๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสภาเพื่อเสนอรัฐมนตรีและคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภา”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายเกรียงไกร ชีช่วง และนายยงยุทธ สืบทายาท (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๑/๒ ดังนี้

“มาตรา ๒๑/๒ ให้ศูนย์มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภา โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) รับขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๑๔ รวมทั้งจัดทำทะเบียนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิก

(๒) พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีประจำทุกปีเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้เพียงพอตามความเหมาะสมในการดำเนินงานให้แก่สภา และติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสภาตามที่ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อเสนอรัฐมนตรีและคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๓) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภา

(๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภา”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๓๗ หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ไม่มีการแก้ไข

๑.๒.๓๘ มาตรา ๒๒ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญ**เพื่อ**ประกอบการกำหนดนโยบาย การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย และการดำเนินการในการรับรองสถานะบุคคลหรือสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญ**เพื่อ**ประกอบการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) เพื่อ*เผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การ*ส่งเสริม*ให้มี*การเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ *และ*ให้ประชาชน*ได้เกิดความ*ตระหนักในคุณค่าและความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๓๙ มาตรา ๒๓ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

(๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

(๔) อนุกรรมการผู้แทน*สมัชชา*สภา จำนวน*สอง*ไม่เกินเจ็ดคน

ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม และนางสาวภัสริน รามวงศ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

(๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์มานุษยวิทยา ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

(๔) อนุกรรมการผู้แทนสมัชชาสภา จำนวนสองไม่เกินเจ็ดคน

ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ”

กรรมาธิการได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็น ขอให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ โดยกำหนดให้คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์โดยตำแหน่ง มีผู้แทนจากกระทรวงสาธารณสุข และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ด้วย ส่วนอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิควรมาจากผู้มีความเชี่ยวชาญด้านมานุษยวิทยา

กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็น ไม่ติดใจ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๔๐ มาตรา ๒๔ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๔ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๓ (๓) และ (๔) และการประชุมของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๔๑ มาตรา ๒๕ ไม่มีการแก้ไข

๑.๒.๔๒ มาตรา ๒๖ ไม่มีการแก้ไข

๑.๒.๔๓ หมวด ๕ **ไม่มีการแก้ไข**

พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๑.๒.๔๔ มาตรา ๒๗ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนทำความตกลงกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มีหน้าที่สนับสนุนชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมสนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยต้องให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่***ดังกล่าวด้วย***ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงตามวรรคสองต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นสามารถอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้โดยไม่ต้องนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ มาใช้บังคับแก่พื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย หรือกระทบต่อสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ

เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่***ตามวรรคสอง***ที่ได้จัดทำขึ้นตามความตกลงกับหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป

การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่มีผลเป็นการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ และกฎหมายอื่นใดที่กำหนดเขตพื้นที่ไว้เป็นการเฉพาะ”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายนิคม บุญวิเศษ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนทำความตกลงกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มีหน้าที่สนับสนุนชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมสนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่***ดังกล่าวด้วย***ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงตามวรรคสองต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นสามารถอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่***ตามวรรคสอง***ที่ได้จัดทำขึ้นตามความตกลงกับหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป”

นายบำรุง คงสมา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๗ วรรคสาม เป็นดังนี้

“***ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมสนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ***แผนแม่บทและแผนที่***ดังกล่าวด้วย***ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงตามวรรคสองต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นสามารถอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้โดยให้นำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และกฎหมาย

ว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ มาใช้บังคับแก่พื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย หรือกระทบต่อสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ”

กรรมาธิการได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- กรรมาธิการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗ วรรคสาม เพราะไม่ต้องการให้มีการตรากฎหมายเพื่อให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ประโยชน์ ทั้งนี้ การกำหนดแผนแม่บทที่จะนำมาใช้ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง ต้องมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยไม่กระทบกับความมั่นคงของรัฐ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี รวมทั้งไม่กระทบต่อสมดุลทางระบบนิเวศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนและกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่ม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ แต่กลับไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมและรัฐธรรมนูญเพราะมีบทบัญญัติบางมาตราที่กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถครอบครองที่ดินได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเกินไปกว่าที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการในวาระที่หนึ่ง

๒. การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับคนไทย ดังนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ได้ให้สิทธิพิเศษแก่กลุ่มชาติพันธุ์ แต่เป็นการให้สิทธิและรับรองสิทธิที่กลุ่มชาติพันธุ์ควรได้รับความคุ้มครอง ไม่ได้เป็นการตรากฎหมายที่ให้สิทธิแก่กลุ่มชาติพันธุ์มากเกินไป ในทางตรงกันข้ามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์

๓. หากกำหนดว่า “...ไม่ต้องนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ มาใช้บังคับแก่พื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย หรือกระทบต่อสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ” เท่ากับเป็นการตรากฎหมายเพื่อลบล้างกฎหมายอื่นหรือทำให้กฎหมายอื่นถูกยกเลิก (Overrule) ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ดังนั้น หากมีพื้นที่ใดไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเหมือนพื้นที่

อื่นๆ ย่อมเป็นการให้สิทธิแก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะซึ่งขัดต่อหลักความเสมอภาคดังกล่าว นอกจากนี้ยังอาจทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอีกด้วย

๔. หากกำหนดว่า “...ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนทำความตกลงกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดังกล่าว...” จะทำให้เกิดความไม่แน่นอน เพราะหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีเป็นจำนวนมาก หากจะทำความตกลงจะต้องทำกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร

๕. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ บัญญัติว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” ดังนั้น การที่คณะกรรมาธิการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗ วรรคสาม จึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว นอกจากนี้ ที่ผ่านมาก็เคยมีกฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะกลุ่มมาแล้ว เช่น การกำหนดพื้นที่ให้แก่นักลงทุน

๖. ร่างมาตรา ๒๗ จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และเจ้าหน้าที่รัฐสามารถอยู่ร่วมกันได้ ลดความขัดแย้งและสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการดูแลรักษาป่าอย่างยั่งยืน โดยกลุ่มชาติพันธุ์ตามแผนแม่บทต้องอยู่ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มาเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควร ทั้งนี้ การตรากฎหมายลักษณะนี้ไม่ได้เป็นการยกเลิกกฎหมายเดิมแต่อย่างใด เพราะหากมีการกระทำความผิดในพื้นที่ป่าสงวนและพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ก็จะนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ตามปกติ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่มีลักษณะเป็นกฎหมายพิเศษที่ให้สิทธิแก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่อย่างใด

๗. ร่างมาตรา ๒๗ วรรคสาม กำหนดให้ไม่ต้องนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ มาใช้บังคับ จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าการร่างกฎหมายลักษณะนี้จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับอื่นก็มีการกำหนดพื้นที่ในลักษณะทำนองเดียวกันนี้ เช่น พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๓ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีป่าชุมชนที่ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้หรือกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และยังมีอายุโครงการอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และป่าชุมชนที่ได้จัดตั้งโดยการสนับสนุนของกรมป่าไม้และอยู่ในพื้นที่อื่นของรัฐ และยังมีอายุโครงการอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อยู่ในพื้นที่ป่าหรือพื้นที่อื่นของรัฐก่อนวันที่จะมีการประกาศให้พื้นที่นั้นเป็นเขตป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติหรือกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ให้ป่าชุมชนนั้นเป็นป่าชุมชนตามพระราชบัญญัตินี้ และมิให้นำกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติหรือกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาใช้บังคับในพื้นที่ป่าชุมชน เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๗ บัญญัติว่า “... คณะกรรมการนโยบายเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติ อนุญาต ให้สิทธิ หรือให้สัมปทานแก่บุคคลซึ่งดำเนินการ

อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้ด้วย... (๒) กฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย (๓) กฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง (๔) กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน (๕) กฎหมายว่าด้วยทางหลวงสัมปทาน (๖) กฎหมายว่าด้วยพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ...”

คณะกรรมาธิการตอบชี้แจง ดังนี้

๑. พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นพื้นที่ชุมชนดั้งเดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์ดำรงชีวิต มีเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และมีประวัติความเป็นมาที่ชัดเจน กรณีการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวจึงไม่ใช่การให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินในเชิงปัจเจกแก่กลุ่มชาติพันธุ์ แต่เป็นการร่วมกันจัดการพื้นที่เพื่อคุ้มครองวัฒนธรรมและจิตวิญญาณที่มีมาตั้งแต่บรรพชน และไม่ได้เป็นการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงแนวเขตป่าไม้เดิม จึงไม่ได้ทำให้รัฐเสียพื้นที่ดังกล่าวไปแต่อย่างใด

๒. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะร่วมกันดูแลพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) ให้ประชาชนเป็นแนวร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ (๒) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับวิถีอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (๓) จัดการทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบกรรมสิทธิ์ร่วมตามหลักสิทธิชุมชนอันเป็นประชาธิปไตยระดับพื้นที่และท้องถิ่น และหลักกฎหมายสากล หรือปฏิญญาต่าง ๆ เกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมือง (๔) ใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะใช้ส่วนน้อยรักษาส่วนใหญ่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยเป็นการใช้ประโยชน์แบบไม่ทำลายทรัพยากร เพราะใช้หลักการหมุนเวียนและหลักการทดแทน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตกะเหรี่ยง (๕) แก้ปัญหาในพื้นที่โดยสร้างกรอบความร่วมมือ เปลี่ยนความขัดแย้งมาเป็นแนวร่วมในการพัฒนาชาติบ้านเมืองตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และ (๖) ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ สร้างความเสมอภาคและเท่าเทียมในสังคมที่เป็นธรรม

๓. กระบวนการในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้นมี ๔ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) สร้างความตกลงในชุมชน โดยกำหนดแผนการฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต (๒) นำเสนอแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้คณะกรรมการระดับชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนกำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองดังกล่าว (๓) มีการจัดทำธรรมนูญเพื่อประเมินผลเมื่อมีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อปกป้องคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เมื่อดำเนินการตาม (๓) แล้ว จะจัดส่งให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ประกาศต่อไป

๔. กฎหมายหลายฉบับทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนานกลายเป็นผู้บุกรุกพื้นที่ เพราะไม่มีเอกสารสิทธิจึงไม่มีสิทธิในที่ดินและถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะคุ้มครองสิทธิดังกล่าวให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้มีที่ดินทำกิน มีที่อยู่อาศัยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ได้เป็นการให้สิทธิกลุ่มชาติพันธุ์มากเกินไป ดังนั้น การกำหนดพื้นที่

คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จึงไม่ได้เป็นการให้อภิสิทธิ์แก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่เคยมีสิทธิเท่าเทียมกับคนอื่นในสังคมได้รับความเท่าเทียม

๕. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ไม่ใช่แค่การอนุรักษ์เสื้อผ้า อาหาร และวัฒนธรรม แต่ต้องการให้กลุ่มชาติพันธุ์ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ซึ่งการที่จะทำเช่นนั้นได้จะต้องทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในที่ดินและสิทธิในการอยู่อาศัยก่อนที่จะเริ่มต้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไปได้ อันเป็นการคืนสิทธิที่ควรมีให้พี่น้องกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกละเมิดสิทธิมาเป็นระยะเวลายาวนาน

๖. การกำหนดให้ไม่ต้องนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ มาใช้บังคับแก่พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ได้เป็นการตรากฎหมายเพื่อลบล้างกฎหมายหรือทำให้กฎหมายอื่นถูกยกเลิก (Overrule) หรือเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด และที่ผ่านมาก็มีการตรากฎหมายในทำนองเดียวกันนี้มาแล้ว

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับกรรมาธิการผู้สงวนความเห็น (นายนิคม บุญวิเศษ)

๑.๒.๔๕ มาตรา ๒๘ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๘ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและมีหน้าที่ตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ***โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย***

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิอยู่อาศัยหรือใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่งผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวตามมาตรา ๒๗ วรรคสาม ให้นำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นมาใช้บังคับและดำเนินการตามกฎหมายแก่ผู้นั้นต่อไป”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายนิคม บุญวิเศษ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การตรากฎหมายต้องเป็นไปตามหลักความเท่าเทียม หลักนิติธรรม ทั้งนี้ เห็นด้วยที่จะให้สิทธิแก่กลุ่มชาติพันธุ์แต่ต้องไม่เป็นการให้สิทธิที่มากกว่าประชาชนกลุ่มอื่น เพราะประชาชนทุกคนมีสิทธิเสมอกัน

๒. ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว หากกลุ่มชาติพันธุ์มีธรรมนูญที่เป็นกฎหมายเฉพาะกลุ่มเสมือนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีการปกครองตนเองในฐานะที่เป็นรัฐ ซึ่งการตรากฎหมายลักษณะนี้ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการกำหนดให้มีการออกธรรมนูญโดยกลุ่มคนที่ไม่มีอำนาจตรากฎหมายซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบหลายอย่าง เช่น เกิดพื้นที่พิเศษเป็นรัฐซ้อนรัฐ ดังนั้น จึงไม่เห็นด้วยที่คณะกรรมาธิการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๘ เช่นนี้ แต่ควรคงไว้ตามร่างเดิมจะเป็นการเหมาะสมกว่า

๓. คณะกรรมาธิการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๘ เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนทำให้ประชาชนเข้าใจและยอมรับความแตกต่าง และการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ (เห็นควรคงไว้ตามร่างเดิม)

๑.๒.๔๖ มาตรา ๒๙ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและมีหน้าที่ในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์***และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย***

(๑) สิทธิในการก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การทำกินการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) สิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๓) สิทธิในการปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

(๓/๑) หน้าที่ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ

(๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ไม่ทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ***ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง***”

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายนิคม บุญวิเศษ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย

(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การทำกิน การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๓) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ไม่ทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การตัดข้อความในร่างมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ที่ว่า “...และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย” ออกนั้น อาจทำให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น จึงเห็นควรกลับไปใช้ตามร่างเดิมที่กำหนดให้การใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต้องเป็นไปโดยชอบและไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับกรรมาธิการผู้สงวนความเห็น

๑.๒.๔๗ มาตรา ๓๐ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ~~ให้~~เพื่อทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่ง ~~ให้ทำ~~มีหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- กรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีจำนวนเท่าที่จำเป็น ไม่ควรมีมากเกินไป เพราะจะเป็นภาระต่องบประมาณของประเทศ ทั้งนี้ การกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพียงคณะเดียว จะช่วยให้การบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีมาตรฐานเดียวกัน

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๔๘ มาตรา ๓๑ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๑ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการประชุมของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- ไม่ควรกำหนดคุณสมบัติพิเศษหรือคุณสมบัติเฉพาะของประธานกรรมการและกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๔๙ มาตรา ๓๒ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดของชุมชนเกี่ยวกับการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนใน***พื้นที่ทำกิน***การจัดการพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ และเมื่อจัดทำเสร็จแล้วให้เสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

(๑/๑) จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อศูนย์เพื่อขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย

(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) เสนอ***แนะ***ให้มีการปรับปรุงแผนแม่บท***ต่อคณะกรรมการ***หรือแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเมื่อชุมชนเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗

(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือ***ในด้านต่าง ๆ*** ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์***ให้แก่คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์***ตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การจัดทำงบประมาณของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นหน้าที่และอำนาจของส่วนกลาง ไม่ใช่คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อป้องกันไม่ให้คณะกรรมการดังกล่าวจัดทำงบประมาณตามอำเภอใจ

๒. การจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณนั้น คำว่า “พื้นที่ทางจิตวิญญาณ” ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณเท่าใด ไม่มีบทนิยามที่ชัดเจน ดังนั้น หากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับกับพื้นที่ป่า ต้นน้ำ ลำธาร ป่าอนุรักษ์ รวมถึงระบบนิเวศต่าง ๆ อาจเสียความสมดุล

๓. การกำหนดให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีหน้าที่และอำนาจจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดของชุมชนเกี่ยวกับการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการให้อำนาจคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มากเกินไป

คณะกรรมาธิการตอบชี้แจง ดังนี้

๑. คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จะทำหน้าที่ดูแลประชาชนไม่ให้มีการรุกล้ำพื้นที่ป่า ไกล่เกลี่ยปัญหาพื้นที่ทับซ้อนระหว่างรัฐกับประชาชน ดังนั้น การมีคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากจึงเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ

๒. คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามอำเภอใจ แต่ต้องมีการเสนอธรรมนูญดังกล่าวต่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน จึงมิใช่การให้อำนาจเกินขอบเขต

๓. เมื่อมีการประกาศใช้ธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แล้วมีความจำเป็นก็สามารถเพิกถอนได้ ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จึงไม่มีอำนาจเด็ดขาดในเรื่องดังกล่าว ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๕๐ มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็นเพิ่มหมวด ๖

นายชูพินิจ เกษมณี (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นหมวด ๖ มาตรา ๓๒/๑ ดังนี้

“หมวด ๖
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๒/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕/๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

นายศักดิ์ดา แสนมี่ และนางสุนี ไชยรส (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นหมวด ๖ มาตรา ๓๒/๑ ดังนี้

“หมวด ๖
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๒/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕/๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๕/๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

กรรมาธิการผู้ขอสงวนความเห็น ไม่ติดใจ

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของกรรมาธิการผู้สงวนความเห็น

๑.๒.๕๑ บทเฉพาะกาล **ไม่มีการแก้ไข**

๑.๒.๕๒ มาตรา ๓๓ **มีการแก้ไข**

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) (๒) (๒/๑) (๓) และวรรคสาม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมี***การแต่งตั้ง***กรรมการตามมาตรา ๖ (๒/๒) (๒/๓) (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ต้องไม่เกิน***หนึ่งร้อยแปด***สองร้อยสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการออกระเบียบตามมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การที่คณะกรรมาธิการเพิ่มความเป็นวรรคสอง จะไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติในร่างมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ซึ่งจะทำให้การบังคับใช้มาตรานี้มีปัญหาและก่อให้เกิดความสับสน เห็นควรให้คงไว้ตามร่างเดิม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๕๓ มาตรา ๓๓/๑ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๓๓/๑ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๖ วรรคสอง ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๕๔ มาตรา ๓๓/๒ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๓๓/๒ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ดำเนินการขึ้นทะเบียนและให้มีการเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดและจัดให้มีการประชุมสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยครั้งแรก เพื่อเลือกประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย รองประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เลขานุการสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และกรรมการบริหารสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และสรรหากรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๖ (๕) ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่เลือกสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยแล้วเสร็จ”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- ไม่ควรกำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีหน้าที่และอำนาจในร่างมาตรานี้ เพราะอาจทำให้เกิดความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการบริหารงานระหว่างศูนย์ดังกล่าว

กับกระทรวงวัฒนธรรม ทั้งนี้ เห็นควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรานี้แต่เพียงผู้เดียว

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๕๕ มาตรา ๓๓/๓ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๓๓/๓ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้เพียงพอตามความเหมาะสมสำหรับความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายต่อที่ประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การกำหนดให้รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น จัดทำแผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ เป็นการผูกมัดรัฐบาลเกินความจำเป็น จึงควรตัดมาตรานี้ออก

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ (ตัดร่างมาตรา ๓๓/๓ ออก)

๑.๒.๕๖ มาตรา ๓๔ มีการแก้ไข

คณะกรรมาธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๔ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๕๗ มาตรา ๓๔/๑ คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๓๔/๑ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมนำข้อมูลเกี่ยวกับเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ ที่ได้จัดทำตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง มาใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบตามมาตรา ๒๗ วรรคสองใช้บังคับ”

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมาธิการ

๑.๒.๕๘ มาตรา ๓๕ คณะกรรมาธิการตัดออก

คณะกรรมาธิการตัดออก ดังนี้

มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยตามมาตรา ๑๕ และจัดให้มีการประชุมสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยครั้งแรก ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายต่อที่ประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการตัดออกของคณะกรรมาธิการ

เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง โดยประธานคณะกรรมาธิการขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในร่างมาตรา ๑๐ (๕) คำว่า “แนวเขตพื้นที่” แก้ไขเป็นคำว่า “แนวเขตของพื้นที่ครอบครอง” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๓๒ (๖) โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยตามที่ประธานคณะกรรมาธิการขอแก้ไขเพิ่มเติม จึงเป็นอันจบการพิจารณาในวาระที่สอง ต่อจากนั้นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

๙. รายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=K07EE

๑๐. ใบแทรกแก้ไขเพิ่มเติมรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร (ฉบับปรับปรุง)
https://qr.senate.go.th/sh/f/?k=UPXRE

๑๑. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๘
https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11554&mid=4627

๑๒. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11580&mid=4638

๑๓. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๘
https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11555&mid=4627

๑๔. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=11579&mid=4638

๒. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๑๒ เสียง ไม่เห็นชอบ ๘๔ งดออกเสียง ๒ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๔ เสียง

๓. ข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ

คณะกรรมาธิการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วเห็นว่า ควรมีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรทราบหรือควรปฏิบัติไว้ท้ายรายงานของคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ซึ่งคณะกรรมาธิการวิสามัญมีข้อสังเกต ดังนี้

๑) เนื่องจากคณะกรรมาธิการวิสามัญได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินี้ในหลายประเด็น โดยการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปตามหลักการและเหตุผลแห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... (นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ที่สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติรับหลักการไว้แล้ว จึงจำเป็นต้องแก้ไขเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติฉบับที่คณะรัฐมนตรีเสนอให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติของคณะกรรมาธิการวิสามัญ คณะรัฐมนตรีจึงควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเหตุผลของร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นดังนี้

“เหตุผล

โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องมีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิ

ของกลุ่มชาติพันธุ์ให้สามารถดำรงวิถีชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบกับมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ***ดังกล่าว*** จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๒) ในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามร่างมาตรา ๖ (๔) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างมาตรา ๖ (๕) และกรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนตามร่างมาตรา ๖ (๖) ตามร่างมาตรา ๖ วรรคสอง ควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิหรือปราชญ์ชาวบ้านด้วย

๓) ในการกำหนดระเบียบของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างมาตรา ๑๐ (๘) ควรกำหนดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา ๕/๑ และมาตรา ๕/๒ วรรคสองด้วย

๔) ในการจัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างมาตรา ๑๐ (๙) ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕) ในการกำหนดองค์ประกอบและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานตามร่างมาตรา ๑๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ควรคำนึงถึงกลไกการทำงานเพื่อรองรับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งกลไกเฉพาะเรื่องและกลไกเฉพาะพื้นที่

๖) ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมประชุมในฐานะตัวแทนของรัฐบาลตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพิจารณาคัดเลือกบุคคลจากรายชื่อที่สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยเสนอตามร่างมาตรา ๒๐ (๖/๑)

๗) ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กรการบริหารงาน และการปฏิบัติหน้าที่ของสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยตามร่างมาตรา ๒๑ สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยควรกำหนดข้อบังคับให้ครอบคลุมถึงการรักษาการแทนประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยไว้ให้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ตำแหน่งประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยว่างลง หรือในกรณีที่ประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

๘) ให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่สนับสนุนการทำความตกลงเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างมาตรา ๒๗ และอาจขอให้หน่วยงานอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทางวิชาการ หรือองค์กรพัฒนาเอกชน สนับสนุนการทำความตกลงดังกล่าวด้วยก็ได้ เพื่อให้การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๙) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณาทบทวนปรับปรุงกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง อาทิ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ป่าไม้ และที่ดิน ให้สอดคล้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๑๐) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ควรเร่งรัดดำเนินการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้นใหม่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๑๑) สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในร่างพระราชบัญญัตินี้ ควรเร่งดำเนินการจัดทำกฎหมายลำดับรองให้แล้วเสร็จเพื่อให้มีผลใช้บังคับตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการวิสามัญ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๑๑ เสียง ไม่เห็นชอบ ๗๑ งดออกเสียง ๓ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๓ เสียง

หมายเหตุ สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ โดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒๗[๑๓]

---

[๑๓] **ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒**

“**ข้อ ๑๒๗** เมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นโดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมาธิการเกี่ยวด้วยคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใดหรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการ และในกรณีที่คณะกรรมาธิการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมาธิการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๐๕ ฯลฯ ฯลฯ

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ ให้ประธานสภาส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ฯลฯ ฯลฯ”

๔. การวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

จากการพิจารณาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีประเด็นข้อสังเกต ดังนี้

ข้อดี

๑) ประโยชน์แก่ประเทศ หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศใน ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านที่หนึ่ง ด้านการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดหลักการในการคุ้มครอง อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตบนพื้นฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ อย่างยั่งยืน

ด้านที่สอง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หลักการสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนฐานภูมิปัญญา จึงเป็นประโยชน์แก่ประเทศในแง่การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดการสร้างสรรค์คุณค่าและสร้างมูลค่า รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน เกิดเป็นความมั่งคั่งบนฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของประเทศ

ด้านที่สาม ด้านการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ หลักการและเป้าหมายสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่มุ่งส่งเสริมให้สังคมเกิดความเข้าใจความแตกต่างและยอมรับความหลากหลายที่เป็นรากฐานของปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย ดังนั้น การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นการวางแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคตในลักษณะการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างในระดับกฎหมายเพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง เป็นประโยชน์ในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ

๒) ประโยชน์แก่สังคม หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ๒ ประการ ได้แก่

ประการแรก ประโยชน์ในแง่การสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมให้สังคมเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจพร้อมการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่ดูถูกเหยียดหยามทางวัฒนธรรม เป็นการวางรากฐานทางความคิดให้คนไทยเห็นคุณค่าของความหลากหลาย มีทักษะชีวิตที่จะดำรงอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างทั้งทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ วัยและเพศวิถี เป็นประโยชน์ในการสร้าง การเปลี่ยนสังคมไทยให้หลุดพ้น

จากการเป็นสังคมเปราะบางที่มีปัจจัยเสี่ยงจากความแตกต่างที่อาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นเงื่อนไขฉุดรั้งการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ

ประการที่สอง ประโยชน์ในแง่การลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำในสังคม เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้บนฐานทุนทางวัฒนธรรม ทั้งในระดับของการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจและในระดับของการนำเอาองค์ความรู้และวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมทางสังคมในการจัดการปัญหาของชุมชนเพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้สังคมไทยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานรากเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีขีดความสามารถทางการแข่งขันในระดับสูงอย่างยั่งยืน

๓) ประโยชน์แก่ประชาชน หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนใน ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยจะได้ประโยชน์ทั้งในแง่ของการได้รับการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม สามารถดำรงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน โดยไม่ถูกคุกคามหรือถูกเลือกปฏิบัติ สามารถอนุรักษ์ภูมิปัญญา ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้บนฐานทุนทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีศักยภาพและมีโอกาสที่จะแสวงหาความต้องการของตนเองและสร้างรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

นอกจากนี้ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ยังได้ประโยชน์จากการได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐอย่างเสมอภาคในฐานะพลเมืองไทย เช่น สิทธิอยู่อาศัย สิทธิทำกิน และสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพมากพอที่จะดูแลรับผิดชอบตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ยิ่งไปกว่านั้นการมีระบบฐานข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ยังจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการยืนยันข้อเท็จจริงสำหรับการพิสูจน์สิทธิในสัญชาติได้อีกด้วย

กลุ่มที่สอง ประชาชนทั่วไป เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยได้รับประโยชน์จากการลดผลกระทบของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ทั้งความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงเชิงกายภาพ เช่น การใช้กำลังทำร้ายร่างกายและการดูถูกเหยียดหยาม และความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จึงเป็นประโยชน์กับประชาชนทั่วไปในแง่การลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงที่ส่งผลกระทบกับประชาชนทั่วไปในสังคม

นอกจากนี้ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการส่งเสริมศักยภาพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงของชาติ เป็น “พลัง” ร่วมพัฒนาประเทศ ให้มีความก้าวหน้าทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีเสถียรภาพ เกิดประโยชน์กับประชาชนคนไทยทุกกลุ่มจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนบนฐานของการใช้ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ

---

๓. ตารางเปรียบเทียบ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

กับ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ตารางเปรียบเทียบ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

กับ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ร่างพระราชบัญญัติ **คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์** **พ.ศ. ....** **(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**	**ร่างพระราชบัญญัติ** **คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์** **พ.ศ. ....** **(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)**
ร่าง พระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ————————	ร่าง พระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ————————
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
.....	.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....”	มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....”

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป	มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ “กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ “สมัชชา” หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย “สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ “กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ “สภา” หมายความว่า สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย “สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ “ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร “ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ “ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร “ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน	มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
หมวด ๑ บททั่วไป ————————	หมวด ๑ บททั่วไป ————————
มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข	มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิขั้นพื้นฐานและได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิอันติดตัวมาแต่กำเนิด บนความหลากหลายในชาติกำเนิด ถิ่นที่อยู่ เชื้อชาติ

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชัง เหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสื่อมค่า (๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี (๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) การจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน (๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน (๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ	ศาสนา ชาติพันธุ์ เพศสภาพ หรือวัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกับบุคคลอื่น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องชาติพันธุ์จะกระทำมิได้

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย	มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย
	มาตรา ๖ กลุ่มชาติพันธุ์ต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้ การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรใดในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้ การโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	มาตรา ๗ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการใช้ ส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู แสดงออก ซึ่งภูมิปัญญา ศาสนา ศรัทธาความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และขนบธรรมเนียม ตามจารีตประเพณีอันดีงามที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ การบังคับให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องผสมกลมกลืนทางศาสนา วัฒนธรรม หรือทำลายวัฒนธรรม ของตน รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่มีเป้าหมายหรือมีผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกพราก จากความผูกพัน วิถีปฏิบัติ หรือคุณค่าทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของตน จะกระทำมิได้
	มาตรา ๘ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการจัดการศึกษาด้วยภาษาของตนเองที่เหมาะสม กับวิถีทางวัฒนธรรม ร่วมกับการศึกษาของรัฐทุกรูปแบบและทุกระดับ เพื่อให้บุคคล ที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิถีปฏิบัติ และสามารถสืบทอด วัฒนธรรมและภาษาของตนเองได้ และรัฐพึงให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาดังกล่าว
	มาตรา ๙ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้ (๑) สิทธิในการจัดการ อนุรักษ์ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ พันธุกรรมพืชและสัตว์อันเป็นมรดก ทางภูมิปัญญาและระบบนิเวศอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ตลอดจน ดำรงความสัมพันธ์ด้านจิตวิญญาณกับที่ดิน น้ำ ป่าไม้ ทะเล และชายฝั่งทะเล รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติอื่นด้วย

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	(๒) สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม ตามภูมิปัญญาที่ได้สืบสาน รักษา และต่อยอดจากมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพชนเพื่อการดำรงชีพโดยไม่เกิดการทำลายให้เสียสมดุลหรือเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ (๓) สิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ปลอดจากภัยคุกคาม มลพิษ และวัตถุอันตรายใด ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน หรือโครงการของภาครัฐหรือภาคเอกชน หรือโครงการร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเป็นธรรม ในกรณีที่เกิดผลกระทบจากนโยบาย แผนงาน หรือโครงการดังกล่าว (๔) สิทธิในการปกป้องและได้รับความคุ้มครองจากการกระทำใด ๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องถูกพรากจากที่ดิน เขตแดน ทรัพยากรธรรมชาติ และที่อยู่อาศัยของตน โดยปราศจากการรับรู้และยินยอมล่วงหน้าโดยอิสระ สิทธิในการได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเป็นธรรม โดยจะจัดให้อยู่ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพและมีการรับรองสถานะของที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม และสิทธิในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว (๕) สิทธิในการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
	มาตรา ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการดำเนินวิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองได้อย่างเสรี รวมทั้งการธำรงรักษาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน สังคม และวัฒนธรรมอันมีลักษณะเฉพาะของตน

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	มาตรา ๑๑ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ การประเมินผลกระทบ รวมทั้งการออกกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนโครงการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตหรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตของตนหรือชุมชน การมีส่วนร่วมตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม
	มาตรา ๑๒ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การบริการของรัฐ และสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ อย่างเสมอภาค ทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ————————	หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ————————
มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย	มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ	(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ	(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง
	(๔) ประธานสภา เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สาม
	(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลตาม (๗) จำนวนหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเอง เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สี่
(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการ	(๖) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการ
(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมาย การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม	(๗) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน แรงงาน สวัสดิการสังคม สาธารณสุข หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินด้านละหนึ่งคน

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๕) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชา (๖) กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี การสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกันแต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ	(๘) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเก้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสภา (๙) กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหากำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี การสรรหากรรมการตาม (๗) (๘) และ (๙) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเพศสภาพที่เหมาะสม ให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมแต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ซึ่งผู้อำนวยการมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๑) มีสัญชาติไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีและไม่เกินเจ็ดสิบปี (๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต	มาตรา ๑๔ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๑) มีสัญชาติไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี (๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ	(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) เหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน	มาตรา ๑๕ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) เหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้	กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้
มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๗	มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔
มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ (๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕	มาตรา ๑๗ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และที่สอดคล้องกับพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ (๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหมวด ๑ บททั่วไป

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ	(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(๔) ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้	
(๕) ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	(๔) ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
(๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามมาตรา ๒๙	
(๗) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์	(๕) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสภาเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์
	(๖) กำหนดมาตรฐานแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อป้องกันและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น
(๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์	(๗) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งรวมถึงการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ วรรคสองด้วย ทั้งนี้ การร้องทุกข์ การรับเรื่องร้องทุกข์ การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์และการกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
(๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์	(๘) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย	(๙) พิจารณารายงานเกี่ยวกับสถานการณ์การละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๐ (๖) และกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการคุ้มครองสิทธิและการเยียวยา (๑๐) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปีและการเผยแพร่ต่อสาธารณะตามมาตรา ๒๐ (๗) (๑๑) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย และดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้
มาตรา ๑๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม	มาตรา ๑๘ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสองครั้ง
มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย	มาตรา ๑๙ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
การประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม	การแต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำตามความจำเป็น และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ให้ยุบเลิก การประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม
มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำร่างนโยบายและมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ (๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๓) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๒๐ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำร่างนโยบาย แผนงาน และมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการ (๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง (๓) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๕) ตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ	(๔) ตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ
(๖) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา	(๕) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบข้อเท็จจริง และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา
	(๖) ติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์และจัดทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา
	(๗) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบและเผยแพร่ต่อสาธารณะ
(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ	(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ
	ให้ศูนย์มีหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
หมวด ๓ สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ————————	หมวด ๓ สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ————————
มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีสมัชชาสมัชชาหนึ่ง เรียกว่า “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และการเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด	มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีสภาสภาหนึ่ง เรียกว่า “สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน โดยต้องมีสัดส่วนเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม จำนวนรวมแล้วไม่เกินสามร้อยคน การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การเลือกและการถอดถอนสมาชิก และจำนวนสมาชิกที่มาจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์ และสภา
มาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔ (๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต	มาตรา ๒๒ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปี (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๒๑ (๔) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช (๕) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง	(๖) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
มาตรา ๑๖ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือก เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ให้สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ในกรณีที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้สมัชชาประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งสมาชิกแทน	มาตรา ๒๓ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่มีการประชุมสภาครั้งแรก เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ให้สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ในกรณีที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้สภาประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกแทน
มาตรา ๑๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕	มาตรา ๒๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๒

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๔) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสมัชชาสามครั้งติดต่อกัน (๕) สมัชชามีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ	(๔) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาสามครั้งติดต่อกัน (๕) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ (๖) ถูกถอดถอนโดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เลือกกันเองตามมาตรา ๒๑
มาตรา ๑๘ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้	มาตรา ๒๕ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้
มาตรา ๑๙ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิกเพื่อเลือกประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา และเลขานุการสมัชชา การเลือกประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา และเลขานุการสมัชชาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สมัชชากำหนด	มาตรา ๒๖ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มาซึ่งสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ วรรคสอง ให้มีการประชุมสภาครั้งแรก เพื่อเลือกประธานสภา รองประธานสภา เลขานุการสภา และกรรมการบริหารสภา การเลือกประธานสภา รองประธานสภา เลขานุการสภา และกรรมการบริหารสภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภากำหนด

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
ให้มีการประชุมสมัชชาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชชาก็ได้ ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมของสมัชชาด้วยโดยอนุโลม	นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้ประธานสภา รองประธานสภา และเลขานุการสภา พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา
	มาตรา ๒๗ ให้มีการประชุมสภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานสภาหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสภาก็ได้
มาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม (๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	มาตรา ๒๘ สภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม (๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และพื้นที่ทางจิตวิญญาณ รวมทั้งส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและสนับสนุนกระบวนการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๓) เสนอแนะนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ	(๓) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ
(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน	(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการจัดการความขัดแย้งเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (๕) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้ภูมิปัญญาตามจารีตประเพณี และมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศอันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน
(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน	(๖) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนเกี่ยวกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน
(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี	(๗) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสภาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๘) เสนอชื่อผู้แทนสภาเพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชุมในฐานะตัวแทนของรัฐบาล ตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ (๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ (๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ	(๙) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๐) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง (๑๑) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์หรือรับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ และส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๐ (๕) หรือส่งให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป (๑๒) ศึกษา ติดตาม และรายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีผลกระทบกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง (๑๓) ส่งเสริมการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน องค์กร และเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (๑๔) ให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณของสภาและขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากศูนย์ (๑๕) มอบหมายให้สมาชิกดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๒๑ ให้สมัชชามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สมัชชาต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ในการตราข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อยให้สมัชชาคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสตรีด้วย	มาตรา ๒๙ ให้สภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กร การบริหารงาน และการปฏิบัติหน้าที่ของสภา ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สภาต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ให้สภาคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรมด้วย
	มาตรา ๓๐ ให้มีคณะกรรมการบริหารสภาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานสภาเป็นประธานกรรมการบริหารสภา รองประธานสภา เป็นรองประธานกรรมการบริหารสภา และกรรมการบริหารสภาจำนวนไม่เกินแปดคน ซึ่งที่ประชุมสภาเลือกจากสมาชิกโดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์ เพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม และให้เลขานุการสภาเป็นกรรมการบริหารสภาและเลขานุการกรรมการบริหารสภา นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้กรรมการบริหารสภาพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสภา ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภา

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	มาตรา ๓๑ ให้ศูนย์มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภา โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) รับขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๑ รวมทั้งจัดทำทะเบียนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิก (๒) พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีประจำทุกปีเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้เพียงพอตามความเหมาะสมในการดำเนินงานให้แก่สภา (๓) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภา (๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสภาเพื่อเสนอรัฐมนตรีและคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง (๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภา

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ————————	หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ————————
มาตรา ๒๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการกำหนดนโยบาย การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย และการดำเนินการในการรับรองสถานะบุคคลหรือสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าและความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย (๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ (๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ (๔) อนุกรรมการผู้แทนสมัชชา จำนวนสองคน ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ	มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย (๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ (๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ (๔) อนุกรรมการผู้แทนสภา จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
มาตรา ๒๔ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๓ (๓) และ (๔) และการประชุมของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม	มาตรา ๓๔ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๓ (๓) และ (๔) และการประชุมของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๒๕ ให้คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้	มาตรา ๓๕ ให้คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้
มาตรา ๒๖ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา (๒) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม	มาตรา ๓๖ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา (๒) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๓) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์	(๓) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์
หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ————————	หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ————————
มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ	มาตรา ๓๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนทำความตกลงกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มีหน้าที่สนับสนุนชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมสนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วย เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่ตามวรรคสองต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป	แผนแม่บทและแผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงตามวรรคสองต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นสามารถอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่ที่ได้จัดทำขึ้นตามความตกลงกับหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป
มาตรา ๒๘ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย	มาตรา ๓๘ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๒๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน	มาตรา ๓๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การทำกิน การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน
(๒) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๓) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	(๒) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๓) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ไม่ทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๓๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้ทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๔๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
มาตรา ๓๑ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการประชุมของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	มาตรา ๔๑ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการประชุมของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ (๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ	มาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดของชุมชนเกี่ยวกับการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๗ และเมื่อจัดทำเสร็จแล้ว ให้เสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป (๒) จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อศูนย์เพื่อขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย (๓) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เสนอให้มีการปรับปรุงแผนแม่บทหรือแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเมื่อชุมชนเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน (๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์	(๕) ประสานงานการรับความช่วยเหลือที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน (๖) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (๗) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ
บทเฉพาะกาล _____	บทเฉพาะกาล _____
มาตรา ๓๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) และวรรคสาม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๑) (๒) (๓) (๖) และวรรคสาม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๔) (๕) (๗) (๘) และ (๙) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสองร้อยสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ การปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการออกระเบียบตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	มาตรา ๔๔ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
	มาตรา ๔๕ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ดำเนินการขึ้นทะเบียนและให้มีการเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนด และจัดให้มีการประชุมสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยครั้งแรกเพื่อเลือกประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย รองประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เลขานุการสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
	กลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และกรรมการบริหารสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และสรรหากรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๑๓ (๘) ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่เลือกสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยแล้วเสร็จ
มาตรา ๓๔ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ	มาตรา ๔๖ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ
	มาตรา ๔๗ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมนำข้อมูลเกี่ยวกับเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษที่ได้จัดทำตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง มาใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง ใช้บังคับ

ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยตามมาตรา ๑๔ และจัดให้มีการประชุมสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยครั้งแรก ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	
ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ .... นายกรัฐมนตรี	ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ .... นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๒
ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... *

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง[๑] โดยได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. กระบวนการและขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็น

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยสามารถสรุปการรับฟังความคิดเห็นได้[๒] ดังนี้

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ได้ดำเนินการเปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... อย่างรอบด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ วิธีรับฟังความคิดเห็น

๑.๑.๑ ขั้นตอนก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนก่อนการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรี มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการจัดรับฟังความคิดเห็นเป็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่

๑) รูปแบบเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น

๒) รูปแบบระบบสื่อสารทางไกล

๓) รูปแบบการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์

---

* เรียบเรียงโดย นายทศวิณหุ์ เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

[๑] **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง บัญญัติไว้ ดังนี้**

“**มาตรา ๗๗** ฯลฯ ฯลฯ

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

ฯลฯ ฯลฯ”

[๒] รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...., ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม, น. ๑ – ๑๑.

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ ถึงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

๑.๑.๒ ขั้นตอนหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนนี้มีวิธีการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าคณะรัฐมนตรี ๒ วิธีการ ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมและพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขใหม่ ตามความเห็นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

๑.๒ จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีการดำเนินงาน ๒ ระยะ คือ

ระยะก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี การรับฟังความเห็นก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๓ ครั้ง และรับฟังความเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์จำนวน ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒ ถึงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

ระยะหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีการจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ทั้งนี้เนื่องจากมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... จึงมีการรับฟังความคิดเห็นประชาชนทั่วไปผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th และได้มีการเปิดเผยรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อสาธารณะด้วย

ทั้งนี้ จำนวนครั้งในการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งสองช่วงมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔ ครั้ง โดยมีผู้ให้ความเห็นในรูปแบบเวที จำนวน ๒,๙๘๘ คน และมีผู้ร่วมให้ความเห็นผ่านเว็บไซต์ ๒ ครั้ง รวม ๗๖ คน กล่าวโดยสรุป มีผู้ร่วมให้ความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จำนวนทั้งสิ้น ๓,๐๖๔ คน โดยมีรายละเอียดของเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวนครั้ง และวันเวลาในการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองระยะ ดังนี้

๑.๒.๑ การรับฟังความคิดเห็น<u>ก่อน</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีรูปแบบการดำเนินงานแบ่งออกเป็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๑๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๒,๖๗๑ คน

ก. การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมรับฟังความเห็น จำนวน ๑,๐๙๐ คน

ข. การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นทางระบบสื่อสารทางไกล Application ZOOM จำนวน ๑๑ ครั้ง

การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นทางระบบสื่อสารทางไกล ซึ่งเป็นการดำเนินการในระยะที่หนึ่งเท่านั้น โดยมีผู้ร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑,๕๘๑ คน

ค. การจัดการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ จำนวน ๑๖ ครั้ง

ภาคอีสาน มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน จำนวน ๑๐ ครั้ง โดยมีเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคอีสานและผู้แทนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑๐๐ คน

ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก จำนวน ๕ ครั้ง โดยมีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑๕๐ คน

ภาคใต้ มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับพื้นที่ภาคใต้ จำนวน ๑ ครั้ง โดยมีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๒ คน

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์

การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ ถึงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีผู้ให้ความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๒ คน

๑.๒.๒ การรับฟังความคิดเห็น<u>หลัง</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดเวทีประชุมหารือประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และผ่านระบบสื่อสารทางไกล ซึ่งมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ๑๖ หน่วยงาน จำนวน ๓๕ คน โดยเป็นการรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหลังจากมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์

การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ มีผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๔๔ คน

๑.๓ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๓.๑ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากประเด็นเรื่องชาติพันธุ์เป็นประเด็นที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลากหลาย ประกอบกับประชากรกลุ่มชาติพันธุ์กระจายตัวตั้งถิ่นฐานในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ดังนั้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... จึงได้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ๒) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ๓) สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ และ ๔) ประชาชนทั่วไป

๑.๓.๒ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีการปรับแก้เนื้อความในร่างพระราชบัญญัติ จึงมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติอีกครั้ง ประกอบด้วย ๑) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และ ๒) ประชาชนทั่วไป

๒. สรุปผลรับฟังความคิดเห็น

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติ มีดังนี้[๓]

๒.๑ ประเด็นที่มีการรับฟังความคิดเห็น

๒.๑.๑ ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๑. ประเด็นเรื่อง "หลักการและเจตนารมณ์" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๒. ประเด็นหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๕

๓. ประเด็นหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามร่างมาตรา ๗ ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๖

๔. ประเด็นหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๙ ถึงร่างมาตรา ๓๑

๕. ประเด็นหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๒ ถึงร่างมาตรา ๓๔

๖. ประเด็นหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๕ ถึงร่างมาตรา ๓๙

---

[๓] เพิ่งอ้าง, น. ๑๑ - ๓๒.

๒.๑.๒ หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๑. ประเด็นเรื่อง “หลักการและเจตนารมณ์” ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๒. ประเด็นหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๕

๓. ประเด็นหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับนโยบาย ตามร่างมาตรา ๗

๔. ประเด็นหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๔ ถึงร่างมาตรา ๒๖

๕. ประเด็นหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๒๗ ถึงร่างมาตรา ๒๙

๖. ประเด็นหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๐ ถึงร่างมาตรา ๓๔

๒.๒ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในการเป็นกฎหมาย “ส่งเสริม” อันมีหลักการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) หลักการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม ๒) หลักการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๓) หลักการสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันเป็นแนวทางการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยสามารถจำแนกความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นตามห้วงเวลาที่เสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีได้ ดังนี้

๒.๒.๑ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง<u>ก่อน</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวน ๓๓ ครั้ง และผ่านทางเว็บไซต์ ๑ ครั้ง ผู้ให้ความเห็น ทั้งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สถาบันวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เห็นชอบในหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยส่วนใหญ่มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ถือเป็นพลเมืองไทยที่ควรได้รับการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม และได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับพลเมืองไทยทุกคนอย่างมีความเสมอภาคตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ โดยการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่หนึ่ง ก่อนเสนอเรื่องเข้าคณะรัฐมนตรี พบประเด็นที่มีการถกแถลงจำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) ประเด็นเรื่องคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” ๒) ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และ ๓) ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ก. ประเด็นคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” ในร่างมาตรา ๓ โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ที่ว่า “กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน” อย่างไรก็ดี มีประเด็นถกแถลงในเรื่องของ

คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ที่รวมอยู่ในนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ซึ่งจากการรับฟังความคิดเห็นมีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง เห็นควรให้บัญญัติคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่าเป็นคำที่มีนัยครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมในประเทศไทย

กลุ่มที่สอง ไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่า คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ซึ่งหากไม่มีการระบุคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองก็สามารถเข้าใจได้ว่าหมายความรวมถึงชนเผ่าพื้นเมืองด้วย โดยกระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมิได้เป็น “ชนเผ่าพื้นเมือง” ตามนัยของปฏิญญาสากลแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มชนที่ได้รับความอยุติธรรมทางประวัติศาสตร์ จึงไม่สอดคล้องกับบริบทของไทยที่คนทุกกลุ่มต่างก็อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทยมาแต่ดั้งเดิม การให้คำจำกัดความจึงต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน

ข. ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย จากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง ๓ กลุ่ม ผู้ให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ทั้งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เห็นด้วยกับหลักการของการมีศูนย์กลางเพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน งานนโยบาย การบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้มีบทบาทสำคัญและเชื่อมประสาน การทำงานกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๗ อย่างไรก็ดี มีประเด็นถกแถลงในแง่ของกลไกดังกล่าวว่าจะมีลักษณะเป็น “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” หรือ “สภากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย”

ทั้งนี้ ในกลุ่มที่เห็นว่าควรเป็น “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” มีความเห็นว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมในรูปแบบของ “สมัชชา” มีลักษณะของการเป็นศูนย์กลางเพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน งานนโยบาย การบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามามีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรเป็น “สภากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” มีความเห็นว่า “สภา” เป็นคำที่สื่อความหมายให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นสถาบันหรือองค์กรมากกว่าคำว่า “สมัชชา”

ค. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้กำหนดหลักการ วิธีการ และเงื่อนไขการดำรงวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไว้ในหมวดที่ ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และบทเฉพาะกาล ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้มีประเด็นความเห็นที่แตกต่างเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ สถาบันวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เห็นด้วยกับหลักการ วิธีการ และเงื่อนไขของการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์มีฐานะเป็นกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนที่รัฐจะประกาศให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ หรือเป็นพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์อื่น

ของรัฐ จึงควรให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ที่ดิน ที่ทำกิน และพื้นที่จิตวิญญาณที่ได้อยู่อาศัยมาก่อน ประกอบกับเมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ เช่น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่างให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่มาก่อนการประกาศอุทยานแห่งชาติ โดยกำหนดให้มีการกันพื้นที่ของชุมชนออกก่อนประกาศ

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามหลักการของร่างพระราชบัญญัติเห็นได้ว่า การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้นมีหลักการว่า เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งยังกำหนดเงื่อนไขไว้ว่า การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม จึงเห็นว่าการกำหนดให้มีเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างยั่งยืน และช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมไทย รวมทั้งยังเป็นกลไกสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้ใช้ศักยภาพในมิติของภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมกับส่วนราชการในการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

<u>กลุ่มที่สอง</u> ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แม้เห็นด้วยกับหลักการของเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แต่มีข้อกังวลใน ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) ประเด็นทางกฎหมายโดยเฉพาะการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์ที่ประกาศตามกฎหมายที่มีมาก่อนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

(๒) ประเด็นเรื่องกระบวนการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่าควรกำหนดลักษณะของพื้นที่ว่าพื้นที่ลักษณะใดที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ของธรรมนูญ โดยให้ระบุขั้นตอนและวิธีการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง พร้อมทั้งให้มีการบัญญัติแนวทางดำเนินงานในกรณีที่มีการทักท้วงเรื่องการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการกำหนดเป้าหมายของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) ประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ตามร่างมาตรา ๓๒ เนื่องจากเป็นการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในเรื่องเจตนา

๒.๒.๒ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง<u>หลัง</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๑

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาหารือและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง ซึ่งในการประชุมหารือ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมและให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติ จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน จึงได้นำความเห็น

และข้อสังเกตที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็น มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ พร้อมทั้งรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปผ่านเว็บไซต์อีกครั้ง ทั้งนี้ จากการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองช่วง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยการรับฟังความคิดเห็นในช่วงที่สอง หลังเสนอเรื่องเข้าคณะรัฐมนตรี พบว่า มีความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพียงประเด็นเดียว คือ เรื่อง “การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒” โดยมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

<u>แนวทางที่หนึ่ง</u> ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว

<u>แนวทางที่สอง</u> เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่อง “การใช้ถ้อยคำ” จึงมีการคงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม เพื่อให้กระบวนการพิจารณาขั้นต่อไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดี มีรายละเอียดของข้อเสนอแนะและการปรับปรุงเนื้อความในร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

(๑) ประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓ ได้แก่ “ชนเผ่าพื้นเมือง” และ “พื้นที่คุ้มครอง” มีข้อสังเกตของหน่วยงาน ดังนี้

- ในร่างมาตรา ๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องการให้คำนิยามของคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” และ “พื้นที่คุ้มครอง” โดยมีข้อเสนอแนะและข้อสังเกตให้ทบทวนเรื่องการกำหนดและการใช้คำนิยามของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” และ “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในร่างพระราชบัญญัติ โดยให้พิจารณาควบคู่กับข้อสงวนของประเทศไทยในพันธกรณีที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี อย่างไรก็ตาม การให้คำนิยามของคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน และในส่วนของคำนิยามคำว่า “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ให้เพิ่มคำนิยามที่ระบุถึงวัตถุประสงค์ของการประกาศพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ

(๒) ประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์การคุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๕ มีข้อสังเกตของหน่วยงาน ดังนี้

- มีข้อเสนอแนะให้ทบทวนเรื่องการดำเนินงานของภาครัฐ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้คำนึงถึงกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรม ประกอบกับให้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์ควบคู่กับการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓) ประเด็นเรื่องกลไกในรูปแบบคณะกรรมการ มีข้อสังเกตของหน่วยงาน ดังนี้

- มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๓ ประการ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ร่างมาตรา ๑๔ ร่างมาตรา ๒๒ ร่างมาตรา ๒๖ ร่างมาตรา ๒๗ และร่างมาตรา ๓๔ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติมีกลไกในรูปแบบคณะกรรมการมากเกินความจำเป็น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและลดขั้นตอนการดำเนินงาน จึงมีข้อเสนอแนะให้ทบทวนกลไกคณะกรรมการให้มีเพียงตามความจำเป็นเท่านั้น

ประการที่สอง องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อสังเกต ๒ ประเด็น ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ดังนี้

๑) ให้มีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการด้านสาธารณสุขและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้มีหน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่อนุรักษ์ร่วมเป็นกรรมการด้วย

๒) ให้มีการทบทวนสัดส่วนของคณะกรรมการโดยพิจารณาความสมดุลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมทั้งให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการกำหนดจำนวนผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์มีจำนวนหลายกลุ่ม

ประการที่สาม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๐ เสนอแนะให้มีการขอความเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และรับฟังความเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นชุดข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

(๔) ประเด็นเรื่องสมัชชา เกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ของสมัชชา โดยเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๑๕ และร่างมาตรา ๒๐ มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างมาตรา ๑๕ คุณสมบัติของสมาชิกในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความว่าต้องไม่เป็นบุคคลผู้ซึ่งเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด และไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

ประการที่สอง ร่างมาตรา ๒๐ หน้าที่ของสมัชชาในอนุมาตรา (๔) ได้กล่าวถึงการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จึงเห็นควรให้คำนึงถึงประเด็นเรื่อง “การอนุรักษ์” เพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวควบคู่ไปด้วย

(๕) ประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์การจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๒๗ มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ๓ ประการ ดังนี้

๑) ให้มีการเพิ่มเนื้อความที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ให้สาธารณชนทราบ

๒) ให้มีการพิจารณาว่าจะดำเนินการจัดทำข้อมูลใดบ้าง มีหน่วยงานหรือองค์กรใดทำหน้าที่ในการจัดทำข้อมูล ดูแลรักษา รวมถึงการอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล

๓) ให้มีการพิจารณาเนื้อความในร่างมาตรา ๒๗ (๔) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่กฎหมายกำหนด โดยมีข้อห่วงกังวลว่าอาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ที่มีอยู่

(๖) ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับหมวด ๕ ร่างมาตรา ๓๐ ถึงร่างมาตรา ๓๔

- มีข้อสังเกตเรื่องมาตรการประกาศพื้นที่คุ้มครอง ในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ความทับซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่น แนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ และมาตรการกำกับตรวจสอบพื้นที่ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๐

- มีข้อสังเกตเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง ดังนี้

๑) การมีสิทธิอยู่อาศัย และใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ต้องไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการใช้พื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่ถูกประกาศกำหนดเขตพื้นที่ตามกฎหมายอื่น

๒) ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตรวจสอบสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารสิทธิที่ดินประเภทต่าง ๆ ก่อนให้มีการประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การกระทำใด ๆ ในพื้นที่อนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓) ให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

๔) ในวรรคท้ายของมาตราที่ว่าด้วยเรื่องการกำหนดให้ผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำ ไม่ถือเป็นความผิดและไม่ต้องรับโทษนั้น ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องความชัดเจนในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๔ โดยมีข้อสังเกตว่า ให้พิจารณาเรื่องความชัดเจนว่าผู้ใดหรือหน่วยงานใดจะเป็นผู้ให้การรับรองหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าธรรมนูญที่ได้จัดขึ้นนั้น จะไปขัดหรือแย้งหรือเป็นไปตามกรอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้นจะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและไม่เป็นการลิดรอนสิทธิของกลุ่มประชาชนในพื้นที่

(๗) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเฉพาะกาล มีข้อสังเกต ดังนี้

- ประเด็นเรื่องถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายสำหรับการปฏิบัติงานตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๖ มีข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาตัดถ้อยคำที่ได้มีการกำหนดประเภทงบประมาณ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประเภทใดก็ตาม จะเป็นไปตามแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายตามความจำเป็นและความเหมาะสม นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีข้อเสนอเพิ่มเติม โดยเห็นควรให้มีการกำหนดชื่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน เนื่องจากจะมีความสัมพันธ์กับการจัดสรรงบประมาณ ประกอบกับเพื่อเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

- ประเด็นเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของสภาชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๘ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตในร่างมาตรา ๓๘ (หรือร่างมาตรา ๔๓ เดิม) ตามเนื้อความที่กำหนดให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองปฏิบัติหน้าที่แทนสมัชชาในวาระเริ่มแรก สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีข้อสังเกตถึงความเหมาะสมในด้านสถานะทางกฎหมายของสภาชนเผ่าพื้นเมือง

๒.๒.๓ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง<u>หลัง</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๒

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีข้อสังเกตการใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้าย อย่างไรก็ดี ข้อสังเกตดังกล่าวได้มีการพิจารณาร่วมกันของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีมติให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ เพื่อเสนอพิจารณาในขั้นการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

<u>เนื้อความร่างมาตรา ๓๒</u>

ร่างมาตรา ๓๒ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ

(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น

๒.๓ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น

จากการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองช่วงมีคำชี้แจงเหตุผลข้อสังเกตรายประเด็น ดังนี้

๒.๓.๑ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ก. ประเด็นคำนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” ในร่างมาตรา ๓

จากประเด็นความเห็นที่มีต่อคำนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประเด็นถกแถลงเป็น ๒ กลุ่มดังกล่าวมาแล้ว ในการวิเคราะห์ผลกระทบได้นำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาประกอบแล้วมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีเจตนารมณ์ให้เป็นกฎหมาย “ส่งเสริม” ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ที่กำหนดให้ “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” ประกอบมาตรา ๕๗ ที่วางหลักการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

ในกรณีของร่างมาตรา ๓ ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... นิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” โดยหมายรวมถึง “ชนเผ่าพื้นเมือง” ด้วยนั้น ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงว่า ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยหลอมรวมความเป็นชาติขึ้นจากความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในดินแดนประเทศไทยมาช้านาน “ชนเผ่าพื้นเมือง” ในที่นี้จึงมีความหมายถึงกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์สัมพันธ์กับการร่วมก่อตั้งรัฐชาติไทย สามารถอ้างอิงได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่แสดงให้เห็นว่าดินแดนของประเทศไทยในอดีตเป็นดินแดนที่มีผู้คนอาศัยมาต่อเนื่องยาวนานและเป็นกลุ่มคนพื้นเมืองดั้งเดิม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตามนัยของปฏิญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิม (United Nations Declaration on The Rights of Indigenous People: UNDRIP) ซึ่งปัจจุบันสหประชาชาติได้เปิดกว้างให้ชนเผ่าพื้นเมืองสามารถระบุตนเองได้ (Self-Identification) การระบุคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงเป็นการคุ้มครองสิทธิในการนิยามตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่นิยามตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง โดยมิได้มีความหมายโดยนัยเชื่อมโยงกับกลุ่มคนที่ได้รับความอยุติธรรมทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับกรณีชนเผ่าพื้นเมืองในบริบทต่างประเทศ

การระบุคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ไว้ในนิยาม “กลุ่มชาติพันธุ์” ตามร่างมาตรา ๓ จึงมีเจตนารมณ์ต้องการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในดินแดนประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเพื่อประโยชน์ในการสร้างสำนึกความเป็นไทยให้แก่คนทุกกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง และควรได้รับการคุ้มครองในฐานะพลเมืองไทยอย่างเสมอภาคกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ข. ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

ความเห็นที่มีต่อประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยนั้นเป็นประเด็นเรื่องการเลือกใช้ถ้อยคำระหว่างคำว่า “สมัชชา” กับ “สภา” ขณะที่ในแง่ของหลักการทุกภาคส่วนเห็นด้วยกับการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทเป็นศูนย์กลางประสานงานการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเป็นกลไกประสานการทำงานระหว่างเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะภาคประชาชนกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะภาคนโยบาย

อย่างไรก็ดี มีความเห็นของภาคประชาชนส่วนหนึ่งมีประเด็นข้อกังวลถึงสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนของ “สมัชชาชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ว่า องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมีสถานะอย่างไร ซึ่งจะส่งผลต่อสิทธิและหน้าที่ขององค์กรที่พึงมีหรือพึงได้รับตามกฎหมายอื่น ๆ ในส่วนของภาคประชาชน และมีความเห็นว่า “สมัชชา” มีลักษณะเป็นพื้นที่สำหรับการปรึกษาหารือตามวาระที่กำหนด ส่วนคำว่า “สภา” เป็นคำที่สะท้อนถึง “การมีอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกสภาที่ต้องรับผิดชอบ” นอกเหนือจากการประชุมตามวาระ นอกจากนี้ คำว่า “สภาชนเผ่าพื้นเมือง” ได้มีการใช้มาเป็นระยะเวลานาน มีโครงสร้างและตัวตนที่ชัดเจน รวมถึงเป็นที่รับรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในที่สาธารณะ

ทั้งนี้ ในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้พิจารณาใช้ถ้อยคำว่า “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” โดยพิจารณาจากหลักการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในลักษณะของคณะที่ประชุมโดยใช้ระบบการประชุมและลงความเห็นเพื่อให้ความเห็น ให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ สมัชชาจึงเป็นพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน เป็นรูปแบบของ “กลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์” ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ ในการตราบทบัญญัติเกี่ยวกับ “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้พิจารณานำเอาหลักการและแนวคิดของ “สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย” ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้มาพิจารณา โดยนำเอาหลักการและรูปแบบของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งเรื่องของการสรรหาสมาชิกสมัชชา บทบาทหน้าที่ของสมัชชา การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสมัชชา และคณะผู้อาวุโสสมัชชา เพื่อให้เกิดกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์

ค. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

จากการรับฟังความคิดเห็นในประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แม้โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการของเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

แต่ก็ได้มีหลายส่วนราชการที่มีความเห็นถึงข้อกังวลเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกระบวนการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเป็นการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในเรื่องเจตนา

ทั้งนี้ ในการพิจารณายกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับประเด็นข้อกังวลของส่วนราชการ โดยได้มีการนำข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาอย่างรอบด้าน และกำหนดเป็นหลักการของเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ว่าการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริม รวมทั้งยังกำหนดมาตราในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ในร่างมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสามไว้ด้วยว่า ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องเสนอแผนดังกล่าวให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเห็นได้ว่ากลไกการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลไกที่มีขั้นตอนชัดเจนและมีการพิจารณาจากคณะกรรมการที่มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการอยู่ จึงเป็นหลักประกันว่ามีกลไกการพิจารณาที่จะไม่ส่งผลกระทบในมิติอื่น ๆ ตามมา

ขณะที่ประเด็นข้อกังวลเรื่องการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีการประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์ หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมายที่มีมาก่อนการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นั้น ในร่างมาตรา ๓๑ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหลักการว่า ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่อาศัยตั้งถิ่นฐานมาก่อนการประกาศพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย โดยไม่มีบทบัญญัติใดที่ไปยกเลิกหรือเพิกถอนพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย อีกทั้งยังกำหนดไว้ด้วยว่าประชาชนและชุมชนในเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอาจอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมายไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม จึงเป็นหลักประกันว่าการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย

สำหรับประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเป็นหลักการการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในเรื่องเจตนานั้น การบัญญัติร่างมาตรา ๓๒ ได้กำหนดหลักการของสิทธิที่มีแต่ดั้งเดิม เนื่องจากในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตามพระราชบัญญัติฉบับอื่นและพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความเกี่ยวข้องและซ้อนทับกันในเชิงของพื้นที่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติเรื่องการยกเว้นในการมีเจตนาที่จะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับอื่นให้แก่ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่โดยสุจริตให้ได้รับการคุ้มครองจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้น “หลักการยกเว้น” จึงเป็นการยกเว้นพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ ที่ขัดต่อการดำรงวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้

กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำเนินกิจกรรมบางประการตามประเพณีวัฒนธรรมที่อาจจะขัดกับพระราชบัญญัติบางฉบับ ให้สามารถดำเนินต่อไปได้ในพื้นที่ที่ประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครอง ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักการและเงื่อนไขของธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๓๑ ด้วยเช่นกัน

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการตราพระราชบัญญัติ มีดังนี้[๔]

(๑) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การมุ่งเน้นส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความสำคัญและสามารถนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน มาพัฒนาและยกระดับให้เป็นเศรษฐกิจชุมชนหรือการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่จะทำเกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงในกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งถูกจัดให้เป็นกลุ่มเปราะบางให้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

(๒) ผลกระทบต่อสังคม

การคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ และการสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลักการข้างต้นเป็นการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งมีรากฐานของทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งมาใช้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างสังคมที่มีคุณภาพ

(๓) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาวะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นในการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ของผู้คนที่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็น “ผู้ทำลายป่า” เปลี่ยนเป็น “ผู้ดูแลรักษาป่า” โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ ในการทำงานร่วมกันเพื่อการธำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการธำรงรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความมั่นคงของทรัพยากรและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ การให้ความคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมยังเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านสมุนไพรไปสู่การวิจัยท้องถิ่นเพื่อต่อยอดนวัตกรรม ยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กลุ่มชาติพันธุ์ไปสู่ความอยู่ดีมีสุข

๔. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ได้มีการเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกฎหมาย ผ่านทางเว็บไซต์

---

[๔] รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...., ข้อ ๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย, หน้า ๒๗.

ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th

๕. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... แล้ว

๖. ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เห็นว่า ได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง แล้ว

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกต ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....*

๑. ความเป็นมา

ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นในเชิงสังคม เชิงเศรษฐกิจ และเชิงความมั่นคง ได้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะที่เป็นพลเมืองของชาติ เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองอย่างทั่วถึงเป็นธรรมและเสมอภาค กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ โดยระบุความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๓ ประการ ดังนี้[๕]

ประการแรก ความจำเป็นในแง่สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศหากไม่มีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เพราะในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการถูกละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ด้วยอคติที่ถูกมองว่าเป็นคนต่างด้าวไม่ใช่คนไทย ทั้งที่จริงแล้วกลุ่มชาติพันธุ์ต่างอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยมาเป็นเวลาช้านาน การถูกมองว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติดอันเป็นภาพลักษณ์ที่สืบเนื่องจากสถานการณ์ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกเข้าใจว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติด การถูกมองว่าเป็นผู้ทำลายป่าไม้ด้วยความไม่เข้าใจในวิถีเกษตรกรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งปัญหาการขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน เพราะถูกจำกัดการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามวิถีวัฒนธรรม ปัญหาการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานในฐานะพลเมือง เพราะยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อีกหลายกลุ่มที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย หรือแม้แต่มีสัญชาติไทยแต่การตั้งถิ่นฐานในถิ่นทุรกันดารที่ไม่ได้รับการพัฒนาก็ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐที่พึงได้รับตามสิทธิพื้นฐานในฐานะพลเมือง ที่สำคัญไปกว่านั้น ปัญหาสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ คือ การสูญเสียอัตลักษณ์และภูมิปัญญา อันเป็นต้นทุนสำคัญในการพึ่งพาตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ต้องสูญเสียศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังนั้น การมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ประการที่สอง ความจำเป็นในแง่ของการดำเนินการตามแนวนโยบายแห่งรัฐที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ เพราะร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ที่บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี

---

* เรียบเรียงโดยนายทศวิณห์ เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

[๕] รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...., จัดทำโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม, หน้า ๘ ถึงหน้า ๙.

และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” ประกอบกับมาตรา ๒๗ ไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฯลฯ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงาม รวมทั้งจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน มาตรา ๕๗ รัฐต้องอนุรักษ์ฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม รวมทั้งอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในเรื่องการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ประการที่สาม ความจำเป็นในแง่การดำเนินการตามพันธสัญญาระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยได้ให้สัตยาบันไว้ อาทิ สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมหลายฉบับ ส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ คือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) และนอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้สนับสนุนหลักการปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples - UNDRIP) ความจำเป็นในแง่นี้ จึงมีความสำคัญที่ทำให้บทบาทของประเทศไทยได้รับการยอมรับจากองค์กรระหว่างประเทศว่าได้ดำเนินการตามข้อตกลงต่าง ๆ ที่รัฐบาลไทยได้ให้สัตยาบันและรับรองไว้

ส่วนกระบวนการผลักดันให้มีการจัดทำกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมาจากกระบวนการผลักดันของเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยงที่ต้องการยกระดับแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ขึ้นเป็นพระราชบัญญัติ ซึ่งมีความพยายามผลักดันตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยเสนอเป็น “ร่างพระราชบัญญัติพื้นที่คุ้มครองวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....” โดยมีสาระสำคัญในการให้รัฐคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์โดยจัดทำเป็นพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม แต่เมื่อมีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น จึงปรับชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....” โดยยังคงสาระสำคัญเกี่ยวกับพื้นที่ที่คุ้มครองทางวัฒนธรรมไว้ ต่อมาคณะกรรมาธิการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ได้จัดทำรายงานความก้าวหน้าการติดตามการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่อง การคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ได้เสนอให้เปลี่ยนชื่อร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และหลักในการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงได้ปรับชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....”[๖]

๒. บทวิเคราะห์

๒.๑ ประเด็นเรื่องคำนิยาม คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” กับ คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง”

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เป็นผู้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ มีบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ กับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ เห็นควรให้บัญญัติบทนิยาม คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” ด้วย เนื่องจากเห็นว่าเป็นคำที่มีนัยครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมในประเทศไทย และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเพื่อประโยชน์ในการสร้างสำนึกความเป็นไทยให้แก่คนทุกกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง ที่ควรได้รับการคุ้มครองในฐานะพลเมืองไทยอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ ส่วนร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ มีบทนิยาม คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” โดยไม่มีบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อร่างพระราชบัญญัติที่กล่าวถึงสภาชนเผ่าพื้นเมืองเป็นหลัก

อย่างไรก็ดี ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวาระที่สอง ขั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้ใช้คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” เนื่องจากสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ และคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” นั้น เป็นคำกลางที่ครอบคลุมกลุ่มคนทุกกลุ่มอยู่แล้ว ซึ่งคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน และได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

---

[๖] ทศวิณห์ เกียรติทัตต์ *การตรากฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*, สารวุฒิสภา, (ข้อมูลจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินทร (องค์การมหาชน). (๒๕๖๓) รายงานความก้าวหน้าการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์. (กรุงเทพฯ): ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินทร (องค์การมหาชน)), www.senate.go.th/view/386/รายละเอียดข่าว/Highlight/170/TH-TH.

๒.๒ ประเด็นเรื่องการใช้ถ้อยคำ “สมัชชา” หรือ “สภา”

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ และร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันอีกจำนวน ๔ ฉบับ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ มีหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีศูนย์กลางเพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน งานนโยบาย การบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้มีบทบาทสำคัญและเชื่อมประสานการทำงานกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของ “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” หรือ “สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ” หรือ “สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย” กล่าวคือ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ กับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เป็นผู้เสนอ จะใช้คำว่า “สมัชชา” กลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เนื่องจากมีความเห็นว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมในรูปแบบของ “สมัชชา” มีลักษณะของการเป็นศูนย์กลางเพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน งานนโยบาย การบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ และร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ จะใช้คำว่า “สภา” กับกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะเห็นว่าเป็นคำที่สื่อความหมายให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นสถาบันหรือองค์กรมากกว่าคำว่า “สมัชชา”

อย่างไรก็ดี ภายหลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวาระที่สอง ขั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้ใช้คำว่า “สภา” เนื่องจากหากจัดตั้งในรูปแบบของ “สมัชชา” แล้ว ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จะเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินการตามภารกิจของสภามากกว่าภาคประชาชน เพราะต้องเป็นผู้รับผิดชอบภาระงานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะงานด้านธุรการ แต่หากกำหนดให้จัดตั้งในรูปแบบของ “สภา” จะทำให้ภาคประชาชนมีบทบาทที่ชัดเจนมากกว่า เพราะผู้บริหารสภากลุ่มชาติพันธุ์จะไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) แต่เป็นผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งจะเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและกำหนดนโยบายในการดำเนินงานต่าง ๆ และได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๓. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติ

ข้อดี[๗]

๓.๑ ประโยชน์แก่ประเทศ หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศใน ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านที่หนึ่ง ด้านการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดหลักการในการคุ้มครอง อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตบนพื้นฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ อย่างยั่งยืน

ด้านที่สอง ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หลักการสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนฐานภูมิปัญญา จึงเป็นประโยชน์แก่ประเทศในแง่การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดการสร้างสรรค์คุณค่าและสร้างมูลค่า รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน เกิดเป็นความมั่งคั่งบนฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของประเทศ

ด้านที่สาม ด้านการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ หลักการและเป้าหมายสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มุ่งส่งเสริมให้สังคมเกิดความเข้าใจความแตกต่างและยอมรับความหลากหลายที่เป็นรากฐานของปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย ดังนั้น การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นการวางแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคตในลักษณะการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างในระดับกฎหมายเพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง เป็นประโยชน์ในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ

๓.๒ ประโยชน์แก่สังคม หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ๒ ประการ ได้แก่

ประการแรก ประโยชน์ในแง่การสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมให้สังคมเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจพร้อมการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่ดูถูกเหยียดหยามทางวัฒนธรรม เป็นการวางรากฐานทางความคิดให้คนไทยเห็นคุณค่าของความหลากหลาย มีทักษะชีวิตที่จะดำรงอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างทั้งทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ วัยและเพศวิถี เป็นประโยชน์ในการสร้าง การเปลี่ยนสังคมไทยให้หลุดพ้นจากการเป็นสังคมเปราะบางที่มีปัจจัยเสี่ยงจากความแตกต่างที่อาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นเงื่อนไขฉุดรั้งการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ

ประการที่สอง ประโยชน์ในแง่การลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำในสังคม เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้บนฐานทุนทางวัฒนธรรม

---

[๗] อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๕, หน้า ๒๐ ถึงหน้า ๒๒.

ทั้งในระดับของการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจและในระดับของการนำเอาองค์ความรู้และวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมทางสังคมในการจัดการปัญหาของชุมชน เพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้สังคมไทยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานราก เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีขีดความสามารถทางการแข่งขันในระดับสูงอย่างยั่งยืน

๓.๓ ประโยชน์แก่ประชาชน หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนใน ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยจะได้ประโยชน์ทั้งในแง่ของการได้รับการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม สามารถดำรงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน โดยไม่ถูกคุกคามหรือถูกเลือกปฏิบัติ สามารถอนุรักษ์ภูมิปัญญา ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้บนฐานทุนทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีศักยภาพและมีโอกาสที่จะแสวงหาความต้องการของตนเองและสร้างรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

นอกจากนี้ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ยังได้ประโยชน์จากการได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐอย่างเสมอภาคในฐานะพลเมืองไทย เช่น สิทธิอยู่อาศัย สิทธิทำกิน และสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพมากพอที่จะดูแลรับผิดชอบตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ยิ่งไปกว่านั้นการมีระบบฐานข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ยังจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการยืนยันข้อเท็จจริงสำหรับการพิสูจน์สิทธิในสัญชาติได้อีกด้วย

กลุ่มที่สอง ประชาชนทั่วไป เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยได้รับประโยชน์จากการลดผลกระทบของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ทั้งความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงเชิงกายภาพ เช่น การใช้กำลังทำร้ายร่างกายและการดูถูกเหยียดหยาม และความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จึงเป็นประโยชน์กับประชาชนทั่วไปในแง่การลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงที่ส่งผลกระทบกับประชาชนทั่วไปในสังคม

นอกจากนี้ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการส่งเสริมศักยภาพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงของชาติ เป็น “พลัง” ร่วมพัฒนาประเทศ ให้มีความก้าวหน้าทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีเสถียรภาพ เกิดประโยชน์กับประชาชนคนไทยทุกกลุ่มจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนบนฐานของการใช้ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ

การสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

นายทศวิณหุ์ เกียรติทัตต์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย
ผู้สัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการฉบับนี้ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้รับความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์จาก นายอภินันท์ ธรรมเสนา ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เมื่อวันอังคารที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ณ ห้องรับรอง ชั้น ๒ ฝั่งวุฒิสภา โดยมี นางสาวสุธีรา จินายน นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ นายทศวิณหุ์ เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ และนางสาวณัฐพร สนธิเจริญ นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้สัมภาษณ์ และมีคณะข้าราชการกลุ่มงานกฎหมาย ๑ เข้าร่วมสังเกตการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... โดยมีสาระสำคัญตามประเด็นการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

ประเด็นจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ขอทราบถึงปัญหา อุปสรรค เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

นายอภินันท์ ธรรมเสนา : การพิจารณาเหตุผลและความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากที่ผ่านมากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีข้อจำกัดที่จะได้รับการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ เช่น นโยบายที่ดิน/หรือนโยบายด้านสวัสดิการอื่น ๆ ทั้งที่ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาทบทวนสถานการณ์ที่ผ่านมาประกอบกับสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์แล้วพบว่า มีความจำเป็นจะต้องแก้ไขปัญหา ๔ ประการ ได้แก่ ๑) การที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นประชากรที่ไม่มีสิทธิในสถานะบุคคล ซึ่งส่งผลกระทบทำให้การเข้าถึงสิทธิด้านอื่น ๆ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนกว่าบุคคลทั่วไป ๒) การที่กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในที่ดิน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตอนุรักษ์เกือบทั้งหมด เมื่อไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในที่ดินก็จะทำให้ไม่มีความมั่นคงในการปลูกสร้างบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย และขาดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถอยู่ในที่ดินบริเวณนั้น จนทำให้เสียโอกาสและก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๓) การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่เท่าเทียมกับคนทั่วไป เช่น แม้กลุ่มชาติพันธุ์จะมีสิทธิในการศึกษาเหมือนกับคนทั่วไป แต่เนื่องจากวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่บนพื้นที่สูง ทำให้ยากต่อการเดินทางและต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากกว่าคนที่อยู่พื้นที่ราบ ทำให้เป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิดังกล่าว หรือสิทธิในการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เช่น สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือสิทธิบัตรทอง ๓๐ บาท กลุ่มชาติพันธุ์ก็มีสิทธิดังกล่าวเช่นคนทั่วไป แต่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่อยู่อาศัยซึ่งไม่สะดวกต่อการเดินทาง ทำให้เสียโอกาสในการเข้าถึงสิทธิในการรักษาพยาบาลอย่างเท่าเทียม ๔) คนในสังคมไทยไม่เข้าใจหรือมีอคติในเชิงลบ ซึ่งฝังอยู่ในความคิดของคนไทยตั้งแต่การสถาปนาของรัฐชาติสมัยใหม่ที่พยายามจะกีดกันกลุ่มชาติพันธุ์ออกไปจากสังคมเพียงเพราะกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกับคนไทยในสังคม จนกลายเป็นความรู้สึกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไม่ใช่คนไทย และไม่ควรได้รับสิทธิเช่นเดียวกับคนไทย ทำให้เกิดอคติทางวัฒนธรรมและทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ทิ้งความเป็นชาติพันธุ์ ความเชื่อทางวัฒนธรรม ความรู้ ภูมิปัญญา และความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ จนถูกมองว่าเป็นภาระสังคม ที่ผ่านมาการพัฒนาวิถีชีวิตให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์จึงใช้วิธีย้ายกลุ่มชาติพันธุ์ออกจากผืนป่าเข้ามาในเมือง แต่การจะให้กลุ่มชาติพันธุ์มีวิถีชีวิตเช่นเดียวกับคนทั่วไปโดยทิ้งวิถีชีวิตดั้งเดิม แล้วใช้ชีวิตแบบคนในเมืองโดยทันทีนั้นไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์เป็นประชากรซึ่งมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมจึงต้องมีการกำหนดมาตรการหรือวิธีปฏิบัติที่เฉพาะ ดังนั้น จึงต้องให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถมีวิถีชีวิตในพื้นที่ดั้งเดิม ซึ่งจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เป็นประชากรที่มีศักยภาพ พึ่งพาตัวเองได้ และสามารถใช้ทุนทางวัฒนธรรมของตนเองในการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อีกประการหนึ่งคือ

กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้รับสิทธิในการคุ้มครองวัฒนธรรม ซึ่งความมีอคติทางวัฒนธรรมทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกลดทอนคุณค่าจนนำไปสู่การทิ้งความเป็นชาติพันธุ์ และโอกาสที่จะดำรงวิถีชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากคนในสังคมไม่ยอมรับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ ประกอบกับปฏิญญาสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยลงนามไว้ มีการกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ยังบัญญัติไว้ด้วยว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” ดังนั้น การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความจำเป็นอยู่ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสถานการณ์ที่เผชิญอยู่กับกระบวนการทางกฎหมาย และโอกาส หรือบริบทของสถานการณ์โลก

๒. เมื่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว จะช่วยแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างไร

นายอภินันท์ ธรรมเสนา : หลักการของพระราชบัญญัติฉบับนี้มี ๓ ประการ ดังนี้ ๑) พระราชบัญญัติฉบับนี้มีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการเลือกที่จะดำรงวิถีชีวิตตามแบบจารีตประเพณีของตน โดยไม่ถูกบังคับให้เปลี่ยนวิถีทางวัฒนธรรม ซึ่งสิทธิทางวัฒนธรรมเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่รับรองให้ทุกคนมีสิทธิทางวัฒนธรรม ๒) พระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย กล่าวคือ เปลี่ยนมโนทัศน์ในการช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์จากเดิมที่เคยเป็นการช่วยเหลือในแบบสังคมสงเคราะห์ เป็นการเปิดโอกาสและสร้างพื้นที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมศักยภาพที่จะใช้ทุนทางวัฒนธรรมหรือความรู้ในการขับเคลื่อนเพื่อที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ และ ๓) พระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการในการสร้างความเสมอภาค คือ จะทำอย่างไรให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีหลักการเช่นนี้ ทั้งนี้ เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว สถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ก็จะคลี่คลายความมีอคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการเลือกปฏิบัติ เช่น ในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์จะไปเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลแต่เมื่อไปถึงแล้วไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยกับบุคลากรทางการแพทย์ได้จนอาจทำให้เสียชีวิต หรือไม่ได้รับการรักษาจากสถานพยาบาล ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเข้าไปให้การคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีโอกาสในการเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง หรือในกรณีเกี่ยวกับการศึกษา เช่น กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มไม่ได้มีวิถีวัฒนธรรมเป็นชุมชนที่มีหลักแหล่ง มีการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัย เช่น กลุ่มชาติพันธุ์

ในป่าที่เรียกว่า “มานิ” เป็นกลุ่มที่ไม่ได้ตั้งชุมชนเป็นการถาวร มีการเคลื่อนย้ายชุมชนอยู่ตลอด กลุ่มนี้จะเหมาะกับการจัดระบบการจัดการศึกษาแบบใด พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็จะเข้าไปคุ้มครอง โดยรัฐจะเป็นผู้ออกแบบสวัสดิการหรือรูปแบบที่เรียกว่าบริการขั้นพื้นฐานของรัฐให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มชาติพันธุ์นี้ อีกประการหนึ่ง คือ จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความมั่นคงในที่ดินมากขึ้น กล่าวคือ ถึงแม้กลุ่มชาติพันธุ์จะไม่มีกรรมสิทธิในที่ดินก็ตาม แต่จะเป็นหลักประกันว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในพื้นที่มาก่อนจะมีการประกาศเป็นเขตอุทยาน จะไม่ถูกบังคับให้ย้ายออกจากพื้นที่จนทำให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิต การเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ จนทำให้กลุ่มชาติพันธุ์กลายเป็นคนไร้ชุมชน ดังนั้น หากสามารถแก้ปัญหาเรื่องการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ และสามารถส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาชุมชนให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ก็จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถพึ่งตนเอง ได้รับการยอมจากสังคม และยังสามารถสืบทอดภูมิปัญญาต่อไปได้ นอกจากนี้ ยังจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีศักดิ์ศรีมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ที่ได้จากพระราชบัญญัติฉบับนี้

อย่างไรก็ดี แม้ความคิดของคนทั่วไปอาจจะมองว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้สิทธิพิเศษแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นความคิดที่เกิดจากความมีอคติที่ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไม่ใช่คนไทยไม่ควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน และเมื่อกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน คนที่มีอคติทางความคิดดังกล่าวจะมีความรู้สึกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ได้รับสิทธิพิเศษกว่าคนทั่วไป ทั้งที่ในความเป็นจริงสิทธิเหล่านี้ไม่ได้เป็นสิทธิพิเศษ แต่เป็นสิทธิที่ทุกคนพึงมีพึงได้อย่างเท่าเทียมกัน เช่น สิทธิในการรักษาพยาบาลที่สามารถเข้ารับบริการรักษาพยาบาลได้อย่างสะดวก สิทธิในการมีถนนเข้าถึงที่อยู่อาศัย สิทธิในการมีไฟฟ้า ดังนั้นจะเห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้ตราขึ้นเพื่อให้สิทธิหรือดูแลกลุ่มชาติพันธุ์เป็นพิเศษกว่าคนทั่วไป แต่เป็นการคุ้มครองสิทธิอันพึงมีพึงได้ของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ได้รับการดูแลอย่างเสมอภาคกับคนทั่วไปในสังคมไทย

๓. การกำหนดให้มีสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย จะมีประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร

นายอภินันท์ ธรรมเสนา : สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย ซึ่งที่ผ่านมากลุ่มชาติพันธุ์ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าวทำให้นโยบายต่าง ๆ จะเป็นในลักษณะการกำหนดนโยบายลงไปสู่การปฏิบัติ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องรับสภาพตามที่นโยบายกำหนด ดังนั้น สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยจึงเป็นกลไกที่จะเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์มีโอกาสแสดงความเห็นของตนสู่สังคม เพราะฉะนั้นการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยจึงเป็นกลไกในการสร้างพื้นที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้ามามีส่วนนำเสนอปัญหาและประเด็นในการสนทนา เพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นำไปใช้แก้ไขปัญหา เสมือนเป็นเสียงสะท้อนจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทำให้มีน้ำหนักมากขึ้น และเป็นกลไก

ที่ให้โอกาสแก่กลุ่มชาติพันธุ์สามารถนำปัญหาที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันเข้ามาพิจารณา หากไม่มีกลไกในรูปแบบของสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยนี้แล้ว ปัญหาบางเรื่องจะถูกปิดกั้นและไม่ได้รับการแก้ปัญหา นอกจากนี้ การมีสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยยังทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีผู้แทนที่มาจากทุกกลุ่มของชาติพันธุ์ สามารถที่จะนำเสนอปัญหาของตนได้ สามารถสังเคราะห์และประมวลผลเป็นข้อเสนอให้แก่รัฐในการแก้ไขปัญหาได้ สิ่งเหล่านี้คือประโยชน์ของการมีสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการมีสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยมีประโยชน์ ๒ ประการ ดังนี้ ๑) สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยเป็นช่องทางให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้นำเสนอปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา สิ่งนี้คือประโยชน์ของสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศที่เห็นเป็นรูปธรรม ๒) การมีสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้มแข็งมากขึ้น และความเข้มแข็งดังกล่าวไม่ได้เป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ แต่เป็นความเข้มแข็งที่กลุ่มชาติพันธุ์จะได้รับโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นพลังในการสร้างสรรค์ประเทศ ดังนั้น หากกลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้โอกาสนำเสนอความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้เกิดการพัฒนาประเทศ ในอนาคตกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะมีบทบาทในการพัฒนาประเทศมากกว่าที่จะถูกมองเป็นภาระที่ต้องดูแล และหากพิจารณากลุ่มชาติพันธุ์ในมิติเชิงศักยภาพที่สามารถดึงศักยภาพไปใช้ในการพัฒนาประเทศแล้ว การมีสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยก็คือการแก้ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ และการสร้างพลังให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

๔. การตราพระราชบัญญัตินี้จะเกิดประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชนอย่างไร

นายอภินันท์ ธรรมเสนา : การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเกิดประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชน ดังนี้ ๑) หากมองว่าความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นทุนทางวัฒนธรรม การคุ้มครองวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เท่ากับคุ้มครองทรัพยากรที่สำคัญ คือ ความรู้และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ตำรายา ตำราสมุนไพร หากไม่ให้การคุ้มครองความรู้เหล่านี้จะหายไป และที่สำคัญจะสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ ๒) การให้โอกาสกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่เขตอุทยานซึ่งที่ผ่านมาเป็นพื้นที่พิพาทระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานของรัฐ จนทำให้เสียงบประมาณในการแก้ไขปัญหาเป็นจำนวนมาก หากกลุ่มชาติพันธุ์ได้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ก็จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและการใช้งบประมาณดังกล่าวลง ทั้งนี้ จากที่ได้ลงพื้นที่และทำงานร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ได้ทำแนวกันไฟโดยไม่ได้ใช้งบประมาณของรัฐ และกลุ่มชาติพันธุ์มีความรู้สึกว่าหน่วยงานของรัฐเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ด้วย โดยในพื้นที่หลายชุมชนที่กลุ่มชาติพันธุ์ทำแนวกันไฟไว้ไม่พบว่ามีไฟป่าเกิดขึ้นในรอบ ๓ - ๔ ปี สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่เขตอุทยานที่กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่จะเป็นประโยชน์ในการจัดการทรัพยากร

๓) ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางความรู้สึกในสังคมลดน้อยลง เนื่องจากปัญหาความเหลื่อมล้ำคือเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม แต่ถ้าความเหลื่อมล้ำลดลง ความขัดแย้งก็จะไม่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์พบว่า หากไม่มีพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า สังคมไทยจะประสบกับสถานการณ์ขัดแย้งในสังคมระหว่างกลุ่มที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เนื่องจากมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้รับความเป็นธรรมอันเนื่องมาจากความรู้สึกไม่เท่าเทียมและไม่เสมอภาค ๔) ทำให้ภาพลักษณ์หรือบทบาทของประเทศไทยในสังคมโลกเป็นที่ยอมรับว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายของชาติพันธุ์อย่างมีมิติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และ ๕) สังคมไทยจะเป็นสังคมที่เปิดกว้างและทุกอย่างในสังคมจะเป็นมิติในเชิงความหลากหลาย สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับหากมองพระราชบัญญัติฉบับนี้ในเชิงสร้างสรรค์ ที่ทำให้สังคมและประเทศได้รับประโยชน์ในหลายด้าน

๕. ประเด็นอื่น ๆ ที่ท่านมีความประสงค์จะให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม

นายอภินันท์ ธรรมเสนา : กระบวนการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ ตั้งแต่ขั้นตอนการยกร่างมีอุปสรรคที่สำคัญคือ ทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีแนวคิดว่าสังคมควรมองกลุ่มชาติพันธุ์ว่ามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับคนทั่วไป และประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนในประเทศที่ไม่ได้สร้างภาระต่อสังคม แต่เป็นกลุ่มคนที่มีศักยภาพ หากได้รับการเสริมศักยภาพก็จะเป็นประโยชน์กับประเทศและสังคม จากความคิดดังกล่าวจึงอยากชักชวนให้สังคมไทยเปลี่ยนทัศนคติหรือมุมมองที่มีต่อประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นประชากรที่มีจำนวนไม่น้อย ถ้าเทียบเป็นสัดส่วนแล้วจะเป็นประชากร ๑ ใน ๗ ของประชากรประเทศ และหากสังคมมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นกำลังของประเทศ กลุ่มชาติพันธุ์ก็จะเป็นกำลังของประเทศ แต่หากมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นภาระของสังคมหรือเป็นปัญหาของประเทศ จะทำให้ประเทศมีปัญหาในการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงอยากให้คนในสังคมไทยเปลี่ยนมุมมองให้เข้าใจว่าการมีพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์จะเป็นประโยชน์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายสามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แนวความคิดเช่นนี้เป็นไปตามกระแสโลก นอกจากนี้นโยบายในระดับนานาชาติยังให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และกฎบัตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ มุมมองในมิติเรื่องความหลากหลายของคนในสังคมทำให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ควรได้รับการดูแล ดังนั้น สังคมไทยควรเปิดใจยอมรับความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นพระราชบัญญัติที่จะโอบรับคนทุกกลุ่มวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน และจะทำให้คนทุกกลุ่มวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้

Scan QR Code รับชมการสัมภาษณ์

นายอภินันท์ ธรรมเสนา

ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

(ความยาว ๒๕.๒๕ นาที)

หมายเหตุ : เนื้อหาการสัมภาษณ์ที่ปรากฏในวิดีโอคลิป อาจมีความแตกต่างจากความที่ปรากฏในเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) ซึ่งเกิดจากกระบวนการตรวจสอบเนื้อหาทางวิชาการในเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) เพื่อให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ หรือกระชับมากยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....
(นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล
(ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

นายทศวิณหุ์ เกียรติทัตต์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย
ผู้สัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการฉบับนี้ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้รับความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์จาก นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล (ในขณะที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ณ ห้อง CC ๗๐๕ ชั้น ๗ ฝั่งสภาผู้แทนราษฎร โดยมี นางสาวสุธีรา จินายน นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ นายทศวิณหุ์ เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ และนางสาวณัฐพร สนธิเจริญ นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้สัมภาษณ์ และมีคณะข้าราชการกลุ่มงานกฎหมาย ๑ เข้าร่วมสังเกตการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันโดยมีสาระสำคัญตามประเด็นการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

ประเด็นจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. สำนักกฎหมาย : ขอทราบถึงปัญหา อุปสรรค เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล : ในประเทศไทยนั้นไม่ได้มีปัญหาเรื่องการเหยียดเชื้อชาติกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในแง่ของกฎหมายและในแง่ของการปฏิบัติในทางสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ยังสามารถที่จะดำรงชีวิต ประกอบประเพณี พิธีกรรมตามความเชื่อทางศาสนา และยังสามารถแต่งกายหรือแสดงออกทางวัฒนธรรมได้ตามปกติ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน การแบ่งแยกหรือการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์นั้นไม่ได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายหรือนโยบายที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน หรือหากจะมีปรากฏอยู่กฎหมายหรือนโยบายก็เป็นไปในลักษณะที่ไม่ชัดเจน เช่น ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนหรือนโยบายบางอย่างจะส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นรูปแบบของการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้าไม่ถึงสิทธิที่พึงมีพึงได้เช่นประชาชนทั่วไป ดังนั้น จึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายและนโยบายออกมาเป็นการเฉพาะ

ทั้งนี้ สิทธิและความเสมอภาคของประชาชนทุกคนได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และมาตรา ๔ วรรคสอง ที่บัญญัติไว้ว่า “ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน” แต่ในทางปฏิบัติกลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ เช่น การเข้าถึงไฟฟ้า ถนน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” เช่น ในระดับท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งงบประมาณเพื่อบริหารงานสำหรับจัดทำโครงการพัฒนาไปยังชุมชนต่าง ๆ แต่ในความเป็นจริงไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากมีกฎหมายหรือนโยบายที่มายับยั้งในขั้นตอนการดำเนินการ หรือบางกรณีที่ไม่ได้มีการยับยั้งโดยตรงก็จะมีการสร้างเงื่อนไขในขั้นตอนการปฏิบัติ เช่น จะต้องได้รับการพิจารณาอนุญาตเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้ นอกจากนี้ ยังมีเรื่องการขอสัญชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวคือแม้กฎหมายที่เกี่ยวกับการขอสัญชาติไม่มีบทบัญญัติข้อใดที่มีลักษณะของการกีดกันการให้สัญชาติแก่กลุ่มชาติพันธุ์ก็ตาม และกระทรวงมหาดไทยก็มีการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับการขอสัญชาติมาอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาของการให้สัญชาติจะพบอยู่ในขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กระบวนการจัดทำบัตรประชาชนมีความล่าช้า มีการคอรัปชัน ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่ไปขอสัญชาติไม่ได้รับสิทธิการมีสัญชาติไทย อีกประการ คือ เรื่องความแตกต่างกันในวัฒนธรรมความเชื่อ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว ยกตัวอย่างจากการลงพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ “ชาวเล”

อาศัยอยู่ พบว่า ในบางพื้นที่มีการละเมิดทางวัฒนธรรม โดยมีการขุดสุสานเพื่อล้างป่าช้าตามแบบวิถีคนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งประเพณีการล้างป่าช้าถือเป็นสิ่งที่ดี แต่การปฏิบัติกับกลุ่มคนที่มีศาสนาและความเชื่อที่ต่างกัน จะเป็นการทำลายความเชื่อและจิตใจของกลุ่มชาวเล เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลไม่ได้รู้สึกถึงคุณค่าของวัฒนธรรมเช่นนี้ การปฏิบัติดังกล่าวสำหรับชาวเลนั้นถือเป็นความเสียหายและไม่ให้เกียรติ ซึ่งเรื่องดังกล่าวถือเป็นเรื่องความแตกต่างกันในทางวัฒนธรรมที่เราอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ ก็อาจมีบางกรณีที่มีการละเมิดโดยที่คนทำละเมิดไม่ได้เจตนา แต่ก่อให้เกิดปัญหาในระหว่างกลุ่มคนขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาพื้นฐานที่ทำให้ต้องมีการตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้น

สำหรับคำถามที่ว่า กฎหมายฉบับนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานเรื่องอะไร และในต่างประเทศมีกฎหมายลักษณะเดียวกันนี้หรือไม่นั้น กฎหมายฉบับนี้ตราขึ้นเนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ บัญญัติว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” การตรากฎหมายฉบับนี้ เพื่อเป็นการขยายความสิทธิที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้แล้ว ซึ่งบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเป็นเพียงการรับรองสิทธิและรับรองว่ารัฐมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ยังไม่ได้มีการกำหนดในรายละเอียด ดังนั้น ถ้าจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นหลักการไปสู่การปฏิบัติก็ต้องมีการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อขยายความให้กฎหมายสามารถที่จะบังคับใช้ได้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ในต่างประเทศก็มีการออกกฎหมายในลักษณะนี้มานานแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และเครือรัฐออสเตรเลีย ซึ่งประเทศดังกล่าวมีความขัดแย้งกับกลุ่มชนพื้นเมืองจากการล่าอาณานิคมในอดีต ต่อมาได้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองเป็นการเฉพาะ โดยเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการให้สิทธิบางประการแก่ชนเผ่าพื้นเมือง เพราะว่าพื้นฐานของสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดา คือ การเข้ามาล่าอาณานิคมของคนผิวขาวจากยุโรป ซึ่งในปัจจุบันเห็นว่าการล่าอาณานิคมเป็นเรื่องที่โหดร้าย การที่คนจากอีกดินแดนหนึ่งไปยึดครองและทำลายบ้านเมือง วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ จึงมีการออกกฎหมายที่ค่อนข้างเคารพสิทธิต่อคนที่อยู่ดั้งเดิมถึงขั้นที่บางทีเหมือนเป็นการให้อภิสิทธิ์แก่ชนพื้นเมืองด้วยซ้ำ เช่น การกำหนดพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้คนนอกเข้าไปเพื่อทัศนศึกษาได้เพียงอย่างเดียว แต่ให้สิทธิแก่ชนเผ่าพื้นเมืองในการล่าสัตว์ หาปลา ตัดต้นไม้ หรือสิทธิในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ได้โดยเฉพาะ ส่วนกฎหมายที่ใกล้เคียงกับประเทศไทยก็จะเป็นกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น โดยกฎหมายญี่ปุ่นที่คุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการคุ้มครองสิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของกลุ่มชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม นอกจากนี้ กฎหมายของประเทศมาเลเซียก็มีการให้สิทธิแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เห็นว่าในประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองอยู่ในประเทศนั้น ๆ แต่ละประเทศได้มีการพัฒนาระบบกฎหมายให้สิทธิแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแล้ว ในขณะที่กฎหมายของประเทศไทย

ยังไม่ได้เริ่ม อีกประการหนึ่งคือ ประเทศไทยก็อยู่ในประชาคมโลก จึงมีความสัมพันธ์กับนานาอารยประเทศ ซึ่งส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์คือการคุ้มครองสิทธิและเสถียรภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ชนเผ่าพื้นเมือง หรือชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในประเทศนั้น ซึ่งก็จะมีกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับที่กำหนดให้เป็นภารกิจของรัฐที่จะต้องไปดำเนินการในการออกกฎหมาย ออกนโยบาย หรือการดำเนินโครงการที่จะนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิของคนกลุ่มดังกล่าว และในเวทีระดับนานาชาติ รัฐบาลไทยก็จะถูกตั้งคำถามว่าจะดำเนินการเพื่อให้มีการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองอย่างไร ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลไทยสามารถตอบคำถามได้ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องที่ดิน โดยมีการแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ที่อนุญาตให้กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองสามารถดำรงชีวิตอยู่ในป่าได้ เรื่องสัญชาติก็ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ หรือในเรื่องสิทธิเด็กก็มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ แต่ยังไม่มีการออกกฎหมายที่มีการคุ้มครองสิทธิของคนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองอย่างเป็นรูปธรรม

ถ้าหากประเทศไทยสามารถพัฒนาให้มีกฎหมายที่สามารถคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้ ๑) กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยจะมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิที่เป็นมาตรฐาน ๒) ภาพลักษณ์ต่อนานาอารยประเทศที่มีต่อประเทศไทยก็จะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น เพราะว่าปัจจุบันค่านิยมของนานาอารยประเทศก็คือเรื่องของสิทธิมนุษยชน ถ้าประเทศไทยมีกฎหมายฉบับนี้จะทำให้รัฐบาลไทยสามารถนำไปกล่าวในเวทีสากลได้ว่า ประเทศไทยมีการตรากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว และ ๓) สิ่งที่ประเทศไทยจะได้รับอีกอย่างหนึ่งคือ การเข้าสู่กระแสวัฒนธรรมของสังคมโลกในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องการค้าที่จะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการลดมลพิษ ซึ่งการค้าโลกค่อนข้างให้ความสำคัญกับสินค้าที่ผลิตในพื้นที่ที่ไม่มีการทำลายทรัพยากร และการที่จะยืนยันได้ว่าสินค้าเหล่านี้มาจากการผลิตในพื้นที่ที่ไม่มีการทำลายทรัพยากรก็ต้องมีการรับรองจากภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นการออกเอกสารสิทธิ การออกหนังสืออนุญาต การกำหนดมาตรฐานรับรอง ทั้งนี้ พื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในเขตป่าจึงมีศักยภาพในการปลูกพืชผักเมืองหนาว เช่น ผลไม้ และพืชไร่บางประเภท ซึ่งเป็นสินค้าที่มีปริมาณมากพอที่จะส่งออกไปยังต่างประเทศได้ ในขณะนี้มีผู้ประกอบการดำเนินการส่งออกไปบ้างแล้ว แต่การส่งออกไปในตลาดยุโรปหรือตลาดญี่ปุ่นมีข้อกำหนดว่า สินค้าประเภทอาหารจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากรัฐบาลไทย เช่น ได้รับการรับรองมาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice) หรือมาตรฐานอื่น ๆ ถ้ากฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว กลุ่มชาติพันธุ์จะได้รับการรับรองสิทธิในที่ดินและการใช้ทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่ และจะสามารถสร้างผลผลิตและเป็นช่องทางในทางธุรกิจขนาดใหญ่ให้แก่ประเทศไทย ซึ่งเมื่อมีกฎหมายคุ้มครองแล้วก็นำไปสู่การรับรองสิทธิอย่างถูกต้อง และทำให้มีสินค้าส่งออกหรือการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่คนที่มีที่ดินในเขตป่าได้ สิ่งเหล่านี้เป็นที่มาว่าเหตุใดจึงต้องมีการตรากฎหมายฉบับนี้

๒. สำนักกฎหมาย : เมื่อร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว จะช่วยแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองได้อย่างไร

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล : เมื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว จะช่วยแก้ไขปัญหาโดยตรงทั้งเรื่องที่เป็นนามธรรมและที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ ในทางนามธรรม จะแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์หรือคนกลุ่มน้อยได้ ส่วนทางรูปธรรมต้องมีการกำหนดให้มีการออกกฎหมายและเจ้าหน้าที่ก็ปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับผู้ที่มีอำนาจในสังคมยังมีความขัดแย้งหรืออคติที่อยู่ในความรู้สึกของคน โดยเฉพาะอคติของคนที่มีอำนาจในสังคมหรือชนชั้นกลางในสังคมทั่วไป ที่มองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นพวกอพยพมาใหม่ เป็นพวกที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และเป็นภัยต่อความมั่นคง โดยเฉพาะในยุคสงครามเย็นที่กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งไปเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและต่อสู้กับรัฐบาลไทย สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องตอกย้ำอยู่ในสังคมไทยตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่านสื่อ และสิ่งที่เป็นปัญหาอย่างมาก คือ เรื่องเหล่านี้อยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษา หรือแม้กระทั่งปรากฏอยู่ในข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยหรือในหนังสือเรียนระดับมหาวิทยาลัยก็เช่นกัน ทำให้คนในสังคมซึมซับกับความคิดดังกล่าวไปโดยปริยาย สิ่งที่เกิดขึ้นนี้คืออคติ ซึ่งเป็นเรื่องส่วนบุคคล บางคนอาจไม่ให้ความสำคัญ ในขณะที่บางคนก็จะรู้สึกว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่จริงจังกับชีวิต แต่หากอคติดังกล่าวนี้ไปอยู่ในความคิดของคนที่มีอำนาจใช้กฎหมาย เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล หรือแม้กระทั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือแม้แต่รัฐบาล ถ้ามีความเชื่อว่ากลุ่มชาติพันธุ์น่าจะมีส่วนในการทำลายทรัพยากร นโยบายที่ออกมาก็คือการไปจำกัดสิทธิ แต่หากจะตั้งคำถามว่า สิ่งเหล่านี้จะแก้ไขได้อย่างไร คำตอบในทางวิชาการในขณะนี้ คือ ไม่สามารถแก้ไขได้ หรือถ้าแก้ไขได้ก็กระทำได้ยาก เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ซึมซับอยู่ในสำนึกของคน ซึ่งจะต้องอาศัยเวลาในการเปลี่ยนผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ถ้าเป็นคนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป น่าจะมีความเชื่อไปในทางที่มีอคติกับกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ถ้าเป็นคนที่มีอายุในช่วง ๓๐ ปี ถึง ๔๐ ปี คนกลุ่มนี้จะได้รับความเชื่อที่เป็นอคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์แต่ก็ยังมีการตั้งคำถามอยู่ในใจว่าเป็นเช่นนั้นหรือไม่ ส่วนกลุ่มคนที่มีอายุอยู่ในช่วง ๕ ปี ถึง ๑๐ ปี นั้น คนกลุ่มนี้ไม่ได้มีพื้นฐานการเรียนรู้ที่สร้างอคติกับกลุ่มชาติพันธุ์แต่อย่างใด ประเด็นดังกล่าวนี้จะต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไข ดังนี้ ๑) ต้องมีการตรากฎหมายขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการให้สิทธิแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเรียกร้องสิทธิได้ตามกฎหมายหากถูกละเมิดสิทธิ และยังเป็นเครื่องมือให้แก่เจ้าหน้าที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ ๒) กลุ่มชาติพันธุ์จะต้องตระหนักรู้ว่าการเลือกปฏิบัตินั้นอยู่ในจิตสำนึกของคน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยง่าย สิ่งที่จะช่วยได้คือกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องเรียกร้องสิทธิของตนตามที่กฎหมายได้รับรองไว้ นอกจากนี้ คนในสังคมและคนที่มี

อำนาจจะต้องตระหนัก โดยหยุดแสดงออกทางพฤติกรรมที่มาจากอคติที่ว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เกี่ยวข้องกับความมั่นคง เคยมีการสู้รบกัน หรือกลุ่มชาติพันธุ์เป็นพวกที่ทำไร่หมุนเวียนซึ่งมีส่วนในการทำลายทรัพยากร ความรู้สึกเช่นนี้ควรถูกลบออกไปจากความคิดและเปลี่ยนเป็นความคิดที่ว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นพลเมืองร่วมกัน และสำหรับคนที่มีอำนาจ หากมีการตระหนักรู้และเข้าใจว่าสิ่งที่คิดนั้นเป็นอคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว จะทำให้การใช้อำนาจในการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ลดลง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นบรรเทาลงได้ กระแสการเหยียดเชื้อชาติในสังคมก็จะลดลง ซึ่งเป็นเรื่องในทางนามธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก ยกตัวอย่างเช่น การต่อต้านการแบ่งแยกสีผิวในสหรัฐอเมริกา ซึ่งต่อมาได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการแบ่งแยกสีผิว เมื่อประมาณ ๕๐ ปี ที่ผ่านมา แต่แม้จะมีกฎหมายต่อต้านการแบ่งแยกสีผิวแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ก็ยังมีอคติในการแบ่งแยกสีผิวอยู่เช่นเคย แต่ปัญหาการแบ่งแยกสีผิวในสหรัฐอเมริกาในภายหลังได้คลี่คลายลง เนื่องจากการต่อสู้เรียกร้องของคนผิวสีและกระแสในสังคมที่ทำให้ความคิดเรื่องการแบ่งแยกสีผิวลดลง จนต่อมาการเหยียดคนผิวสีได้กลายเป็นความผิด ซึ่งความผิดดังกล่าวอาจไม่ได้เป็นความผิดในทางกฎหมายโดยตรงแต่เป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การเหยียดสีผิวกับการเหยียดชาติพันธุ์ที่เป็นปัญหาของประเทศไทยนั้นมีความแตกต่างกัน แต่วิธีในการแก้ไขปัญหามีความคล้ายกัน ดังนั้น หากประเทศไทยมีกฎหมายฉบับนี้ขึ้นจะเป็นองค์ประกอบในการแก้ไขปัญหาเรื่องของการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์

การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นรูปธรรม ขอยกตัวอย่างสภาพปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสัญชาติ เรื่องที่ดิน เรื่องการพัฒนา และเศรษฐกิจ กฎหมายฉบับนี้จะไปแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม คือ การกำหนดสิทธิที่จะได้รับสิ่งสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ดังนั้น สิ่งใดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการดังกล่าวจะต้องถูกลดทอนลง เช่น เรื่องไฟฟ้า การทำถนน การทำแหล่งน้ำ สิ่งเหล่านี้เป็นบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทุกคนมีสิทธิได้รับถ้าหากมีหลักเกณฑ์ใดไปขัดขวางการดำเนินการ ก็จำเป็นจะต้องไปลดอุปสรรคดังกล่าวเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้ตามปกติ สำหรับปัญหาเรื่องที่ดินกับเรื่องเศรษฐกิจนั้น เป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ปัญหาเรื่องที่ดินจะมีกลไกหรือวิธีการทางกฎหมาย คือ การประกาศเขตคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีความหมายว่า กฎหมายฉบับนี้จะให้อำนาจแก่คณะกรรมการที่มีอำนาจตามกฎหมายในการประกาศเขตคุ้มครอง ซึ่งอาจจะเป็นรายชุมชน รายตำบล หรือว่าหลายชุมชนรวมกัน หรือบางชุมชนคิดว่าไม่มีความจำเป็นก็ไม่ต้องประกาศเขตคุ้มครองนี้ ซึ่งการประกาศเขตคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้จะนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิในการใช้ที่ดิน แม้ว่ารัฐบาลจะไม่ออกโฉนดให้แต่กฎหมายฉบับนี้ก็จะรับรองให้มีสิทธิในการใช้ที่ดินได้ แต่ว่าสิทธิในการใช้ที่ดินดังกล่าวนี้จะเป็นสิทธิของชุมชนไม่ใช่สิทธิส่วนบุคคล ดังนั้น ที่ดินตามสิทธิดังกล่าวจึงไม่สามารถนำไปขายได้ เพราะการประกาศเขตตรงนี้เป็นลักษณะของการซ้อนกันระหว่างกฎหมายเดิมที่มีอยู่ คือ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และ

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ไปซ้อนกับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเป็นการให้อำนาจในการประกาศเขตคุ้มครองพิเศษเช่นกัน ซึ่งไม่ได้มีผลไปยกเลิกกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เพียงแต่ว่าใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองนี้แทน และกฎหมายฉบับนี้ก็จะคุ้มครองเฉพาะการกระทำภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนดขึ้น ดังนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ก็จะมีสิทธิในที่ดิน สิทธิในการพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สิทธิในการสร้างงานสร้างอาชีพใหม่ที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่น ทั้งนี้ การประกาศเขตคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้เป็นการยกป่าให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองแต่อย่างใด และไม่ได้เป็นการยกเลิกกฎหมายป่าไม้ แต่เป็นการพัฒนาพื้นที่ที่ซ้อนกันระหว่างกฎหมาย ๒ ฉบับ ซึ่งกรณีดังกล่าวเคยเกิดขึ้นมาแล้ว คือ เรื่อง สปก. กับเรื่องป่าชุมชน โดยที่ สปก. พื้นที่เดิมเป็นเขตป่าสงวน แต่เมื่อมีการประกาศให้เป็นพื้นที่ สปก. ก็เป็นเรื่องของการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นที่อยู่อาศัยและทำประโยชน์ในที่ดินนั้น แต่ไม่มีผลทำให้เป็นการยกเลิกความเป็นพื้นที่ป่าสงวน ผู้ได้สิทธิไม่สามารถนำไปขายได้ สำหรับเรื่องป่าชุมชนก็เช่นกัน การประกาศเขตป่าชุมชนก็คือการกำหนดพื้นที่และออกระเบียบขึ้นมาบริหารจัดการป่าชุมชน เพราะฉะนั้นสถานะของป่าสงวนก็ยังมีสถานะเป็นป่าสงวนอยู่โดยกฎหมาย ส่วนเขตป่าชุมชนที่อยู่บริเวณนั้นเป็นเรื่องของการอนุญาตให้ชุมชนไปจัดการและใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนได้ การประกาศเขตคุ้มครองกลุ่มวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ก็เพื่ออนุญาตให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่อาศัยและทำประโยชน์ภายใต้กรอบเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะต้องทำต่อไปคือ ทำให้ที่ดินที่มีอยู่สามารถสร้างประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ถ้าชุมชนใดสามารถใช้ที่ดินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายสามารถที่จะประกอบกิจการขนาดเล็กในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมอาชีพก็สามารถที่จะเข้ามาดูแลได้ตามกฎหมาย เพราะฉะนั้นชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลจะมีการพัฒนาคนในชุมชน ถ้ามีแนวความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนก็จะนำมาพัฒนาธุรกิจมาต่อยอดกิจการในพื้นที่ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้

๓. สำนักกฎหมาย : กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยมีความแตกต่างกันอย่างไร

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล : ชนเผ่าพื้นเมืองเป็นกลุ่มคนที่มีอยู่หลายกลุ่มและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย เช่น คนจีน คนแขก หรือ คนลาว ก็ถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ในประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๖๐ กลุ่ม แต่คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนติดแผ่นดิน อยู่ในแผ่นดินก่อนที่จะถูกคนนอกบุกพื้นที่หรือก่อนที่จะถูกขับออกไปจากแผ่นดิน ยกตัวอย่างคนที่ถือว่าเป็นกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลที่อาศัยอยู่ตามฝั่งอันดามันทางภาคใต้ของประเทศไทย คนกลุ่มนี้เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่นี้มาเป็นระยะเวลานาน ก่อนที่คนไทย คนจีน และคนแขก จะเข้าไปในพื้นที่ส่วนนี้ แต่ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน ซึ่งกลุ่มชาวเลถือได้ว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองอย่างชัดเจน ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางเหนือของประทศไทย เช่น กลุ่มชาวลั๊วะ ในอดีตเป็นกลุ่มคนที่เป็นเจ้าเมืองแถว ๆ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน เมื่อประมาณ ๕๐๐ ปีก่อน กลุ่มชาวรั้วก็เป็นชนเผ่าพื้นเมืองอีกกลุ่มหนึ่ง นอกจากนี้กลุ่มกะเหรี่ยงบางกลุ่มที่เป็นคนที่อยู่ติดแผ่นดินไทย ในประวัติศาสตร์กลุ่มกะเหรี่ยงกลุ่มนี้อยู่อาศัยมาก่อนที่คนไทยจะเข้ามา แต่ไม่ใช่ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มใหญ่ที่ปรากฏในปัจจุบัน แต่จะเป็นกะเหรี่ยงที่อยู่ทางภาคกลางตอนเหนือกับทางตะวันตกแถวจังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดเพชรบุรี ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ได้อพยพมาจากประเทศจีนก่อนอยุธยาเป็นราชธานี อาศัยอยู่ตามลุ่มน้ำเจ้าพระยา แต่ต่อมากะเหรี่ยงกลุ่มนี้ถูกขับให้ถอยร่นไปทางทิศตะวันตกของประเทศไทย ชาวม้งที่มีถิ่นอาศัยดั้งเดิมอยู่ในประเทศจีนและอพยพเข้ามาในประเทศไทยในช่วงสมัยของรัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๖ นั้น ไม่ถือเป็นชนเผ่าพื้นเมืองที่อยู่ในประเทศไทย แต่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับชนเผ่าพื้นเมือง

๔. สำนักกฎหมาย : การกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด จะมีประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครอง และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างไร

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล : การกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดนั้น จะเป็นกลไกเสริมที่กำหนดไว้ในหมวดที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิและข้อห้าม กับการประกาศเขตคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวคือ การกำหนดให้มีคณะกรรมการดังกล่าว เพื่อให้ทำหน้าที่ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิ หรือตรวจสอบผู้ที่กระทำการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนผลักดันให้มีการประกาศเขตคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ยกตัวอย่างเช่น หากมีกรณีที่มีการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้นก็จะมีการร้องเรียนผ่านคณะกรรมการดังกล่าว ซึ่งหลังจากคณะกรรมการระดับจังหวัดทำหน้าที่ตรวจสอบกลั่นกรองเสร็จแล้ว ก็จะส่งเรื่องเข้าไปที่ส่วนกลางเพื่อดำเนินการวินิจฉัย ทั้งนี้ หากเรื่องดังกล่าวเป็นกรณีที่มีการละเมิดสิทธิ หรือกฎหมายหรือนโยบายมีข้อกำหนดที่ละเมิดสิทธิ หรือทำให้เกิดปัญหากับกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการดังกล่าวจะมีคำวินิจฉัยสั่งการให้หยุดการกระทำที่มีการละเมิดสิทธินั้นได้ หรือในกรณีที่มีการประกาศเขตคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะมีกระบวนการดำเนินการผ่านคณะกรรมการ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าชุมชนใดมีความพร้อมที่จะขอให้ประกาศเขตคุ้มครอง

ก็จะยื่นคำร้องไปยังคณะกรรมการดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการในระดับจังหวัดจะทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบ กลั่นกรอง และส่งคำร้องไปยังส่วนกลางเพื่อดำเนินการประกาศให้ชุมชนนั้นเป็นเขตคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป

๕. สำนักกฎหมาย : การตราพระราชบัญญัตินี้จะเกิดประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชนอย่างไร

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล : ประชาชนในสังคมไทยจะได้รับประโยชน์ ดังนี้ คือ ๑) พระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือในการลดช่องว่างความแตกต่างระหว่างคน ความเหลื่อมล้ำ และทำให้คนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มีโอกาสที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความมั่นคงในการที่จะอยู่ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ๒) สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ในเชิงเศรษฐกิจของประเทศต่อไปได้ เช่นเดียวกับที่บางประเทศมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นของชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ประเทศแคนาดามีผลิตภัณฑ์ที่เป็นของกลุ่มพื้นเมืองที่รัฐบาลนำมาขายและสามารถทำรายได้สูงกว่าสินค้าจากโรงงาน ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้จำเป็นต้องได้รับการรณรงค์และสนับสนุนจากรัฐบาล อีกตัวอย่างที่น่าสนใจ คือ ในประเทศญี่ปุ่นมีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติโดยการประกาศนั้นไม่ได้เป็นการลดทอนสิทธิของคนที่อยู่ในพื้นที่ หากแต่เป็นการยกระดับสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการสร้างงาน สร้างมูลค่าของงานในพื้นที่ เช่น ประเทศญี่ปุ่นได้เปลี่ยนวิธีคิดเกี่ยวกับสินค้าการเกษตรว่าถ้ามีการทำแปลงผักที่ปลูกในเขตอุทยานแห่งชาติ ที่คนในพื้นที่ดังกล่าวมีส่วนในการดูแลรักษาป่ารักษาน้ำ ผักที่ปลูกในเขตอุทยานแห่งชาติจึงเป็นผักที่ปลอดภัยจากสารพิษทำให้มีมูลค่าสูงกว่าผักทั่วไปเมื่อนำไปขาย นอกจากนี้คนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเหล่านั้นก็มีส่วนช่วยรัฐบาลดูแลป่า แม้จะถูกจำกัดสิทธิบางประการแต่รัฐบาลก็สนับสนุนให้มีสิทธิบางประการด้วย ดังนั้น กลุ่มชุมชนในญี่ปุ่นจึงเรียกร้องให้รัฐบาลประกาศให้พื้นที่อาศัยของตนเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือแม้กระทั่งเรื่องของการจัดการท่องเที่ยว หากมีโฮมสเตย์หรือรีสอร์ทในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งหากขออนุญาตให้ถูกต้องตามกฎระเบียบก็จะเป็นที่พักที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นการทำธุรกิจที่แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งถ้าหากประเทศไทยสามารถพัฒนาไปถึงขั้นที่มีการประกาศเขตคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์โดยมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน รวมทั้งมีการสนับสนุนกิจการของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์งานฝีมือ การท่องเที่ยว การเดินป่า และอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะทำให้คนที่อยู่ในพื้นที่มีโอกาสมากขึ้น และจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจด้วย ส่วนในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโลกนั้นการมีกฎหมายฉบับนี้เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยต่อนานาอารยประเทศทั้งในด้านสังคม ด้านการต่างประเทศ และในด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นคำถามจากการอภิปรายในชั้นสภาผู้แทนราษฎร

๑. สำนักกฎหมาย : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ เช่น การสาธารณสุข การศึกษา สิทธิในการอยู่อาศัย สิทธิทำกิน ถนน สาธารณูปโภคพื้นฐานได้อย่างไร

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล : สวัสดิการภาครัฐบางเรื่องเป็นนโยบายเพื่อการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ประเทศไทยไม่มีการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์อย่างชัดเจน กลุ่มชาติพันธุ์จึงมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีบัตรทอง มีสมุดเกษตรกร แต่ก็มีปัญหาบางประการ เช่น สิทธิในการรักษาพยาบาล แม้กลุ่มชาติพันธุ์จะมีสิทธิเข้าโรงพยาบาลและใช้บัตรทองได้ แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองอยู่ในพื้นที่ห่างไกลยากต่อการเดินทางไปโรงพยาบาล ส่วนสิทธิในการศึกษานั้น แม้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลแต่ก็มีโรงเรียนเพียงแต่จะมีปัญหาด้านคุณภาพการเรียนการสอน เช่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) กับการศึกษานอกระบบ (กศน.) เดือนหนึ่งจะมีครูขึ้นไปสอน ๒ ครั้ง และเมื่อมีครูขึ้นไปก็ไม่ได้สอนอะไร เนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่อื่น นอกจากนี้คุณภาพของการศึกษาค่อนข้างไม่ได้มาตรฐานถ้าเทียบกับโรงเรียนที่อยู่ในเมือง ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้อาจจะไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยตรง เพราะว่าโรงเรียนชนบทที่ไม่มีคุณภาพไม่ได้มีเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น แม้แต่โรงเรียนในภาคอีสานและใน ๓ จังหวัดภาคใต้ ก็ไม่มีคุณภาพด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็จะเป็นเครื่องมือที่จะทำให้หน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินการ สามารถเข้าไปดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ส่วนท้องถิ่นสามารถทำโครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยสามารถจัดสรรงบประมาณไปใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งหน่วยงานอื่นก็สามารถเข้าไปสนับสนุนการศึกษาได้เช่นกัน เช่น จัดให้มีระบบไฟฟ้า นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน ทำให้มีห้องเรียนที่ไม่ด้อยกว่าโรงเรียนที่อยู่ในเมือง ซึ่งการจะทำเช่นนี้ได้จะต้องแก้ไขกฎหมายก่อน และเมื่อแก้ไขกฎหมายแล้วก็จะมีหน่วยงานที่จะเข้าไปดำเนินการ แต่ในเบื้องต้นคงไม่ได้หมายความว่าทุกโรงเรียนจะได้รับการจัดการเหมือนกันทุกโรงเรียน เพราะว่าเรื่องการศึกษาเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาใหญ่เรื่องหนึ่ง

๒. สำนักกฎหมาย : คำจำกัดความของกลุ่มคนที่เคยอาศัยเป็นกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทยและมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและความเชื่อตามจารีตประเพณีที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ควรใช้คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” หรือคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” จึงจะเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล : สำหรับเรื่องนี้กระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า สมควรใช้คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” แทนคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” สำหรับความเห็นส่วนตัวว่าควรใช้คำไหนจึงจะเหมาะสมกว่า หรือถ้าใช้ทั้ง ๒ คำ ความหมายจะขัดกันหรือไม่นั้น ควรพิจารณาที่ความหมายของทั้ง ๒ คำ ซึ่งมีความแตกต่างกัน แต่ว่าการที่เรายอมรับว่า

ในสังคมไทยมีคนที่เป็นกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองอยู่ เหมือนกับเป็นการคุ้มครอง หรือให้ความเคารพแก่คนดั้งเดิมที่เป็นคนอยู่ติดแผ่นดิน แม้ในปัจจุบันกลุ่มคนเหล่านี้จะถูกขับออกไปจากที่อยู่ดั้งเดิมก็ตาม ส่วนในเชิงนามธรรมนั้นเป็นเรื่องของการแสดงความเคารพต่อคน แต่ไม่ได้หมายความว่ายกย่องให้กลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองเหล่านี้อยู่เหนือประชาชนทั่วไป แต่เป็นการเคารพในเชิงความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ที่คนมีอำนาจหรือกลุ่มคนที่มีอิทธิพลจะต้องเคารพกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองในฐานะที่มีความเท่าเทียมกันทางสังคม สำหรับในเชิงรูปธรรมนั้นจะเป็นเรื่องของสิทธิ ว่าจะยอมรับคนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าพื้นเมือง และให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในกรณีใดบ้าง เช่น การใช้ที่ดินและการใช้ทรัพยากรของกลุ่มชาวเล ซึ่งปกติจะดำรงชีวิตในทะเล หากินด้วยการทำประมง พื้นที่บนบกชาวเลจะมาอาศัยแค่พักเรือ หรือพาบุตรหลานมาเรียนหนังสือเท่านั้น ดังนั้น ปัญหาของชาวเลจึงมีอยู่ ๒ ประการ คือ ๑) ชาวเล ๒๕ ชุมชน จำนวนประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน ไม่มีที่อยู่อาศัย ต้องอาศัยตามชายหาด ๒) การดำรงชีพของชาวเลดังกล่าวขัดต่อกฎหมายในเรื่องการทำประมง ทั้งนี้หากชาวเลได้รับการยอมรับว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในสังคมไทย ก็จะสามารถกำหนดนโยบายหรือกฎหมายคุ้มครองให้ชาวเลดำรงวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมได้ สามารถทำถนนเข้าไปในพื้นที่อยู่อาศัยได้ มีไฟฟ้า มีน้ำประปาเข้าถึง ส่วนในเรื่องจับปลาก็สามารถยกเลิกหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเรื่องการทำประมงให้ชาวเลสามารถใช้อุปกรณ์ที่มีในการดำรงชีพจับปลาได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ชาวเลอาจยกระดับการดำรงชีพสามารถทำการประมงขนาดใหญ่ได้

Scan QR Code รับชมการสัมภาษณ์

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล

(ความยาว ๕๙.๕๖ นาที)

หมายเหตุ : เนื้อหาการสัมภาษณ์ที่ปรากฏในวิดีโอคลิป อาจมีความแตกต่างจากความที่ปรากฏในเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) ซึ่งเกิดจากกระบวนการตรวจสอบเนื้อหาทางวิชาการในเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) เพื่อให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ หรือกระชับมากยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....
(นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ)

นายทศวิณหุ์ เกียรติทัตต์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย
ผู้สัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการฉบับนี้ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้รับความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์จาก นายศักดิ์ดา แสนมี่ เลขาธิการสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ในฐานะผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Cisco Webex Meetings) โดยมี นางสาวสุธีรา จินายน นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ นายทศวิณหุ์ เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ และนางสาวณัฐพร สนธิเจริญ นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้สัมภาษณ์ และมีคณะข้าราชการกลุ่มงานกฎหมาย ๑ เข้าร่วมสังเกตการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... โดยมีสาระสำคัญตามประเด็นการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

ประเด็นจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. สำนักกฎหมาย : ขอทราบถึงปัญหา อุปสรรค เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

นายศักดิ์ดา แสนมี่ : เนื่องจากภาครัฐยังไม่ยอมรับชนเผ่าพื้นเมืองอย่างเป็นทางการ ชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยจึงไม่มีตัวตน และไม่ได้รับสิทธิในการเป็นพลเมืองของประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับสิทธิในการเป็นพลเมือง ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยมีวิถีชีวิตและมีที่อยู่อาศัยในเขตป่าต่าง ๆ เช่น ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวน มาตั้งแต่บรรพบุรุษ ทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองประสบปัญหาเรื่องสิทธิในการจัดการทรัพยากร ที่ดิน ที่อยู่อาศัย และที่ทำมาหากิน ซึ่งถือเป็นปัญหาที่ชนเผ่าพื้นเมืองประสบอยู่ นอกจากปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดิน การเข้าถึงทรัพยากรในพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ของบรรพบุรุษแล้ว ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมาย นโยบาย หรือมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรมและภาษาของชนเผ่าพื้นเมืองแต่อย่างใด นอกจากนี้ ชนเผ่าพื้นเมืองยังประสบปัญหาภาวะความเป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคม และภาวะความเป็นคนไร้สัญชาติอีกด้วย ซึ่งที่ผ่านมาได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากร แต่ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาให้ชนเผ่าพื้นเมืองมีวิถีชีวิตที่สามารถดำรงอยู่ได้ จึงเป็นที่มาของการเสนอกฎหมายที่จะใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

๒. เมื่อร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว จะช่วยแก้ไขปัญหาของชนเผ่าพื้นเมืองอย่างไร

นายศักดิ์ดา แสนมี่ : ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... ฉบับนี้เมื่อมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว จะช่วยแก้ไขปัญหาของชนเผ่าพื้นเมือง ได้ดังนี้ ๑) ชนเผ่าพื้นเมืองจะได้รับการยอมรับการมีตัวตนในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศไทยอย่างเป็นทางการตามกฎหมาย สามารถเข้าถึงสิทธิพึงมีพึงได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ๒) พระราชบัญญัติฉบับนี้รับรองสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยจะทำหน้าที่เป็นกลไกในการพิทักษ์สิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองได้อย่างชัดเจน และ ๓) จะช่วยให้เกิดการเริ่มต้นทำงานร่วมกันระหว่างชนเผ่าพื้นเมืองกับรัฐ โดยจะมีการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้จะทำหน้าที่เป็นกลไกหลักให้แก่ชนเผ่าพื้นเมืองในการที่จะเข้าไปร่วมผลักดันในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาศักยภาพของชนเผ่าพื้นเมืองที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

๓. สำนักกฎหมาย : การกำหนดให้มีสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย จะมีประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองอย่างไร

นายศักดิ์ดา แสนมี่ : สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยเป็นกลไกเบื้องต้นในกระบวนการคุ้มครองและส่งเสริมชนเผ่าพื้นเมืองในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นจะทำให้การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองสามารถกระทำได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะจะมีมาตรการหรือนโยบายที่มีแผนปฏิบัติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองที่ต้องดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ กลไกของกฎหมายจะช่วยส่งเสริมการดำเนินการของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยในการทำหน้าที่คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองอีกทางหนึ่งด้วย ตลอดจนช่วยทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ แม้ขณะนี้กฎหมายฉบับนี้ยังอยู่ในกระบวนการตรา แต่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยก็ได้ทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้เกิดกลไกคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตชนเผ่าพื้นเมืองในระดับพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือเทศบาล ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นกฎหมายหลักที่จะเข้าไปสนับสนุนให้กลไกของรัฐระดับต่าง ๆ ทั้งในส่วนท้องถิ่นหรือในระดับชาติให้สามารถคุ้มครองส่งเสริมวิถีชีวิตชนเผ่าพื้นเมืองได้อย่างชัดเจน

๔. สำนักกฎหมาย : การตราพระราชบัญญัตินี้จะเกิดประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชนอย่างไร

นายศักดิ์ดา แสนมี่ : ประเทศไทยจะเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและชื่นชมจากนานาอารยประเทศ เนื่องจากมีการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการอนุวัติกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเป็นประเด็นหลักในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในขณะเดียวกันชนเผ่าพื้นเมืองก็จะได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิต่าง ๆ ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกำหนดวิถีชีวิตและการฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมของตนอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งมีกลไกในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองที่ชัดเจน ซึ่งทำให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายและคนในสังคมจะเข้าใจในความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมนั้น อันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ หากพิจารณาจากนโยบายของรัฐก็จะเห็นมุมมองที่ใช้ความหลากหลายทางวิถีวัฒนธรรมนี้เฉพาะในเรื่องของการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ในอนาคตความหลากหลายนี้อาจสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศได้อีกหลายด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการปฏิรูปสังคมให้มีความสันติสุขมากขึ้น

๕. สำนักกฎหมาย : ประเด็นอื่น ๆ ที่ท่านมีความประสงค์จะให้สัมภาษณ์เพิ่มเติม

นายศักดิ์ดา แสนมี่ : ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... ฉบับนี้เป็นกฎหมายที่เสนอโดยตรงจากภาคประชาชน ซึ่งให้ความสำคัญตั้งแต่เริ่มศึกษาถึงสภาพปัญหาของชนเผ่าพื้นเมือง ทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการได้รับสิทธิความเป็นพลเมืองหรือสิทธิต่าง ๆ ของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย โดยใช้กระบวนการเสนอกฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นพื้นที่ในการสร้างความเข้าใจกับประชาชน พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอยู่ร่วมกับชนเผ่าพื้นเมืองให้เข้าใจถึงความเป็นตัวตนของชนเผ่าพื้นเมือง รวมถึงเจตนารมณ์และความสำคัญในการผลักดันกฎหมาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชนเผ่าพื้นเมืองและหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ที่ชนเผ่าพื้นเมืองอาศัยอยู่ไม่ว่าจะในเขตป่า ทะเล หรือพื้นที่ราบ ทั้งนี้ เชื่อว่าเมื่อมีกฎหมายฉบับนี้เกิดขึ้นจะนำไปสู่การปฏิบัติ และนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างเป็นรูปธรรม เรื่องดังกล่าวไม่ใช่เรื่องของรัฐบาลเท่านั้นที่จะเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองและส่งเสริม แต่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานด้านการพัฒนาทั้งหลายที่มีความพยายามพัฒนาชุมชนของชนเผ่าพื้นเมืองจะเกิดความเข้าใจและใช้ประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้ได้ นอกจากนี้ กระบวนการในการจัดทำกฎหมายเป็นความต้องการร่วมของทั้งประชาชนที่เป็นผู้เสนอกฎหมายโดยตรง รวมไปถึงหน่วยงานของรัฐที่ต้องการใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมือง ตลอดจนฝ่ายการเมืองที่ต้องการทำหน้าที่ในการพิจารณากฎหมายที่เป็นประโยชน์เช่นเดียวกับกฎหมายสำหรับกลุ่มประชากรเฉพาะที่มีอยู่ในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เด็ก เยาวชน ผู้พิการ และกลุ่มที่มีอัตลักษณ์หลากหลาย ดังนั้นชนเผ่าพื้นเมืองตามที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งใช้คำเรียกรวมว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” ก็จะได้รับการให้ความสำคัญ และสุดท้ายก็จะมีกฎหมายในการคุ้มครองและส่งเสริมชนเผ่าพื้นเมือง ทั้งนี้ หวังว่ากฎหมายฉบับนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ชนเผ่าพื้นเมืองประสบอยู่ได้ และประเทศชาติจะได้ประโยชน์จากการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึงในระดับนานาประเทศจะให้ความชื่นชมที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางสังคม และยอมรับการมีอยู่ของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศตนเองด้วย

ประเด็นคำถามจากการอภิปรายในชั้นสภาผู้แทนราษฎร

- สำนักกฎหมาย : ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐ เช่น การสาธารณสุข การศึกษา สิทธิในการอยู่อาศัย สิทธิทำกิน ถนน สาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้อย่างไร

นายศักดิ์ดา แสนมี่ : การมีกฎหมายฉบับนี้ คือ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมือง แต่เมื่อมีกฎหมายรับรองการมีตัวตนของชนเผ่าพื้นเมืองแล้ว จะทำให้สามารถเข้าถึงบริการของรัฐและได้รับสวัสดิการที่ชัดเจนมากขึ้น เพราะกฎหมายฉบับนี้จะสอดคล้องกับเรื่องของสิทธิตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๐ ว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” สิ่งนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการปกป้องคุ้มครอง รวมถึงโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกับประชาชนในประเทศ แม้พระราชบัญญัติฉบับนี้จะไม่ได้กำหนดการเข้าถึงสวัสดิการโดยตรง แต่จะเป็นกลไกที่ช่วยเสริมให้เกิดการเข้าถึงสิทธิในการได้รับสัญชาติไทยอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐตามที่ควรจะเป็นอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีความคาดหวังว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้รับการยกระดับขึ้นไปเป็นกฎหมายส่งเสริมคุ้มครองวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองในระดับชาติต่อไป โดยมีกลไกของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้

Scan QR Code รับชมการสัมภาษณ์

นายศักดิ์ดา แสนมี่

เลขาธิการสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

(ความยาว ๑๖.๕๓ นาที)

หมายเหตุ : เนื้อหาการสัมภาษณ์ที่ปรากฏในวิดีโอคลิป อาจมีความแตกต่างจากความที่ปรากฏในเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) ซึ่งเกิดจากกระบวนการตรวจสอบเนื้อหาทางวิชาการในเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) เพื่อให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ หรือกระชับมากยิ่งขึ้น

สภาพปัญหาและการกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*

ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๖๐ กลุ่มชาติพันธุ์ มีประชากรที่นิยามตนเองเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ประมาณ ๑๐ ล้านคน มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไป โดยสภาพเศรษฐกิจ-สังคมตามจารีตประเพณี มีวิถีชีวิตที่ปรับตัวเข้ากับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิสังคมที่ตั้งถิ่นฐาน โดยสามารถแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ตามสภาพที่อยู่อาศัยได้ ๔ กลุ่ม ได้แก่

(๑) กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามแนวเทือกเขา และบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือและภาคตะวันตก พึ่งพาธรรมชาติและป่าไม้เป็นหลัก มีภูมิปัญญาการเกษตรบนพื้นที่สูงที่พึ่งพาธรรมชาติเรียกว่า “ไร่หมุนเวียน” โดยปัจจุบันองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations) หรือ FAO ประกาศให้ไร่หมุนเวียนเป็นระบบวนเกษตรที่มีการสร้างความยั่งยืนให้แก่ระบบนิเวศ และกระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศยกย่องให้ “คึ-ฉี่ย” ระบบเกษตรแบบไร่หมุนเวียนของชาวปกาเกอะญอ เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาติเมื่อปี ๒๕๕๖ ปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง จำนวน ๑๘ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กะยัน ๒) กะแย ๓) กำมุ ๔) คะฉิ่น ๕) ดาราอาง ๖) ปกาเกอะญอ ๗) ปะโอ ๘) โพล่ง ๙) ม้ง ๑๐) ลัวะ (มัล ปรัย) ๑๑) อิ้วเมี่ยน ๑๒) ละว้า ๑๓) ลัวะ (ละเวือะ) ๑๔) ลาหู่ ๑๕) ลีซู ๑๖) อ่าข่า ๑๗) อาเคอะ ๑๘) จีนยูนนาน

(๒) กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่ราบ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่มีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไป ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีการทำงานหัตถศิลป์ต่าง ๆ ปัจจุบันวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ราบเปลี่ยนแปลงไปในแบบสังคมเมือง ส่งผลให้วัฒนธรรมท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะสูญหายไป เช่น การแต่งกายประเพณี ความเชื่อ โดยเฉพาะการห้ามใช้ภาษาของท้องถิ่น ซึ่งมีผลทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ ปัจจุบันมีกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่บนพื้นที่ราบและนิยามตัวเองเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๓๗ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ก่อ (อึมปี้) ๒) กะซอง ๓) กะเลิง ๔) กูย ๕) ขแมร์ลือ ๖) จีน ๗) ไทเบิ้ง ๘) ชอง ๙) ชะโอจ ๑๐) ซำเร ๑๑) โซ่ทะวึง ๑๒) ญ้อ ๑๓) ญัฮกุร ๑๔) เยอ ๑๕) ไตหย่า ๑๖) ไทโคราช ๑๗) ไทดำ ๑๘) ไทขึน ๑๙) ไทยพวน ๒๐) ไทยวน ๒๑) ยอง ๒๒) ไทลื้อ ๒๓) ไทใหญ่ ๒๔) บรู ๒๕) บีซู ๒๖) ปลัง ๒๗) ผู้ไท ๒๘) มลายู ๒๙) มอญ ๓๐) ไทโย้ย ๓๑) ลาวครั่ง ๓๒) ลาวแง้ว ๓๓) ลาวเวียง ๓๔) เวียด ๓๕) แสก ๓๖) โส้ และ ๓๗) โอก๋อง

(๓) กลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามหมู่เกาะหรือชายฝั่งทะเล เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเรียกรวม ๆ ว่า “ชาวเล” มีวิถีชีวิตในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม เช่น การตกปลา ดำน้ำแทงปลา หาหอย อย่างไรก็ดีด้วยบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นพลวัต ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ ซึ่งพิธีกรรมหรือวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลกำลังสูญหายไป

---

๔ *ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), สภาพปัญหาและการกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย, วันที่ ๒๖ ก.ค. ๒๕๖๗.

ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเรียกรวม ๆ ว่า “ชาวเล” สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มอแกน ๒) มอแกลน และ ๓) อูรักลาโวยจ

(๔) กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในป่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมแบบเฉพาะที่เรียกว่า วัฒนธรรมหาของป่า - ล่าสัตว์ (Hunting – Gather Culture) โดยเป็นกลุ่มสุดท้ายในประเทศไทยที่ยังคงลักษณะเฉพาะ คือ การเก็บหาพืชพรรณธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค ล่าสัตว์ด้วยกระบอกไม้ซางและลูกดอก ไม่มีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ หรือเก็บกักตุนอาหาร โดยภาพรวมกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเปรียบเป็นคนชายขอบของการพัฒนา และมีวิถีชีวิตเคลื่อนย้ายหมุนเวียนอยู่ในป่าตามฤดูกาล อย่างไรก็ดี พัฒนาการทางสังคมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการบุกรุกพื้นที่ป่ามากขึ้นส่งผลให้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในป่าถูกบังคับให้ย้ายถิ่นก่อนเวลาที่จำเป็น และการปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกทำให้เริ่มรู้จักบริโภควัตถุดิบที่หลากหลายเริ่มเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมมาเป็นวิถีแบบกึ่งสังคมเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บางส่วนในกลุ่มดังกล่าวยังคงประสบปัญหาการปรับตัวเข้าสู่สังคมเมือง ปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังอาศัยอยู่ในป่า ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มานิ ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตป่าบริเวณเทือกเขาบรรทัด พื้นที่จังหวัดตรัง สตูล สงขลา และพัทลุง และ ๒) มลาบริ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตป่าในพื้นที่ภาคเหนือ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดน่าน

ทั้งนี้ ด้วยสภาพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญกับสภาพปัญหาที่หลากหลาย ซับซ้อน และเปราะบาง โดยสามารถแบ่งสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยได้ ๒ มิติ ดังนี้

(๑) มิติปัญหาเชิงวัฒนธรรม

สภาพปัญหาเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้พี่น้องกลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญกับการถูกลดทอนหรือด้อยค่าคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น การถูกดูถูกเหยียดหยามจากความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตที่แตกต่าง การถูกมองว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สอดคล้องกับบริบทสังคมในยุคปัจจุบัน ทำให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาและภูมิปัญญาที่เป็นเสมือน “ต้นทุนทางวัฒนธรรม” ของกลุ่มชาติพันธุ์เริ่มสูญหายไป ทั้งนี้ แม้จะเป็นปัญหาเชิงวัฒนธรรมแต่การสูญเสียอัตลักษณ์ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์สูญเสียความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ ขาดความเชื่อมั่นในภูมิปัญญา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่จึงละทิ้งวิถีภูมิปัญญาดั้งเดิม ส่งผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรรม เพราะการสูญเสียอัตลักษณ์เท่ากับการสูญเสียองค์ความรู้และภูมิปัญญา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์จากที่เคยมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในอดีต กลับต้องมีสถานภาพเป็นผู้พึ่งพิงที่ไม่มีความสามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้ เป็นการลดทอนศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์

นอกจากจะเป็นการลดทอนศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์เองแล้ว สถานการณ์ปัญหาเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในแง่การเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรม และอาจจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การไม่ส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลาย

ทางวัฒนธรรมอาจกลายเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ความเข้าใจผิดและกลายเป็นปัญหาที่กระทบต่อความสงบสุขของชาติ ดังนั้น การสนับสนุนและเปิดพื้นที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ควบคู่กับการสร้างความเข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมสังคมไทยให้มีความพร้อมยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้สังคมไทยสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

(๒) มิติปัญหาเชิงโครงสร้าง

ปัญหาในเชิงวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญของความเหลื่อมล้ำและกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดยรากฐานสำคัญของปัญหาเชิงโครงสร้างที่กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญ คือ การมีสถานะบุคคล ซึ่งแม้ที่ผ่านมาหน่วยงานรัฐได้มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์มาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังพบว่ายังมีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากที่ยังมีฐานะเป็น “บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน” และปรากฏผ่านข้อมูลเชิงสถิติของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง จำนวน ๕๓๙,๖๙๖ คน แม้ว่าบางส่วนจะได้รับการขึ้นทะเบียนบุคคล ได้รับเลขประจำตัว ๑๓ หลัก แต่ตัวเลขที่ขึ้นต้นแสดงว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ซึ่งไม่มีสิทธิในความเป็นพลเมืองไทย เช่น กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าชนกลุ่มน้อยที่ขึ้นต้นด้วยเลข ๖ และ ๗ กลุ่มคนไร้รากเหง้า หรือคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร์ขึ้นต้นด้วยเลข ๐ ด้วยเหตุนี้ สถานภาพการเป็นบุคคลไร้สัญชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ทำให้เป็นปัญหาการเข้าถึง**บริการขั้นพื้นฐานของรัฐ** เช่น สิทธิด้านการศึกษา สิทธิในหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และสิทธิในการรับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพคนพิการ และการกู้ยืมเงินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา จนกลายเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

สถานการณ์ปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย คือ **การขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน** ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาไปสู่ระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - พ.ศ. ๒๕๐๖) จนกระทั่งถึงแผนพัฒนาฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔) ในยุคแรกของแผนพัฒนาฯ รัฐได้มีนโยบายเปิดป่าเพื่อให้นายทุนสัมปทานป่าไม้ จากเหตุการณ์สำคัญข้างต้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกีดกันกลุ่มชาติพันธุ์ออกจากสิทธิการใช้ทรัพยากรที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยอาศัยและพึ่งพาป่าในการดำรงชีพ และมีการอพยพผู้คนออกจากป่าในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการควบคุมพืชเสพติดบนพื้นที่สูง โดยกรมป่าไม้ ต่อมาตั้งแต่ทศวรรษ ๒๕๐๐ ภาครัฐได้มีการส่งเสริมการปลูกพืชพาณิชย์เชิงเดี่ยวควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนและเขื่อน นโยบายการพัฒนาข้างต้นทำให้ประเทศสูญเสียพื้นที่ป่าอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่วนใหญ่ดำรงชีพอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ อาทิ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ เขตห้ามล่า ที่รัฐบาลออกกฎหมายประกาศในภายหลัง สถานการณ์ปัญหาการขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินนี้ในปัจจุบันได้กลายเป็นปัญหาที่สร้างความขัดแย้งในหลายพื้นที่ ซึ่งหากรัฐไม่ให้ความสำคัญหรือมีแนวทางที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาอาจเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในอนาคตได้

ดังนั้น การดำเนินการเพื่อตราพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นกฎหมายต่อไป โดยใช้มิติทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสิทธิทางวัฒนธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงถือเป็นการวางกลไกในการจัดการปัญหาดังกล่าวที่อาจทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต

วิเคราะห์ผลกระทบของปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*

การศึกษาแนวโน้มความเสี่ยงของสังคมไทยในระยะเวลา ๑๐ ปีข้างหน้า ได้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงในด้านความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ ผู้สูงอายุ เกษตรกร แรงงานนอกระบบ แรงงานข้ามชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ และประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มที่มีความมั่นคงของมนุษย์ต่ำกว่ากลุ่มประชากรอื่น ๆ มาโดยตลอด อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านสิทธิพื้นฐานด้านสถานะบุคคล ประชากรกลุ่มนี้จึงเป็นช่องว่างด้านข้อมูลและมักจะไม่ปรากฏตัวตนในการวิเคราะห์แนวโน้มและสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มที่ถูกกระบวนการทางสังคมผลักดันให้ตกอยู่ในสถานะบุคคลชายขอบ ถูกลิดรอนสิทธิความเป็นมนุษย์ สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์จึงมีความเปราะบาง สุ่มเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงในชีวิตและจิตใจในระดับรุนแรง

เมื่อคำนึงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ใน ๑๐ ปี ข้างหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งความท้าทายจากระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และภาวะโลกร้อน ภายใต้บริบทนี้กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยจะมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงข้างต้นน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ผนวกกับบริบทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ครอบคลุมภัยคุกคามทางเศรษฐกิจ ภัยคุกคามจากโรคระบาด ที่รัฐบาลได้เตรียมการบริหารจัดการโครงสร้างระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงมีข้อกังวลว่าประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนชายขอบทั้งด้านสถานภาพและกายภาพอยู่ระหว่างรอยต่อของประเทศห่างไกลจากศูนย์กลางความเจริญ ศูนย์กลางอำนาจการปกครอง ยังไม่ได้รับการปฏิบัติในฐานะ “ผู้มีส่วนได้เสีย” ในการร่วมคิดกำหนดอนาคตของตนเองในประเด็นสำคัญต่อการดำรงชีวิต เช่น การจัดการที่ดิน มรดกทางวัฒนธรรม การศึกษา และโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวโน้มความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับประชากรกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๓ ประเด็น ได้แก่

ประเด็นแรก ความเสี่ยงที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย การไม่ได้รับสถานะทางกฎหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน” เกิดจากการตกหล่นทางทะเบียนตั้งแต่อดีตใน ๔ กลุ่มคือ (๑) กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าชนกลุ่มน้อย (๒) คนไร้รากเหง้า หรือคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร์ (๓) แรงงานข้ามชาติจากสามประเทศเพื่อนบ้าน (พม่า กัมพูชา ลาว) และ (๔) ผู้อพยพลี้ภัยจากประเทศพม่า แม้ว่าบางส่วนจะได้รับการขึ้นทะเบียนบุคคล ได้รับเลข ๑๓ หลัก แต่ก็ขึ้นต้นด้วยตัวเลขที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ซึ่งไม่มีสิทธิในความเป็นพลเมืองไทย ความเสี่ยงในแง่มุมของคนกลุ่มนี้นอกจากความเสี่ยงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มาจากการไม่ได้รับสิทธิพื้นฐานแล้ว ในเบื้องลึกคนกลุ่มนี้ยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกิดมาจากความไม่มั่นคงทั้งด้านสถานภาพและจิตใจอีกด้วย

---

*ที่มา : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), วิเคราะห์ผลกระทบของปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย, วันที่ ๒๖ ก.ค. ๒๕๖๗.

ประเด็นที่สอง ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม และอคติทางชาติพันธุ์
ความเสี่ยงเรื่องการขาดสิทธิทางวัฒนธรรมนับเป็นความเสี่ยงร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่อยู่บนพื้นที่ราบและที่อยู่บนพื้นที่เขตอนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ ความเสี่ยงในลักษณะนี้เกิดขึ้นมาจากกระบวนการสร้างชาติของรัฐไทยตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา ซึ่งพยายามสร้าง “อัตลักษณ์ความเป็นไทยจากส่วนกลาง” รวมทั้งพยายามสวมทับอัตลักษณ์ดังกล่าวให้แก่กลุ่มคนต่าง ๆ ในประเทศไทย ผลข้างเคียงจากกระบวนการสร้างชาติของรัฐไทย คือ การปลูกฝังอคติทางชาติพันธุ์ที่คนไทยส่วนกลางมีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รากเหง้าของอคติในลักษณะนี้สะท้อนได้จากระบบการศึกษาจากส่วนกลางที่ขาดการตระหนัก เรียนรู้และเคารพในวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของไทย อคติดังกล่าวยังได้รับการผลิตซ้ำจากการนำเสนอของสื่อสารมวลชนที่ไม่ตระหนักในความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม และสุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์ สภาพปัญหาในเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในยุคปัจจุบันจึงมีพลวัตมากขึ้น เนื่องมาจากการขยายตัวของการท่องเที่ยว ซึ่งในด้านหนึ่งแม้ว่าจะทำให้ภาครัฐหันมาให้ความสนใจวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งแนวทางในการสนับสนุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มักมีลักษณะของ “การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า” ซึ่งมุ่งเน้นแต่การแสวงหากำไร และขาดการให้ความเคารพในสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ประเด็นสุดท้าย ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิในทรัพยากรและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ
ที่มักเกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ เนื่องจากที่ดินดั้งเดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์อยู่อาศัยและทำกินมักจะอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติที่รัฐบาลออกกฎหมายประกาศในภายหลัง ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถได้รับเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของตนเองได้แม้ว่าจะมีมติคณะรัฐมนตรี เรื่องแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง หรือแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ที่ให้ยุติการจับกุมและให้ความคุ้มครองกับชุมชนในพื้นที่ข้อพิพาทที่ทำกิน แต่ก็ยังไม่ได้มีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม นอกจากความเสี่ยงในเรื่องที่ดินและทรัพยากรแล้ว อิทธิพลจากการเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ที่ลุกลามเข้ามายังพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากต้องประสบกับภาวะหนี้สิน จากการที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบราคาสูงไม่ว่าจะเป็นปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เมล็ดพันธุ์จากนายทุน ขณะเดียวกันยังไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าเกษตรที่ขายได้ รวมทั้งต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติทำให้การเก็บเกี่ยวไม่เป็นผล ความเสี่ยงในอนาคตของกลุ่มชาติพันธุ์หากไม่ได้รับการแก้ไขจึงมีแนวโน้มที่จะต้องเป็นกลุ่มที่ประสบกับวัฏจักรหนี้สินขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิต

การเกิดผลกระทบดังกล่าวทำให้เกิดแนวโน้มความเสี่ยงแก่กลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หากสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้รับการแก้ไขโดยมีแนวนโยบายและกฎหมายที่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลกระทบอย่างสำคัญกับประเทศใน ๓ มิติ ได้แก่

(๑) มิติผลกระทบเชิงสังคม สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ส่งผลกระทบในมิติเชิงสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบกับการสร้างภาพลักษณ์เชิงลบที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งแนวนโยบายของรัฐในการจัดการปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผ่านมาไม่สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงการบริการของรัฐอย่างเสมอภาค รวมทั้งไม่สามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน นอกจากนี้ การที่สังคมไม่เข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็น “อัตลักษณ์” และเปรียบเสมือน “ทุนทางวัฒนธรรม” ของกลุ่มชาติพันธุ์ถูกด้อยค่าและลดทอนความสำคัญ ไม่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมจากรัฐอย่างเป็นระบบ กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่จึงขาดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์และละทิ้งวิถีภูมิปัญญาดั้งเดิม ทำให้สูญเสียศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานทุนทางวัฒนธรรม กลายเป็นกลุ่มคนเปราะบาง ขาดความมั่นคงในปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิต เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นผลกระทบเชิงสังคม การมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีความสำคัญที่จะสร้างสังคมแห่งความเสมอภาค ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นผลกระทบเชิงสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

(๒) มิติผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ถูกลดทอนศักยภาพในการพึ่งตนเองบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อเนื่องกลายเป็นผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ เพราะการวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติอย่างยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก คือ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งมีศักยภาพในการแข่งขันสามารถพึ่งพาตนเอง ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่กลุ่มชาติพันธุ์ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะขาดความมั่นคงในที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ทำให้ศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะพลเมืองของประเทศที่ควรเป็น “พลังสร้างสรรค์” ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศถูกลดทอนลง ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันของประเทศเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืนเป็นผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมั่งคงและยั่งยืน นอกจากนี้ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตทำให้วิถีภูมิปัญญาได้รับการส่งเสริมให้เป็น “ทุนทางวัฒนธรรม” ของชาติ เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

(๓) มิติผลกระทบเชิงความมั่นคง ความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นรากฐานของอคติทางวัฒนธรรมในสังคมไทยที่เป็นสาเหตุของการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เกิดความรู้สึกถึงความเหลื่อมล้ำ เกิดความรู้สึกแปลกแยกและไม่ได้รับความเป็นธรรม ประกอบกับการที่สังคมไทยถูกปลูกฝังด้วยอคติทางวัฒนธรรมที่ทำให้กลุ่ม

ชาติพันธุ์ถูกมองด้วยความเป็นอื่น จึงทำให้ปัญหาเรื่องชาติพันธุ์เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยที่นำไปสู่ความรุนแรง ทั้งความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงเชิงกายภาพ เช่น การใช้กำลังทำร้ายร่างกายและการดูถูกเหยียดหยามกลุ่มชาติพันธุ์ และความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่จะทำให้ชีวิตมีคุณภาพได้เท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่น โดยที่กลไกเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในกฎระเบียบทางกฎหมาย มาตรการ บรรทัดฐานต่าง ๆ ของสังคม โดยที่มีความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นค่านิยมของสังคมเป็นกลไกกำกับให้เป็นเสมือนว่าทั้งความรุนแรงเชิงกายภาพและความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นเรื่องปกติที่ไม่ได้เป็นปัญหาของสังคม ซึ่งสถานการณ์ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยในลักษณะดังกล่าว ทำให้เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในระยะยาว เพราะหากสังคมไทยยังมีความเปราะบางเสี่ยงจะเกิดความขัดแย้งรุนแรงก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นเสมือนการวางแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคต ในลักษณะการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างในระดับกฎหมาย เพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงและส่งผลกระทบเชิงความมั่นคงของชาติในระยะยาว

การกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จำแนกตามจังหวัด*

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มชาติพันธุ์
ภาคเหนือ ๙ จังหวัด			
๑)	เชียงราย	๒๓ กลุ่ม	กะยัน กำมุ (ขมุ) จีนยูนนาน ดาราอาง ปกาเกอะญอ โพล่ง ม้ง ลัวะ (ละเวือะ) ละว้า ลาหู่ ลีซู อ่าข่า อาเคอะ อิ้วเมี่ยน จีน ไตหย่า ไทขึน ไทใหญ่ บีซู ปลัง ไทยพวน ยอง ไทลื้อ
๒)	เชียงใหม่	๒๑ กลุ่ม	กะยัน กำมุ (ขมุ) คะฉิ่น จีน จีนยูนนาน ดาราอาง ไทขึน ไทยวน ไทลื้อ ไทใหญ่ ปกาเกอะญอ ปลัง โพล่ง ม้ง มอญ ยอง ลัวะ (ละเวือะ) ลาหู่ ลีซู อ่าข่า อิ้วเมียน
๓)	น่าน	๑๐ กลุ่ม	ก่อ (อึมปี้) กำมุ (ขมุ) ไทยพวน ม้ง มละบริ ลัวะ (ปรัย/มัล) ลัวะ (ละเวือะ) ลาหู่ ไทลื้อ อิ้วเมี่ยน
๔)	พะเยา	๖ กลุ่ม	ไทยวน ไทยพวน ม้ง ลีซู ไทลื้อ อิ้วเมี่ยน
๕)	แพร่	๙ กลุ่ม	ก่อ (อึมปี้) ไทยวน ไทลื้อ ปกาเกอะญอ โพล่ง ไทยพวน ม้ง มละบริ อ่าข่า
๖)	แม่ฮ่องสอน	๑๓ กลุ่ม	กะยัน กะแย จีนยูนนาน ไทลื้อ ไทใหญ่ ปกาเกอะญอ ปะโอ โพล่ง ม้ง ละว้า ลัวะ (ละเวือะ) ลาหู่ ลีซู
๗)	ลำปาง	๑๑ กลุ่ม	ขมุ ๙ กลุ่มไทยวน ไทลื้อ ปกาเกอะญอ ปลัง โพล่ง มอญ ลัวะ (ละเวือะ) ลาหู่ อ่าข่า อิ้วเมี่ยน
๘)	ลำพูน	๗ กลุ่ม	ไทยวน ไทลื้อ ปกาเกอะญอ โพล่ง ม้ง มอญ ยอง
๙)	อุตรดิตถ์	๓ กลุ่ม	ไทใหญ่ ไทยพวน ลาวเวียง
ภาคกลาง ๒๒ จังหวัด			
๑)	กรุงเทพมหานคร	๔ กลุ่ม	จีน ปลัง มอญ เวียด
๒)	กำแพงเพชร	๘ กลุ่ม	ไทดำ ปกาเกอะญอ ม้ง มอญ ลาวครั่ง ลาหู่ ลีซู อิ้วเมี่ยน
๓)	ชัยนาท	๒ กลุ่ม	มอญ ลาวครั่ง
๔)	นครนายก	๓ กลุ่ม	ไทยพวน มอญ ไทใหญ่
๕)	นครปฐม	๕ กลุ่ม	ไทดำ ปลัง มอญ ลาวครั่ง ลาวเวียง

*ที่มา: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), วันอังคารที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มชาติพันธุ์
๖)	นครสวรรค์	๘ กลุ่ม	จีน ไทดำ ไทใหญ่ ไทยพวน มอญ ลาวครั่ง ลาวแง้ว เวียด
๗)	นนทบุรี	๑ กลุ่ม	มอญ
๘)	ปทุมธานี	๑ กลุ่ม	มอญ
๙)	พระนครศรีอยุธยา	๒ กลุ่ม	เวียด มอญ
๑๐)	พิจิตร	๓ กลุ่ม	จีน ไทดำ ไทยพวน
๑๑)	พิษณุโลก	๕ กลุ่ม	จีน ไทดำ ไทใหญ่ ม้ง เวียด
๑๒)	เพชรบูรณ์	๖ กลุ่ม	ญัฮกุร ไทเบิ้ง ไทยพวน ม้ง ลาหู่ ลีซู
๑๓)	ลพบุรี	๗ กลุ่ม	จีน ไทดำ ไทเบิ้ง ไทยโคราช ไทยพวน มอญ ลาวแง้ว
๑๔)	สมุทรปราการ	๒ กลุ่ม	จีน มอญ
๑๕)	สมุทรสงคราม	๔ กลุ่ม	จีน ไทดำ มอญ เวียด
๑๖)	สมุทรสาคร	๔ กลุ่ม	จีน ไทดำ ปลัง มอญ
๑๗)	สิงห์บุรี	๔ กลุ่ม	ไทยพวน มอญ ลาวแง้ว ลาวเวียง
๑๘)	สุโขทัย	๙ กลุ่ม	จีน ไทดำ ปกาเกอะญอ ปลัง ไทยพวน ม้ง มอญ ลีซู อิ้วเมี่ยน
๑๙)	สุพรรณบุรี	๙ กลุ่ม	กูย ไทดำ ปกาเกอะญอ ไทยพวน มอญ ลัวะ (ละเวือะ) ลาวครั่ง ลาวเวียง โอก๋อง
๒๐)	สระบุรี	๖ กลุ่ม	ไทดำ ไทเบิ้ง ไทยวน ไทยพวน มอญ ลาวแง้ว
๒๑)	อ่างทอง	๑ กลุ่ม	มอญ
๒๒)	อุทัยธานี	๙ กลุ่ม	กำมุ (ขมุ) ปกาเกอะญอ โพล่ง ไทยพวน มอญ ลัวะ (ละเวือะ) ลาวครั่ง ลาวเวียง โอก๋อง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๐ จังหวัด			
๑)	กาฬสินธุ์	๓ กลุ่ม	ญ้อ ผู้ไท โส้
๒)	ขอนแก่น	๒ กลุ่ม	จีน เวียด

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มชาติพันธุ์
๓)	ชัยภูมิ	๔ กลุ่ม	ญัฮกุร ไทเบิ้ง ไทยโคราช มอญ
๔)	นครพนม	๖ กลุ่ม	กะเลิง ญ้อ ผู้ไท เวียด แสก โส้
๕)	นครราชสีมา	๗ กลุ่ม	กูย ขแมร์ลือ จีน ญัฮกุร ไทเบิ้ง ไทยโคราช มอญ
๖)	บึงกาฬ	๒ กลุ่ม	บรู โส้
๗)	บุรีรัมย์	๔ กลุ่ม	กูย ขแมร์ลือ ไทเบิ้ง ไทยโคราช
๘)	มหาสารคาม	๕ กลุ่ม	กูย ขแมร์ลือ ญ้อ เยอ เวียด
๙)	มุกดาหาร	๖ กลุ่ม	กะเลิง ญ้อ บรู ผู้ไท เวียด โส้
๑๐)	ยโสธร	๒ กลุ่ม	ผู้ไท เวียด
๑๑)	ร้อยเอ็ด	๓ กลุ่ม	ขแมร์ลือ เวียด อิ้วเมี่ยน
๑๒)	เลย	๒ กลุ่ม	ไทดำ ม้ง
๑๓)	สกลนคร	๗ กลุ่ม	กะเลิง จีน ญ้อ บรู ผู้ไท เวียด โส้
๑๔)	สุรินทร์	๓ กลุ่ม	กูย ขแมร์ลือ เวียด
๑๕)	ศรีสะเกษ	๓ กลุ่ม	กูย เยอ เวียด
๑๖)	หนองคาย	๓ กลุ่ม	ญ้อ ไทยพวน เวียด
๑๗)	หนองบัวลำภู	๑ กลุ่ม	เวียด
๑๘)	อุดรธานี	๔ กลุ่ม	จีน ญ้อ ไทยพวน เวียด
๑๙)	อุบลราชธานี	๕ กลุ่ม	กูย ขแมร์ลือ เยอ เวียด อิ้วเมี่ยน
๒๐)	อำนาจเจริญ	๒ กลุ่ม	ผู้ไท เวียด
ภาคตะวันออก ๗ จังหวัด			
๑)	จันทบุรี	๔ กลุ่ม	ขแมร์ลือ จีน ชอง เวียด

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มชาติพันธุ์
๒)	ฉะเชิงเทรา	๗ กลุ่ม	ขแมร์ลือ จีน ชอง ไทยโคราช ไทยพวน มอญ ลาวเวียง
๓)	ชลบุรี	๕ กลุ่ม	กะยัน จีน ไทยพวน มอญ เวียด
๔)	ตราด	๕ กลุ่ม	กะซอง ชอง ซำเร เวียด ขแมร์ลือ
๕)	ปราจีนบุรี	๔ กลุ่ม	กูย ขแมร์ลือ ไทยพวน เวียด
๖)	ระยอง	๔ กลุ่ม	จีน ชอง มอญ เวียด
๗)	สระแก้ว	๕ กลุ่ม	กูย ขแมร์ลือ ญ้อ ไทยโคราช เวียด
ภาคตะวันตก ๕ จังหวัด			
๑)	กาญจนบุรี	๙ กลุ่ม	กำมุ (ขมุ) ซะโอจ ไทดำ ปกาเกอะญอ โพล่ง ม้ง มอญ ลาวเวียง เวียด
๒)	ตาก	๑๐ กลุ่ม	จีน ไทใหญ่ ปกาเกอะญอ โพล่ง ม้ง มอญ ลัวะ (ละเวือะ) ลาหู่ ลีซู เวียด อ่าข่า อิ้วเมี่ยน
๓)	ประจวบคีรีขันธ์	๔ กลุ่ม	ไทดำ ปกาเกอะญอ โพล่ง มอญ
๔)	เพชรบุรี	๖ กลุ่ม	จีน ปกาเกอะญอ โพล่ง ไทดำ มอญ ลาวเวียง
๕)	ราชบุรี	๘ กลุ่ม	จีน ไทดำ ไทยวน ปกาเกอะญอ โพล่ง ไทยพวน มอญ ลาวเวียง
ภาคใต้ ๑๔ จังหวัด			
๑)	กระบี่	๑ กลุ่ม	อูรักลาโวยจ
๒)	ชุมพร	๓ กลุ่ม	จีน ไทดำ มอญ
๓)	ตรัง	๒ กลุ่ม	จีน มานิ
๔)	นครศรีธรรมราช	๑ กลุ่ม	จีน
๕)	นราธิวาส	๒ กลุ่ม	มานิ มลายู
๖)	ปัตตานี	๑ กลุ่ม	มลายู
๗)	พังงา	๒ กลุ่ม	มอแกน มอแกลน

ที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มชาติพันธุ์
๘)	พัทลุง	๒ กลุ่ม	มานิ เวียด
๙)	ภูเก็ต	๔ กลุ่ม	จีน มอแกน มอแกลน อูรักลาโวยจ
๑๐)	ยะลา	๓ กลุ่ม	จีน มานิ มลายู
๑๑)	ระนอง	๓ กลุ่ม	จีน มอแกน อิ้วเมี่ยน
๑๒)	สตูล	๓ กลุ่ม	จีน มานิ อูรักลาโวยจ
๑๓)	สงขลา	๒ กลุ่ม	จีน มานิ
๑๔)	สุราษฎร์ธานี	๔ กลุ่ม	จีน มอญ ไทดำ เวียด

ภาคผนวก

: สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร
ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๔๑๓ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

: ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

: บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

: กระบวนการรับฟังความคิดเห็น
ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

: กระบวนการรับฟังความคิดเห็น
หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

: รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร
ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๔๑๓ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน
วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 1251
วันที่ 10 ก.พ. 2568
เวลา 11.17 น.

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๔๑๓

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผู้เสนอ

ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา)
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๑๕๙/๖๘ วันที่ ๑๐ ก.พ. ๖๘
เวลา ๑๑.๔๗ น. ส่ง ผู้ส่ง
สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๗๕๑๑

กลุ่มงานญัตติ
รับที่ ๒๘๗ /๖๘
วันที่ ๑๐ ก.พ. ๒๕๖๘
เวลา ๑๒.๐๒ น.
สำนักการประชุม

สารบบ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... (นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้งห้าฉบับ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา โดยถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๖ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๘ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญฯ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

(นายศิโรจน์ แพทย์พันธุ์)
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และร่วมรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรองเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือเป็นพันธะของรัฐบาลที่จะต้องให้การส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

กลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอุษาคเนย์มายาวนาน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ กลุ่มประชากรเหล่านี้มีองค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบแบบแผนภูมิปัญญาของตนเอง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิในการพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการดำรงวิถีชีวิต ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเกิดการรวมตัวกันของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดวิถีชีวิตตนเอง จึงเห็นพ้องกันว่าจักต้องมีกลไกในการส่งเสริม ประสานงาน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีความจำเป็นที่ต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

เหตุผล

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กรชุมชน หรือหมู่คณะอื่น และรัฐธรรมนูญยังรับรองสิทธิให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิ อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยังให้สัตยาบันเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทยต้องถือปฏิบัติด้วย

เนื่องจากผลจากการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคมและยังถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างแห่งเชื้อชาติและภาษา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังมีความด้อยสิทธิและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

(นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

เหตุผล

ประเทศไทยมีชาติพันธุ์กลุ่มน้อยหลากหลายกลุ่ม อยู่อาศัยกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมง และมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่าและกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะได้บัญญัติรับรองให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสถานภาพที่เสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และมีสิทธิเสรีภาพเฉกเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะมาตรา ๒๗ ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติและมาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ประกอบกับประเทศไทยยังให้การรับรองกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ก็ยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายบัญญัติไว้จริง นอกจากนี้ยังมีกฎหมายและนโยบายที่กีดกันสิทธิในที่ดินและทรัพยากร โดยเฉพาะกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับป่าไม้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง เช่น สิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน สิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

(นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ได้บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลายของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและความเชื่อ ตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนรวมอยู่ในราชอาณาจักรไทย แม้ที่ผ่านมาจะมีนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ยังขาดบทกฎหมายเฉพาะที่กำหนดมาตรการอันเหมาะสมในการปฏิบัติต่อคนเหล่านี้ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยหลายกลุ่ม ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการเท่าที่ควร เช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการ ที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย อีกทั้ง ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชน ที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์แห่งการดึงศักยภาพชุมชนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ร่าง

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

พ.ศ. ....

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

"เหตุผล

โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องมีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ให้สามารถดำรงวิถีชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบกับมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้"

หมายเหตุ

สภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการฯ ในการแก้ไขเพิ่มเติมเหตุผลโดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒๗ และเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของวุฒิสภา จึงขอส่งเหตุผลที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมมาเพื่อพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย และมีประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน

“พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

“สภา” หมายความว่า สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

"ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิขั้นพื้นฐานและได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิอันติดตัวมาแต่กำเนิด บนความหลากหลายในชาติกำเนิด ถิ่นที่อยู่ เชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ เพศสภาพ หรือวัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกับบุคคลอื่น

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

มาตรา ๖ กลุ่มชาติพันธุ์ต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกระทำใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรใดในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

การโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จะกระทำมิได้

มาตรา ๗ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการใช้ ส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู แสดงออก ซึ่งภูมิปัญญา ศาสนา ศรัทธาความเชื่อ วัฒนธรรม ภาษา และขนบธรรมเนียม ตามจารีตประเพณีอันดีงามที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

การบังคับให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องผสมกลมกลืนทางศาสนา วัฒนธรรม หรือทำลายวัฒนธรรมของตน รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่มีเป้าหมายหรือมีผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกพรากจากความผูกพัน วิถีปฏิบัติ หรือคุณค่าทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของตน จะกระทำมิได้

มาตรา ๘ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการจัดการศึกษาด้วยภาษาของตนเองที่เหมาะสมกับวิถีทางวัฒนธรรม ร่วมกับการศึกษาของรัฐทุกรูปแบบและทุกระดับ เพื่อให้บุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิถีปฏิบัติ และสามารถสืบทอดวัฒนธรรมและภาษาของตนเองได้ และรัฐพึงให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาดังกล่าว

มาตรา ๙ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิในการจัดการ อนุรักษ์ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ พันธุกรรมพืชและสัตว์อันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาและระบบนิเวศอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ตลอดจนดำรงความสัมพันธ์ด้านจิตวิญญาณกับที่ดิน น้ำ ป่าไม้ ทะเล และชายฝั่งทะเล รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติอื่นด้วย

(๒) สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม ตามภูมิปัญญาที่ได้สืบสาน รักษา และต่อยอดจากมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพชนเพื่อการดำรงชีพ โดยไม่เกิดการทำลายให้เสียสมดุลหรือเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ

(๓) สิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ปลอดจากภัยคุกคาม มลพิษ และวัตถุอันตรายใด ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน หรือโครงการของภาครัฐหรือภาคเอกชน หรือโครงการร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเป็นธรรม ในกรณีที่เกิดผลกระทบจากนโยบาย แผนงาน หรือโครงการดังกล่าว

(๔) สิทธิในการปกป้องและได้รับความคุ้มครองจากการกระทำใด ๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องถูกพรากจากที่ดิน เขตแดน ทรัพยากรธรรมชาติ และที่อยู่อาศัยของตน โดยปราศจากการรับรู้และยินยอมล่วงหน้าโดยอิสระ สิทธิในการได้รับการแก้ไขและเยียวยาอย่างเป็นธรรม โดยจะจัดให้อยู่ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และมีการรับรองสถานะของที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม และสิทธิในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

(๕) สิทธิในการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการดำเนินวิถีชีวิต และการพัฒนาตนเองได้อย่างเสรี รวมทั้งการธำรงรักษาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน สังคม และวัฒนธรรม อันมีลักษณะเฉพาะของตน

มาตรา ๑๑ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ การประเมินผลกระทบ รวมทั้งการออกกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนโครงการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตหรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตของตนหรือชุมชน

การมีส่วนร่วมตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

มาตรา ๑๒ กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การบริการของรัฐ และสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ อย่างเสมอภาค ทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

หมวด ๒
คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง

(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง

(๔) ประธานสภา เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สาม

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลตาม (๗) จำนวนหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเอง เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สี่

(๖) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการ

(๗) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน แรงงาน สวัสดิการสังคม สาธารณสุข หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินด้านละหนึ่งคน

(๘) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเก้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสภา

(๙) กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหากำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

การสรรหากรรมการตาม (๗) (๘) และ (๙) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเพศสภาพที่เหมาะสม

ให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมแต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ซึ่งผู้อำนวยการมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๔ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี

(๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๕ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) เหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน

กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และที่สอดคล้องกับพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหมวด ๑ บททั่วไป

(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสภาเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

(๖) กำหนดมาตรฐานแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อป้องกันและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น

(๗) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งรวมถึงการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ วรรคสองด้วย ทั้งนี้ การร้องทุกข์ การรับเรื่องร้องทุกข์ การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์และการกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๘) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์

(๙) พิจารณารายงานเกี่ยวกับสถานการณ์การละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๐ (๖) และกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการคุ้มครองสิทธิและการเยียวยา

(๑๐) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปีและการเผยแพร่ต่อสาธารณะตามมาตรา ๒๐ (๗)

(๑๑) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย และดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม

ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสองครั้ง

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การแต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำตามความจำเป็น และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ให้ยุบเลิก

การประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างนโยบาย แผนงาน และมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการ

(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(๓) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) ตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ

(๕) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบข้อเท็จจริง และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๖) ติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์และจัดทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๗) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ

ให้ศูนย์มีหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๓

สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีสภาสภาหนึ่ง เรียกว่า "สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน โดยต้องมีสัดส่วนเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม จำนวนรวมแล้วไม่เกินสามร้อยคน

การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การเลือกและการถอดถอนสมาชิก และจำนวนสมาชิกที่มาจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์ และสภา

มาตรา ๒๒ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปี

(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๒๑

(๔) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๕) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๖) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

มาตรา ๒๓ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่มีการประชุมสภาครั้งแรก

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ให้สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่

ในกรณีที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้สภาประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกแทน

มาตรา ๒๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๒

(๔) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภา สามครั้งติดต่อกัน

(๕) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๖) ถูกถอดถอนโดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เลือกกันเองตามมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง

สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

มาตรา ๒๖ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มาซึ่งสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ วรรคสอง ให้มีการประชุมสภาครั้งแรก เพื่อเลือกประธานสภา รองประธานสภา เลขานุการสภา และกรรมการบริหารสภา

การเลือกประธานสภา รองประธานสภา เลขานุการสภา และกรรมการบริหารสภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภากำหนด

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้ประธานสภา รองประธานสภา และเลขานุการสภา พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา

มาตรา ๒๗ ให้มีการประชุมสภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานสภาหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสภาก็ได้

มาตรา ๒๘ สภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม

(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และพื้นที่ทางจิตวิญญาณ รวมทั้งส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและสนับสนุนกระบวนการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการจัดการความขัดแย้งเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

(๕) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้ภูมิปัญญาตามจารีตประเพณี และมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศอันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

(๖) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนเกี่ยวกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

(๗) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสภาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๘) เสนอชื่อผู้แทนสภาเพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชุมในฐานะตัวแทนของรัฐบาล ตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือภารกิจอื่นใดในทางระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๙) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

(๑๑) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์หรือรับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ และส่งให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๐ (๕) หรือส่งให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๑๒) ศึกษา ติดตาม และรายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีผลกระทบกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) ส่งเสริมการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน องค์กร และเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

(๑๔) ให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณของสภา และขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากศูนย์

(๑๕) มอบหมายให้สมาชิกดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา

มาตรา ๒๙ ให้สภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กร การบริหารงาน และการปฏิบัติหน้าที่ของสภา

ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สภาต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ให้สภาคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรมด้วย

มาตรา ๓๐ ให้มีคณะกรรมการบริหารสภาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานสภาเป็นประธานกรรมการบริหารสภา รองประธานสภา เป็นรองประธานกรรมการบริหารสภา และกรรมการบริหารสภาจำนวนไม่เกินแปดคน ซึ่งที่ประชุมสภาเลือกจากสมาชิก โดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์ เพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม และให้เลขานุการสภาเป็นกรรมการบริหารสภาและเลขานุการกรรมการบริหารสภา

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้กรรมการบริหารสภาพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสภา

การประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสภา ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภา

มาตรา ๓๑ ให้ศูนย์มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสภา โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) รับขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๑ รวมทั้งจัดทำทะเบียนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิก

(๒) พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายปีประจำทุกปีเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้เพียงพอตามความเหมาะสมในการดำเนินงานให้แก่สภา

(๓) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภา

(๔) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสภาเพื่อเสนอรัฐมนตรีและคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภา

หมวด ๔
ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการกำหนดนโยบาย การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย และการดำเนินการในการรับรองสถานะบุคคลหรือสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

(๕) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าและความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

(๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

(๔) อนุกรรมการผู้แทนสภา จำนวนไม่เกินเจ็ดคน

ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๔ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๓ (๓) และ (๔) และการประชุมของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๕ ให้คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้

มาตรา ๓๖ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

(๒) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

(๓) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์

หมวด ๕
พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๓๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนทำความตกลงกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มีหน้าที่สนับสนุนชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

แผนแม่บทและแผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงตามวรรคสองต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นสามารถอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่ที่ได้จัดทำขึ้นตามความตกลงกับหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป

มาตรา ๓๘ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย

มาตรา ๓๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย

(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การทำกิน การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๓) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ไม่ทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

มาตรา ๔๑ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการประชุมของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นข้อกำหนดของชุมชนเกี่ยวกับการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๗ และเมื่อจัดทำเสร็จแล้ว ให้เสนอต่อสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

(๒) จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อศูนย์เพื่อขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย

(๓) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) เสนอให้มีการปรับปรุงแผนแม่บทหรือแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเมื่อชุมชนเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗

(๕) ประสานงานการรับความช่วยเหลือที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๖) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวเขตของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๑) (๒) (๓) (๖) และวรรคสาม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๔) (๕) (๗) (๘) และ (๙) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสองร้อยสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการออกระเบียบตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒

มาตรา ๔๔ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๕ ในวาระเริ่มแรก ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ตามข้อเสนอของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ดำเนินการขึ้นทะเบียนและให้มีการเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมประกาศกำหนด และจัดให้มีการประชุมสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยครั้งแรก เพื่อเลือกประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย รองประธานสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เลขานุการสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และกรรมการบริหารสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และสรรหากรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๑๓ (๘) ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่เลือกสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยแล้วเสร็จ

มาตรา ๔๖ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

มาตรา ๔๗ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมนำข้อมูลเกี่ยวกับเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษที่ได้จัดทำตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล และตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง มาใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง ใช้บังคับ

.....

.....

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นางสาวนงทิพา ของสิริวัฒนกุล)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๑
สำนักการประชุม
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

พ.ศ. ....

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เล่ม ๒

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของวุฒิสภา

อ.พ. ๖/๒๕๖๘

จัดทำโดย
สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
www.senate.go.th

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยแบ่งออกเป็น ๖ หมวด จำนวน ๓๕ มาตรา มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๕)

กำหนดวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมีสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

๒.๒ หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๓)

(๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับนโยบาย เรียกว่า "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" โดยมีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ประกาศหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทาง

และมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนการออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) คณะกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๙ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมาย การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกคน กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๓) กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ เช่น การจัดทำร่างนโยบายและมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว ตลอดจนรับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

๒.๓ หมวด ๓ สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

กำหนดให้มี "สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน โดยมีหน้าที่ เช่น การเสนอแนะนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน การเผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน การพิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี การสนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ การเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนรายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ

ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๔ หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๒๒ ถึงร่างมาตรา ๒๖)

(๑) กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญประกอบการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนเพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์" ประกอบด้วย กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๔ คน อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๗ คน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อนุกรรมการผู้แทนสมัชชา จำนวน ๒ คน และให้ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ โดยคณะอนุกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

(๓) กำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ เช่น การจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือการดำเนินงาน การเผยแพร่ การสร้างความเข้าใจ และการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๕ หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๒๗ ถึงร่างมาตรา ๓๒)

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดขั้นตอน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) ในกรณีที่มีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ที่มีการประกาศให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายใด หากจะมีการให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ก็ต้องมีการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดังกล่าวด้วย เช่น หากมีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตอุทยานแห่งชาติ ก่อนที่ประชาชนและชุมชนจะมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ก็ต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ก่อน หรือหากมีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ก่อนที่ประชาชนและชุมชนจะมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ก็ต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ก่อน

(๓) กำหนดให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์ดังกล่าว ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กำหนด

(๔) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ ยังให้มีหน้าที่และอำนาจในการจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การเสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๕) กำหนดให้มีธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์โดยการจัดทำของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละพื้นที่ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเมื่อจัดทำธรรมนูญดังกล่าวแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อทราบ

๒.๖ บทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๓๓ ถึงร่างมาตรา ๓๕)

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการตามร่างมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) และวรรคสอง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และกรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนตามร่างมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๒) กำหนดให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

(๓) กำหนดระยะเวลาเร่งรัดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๓. การดำเนินการตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๑ การรับฟังความคิดเห็นและการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น

กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

(๑) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ๓ รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น รูปแบบระบบสื่อสารทางไกล และรูปแบบการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์

(๒) การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

(๓) การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕

(๔) การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จัดทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ทั้งนี้ รายละเอียดของการรับฟังความคิดเห็นปรากฏตามสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

๓.๒ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ สรุปผลได้ดังนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัตินี้มีความจำเป็นต้องตราขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีบทบัญญัติบางประการที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรับรองไว้

(๓) ร่างพระราชบัญญัตินี้มีความจำเป็นต้องใช้ระบบคณะกรรมการเพื่อให้มีการตัดสินใจในลักษณะองค์กรกลุ่มในเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย อย่างไรก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีการใช้ระบบอนุญาตในกฎหมายและไม่มีการกำหนดโทษอาญา

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลทำให้ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้รับการส่งเสริมและได้รับความคุ้มครองให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมและยังเป็นการลดช่องว่างทางสังคมด้วย

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ....

ความจำเป็นและที่มาของการจัดทำร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

ประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยมีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์และกระจายตัวอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ยังประสบปัญหาและสถานการณ์อยู่มากมาย ทั้งในเรื่องนโยบาย กฎหมายและมาตรการที่ถูกนำไปปฏิบัติแบบไม่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน และขัดกับหลักเจตนารมณ์ของปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองที่รัฐบาลไทยร่วมรับรองไปเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ จนทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ มีการข่มขู่ จับกุม คุมขัง และปรับไหมอยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ชนเผ่าพื้นเมืองส่วนใหญ่อยู่ในสภาวะสูญเสียอัตลักษณ์ ภาษา และวัฒนธรรมท้องถิ่นตนเองไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์และกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีพลังดึงดูดเยาวชนและคนวัยทำงานออกจากชุมชนไปสู่เมืองมากขึ้น เพื่อให้มีมาตรการขจัดการเลือกปฏิบัติ มีการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง พร้อมทั้งสร้างหลักประกันการยอมรับการมีตัวตนของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย และมีกลไกหนุนเสริมการพัฒนาศักยภาพแกนนำทั้งหญิง ชาย และเยาวชนของชนเผ่าพื้นเมือง ให้สามารถแก้ไขปัญหาของตนเอง ตลอดจนให้ชนเผ่าพื้นเมืองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติที่ยั่งยืน และสามารถกำหนดวิถีชีวิตตนเองได้จริง

ด้วยความจำเป็นข้างต้น จึงทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองจำนวน ๑๗ กลุ่มชาติพันธุ์จากทุกภูมิภาคได้มีการรวมตัวกันครั้งแรกในนาม "เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (คชท.)" ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยจัดเวทีสัมมนาวิชาการและกิจกรรมรณรงค์ให้รัฐและสาธารณชนยอมรับและเคารพสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง โดยเฉพาะการร่วมกันจัดงานมหกรรมชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่องทุกปี และในการจัดงานมหกรรมฯ พ.ศ.๒๕๕๓ ได้มีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันเพื่อจัดตั้ง "สภาชนเผ่าพื้นเมืองประเทศไทย" ขึ้น และเมื่อวันที่ ๙ - ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ทาง คชท. ได้มีการจัดสัมมนาวิชาการว่าด้วยเรื่อง "จากแนวคิดสู่รูปธรรมของสภาชนเผ่าพื้นเมือง" ที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งนำมาสู่การแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างพระราชบัญญัติสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ... โดยคณะทำงานยกร่างฯ ได้จัดประชุมระดมความคิดเห็น ออกแบบโครงสร้างร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) และดำเนินการยกร่างกฎหมาย หลังจากนั้นได้มีการนำร่างกฎหมายดังกล่าวปรึกษาหารือผู้เชี่ยวชาญ รับฟังความเห็นจากชนเผ่าพื้นเมืองทั่วประเทศ และนำมาปรับปรุงร่าง พ.ร.บ.นี้ จนกระทั่งได้มีการนำเสนอและได้รับความเห็นชอบจากเวทีสมัชชาระดับชาติว่าด้วยสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (ครั้งแรก) ในงานมหกรรมชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๘ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ และต่อมาเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ทาง คชท. ได้ยื่นหนังสือเสนอร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวต่อคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) ได้ให้คำปรึกษาและสนับสนุนการดำเนินการร่างกฎหมายของประชาชนและเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแผนการให้มีกฎหมายตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่ง คปก. ได้ดำเนินการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าว รวมถึงการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างรอบด้าน ซึ่งต่อมา คปก.ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องแผนการให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พร้อมด้วยร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อประกอบการพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ในขณะนั้น และเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้แทนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (สชพ.) และภาคี ได้ยื่นหนังสือให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง ได้จัดตั้งคณะกรรมาธิการ (กมธ.) ด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองโดยเฉพาะ เพื่อให้เป็นกลไกพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาของชนเผ่าพื้นเมือง และผลักดันให้รัฐสภาได้รับร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าว ให้เป็นกฎหมายส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยโดยเร็ว แต่ในที่สุดได้เป็นส่วนหนึ่งใน กมธ.กิจการเด็ก เยาวชน

สำเนาร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร เท่านั้น จึงนำมาสู่การระดมรายชื่อเพื่อร่วมยื่นเสนอกฎหมายโดยประชาชนในครั้งนี้

หลักการและเหตุผลของการจัดทำร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

(๑) เพื่อยืนยันสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และยืนยันการรับรองสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคี รวมถึงปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองที่กำหนดให้รัฐบาลที่จะต้องส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

(๒) เพื่อให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เป็นกลไกหลักในการส่งเสริม ประสานงาน และแก้ไขปัญหากลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองได้อย่างทั่วถึงทุกด้าน และสนับสนุนให้รัฐสามารถจัดทำนโยบายและแผนงานที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมือง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชนเผ่าพื้นเมืองในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

(๓) เพื่อให้รัฐสนับสนุนกลไก กระบวนการ และประสานความร่วมมือในการสร้างหลักประกันในการขจัดการเลือกปฏิบัติและอคติทางชาติพันธุ์ และการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ มีทั้งหมด ๓๘ มาตรา แบ่งออกเป็น ๗ หมวด ได้แก่ (๑) สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (๒) หน้าที่และอำนาจของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (๓) โครงสร้างการบริหารสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (๔) คณะผู้อาวุโสสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (๕) สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (๖) กองทุนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย และ (๗) บทเฉพาะกาล

๑. นิยาม "ชนเผ่าพื้นเมือง"

ชนเผ่าพื้นเมือง (Indigenous Peoples) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานร่วมกันโดยมีวิถีปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ เป็นกลุ่มคนที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนมีภาษาและแบบแผนทางวัฒนธรรมของตนเองมาจนถึงปัจจุบัน อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่และพึ่งพาผูกพันกับทรัพยากรในพื้นที่นั้นๆ มิได้เป็นกลุ่มครอบงำทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม และพิจารณาตนเองว่ามีความแตกต่างไปจากภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคม มีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ระบบภูมิปัญญาสู่คนรุ่นอนาคต อันเป็นไปตามแบบแผนทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคม และระบบนิติธรรมของตน รวมทั้งเป็นกลุ่มที่รักษาสันติวัฒนธรรม อันเป็นแนวปฏิบัติตามจารีตประเพณี ยิ่งกว่านั้นยังระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองและได้รับการยอมรับจากกลุ่มอื่น ๆ

๒. หน้าที่และอำนาจของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

ให้มีสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ประกอบด้วยสมาชิก คณะกรรมการบริหาร คณะผู้อาวุโส และสำนักงานสภา โดยสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มีหน้าที่และอำนาจดังนี้ (๑) ประสานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจการสภา และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าพื้นเมือง (๒) ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๓) คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (๔) ส่งเสริมและฟื้นฟูอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรม พื้นที่ทางจิตวิญญาณและพื้นที่ทำมาหากินตามจารีตประเพณีของชนเผ่าพื้นเมือง (๕) ศึกษา ติดตาม และประเมินผลกระทบของนโยบายหรือกิจการที่มีผลกระทบต่อชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อจัดทำรายงานและข้อเสนอในประเด็นของชนเผ่าพื้นเมืองต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และองค์การระหว่างประเทศ (๖) คุ้มครองและส่งเสริมอาชีพและการจัดการ

ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรม (๗) แสวงหาความร่วมมือในการพิทักษ์และปกป้องสิทธิมนุษยชน ทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในระดับต่าง ๆ รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชนเผ่าพื้นเมือง (๘) สนับสนุน ส่งเสริม วิจัย พัฒนา และเสริมสร้างความเข้มแข็งของแกนนำ องค์กร ชุมชน และเครือข่ายของชนเผ่าพื้นเมือง ที่เน้นการมีส่วนร่วมของสตรีและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง (๙) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ สภาพปัญหา และความต้องการของชนเผ่าพื้นเมืองที่นำไปใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและแก้ไขปัญหาที่ชนเผ่าพื้นเมืองประสบอยู่ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน (๑๐) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณของสภา (๑๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งสถานศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรวิถีวัฒนธรรมของชนเผ่าพื้นเมือง (๑๒) แต่งตั้งคณะผู้อาวุโสสภา คณะที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ตามที่สภาเห็นชอบ (๑๓) ออกกฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับตามพระราชบัญญัติ และ (๑๔) ทำหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

๓. สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

กำหนดให้มีสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มาจากการคัดเลือกกันเองภายในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาแล้ว จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน ให้แต่ละกลุ่มคำนึงถึงสัดส่วนหญิง ชาย และให้มีตัวแทนเยาวชนอยู่ด้วย และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภากำหนด

๔. คณะกรรมการบริหารสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารสภา จำนวน ๑๕ คน ที่มีประธานสภาได้รับการคัดเลือกมาจากสมาชิกสภา ส่วนรองประธานกรรมการให้เป็นตัวแทนจากภูมิภาคต่าง ๆ ที่ได้รับการคัดสรรตามหลักฉันทามติ และการคัดเลือกกรรมการบริหารสภาตำแหน่งอื่น ๆ ให้คำนึงถึงความเหมาะสม ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ การมีสัดส่วนหญิง ชาย และเยาวชน และการกระจายตามภูมิภาคอย่างเท่าเทียมกันตามหลักเกณฑ์การสรรหาคณะกรรมการบริหารสภาฯ ยกเว้นตำแหน่งเลขานุการที่เป็นเลขาธิการโดยตำแหน่ง

๕. คณะผู้อาวุโสสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

กำหนดให้มีคณะผู้อาวุโสสภา ที่เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๑๕ คน ทั้งนี้การได้มาซึ่งผู้อาวุโสสภาให้คำนึงถึงสัดส่วน เพศ ความเชี่ยวชาญ การกระจายไปตามกลุ่มชาติพันธุ์และภูมิภาคอย่างเหมาะสม รวมถึงการยอมรับตามจารีตประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์หรือภูมิภาคต่าง ๆ โดยทำหน้าที่ (๑) ให้คำปรึกษาหารือ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และสำนักงานสภา (๒) ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานและแผนงบประมาณของสภา (๓) ไกล่เกลี่ยกรณีที่เกิดข้อพิพาทหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไม่สามารถหาข้อยุติตามที่สมาชิก คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาร้องขอ และ (๔) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาหรือคณะกรรมการ

๖. สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

ให้มีสำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มีหน้าที่ (๑) จัดทำแผนงาน โครงการตามมติของสภาเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการและเสนอต่อสภา (๒) อำนวยความสะดวกแก่สมาชิก คณะกรรมการบริหารสภา คณะผู้อาวุโสสภา และรับผิดชอบในงานธุรการและการดำเนินจัดประชุมของสภา (๓) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภา เพื่อเสนอต่อสมาชิกสภา (๔) ประสานงาน ให้ความร่วมมือ และบริการทางวิชาการแก่สภาและภาคีที่เกี่ยวข้อง (๕) ประชาสัมพันธ์ และเอื้ออำนวยกระบวนการขึ้นทะเบียนและจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การสรรหาสมาชิกสภา และ (๖) จัดให้มีฐานข้อมูลประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

๗. กองทุนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

ให้จัดตั้งกองทุนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมสิทธิและคุ้มครองวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (๑) คุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูอัตลักษณ์ ภาษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชนเผ่าพื้นเมือง (๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน องค์กร และเครือข่ายของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย (๓) คุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนเรื่องอาชีพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมตนเอง (๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการขจัดการเลือกปฏิบัติ การจัดการความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวัฒนธรรม และ (๕) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๘. บทเฉพาะกาล

ในวาระเริ่มแรกให้สำนักงานเลขาธิการสภาที่มีอยู่ทำหน้าที่เป็นสำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๙. หน่วยงานกำกับดูแล

กำหนดให้นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รักษาการตามร่าง พระราชบัญญัตินี้ โดยมีหน้าที่กำกับดูแลการออกกฎระเบียบและสนับสนุนการดำเนินภารกิจของสำนักนายกรัฐมนตรีที่สอดคล้องกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

(นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติ
ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ.....

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ..... ต่อสภาผู้แทนราษฎรและได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ประเทศไทยมีประชากรที่นิยามตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองมากกว่า 40 กลุ่มชาติพันธุ์ มีจำนวนประมาณ 3 ล้านคน ซึ่งอาศัยกระจัดกระจายตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศกว่า 64 จังหวัด ชนเผ่าพื้นเมืองมีความหลากหลายในวิถีชีวิตมีทั้งที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ในป่า ที่ราบสูง และชายฝั่งทะเล จากฐานข้อมูลที่สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองได้รวบรวมไว้ กระจายตัวอาศัยอยู่ในชุมชน 67 จังหวัด โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ภาคเหนือบนพื้นที่สูง จะมีกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง (ปกาเกอะญอ) ม้ง อาข่า ลาหู่ ลีซู ลเวือะ เมี่ยน ดาราอาง คะฉิ่น มลาบรี และถิ่น กลุ่มที่อยู่ภาคเหนือพื้นที่ราบ จะมีกลุ่มชาติพันธุ์ ไตหย่า บีซู ขมุ ไทใหญ่ ไทยอง ไทลื้อ ไทเขิน และอีมปี กลุ่มที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีกลุ่มชาติพันธุ์ ญัฮกุร โย้ย กูย แสก (แถรก) ภูไท ญ้อ บรู กะเลิง โซ่(ทะวึง) โส้ (โทร) กลุ่มที่อยู่ภาคกลาง-ตะวันออก-ตะวันตก จะมีกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง (โผล่ง) ซอง มอญ ลาวโซ่ง (ไทยทรงดำ) ลาวครั่ง ลาวแง้ว ลาวเวียง ไทยวน ปลัง และกลุ่มที่อยู่ภาคใต้ จะมีกลุ่มชาติพันธุ์ มอแกน มอแกลน อุรักละโว้ย มันนิ

ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ที่นิยามตนเองว่าเป็น "ชนเผ่าพื้นเมือง" ซึ่งหมายถึง ชุมชน ประชาชน และประชาชาติที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ พิจารณาตนเองว่ามีความแตกต่างไปจากภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคม ขณะที่อาศัยอยู่ในเขตแดนเหล่านั้นพวกเขามิได้เป็นกลุ่มครอบงำในสังคม และมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์พัฒนาและสืบทอดเขตแดนของบรรพบุรุษและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนสู่คนรุ่นอนาคต ในฐานะที่เป็นรากฐานของการคงอยู่ในสถานะของประชาชน อันสืบเนื่องจากแบบแผนทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคม และระบบนิติธรรมของตน โดยอ้างอิงนิยามของสหประชาชาติ: (EC/N.4/Sub.2/1986/7/Add.4. pa. 379)

ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในประเทศมาเป็นเวลานาน แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐในฐานะที่เป็นประชาชนชาวไทยอย่างเท่าเทียมกับประชาชนชาวไทยทั่วไปและถูกเรียกด้วยสรรพนามที่แตกต่างกันไปตามแต่รัฐราชการแต่ละช่วงเวลาจะกำหนดให้เรียกเป็นทางการ เช่น คำว่า "ชาวป่า" "ชาวเขา" "ชาวเล" หรือบางกลุ่มชาติพันธุ์ก็ถูกเรียกอย่างเหยียดหยาม เช่น เรียกกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงว่า "ยาง" เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ม้งว่า "แม้ว" ฯลฯ หรือ แม้แต่เรียกรวมๆว่า "ชนกลุ่มน้อย" สาเหตุเนื่องจากในสายตาของรัฐและคนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณี ภาษา องค์ความรู้ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตแตกต่างไปจากวิถีของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทย จนกลายเป็นอคติทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม และที่เลวร้ายกว่านั้นมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำไร่เลื่อนลอย ตัดไม้ทำลายป่า ทำให้กลายเป็นคนชายขอบของสังคมไทย และเป็นเหยื่อของการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมตลอดมา ทั้งๆ ที่ในความจริงแล้ววิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองส่วนใหญ่ดำรงชีวิตอยู่ตามวิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สอดคล้องกับธรรมชาติ อยู่อาศัยและพึ่งพาดิน น้ำ ป่า ทะเล และทำการเกษตรดั้งเดิมที่ไม่ทำลายธรรมชาติและมีส่วนในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความ

สมดุลให้กับทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การทำไร่หมุนเวียนที่เป็นภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่บนพื้นที่

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ประกอบกับมาตรา ๔ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติภาษา สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม จะกระทำมิได้ และมาตรา ๔๓ ยังบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนว่ามีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ และมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

นอกจากนี้

ดังนั้น การจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีเป้าหมายที่สำคัญและสอดคล้องกับพันธกิจของรัฐบาลไทย ดังนี้

๑. เพื่อให้มีให้มีนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๓ สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๗ , ๔๑ , ๔๓ และ ๔๗ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๑ , ๕๔ , ๕๕ , ๕๖ , ๕๗ , ๕๘ และ ๕๙ รวมถึงมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรา ๔ และมาตรา ๗๐ เป็นต้น

๒. เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยได้รับรองไว้ เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination หรือ CERD) และปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples หรือ UNDRIP)

๓. เพื่อให้เป็นกฎหมายที่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักและมีความเข้าใจวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในสังคมพหุวัฒนธรรมของไทย

๔. เพื่อให้มีกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับรัฐ โดยอาศัยหลักการและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เคยอยู่อาศัยและทำกินอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติ

๕. เพื่อสนับสนุนหลักการเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ตามหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค โดยไม่แบ่งแยก ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒. สาระสำคัญแห่งพระราชบัญญัติ

(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ได้ให้คำนิยาม

"กลุ่มชาติพันธุ์" ไว้ในมาตรา ๕ ว่า *"กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ที่ตั้งถิ่นฐานร่วมกันโดยมีวิถีปฏิบัติตามจารีตประเพณีสืบทอดจากบรรพบุรุษ ตลอดจนมีภาษาและ*

ร่างพระราชบัญญัติ

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

แบบแผนทางวัฒนธรรมของตนมาจนถึงปัจจุบัน เป็นกลุ่มคนที่มีความสืบเนื่องในทางประวัติศาสตร์ อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่ และพึ่งพาผูกพันกับทรัพยากรในพื้นที่นั้น ๆ พวกเขามิใช่กลุ่มครอบงำทางสังคมและมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ระบบภูมิปัญญา อันเป็นไปตามแบบแผนทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคมและระบบนิติธรรมของตน รวมทั้งเป็นกลุ่มที่รักษาสันติวัฒนธรรมอันเป็นแนวทางปฏิบัติตามจารีตประเพณี"

และให้นิยามคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" หมายความว่า *"กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมาก่อนที่จะถูกยึดครองหรือถูกบังคับให้อพยพโยกย้าย โดยกลุ่มคนที่มีอำนาจในสังคม หรือโดยนโยบายกฎหมายของรัฐ (๒) มีวัฒนธรรมที่เด่นชัดและแตกต่างจากสังคมส่วนใหญ่ โดยรวมถึงภาษา ศาสนา ความเชื่อ วิถีการผลิต รูปแบบโครงสร้างทางสังคมและสถาบันต่างๆ (๓) เคยประสบกับความไม่เป็นธรรม การถูกกีดกัน การแบ่งแยก การทำให้เป็นชายขอบ หรือการเลือกปฏิบัติ โดยเงื่อนไขเหล่านี้อาจยังคงอยู่ในปัจจุบันหรือไม่ก็ได้ (๔) นิยามตัวเองและได้รับการยอมรับจากกลุ่มอื่น ๆ หรือหน่วยงานรัฐว่าเป็นกลุ่มคนเฉพาะ"*

นอกจากนี้ยังให้คำนิยาม "การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ" , "ชุมชน" , "สิทธิชุมชน" และอื่นๆ ไว้ในมาตรา ๔ เช่นกัน และร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญแบ่งเป็น ๕ หมวดดังนี้

หมวดที่หนึ่ง ว่าด้วยขอบเขตสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยแบ่งเป็น ๖ ส่วน ส่วนที่ ๑ ว่าด้วยสิทธิทางวัฒนธรรมและการศึกษา มาตรา ๖ ถึงมาตรา ๘ , ส่วนที่ ๒ ว่าด้วยสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ มาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๒ , ส่วนที่ ๓ ว่าด้วยสิทธิในการกำหนดตนเอง มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ , ส่วนที่ ๔ ว่าด้วยสิทธิในความเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ มาตรา ๑๕ , ส่วนที่ ๕ ว่าด้วยสิทธิการมีส่วนร่วม มาตรา ๑๖ และส่วนที่ ๖ ว่าด้วยสิทธิในการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ มาตรา ๑๗

หมวดที่สอง ว่าด้วยคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ประกอบด้วยกลไกเชิงนโยบาย บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๘ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน มีประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือกรรมการสิทธิมนุษยชนที่ได้รับมอบหมายตามมติเห็นชอบของที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นรองประธาน และประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานรัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเป็นกรรมการ โดยมีหน้าที่กำหนดนโยบายในการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

กลไกเชิงปฏิบัติการบัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการแต่งตั้ง "คณะอนุกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัด" มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน มียุติธรรมจังหวัด เป็นรองประธานอนุกรรม และประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานรัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนในจังหวัดเป็นอนุกรรมการ มีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในระดับจังหวัด และมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง มีหน้าที่ดำเนินการศึกษาประเด็นเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการระดับชาติ

หมวดสาม ว่าสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ เป็นกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้มีการจัดตั้งสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติ

ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เชิญชวน

ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งเลือกกันเอง ให้มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม ส่งเสริมการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายใต้สิทธิชุมชน และเสนอนโยบาย เป้าหมายและมาตรการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองต่อคณะกรรมการและหน้าที่อื่นๆ ตามมาตรา ๓๕ และให้มีการจัดตั้งคณะผู้อาวุโสให้เป็นที่ปรึกษา ตามมาตรา ๔๐

หมวดสี่ ว่าด้วยข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยบัญญัติมาตรา ๔๓ ให้มี "คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงเชิงวิชาการในการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์

หมวดห้า ว่าด้วยพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา ๔๖ ความว่า เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และ กำหนดให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๔๘

หมวดหก ว่าสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา ๕๑ ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ และคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ ประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลและหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศภายใต้พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และดำเนินการเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานตามที่คณะกรรมการกำหนดและอื่นๆ ตามมาตรา ๕๒

บทเฉพาะกาล ให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ "ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์" ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๔๖ ไปพลางก่อน ตามมาตรา ๖๖

(นายสุริยันต์ ทองหนูเอียด กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๔,๙๕๔ คน เป็นผู้เสนอ)

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ. ....

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรและได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ประเทศไทยมีชาติพันธุ์กลุ่มน้อยหลากหลายกลุ่ม อยู่อาศัยกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะได้บัญญัติรับรองให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสถานะภาพที่เสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และมีสิทธิเสรีภาพเฉกเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะมาตรา ๒๗ ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ และมาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ประกอบกับประเทศไทยยังให้การรับรองกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ก็ยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายบัญญัติไว้จริง นอกจากนี้ยังมีกฎหมายและนโยบายที่กีดกันสิทธิในที่ดินและทรัพยากร โดยเฉพาะกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับป่าไม้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง เช่น สิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน สิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ ชื่อพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๑)

๒.๒ กำหนดวันที่มีผลใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้คือตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๓ กำหนดให้บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใด ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน (ร่างมาตรา ๓)

๒.๔ กำหนดคำนิยามในพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ คำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" "ชนเผ่าพื้นเมือง" "การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ" "ชุมชน" "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" "คณะกรรมการ" "สภา" "สมาชิก" "สำนักงาน" "คณะกรรมการสภา" "อธิบดี" และ "รัฐมนตรี" (ร่างมาตรา ๔)

๒.๕ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๖ กำหนดให้ หมวด ๑ ว่าด้วยเรื่อง "การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์" ตั้งแต่ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๑๒ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ กำหนดให้การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธะกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน (ร่างมาตรา ๖)

๒.๖.๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรใดในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์จะกระทำมิได้ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๖.๓ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด อันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๖.๔ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิใช้ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนมีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมทั้งมีสิทธิที่จะได้รับการส่งเสริมจากรัฐให้เข้าถึงสิทธิดังกล่าวนี้ (ร่างมาตรา ๙)

๒.๖.๕ กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน รวมทั้งมีสิทธิที่จะได้รับการส่งเสริมจากรัฐให้เข้าถึงสิทธิดังกล่าวนี้ (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๖.๖ กำหนดให้บุคคลหรือชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิที่จะเข้าร่วมในการตัดสินใจโครงการหรือกิจการใด ๆ ของรัฐหรือเอกชน การออกกฎหมาย กฎหรือระเบียบ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ โดยทางตรงหรือผ่านผู้แทนที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลหรือชุมชนดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๖.๗ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้รับความเสียหายตามความในหมวดนี้ มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการ ให้มีคำสั่งให้ยุติ เพิกถอน หรือห้ามมิให้กระทำการนั้น คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๗ กำหนดให้ หมวด ๒ ว่าด้วยเรื่อง "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์" ตั้งแต่ร่างมาตรา ๑๓ ถึงร่างมาตรา ๒๕ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๗.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ และให้มีกรรมการ ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเจ็ดคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการสรรหาตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เป็นกรรมการ และกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนห้าคน โดยคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลที่ได้รับการสรรหาตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๗.๒ กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี เมื่อครบวาระแล้วอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน และหากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ขึ้นใหม่ ให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งได้รับตำแหน่งใหม่เข้ารับหน้าที่ (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๗.๓ กำหนดให้นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์พ้นจากตำแหน่ง เมื่อตาย ลาออก คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือเป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๗.๔ กำหนดให้ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลจากการสรรหาซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันเป็นกรรมการแทน และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ

เว้นแต่วาระของกรรมการดังกล่าวเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ (ร่างมาตรา ๑๖)

๒.๗.๕ กำหนดให้องค์ประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ คือต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสี่ครั้ง และการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๗.๖ กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ กำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย โครงการ หรือการดำเนินการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ประกาศเขตพื้นที่ชุมชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด รวมทั้งให้คำแนะนำและเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานครและระดับจังหวัด และดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๗.๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๗.๘ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้รับมอบหมายจาก นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) เลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ และกรรมการโดยตำแหน่งจำนวนเจ็ดคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนห้าคน ให้วัฒนธรรมจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตาม (๕) เลือกกันเองหนึ่งคนเป็นเลขานุการร่วม (ร่างมาตรา ๒๐)

๒.๗.๙ กำหนดให้ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับในการ

ดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการแทน ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐ โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๑ (๓) และมาตรา ๒๒ ให้เป็นอำนาจของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๗.๑๐ กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๒)

๒.๗.๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด มีหน้าที่และอำนาจเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงาน แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรืออาจมีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ มีหนังสือเรียกบุคคลใดหรือผู้แทนหน่วยงานรัฐ มาให้ข้อมูล ชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความเห็น หรือเรียกให้ส่งเอกสารใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์รวมทั้งกำหนดมาตรการ ระเบียบ และ แผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด ให้ความเห็นชอบ คำขอจัดตั้งเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย และดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๗.๑๒ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ และมีหน้าที่และอำนาจรับผิดชอบงานธุรการ การประชุมและการดำเนินงานอื่น ๆ ของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานชุดต่างที่แต่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ ประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลและหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศภายใต้พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรด้านสื่อสารมวลชน ในการดำเนินงานการเผยแพร่สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการวิจัย สำรวจ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง รับคำร้อง สอบสวนข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐาน จัดทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการ ติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และจัดทำรายงานพร้อมเสนอความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการมอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๗.๑๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๘ กำหนดให้ หมวด ๓ ว่าด้วยเรื่อง "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" (ตั้งแต่ร่างมาตรา ๒๖ ถึงร่างมาตรา ๓๐)

๒.๘.๑ กำหนดให้มีที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยอำนาจธัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองขึ้นในพื้นที่ชุมชนหนึ่งๆ หรือหลายชุมชนรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการบริหารจัดการ และความเห็นชอบ ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยออกเป็นประกาศกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๖)

๒.๘.๒ กำหนดให้ชุมชนยื่นคำขอเขตประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พร้อมด้วยระเบียบและแผนแม่บทว่าด้วยการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองต่อสำนักงาน (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๘ ๓ กำหนดให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบและแผนแม่บทว่าด้วยการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุมชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองนั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม (ร่างมาตรา ๒๘)

๒.๘.๔ กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจังหวัด หรือคณะกรรมการในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งนั้น (ร่างมาตรา ๒๙)

๒.๘.๕ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีอำนาจและหน้าที่ ทบทวนและพัฒนาแผนแม่บทการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จากคณะอนุกรรมการจังหวัดตามมาตรา ๒๕ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๒๗ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการให้สั่งยกเลิกพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยความเห็นชอบของสมาชิกด้วยเสียงสองในสาม (ร่างมาตรา ๓๐)

.....

(นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

.....

.....

.....

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้มีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนวิถีชีวิต ให้มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อย่างเท่าเทียมกัน ดังปรากฏใน มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา และมาตรา ๗๐ ได้บัญญัติว่า รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน จึงย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีความมุ่งหมายในการรับรองคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนชาติไทยทุกคน รวมถึง “กลุ่มชาติพันธุ์” ด้วย ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลายของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อ ตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ แม้ว่า มีวิถีชีวิตกลมกลืนรวมอยู่ในราชอาณาจักรไทย แต่ยังคงอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ของตนเอง และปรากฏว่า ในปัจจุบันยังขาดบทกฎหมายเฉพาะ เพื่อเป็นบทกฎหมายระดับรองจากรัฐธรรมนูญ ในการกำหนดมาตรการอันเหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมย์ของบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว เพื่อการปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิเช่น การกำหนดสถานะของบุคคล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกำหนดสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน ที่มีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการ ที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชน ที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ อันจะประโยชน์ต่อการดึงศักยภาพชุมชุมร่วมพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนตลอดจนการส่งเสริมให้มีการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาความคิดสร้างสรรค์ ของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุจำเป็นดังกล่าว จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นี้

๒. เหตุผลที่ต้องแก้ไขกฎหมายในเวลานี้

เป็นการร่างพระราชบัญญัติขึ้นมาใหม่ เพื่อกำหนดแนวทางในกฎหมายระดับรองจากรัฐธรรมนูญ ให้เป็นบทกฎหมายเฉพาะที่นำสิทธิขั้นพื้นฐานของคนชาติไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ตามที่ได้รับการรับรองคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ ไปสู่การปฏิบัติใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๓. ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ และ ๗๐

๓.๒ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑

๔. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดบทบัญญัติทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของกลุ่มชาติพันธุ์ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ โดยมีบทบัญญัติห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติ ห้ามการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง (มาตรา ๕) ส่งเสริมภูมิปัญญาความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมภาษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียบ ของกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๖) ส่งเสริมการจัดการ บำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ (มาตรา ๗) สิทธิได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (มาตรา ๘) ตลอดจน การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรม ที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนและวิถีชีวิตชาติพันธุ์ (มาตรา ๙) และให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม และการ เมือง โดยได้รับการจัดสรรที่คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายอื่น (มาตรา ๑๐)

ทั้งนี้ มีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาแก่ความผิดบางประการที่กระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้กฎหมายที่เกิดความศักดิ์สิทธิ์มีสภาพบังคับอย่างเป็นรูปธรรม

(๒) กำหนดไว้ในหมวดที่ ๒ ให้ ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมีภารกิจร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิเช่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา ๑๑ (๑)) การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม (มาตรา ๑๑ (๒)) ส่งเสริมการอนุรักษ์ และการเผยแพร่อัตลักษณ์ท้องถิ่น (มาตรา ๑๑ (๓)) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี (มาตรา ๑๑ (๔)) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๑ (๕)) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (มาตรา ๑๑ (๖)) ซึ่งการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดี ตามที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กำหนด (มาตรา ๑๒)

(๓) กำหนดให้จัดตั้ง คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์(ไว้ในหมวดที่ ๓) ซึ่งมีตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทั้งในภาครัฐและเอกชนในการคุ้มครองคนชาติไทยกลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธาน ตลอดจนมีผู้อำนวยการศูนย์เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา ๑๓) โดยให้ดำรงตำแหน่งอยู่ตามวาระที่กฎหมายกำหนด (มาตรา ๑๔) และมีการพ้นตำแหน่งของกรรมการด้วยเหตุต่าง ๆ (มาตรา ๑๕) ทั้งนี้ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ การกำหนดนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป (มาตรา ๑๖ (๑)) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๖ (๒)) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๖ (๓)) การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา (มาตรา ๑๖ (๔)) การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๖ (๕)) การกำหนดมาตรการความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์จัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ และส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุข และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานจากรัฐ (มาตรา ๑๖ (๖)) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติ (มาตรา ๑๖ (๗)) การส่งเสริมการอนุรักษ์ และพัฒนาอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเศรษฐกิจการค้า การท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน (มาตรา ๑๖ (๘)) รับพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๖ (๙)) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๖ (๑๐)) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๖ (๑๑)) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา หรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (มาตรา ๑๖ (๑๒)) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๖ (๑๓)) การกำหนดองค์ประชุมของคณะกรรมการฯ (มาตรา ๑๗) การกำหนดเกี่ยวกับเบี้ยประชุมของคณะกรรมการ ฯ (มาตรา ๑๘) และกำหนดให้ผู้อำนวยการศูนย์ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการ และให้ศูนย์ทำหน้าที่ธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการตั้งขึ้น และมีอำนาจ รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๙)

(๔) ให้มีการจัดตั้ง สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนชาติพันธุ์กับสังคม เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์

ตลอดจน ส่งตัวแทนเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา๒๐ - ๓๐)

(๕) ให้มีการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๓๑ - ๓๒)

(๖) ให้มีการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำในเขตพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมาย หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำ เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ว่ากล่าวตักเตือน และผู้นั้นยินยอมแก้ไขการกระทำไม่ให้เข้าองค์ประกอบความผิดแห่งกฎหมาย ให้ถือว่าผู้นั้นไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น ตลอดจนให้มี ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อประโยชน์แก่การนี้ (มาตรา ๓๓ - ๓๗)

(๗) กำหนดฐานความผิดอาญา ว่าด้วยการกระทำเหยียดหยามหรือสร้างความเกลียดชังแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (มาตรา ๓๘)

(๘) กำหนดบทเฉพาะกาล เพื่อให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่การมีพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์มากที่สุด (มาตรา ๓๙ - ๔๒)

(นางสาวปิยะรัฐชย์ ติยะไพรัช กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ฉบับ

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

จัดทำโดย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	
๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา	๒
๑.๑ สภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย	๒
๑.๒ สาเหตุของปัญหา	๕
๑.๓ ผลกระทบของปัญหา	๖
๑.๔ ความจำเป็นของการมีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๘
๑.๕ หลักการของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๑๐
๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง	๑๐
๓. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน	๑๒
๓.๑ พัฒนาการนโยบายกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย	๑๒
๓.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน	๑๓
๓.๓ ข้อสังเกตการเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายชาติพันธุ์	๑๔
๔. การรับฟังความคิดเห็น	๑๕
๔.๑ ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว	๑๕
๔.๒ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว	๑๖
๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น	๑๗
๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	๒๐
๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิและเสรีภาพ หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง	๒๐
๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง หรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตามข้อ ๖.๑ อย่างไร	๒๐
๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร	๒๐
๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย	๒๒
๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบพระราชบัญญัติ	๒๒
๗.๒ แนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย	๒๒
๗.๓ แนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย	๒๔
๗.๔ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก	๒๖

๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ๒๗
๘.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ๒๗
๘.๒ ผลกระทบต่อสังคม ๒๗
๘.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาวะ ๒๗

ส่วนที่ ๒ เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดโทษอาญาและการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ ๒๘

๙. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ๒๘

๑๐. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ ๒๘
๑๐.๑ ประเภทของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๘
๑๐.๒ คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๙

๑๑. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา ๓๐

๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ๓๐

ภาคผนวก

หน้า

ก. ตารางสรุปต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก ๓๒

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไข/ปรับปรุง ☐ ยกเลิก

หน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย กระทรวงวัฒนธรรม

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

☑ **สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่อง**

ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม อันมีเป้าหมายให้ประเทศไทยมีความเท่าเทียมและเสมอภาคในสังคม เสริมสร้างทุนทางสังคมผ่านการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนและเปิดโอกาสให้ภาคีต่าง ๆ ร่วมเป็นกลไกสำคัญในการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

☑ **สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศในเรื่อง**

แผนปฏิรูปด้านสังคม เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามการรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตราย ต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

ส่วนที่ ๑
เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

---

๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา

๑.๑ สภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๖๐ กลุ่มชาติพันธุ์ มีประชากรที่นิยามตนเองว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ คน หรือ ๑ ใน ๗ ของประชากรประเทศ มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไป โดยสภาพเศรษฐกิจ-สังคมตามจารีตประเพณี มีวิถีชีวิตที่ปรับตัวเข้ากับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิสังคมที่ตั้งถิ่นฐาน โดยสามารถแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ตามสภาพที่อยู่อาศัยได้ ๔ กลุ่ม ได้แก่

- **กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง** เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามแนวเทือกเขา และบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือและภาคตะวันตก พึ่งพาธรรมชาติและป่าไม้เป็นหลัก มีภูมิปัญญาการเกษตรบนพื้นที่สูงที่พึ่งพาธรรมชาติเรียกว่า "ไร่หมุนเวียน" โดยปัจจุบัน FAO ประกาศให้ไร่หมุนเวียนเป็นระบบวนเกษตรที่มีสร้างความยั่งยืนให้กับระบบนิเวศ และกระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศยกย่องให้ "ค็-ฉี่ย" ระบบเกษตรแบบไร่หมุนเวียนของชาวปกาเกอะญอ เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาติเมื่อปี ๒๕๕๖ ปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง จำนวน ๑๘ กลุ่ม ได้แก่ ได้แก่ ๑) กะยัน ๒) กะแย ๓) กำมุ ๔) คะฉิ่น ๕) ดาราอาง ๖) ปกาเกอะญอ ๗) ปะโอ ๘) โพล่ง ๙) ม้ง ๑๐) ลัวะ (มัล ปรัย) ๑๑) อิ้วเมี่ยน ๑๒) ละว้า ๑๓) ลัวะ (ละเวือะ) ๑๔) ลาหู่ ๑๕) ลีซู ๑๖) อ่าข่า ๑๗) อาเคอะ ๑๘) จีนยูนนาน
- **กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่ราบ** ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บริเวณที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่มีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไป ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีการทำงานหัตถศิลป์ต่าง ๆ ปัจจุบันวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ราบเปลี่ยนแปลงไปในแบบสังคมเมือง ส่งผลให้วัฒนธรรมท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะสูญหายไป เช่น การแต่งกาย ประเพณี ความเชื่อ โดยเฉพาะการห้ามใช้ภาษาของท้องถิ่น ซึ่งมีผลทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ ปัจจุบันมีกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่บนพื้นที่ราบและนิยามตัวเองเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๓๗ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ก่อ (อีมปี้) ๒) กะซอง ๓) กะเลิง ๔) กูย ๕) ขแมร์ลือ ๖) จีน ๗) ไทเบิ้ง ๘) ซอง ๙) ชะโอจ ๑๐) ซำเร ๑๑) โซ่ทะวึง ๑๒) ญ้อ ๑๓) ญัฮกุร ๑๔) เยอ ๑๕) ไตหย่า ๑๖) ไทโคราช ๑๗) ไทดำ ๑๘) ไทขึน ๑๙) ไทยพวน ๒๐) ไทยวน ๒๑) ยอง ๒๒) ไทลื้อ ๒๓) ไทใหญ่ ๒๔) บรู ๒๕) บีซู ๒๖) ปลัง ๒๗) ผู้ไท ๒๘) มลายู ๒๙) มอญ ๓๐) ไทโย้ย ๓๑) ลาวครั่ง ๓๒) ลาวแง้ว ๓๓) ลาวเวียง ๓๔) เวียด ๓๕) แสก ๓๖) โส้ และ ๓๗) โอ่ถ้อง
- **กลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามหมู่เกาะหรือชายฝั่งทะเล** เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเรียกรวม ๆ ว่า "ชาวเล" มีวิถีชีวิตในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม เช่น การตกปลา ดำน้ำแทงปลา หาหอย อย่างไรก็ดี ด้วยบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นพลวัต ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ ซึ่งพิธีกรรมหรือวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลกำลังสูญหายไป ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกเรียกรวม ๆ ว่า

"ชาวเล" โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มอแกน ๒) มอแกลน และ ๓) อูรักลาโวยจ

- กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในป่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมแบบเฉพาะที่เรียกว่า วัฒนธรรมหาของป่า - ล่าสัตว์ (hunting – Gather culture) โดยเป็นกลุ่มสุดท้ายในประเทศไทยที่ยังคงลักษณะเฉพาะ คือ การเก็บหาพืชพรรณธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค ล่าสัตว์ด้วยกระบอกไม้ซางและลูกดอก ไม่มีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ หรือเก็บกักตุนอาหาร โดยภาพรวมกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเปรียบเป็นคนชายขอบของการพัฒนา และมีวิถีชีวิตเคลื่อนย้ายหมุนเวียนอยู่ในป่าตามฤดูกาล อย่างไรก็ดีพัฒนาการทางสังคมที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะการบุกรุกพื้นที่ป่ามากขึ้นส่งผลให้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในป่าถูกบังคับให้ย้ายถิ่นก่อนเวลาที่จำเป็น และการปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอก ทำให้เริ่มรู้จักบริโภควัตถุดิบที่หลากหลาย เริ่มเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมมาเป็นวิถีแบบกึ่งสังคมเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บางส่วนในกลุ่มดังกล่าวยังคงประสบปัญหาการปรับตัวเข้าสู่สังคมเมือง ปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังอาศัยอยู่ในป่า ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) มานิ ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตป่าบริเวณเทือกเขาบรรทัด พื้นที่จังหวัดตรัง สตูล สงขลา และพัทลุง และ ๒) มลาบรี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตป่าในพื้นที่ภาคเหนือ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดน่าน

ทั้งนี้ ด้วยสภาพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญกับสภาพปัญหาที่หลากหลาย ซับซ้อน และเปราะบาง โดยสามารถแบ่งสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยได้ ๒ มิติ ดังนี้

(๑) มิติปัญหาเชิงวัฒนธรรม

สภาพปัญหาเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้พี่น้องกลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญกับการถูกลดทอนหรือด้อยค่าคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น การถูกดูถูกเหยียดหยามจากความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตที่แตกต่าง การถูกมองว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สอดคล้องกับบริบทสังคมในบุคปัจจุบัน ทำให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาและภูมิปัญญาที่เป็นเสมือน "ต้นทุนทางวัฒนธรรม" ของกลุ่มชาติพันธุ์เริ่มสูญหายไป ทั้งนี้ แม้จะเป็นปัญหาเชิงวัฒนธรรมแต่การสูญเสียอัตลักษณ์ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์สูญเสียความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ขาดความเชื่อมั่นในภูมิปัญญา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่จึงละทิ้งวิถีภูมิปัญญาดั้งเดิม ส่งผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม เพราะการสูญเสียอัตลักษณ์เท่ากับการสูญเสียองค์ความรู้และภูมิปัญญา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์จากที่เคยมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในอดีต กลับต้องมีสถานภาพเป็นผู้พึ่งพิงที่ไม่มีความสามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้ เป็นการลดทอนศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์

นอกจากจะเป็นการลดทอนศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์เองแล้ว สถานการณ์ปัญหาเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในแง่การเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรม และอาจจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การไม่ส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมอาจกลายเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ความเข้าใจผิดและกลายเป็นปัญหาที่กระทบต่อความสงบสุขของชาติ ดังนั้น การสนับสนุนและเปิดพื้นที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ควบคู่กับการสร้างความเข้าใจในวิถีวัฒนธรรม

ที่แตกต่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมสังคมไทยให้มีความพร้อมยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้สังคมไทยสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

(๒) มิติปัญหาเชิงโครงสร้าง

ปัญหาในเชิงวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญของความเหลื่อมล้ำและกลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดยรากฐานสำคัญของปัญหาเชิงโครงสร้างที่กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต้องเผชิญ คือ การมีสถานะบุคคล ซึ่งแม้ที่ผ่านมาหน่วยงานรัฐได้มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์มาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังพบว่ายังมีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากที่ยังมีฐานะเป็น "บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน" และปรากฏผ่านข้อมูลเชิงสถิติของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง จำนวน ๕๓๙,๖๙๖ คน[๓] แม้ว่าบางส่วนจะได้รับการขึ้นทะเบียนบุคคล ได้รับเลขประจำตัว ๑๓ หลัก แต่ตัวเลขที่ขึ้นต้นแสดงว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ซึ่งไม่มีสิทธิในความเป็นพลเมืองไทย เช่น กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าชนกลุ่มน้อยที่ขึ้นต้นด้วยเลข ๖ และ ๗ กลุ่มคนไร้รากเหง้า หรือคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร์ขึ้นต้นด้วยเลข ๐ ด้วยเหตุนี้ สถานภาพการเป็นบุคคลไร้สัญชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ทำให้เป็นปัญหาการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ เช่น สิทธิด้านการศึกษา สิทธิในหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และสิทธิในการรับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพคนพิการ และการกู้ยืมเงินจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นต้น จนกลายเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

สถานการณ์ปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย คือ **การขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน** ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาไปสู่ระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๖) จนกระทั่งถึงแผนพัฒนาฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในยุคแรกของแผนพัฒนาฯ รัฐได้มีนโยบายเปิดป่าเพื่อให้นายทุนสัมปทานป่าไม้ จากเหตุการณ์สำคัญข้างต้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกีดกันกลุ่มชาติพันธุ์ออกจากสิทธิการใช้ทรัพยากรที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยอาศัยและพึ่งพาป่าในการดำรงชีพ และมีการอพยพผู้คนออกจากป่าในช่วงปี ๒๕๓๗ ตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการควบคุมพืชเสพติดบนพื้นที่สูงโดยกรมป่าไม้ ต่อมาตั้งแต่ทศวรรษ ๒๕๐๐ ภาครัฐได้มีการส่งเสริมการปลูกพืชพาณิชย์เชิงเดี่ยวควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน และเขื่อน เป็นต้น นโยบายการพัฒนาข้างต้นทำให้ประเทศสูญเสียพื้นที่ป่าอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่วนใหญ่ดำรงชีพอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ อาทิ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติ เขตห้ามล่า ที่รัฐบาลออกกฎหมายประกาศในภายหลัง สถานการณ์ปัญหาการขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินนี้ ในปัจจุบันได้กลายเป็นปัญหาที่สร้างความขัดแย้งในหลายพื้นที่ ซึ่งหากรัฐไม่ให้ความสำคัญหรือมีแนวทางที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาอาจเป็นเงื่อนไขที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในอนาคตได้ ดังนั้น การมีพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้มิติทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสิทธิทางวัฒนธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงถือเป็นการวางกลไกในการจัดการปัญหาดังกล่าวที่อาจทวีความรุนแรงขึ้นในอนาคต

๑.๒ สาเหตุของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มีรากฐานมาจากอคติของสังคมที่ไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ จนกลายเป็นปัญหาอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ โดยพบว่าสังคมไทยยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ๓ ประการ ได้แก่

ประการแรก การเข้าใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นคนต่างด้าวไม่ใช่คนไทย ทั้งที่จริงแล้วกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยมาเป็นเวลาช้านาน และมีประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชาติไทยให้เป็นปึกแผ่นมาจนถึงปัจจุบัน การมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นคนอื่นจึงผลักให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความเป็นอื่นที่แตกต่าง เป็นรากฐานทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปราะบาง สุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาความขัดแย้งจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้น การสร้างความเข้าใจใหม่ว่าสังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่หล่อหลอมมาจากความหลากหลายของผู้คนและวัฒนธรรม จึงถือว่ามีความจำเป็นที่จะเป็นการวางรากฐานให้สังคมไทยมีความมั่นคงในสังคมอย่างยั่งยืน ลดปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้นในอนาคต และเป็นการหลอมรวมศักยภาพของผู้คนที่หลากหลายเป็น “พลัง” ในการพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ประการที่สอง การเข้าใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นผู้ค้ายาเสพติด ทั้งที่จริงแล้วมีกลุ่มชาติพันธุ์เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด และการที่กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มต้องหันไปเป็นผู้ค้ายาเสพติดเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึง ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ต้องหันไปพึ่งการค้ายาเสพติดจนเกิดเป็นความเข้าใจผิดว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ค้าเสพติด นอกจากนี้ ความเข้าใจผิดว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ค้ายาเสพติด ยังมีสาเหตุสำคัญมาจากนโยบายด้านความมั่นคงในอดีตที่มุ่งสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนที่สร้างภาพเชิงลบให้กลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น หากรัฐมีแนวนโยบายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นแล้ว นอกจากเป็นการแก้ปัญหายาเสพติดที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างจากรากฐานความเหลื่อมล้ำในสังคมแล้ว การสร้างความเข้มแข็งและสำนึกความเป็นไทยให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ ยังเป็นกลไกสำคัญของการสร้างความมั่นคงจากฐานรากที่มีศักยภาพในการเป็นแนวป้องกันความมั่นคงชายแดนให้กับรัฐไทยอย่างยั่งยืน

ประการสุดท้าย การเข้าใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ทำลายป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ เพราะความไม่เข้าใจในวิถีเกษตรกรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงที่มีวิถีการทำไร่หมุนเวียน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นการทำไร่เลื่อนลอย ทั้งที่จริงแล้วเป็นวิถีการทำการเกษตรดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีผลการศึกษาเชิงวิชาการยืนยันแล้วว่ามีส่วนสำคัญในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความสมดุลให้กับทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่แนวโน้มบริบทสังคมโลกหันมาสนใจให้ความสำคัญกับวิถีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมองว่าวิถีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภูมิปัญญาในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติมีส่วนสำคัญในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ จึงเห็นว่ารัฐบาลของหลายประเทศได้หันมากำหนดนโยบายส่งเสริมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลไทยจึงควรให้ความสำคัญและเห็นถึงคุณค่าของวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ และกำหนดเป็นนโยบายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผ่านการมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่จะเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๑.๓ ผลกระทบของปัญหา

การศึกษาแนวโน้มความเสี่ยงของสังคมไทยในระยะเวลา ๑๐ ปี ข้างหน้า ได้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงในด้านความมั่นคงของมนุษย์ได้แก่ ผู้สูงอายุ เกษตรกร แรงงานนอกระบบ แรงงานข้ามชาติกลุ่มชาติพันธุ์ และประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มที่มีความมั่นคงของมนุษย์ต่ำกว่ากลุ่มประชากรอื่น ๆ มาโดยตลอด อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านสิทธิพื้นฐานด้านสถานะบุคคล ประชากรกลุ่มนี้จึงเป็นช่องว่างด้านข้อมูลและมักจะไม่ปรากฏตัวตนในการวิเคราะห์แนวโน้มและสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มที่ถูกกระบวนการทางสังคมผลักดันให้ตกอยู่ในสถานะบุคคลชายขอบ ถูกลิดรอนสิทธิความเป็นมนุษย์ สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์จึงมีความเปราะบาง สุ่มเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงในชีวิต และจิตใจในระดับรุนแรง

เมื่อคำนึงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ใน ๑๐ ปี ข้างหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งความท้าทายจากระบบทุนนิยมโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และภาวะโลกร้อน ภายใต้บริบทนี้กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยจะมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงข้างต้นน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ผนวกกับบริบทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ครอบคลุมภัยคุกคามทางเศรษฐกิจ ภัยคุกคามจากโรคระบาด ที่รัฐบาลได้เตรียมการบริหารจัดการโครงสร้างระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จึงมีข้อกังวลว่าประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนชายขอบทั้งด้านสถานภาพและกายภาพอยู่ระหว่างรอยต่อของประเทศ ห่างไกลจากศูนย์กลางความเจริญ ศูนย์กลางอำนาจการปกครอง ยังไม่ได้รับการปฏิบัติในฐานะ "ผู้มีส่วนได้เสีย" ในการร่วมคิดกำหนดอนาคตของตนเองในประเด็นสำคัญต่อการดำรงชีวิต เช่น การจัดการที่ดิน มรดกทางวัฒนธรรม การศึกษา และโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวโน้มความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับประชากรกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๓ ประเด็น ได้แก่

ประเด็นแรก ความเสี่ยงที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย การไม่ได้รับสถานะทางกฎหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน" เกิดจากการตกหล่นทางทะเบียนตั้งแต่อดีตใน ๔ กลุ่มคือ (๑) กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าชนกลุ่มน้อย (๒) คนไร้รากเหง้า หรือคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร์ (๓) แรงงานข้ามชาติจากสามประเทศเพื่อนบ้าน (พม่า กัมพูชา ลาว) และ (๔) ผู้อพยพลี้ภัยจากประเทศพม่า แม้ว่าบางส่วนจะได้รับการขึ้นทะเบียนบุคคล ได้รับเลข ๑๓ หลัก แต่ก็ขึ้นต้นด้วยตัวเลขที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ซึ่งไม่มีสิทธิในความเป็นพลเมืองไทย ความเสี่ยงในแง่มุมของคนกลุ่มนี้นอกจากความเสี่ยงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มาจากการไม่ได้รับการรับสิทธิพื้นฐานแล้ว ในเบื้องลึกคนกลุ่มนี้ยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกิดมาจากความไม่มั่นคงทั้งด้านสถานภาพและจิตใจอีกด้วย

ประเด็นที่สอง ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม และอคติทางชาติพันธุ์ ความเสี่ยงเรื่องการขาดสิทธิทางวัฒนธรรมนับเป็นความเสี่ยงร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่อยู่บนพื้นที่ราบและที่อยู่บนพื้นที่เขตอนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ ความเสี่ยงในลักษณะนี้เกิดขึ้นมาจากกระบวนการสร้างชาติของรัฐไทยตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา ซึ่งพยายามสร้าง "อัตลักษณ์ความเป็นไทยจากส่วนกลาง" รวมทั้งพยายามสวมทับอัตลักษณ์ดังกล่าวให้กับกลุ่มคนต่าง ๆ ในประเทศไทย ผลข้างเคียงจากกระบวนการสร้างชาติของรัฐไทย คือ การปลูกฝังอคติทางชาติพันธุ์ที่คนไทยส่วนกลางมีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รากเหง้าของอคติในลักษณะนี้สะท้อนได้จากระบบการศึกษาจากส่วนกลางที่ขาดการตระหนัก เรียนรู้และเคารพในวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของไทย อคติดังกล่าวยังได้รับการผลิตซ้ำจากการนำเสนอของสื่อสารมวลชนที่ไม่ตระหนักในความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม และสุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์ สภาพปัญหาในเรื่อง

สิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในยุคปัจจุบันจึงมีพลวัตมากขึ้น เนื่องมาจากการขยายตัวของการท่องเที่ยว ซึ่งในด้านหนึ่งแม้ว่าจะทำให้ภาครัฐหันมาให้ความสนใจวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งแนวทางในการสนับสนุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มักมีลักษณะของ "การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า" ซึ่งมุ่งเน้นแต่การแสวงหากำไร และขาดการให้ความเคารพในสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ประเด็นสุดท้าย ความเสี่ยงจากการขาดสิทธิในทรัพยากรและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่มักเกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ เนื่องจากที่ดินดั้งเดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์อยู่อาศัยและทำกินมักจะอยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติที่รัฐบาลออกกฎหมายประกาศในภายหลัง ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถได้รับเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของตนเองได้แม้ว่าจะมีมติคณะรัฐมนตรี เรื่องแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง หรือแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ที่ให้ยุติการจับกุมและให้ความคุ้มครองกับชุมชนในพื้นที่ข้อพิพาทที่ทำกิน แต่ก็ยังไม่ได้มีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม นอกจากความเสี่ยงในเรื่องที่ดินและทรัพยากรแล้ว อิทธิพลจากการเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ที่ลุกลามเข้ามายังพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากต้องประสบกับภาวะหนี้สิน จากการที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบราคาสูงไม่ว่าจะเป็นปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เมล็ดพันธุ์จากนายทุน ขณะเดียวกันยังไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าเกษตรที่ขายได้ รวมทั้งต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติทำให้การเก็บเกี่ยวไม่เป็นผล ความเสี่ยงในอนาคตของกลุ่มชาติพันธุ์หากไม่ได้รับการแก้ไขจึงมีแนวโน้มที่จะต้องเป็นกลุ่มที่ประสบกับวัฏจักรหนี้สินขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิต

การเกิดผลกระทบดังกล่าวทำให้เกิดแนวโน้มความเสี่ยงแก่กลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หากสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้รับการแก้ไขโดยมีแนวนโยบายและกฎหมายที่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลกระทบอย่างสำคัญกับประเทศใน ๓ มิติ ได้แก่

(๑) มิติผลกระทบเชิงสังคม สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ส่งผลกระทบในมิติเชิงสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบกับการสร้างภาพลักษณ์เชิงลบที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งแนวนโยบายของรัฐในการจัดการปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผ่านมาไม่สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงการบริการของรัฐอย่างเสมอภาค รวมทั้ง ไม่สามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน นอกจากนี้ การที่สังคมไม่เข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็น "อัตลักษณ์" และเปรียบเสมือน "ทุนทางวัฒนธรรม" ของกลุ่มชาติพันธุ์ถูกด้อยค่าและลดทอนความสำคัญไม่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมจากรัฐอย่างเป็นระบบ กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่จึงขาดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์และละทิ้งวิถีภูมิปัญญาดั้งเดิม ทำให้สูญเสียศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานทุนทางวัฒนธรรม กลายเป็นกลุ่มคนเปราะบาง ขาดความมั่นคงในปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิต เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นผลกระทบเชิงสังคม การมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีความสำคัญที่จะสร้างสังคมแห่งความเสมอภาคลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นผลกระทบเชิงสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

(๒) มิติผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ถูกลดทอนศักยภาพในการพึ่งตนเองบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อเนื่องกลายเป็นผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ เพราะการวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติอย่างยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก คือ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งมีศักยภาพในการแข่งขันสามารถพึ่งพาตนเองได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของ

ประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่กลุ่มชาติพันธุ์ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะขาดความมั่นคงในที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ทำให้ศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะพลเมืองของประเทศที่ควรเป็น "พลังสร้างสรรค์" ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศถูกลดทอนลง ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืนเป็นผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมั่งคงและยั่งยืน นอกจากนี้ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตทำให้วิถีภูมิปัญญาได้รับการส่งเสริมให้เป็น "ทุนทางวัฒนธรรม" ของชาติ เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

(๓) **มิติผลกระทบเชิงความมั่นคง** ความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นรากฐานของอคติทางวัฒนธรรมในสังคมไทย ที่เป็นสาเหตุที่ของการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เกิดความรู้สึกถึงความเหลื่อมล้ำ เกิดความรู้สึกแปลกแยกและไม่ได้รับความเป็นธรรม ประกอบกับการที่สังคมไทยถูกปลูกฝังด้วยอคติทางวัฒนธรรมที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกมองด้วยความเป็นอื่น จึงทำให้ปัญหาเรื่องชาติพันธุ์เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยที่นำไปสู่ความรุนแรง ทั้งความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงเชิงกายภาพ เช่น การใช้กำลังทำร้ายร่างกายและการดูถูกเหยียดหยามกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น และความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่จะทำให้ชีวิตมีคุณภาพได้เท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่น โดยที่กลไกเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในกฎระเบียบทางกฎหมาย มาตรการ บรรทัดฐานต่าง ๆ ของสังคม โดยที่มีความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นค่านิยมของสังคมเป็นกลไกกำกับให้เป็นเสมือนว่าทั้งความรุนแรงเชิงกายภาพและความรุนแรงเชิงโครงสร้างเป็นเรื่องปกติที่ไม่ได้เป็นปัญหาของสังคม ซึ่งสถานการณ์ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งที่ดำรงอยู่สังคมไทยในลักษณะดังกล่าว ทำให้เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในระยะยาว เพราะหากสังคมไทยยังมีความเปราะบางเสี่ยงจะเกิดความขัดแย้งรุนแรงก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นเสมือนการวางแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคต ในลักษณะการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างในระดับกฎหมาย เพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงและส่งผลผลกระทบเชิงความมั่นคงของชาติในระยะยาว

๑.๔ ความจำเป็นของการมีพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยจำเป็นต้องมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะที่เป็นพลเมืองของชาติเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองอย่างทั่วถึงเป็นธรรมและเสมอภาค ทั้งนี้ ความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ๓ ประการดังนี้

ประการแรก ความจำเป็นในแง่สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศหากไม่มีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เพราะในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการถูกละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ด้วยอคติที่ถูกมองว่าเป็นคนต่างด้าวไม่ใช่คนไทย ทั้งที่จริงแล้วกลุ่มชาติพันธุ์ต่างอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย มาเป็นเวลาช้านาน การถูกมองว่าผู้ค้ายาเสพติดอันเป็นภาพลักษณ์ที่สืบเนื่องจากสถานการณ์ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกเข้าใจว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติด การถูกมองว่าเป็น

ผู้ทำลายป่าไม้ด้วยความไม่เข้าใจในวิถีเกษตรกรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งปัญหาการขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน เพราะถูกจำกัดการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามวิถีวัฒนธรรม ปัญหาการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานในฐานะพลเมือง เพราะยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อีกหลายกลุ่มที่ยังได้ไม่รับสัญชาติไทยหรือแม้แต่มีสัญชาติไทย แต่การตั้งถิ่นฐานในถิ่นทุรกันดารที่ไม่ได้รับการพัฒนาก็ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐที่พึงได้รับตามสิทธิพื้นฐานในฐานะพลเมือง ที่สำคัญไปกว่านั้นปัญหาสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์คือการสูญเสียอัตลักษณ์และภูมิปัญญา อันเป็นต้นทุนสำคัญในการพึ่งพาตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ต้องสูญเสียศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังนั้น การมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ประการที่สอง ความจำเป็นในแง่ของการดำเนินการตามแนวนโยบายแห่งรัฐที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ เพราะพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ ที่ระบุว่า *"รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย"* ประกอบกับมาตรา ๒๗ ไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา ฯลฯ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงาม รวมทั้งจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน มาตรา ๕๗ รัฐต้องอนุรักษ์ฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม รวมทั้ง อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในเรื่องการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม" โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ประการที่สาม ความจำเป็นในแง่การดำเนินการตามพันธะสัญญาระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยได้ให้สัตยาบันไว้ อาทิ สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมหลายฉบับ ส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ คือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) และนอกจากนี้ประเทศไทยยังได้สนับสนุนหลักการปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples - UNDRIP) ความจำเป็นในแง่นี้จึงมีความสำคัญที่ทำให้บทบาทของประเทศไทยได้รับการยอมรับจากองค์กรระหว่างประเทศว่าได้ดำเนินการตามข้อตกลงต่าง ๆ ที่รัฐบาลไทยได้ให้สัตยาบันและรับรองไว้

๑.๕ หลักการของพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

กฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีเจตนารมณ์ให้เป็นกฎหมาย "ส่งเสริม" ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ โดยมุ่งให้ความคุ้มครองของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีสิทธิเสมอภาคกันอย่างไม่เลือกปฏิบัติ อันเป็นพื้นฐานหลักสิทธิมนุษยชน โดยวางหลักการและแนวทางในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เน้นสร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นระบบมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิถีชีวิต สถานการณ์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ

ประการแรก หลักการ "คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม" ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในการเลือกดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของตน โดยไม่ถูกคุกคามหรือถูกเลือกปฏิบัติจากที่ถูกมองด้วยอคติและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ถูกละเมิดสิทธิในด้านต่าง ๆ การให้การคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการรักษาดุลยภาพทางสังคม อีกทั้ง ยังเป็นการส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมของชาติ

ประการที่สอง หลักการ "ส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์" โดยปรับกระบวนทัศน์ในการทำความเข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์จากเดิมที่พิจารณากลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะผู้ด้อยโอกาสหรือล้าหลัง มาเป็นการเข้าใจในกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยทัศนะที่มองเห็นและเข้าใจถึงศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ และปรับแนวทางในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากแนวทาง "การสงเคราะห์" ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องสูญเสียความสามารถในการพึ่งพาตนเองมาเป็นแนวทาง "เสริมศักยภาพ" ให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้ามามีส่วนร่วม ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงวางกลไกให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมและสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอยู่บนหลักการของการเชื่อมั่นในความรู้และศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางการสร้างความยั่งยืนให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เป็น "พลัง" ในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคงในประเด็นการสร้างกลไกภาคประชาชนในการเสริมความมั่นคงของชาติ

ประการที่สาม หลักการ "สร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม" ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์และทำให้ต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลายในปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติในเป้าหมายที่ ๑๐ การลดความเหลื่อมล้ำภายใต้หลักการของความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับศักยภาพของคนที่มีความหลากหลาย

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง

ด้วยกลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง เป็นกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบาง ยังด้อยสิทธิและยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัย และการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการ ที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความคุ้มครองโดยบัญญัติให้ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติ และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครอง

การจัดทำพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงถือเป็นแนวนโยบายแห่งรัฐที่จะต้องให้ความคุ้มครองวิถีชีวิตชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ๕ ประการดังนี้

(๑) เพื่อให้รัฐมีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ประกอบมาตรา ๒๗ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๕๗ บนฐานแนวคิด ความมั่นคงมนุษย์ (Human Security) ที่ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มต้องได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่าวเท่าเทียมในการพัฒนาศักยภาพของตน

(๒) เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยได้รับรองไว้ เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination หรือ CERD) ซึ่งในแผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ประเทศไทยได้ตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไกการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลภายใต้สภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council) หรือ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘) รัฐบาลไทยได้ให้คำรับรองว่าจะดำเนินการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และนำไปดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้การมีกฎหมายว้าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ยังเป็นไปตามหลักการของปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples หรือ UNDRIP) ที่รัฐบาลให้การสนับสนุนหลักการของปฏิญญาดังกล่าว

(๓) เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐ ในการกำหนดมาตรการในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ละเมิดสิทธิและไม่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ บนพื้นฐานของการยอมรับและเคารพความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในสังคมพหุวัฒนธรรมของไทย ถือเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต ด้วยการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างที่กฎหมาย เพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงและส่งผลผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในระยะยาว

(๔) เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมั่งคงและยั่งยืน

(๕) เพื่อสนับสนุนหลักการเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยเฉพาะเรื่อง “สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” เป็นการสร้างสังคมแห่งความเสมอภาคลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เป็นตัวฉุดรั้งการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

๓. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน

๓.๑ พัฒนาการนโยบายกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

สังคมไทยให้การยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในดินแดนประเทศไทยมาโดยตลอดอย่างต่อเนื่องดังเห็นได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีการระบุถึงการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มาตั้งแต่สมัยอยุธยา กระทั่งเมื่อมีการสำรวจประชากรครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็มีการระบุถึงการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเรียกว่า "ชาวเขา" อย่างไรก็ดีแม้ประเทศไทยจะยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ก็ตาม แต่รัฐไทยไม่เคยมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จนกระทั่งในปี ๒๕๐๒ จึงมีการจัดตั้ง "คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขา" พร้อมกับบัญญัติศัพท์ "ชาวเขา" (Hill Tribes) ขึ้นใช้เรียกบรรดากลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงของประเทศไทย ประกอบด้วย กะเหรี่ยง อาข่า ม้ง ลาหู่ อาข่า ถิ่น ลีซู ลัวะ ขมุ และมลาบรี ต่อมาได้มีการจัดตั้งเป็น "กองสงเคราะห์ชาวเขา" ขึ้นในปี ๒๕๐๖ เพื่อเปิดดำเนินการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ และจัดส่งหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่เข้าปฏิบัติการถึงในหมู่บ้าน นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งสถาบันวิจัยชาวเขาขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานทางวิชาการในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า ในยุคเริ่มต้นของนโยบายด้านชาติพันธุ์ รัฐไทยให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทย เนื่องจากมองว่า ชาวเขาเป็นกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตแตกต่างไปจากสังคมส่วนใหญ่ ทั้งยังอยู่ห่างไกลจากการเข้าถึงของหน่วยราชการ และโดยทั่วไปยังขาดสำนึกของความเป็นพลเมืองไทย จึงได้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทย โดยในปี ๒๕๑๙ รัฐบาลได้ประกาศใช้ "นโยบายรวมพวก" (Integration Policy) ในการพัฒนาชาวเขา โดยมุ่งพัฒนาชาวเขาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพสามารถช่วยเหลือตนเองได้และยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีของตนไว้ได้ รูปธรรมของการพัฒนาชาวเขาในยุคแรกของรัฐบาล คือ การจัดตั้งนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขาและการดำเนินโครงการหลวง ที่เป้าหมายให้กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ต่อมาภายหลังมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และมีการจัดตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภารกิจงานชาวเขาซึ่งเดิมเคยอยู่ในสังกัดของกรมประชาสังเคราะห์ได้ถูกยุบเลิกไป และเปลี่ยนเป็นกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยในระยะแรกได้มีการจัดตั้ง "สำนักกิจการชาติพันธุ์" ขึ้นภายในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ทำหน้าที่ในการจัดการองค์ความรู้และพัฒนาสารสนเทศด้านชาติพันธุ์ เพื่อการพัฒนาสังคมและการเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ พัฒนานโยบายการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านชาติพันธุ์ของประเทศตามข้อตกลงข้อสัญญา อนุสัญญาระหว่างประเทศ สนับสนุนองค์กรกลุ่มชาติพันธุ์ ในการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ และจัดให้มีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมในประเด็นการละเมิดรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ ต่อมาภายหลังได้ยุบเลิกสำนักกิจการชาติพันธุ์ ทำให้งานด้านชาติพันธุ์ของรัฐบาลขาดหน่วยงานกลางในการประสานการทำงาน ในขณะที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเดิม ได้เปลี่ยนเป็นศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง ภายใต้กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มเท่านั้นไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่สูง

๓.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน

แม้รัฐบาลไทยจะให้ความสำคัญกับกลุ่มชาติพันธุ์ และมีแนวนโยบายรวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๒ แต่แนวทางการแก้ไขปัญหาให้ความสำคัญกับมิติความมั่นคงโดยมุ่งให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกับกลุ่มชาติพันธุ์ และสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองไทย โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตในฐานะทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดเป็นปัญหาอื่น ๆ ตามมา และส่งผลกระทบทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ดังนั้น ในปี ๒๕๕๓ กระทรวงวัฒนธรรม จึงเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ด้วยมิติวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความสมดุลระหว่างการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะทุนทางวัฒนธรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานภูมิปัญญาวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์แบบองค์รวมและครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่ม โดยเบื้องต้นได้เสนอนำร่องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง โดยกำหนดให้เป็นแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ตามมติคณะรัฐมนตรี ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ไว้ ๕ ด้านประกอบด้วย

(๑) ด้านอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (Ethnic identity) และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชาติที่มีความหลากหลาย รวมทั้งส่งเสริมสังคมให้มีความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรม โดยให้เรียนรู้อัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

(๒) ด้านการจัดการทรัพยากร เพิกถอนพื้นที่ที่รัฐประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้อนุรักษ์ ป่าสงวน ซึ่งทับซ้อนกับที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีข้อเท็จจริงจากการพิสูจน์อย่างเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าได้อยู่อาศัย ดำเนินชีวิต และใช้ประโยชน์ในที่ดังกล่าวมาเป็นเวลานาน หรือก่อนที่รัฐจะประกาศกฎหมายหรือนโยบายทับซ้อนพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งยุติการจับกุมและให้ความคุ้มครองกับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่ในพื้นที่ข้อพิพาทเรื่องที่ทำกินในพื้นที่ดั้งเดิม

นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการหรือกลไกการทำงาน เพื่อกำหนดเขตพื้นที่ในการทำกิน การอยู่อาศัย และการดำเนินวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมแห่งชาติ (Demarcation Committee/Mechanism) เพื่อจัดการข้อพิพาทการใช้ประโยชน์หรือการถือครองพื้นที่ของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานรัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานทางด้านวัฒนธรรมและด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนนักมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา โดยกำหนดอำนาจหน้าที่มุ่งเน้นการส่งเสริมแนวทางการจัดการความขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Dialogue) เพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การรักษาความหลากหลายของการสร้างพันธุ์พืช การสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ และการส่งเสริมสนับสนุนและยอมรับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่และการจัดการของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม เช่น การออกโฉนดชุมชน เป็นต้น

(๓) ด้านสิทธิในสัญชาติ เร่งรัด พิจารณาขอเป็นคนต่างด้าวมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทยและได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว รวมทั้ง บุตรที่เกิดในประเทศไทยขอสัญชาติไทย ตามกฎหมายสัญชาติ มาตรา ๗ ทวิ

(๔) ด้านการสืบทอดมรดก ส่งเสริมศูนย์วัฒนธรรมชุมชน โดยเชื่อมโยงและสอดคล้องกับวิถีชีวิตกับฐานคิดดั้งเดิมให้เป็นศูนย์วัฒนธรรมที่มีชีวิต สนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมชุมชน และการทำกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และที่สำคัญคือการกำหนดพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ (เขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์)

(๕) ด้านการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการศึกษาและสาธารณสุข ส่งเสริมนโยบาย "พหุภาษา" เพื่อให้เกิดการยอมรับและเข้าใจในภาษาพูดและภาษาเขียนของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งปรับรูปแบบของโรงเรียนให้เกิดความเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม ขณะที่ในด้านสาธารณสุข คือ สนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณรายหัวตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้กลุ่มชาติพันธุ์

ทั้งนี้ แม้มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจะกำหนดให้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและกะเหรี่ยง แต่ก็ได้กำหนดไว้ในมติคณะรัฐมนตรีด้วยเช่นกันว่า แนวนโยบายดังกล่าวสามารถนำไปปรับใช้กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีปัญหาคล้ายคลึงกันได้ ดังนั้นมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จึงถือเป็นแนวโนบายหลักในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี มติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและกะเหรี่ยงดังกล่าว เป็นเพียงแนวนโยบายที่มีผลบังคับใช้กับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามมติคณะรัฐมนตรีเท่านั้น อีกทั้งสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลาย ซับซ้อนและเปราะบาง มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ การกำหนดแนวนโยบายในระดับที่เป็นมติคณะรัฐมนตรี ทำให้การแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบันมีข้อจำกัดเชิงกฎหมาย และเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็นมากกว่าเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ส่งผลให้การดำเนินงานตามแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและกะเหรี่ยง ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เป็นรูปธรรมรวมทั้งยังส่งผลให้เกิดความซับซ้อนของสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในมิติอื่น ๆ ตามมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายให้การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีแนวทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๓.๓ ข้อสังเกตการเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายชาติพันธุ์

การพัฒนานโยบายด้านชาติพันธุ์และแนวทางการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ของประเทศไทยในปัจจุบันมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายชาติพันธุ์ ๒ ประการ คือ

ประการแรก มโนทัศน์เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐไทยยังจำกัดอยู่เพียงความเข้าใจว่า กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงและในป่า ทั้งที่จริงประเทศไทยมีประชากรกลุ่มชาติพันธุ์มากถึง ๖๐ กลุ่ม ตั้งถิ่นฐานอยู่ทั้งในพื้นที่สูง พื้นที่ราบ เกาะแก่งและชายฝั่ง รวมถึงในป่า แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต่างมีวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน ทำให้ที่ผ่านมาการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์จึงตจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มประชากรชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงและในป่า ในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่นๆ ที่กระจายกันอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ รัฐบาลยังไม่เคยมีแนวนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ดี การกำหนดนโยบายต่อกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงและในป่าก็มีลักษณะเชิงควบคุมดูแลภายใต้กระบวนทัศน์ความมั่นคงมากกว่าการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมศักยภาพบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ไขปัญหา กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยได้อย่างเป็นระบบและไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ที่กระจายกันอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ

ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาทั้งในเชิงวัฒนธรรมที่ต้องสูญเสียอัตลักษณ์และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และประสบปัญหาเชิงโครงสร้างที่มาจากความเหลื่อมล้ำ กลายเป็นกลุ่มประชากรที่มีความอ่อนแอ เปราะบาง และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

ประการที่สอง แนวทางในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็นที่มีข้อจำกัดในเชิงกฎหมาย โดยไม่พิจารณาว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มประชากรเฉพาะที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทำให้ที่ผ่านมาประเทศไทยไม่เคยมีส่วนราชการที่มีบทบาทในการดูแลงานด้านชาติพันธุ์โดยตรง แม้จะมีความพยายามในการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่ก็ยุติบทบาทไปและหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับชาติพันธุ์อยู่ในปัจจุบัน แต่ก็มีขอบเขตการทำงานจำกัดเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ทำให้การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาที่หลากหลายซับซ้อนและเปราะบางของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ทำหน้าที่ติดตามและประเมินสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ข้อสังเกตทั้ง ๒ ประการดังกล่าว จึงถือเป็นความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม ได้รับการแก้ไขปัญหาในระดับโครงสร้าง เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็นที่ไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมและสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จะเป็นแนวทางที่สำคัญในการลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งการลดความเหลื่อมล้ำจากการกำหนดนโยบายของรัฐที่ไม่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความแตกต่างหลากหลาย

๔. การรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นกฎหมายใหม่ ซึ่งการจัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ดำเนินการตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง ในกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน โดยนำความเห็นที่ได้จากการรับฟังมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน ซึ่งมีการดำเนินงานดังนี้

๔.๑ ☑ ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ดำเนินการตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑.ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ๒.ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ๓.สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ และ ๔.ประชาชนทั่วไป ซึ่งมีการรับฟังความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

<u>ก่อนการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</u> ในกระบวนการยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาตพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมใน

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติของทุกภาคส่วน ได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๓๓ ครั้ง และรับฟังผ่านช่องทางเว็บไซต์ ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

<u>หลังการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</u> เมื่อมีการยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือที่ วธ ๐๗๐๐/๑๙๕๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ แจ้งว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ จึงให้กระทรวงวัฒนธรรมรับบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อยุติก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี กระทรวงวัฒนธรรมจึงมอบหมายให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ดำเนินการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดเวทีเปิดการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฉบับปรับปรุงที่ปรับแก้ตามความเห็นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอีก ๑ ครั้ง และรับฟังผ่านช่องทางเว็บไซต์ ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

ในการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองระยะ มีจำนวนครั้งในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๔ ครั้ง โดยจำแนกเป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นดังนี้

๑. การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวน ๑๗ ครั้ง ซึ่งมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒,๗๐๖ คน

๒. การจัดการรับฟังความคิดเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ จำนวน ๑๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒๘๒ คน

๓. การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ <u>ครั้งที่หนึ่ง</u> ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้ให้ความเห็นจำนวน ๓๒ คน และ เนื่องจากได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อความร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของทุกภาคส่วน ทำให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง จึงเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนทั่วไป <u>ครั้งที่สอง</u> ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และ เว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ โดยมีผู้ให้ความเห็นจำนวน ๔๔ คน กล่าวโดยสรุปมีผู้ให้ความคิดเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์ทั้งสองครั้งรวมจำนวนทั้งสิ้น ๗๖ คน และมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในรูปแบบเวทีต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๓,๐๖๔ คน รายละเอียดการรับฟังความคิดเห็นปรากฏในเอกสาร "รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...." (แยกเล่ม)

๔.๒ ☑ ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว

จากการรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ทั้งสองระยะ มีประเด็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

<u>ก่อนการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</u> มีประเด็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นเรื่องคำนิยาม "กลุ่มชาติพันธุ์"

ตามมาตรา ๓ (๒) ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๔ – ๒๖ และ (๓) ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๐ – ๓๔

<u>หลังการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</u> เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงได้นำความเห็นและข้อสังเกตที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นระยะก่อนการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ ตามข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (วิษณุ เครืองาม) และรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปผ่านเว็บไซต์อีกครั้ง ทั้งนี้ จากการรับฟังความคิดเห็นในช่วงที่สองหลังเสนอเรื่องเข้า ครม. พบประเด็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพียงประเด็นเดียว คือ เรื่อง "การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒" โดยมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง คือ <u>แนวทางที่หนึ่ง</u> ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว และ <u>แนวทางที่สอง</u> เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่อง "การใช้ถ้อยคำ" จึงมีการคงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม เพื่อให้กระบวนการพิจารณาขั้นต่อไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้รับความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติไปประกอบการพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้แทนมาชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการได้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย โดยได้มีการปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ และให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวของตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดปรากฏในเอกสาร "รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...." (แยกเล่ม)

๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นร่างกฎหมายที่มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น ๘ ฉบับ ดังนี้

๕.๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔ ได้หลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ภาษา พิธีกรรม ศิลปวัฒนธรรม ความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติ กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติ

คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๕ (๒) และ (๓) ที่บัญญัติหลักการเกี่ยวกับภูมิปัญญาความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ความเชื่อตามจารีตประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินการตามพระราชพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

๕.๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ (๔) และ (๕) ได้บัญญัติหลักการเกี่ยวกับประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ในการให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๕ (๕) และ (๖) มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง ซึ่งได้บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่กระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน และมีการกำหนดเกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงสนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นบนฐานองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ ในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๕.๓ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อการสงวน อนุรักษ์คุ้มครอง และบำรุงรักษา รวมไปถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ที่วางหลักการให้มีการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามวิถีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความพร้อมต้องจัดทำข้อมูลชุมชน และจัดทำแผนแม่บทพร้อมทั้งแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์พิจารณาก่อนประกาศเขตพื้นที่ ทั้งนี้ การประกาศเขตพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นการยกเลิกหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๔ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการสงวน อนุรักษ์คุ้มครองและบำรุงรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการบริหารจัดการสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่คุ้มครอง และนอกพื้นที่คุ้มครอง (เมือง พื้นที่เกษตรกรรม)

ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ที่วางหลักการให้มีการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามวิถีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความพร้อมต้องจัดทำข้อมูลชุมชน และจัดทำแผนแม่บทพร้อมทั้งแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์พิจารณาก่อนประกาศเขตพื้นที่ ทั้งนี้ การประกาศเขตพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นการยกเลิกหรือเพิกถอนพื้นที่คุ้มครองเพื่อให้การสงวน อนุรักษ์ คุ้มครองและบำรุงรักษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และการบริหารจัดการสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๕ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มีวัตถุประสงค์ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ จึงกำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตในการใช้ป่าไม้ไว้ในพระราชบัญญัติฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์อันดีต่อพื้นที่ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา๒๘ และมาตรา ๒๙ ซึ่งได้วางหลักการส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติได้ โดยต้องเป็นไปตามแผนแม่บทและธรรมนูญพื้นที่วางหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์อันเป็นผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการแผ้วถางทำลายจนเกิดความเสียหาย ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันและไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔

๕.๖ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมและรักษาที่ดินซึ่งเป็นป่าสงวน การทำไม้ และการเก็บหาของป่า จึงกำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตในการดำเนินการใด ๆ ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์อันดีต่อพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติในป่าสงวน กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ซึ่งได้วางหลักการส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติได้ โดยต้องเป็นไปตามแผนแม่บทและธรรมนูญพื้นที่วางหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์อันเป็นผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการแผ้วถางทำลายจนเกิดความเสียหาย และละเว้นจากการกระทำต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเป็นความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เดียวกับพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ทั้งนี้ การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการให้สิทธิชุมชนชาติพันธุ์ในฐานะชุมชนดั้งเดิมอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ โดยไม่กระทบต่อหลักการอนุรักษ์ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

๕.๗ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้วางหลักการเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาและควบคุมการทะเบียนราษฎร การตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและประมวลผลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร กฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๕ ซึ่งได้วางหลักการในการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติ การขึ้นทะเบียนประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อนำไปสู่การบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร และสามารถนำใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและการขึ้นทะเบียนข้อมูลประวัติราษฎรได้ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ทำหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคลเพื่อให้เป็นการเสริมข้อมูลในการจัดทำทะเบียนราษฎร ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๘ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้วางหลักการและเงื่อนไขการได้สัญชาติไทย โดยกระบวนการได้สัญชาติจะต้องอาศัยข้อมูลและประวัติรายบุคคลเพื่อนำไปพิจารณาให้สัญชาติไทยกฎหมายฉบับนี้จึงมีหลักการและเหตุผลที่สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาตรา ๒๕ ซึ่งได้วางหลักการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติรายบุคคล เพื่อเป็นฐานข้อมูลชุมชนและอาจใช้ประโยชน์ในการขอพิสูจน์สิทธิในสัญชาติได้ นำไปสู่แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถานะบุคคล โดยมีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิต และประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งทำหน้าที่จัดทำข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงสำคัญในการรับรองสถานะบุคคล ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการรับรองสถานภาพบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิและเสรีภาพ หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง

ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เนื่องด้วยร่างพระราชบัญญัติมีความมุ่งหมายในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีบทบัญญัติให้รับรองสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิทางวัฒนธรรมเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิและความเสมอภาค ไม่ถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมไม่ว่าจากภาครัฐหรือภาคเอกชน ดังนั้น จึงก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้เกิดการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้

๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง หรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตามข้อ ๖.๑ อย่างไร

- ไม่มี

๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร

๑) ประโยชน์แก่ประเทศ หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศใน ๓ ด้าน ได้แก่

<u>ด้านที่หนึ่ง</u> ด้านการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดหลักการในคุ้มครอง อนุรักษ์และส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตบนพื้นฐานภูมิปัญญา

และวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติอย่างยั่งยืน

<u>ด้านที่สอง</u> ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติบนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หลักการสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบนฐานภูมิปัญญา จึงเป็นประโยชน์แก่ประเทศในแง่การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดการสร้างสรรค์คุณค่าและสร้างมูลค่า รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืนเกิดเป็นความมั่งคั่งบนฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของประเทศ

<u>ด้านที่สาม</u> ด้านการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ หลักการและเป้าหมายสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่มุ่งส่งเสริมให้สังคมเกิดความเข้าใจความแตกต่างและยอมรับความหลากหลายที่เป็นรากฐานของปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย ดังนั้น การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นการวางแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคต ในลักษณะการสร้างกลไกเชิงโครงสร้างในระดับกฎหมายเพื่อลดเงื่อนไขทางสังคมที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง เป็นประโยชน์ในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ

๒) ประโยชน์แก่สังคม หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ๒ ประการได้แก่

ประการแรก ประโยชน์ในแง่การสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมให้สังคมเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจพร้อมการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่ดูถูกเหยียดหยามทางวัฒนธรรม เป็นการวางรากฐานทางความคิดให้คนไทยเห็นคุณค่าของความหลากหลาย มีทักษะชีวิตที่จะดำรงอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างทั้งทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ วัยและเพศวิถี เป็นประโยชน์ในการสร้างการเปลี่ยนสังคมไทยให้หลุดพ้นจากการเป็นสังคมเปราะบางที่มีปัจจัยเสี่ยงจากความแตกต่างที่อาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงอย่างต่อเนื่องเป็นเงื่อนไขฉุดรั้งการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ

ประการที่สอง ประโยชน์ในแง่การลดช่องว่างของความเลื่อมล้ำในสังคม เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้บนฐานทุนทางวัฒนธรรม ทั้งในระดับของการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจและในระดับของการนำเอาองค์ความรู้และวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมทางสังคมในการจัดการปัญหาของชุมชน เพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้สังคมไทยโดยใช้ชุมชนเป็นฐานราก เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีขีดความสามารถทางการแข่งขันในระดับสูงอย่างยั่งยืน

๓) ประโยชน์แก่ประชาชน หากร่างพระราชบัญญัตินี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนใน ๒ กลุ่มดังนี้

กลุ่มแรก ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยจะได้ประโยชน์ทั้งในแง่ของการได้รับการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม สามารถดำรงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน โดยไม่ถูกคุกคามหรือถูกเลือกปฏิบัติ สามารถอนุรักษ์ภูมิปัญญา ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้บนฐานทุนทางวัฒนธรรม

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีศักยภาพและมีโอกาสที่จะแสวงหาความต้องการของตนเองและสร้างรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต

นอกจากนี้ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ยังได้ประโยชน์จากการได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐอย่างเสมอภาคในฐานะพลเมืองไทย เช่น สิทธิอยู่อาศัย สิทธิทำกิน และสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพมากพอที่จะดูแลรับผิดชอบตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งมีส่วนรวมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ มากกว่านั้นการมีระบบฐานข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ยังทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการยืนยันข้อเท็จจริงสำหรับการพิสูจน์สิทธิในสัญชาติได้อีกด้วย

กลุ่มที่สอง ประชาชนทั่วไป เป็นกลุ่มประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยได้รับประโยชน์จากผลกระทบของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ทั้งความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงเชิงกายภาพ เช่น การใช้กำลังทำร้ายร่างกายและการดูถูกเหยียดหยาม และความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นประโยชน์กับประชาชนทั่วไปในแง่การลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงที่ส่งผลกระทบกับประชาชนทั่วไปในสังคม

นอกจากนี้ การที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการส่งเสริมศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงของชาติ เป็น “พลัง” ร่วมพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีเสถียรภาพ เกิดประโยชน์กับประชาชนคนไทยทุกกลุ่ม จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนบนฐานของการใช้ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ

๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามประกาศแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ รวมทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ตามมติคณะรัฐมนตรี ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบนพื้นที่สูง

๗.๒ แนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีหลักการและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์หลายประการ เพื่อเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบได้กำหนดแนวทางและระยะเวลาในการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) การเตรียมความพร้อมด้านสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๔ โดยในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๕ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาตามมาตรา ๑๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ

การเตรียมการในส่วนของการขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายชาติพันธุ์ โดยมีการจัดประชุมเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภูมิภาคและระดับเครือข่ายเผ่า เพื่อสร้างความเข้าใจกลไกการทำงานในรูปแบบสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และการเลือกสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๒) การเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๔ กำหนดว่า ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

การเตรียมการในส่วนนี้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการทั้งในส่วนของการสังเคราะห์ชื่อเรียกและจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยและนักวิชาการด้านชาติพันธุ์ เพื่อเตรียมกระบวนและแนวทางการรับรองการขึ้นทะเบียนสมาชิกสมัชชาชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย รวมทั้งมีการเตรียมการในส่วนของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อรองรับการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยครอบคลุมข้อมูลประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ และข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา

๓) การเตรียมความพร้อมด้านการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และกำหนดแนวทางการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

การเตรียมการในส่วนนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการทั้งในส่วนของการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยจัดให้มีการประชุมเครือข่ายเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษที่จัดตั้งขึ้นแล้วเพื่อทำความเข้าใจหลักการ และแนวปฏิบัติในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการจัดทำข้อมูลและจัดทำแผนแม่บทชุมชน ให้มีความพร้อมเป็นไปตามเงื่อนไขของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และยังได้สร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทดูแลพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายที่มีมาก่อนหน้านี้ โดยมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการผลักดันการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อสร้างพื้นที่รูปธรรมในการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์และ

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นไปตามหลักการและแนวปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๔) **เตรียมความพร้อมของชุมชนชาติพันธุ์และภาคีเครือข่ายด้านชาติพันธุ์** เนื่องจากการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ต้องมีความพร้อมในเรื่องของการจัดทำข้อมูลพื้นที่ การจัดทำแผนบริหารจัดการพื้นที่ และแผนบริหารจัดการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมชุมชนด้วยการทำกระบวนการฝึกอบรมให้แก่ ผู้นำชุมชน เยาวชน คนในชุมชน และภาคีเครือข่ายชาติพันธุ์ ให้สามารถเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูลและจัดการข้อมูลในระดับเบื้องได้ด้วยตนเอง กระบวนการเตรียมความพร้อมชุมชนเป็นการหนุนเสริมทั้งด้านศักยภาพและความรู้ให้กับชุมชน ทำให้คนในชุมชนสามารถทราบถึงอาณาบริเวณการใช้ประโยชน์พื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้ชุมชนสามารถสื่อสารกับสังคมถึงแนวทางการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของตนเองได้ รวมไปถึงทำให้สามารถบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ กระบวนการเตรียมความพร้อมชุมชน นอกจากจะทำให้ชุมชนเข้าถึงสิทธิหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมชุมชนในการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามตามหลักการและแนวปฏิบัติของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๕) **เตรียมความพร้อมของส่วนราชการ (หน่วยงานระดับพื้นที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)** ได้ดำเนินงานตามแนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดที่มีชาวเลและชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่จำนวน ๒๐ จังหวัด โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นหน่วยงานระดับพื้นที่ที่ดำเนินงานใกล้ชิดกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ถือว่าเป็นกลไกราชการระดับพื้นที่ที่สำคัญอีกกลไกหนึ่ง

ทั้งนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้สร้างความเข้าใจให้กับหน่วยงานภายใต้กระทรวงวัฒนธรรม ถึงข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของพระราชบัญญัติฯ โดยทำการชี้แจงและสร้างความเข้าใจถึงหลักการ กลไกการบริหารจัดการ และแนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ ประกอบกับการเตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด โดยใช้กลไกการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลและชาวกะเหรี่ยง เป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการให้เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเรียนรู้ถึงกระบวนการเก็บข้อมูลและการจัดการข้อมูลชุมชน ตามกระบวนการของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พร้อมทั้งเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาควิชาการ และกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

๗.๓ แนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นกฎหมายใหม่ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับทั้งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชนทั่วไป และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจ ศูนย์มานุยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีแนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจกับกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

๑) **แนวทางการสร้างความเข้าใจกับประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์** กลุ่มเป้าหมายหลักที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงได้กำหนดแนวทางการสร้างความเข้าใจกับประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางแรก การจัดเวทีสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยพิจารณาถึงข้อจำกัดของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่บางกลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถเข้าถึงระบบเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ การจัดประชุมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์จึงจัดทั้งในรูปแบบการประชุมเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งดำเนินการโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยตรง และการจัดเวทีสร้างความเข้าใจในโอกาสจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการรวมตัวกันของเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และในระดับชุมชนชาติพันธุ์ ทั้งในรูปแบบของการจัดเวทีในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์และการจัดเวทีออนไลน์ เพื่อให้สร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มชาติพันธุ์ทุกพื้นที่

อย่างไรก็ดี การจัดเวทีสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นกระบวนการที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ช่วงของการสำรวจสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ต่าง ๆ และนำมาประมวลเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้เนื้อหาของพระราชบัญญัติฉบับนี้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ และเมื่อมีการยกร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เสร็จได้มีการจัดเวทีสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง กระบวนการดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการสร้างการตระหนักรู้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์และเห็นถึงความสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึง เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

แนวทางที่สอง การจัดการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์ โดยจัดกิจกรรมอบรมผู้นำเครือข่าย และเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีศักยภาพด้านการสื่อสาร มีเป้าหมายเพื่อให้นักสื่อสารชาติพันธุ์มีบทบาทเป็นผู้สื่อสารสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปยังกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนต่าง ๆ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านภาษา การฝึกอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการสื่อสารให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีความเข้าใจอย่างทั่วถึง

แนวทางที่สาม การผลิตสื่อส่งเสริมความเข้าใจ ก่ารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์นั้น นอกจากการจัดเวทีสร้างความเข้าใจและการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์แล้ว ยังได้มีการจัดทำสื่อส่งเสริมความเข้าใจในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อเผยแพร่ไปยังกลุ่มชาติพันธุ์และเป็นเครื่องมือให้นักสื่อสารชาติพันธุ์ที่ผ่านการอบรมได้นำไปใช้ในการสื่อสารต่อกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ โดยจัดทำเป็นสื่อทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิธีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... แอนิเมชั่น (Animation) ที่มีเนื้อหาเข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารกับกลุ่มชาติพันธุ์ และวิดีทัศน์ขนาดสั้นจำนวน ๓ เรื่องเพื่อเผยแพร่ทำความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำเสนอทั้งทางสื่อออนไลน์ และนำเสนอในโอกาสของการจัดกิจกรรมสื่อสารความเข้าใจในระดับพื้นที่

๒) **แนวทางการสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีความเกี่ยวข้องกับส่วนราชการหลายหน่วยงานและกฎหมายหลายฉบับ การสร้างความเข้าใจกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ แนวทางการสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการใน ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางแรก การจัดประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งในระดับภาพรวมโดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากทุกกระทรวงเข้าร่วมรับฟังสาระสำคัญและให้ความคิดเห็นกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และในระดับหน่วยงานโดยจัดเวทีประชุมร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบโดยตรงกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ

สภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและประเด็นข้อกังวล และนำมาปรับให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความสอดคล้องและเป็นประโยชน์กับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้มีการจัดส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปยังส่วนราชการพิจารณาให้ความเห็นประกอบการยกร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย

แนวทางที่สอง การสื่อสารสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงวัฒนธรรม โดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่ทำงานในระดับพื้นที่ โดยจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนแม่บทบริหารจัดการเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเข้าใจหลักการและแนวปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในการบริหารจัดการข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลและดำเนินการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

แนวทางที่สาม การจัดทำเอกสารข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อสื่อสารกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึงประโยชน์ที่ประเทศชาติจะได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการดำเนินการต่าง ๆ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีการจัดทำเอกสารข้อเสนอเชิงนโยบายทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น รวมทั้งข้อเสนอเชิงนโยบายระดับหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและผลักดันให้เกิดกลไกสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๓) แนวทางการสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไป ดังที่กล่าวมาแล้วว่าสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การสร้างความเข้าใจให้กลุ่มประชาชนทั่วไปเข้าใจร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับแนวทางในการสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปได้ดำเนินการใน ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางแรก การสื่อสารสาธารณะ (Public Communication) โดยจัดทำสื่อส่งเสริมความเข้าใจในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแอนิเมชั่นที่มีเนื้อหาเข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารกับกลุ่มชาติพันธุ์ และวิดีทัศน์ขนาดสั้นจำนวน ๓ เรื่อง เพื่อเผยแพร่ทำความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำเสนอทั้งทางสื่อออนไลน์ด้วย พิจารณาเห็นว่าในสถานการณ์ปัจจุบันพื้นที่สื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ได้มากกว่าสื่อกระแสหลัก และสามารถสร้างกระแสการรับรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ในหลายช่องทางเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

แนวทางที่สอง การชี้แนะสาธารณะผ่านสื่อ (Media advocacy) โดยร่วมมือกับเครือข่ายสื่อมวลชนกำหนดให้ประเด็นชาติพันธุ์เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อสื่อสารทำความเข้าใจถึงสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และตระหนักผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นหากไม่มีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งนำเสนอให้สังคมมีความเข้าใจถึงความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้จากการมีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๗.๔ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก

เนื่องจากประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๖๐ กลุ่มชาติพันธุ์ มีประชากรรวมประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ คน หรือ ๑ ใน ๗ ของประชากรประเทศ ประกอบกับสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลาย ซับซ้อนและเปราะบาง และการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความสำคัญ

ในแง่การวางรากฐานทางความคิดให้คนไทยเห็นคุณค่าของความหลากหลาย มีทักษะชีวิตที่จะดำรงอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่าง ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันการพลิกโฉมประเทศให้หลุดพ้นจากการเป็นสังคมเปราะบางที่มีความเสี่ยงเกิดปัญหาความขัดแย้งให้เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งจากฐานรากและมีขีดความสามารถทางการแข่งขันในระดับสูงอย่างยั่งยืน ซึ่งส่งผลประโยชน์ต่อประเทศในระยะยาวทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

การดำเนินการในการปฏิบัติและบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระยะเวลา ๓ ปีแรก ต้องใช้อัตรากำลังในการดำเนินงาน ๑๖ อัตรา ซึ่งเป็นอัตรากำลังที่มีอยู่แล้วใน ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ๓ อัตรา และมีอัตรากำลังที่ต้องเพิ่มขึ้นอีก ๑๓ อัตรา โดยมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายคาดว่าต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก จำนวน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามร้อยล้านบาทถ้วน) (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก)

๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๘.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การมุ่งเน้นส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความสำคัญและสามารถนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืนมาพัฒนาและยกระดับให้เป็นเศรษฐกิจชุมชนหรือการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่จะทำเกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงในกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งถูกจัดให้เป็นกลุ่มเปราะบาง ให้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

๘.๒ ผลกระทบต่อสังคม

การคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม การส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ และการสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลักการข้างต้นเป็นการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งมีรากฐานของทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งมาใช้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างสังคมที่มีคุณภาพ

๘.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาวะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นในการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ของผู้คนที่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็น "ผู้ทำลายป่า" เปลี่ยนเป็น "ผู้ดูแลรักษาป่า" โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ ในการทำงานร่วมกันเพื่อการธำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการธำรงรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความมั่นคงของทรัพยากรและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ การให้คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมยังเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านสมุนไพรไปสู่การวิจัยท้องถิ่นเพื่อต่อยอดนวัตกรรม ยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กลุ่มชาติพันธุ์ไปสู่ความอยู่ดีมีสุข

ส่วนที่ ๒
เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การกำหนดโทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

---

๙. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต

- ไม่มี

๑๐. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ

คณะกรรมการ คือ กลุ่มบุคคลที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ดำเนินการด้านบริหารหรือกระทำการบางอย่าง โดยมีเป้าหมายร่วมกัน มีความสัมพันธ์ร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง มีความเป็นอิสระในการแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างกรรมการด้วยกัน รวมทั้งต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การนำระบบ คณะกรรมการมาใช้ในวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่แตกต่างกันตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบจากกฎหมายหรือกฎหลายประการ เช่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ให้คณะกรรมการให้คำปรึกษา ให้คณะกรรมการทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำข้อมูลหรือพิจารณาเฉพาะเรื่อง ให้คณะกรรมการทำหน้าที่สะท้อนการมีส่วนร่วมในความเห็นและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย หรือให้คณะกรรมการมีอำนาจในการปฏิบัติการระดับพื้นที่

สำหรับการทำหลักการคณะกรรมการในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้กำหนดให้มีการใช้ระบบคณะกรรมการในประเภทและรูปแบบที่แตกต่างกันเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑๐.๑ ประเภทของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

การพิจารณาประเภทของคณะกรรมการตามรูปแบบการทำงานของคณะกรรมการหรือองค์กรที่ชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเช่นเดียวกับคณะกรรมการแบ่งออกได้ ๕ ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ ๑ คณะกรรมการนโยบายเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

ประเภทที่ ๒ คณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการกำหนดนโยบายมาตรการและความเห็นต่าง ๆ รวมถึงนำเสนอข้อมูลที่สำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ แก่คณะกรรมการนโยบายด้วย

ประเภทที่ ๓ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดทำฐานข้อมูลสำคัญที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการพิจารณาเฉพาะเรื่องสำหรับเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ

ประเภทที่ ๔ คณะกรรมการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและสะท้อนการรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเภทที่ ๕ คณะกรรมการปฏิบัติการระดับพื้นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการบริหาร ดูแล และจัดการพื้นที่ที่กฎหมายกำหนด

๑๐.๒ คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดคณะกรรมการไว้ ๔ รูปแบบคณะกรรมการ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๖) เป็นคณะกรรมการ นโยบายที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความจำเป็นในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามร่างพระราชบัญญัติฯ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างบรรลุความมุ่งหมายของร่างพระราชบัญญัติฯ และเป็นคณะกรรมการระดับสูงที่มีอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จในการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๑๐)

(๒) คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๒๓) เป็นคณะอนุกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญตั้งขึ้นเพื่อความจำเป็นในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และผู้รู้ซึ่งสามารถประสานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์จากสมัชชา เนื่องจากข้อมูลที่ต้องจัดทำนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อประโยชน์และความจำเป็นอันเกี่ยวกับการรับรองสถานะบุคคลกลุ่มชาติพันธุ์และการอนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตวัฒนธรรมและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๒๒)

(๓) สมัชชา (มาตรา ๑๔) เป็นคณะกรรมการสำหรับการมีส่วนร่วมและสะท้อนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจัดตั้งขึ้นเพื่อความจำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์และเป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และแนวทางการแก้ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการแต่งตั้งตัวแทนสมัชชาเป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ในคณะกรรมการต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๒๐)

(๔) คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (มาตรา ๓๐) เป็นคณะกรรมการปฏิบัติการระดับพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความจำเป็นในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึง ประสานงานการรับความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดพื้นที่ทำกิน พื้นที่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ พื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธรรมนูญพื้นที่ได้กำหนดไว้ (มาตรา ๓๒)

๑๑. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา

- ไม่มี

๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง

- ไม่มี

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบ และวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ.....

(นายโกมุตร จึงเสถียรทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ นายอภินันท์ ธรรมเสนา
โทร. ๐๙๔ ๕๑๔ ๔๑๕๓
อีเมล apinan.t@Sac.or.th

ภาคผนวก

๗๙

ตารางงบประมาณรายละเอียดการคำนวณต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในระยะ ๓ ปี
ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

****

หมวด/รายการ	รายละเอียดงบประมาณ	วงเงินงบประมาณ			
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	รวม
รวม ๑) บริหารจัดการ + ๒) งบดำเนินการ		๑๑๑,๒๓๑,๖๐๐	๙๑,๘๕๙,๒๐๐	๙๖,๙๐๙,๒๐๐	๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐
๑) งบบริหารจัดการ		๑๖,๙๖๑,๖๐๐	๙,๘๓๙,๒๐๐	๙,๓๓๙,๒๐๐	๓๕,๖๔๐,๐๐๐
๑.๑) งบบุคลากร	(๑) เจ้าหน้าที่วุฒิปริญญาตรี (๑๘,๕๐๐ บาท x๘ คน x ๑๒ เดือน)	๑,๗๗๖,๐๐๐	๑,๗๗๖,๐๐๐	๑,๗๗๖,๐๐๐	๕,๓๒๘,๐๐๐
	(๒) เจ้าหน้าที่วุฒิปริญญาโท (๒๓,๗๐๐ บาท x๘ คน x ๑๒ เดือน)	๒,๒๗๕,๒๐๐	๒,๒๗๕,๒๐๐	๒,๒๗๕,๒๐๐	๖,๘๒๕,๖๐๐
๑.๒) ค่าใช้สอย	(๑) งบครุภัณฑ์ เครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก สำหรับงานประมวลผล	๘๐๐,๐๐๐			๘๐๐,๐๐๐
	(๒) ชุดโปรแกรมระบบปฏิบัติการสำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์, ชุดโปรแกรมจัดการสำนักงาน, ชุดโปรแกรมป้องกันไวรัส	๒๘๘,๐๐๐	๒๘๘,๐๐๐	๒๘๘,๐๐๐	๘๖๔,๐๐๐
	(๓) งบครุภัณฑ์โสตทัศน์	๕๑๒,๔๐๐			๕๑๒,๔๐๐
	(๔) งบครุภัณฑ์สำนักงาน	๕๖๐,๐๐๐			๕๖๐,๐๐๐
	(๕) อุปกรณ์เทคโนโลยีสำรวจจัดการข้อมูล	๒๕๐,๐๐๐			๒๕๐,๐๐๐
	(๖) งบพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการพัฒนาฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๕,๕๐๐,๐๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๒๐,๕๐๐,๐๐๐
๒) งบดำเนินการ		๙๔,๗๗๐,๐๐๐	๘๒,๐๒๐,๐๐๐	๘๗,๕๗๐,๐๐๐	๒๖๔,๓๖๐,๐๐๐
๒.๑) งบบริหารจัดการประชุม	(๑) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๒๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐
	(๒) คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐

หมวด/รายการ	รายละเอียดงบประมาณ	วงเงินงบประมาณ			
		ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	รวม
คณะกรรมการและอนุกรรมการตามกลไก พ.ร.บ.	(๓) คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (จำนวน ๘ คณะ ซึ่งพิจารณาแต่งตั้งโดยคณะกรรมการจัดทำข้อมูล วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์)	๖๗๐,๐๐๐	๖๗๐,๐๐๐	๖๗๐,๐๐๐	๒,๐๑๐,๐๐๐
๒.๒) งบดำเนินงานด้านสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	(๑) งบดำเนินการสรรหาสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย (๖๓ กลุ่ม กลุ่มละ ๕๐๐๐๐)	๓,๑๕๐,๐๐๐			๓,๑๕๐,๐๐๐
	(๒) งบสนับสนุนการจัดประชุมสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย (ปีละ ๒ ครั้ง)	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๙,๐๐๐,๐๐๐
	(๓) งบอุดหนุนการดำเนินงานสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๖,๐๐๐,๐๐๐
๒.๓) งบพัฒนาฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	(๑) งบสนับสนุนการจัดทำข้อมูลพื้นฐานประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๓๑,๕๐๐,๐๐๐	๑๘,๙๐๐,๐๐๐	๙,๔๕๐,๐๐๐	๕๙,๘๕๐,๐๐๐
	(๒) งบพัฒนาเครือข่ายฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับตำบล	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐	๖๕,๐๐๐,๐๐๐
	(๓) งบสนับสนุนงานศึกษาวิจัยด้านชาติพันธุ์	๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๓๖,๐๐๐,๐๐๐
๒.๔) งบส่งเสริมกลไกการคุ้มครองวิถีชีวิตและพัฒนาศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์	(๑) งบสื่อสารสังคมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๑๒,๐๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๓๒,๐๐๐,๐๐๐
	(๒) งบส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐,๐๐๐

****

รายงานสรุป
ผลการรับฟังความคิดเห็นต่อ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

จัดทำโดย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

สารบัญ

	หน้า
รายงานสรุปการรับฟังความคิดเห็น	
๑. วิธีการรับฟังความคิดเห็น	๑
๑.๑ ขั้นตอนก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑
๑.๒ ขั้นตอนหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑
๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น	๓
๒.๑ การรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๔
๒.๒ การรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๘
๓. พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น	๑๐
๓.๑ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๐
๓.๒ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๑
๔. ประเด็นที่มีการรับฟังความคิดเห็น	๑๑
๔.๑ ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๑
๔.๒ หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๑
๕. ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น	๑๒
๕.๑ ความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๑๒
๕.๒ ความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๑	๑๔
๕.๓ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๒	๒๘
๖. คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น	๒๙
๖.๑ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๒๙
๖.๒ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๓๒
๗. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา	๓๓
๗.๑ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๓๓
๗.๒ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	๓๔

หน้า

๗.๒ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามการตรวจพิจารณาของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๓๔

ภาคผนวก

๑. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ วันอาทิตย์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ณ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	๕๘
๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ วันพุธที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ ณ ชุมชนกะเหรี่ยง บ้านภูเหมิน (พุเม้ยง์) ตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี	๖๒
๓. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การประชุมสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร	๖๔
๔. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ วันพุธที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือบนพื้นที่สูง ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๗๗
๕. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ วันอังคารที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น ๑๑ โรงแรมเดอะเบอร์เคลีย ประตูน้ำ	๘๓
๖. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การประชุมร่วมกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานและสร้างความเข้าใจต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... วันจันทร์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	๘๖
๗. สรุปความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๘๙
๘. สรุปความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๙๑
๙. สรุปความเห็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต่อ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๙๒

	หน้า
๑๐. สรุปความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ.	๙๔
๑๑. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ภาคอีสาน วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา	๙๖
๑๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ภาคใต้ วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา	๑๐๓
๑๓. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่สูง เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔	๑๐๖
๑๔. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค (เหนือราบ) เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔	๑๑๒
๑๕. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา	๑๒๘
๑๖. สรุปผลการประชุมหารือร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรับฟังความคิดเห็น ต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... วันพุธที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกล	๑๓๑
๑๗. สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ระดับภาค (กลุ่มสตรีชนเผ่า) ผ่านระบบสื่อสานทางไกล เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔	๑๓๔
๑๘. สรุปการรับฟังต่อความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน “ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)” ครั้งที่ ๑ ก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	๑๕๔
๑๙. สรุปการประชุมหารือประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	๑๖๑
๒๐. สรุปการรับฟังต่อความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน “ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)” ครั้งที่ ๒ หลังเสนอเรื่องเข้า ครม.	๑๘๔
๒๑. ภาพการประชุมการรับฟังความคิดเห็นภาคีเครือข่ายองค์กรด้านชาติพันธุ์ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกล	๑๘๘
๒๒. ภาพการประชุมการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์เพื่อสื่อสารและขับเคลื่อน (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์	๑๘๙

รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

****

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เป็นกฎหมายใหม่ ซึ่งดำเนินการตามแนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่กำหนดให้ "รัฐพึงส่งเสริมและความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดข้องต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของระชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หริอสุขภาพอนามัย" อีกทั้งยังเป็นดำเนินการ ตามประกาศแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔: ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังสอดคล้องกับตำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ที่ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมขอบคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเปราะบาง คนพิการ ผู้สูงอายุ และกลุ่มชาติพันธุ์ โดยจะดูแลให้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีวาน มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิมด้วย "สวัสดิการโดยรัฐ"

ทั้งนี้การดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ดำเนินการตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้ง เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชน พร้อมทั้งนำผลการดำเนินงานที่ได้ในข้างต้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. วิธีรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ ขั้นตอน<u>ก่อน</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนก่อนการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรี มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการจัดรับฟังความคิดเห็นเป็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่

๑) รูปแบบเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น

๒) รูปแบบระบบสื่อสารทางไกล

๓) รูปแบบการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

๑.๒ ขั้นตอน<u>หลัง</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ผู้รับผิดชอบจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ มีหนังสือ กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือ ที่ วธ ๐๗๐๐/๑๙๕๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ต่อมา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๓๔๕๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แจ้งให้ กระทรวงวัฒนธรรม จัดทำแผนบริหารจัดการ

กิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ศูนย์ฯ จึงจัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และมีหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ที่ วธ ๐๗๐๐/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ เสนอรายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนการเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการสอบถามความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผลการดำเนินการข้างต้นนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีประเด็นข้อเสนอเพิ่มเติม สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงมีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ แจ้งต่อกระทรวงวัฒนธรรมว่า ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และข้อมูลตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สมควรพิจารณาให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงวัฒนธรรมรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ กระทรวงวัฒนธรรม จึงมอบหมายให้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ดำเนินการตามคำสั่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โดยมีวิธีการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้า ครม. ๒ วิธีการ ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมและพิจารณาให้ความเห็นต่อ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขใหม่ ตามความเห็นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน ซึ่งผลการหารือที่ประชุมเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีมติให้ปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติฯ ตามความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีมติให้สงวนความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นเรื่องการใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒ โดยให้คงเนื้อความเดิมไว้ให้พิจารณาในขั้นต่อไป

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

อย่างไรก็ดีภายหลังการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และเปิดรับฟังความคิดเห็นในรับออนไลน์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) นำข้อเสนอแนะและความเห็นที่ได้รับมาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง โดยมีหนังสือกระทรวงวัฒนธรรมที่ วธ ๐๗๐๐/๙๙๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกา ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๑๒๔๔๓ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... แจ้งว่า ด้วยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้กำหนดให้การเสนอร่างกฎหมายใหม่โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติซึ่งเป็นเรื่องในทางนโยบาย ไม่เห็นสมควรดำเนินการในระหว่างยุบสภาผู้แทนราษฎร จึงคืนร่างพระราชบัญญัติพร้อมความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแจ้งว่า หากประสงค์จะเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี ให้เสนอเรื่องอีกครั้งเมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่

เมื่อมีพระราชโองการโปรเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีหนังสือที่ วธ ๐๗๐๐/๔ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้รับความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติไปประกอบการพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้แทนมาชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการได้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย ดังปรากฏรายละเอียดตามร่างที่สำนักงานกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๒๑๗/๒๕๖๗

๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีการดำเนินงาน ๒ ระยะ คือ

<u>ระยะก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</u> การรับฟังความเห็นก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๓ ครั้ง และรับฟังความเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์จำนวน ๑ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

<u>ระยะหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</u> หลังจากการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี ตามกระบวนการของสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จะต้องนำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ถามความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งในกระบวนการข้างต้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อสังเกตบางประการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) รับร่างพระราชบัญญัติหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อสรุป จึงมีการจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ทั้งนี้ เนื่องจากมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ จึงมีการรับฟังความคิดเห็นประชาชนทั่วไปผ่านเว็บไซต์ของ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th และได้มีการเปิดเผยรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อสาธารณะด้วย

ทั้งนี้ จำนวนครั้งในการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งสองช่วงมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔ ครั้ง โดยมีผู้ให้ความเห็นในรูปแบบเวที จำนวน ๒,๙๘๘ คน และมีผู้ร่วมให้ความเห็นผ่านเว็บไซต์ ๒ ครั้ง รวม ๗๖ คน กล่าวโดยสรุปมีผู้ร่วมให้ความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

จำนวนทั้งสิ้น ๓,๐๖๔ คน โดยมีรายละเอียดของเวทีรับฟังความคิดเห็น จำนวนครั้ง และวันเวลาในการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองระยะ ดังนี้

๒.๑ การรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีรูปแบบการดำเนินงานแบ่งออกเป็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๑๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๒,๖๗๑ คน

ก. การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมรับฟังความเห็น จำนวน ๑,๐๙๐ คน ประกอบด้วย

(๑) เวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในงานวันรวมญาติชาวเล ครั้งที่ ๑๑ ณ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ มีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๕๐๐ คน

(๒) เวทีสื่อสารความเข้าใจและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ การสถาปนาพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษชุมชนกะเหรี่ยงบ้านภูเหม็น (พุเม้ยง์) ณ บ้านภูเหม็น อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓ มีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๒๐๐ คน

(๓) การประชุมสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยเพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิกชนเผ่าพื้นเมือง ๔๒ กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๒๕๐ คน ร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น

(๔) การสร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ภาคเหนือพื้นที่สูง) ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ มีตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น ๘ กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ปะโอ ละเวือะ ลีซู ลาหู่ กะเหรี่ยง ลั้วะ และกะยาง รวมจำนวน ๕๐ คน

(๕) การรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น ๑๑ โรงแรม เดอะเบอร์เคลียประตูน้ำ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมจำนวน ๒๖ หน่วยงาน ๖๐ คน

(๖) การประชุมหารือร่วมกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) มีผู้เข้าร่วมประชุมให้ความคิดเห็นจำนวน ๓๐ คน

ข. <u>การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นทางระบบสื่อสารทางไกล Application ZOOM จำนวน ๑๑ ครั้ง</u>

การจัดเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็นทางระบบสื่อสารทางไกล ซึ่งเป็นการดำเนินการในระยะที่หนึ่งเท่านั้น โดยมีผู้ร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑,๕๘๑ คน ประกอบด้วย

(๑) การประชุมรับฟังความคิดเห็นภาคีเครือข่ายองค์กรด้านชาติพันธุ์ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๗๒ คน

(๒) การอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์เพื่อสื่อสารและขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๕๒ คน

(๓) การขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๑ คน

(๔) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคอีสาน ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๒๕ คน

(๕) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคใต้ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๒ คน

(๖) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคเหนือบนพื้นที่สูง งานวันชนเผ่าพื้นเมือง ปี ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๔๔ คน

(๗) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคเหนือบนพื้นที่ราบ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๕ คน

(๘) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคกลาง ตะวันตก ตะวันออก ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๒ คน

(๙) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑,๒๐๐ คน

(๑๐) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... กลุ่มเครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทยผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๕๐ คน

(๑๑) การประชุมหารือร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๘ คน

ค. <u>การจัดการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ จำนวน ๑๖ ครั้ง</u>

การจัดเวทีรับฟังความเห็นระดับพื้นที่ ด้วยประชากรกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายและบางส่วนอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงกลุ่มประชากรจำนวนหนึ่งที่มีข้อจำกัดด้านการสื่อสารผ่านภาษาไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงจัดโครงการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความสามารถในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... โดยสนับสนุนงบประมาณและสื่อให้ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์จัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นในระดับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการจัดเวทีในระดับพื้นที่จำนวน ๑๖ ครั้ง มีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๒๘๒ คน เป็นการดำเนินการในระยะที่หนึ่งเท่านั้น ซึ่งมีรายละเอียดของการรับฟังความคิดเห็นระดับพื้นที่ ดังนี้

ภาคอีสาน มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน จำนวน ๑๐ ครั้ง โดยมีเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคอีสานและผู้แทนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑๐๐ คน ดังนี้

๑) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์โซ่ทะวึ่ง เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๒) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง ณ เทศบาลตำบลกุดแฮด อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๓) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๔) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกุร ณ ที่ทำการเครือข่ายญัฮกุร บ้านน้ำลาด หมู่ ๔ ตำบลนายางกลัด อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๕) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ไทญ้อ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบะหว้า อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๖) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์โส้กุสุมาลย์ ณ บ้านทนายสิทธิชัย บ้านโพธิ์ไพศาล เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๗) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน ณ ศูนย์วัฒนธรรมไทยพวน เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๘) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาล ตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๙) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์กูย ชมรมชาวกูย จังหวัดสุรินทร์ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔
๑๐) เวทีกลุ่มชาติพันธุ์ไทแสก ณ ๑๔ หมู่ ๕ ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก จำนวน ๕ ครั้ง โดยมีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๑๕๐ คน ดังนี้

๑) เวทีชุมชนบางกะม่า ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๔

๒) เวทีชุมชนโป่งกระทิง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔

๓) เวทีชุมชนห้วยกระซู่ ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๔

๔) เวทีชุมชนชับตัวหนอน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๔

๕) เวทีชุมชนป่าผาก ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาคใต้ มีการจัดเวทีสื่อสารสร้างความเข้าใจกับกลุ่มชาติพันธุ์ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับพื้นที่ภาคใต้ จำนวน ๑ ครั้ง โดยมีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชนชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้ร่วมรับมีผู้รับฟังและให้ความคิดเห็น จำนวน ๓๒ คน

<u>วิธีที่ ๒</u> การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์

การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีผู้ให้ความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๒ คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒๐ คน	คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐
- นักวิชาการ/นักวิจัย จำนวน ๓ คน	คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๘
- นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๓ คน	คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๘
- หน่วยงานรัฐ จำนวน ๒ คน	คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕
- องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๒ คน	คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕
- หน่วยงานภาคเอกชน จำนวน ๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๒
- กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๒

ก. ความเห็นต่อหลักการของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๓๐ คน	คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗๔
- ไม่เห็นด้วย ๑ คน	คิดเป็นร้อยยะ ๓.๑๓
- ไม่ระบุความเห็น ๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓

ข. ความเห็นต่อหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๑ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๘๗
- ไม่เห็นด้วย ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓

ค. ความเห็นต่อกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๒ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗๕
- ไม่เห็นด้วย ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕

ง. ความเห็นต่อสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามหมวด ๓ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๖๒
- ไม่เห็นด้วย ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๘

จ. ความเห็นต่อการทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๔ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗๕
- ไม่เห็นด้วย ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕

ฉ. ความเห็นต่อการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๕ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๓๒ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๖๒
- ไม่เห็นด้วย ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕
- ไม่ระบุความเห็น ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๓

๒.๒ การรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ตามที่ได้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติเสร็จเรียบร้อยแล้ว ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงเสนอร่างพระราชบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ ตามกระบวนการของสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จะต้องนำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ถามความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยจากการสอบถามความเห็นหน่วยงานยังมีข้อสังเกตบางประการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ กระทรวงวัฒนธรรม รับร่างพระราชบัญญัติหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อสรุป ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงได้นำความเห็นและข้อสังเกตที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่หนึ่ง ก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม. นำมาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ พร้อมทั้งรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th

ทั้งนี้ เนื่องจากมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ จึงมีการจัดรับฟังความคิดเห็นอีกครั้ง โดยมีรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น ๒ วิธี ได้แก่ วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

<u>วิธีที่ ๑</u> การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดเวทีประชุมหารือประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และผ่านระบบสื่อสารทางไกล ซึ่งมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ๑๖ หน่วยงาน จำนวน ๓๕ คน โดยเป็นรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องหลังจากมีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

<u>วิธีที่ ๒</u> การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์

การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ของกระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ มีผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๔๔ คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘
- หน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔
- องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖
- นักวิชาการ/นักวิจัย จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

ก. ความเห็นต่อหลักการของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ข. ความเห็นต่อหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๑ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ค. ความเห็นต่อกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๒ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๗๒
- ไม่เห็นด้วย ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๗

ง. ความเห็นต่อสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามหมวด ๓ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

จ. ความเห็นต่อการทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๔ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ฉ. ความเห็นต่อการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามหมวด ๕ ผู้เข้าร่วมให้ความคิดเห็น ๔๔ คน ให้ความเห็นต่อประเด็นนี้ ดังนี้

- เห็นด้วย ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๓. พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

๓.๑ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากประเด็นเรื่องชาติพันธุ์เป็นประเด็นที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลากหลาย ประกอบกับประชากรกลุ่มชาติพันธุ์กระจายตัวตั้งถิ่นฐานในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ดังนั้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเปิดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... จึงได้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย

๑) **ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์** เป็นผู้เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยปัจจุบันประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๖๐ กลุ่มชาติพันธุ์ มีจำนวนประชากรประมาณ ๖,๑๐๐,๐๐๐ คนหรือร้อยละ ๙.๖๘ ของประชากรประเทศ การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงได้มีการจัดการรับฟังความคิดเห็นประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภูมิภาค ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภูมิภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ และ ภาคกลาง ตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นกับกลุ่มชาติพันธุ์ได้ดำเนินการตั้งแต่ การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการยกร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งนี้ หลังจากรับฟังความคิดเห็นได้มีการนำความคิดเห็นที่ได้จากประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากนี้ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นยังเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์อีกด้วย

๒) **ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง** เนื่องจากที่ผ่านมามีส่วนราชการที่มีบทบาทและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์หลายหน่วยงาน ประกอบกับแต่ละส่วนราชการมีข้อกฎหมายในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย จึงต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในประเด็นข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติที่สอดคล้องกับข้อกฎหมายอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นการทำความเข้าใจกับส่วนราชการถึงหลักการและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓) **สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์** เนื่องจากสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลาย ซับซ้อน และมีความเปราะบาง จึงมีสถาบันวิชาการหลายแห่งดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีองค์กรภาคประชาสังคมดำเนินงานด้านชาติพันธุ์ที่มีบทบาทในการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งการเปิดรับฟังความเห็นจากสถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ จึงมีความสำคัญในแง่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้

๔) **ประชาชนทั่วไป** เป็นกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแง่ที่ต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการเปิดรับฟังความเห็นจากประชาชนทั่วไป จะเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าถึงกฎหมายสามารถให้ความคิดเห็นที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

๓.๒ พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีการปรับแก้เนื้อความในร่างพระราชบัญญัติ จึงมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติ อีกครั้ง ประกอบด้วย

๑) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากหน่วยงานราชการมีบทบาทและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ จึงต้องมีการรับฟังความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจถึงหลักการการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบหน่วยงานการมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ จึงได้มีการหารือและรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการอีกครั้ง ตามคำสั่งข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (วิษณุ เครืองาม)

๒) ประชาชนทั่วไป เนื่องจากมีการปรับปรุงเนื้อความในร่างพระราชบัญญัติ จึงต้องมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้องความและกลไกที่ปรับปรุงแก้ไขใหม่ พร้อมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๔. ประเด็นที่มีการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๑. ประเด็นเรื่อง "หลักการและเจตนารมณ์" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
๒. ประเด็นหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓ และ ๕
๓. ประเด็นหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ตามมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖
๔. ประเด็นหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๙ - ๓๑
๕. ประเด็นหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๒ - ๓๔
๖. ประเด็นหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ - ๓๙

๔.๒ หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๑. ประเด็นเรื่อง "หลักการและเจตนารมณ์" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
๒. ประเด็นหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓ และ ๕
๓. ประเด็นหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับนโยบาย ตามร่างมาตรา ๗
๔. ประเด็นหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๔ - ๒๖
๕. ประเด็นหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๒๗ - ๒๙
๖. ประเด็นหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๐ - ๓๔

๕. ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

จากการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งช่วงก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และ ช่วงหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในการเป็นกฎหมาย "ส่งเสริม" อันมีหลักการสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑.หลักการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม ๒.หลักการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๓.หลักการสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันเป็นแนวทางการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยสามารถจำแนกความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นตามห้วงเวลาที่เสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีได้ดังนี้

๕.๑ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง <u>ก่อน</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวน ๓๓ ครั้ง และผ่านทางเว็บไซต์ ๑ ครั้ง ผู้ให้ความเห็นทั้งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สถาบันวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เห็นชอบในหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยส่วนใหญ่มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ถือเป็นพลเมืองไทยที่ควรได้รับการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม และได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นเดียวกับพลเมืองไทยทุกคนอย่างมีความเสมอภาคตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ โดยการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่หนึ่ง ก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม. พบประเด็นที่มีการถกแถลงจำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑.ประเด็นเรื่องคำนิยาม "กลุ่มชาติพันธุ์" ๒.ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และ ๓.ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. ประเด็นคำนิยาม "กลุ่มชาติพันธุ์" ในร่างมาตรา ๓ โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ที่ว่า *"กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน"* อย่างไรก็ดีมีประเด็นถกแถลงในเรื่องของคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ที่รวมอยู่ในนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ซึ่งจากการรับฟังความคิดเห็นมีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

<u>*กลุ่มที่หนึ่ง*</u> เห็นควรให้บัญญัติคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ไว้ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่าเป็นคำที่มีนัยยะครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมในประเทศไทย

<u>*กลุ่มที่สอง*</u> ไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ไว้ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่า คำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ซึ่งหากไม่มีการระบุคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองก็สามารถเข้าใจได้ว่าหมายรวมถึงชนเผ่าพื้นเมืองด้วย โดยกระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่า เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมิได้เป็น "ชนเผ่าพื้นเมือง" ตามนัยของปฏิญญาสากลแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มชนที่ได้รับความอยุติธรรมทางประวัติศาสตร์ จึงไม่สอดคล้องกับบริบทของไทยที่คนทุกกลุ่มต่างก็อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทยมาแต่ดั้งเดิม การให้คำจำกัดความจึงต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน

ข. ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย จากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง ๓ กลุ่ม ผู้ให้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ทั้งประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เห็นด้วยกับหลักการของการที่มีศูนย์กลางเพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน งานนโยบาย การบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้มีบทบาทสำคัญและเชื่อมประสานการทำงานกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๗ อย่างไรก็ดี มีประเด็นถกแถลงในแง่ของกลไกดังกล่าวว่าจะมีลักษณะเป็น "สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" หรือ "สภากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย"

ทั้งนี้ ในกลุ่มที่เห็นว่าควรเป็น "สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" มีความเห็นว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมในรูปแบบของ "สมัชชา" มีลักษณะของการเป็นศูนย์กลางเพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน งานนโยบาย การบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามามีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรเป็น "สภากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" มีความเห็นว่า "สภา" เป็นคำที่สื่อความหมายให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นสถาบันหรือองค์กรมากกว่าคำว่า "สมัชชา"

ค. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้กำหนดหลักการ วิธีการ และเงื่อนไขการดำรงวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไว้ในหมวดที่ ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และบทเฉพาะกาลซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้มีประเด็นความเห็นที่แตกต่างเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

<u>*กลุ่มที่หนึ่ง*</u> ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ เห็นด้วยกับหลักการ วิธีการ และเงื่อนไข ของการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิธีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีฐานะเป็นกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนที่รัฐจะประกาศให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ หรือเป็นพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์อื่นของรัฐ จึงควรให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ที่ดิน ที่ทำกิน และพื้นที่จิตวิญญาณที่ได้อยู่อาศัยมาก่อน ประกอบกับเมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ เช่น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ต่างให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อยู่มาก่อนการประกาศอุทยานแห่งชาติ โดยกำหนดให้มีการกันพื้นที่ของชุมชนออกก่อนการประกาศ นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีพระราชดำรัส เรื่อง "คนกับป่า" ใจความตอนหนึ่งว่า *"ในป่าสงวนฯ ซึ่งทางราชการได้ขีดเส้นว่าเป็นป่าสงวนหรือป่าจำแนก แต่เมื่อเราขีดเส้นไว้ ประชาชนก็อยู่ในนั้นแล้ว เราเอากฎหมายป่าสงวนฯ ไปบังคับคนที่อยู่ในป่าที่ยังไม่ได้สงวนที่หลังโดยขีดเส้นบนกระดาษก็ยังดูชอบกลอยู่ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อขีดเส้นแล้ว ประชาชนที่อยู่ในนั้นก็กลายเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎ หมายไป ถ้าดูในทางกฎหมายเขาก็ฝ่าฝืน เพราะว่าตรามาเป็นกฎหมายโดยชอบธรรม แต่ว่าถ้าตามธรรมชาติใครเป็นผู้ทำผิดกฎหมายก็ผู้ที่ขีดเส้นนั่นเอง เพราะว่าคนที่อยู่ในป่านั้น เขาอยู่มาก่อนเขามีสิทธิในทางเป็นมนุษย์ หมายความว่าทางราชการบุกรุกบุคคล ไม่ใช่บุคคลบุกรุกกฎหมายบ้านเมือง"*

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามหลักการของร่างพระราชบัญญัติเห็นได้ว่า การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้นมีหลักการว่า *เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์* รวมทั้งยังกำหนดเงื่อนไขไว้ว่า *การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่*

อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม จึงเห็นว่าการกำหนดให้มีเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างยั่งยืน และช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมไทย รวมทั้งยังเป็นกลไกสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้ใช้ศักยภาพในมิติของภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมกับส่วนราชการในการบริหารจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

<u>*กลุ่มที่สอง*</u> ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แม้เห็นด้วยกับหลักการของเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แต่มีข้อกังวลใน ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) ประเด็นทางกฎหมายโดยเฉพาะการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์ที่ประกาศตามกฎหมายที่มีมาก่อนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

(๒) ประเด็นเรื่องกระบวนการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีความเห็นว่าควรกำหนดลักษณะของพื้นที่ว่าพื้นที่ลักษณะใดที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ของธรรมนูญ โดยให้ระบุขั้นตอนและวิธีการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง พร้อมทั้งให้มีการบัญญัติแนวทางดำเนินงานในกรณีที่มีการ “ทักท้วงเรื่องการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองฯ” และการกำหนดเป้าหมายของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) ประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ตามร่างมาตรา ๓๒ เนื่องจากเป็นการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในเรื่องเจตนา

๕.๒ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง <u>หลัง</u>เสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๑

เนื่องจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังมีประเด็นความเห็นเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีจึงได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) รับร่างพระราชบัญญัติไปทำการหารือร่วมกับหน่วยงานเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปในประเด็นดังกล่าวก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ศูนย์ฯ จึงเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือและรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง ซึ่งในการประชุมหารือเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมและให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติจำนวนทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน ดังนี้

๑) กระทรวงศึกษาธิการ
๒) กระทรวงกลาโหม
๓) กระทรวงการคลัง
๔) กระทรวงการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๖) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๗) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
๘) กระทรวงมหาดไทย

๙) กระทรวงสาธารณสุข
๑๐) สำนักงบประมาณ
๑๑) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑๒) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
๑๓) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
๑๔) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๕) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๑๖) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ศูนย์ฯ จึงได้นำความเห็นและข้อสังเกตที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็น มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ พร้อมทั้งรับฟังความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปผ่านเว็บไซต์อีกครั้ง ทั้งนี้ จากการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองช่วง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยการรับฟังความคิดเห็นในช่วงที่สอง หลังเสนอเรื่องเข้า ครม. พบความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพียงประเด็นเดียว คือ เรื่อง "การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒" โดยมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

<u>แนวทางที่หนึ่ง</u> ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว

<u>แนวทางที่สอง</u> เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่อง "การใช้ถ้อยคำ" จึงมีการคงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม เพื่อให้กระบวนการพิจารณาขั้นต่อไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดีมีรายละเอียดของข้อเสนอแนะและการปรับปรุงเนื้อความในร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑. ประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓ ได้แก่ "ชนเผ่าพื้นเมือง" และ "พื้นที่คุ้มครอง"

๑.๑ <u>ข้อสังเกตของหน่วยงาน</u>

ในร่างมาตรา ๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องการให้คำนิยามของคำว่า "ชนผ่าพื้นเมือง" และ "พื้นที่คุ้มครอง" จำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๒. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อเสนอแนะและข้อสังเกตให้ทบทวนเรื่องการกำหนดและการใช้คำนิยามของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" และ "ชนผ่าพื้นเมือง" ในร่างพระราชบัญญัติฯ โดยให้พิจารณาควบคู่กับข้อสงวนของประเทศไทยในพันธกรณีที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี อย่างไรก็ตาม การให้คำนิยามของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน และในส่วนของคำนิยามคำว่า "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ให้เพิ่มคำนิยามที่ระบุถึงวัตถุประสงค์ของการประกาศพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ

๑.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u>

๑. ตัดคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์

๒. เพิ่มนิยามศัพท์เกี่ยวกับ "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" เพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่มากยิ่งขึ้น

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้	ร่างมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
"กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน	"กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ~~หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง~~ ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน
"ชุมชน" หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม	"ชุมชน" หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม
"พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์	"พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า <u>พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย</u> พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ <u>และได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๓๐</u>
"สมัชชา" หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	"สมัชชา" หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย
"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย
"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
"จังหวัด" หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร	~~"จังหวัด" หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร~~
"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ	"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร	"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
"ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	"ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์การคุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๕

๒.๑ <u>ข้อสังเกตของหน่วยงาน</u>

ร่างมาตรา ๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองและส่งเสริม จำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๒. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีข้อเสนอแนะให้ทบทวนเรื่องการดำเนินงานของภาครัฐ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้คำนึงถึงกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรม ประกอบกับให้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์ควบคู่กับการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u>

๑. เพิ่มอนุมาตรา (๓) ขึ้นมาหนึ่งอนุมาตรา

๒. เพิ่มคำว่า "อนุรักษ์" ในอนุมาตรา (๕) และ (๖)

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่ามาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้	ร่างมาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้
(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชัง เหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม	(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชัง เหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย	(๒) การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย
	<u>(๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี</u>
(๓) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๕	(๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐
(๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน	(๕) การจัดการ <u>อนุรักษ์</u> และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน
(๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน	(๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ <u>อนุรักษ์</u> และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน
(๖) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ	(๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ
ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง	ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง

๓. ประเด็นเรื่องกลไกในรูปแบบคณะกรรมการ

๓.๑ <u>ข้อสังเกตของหน่วยงาน</u> ในประเด็นเรื่องกลไกคณะกรรมการมีหน่วยงานตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอเพิ่มเติมจำนวน ๘ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๒. กระทรวงการคลัง

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. กระทรวงสาธารณสุข

๕. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

๗. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๘. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๓ ประการ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ๑๔ ๒๒ ๒๖ ๒๗ และ ๓๔ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติมีกลไกในรูปแบบคณะกรรมการฯ มากเกินความจำเป็น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและลดขั้นตอนการดำเนินงาน จึงมีข้อเสนอแนะให้ทบทวนกลไกคณะกรรมการให้มีเพียงตามความจำเป็นเท่านั้น

ประการที่สอง องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อสังเกต ๒ ประเด็น ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ดังนี้

(๑) ให้มีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการด้านสาธารณสุขและผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้มีหน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่อนุรักษ์ร่วมเป็นกรรมการด้วย

(๒) ให้มีการทบทวนสัดส่วนของคณะกรรมการโดยพิจารณาความสมดุลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมทั้งให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการกำหนดจำนวนผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากมีกลุ่มชาติพันธุ์มีจำนวนหลายกลุ่ม

ประการที่สาม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๐ เสนอแนะให้มีการขอความเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และรับฟังความเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นชุดข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

๓.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u> ดังนี้

๑) ปรับแก้การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการโดยคงไว้ซึ่งคณะกรรมการเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จึงได้ทำการตัดคณะกรรมการออกจำนวน ๒ ชุด ได้แก่

(๑) คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด (เดิมปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๑๓)

(๒) คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง (เดิมปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๑๕)

ทั้งนี้ ได้คงไว้ซึ่งคณะกรรมการที่สำคัญจำนวน ๒ ชุด ดังนี้

(๑) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างมาตรา ๗ (กลไกระดับนโยบาย)

(๒) คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ร่างมาตรา ๒๗ (กลไกระดับวิชาการ)

๒) ปรับเพิ่มและลดองค์ประกอบของคณะกรรมการในร่างมาตรา ๗ ดังนี้

(๑) เพิ่ม "กระทรวงสาธารณสุข" ร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ เพิ่ม "ด้านทรัพยากรธรรมชาติ"

(๓) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จากเดิมจำนวน ๗ คน ปรับลดเหลือจำนวน ๖ คน ทั้งนี้ ในการสรรหาผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งโดยการสรรหาของมัชชา ซึ่งสมัชชาจะประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง ๖๐ กลุ่ม ที่ได้ทำการขึ้นทะเบียนกับศูนย์ฯ

๓) จากข้อเสนอแนะในประการที่สามเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้มีการขอความเห็นจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก่อนประกาศพื้นที่คุ้มครอง ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามเนื้อความในร่างมาตรา ๓๐ นั้น ต้องมีการจัดทำข้อมูลชุมชน แผนแม่บทการบริหารจัดการพื้นที่ โดยจะสามารถประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองได้จักต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ซึ่งในองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ มีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่งอยู่แล้ว จึงสามารถขอความเห็นชอบหรือข้อมูลประกอบอื่นใดเพื่อสนับสนุนการพิจารณาประกาศเป็น "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ได้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ประกอบด้วย	ร่างมาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ประกอบด้วย
(๑)นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ	(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ	(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ
(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้	(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชา	(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชา
(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน	(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน
องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี	องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด	หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ. และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ในกรณีที่เห็นสมควรผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้	ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ~~ในกรณีที่เห็นสมควรผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้~~
ร่างมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์	ร่างมาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) <u>เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์</u>

๔. ประเด็นเรื่องสมัชชา เกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ของสมัชชา โดยเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๑๕ และ ๒๐

๔.๑ <u>ข้อสังเกตของหน่วยงาน</u>

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมัชชาในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างมาตรา ๑๕ คุณสมบัติของสมาชิกในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความว่าต้องไม่เป็นบุคคลผู้ซึ่งเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด และไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

ประการที่สอง ร่างมาตรา ๒๐ หน้าที่ของสมัชชา ในอนุมาตรา (๔) ได้กล่าวถึงการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติฯ จึงเห็นควรให้คำนึงถึงประเด็นเรื่อง "การอนุรักษ์" เพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวควบคู่ไปด้วย

๔.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u>

๑) ปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๕ (ข) ลักษณะต้องห้าม อนุมาตรา (๓)

๒) ตามข้อเสนอแนะได้มีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๒๐ โดยมีการเพิ่มถ้อยคำว่า "อนุรักษ์" ในอนุมาตรา (๔) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๒๐ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (ก) คุณสมบัติ (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๙ (ข) ลักษณะต้องห้าม (๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการบริหารพรรคการเมือง	ร่างมาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (ก) คุณสมบัติ (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔ (ข) ลักษณะต้องห้าม (๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
ร่างมาตรา ๒๕ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม (๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ (๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน (๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมือง ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี (๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ (๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ	ร่างมาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม (๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ (๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน (๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์~~หรือชนเผ่าพื้นเมือง~~ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี (๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ (๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

๕. ประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์การจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๒๗

๕.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

ในร่างมาตรา ๒๗ มีหน่วยงานราชการจำนวน ๓ หน่วยงาน ให้ความเห็นในประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๒. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ๓ ประการ ดังนี้

๑. ให้มีการเพิ่มเนื้อความที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ให้สาธารณชนทราบ

๒. ให้มีการพิจารณา ว่าจะดำเนินการจัดทำข้อมูลใดบ้าง มีหน่วยงานหรือองค์กรใดทำหน้าที่ในการจัดทำข้อมูล ดูแลรักษา รวมถึงการอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล

๓. ให้มีการพิจารณา เนื้อความในร่างอนุมาตรา (๔) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่กฎหมายกำหนด โดยมีข้อห่วงกังวลว่าอาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ที่มีอยู่

๕.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. ได้เพิ่มอนุมาตรา (๕) ขึ้นมาหนึ่งอนุมาตรา โดยระบุถึงหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการตระหนักและเกิดการส่งเสริมความหลากหลายทางชาติพันธุ์

๒. ตามข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาว่าจะมีหน่วยงานใดที่จะทำหน้าที่จัดเก็บ รักษา และสามารถเข้าถึงชุดข้อมูลได้นั้น ประเด็นข้างต้นสามารถระบุไว้ในระเบียบที่จักต้องดำเนินการจัดทำภายหลังพระราชบัญญัติประกาศใช้บังคับได้

๓. ในการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการจัดเก็บชุดข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำชุดข้อมูลนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาเพิกถอนเขตพื้นที่ ทั้งนี้ อำนาจตัดสินใจในการเพิกถอนเขตพื้นที่จะอยู่กับหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ได้จัดทำดังกล่าวเป็นชุดข้อมูลสำคัญสามารถใช้ประกอบการพิจารณาการเพิกถอนเขตพื้นที่ เป็นต้น

โดยมีรายละเอียดในการปรับแก้ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ใน	ร่างมาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ใน

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่ม ชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

๖.ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับหมวด ๕ มาตรา ๓๐ – ๓๔

๖.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

มีหน่วยงานราชการให้ความเห็นใน หมวด ๕ (มาตรา ๓๐ – ๓๔) โดยจำแนกข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมได้ ๓ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เรื่องมาตรการประกาศพื้นที่คุ้มครอง โดยมีส่วนราชการให้ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมจำนวน ๖ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๓. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๕. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
๖. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้ หน่วยงานมีข้อสังเกตในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ความทับซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่น แนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ และมาตรการกำกับตรวจสอบพื้นที่ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๐

ประการที่สอง เรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง เชื่อมโยงกับมาตรา ๓๒ โดยมีส่วนราชการให้ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมจำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ หน่วยงานมีข้อสังเกตเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง ดังนี้

(๑) การมีสิทธิอยู่อาศัย และใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ต้องไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการใช้พื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่ถูกประกาศกำหนดเขตพื้นที่ตามกฎหมายอื่น

(๒) ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯตรวจสอบสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทต่าง ๆ ก่อนให้มีการประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองฯ การกระทำใด ๆ ในพื้นที่อนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๓) ให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

(๔) ในวรรคท้ายของมาตราที่ว่าด้วยเรื่องการกำหนดให้ผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำ ไม่ถือเป็นความผิดและไม่ต้องรับโทษนั้น ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๒๗ *บุคคลย่อม เสมอภาคกันในทางกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน*

ประการที่สาม เรื่องความชัดเจนในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๔ โดยมีส่วนราชการให้ความเห็นจำนวน ๒ หน่วยงาน ได้แก่ ๑.สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และ ๒.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อสังเกตให้พิจารณาเรื่องความชัดเจนว่าผู้ใดหรือหน่วยงานใดจะเป็นผู้ให้การรับรองหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าธรรมนูญที่ได้จัดขึ้นนั้น จะไปขัดหรือแย้งหรือเป็นไปตามกรอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้นจะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและไม่เป็นการลิดรอนสิทธิของกลุ่มประชาชนในพื้นที่

๖.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u> ดังนี้

ในการพิจารณาความเหมาะสมเรื่องการจัดทำธรรมนูญได้มีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๓ ๓๐ ๓๓ และ ๓๔ โดยการเพิ่มเนื้อความให้มีกลไกที่เชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์และระเบียบของคณะกรรมการในการประกาศพื้นที่คุ้มครอง โดยชุมชนจะต้องจัดทำแผนแม่แบบและแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบ ประกอบกับได้เพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองในร่างมาตรา ๓๓ โดยการเพิ่มหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ดำเนินการร่วมกับชุมชน เพื่อจัดทำธรรมนูญของพื้นที่และเพิ่มหน้าที่รับผิดชอบของ ศมส. ในการให้ความเห็นชอบและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างธรรมนูญพื้นที่คุ้มครองกับแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองให้มีความสอดคล้องกัน จึงมีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อความในร่างมาตราดังต่อไปนี้

๑. ร่างมาตรา ๑๓ (๘) และ (๙)
๒. ร่างมาตรา ๓๐
๓. ร่างมาตรา ๓๒
๔. ร่างมาตรา ๓๓
๕. ร่างมาตรา ๓๔

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๑๘ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ (๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา	ร่างมาตรา ๑๓ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ~~เฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕~~ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ (๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม	(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม
(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์	(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์
(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา คณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา คณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
	(๘) ตรวจสอบความสอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนที่พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการจัดทำธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๔ (๑)
	(๙) ให้ความเห็นชอบธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา	(๑๐) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา
(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕	(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ
(๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย	(๑๒) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
ร่างมาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้ศูนย์สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว	ร่างมาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ ให้ศูนย์สนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอาจขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วยก็ได้.

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้วให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ	เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ
ร่างมาตรา ๓๗ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ (๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ (๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น	ร่างมาตรา ๓๒ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ (๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ (๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น
ร่างมาตรา ๓๘ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	ร่างมาตรา ๓๓ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
	ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
ร่างมาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕ (๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ (๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน (๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์	ร่างมาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๐ (๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ (๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน (๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์

เนื่องจากการพิจารณาเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ที่ประชุมมีความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในเรื่อง "การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒" โดย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอสงวนความเห็นในร่างมาตรา ๓๒ ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่หนึ่ง ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

แนวทางที่สอง เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างในประเด็นเรื่อง "การใช้ถ้อยคำ" ที่ประชุมจึงมีมติให้คงเนื้อความร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม โดยให้มีการจัดทำความเห็นของทั้ง ๒ แนวทาง โดยละเอียดเพื่อให้กระบวนการพิจารณาขั้นต่อไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

๗. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเฉพาะกาล

๗.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงาน

๑) ประเด็นเรื่องถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายสำหรับการปฏิบัติงานตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๖ มีหน่วยงานราชการให้ข้อสังเกตและข้อเสนอเพิ่มเติมจำนวน ๒ หน่วยงาน คือ ๑.สำนักงบประมาณ และ ๒.กระทรวงการคลัง ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาตัดถ้อยคำที่ได้มีการกำหนดประเภทงบประมาณ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประเภทใดก็ตาม จะเป็นไปตามแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายตามความจำเป็นและความเหมาะสม นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีข้อเสนอเพิ่มเติม โดยเห็นควรให้มีการกำหนดชื่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน เนื่องจากจะมีความสัมพันธ์กับการจัดสรรงบประมาณ ประกอบกับเพื่อเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

๒) ประเด็นเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของของสภาชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๘ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตในร่างมาตรา ๓๘ (หรือร่างมาตรา ๔๓ เดิม) ตามเนื้อความที่กำหนดให้สภาชนเผ่าปฏิบัติหน้าที่แทนสมัชชาในวาระเริ่มแรก สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีข้อสังเกตถึงความเหมาะสมในด้านสถานะทางกฎหมายของของสภาชนเผ่าพื้นเมือง

๗.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑) ปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๖

๒) ยกร่างมาตรา ๓๘ ขึ้นใหม่ เพื่อก่อให้เกิดความเหมาะสม

โดยมีรายละเอียดในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้	ร่างมาตรา ๓๖ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ สำหรับความจำเป็นในปีนั้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
ร่างมาตรา ๔๓ ให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ซึ่งสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทยที่ได้ดำเนินการบริหารและจัดการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่สมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งสมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	ร่างมาตรา ๓๘ ให้ศูนย์ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาตามมาตรา ๑๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

อย่างไรก็ดี เมื่อได้มีการปรับลดกลไกคณะกรรมการให้คงเหลือคณะกรรมการตามความจำเป็น (คงเหลือคณะกรรมการเพียง ๒ คณะ คือ ๑. คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๒.คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์) ส่งผลให้งบประมาณในการดำเนินงานในระยะ ๓ ปี

ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีจำนวนลดลง จากเดิมมีความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (ห้าร้อยล้านบาทถ้วน) เมื่อปรับลดกลไกคณะกรรมการทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ลดลงไปด้วย จึงมีจำนวนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นยอดเงินสุทธิ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (สามร้อยล้านบาทถ้วน)

๕.๓ ความเห็นของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๒

ตามที่ กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือที่ วธ ๐๗๐๐/๙๙๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๔๗๒๙ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ แจ้งเวียนถามความเห็นหน่วยงานเกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/ว๑๒๕ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เรื่อง แนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร และได้มีหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๕๐๓/๑๒๔๔๓ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... แจ้งว่า ด้วยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแนวทางปฏิบัติอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้กำหนดให้การเสนอร่างกฎหมายใหม่โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติซึ่งเป็นเรื่องในทางนโยบาย ไม่เห็นสมควรดำเนินการในระหว่างยุบสภาผู้แทนราษฎร

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๔๗๒๙ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ แจ้งเวียนถามความเห็นหน่วยงานเกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติฯ จำนวน ๑๕ หน่วยงาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตการใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้าย อย่างไรก็ดี ข้อสังเกตดังกล่าวได้มีการพิจารณาร่วมกันของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีมติให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ เพื่อเสนอพิจารณาในขั้นการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

เนื้อความร่างมาตรา ๓๒

ร่างมาตรา ๓๒ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ

(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์

(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น

๖. คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น

จากการรับฟังความคิดเห็นทั้งสองช่วงมีคำชี้แจงเหตุผลข้อสังเกตรายประเด็น ดังนี้

๖.๑ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ก. ประเด็นคำนิยาม "กลุ่มชาติพันธุ์" ในร่างมาตรา ๓

จากประเด็นความเห็นที่มีต่อคำนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประเด็นถกแถลงเป็น ๒ กลุ่มดังกล่าวมาแล้ว ในการวิเคราะห์ผลกระทบ ได้นำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาประกอบแล้วมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีเจตนารมณ์ให้เป็นกฎหมาย "ส่งเสริม" ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชการอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่กำหนดให้ *"รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวนทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย"* ประกอบมาตรา ๕๗ ที่วางหลักการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

ในกรณีของร่างมาตรา ๓.ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... นิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" โดยหมายรวมถึง "ชนเผ่าพื้นเมือง" ด้วยนั้น ได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงว่าประวัติศาสตร์ของประเทศไทยหลอมรวมความเป็นชาติขึ้นจากความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในดินแดนประเทศไทยมาช้านาน "ชนเผ่าพื้นเมือง" ในที่นี้จึงมีความหมายถึงกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนประเทศไทยและมีประวัติศาสตร์สัมพันธ์กับการร่วมก่อตั้งรัฐชาติไทย สามารถอ้างอิงได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่แสดงให้เห็นว่าดินแดนของประเทศไทยในอดีตเป็นดินแดนที่มีผู้คนอาศัยมาต่อเนื่องยาวนานและเป็นกลุ่มคนพื้นเมืองดั้งเดิม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตามนัยของปฏิญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าเมืองดั้งเดิม (United Nations Declaration on The Rights of Indigenous People: UNDRIP) ซึ่งปัจจุบันสหประชาชาติได้เปิดกว้างให้ชนเผ่าพื้นเมืองสามารถระบุตนเองได้ (Self-Identification) การระบุคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงเป็นการคุ้มครองสิทธิในการนิยามตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่นิยามตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง โดยมิได้มีความหมายโดยนัยเชื่อมโยงกับกลุ่มคนที่ได้รับความอยุติธรรมทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับกรณีชนเผ่าพื้นเมืองในบริบทต่างประเทศ

การระบุคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ไว้ในนิยาม "กลุ่มชาติพันธุ์" ตามร่างมาตรา ๓ จึงมีเจตนารมณ์ต้องการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มคนท้องถิ่นดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในดินแดนประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเพื่อประโยชน์ในการสร้างสำนึกความเป็นไทยให้กับคนทุกกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง และควรได้รับการคุ้มครองในฐานะพลเมืองไทยอย่างเสมอภาคกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ข. ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

ความเห็นที่มีต่อประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยนั้น เป็นประเด็นเรื่องการเลือกใช้ถ้อยคำระหว่างคำว่า "สมัชชา" กับ "สภา" ขณะที่ในแง่ของหลักการทุกภาคส่วนเห็นด้วยกับการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทเป็นศูนย์กลางประสานงานการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเป็นกลไกประสานการทำงานระหว่างเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะภาคประชาชนกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะภาคนโยบาย

อย่างไรก็ดี มีความเห็นของภาคประชาชนส่วนหนึ่งมีประเด็นข้อกังวลถึงสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนของ "สมัชชาชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" ว่า องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมีสถานะอย่างไรซึ่งจะส่งผลต่อสิทธิและหน้าที่ขององค์กรที่พึงมีหรือพึงได้รับตามกฎหมายอื่น ๆ ในส่วนของภาคประชาชน และมีความเห็นว่า "สมัชชา" มีลักษณะเป็นพื้นที่สำหรับการปรึกษาหารือตามวาระที่กำหนด ส่วนคำว่า "สภา" เป็นคำที่สะท้อนถึง "การมีอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกสภาต้องรับผิดชอบ" นอกเหนือจากการประชุมตามวาระ นอกจากนี้คำว่า "สภาชนเผ่าพื้นเมือง" ได้มีการใช้มาเป็นระยะเวลานาน มีโครงสร้างและตัวตนที่ชัดเจน รวมถึงเป็นที่รับรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในที่สาธารณะ

ทั้งนี้ ในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้พิจารณาใช้ถ้อยคำว่า "สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" โดยพิจารณาจากหลักการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะของคณะที่ประชุม โดยใช้ระบบการประชุมและลงความเห็นเพื่อให้ความเห็น ให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ สมัชชาจึงเป็นพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน เป็นรูปแบบของ "กลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์" ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ ในการตราบทบัญญัติเกี่ยวกับ "สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย" ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้พิจารณานำเอาหลักการและแนวคิดของ "สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย" ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้มาพิจารณา โดยนำเอาหลักการและรูปแบบของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งเรื่องของการสรรหาสมาชิกสมัชชา บทบาทหน้าที่ของสมัชชา การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสมัชชา และคณะผู้อาวุโสสมัชชา เพื่อให้เกิดกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์

ค. ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

จากการรับฟังความคิดเห็นในประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แม้โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการของเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ก็ได้มีหลายส่วนราชการที่มีความเห็นถึงข้อกังวลเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกระบวนการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเป็นการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในเรื่องเจตนา

ทั้งนี้ ในการพิจารณายกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับประเด็นข้อกังวลของส่วนราชการ โดยได้มีการนำข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาอย่างรอบด้าน และกำหนดเป็นหลักการของเขตพื้นคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ว่าการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริม รวมทั้งยังกำหนดมาตราในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ในร่างมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสามไว้ด้วยว่า ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องเสนอแผนดังกล่าวให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเห็นได้ว่ากลไกการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลไกที่มีขั้นตอนชัดเจนและมีการพิจารณาจากคณะกรรมการที่มีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการอยู่ จึงเป็นลักประกันว่ามีกลไกการพิจารณาที่จะไม่ส่งผลกระทบในมิติอื่น ๆ ตามมา

ขณะที่ประเด็นข้อกังวลเรื่องการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาจทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีการประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์ หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมายที่มีมาก่อนการบังคับใช้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นั้น ในร่างมาตรา ๓๑ ของ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหลักการว่า ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในฐานะที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่อาศัยตั้งถิ่นฐานมาก่อนการประกาศพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย โดยไม่มีบทบัญญัติใดที่ไปยกเลิกหรือเพิกถอนพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย อีกทั้งยังกำหนดไว้ด้วยว่าประชาชนและชุมชนในเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอาจอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย ไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม จึงเป็นหลักประกันว่าการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ประเภทอื่นตามกฎหมาย

สำหรับประเด็นข้อกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเป็นหลักการการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในเรื่องเจตนานั้น การบัญญัติร่างมาตรา ๓๒ ได้กำหนดหลักการของสิทธิที่มีแต่ดั้งเดิม เนื่องจากในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตามพระราชบัญญัติฉบับอื่นและพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความเกี่ยวข้องและซ้อนทับกันในเชิงของพื้นที่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติเรื่องการยกเว้นในการมีเจตนาที่จะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับอื่น ให้กับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่โดยสุจริตได้รับการคุ้มครองจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้น "หลักการยกเว้น" จึงเป็นการยกเว้นพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ ที่ขัดต่อการดำรงวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำเนินกิจกรรมบางประการตามประเพณีวัฒนธรรมที่อาจจะขัดกับพระราชบัญญัติบาง

ฉบับ ให้สามารถดำเนินต่อไปได้ในพื้นที่ที่ประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครอง ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักการและเงื่อนไขของธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๓๑ ด้วยเช่นกัน

๖.๒ คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

จากการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งสองช่วง พบความเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพียงประเด็นเดียว คือ เรื่อง "การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒" โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตเรื่องการใช้ถ้อยคำทางกฎหมายในเรื่องของ "การเจตนาหรือไม่เจตนา" เนื่องจากเป็นประเด็นที่สัมพันธ์กับการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในเรื่องเจตนา ประเด็นข้างต้นอาจทำให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีสภาวะเป็นการยกเว้นการกระทำความผิดได้ จึงมีข้อเสนอให้ปรับถ้อยคำและตัดเนื้อความท้ายวรรคสามในร่างมาตรา ๓๒

ในประเด็นข้างต้นที่เกี่ยวกับหลักการเรื่องการยกเว้นองค์ประกอบของการเจตนาหรือไม่เจตนานั้น ได้มีการบัญญัติหลักการลักษณะดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ เช่นกัน อาทิ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ๒๕๖๒ ซึ่งการบัญญัติหลักการในร่างมาตรา ๓๒ จึงเป็นเพียง "การเน้นย้ำในหลักการ" ดังกล่าว มิได้เป็นการยกเลิกข้อบังคับทางกฎหมายหรือทำให้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เกิดความเสียหาย การบัญญัติหลักการดังกล่าวจึงเป็นการป้องกันการตีความโดยใช้กฎหมายหลายฉบับที่ทำให้มีการตีความไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ดี การตีความถ้อยคำคำว่า "พื้นที่" ของพระราชบัญญัติแต่ละฉบับกับลักษณะของ "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ก็อาจมีการตีความแตกต่างได้ การระบุเนื้อความตามร่างมาตรา ๓๒ จึงเป็นการขยายความในเรื่อง "หลักการพื้นที่คุ้มครอง" ว่ามิใช่เรื่องหลักการที่มีลักษณะนามธรรมเพียงมิติเดียว แต่มีลักษณะที่เป็นรูปธรรมในด้านการใช้ประโยชน์รูปแบบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากมิติด้านพิธีกรรม เช่น การเป็นพื้นที่ทำกิน พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เช่น การทำแนวป้องกันไฟ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมในข้างต้นสามารถดำเนินการได้ หากเป็นการกระทำภายใต้กติกาและกลไกของการเป็นพื้นที่คุ้มครองอย่างเป็นลำดับ โดยเริ่มต้นจากกระบวนการจัดทำข้อมูล การตรวจสอบพื้นที่ การจัดทำธรรมนูญชุมชน การจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครอง จนไปสู่กระบวนการรับรองพื้นที่คุ้มครองที่ต้องผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการระดับชาติ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะเป็นการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมหารือและหาข้อสรุปร่วมกัน

นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่คุ้มครองฯ จะดำเนินการภายใต้กติกาของ "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (ระดับชาติ)" ที่ต้องให้ความเห็นชอบใน "แผนแม่บทและธรรมนูญ" ของพื้นที่คุ้มครองฯ โดยหลักเกณฑ์ข้างต้นจะเป็นมาตราการกำกับให้กลุ่มชาติพันธุ์ดำเนินการตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น การบัญญัติหลักการตามร่างมาตรา ๓๒ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาเรื่องการตีความและการถูกดำเนินคดี จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักการว่า "หากการกระทำนั้นเป็นไปโดยความสุจริตตามแผนแม่บทและธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองฯจะไม่มีความผิด" โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการระดับชาติ ทั้งนี้ หากมีการกระทำที่เป็นการละเมิดพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ เช่น มีการลุกล้ำเข้าในเขตพื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ได้กำหนดไว้ในแผนพื้นที่คุ้มครอง ก็จะถูกดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติที่มีอยู่ เพราะฉะนั้นในการบัญญัติเนื้อความตามร่างมาตรา ๓๒ จึงเป็นเนื้อความที่ผสานกับพระราชบัญญัติฉบับอื่นที่ใช้บังคับอยู่ก่อน และเป็นการมุ่งคุ้มครองเฉพาะพื้นที่ที่มีความเจาะจง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตและมีการจัดทำแผนร่วมกัน ดังนั้น เมื่อทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการร่วมกันแล้ว มีเพียงความเห็นที่

ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน "เรื่องการใช้ถ้อย" จึงได้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ เพื่อให้ประเด็นดังกล่าวได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบถี่ถ้วนในขั้นต่อไป

๗. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา

จากการรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ทั้งสองช่วง มีประเด็นความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ใน ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นเรื่องคำนิยาม "กลุ่มชาติพันธุ์" (๒) ประเด็นเรื่องสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย และ (๓) ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้นำความเห็นและข้อสังเกตดังกล่าวมาประกอบการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๗.๑ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนการนำเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๑. ปรับแก้ร่างมาตรา ๓ นิยามคำศัพท์ ตัดถ้อยคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" และเพิ่มนิยามความหมาย "พื้นที่คุ้มครอง"

๒. ปรับแก้ร่างมาตรา ๕ วัตถุประสงค์การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเพิ่มเนื้อความในอนุมาตรา (๓) และเพิ่มคำว่า "อนุรักษ์" ในมาตรา (๕) และ (๖)

๓. ปรับแก้ร่างมาตรา ๗ คณะกรรมการ ทำการเพิ่มถ้อยคำ "ปลัดกระทรวงสาธารณสุข" เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และเพิ่มถ้อยคำว่า "ด้านทรัพยากรธรรมชาติ" ในอนุมาตรา (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๔. ปรับแก้ร่างมาตรา ๑๓ หน้าที่รับผิดชอบ ศมส. ปรับเพิ่มอนุมาตราขึ้นใหม่ (๒) อนุมาตราได้แก่ อนุมาตรา (๘) และ (๙)

๕. ปรับแก้ร่างมาตรา ๑๕ คุณสมบัติของสมาชิกสมัชชา โดยปรับปรุงเนื้อความในอนุมาตรา (๓) ทั้งหมด

๖. ปรับแก้ร่างมาตรา ๒๗ วัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเพิ่มอนุมาตราขึ้นหนึ่งอนุมาตราเป็น "อนุมาตรา (๕)"

๗. ปรับแก้เนื้อความในร่างมาตรา ๓๐ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๘. ปรับเพิ่มเนื้อความในร่างมาตรา ๓๓ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๙. ปรับแก้ร่างมาตรา ๓๔ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครอง ปรับแก้เนื้อความในอนุมาตร (๑)

๑๐. ปรับแก้เนื้อความในร่างมาตรา ๓๘ ทั้งหมด

๑๑. ตัดกลไกกรรมการใน "คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด" และ "คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง" ทำให้จำนวนมาตราในร่างพระราชบัญญัติลดลง

๑๒. ปรับแก้รายละเอียดงบประมาณการดำเนินงาน ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะ ๓ ปีแรก

เนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตัดกลไกคณะกรรมการบางประเภทออก ส่งผลให้ต้องปรับเลขมาตราใหม่ทั้งฉบับ ด้วยเหตุนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้แล้วจึงประกอบด้วยสาระสำคัญ ๕ หมวด ๓๙ มาตรา

๗.๒ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในการรับฟังความคิดเห็นระยะที่ ๒ มีการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติตามข้อเสนอแนะของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการปรับลดกลไกคณะกรรมการให้คงเหลือคณะกรรมการตามความจำเป็น (คงเหลือคณะกรรมการเพียง ๒ คณะ คือ ๑. คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๒.คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์) ส่งผลให้งบประมาณในการดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีจำนวนลดลง จากเดิมมีความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (ห้าร้อยล้านบาทถ้วน) เมื่อปรับลดกลไกคณะกรรมการทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ลดลงไปด้วย จึงมีจำนวนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นยอดเงินสุทธิ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (สามร้อยล้านบาทถ้วน)

ทั้งนี้ ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่สอง หลังเสนอเรื่องเข้า ครม. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเนื้อความตามร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ใหม่ โดยคงเหลือเพียงประเด็นเรื่อง "การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒" ประเด็นเดียว ที่มีความเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ได้นำความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ได้จากการรับฟังทั้งสองช่วงดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ด้วยแล้ว

๗.๓ การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้รับความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติไปประกอบการพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้แทนมาชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการได้นำความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย โดยได้มีการปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ และให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวของตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" และ "หน่วยงานของรัฐ" ให้ชัดเจนและครบถ้วนยิ่งขึ้น และตัดนิยามคำว่า "ชุมชน" ออก เนื่องจากมีความหมายเป็นการทั่วไป จึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดนิยามคำนี้ไว้

(๒) มาตรารักษาการ (ร่างมาตรา ๔) กำหนดเพิ่มให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ทำหน้าที่รักษาการร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เนื่องจากกระทรวง การ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์

(๓) หมวด ๑ บททั่วไป

(๓.๑) แก้ไขเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ร่างมาตรา ๕)

(๓.๒) ตัดร่างมาตรา ๖ เดิม ออก เนื่องจากภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ย่อมเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้

(๔) หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๔.๑) กำหนดเพิ่มให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ และกำหนดให้ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง เนื่องจากมีภารกิจเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามข้อสังเกตของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ แทนผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เนื่องจากร่างกฎหมายฉบับนี้มีการใช้อำนาจรัฐในหลายเรื่อง จึงควรกำหนดให้หน่วยงานระดับกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนภารกิจแทนองค์การมหาชน (ร่างมาตรา ๖)

(๔.๒) กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ เพื่อความชัดเจนว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามข้อสังเกต ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ ได้แก้ไขหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น (ร่างมาตรา ๑๐)

(๔.๓) กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เพื่อให้หน่วยงานระดับกระทรวง เป็นผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนภารกิจ และแก้ไขหน้าที่และอำนาจให้สอดคล้องกับภารกิจ (ร่างมาตรา ๑๓) นอกจากนี้ ได้แก้ไขคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการให้เป็นไปตามแนวทางการร่างกฎหมายของสำนักงานฯ

(๕) หมวด ๓ สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

(๕.๑) แก้ไขหน้าที่และอำนาจของสมัชชาให้มีความสอดคล้องกับภารกิจที่ต้องดำเนินการ เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น (ร่างมาตรา ๒๐)

(๒) ตัดคณะกรรมการบริหารสมัชชา (ร่างมาตรา ๒๒ เดิม) ออก เนื่องจาก มีหน้าที่และอำนาจซ้ำซ้อนกับสมัชชา เพื่อมิให้มีการตั้งคณะกรรมการเกินความจำเป็น

(๖) หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

(๖.๑) แก้ไขวัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ ชี้แจงว่า ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดเก็บจะไม่รวมไปถึงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดกลไกหรือมาตรการที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (ร่างมาตรา ๒๒ และร่างมาตรา ๒๕)

(๖.๒) แก้ไขรูปแบบการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นให้แต่งตั้งเป็น "คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์" แทน เพื่อมิให้มีการตั้งคณะกรรมการเกินความจำเป็น และกำหนดเพิ่มให้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะอนุกรรมการดังกล่าว รวมทั้งกำหนดหน้าที่และอำนาจที่ต้อง

ดำเนินการให้สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องดำเนินการ (ร่างมาตรา ๒๓ และร่างมาตรา ๒๖) นอกจากนี้ ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามแนวทาง การร่างกฎหมายของสำนักงานฯ

(๗) หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(๗.๑) กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดให้หน่วยงานระดับกระทรวงเป็นผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนภารกิจตามกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒๗)

(๗.๒) ตัดการกำหนดให้สิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากร ธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์สามารถสืบทอดทางมรดกทางทายาทโดยธรรม ออก ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มีวางหลักให้สิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวเป็นของชุมชน แต่มิได้เป็นของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเฉพาะเจาะจง (ร่างมาตรา ๓๑ (เดิม))

(๗.๓) แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติของประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากเดิมที่กำหนดให้ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น เป็นกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้มีผลเป็นการเพิกถอนพื้นที่อนุรักษ์ที่มีการกำหนดไว้แล้วตามกฎหมายอื่น เพียงแต่ประสงค์ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าวได้ภายใต้ขอบเขตของพื้นที่ที่มีการตกลงร่วมกัน ประกอบกับในปัจจุบันก็ได้มีการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการจัดให้ประชาชนอยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่อนุรักษ์ต่าง ๆ ตามกลไกที่บัญญัติไว้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดิน ทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติ และมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ ใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) ชี้แจง (ร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๒๙)

(๗.๔) ตัดการกำหนดบทยกเว้นความผิด (ร่างมาตรา ๓๒ เดิม) ออก เนื่องจาก ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคกันในทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และอาจมีผลเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือเป็นการสร้างโอกาสทางอ้อมต่อการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่

(๘) บทเฉพาะกาล

(๘.๑) ตัดบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณ ให้ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๖ เดิม) ออก เนื่องจากเป็นเรื่องทางปฏิบัติ ที่หน่วยงานสามารถเสนอขอตั้งงบประมาณเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงบประมาณ ตามภารกิจหรือโครงการที่ได้รับมอบหมายอยู่แล้ว

(๘.๒) ตัดบทเฉพาะกาลที่กำหนดรองรับให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตาม มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตาม บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ตามกฎหมายนี้ไปพลางก่อน เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่า บันทึกข้อตกลงว่าด้วย ความร่วมมือดังกล่าวได้สิ้นอายุแล้ว และเพื่อให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำเนินการเพื่อเข้าสู่ระบบการคุ้มครองตามกฎหมายนี้พร้อมกัน และแม้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้ว ก็ไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์หรือสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองไว้ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๙ เดิม)

ทั้งนี้การปรับแก้การปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีรายละเอียดดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
หลักการ ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	**หลักการ** ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่ม ชาติพันธุ์
เหตุผล โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง ที่มีวิถีระบบการเกษตรแบบพื้นที่สูงและพึ่งพาทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองอยู่ แม้ที่ผ่านมาจะมีนโยบายและมาตราในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ความไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้การกำหนดนโยบายไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยอีกหลายกลุ่มไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่ง	**เหตุผล** โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความคุ้มครองโดยบัญญัติให้ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติ และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้	
หมวดหนึ่ง **บททั่วไป**	
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...."	มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...."
มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป	มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ "กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน "ชุมชน" หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ และได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๓๐ "สมัชชา" หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ "กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม <u>ซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทย</u> และมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ "สมัชชา" หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย "สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย "คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ "กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ "หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ "ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร "ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) "รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ "กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ "หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ <u>องค์การมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</u> หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ "ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร "ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) "รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของตน ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้	มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน
มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชัง เหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (๒) การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย (๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี (๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐ (๕) การจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน	มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครอง<u>ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน รวมถึงมี</u>สิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชัง เหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม (๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสื่อมค่า (๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี (๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน (๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง	(๕) การจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน (๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐ หรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน (๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เท่าที่ไม่เป็นการขัด ต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย
มาตรา ๖ ให้หน่วยงานของรัฐมีภารกิจร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจตามกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะใดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้คำนึงถึงมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามวรรคหนึ่ง	ตัด
หมวดสอง **คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์**	
มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย (๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวง	มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี <u>ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ</u> ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
วัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชา (๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ	ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสภา ความมั่นคงแห่งชาติ และผู้อำนวยการ (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหา จากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมาย การเกษตร การพัฒนาสังคม มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม (๕) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยการสรรหาของสมัชชา (๖) กรรมการผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยการสรรหาจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี การสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกันแต่งตั้งข้าราชการของกระทรวงจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
-	มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๑) มีสัญชาติไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีและไม่เกินเจ็ดสิบปี (๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันไม่ได้	มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสี่ปี เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการ ตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน ในกรณีที่วาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่	กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) เหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้
มาตรา ๙ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (๖) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ	มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๗
มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป	มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๒) ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ (๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ (๔) ประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐ (๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๒ (๖) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างศูนย์กับหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์จัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (๗) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๖ (๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์ (๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (๑๒) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ (๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ <u>(๔) ประกาศกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้</u> (๕) ประกาศ<u>หรือเพิกถอน</u>พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา ๒๙ (๗) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ ในการจัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ (๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ (๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ กลุ่มชาติพันธุ์ (๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ และอำนาจ ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย
มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้	มาตรา ๑๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุม ของคณะกรรมการด้วยโดยอนุโลม

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด วิธีการประชุมและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด	
มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด	
-	มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย การประชุมของคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม
มาตรา ๑๓ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ (๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา (๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม	มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำร่างนโยบายและมาตรการเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ (๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริม วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๓) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชาและคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) ตรวจสอบความสอดคล้องของธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และให้

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็กเยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ (๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา คณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๘) ตรวจสอบความสอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนที่พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการจัดทำธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๔ (๑) (๙) ให้ความเห็นชอบธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๑๐) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา (๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ (๑๒) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย	ความเห็นชอบธรรมนูญดังกล่าว <u>และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ</u> (๖) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา (๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ
หมวด ๓ **สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย**	
มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีการจัดตั้งสมัชชา ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ และการเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด	มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนด วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ <u>ให้มีสมัชชาสมัชชาหนึ่ง เรียกว่า “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย”</u> ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และการเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
มาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้	มาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(ก) คุณสมบัติ (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔ (ข) ลักษณะต้องห้าม (๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง	(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลซึ่งมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔ (๔) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
มาตรา ๑๖ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือกและอาจได้รับการเลือกใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสามวาระติดต่อกันไม่ได้ สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกใหม่จะเข้ารับหน้าที่	มาตรา ๑๖ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือก เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ให้สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกสมาชิกขึ้นใหม่ ในกรณีที่สมาชิกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้สมัชชาประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งสมาชิกแทน
มาตรา ๑๗ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) ครบวาระ (๒) ตาย (๓) ลาออก (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ (๕) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสามครั้งติดต่อกัน (๖) สมัชชามีมติให้พ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ	มาตรา ๑๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ (๔) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสมัชชา สามครั้งติดต่อกัน (๕) สมัชชามีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ
มาตรา ๑๘ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามมาตรา ๑๖ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้น	มาตรา ๑๘ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคล

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้	แทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิก ซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้
มาตรา ๑๙ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิกเพื่อเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการบริหารสมัชชา หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการบริหารสมัชชาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่สมัชชากำหนด ให้มีการประชุมสมัชชาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชชาก็ได้ การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด	มาตรา ๑๙ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิกเพื่อเลือกประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา และเลขานุการสมัชชา การเลือกประธานสมัชชา รองประธานสมัชชา และเลขานุการสมัชชาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สมัชชากำหนด ให้มีการประชุมสมัชชาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็น ประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุมสมัชชาก็ได้ ให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมของสมัชชาด้วยโดยอนุโลม
มาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม (๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ (๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน (๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน	มาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม (๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (๓) เสนอแนะนโยบายและมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ต่อคณะกรรมการ (๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลาย ทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน (๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี (๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ (๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕ (๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ	(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี (๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ (๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับ การดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ (๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ (๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ
มาตรา ๒๑ ให้สมัชชามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้รวมถึงการประชุมสมัชชาระดับกลุ่มชาติพันธุ์ และระดับภูมิภาค ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สมัชชาต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ในการตราข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อยให้สมัชชาคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสตรีด้วย	มาตรา ๒๑ ให้สมัชชามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ในการตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีที่สมัชชา ต้องแต่งตั้งบุคคลไปดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ในการตราข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อยให้สมัชชาคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสตรีด้วย
มาตรา ๒๒ ให้มีคณะกรรมการบริหารสมัชชาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานสมัชชา เป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินสิบห้าคนซึ่งที่ประชุมสมัชชาเลือกจากสมาชิก โดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิภาค เพศ และให้เลขานุการสมัชชาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการบริหารสมัชชา	ตัด
มาตรา ๒๓ ให้นำความในมาตรา ๑๗ มาใช้กับการพ้นจากตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการบริหารสมัชชา และอาจพ้นด้วยกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสมัชชา	ตัด
มาตรา ๒๔ คณะกรรมการบริหารสมัชชามีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารและดำเนินงาน ของสมัชชาให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐ และที่กำหนดในข้อบังคับของสมัชชา	ตัด
มาตรา ๒๕ ให้สมัชชาแต่งตั้งคณะผู้อาวุโส จำนวนไม่เกินยี่สิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่สมัชชาในการ	ตัด

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการดำเนินงานของสมัชชา รวมทั้งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประเด็นปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติในสมัชชาได้ การแต่งตั้งคณะผู้อาวุโสตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ ภูมิภาค และเพศ	
มาตรา ๒๖ ผู้อาวุโส ตามมาตรา ๒๕ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (๑) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (๒) มีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดี (๓) มีความเสียสละและมีจิตอาสา	ตัด
หมวด ๔ **ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์**	
มาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๒๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญ<u>เพื่อประกอบการ</u>พิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมาย ในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญ<u>เพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการประกาศหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่</u>ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลาย ของกลุ่มชาติพันธุ์
มาตรา ๒๘ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย (๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเป็นประธาน (๒) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการศูนย์	มาตรา ๒๓ <u>ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์”</u> ประกอบด้วย (๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเป็นประธานอนุกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๔) กรรมการจำนวนสองคน ซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการบริหารสมัชชา (๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านภาษาและวัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์ ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ	(๒) อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้แทนคณะกรรมการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ (๔) อนุกรรมการผู้แทนสมัชชา จำนวนสองคน ให้ผู้อำนวยการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
-	มาตรา ๒๔ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๒๓ (๓) และ (๔) และการประชุมของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้นำความในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม
มาตรา ๒๙ ให้คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๘ มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๘ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้	มาตรา ๒๕ ให้คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์อาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้
-	มาตรา ๒๖ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการ ของคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิต

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
	และประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ (๑) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา (๒) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (๓) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพ และความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์
หมวด ๕ **พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์**	
มาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ ให้ศูนย์สนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วย เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ	มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจ เชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บท และแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมสนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บท และแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วย เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมเสนอแผนแม่บทและแผนที่ตามวรรคสองต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป
มาตรา ๓๑ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรม	มาตรา ๒๘ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม	กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น <u>โดยต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับพื้นที่ดังกล่าวด้วย</u>
มาตรา ๓๒ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ (๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ (๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น	มาตรา ๒๙ ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นกำหนดด้วย (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๒) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะ ของชุมชน (๓) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลาย ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด <u>ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง</u>

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มาตรา ๓๓ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามวรรคหนึ่งให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๓๐ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกิน หนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการ คนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานกรรมการ บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
-	มาตรา ๓๑ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระและการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการประชุม ของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๐ (๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๒๗

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ (๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน (๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์	(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ (๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน (๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์
บทเฉพาะกาล	
มาตรา ๓๕ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	มาตรา ๓๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) และวรรคสาม เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๖ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
มาตรา ๓๖ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ สำหรับความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้	ตัด
มาตรา ๓๗ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์ได้จัดทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ	มาตรา ๓๔ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดทำไว้ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะอนุกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ
มาตรา ๓๘ ให้ศูนย์ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาตามมาตรา ๑๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	มาตรา ๓๕ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทยตามมาตรา ๑๔ และจัดให้มีการประชุม

ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา	ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ปรับแก้ตามการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
	สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ครั้งแรก ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
มาตรา ๓๙ ให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์” ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๐ ไปพลางก่อน และให้ศูนย์ร่วมกับชุมชนจัดทำแผนแม่บทและธรรมนูญว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	ตัด

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

ภาคผนวก

กระบวนการรับฟังความคิดเห็น
ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

สรุป

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
วันอาทิตย์ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
ณ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

.....

๑.สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

งานวันรวมญาติชาวเล ครั้งที่ ๑๑ จัดขึ้นที่เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล ด้วยเหตุผลที่มีความประสงค์จะสื่อสารสภาพปัญหาในพื้นที่ให้กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในระดับนโยบาย ได้ทราบถึงปัญหาในพื้นที่และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งในการจัดงานครั้งนี้มีความแตกต่างไปจากการจัดงานครั้งอื่น ๆ โดยมีวาระสำคัญในการลงนามในบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการ "ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์" ระหว่าง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง และเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ และมีแนวปฏิบัติที่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ และเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง ซึ่งมีข้อตกลงในการประสานความร่วมมือทั้งสิ้น ๓ ประการ ได้แก่

๑. สนับสนุนและผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม สนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เครือข่ายเข้าถึงการพัฒนาที่อยู่อาศัย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

๒. ส่งเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลบนฐานภูมิปัญญาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการจัดทำแผนแม่บทบริหารจัดการพื้นที่ และการจัดทำกติกาชุมชน เพื่อประกาศเป็น "พื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์"

๓. ส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ให้เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เร่งรัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการสืบทอดวิถีภูมิปัญญาวัฒนธรรม

นอกจากการลงนามเพื่อสร้างความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาแล้ว งานวันรวมญาติชาวเลครั้งนี้ยังถือเป็นพื้นที่แรกที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรและคณะทำงานยกร่างพระราชบัญญัติ ได้นำเจตนารมณ์หลักการ และรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ ชี้แจงให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในงาน โดยการชี้แจงครั้งนี้ได้เปิดพื้นที่ในการรับฟังปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้โดยตรง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ชาวกะเหรี่ยงจากภาคเหนือ ภาคตะวันตก กลุ่มชาติพันธุ์มันนิ จากจังหวัดพัทลุง และชาวเลจากพื้นที่จังหวัดอื่น ได้ร่วมให้ความเห็นและเสนอความ

ต้องการที่ประสงค์ให้ปรากฏใน พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวล คือ เรื่องการเข้าถึงสิทธิและการรับรองสิทธิต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการเน้นย้ำถึงสิทธิในที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และสิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามจารีตประเพณีดั้งเดิม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สิทธิในที่อยู่อาศัย ให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการอยู่อาศัยครอบคลุมทั้งพื้นที่อยู่อาศัยตามฤดูกาล และพื้นที่อยู่อาศัยถาวร โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕

๒) สิทธิในพื้นที่ทำกิน ให้ชาวเลมีสิทธิในที่ทำกินโดยครอบคลุมพื้นที่ทำกินทางทะเลและพื้นที่ทำกินทางเกษตรบนบก โดยเฉพาะการอนุญาตให้ชาวเลสามารถจับปลาและสัตว์น้ำในน่านน้ำระยะใกล้ฝั่งได้ โดยมีข้อเสนอให้มีการทำปะการังเทียมในเขตน้ำลึกระยะไกลออกไปจากฝั่ง จากเดิมที่มีการสร้างแนวปะการังเทียมในเขตน้ำตื้นทำให้ชาวเลไม่สามารถทำประมงบริเวณนั้นได้ จึงเสนอให้มีการทำปะการังเทียมในบริเวณน่านน้ำที่ลึกออกไป เพื่อเพิ่มบริเวณหาปลาที่ปลอดภัยลดความเสี่ยงของการเผชิญกับพายุให้แก่ชาวเล และให้ชาวเลได้มีสิทธิในการเข้าไปจับปลาตามเกาะแก่งต่าง ๆ เพื่อดำรงตามวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๓๗

๓) การมีสิทธิในพื้นที่จิตวิญญาณ (พื้นที่ฝังศพ) ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าไปประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ และสามารถฝังศพได้ในพื้นที่จิตวิญญาณ พื้นที่สุสานได้ตามเดิม ข้อเสนอนี้มีสาเหตุมาจากความเดือดร้อนของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะที่มีปัญหากับผู้ประกอบการ ที่ถือครองกรรมสิทธิเหนือพื้นที่จิตวิญญาณของชาวเล ทำให้ถูกห้ามไม่ให้มีการฝังศพและการเข้าไปยังพื้นที่บริเวณสุสาน (มีเพียงสุสานโต๊ะคีรีเท่านั้นที่เข้าไปได้และอนุญาตให้มีการฝั่งศพเฉพาะลูกหลานสายตรงเท่านั้น) ชาวเลจึงมีความต้องการให้มีการคุ้มครองพื้นที่จิตวิญญาณ เพื่อให้ชาวเลได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามจารีตประเพณีเช่นเดิม โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๓๗

๔) สิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยเงื่อนไขของการอยู่ในพื้นที่อุทยานทำให้ชาวเลไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้ตามเดิม ถูกสั่งห้ามจากเจ้าหน้าที่ จึงมีข้อเสนอว่าอยากให้ชาวเลได้มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากไม้ล้ม (ไม้ที่หักโค่นตามธรรมชาติ) หรือไม้ลอยที่ลอยมาตามน้ำ สำหรับซ่อมแซมบ้านหรือเรือที่ใช้ในการดำรงชีวิต โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕ และร่างมาตรา ๓๗

๕) สิทธิในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ในกรณีของชาวเลมักจะประสบกับโรคน้ำหนีบ จึงอยากให้มีแนวทางในการรักษาเบื้องต้นที่ถูกต้องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะพิการ รวมไปถึง กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอื่นที่มีบัตรเลขศูนย์ ให้พวกเขาสามารถเข้าถึงบริการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึง โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕

๖) การศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หลายพื้นที่มีหลักสูตรท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง หากแต่ยังไม่ได้มีรับรองและการสนับสนุนด้านงบประมาณจากการศึกษาส่วนกลาง จึงมีข้อเสนอให้มีการจัดตั้งกรมหรือกองในการศึกษาดูแลรับผิดชอบเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น และระบบการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์โดยเฉพาะ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ร่าง มาตรา ๕

๗) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนด เห็นชอบ และร่วมวางแนวทางการพัฒนาพื้นที่ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม สร้างประโยชน์ คำนึงถึงวัฒนธรรม และป้องกันผลเสีย

ที่อาจจะกระทบต่อกลุ่มคนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้น โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕

๘) **สิทธิในการเลือกดำรงชีวิตตามวิถีดั้งเดิม** สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตที่กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเลือกดำรงชีวิตในลักษณะใดก็ได้ตามความสมัครใจ โดย พ.ร.บ. จะต้องมีการคุ้มครองด้านที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน อาชีพ การดำรงชีวิต และแนวทางในการดำเนินชีวิตตามวิถีเดิมแก่กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ร่างมาตรา ๕

๙) **บทบาทของสตรี** เนื่องจากสตรีในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานและสะท้อนถึงปัญหาค่อนข้างมาก จึงมีข้อเสนอในเรื่องความเสมอภาคตามหลักสากล เห็นควรให้มีการเพิ่มบทบาทและสัดส่วนของสตรี ให้มีสัดส่วนจำนวนหนึ่งในคณะกรรมการที่ได้จัดตั้งใน พ.ร.บ.ฉบับนี้ เพื่อทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงในการสะท้อนและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหากลุ่มสตรีชาติพันธุ์ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๑๙

๑๐) **การออกกฎหมายหรือระเบียบเฉพาะพื้นที่** เพื่อให้มีความสอดคล้องกับปัญหาในแต่ละพื้นที่ เมื่อมี พ.ร.บ. แล้วอาจจะต้องมีการออกระเบียบหรือประกาศเฉพาะพื้นที่ สำหรับพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างกฎเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดการเคารพต่อวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่สำหรับผู้ประกอบการในพื้นที่บริเวณเชื่อมต่อกับเขตชุมชนชาติพันธุ์ จะต้องมีระเบียบออกมาเพื่อกำหนดสัดส่วนของผู้ประกอบการ กำหนดสัดส่วนภาษี เพื่อนำเงินรายได้ส่วนต่างนั้นกลับมาพัฒนาชุมชนชาติพันธุ์หรือชุมชนใกล้เคียงที่ถูกพัฒนาเป็นพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว

๑๑) **การยกเลิกกฎหมายหรือระเบียบบางประการที่ละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรม** สิทธิของชุมชน โดยเฉพาะกฎหมายของกรมอุทยานฯที่คุ้มครองเพียงต้นไม้และสัตว์ป่า โดยที่ไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่อาศัยและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ

๑๒) **การเพิ่มมาตรการเยียวยากลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐใน พ.ร.บ.ฉบับนี้**

จากการรับฟังความเห็นของร่าง พ.ร.บ.ฯ ในงานวันรวมญาติชาวเลสะท้อนให้เห็นถึงข้อห่วงกังวลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่อวิถีชีวิต ที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และพื้นที่จิตวิญญาณ ซึ่งหลักการในข้างต้นคณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติฯ ได้ทำการเขียนไว้ในร่างมาตราต่าง ๆ แล้ว หากแต่มีประเด็นพิจารณาเพิ่มเติม อาทิ เรื่องมรดกทางวัฒนธรรม ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.๒๕๕๙ และเรื่องการประมง ตาม พ.ร.บ.การประมง พ.ศ.๒๕๕๘

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็นชาวเลต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ในงานวันรวมญาติชาวเล ครั้งที่ ๑๑ ณ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ ๒๙ พ.ย. ๒๕๖๓

.....

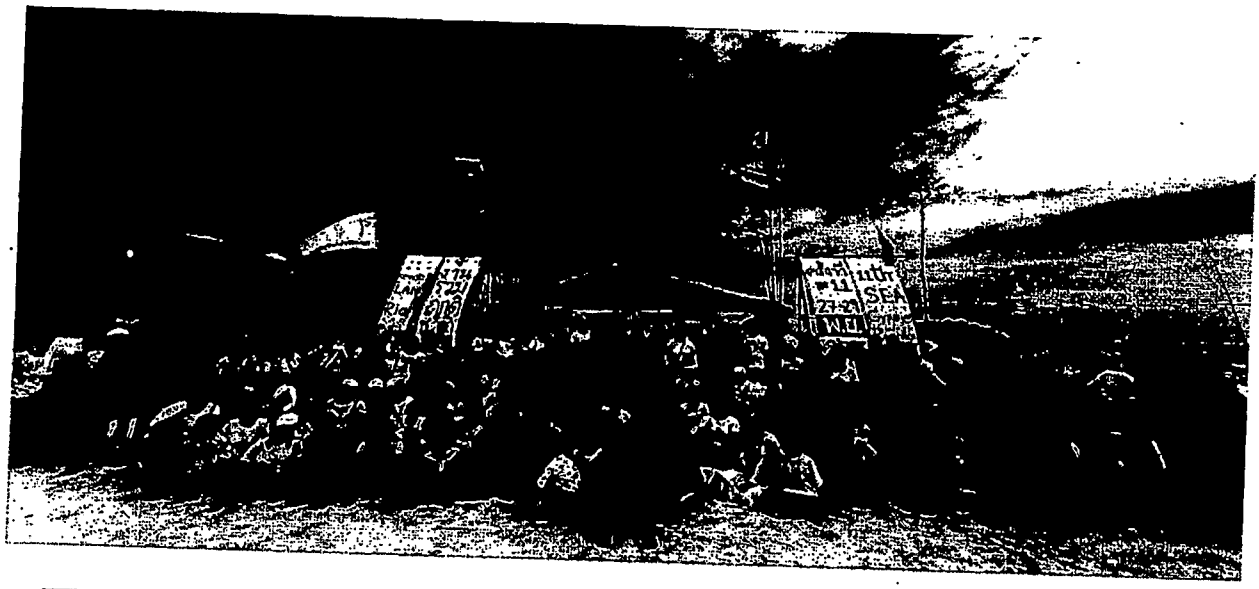

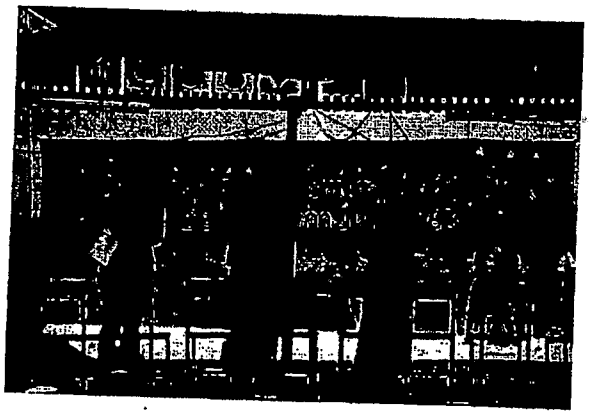

สรุป

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
วันพุธที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๓
ณ ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านภูเหม็น (พุเม้ยง์) ตำบลทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

.....

๑.สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

การรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง (โผล่ว) ในงาน "การสถาปนาพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษชุมชนกะเหรี่ยงบ้านภูเหม็น (พุเม้ยง์)" ณ บ้านภูเหม็น อ.ห้วยคต จ.อุทัยธานี เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๓ โดยชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ได้เสนอความต้องการที่อยากให้ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติ ทั้งสิ้น ๕ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑) **สิทธิในการดำรงวิถีชีวิตตามจารีตประเพณีดั้งเดิมของตน** มีความประสงค์ให้ พ.ร.บ.คุ้มครองวิถีชีวิตที่พึงพาทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นไปตามจารีตประเพณีดั้งเดิม โดยมีข้อห่วงกังวลถึงอุปกรณ์ในการประกอบพิธีกรรม อาทิ พืชสมุนไพร ผักพื้นบ้าน และขี้ผึ้ง ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำเทียนเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ ซึ่งต้องเข้าไปเก็บในบริเวณเขตป่าของอุทยาน ทำให้ชาวบ้านกังวลใจว่าจะไม่สามารถทำการเก็บได้เนื่องจากผิดกฎหมายของอุทยาน โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๕ ร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๗

๒) **สิทธิในการเข้าถึงความหลากหลายทางพันธุ์พืชในพื้นที่อุทยาน** พ.ร.บ.ฉบับนี้จะคุ้มครองชาวบ้านให้สามารถเข้าถึงพืชพรรณที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ สามารถเก็บเพื่อบริโภค เพื่อประกอบพิธีกรรม และใช้ประโยชน์เพื่อสรรพคุณทางยาได้หรือไม่ (พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.๒๕๔๒) โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๗

๓) **สิทธิในการปกป้องพืชไร่และผลทางการเกษตรของตนจากสัตว์ป่า** ด้วย พ.ร.บ.ป่าไม้ และ พ.ร.บ. อุทยานฯ ที่คุ้มครองเพียงต้นไม้และสัตว์ป่าแต่ไม่มีการคุ้มครองกลุ่มคนที่อยู่กับป่า ทำให้เกิดเงื่อนไขมากมายที่กลายมาเป็นข้อจำกัดของคนที่อาศัยอยู่กับป่า ประกอบกับระยะหลังได้มีสัตว์ป่าเข้ามากินผลผลิตก่อให้เกิดความเสียหายทางการเกษตร จึงมีการตั้งของสังเกตว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีแนวทางในการช่วยเหลืออย่างไร หรือชาวบ้านในพื้นที่สามารถกระทำการสิ่งใดเพื่อเป็นการปกป้องพืชไร่ของตนเองไว้ได้บ้าง ซึ่งใน พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ จะกล่าวถึงมาตราการป้องกัน การเผชิญเหตุ หรือมาตราการเยียวยาเมื่อได้ผลกระทบในเรื่องนี้หรือไม่ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๗

๔) **การส่งเสริมในเรื่องของอัตลักษณ์ วัฒนธรรม** ภาษาพูดและเขียน ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีมาตราตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ร่างมาตรา ๓๕ และร่างมาตรา ๓๗

๕) **เรื่องกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร** เสนอให้ทำการศึกษาเรื่องงบประมาณอุดหนุนของกองทุน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นเกษตรกรได้เข้าร่วมกับกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรนี้จำนวนมาก หากแต่กลับมิได้รับการคุ้มครองและสามารถเข้าถึงสิทธิในประโยชน์ต่าง ๆ ได้เท่าที่ควร จึงเสนอให้มีการศึกษาระเบียบและแนวทางในการฟื้นฟูของกองทุน

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
ธันวาคม ๒๕๖๓

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็นของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านภูเหม็น (พุเม้ยง์) ต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ณ บ้านภูเหม็น อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๙ ธ.ค. ๒๕๖๓

.....

ศูนย์

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
การประชุมสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจ
และการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔
ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

.....

ด้วย-ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) ร่วมกับเครือข่ายสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย จัดประชุมสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อทำการสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ๓ ฉบับ ได้แก่ ๑.(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ยกร่างโดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) ๒.(ร่าง) พระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ... ยกร่างโดย สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (สชพ.) และ ๓.(ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ยกร่างโดย คณะกรรมกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร (กมธ.) เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร นั้น

การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหาและหลักการในตัวบทกฎหมาย รวมไปถึงเป็นการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์สมาชิกในสภาชนเผ่าพื้นเมือง ที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ ที่ยกร่างโดย ศมส. ซึ่งการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ๑.สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มากกกว่า ๓๙ กลุ่มชาติพันธุ์ ๒.สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองในระดับพื้นที่ ๓.คณะกรรมการบริหารกิจการสภา ๔.ผู้อาวุโสของสภาชนเผ่าพื้นเมือง ๕.กองเลขานุการสภาชนเผ่าพื้นเมือง ๖.ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนและเครือข่ายภาคประชาสังคม ๗.สื่อมวลชน และ ๘.สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบัดนี้การประชุมได้แล้วเสร็จ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงขอนำเรียนสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการประชุมโดยมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปสาระสำคัญของการประชุม

การประชุมครั้งนี้ถือเป็นเวทีการรับฟังความคิดเห็นและการสร้างความเข้าใจให้แก่ภาคประชาชนพื้นที่แรก จึงมีการจัดแบ่งประเด็นหารือและรับฟังออกเป็น ๒ สองส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการชี้แจงถึงเจตนารมณ์หลักการ และกลไกการทำงานต่าง ๆ ภายใน พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ โดยเน้นการสร้างความเข้าใจในร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมฯ (ศมส.) ซึ่งมีการจัดรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นแบบแบ่งกลุ่มย่อย โดยจัดแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มตามภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ จำแนกได้ ๕ ภูมิภาค ได้แก่ ๑.กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือพื้นที่สูง ๒.ภาคเหนือพื้นที่ราบ ๓.ภาคกลางและภาคตะวันตก ๔.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ๕.ภาคใต้ เพื่อทำการชี้แจงในข้อสังเกตและรับฟังข้อเสนอแนะเบื้องต้นของพื้นที่ จากนั้นเป็นการสรุปข้อสังเกตต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการยกร่างฯ อภิปรายชี้แจงตอบข้อสังเกตและทำการบันทึกข้อเสนอของผู้เข้าร่วมประชุม ส่วนที่สอง เป็นการหารือถึงแนวทางการรับฟังร่างกฎหมายคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... (ศมส.) โดยเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมเสนอแนวทางการจัดเวทีรับฟังกฎหมาย เพื่อให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้

ที่ประชุมได้มีการสรุปถึงความแตกต่างของร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมได้มีการตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ทั้งสิ้น ๕ ประเด็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑.ความแตกต่างของ พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ

องค์ประกอบของ ร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ ๑.ร่าง พ.ร.บ. ฉบับที่ดำเนินการโดย ศมส. ประกอบไปด้วย ๕ หมวด ๑ บทเฉพาะกาล ๔๔ มาตรา ๒.ร่าง พ.ร.บ. ฉบับที่ดำเนินการโดย สชพ. ประกอบไปด้วย ๖ หมวด ๑ บทเฉพาะกาล ๔๐ มาตรา และ ๓.ร่าง พ.ร.บ. ฉบับที่ดำเนินการโดย กมธ. ประกอบไปด้วย ๕ หมวด ๑ บทเฉพาะกาล ๕๕ มาตรา โดย ร่าง พ.ร.บ. ทั้งสามฉบับมีเจตนารมณ์เช่นเดียวกัน คือ ยึดหลักการของการมีส่วนร่วม การส่งเสริม การคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และการสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยร่วมเป็นภาคี อย่างไรก็ตาม ร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ มีความแตกต่างในรายละเอียดของตัวบทกฎหมายบางประการ ดังนี้

๑. **การใช้คำว่า "สภา" หรือ "สมัชชา"** โดย ร่าง พ.ร.บ. ของ สชพ. ใช้คำว่า สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ร่าง พ.ร.บ. กมธ. ใช้คำว่า สภากลุ่มชาติพันธุ์ และ ร่าง พ.ร.บ. ของ ศมส. ใช้คำว่า สมัชชา โดยหลักการแล้วทั้งสองคำมีกลไกการทำงานเช่นเดียวกัน หากแต่จะแตกต่างกันในเรื่องของรูปแบบการจัดตั้งองค์กร

๒. **การจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์** โดยร่าง พ.ร.บ. ของ สชพ. และ กมธ. มีหลักการการจัดทำข้อมูลโดยทั่วไป แต่ในส่วนของ ศมส. ได้มี การกำหนดรูปแบบและแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ หลายด้าน อาทิ เรื่องการพิสูจน์สถานะบุคคล และการจัดพื้นที่คุ้มครอง เป็นต้น

๓. **การกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์** โดย ร่าง พ.ร.บ. ของ ศมส. ได้มีการกำหนดให้มีพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งได้กล่าวถึงสิทธิที่จะได้ใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติ โดยมิต้องยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ แต่ในข้อเท็จจริงและในทางปฏิบัติยังไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐมากนัก

๔. การกำหนดบทลงโทษ มีเพียงในร่างของ กมธ. เท่านั้น

๕. หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักใน พ.ร.บ.

ร่าง พ.ร.บ. ศมส. กำหนดให้กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รับผิดชอบ ร่าง พ.ร.บ. สชพ. กำหนดให้สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองเป็นผู้รับผิดชอบ และ ร่าง พ.ร.บ. กมธ. กำหนดให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รับผิดชอบ

๒.ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม ๕ ประเด็นหลัก คือ

๒.๑ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องการเลือกใช้ "ถ้อยคำ" และ "การนิยามคำศัพท์"

๑.๑ การใช้นิยามคำศัพท์ของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" และ "ชนเผ่าพื้นเมือง"

๑) ข้อสังเกตเรื่องการเลือกใช้นิยามศัพท์ระหว่างคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" และ "ชนเผ่าพื้นเมือง" ว่าสองคำมีความหมายแตกต่างกันอย่างไร มีนัยยะของการเลือกใช้คำอย่างไร และสามารถใช้พร้อมกันทั้งสองคำ "กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ได้หรือไม่

๒) ข้อสังเกตเรื่องการนิยามความหมายของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ในร่างมาตรา ๓ เนื้อความว่า "หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง" ในส่วนนี้ เห็นควรให้มีการนำเนื้อความของ พ.ร.บ.สภาชนเผ่าพื้นเมืองฯ ร่างมาตรา ๓ "ชนเผ่าพื้นเมือง" มาบูรณาการในการให้ความหมายของคำนิยาม โดยมีการเสนอแนะให้เพิ่มเนื้อความ ได้แก่ ๑. การอยู่อาศัยในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่ เนื่องจากมีบางกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการเคลื่อนย้ายจากพื้นที่ป่ามาดำรงชีพในพื้นที่เมือง ๒. การมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับทรัพยากรในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวจีน ชาวมุสลิม และ ๓. การมิได้เป็นกลุ่มครอบงำทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยอภิปรายว่าเป็นความหมายครอบคลุมและบ่งชี้ถึงความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองมากกว่า

๓) ประเด็นเรื่องความเหมาะสมของการเลือกใช้คำนิยามเพื่อสื่อความหมาย ที่ประชุมได้เล็งเห็น ถึงความเหมาะสมของการใช้คำศัพท์ที่สามารถสื่อความหมายได้ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ประเทศไทย ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะต่อคณะทำงานยกร่างเพิ่มเติมว่า ให้มีการพิจารณาถึงความเหมาะสมของความหมายและความเหมาะสมของการผลักดัน พ.ร.บ. ให้เกิดการบังคับใช้ โดยมีทัศนะที่เปิดกว้างต่อการเลือกใช้คำอื่นที่นอกเหนือจากคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองได้ ถ้าหากสามารถใช้คำว่าชนเผ่าพื้นเมืองได้ ในนำนิยามของ พ.ร.บ.ชนเผ่าพื้นเมืองมาปรับใช้

๑.๒ การใช้นิยามคำศัพท์ของคำว่า "สมัชชา" และ "สภา" ที่ประชุมมีความเห็นต่อเรื่องการใช้ว่า "สมัชชา" และ "สภา" แบ่งออกเป็นสองความเห็น คือ

๑) ความเห็นที่หนึ่ง ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นควรให้ใช้คำว่า "สภา" โดยเห็นว่าสภาเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของชนเผ่าพื้นเมือง ประกอบกับการบ่งชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับร่าง พ.ร.บ. สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย โดยมีการอภิปรายว่าการจัดตั้งองค์กรในรูปแบบของสภา จะทำให้สมาชิกมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่การดำเนินงานและมีรูปแบบการบริหารจัดการแบบ "ฉันทามติหรือฉันทานุมัติ" ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ชัดเจนมากกว่าการจัดตั้งในรูปแบบ "สมัชชา"

๒) ความเห็นที่สอง เสนอให้เลือกใช้คำที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ โดยให้ยึดหลักการในบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานของ "สภาชนเผ่าพื้นเมือง" ไว้ ซึ่งเห็นชอบถึงกลไกการทำงานในระดับจังหวัดและระดับประเด็นตามร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ (ศมส.)

๑.๓ เห็นชอบเพิ่มคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง "พหุวัฒนธรรม" และ "พหุชาติพันธุ์"

๒.๒ ข้อสังเกตเรื่องกลไกคณะกรรมการในร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ (ศมส.)

๑) ประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการมีกลไกคณะกรรมการระดับชาติ ตามความในร่างมาตรา ๗ ที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับกลไกคณะกรรมการของ พ.ร.บ. ทั้งสามฉบับ โดยได้ตั้งข้อสังเกตว่ามีเพียงร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ ศมส. เท่านั้น ที่มีกลไกคณะกรรมการระดับชาติโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งมีข้อสังเกตว่าการมีคณะกรรมการชุดนี้จะส่งผลดีหรือส่งผลเสียต่อกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร

๒) ประเด็นเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด ร่างมาตรา ๑๓ โดยมีการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบเป็นกรรมการและเลขานุการ ๒ กระทรวง คือ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งในประเด็นนี้ที่ประชุมได้พิจารณาถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของหน่วยงาน ประกอบกับพันธกิจและแนวนโยบายของทั้งสองหน่วยงาน ซึ่งทำให้เห็นถึงบทบาท ภารกิจ และเป้าประสงค์ของการดำเนินงานที่ค่อนข้างแตกต่างกัน จึงมีข้อห่วงกังวลถึงกลไกการ

คุ้มครองและการแก้ไขปัญหาภายใน พ.ร.บ. ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองหน่วยงานอาจจะไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ในคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด ตามเนื้อความในร่างมาตรา ๑๓ อนุมาตรา (๔) ที่มีการกำหนดไว้ไม่เกิน ๓ คน ในข้อเท็จจริงแต่ละจังหวัดจะมีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายกลุ่มและจำนวนมากน้อยไม่เท่ากัน กรณีเช่นนี้สมัชชาที่มีอำนาจในการเสนอตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์จะมีแนวทางในการบริการจัดการอย่าง

๔) ข้อสังเกตในประเด็นเกี่ยวกับกลไกการปฏิบัติงานระดับพื้นที่ พบว่ากลไกเหล่านั้นทำให้เกิดปัญหาและความซับซ้อนของระบบ ซึ่งใน พ.ร.บ. ฉบับนี้จะสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาในลักษณะดังกล่าวได้อย่างไร

๕) เสนอให้มีการพิจารณาเพิ่มสัดส่วนของผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในกลไกระดับต่าง ๆ โดยให้มีการกำหนดสัดส่วนของหญิงชายให้ชัดเจน

๖) เสนอให้มีการกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการระดับต่าง ๆ ให้ชัดเจน

๗) เสนอให้มีการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในเรื่องต่าง ๆ ให้เหมาะสม อาทิ เพิ่มบทบาทของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๘) เสนอให้มีการเพิ่มหน้าที่และอำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับเรื่องร้องเรียน

๒.๓ ข้อสังเกตเรื่องการขัดแย้งกันทางกฎหมายที่มีการบังคับใช้ในพื้นที่ ปัญหาเรื่องพื้นที่ซ้อนทับในกรณีเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยตามแนวทางการคุ้มครองพื้นที่วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ หมวด ๕

๑) ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการขัดกันทางกฎหมายระหว่างร่าง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯ ฉบับนี้ กับกฎหมายของกระทรวงทรัพยากรฯ กรมอุทยาน และกรมป่าไม้ ในทางปฏิบัติพบเจ้าหน้าที่ยังมีการจับกุมชาวบ้าน และมีการกันเขตพื้นที่โดยที่ไม่แจ้งแก่ชาวบ้านก่อนล้วงหน้า จึงมีข้อห่วงกังวลว่าในภายภาคหน้าจะมีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก เนื่องจากมีอัตราการเกิดภายในเพิ่มขึ้นแต่ถูกจำกัดเรื่องที่ดินที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมฯฉบับนี้จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร

๒) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ดำเนินงานโครงการสำรวจการครอบครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) โดยได้ทำการสำรวจชุมชนและยึดถือหลักการที่ว่าด้วยการให้ชุมชนสามารถถือครองที่ดินได้เพียง ๒๐ ปี ปฏิบัติการนี้มีส่วนเชื่อมโยงกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้หรือไม่อย่างไร และหรือ พ.ร.บ.ฉบับนี้ส่งผลได้บ้างต่อโครงการนี้

๓) พ.ร.บ. ฉบับนี้จะสามารถครอบคลุมถึงการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ในพื้นที่อุทยานฯ และพื้นที่ห่างไกลได้หรือไม่

๔) ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนกันในการใช้ประโยชน์ที่ดินและแม่น้ำระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์กับชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง และกลุ่มชาติพันธุ์กับนักท่องเที่ยว จะมีการบริหารจัดการอย่างไร

๒.๔ ข้อสังเกตต่อประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม

๑) เสนอให้มีการเพิ่มเนื้อความที่ครอบคลุมถึงศักดิ์ศรีชาติพันธุ์ สิทธิขั้นพื้นฐาน และการนิรโทษกรรม เนื่องจากพื้นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์มักประสบปัญหาคดีความเรื่องการบุกรุกพื้นที่

ทั้ง ๆ ที่พื้นที่บริเวณนั้นเป็นที่อยู่และทำกินมาตั้งแต่ต้น จึงเห็นควรให้มีการนิโทษกรรมในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์ถูกฟ้องดำเนินคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และพื้นที่จิตวิญญาณ

๒) ข้อเสนอต่อมาตรา ๓๖ เนื้อความว่า *"ให้ประชาชนและชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่ธรรมนูญกำหนด"* ในมาตรานี้เห็นชอบให้มีการขยายเนื้อความให้มีความครอบคลุมถึง "ภูเขาและพื้นที่ทางทะเล"

๓) การจัดทำธรรมนูญชุมชน มีข้อสังเกตในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยพื้นที่ผสมผสานกับบุคคลที่มิใช่กลุ่มชาติพันธุ์ หรือมีหลาย ๆ ชุมชนที่ใช้พื้นที่ทับซ้อนกัน จะมีมาตราการหรือการบริหารจัดการอย่างไร โดยมีข้อเสนอให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ให้ชัดเจน

๔) ในกรณีที่พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์ หากแต่ยังมิได้ถูกประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามหมวด ๕ จะสามารถกระทำการหรือได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๓๗ ได้หรือไม่

๒.๕ ข้อเสนอต่อประเด็นเรื่องการศึกษา

๑) เห็นควรให้มีการเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการศึกษา หลักสูตรภาษาชาติพันธุ์และหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเสนอให้มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนขั้นพื้นฐานในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในวิถีของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมไปถึงให้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในสถานศึกษาด้วย

๒) เห็นควรให้มีการกำหนดสิทธิพิเศษด้านการศึกษาให้กับเด็กและยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์

๓.การดำเนินงานขับเคลื่อนและการรับฟังความคิดเห็นร่างพ.ร.บ.ฯ ในระยะต่อไป

จากการหารือร่วมระหว่าง ศมส. และสภาชนเผ่าพื้นเมือง ที่ประชุมได้ลงมติให้มีการจัดเวทีรับฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในระดับในภูมิภาคทั้ง ๕ ภูมิภาค และในระดับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยมีแผนงานขับเคลื่อน ๓ แผนงาน ดังนี้

๑. แผนการเปิดเวทีรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่และภูมิภาค ซึ่งจะมีทั้งการรับฟังความเห็นในเวทีระดับภูมิภาค โดยเป็นไปตามภูมิศาสตร์ที่กำหนดร่วมกัน คือ ๕ ภูมิภาค และเวทีย่อยแต่ละพื้นที่รวมประมาณ ๑๐ พื้นที่ ได้แก่ ๑.ภาคเหนือพื้นที่สูง ๒.ภาคเหนือพื้นราบ ๓.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔.ภาคกลางและตะวันตก และ ๕.ภาคใต้ และเวทีย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าและม้ง โดยพื้นที่อื่น ๆ จะทำการพิจารณาตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานและจำนวนประชากรในพื้นที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ

๒. แผนการขับเคลื่อนในระดับนโยบายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา โดยการทำงานกับสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมาธิการ และการสร้างความเข้าใจกับส่วนราชการ ๔ หน่วยงาน ประกอบด้วย ๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๓) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และ ๔) กระทรวงวัฒนธรรม

๓. แผนการสื่อสารความเข้าใจกับสาธารณะและการสร้างกระแสสังคม โดยการจัดทำสื่อภาพเคลื่อนไหว (animation) และแผ่นพับในภาษาท้องถิ่นหรือภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ทั่วถึงทุกพื้นที่

๒.ความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมโดยละเอียด

ความเห็นที่ ๑ นายเกรียงไกร นำเสนอประเด็นชวนคิด ใน ๔ ส่วน คือ (๑) หลักการสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (๒) การกำหนดกลไกต่าง ๆ มิได้มีนัยแสดงถึงการปกครองตนเองแบบแบ่งแยก แต่เป็นการใช้กลไกในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต (๓) การดำเนินการใด ๆ มิได้เป็นไปเพื่อการมีลักษณะจำเพาะ หรือมีการยกเว้น หรือการปฏิบัติที่ทำให้เหนือ หรือผิดแผกต่างไปจากอื่น ๆ แต่เป็นการทำเพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่จริง และ (๔) การกำหนดนิยาม/คำ ความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งคำว่า "ชาติพันธุ์" และ "ชนเผ่าพื้นเมือง"

ความเห็นที่ ๒ นายเคน นำเสนอความเห็น การเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับคุณความงาม/คุณูปการของการมีกลุ่มชาติพันธุ์/ชนเผ่าพื้นเมือง

ความเห็นที่ ๓ นายวุฒิ นำเสนอความเห็นในส่วนเริ่มต้นของการนำเสนอความเป็นมา ควรเน้นที่ลักษณะการทำให้เห็น ลด หรือละลายมายาคติ เจตนารมณ์ และการเขียน อาทิ ร่างฯ ของ ศมส. เริ่มจากการนำเสนอวิถีดั้งเดิม ในขณะที่ ร่างฯ ของ กมธ. เน้นการทำให้เห็นความหลากหลาย เป็นสำคัญ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับหน่วยงาน หรือกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความเห็นที่ ๔ นายมานพ และ นายณัฐพล นำเสนอความเห็นในส่วนการดำเนินการพัฒนากฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องของสภาผู้แทนราษฎร โดยมีการนำเสนอรายงานจากกลไกต่าง ๆ ทั้ง คณะกรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการ รวมถึงกลไกสามัญ และวิสามัญต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมสถานการณ์ ความห่วงใย หรือความกังวลต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ กระบวนการทำงานในการนำเสนอร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ เป็นส่วนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เปรียบเทียบ และนำไปสู่การปรับปรุงต่าง ๆ จนสามารถสกัดเป็นร่างฯ ที่ได้รับการยอมรับ และนำเสนอไปตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามขั้นตอนการดำเนินการออกกฎหมายจะใช้ร่างของรัฐ (ดำเนินการและพัฒนาโดย ศมส.) เป็นหลัก ในขณะที่มีร่างเทียบเคียง ซึ่งหากมีกระบวนการยื่นเรื่องนำเสนอกับกลไกอื่น ๆ (อาทิ พรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล) อาจจะเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการดำเนินการ

ความเห็นที่ ๕ นายวิทวัส นำเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ร่าง พ.ร.บ.ฯ ที่พัฒนาและจัดทำโดย ศมส. เป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนาจากกระบวนการเคลื่อนไหว หรือการดำเนินการของภาคประชาชน หรือภาคประชาสังคม

ความเห็นที่ ๖ นายสุรินทร์ นำเสนอเพิ่มเติม ในส่วนร่างมาตรา ๓๒ (๔) ของ ร่าง พ.ร.บ. ที่พัฒนาและจัดทำโดย ศมส. ในส่วนของการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ "เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนด" เพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมืองและการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งในส่วนนี้ หากนำมาพิจารณาและเชื่อมโยงกับประเด็นการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบัน อาจจะใช้ในส่วนของการแก้ไขปัญหา หรือการจัดการข้อพิพาทที่ดินและป่า แต่ควรปรับเปลี่ยนเป็น "เพื่อการแสดงสิทธิในการถือครอง และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน" เนื่องจากลักษณะการออกกฎหมาย หรือการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ (ตั้งแต่ปี ๒๔๘๔ เป็นต้นมา) เป็นลักษณะของการกำหนดการออกเอกสารสิทธิ์จากการแจ้งการถือครองหรือการทำกินเป็นสำคัญ แต่มิได้แสดงสิทธิในการทำกินหรือการถือครองตามวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์/ชนเผ่าพื้นเมือง

ความเห็นที่ ๗ นายอภินันท์ (๑) "ชนเผ่าพื้นเมือง หรือชนดั้งเดิม" ว่า (๑.๑) การสะท้อนนัยยะของการมีประชาชน หรือกลุ่มคนในพื้นที่ใด ๆ ก่อนการประกาศเป็นรัฐชาติ ซึ่งในส่วนของงานศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ทำให้เห็นว่า รัฐไทยไม่มีชนกลุ่มใดที่มีสถานะเป็นชนเผ่าพื้นเมืองหรือชนดั้งเดิม เนื่องจากไม่พบ

หลักฐานชัดเจนว่า มีการถือครองของกลุ่มชนใดมาก่อน และ (๑.๒) ความจำเป็นต้องทำความเข้าใจที่เหมาะสม คือ การพิจารณาว่าจะดำเนินการ หรือเสนอให้เห็น "แนวทางร่วมกัน" ซึ่งคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างสมดุล และการต้องปะทะกับอุดมการณ์รัฐชาติ หรือชาตินิยม และ

(๒) ร่าง พ.ร.บ.ฯ ที่ ศมส. นำเสนอให้เห็นลักษณะการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม (primitive society) เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะการพึ่งพิง และใช้ทรัพยากรเพื่อการหาอยู่หากิน และการดำรงชีวิตแบบยั่งยืน ในขณะที่จำเป็นต้องสื่อสารสร้างความเข้าใจ แก้ไขความเข้าใจหรือความผิดที่ผิดพลาด (มายาคติ) ทั้งในระดับสังคมทั่วไป ระดับกลุ่มชุมชน และระดับบุคคล ซึ่งส่วนนี้ จะทำให้เห็นแนวทางในการขับเคลื่อนต่าง ๆ ร่วมกัน

(๓) การดำเนินการที่จะไปหลังจากนี้ คือ การติดตามหลักการ เจตนารมณ์ หรือข้อบัญญัติที่เห็นพ้องร่วมกัน ในการตรากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความเห็นที่ ๘ นายศักดิ์ดา การกำหนดนิยาม "ชนเผ่าพื้นเมือง" เป็นส่วนที่เกิดจากการนำเสนอตัวตนและกำหนดตนเอง การเลือกใช้คำในภาษาไทย คือ ชนเผ่าพื้นเมือง โดยพยายามหาคำที่เทียบเคียงกับคำสากล คือ

(๑) "Indigenous peoples" แต่ในส่วนของ "ชนเผ่าพื้นเมือง" ตามบริบทของการเลือกใช้ในสังคมไทย มีพัฒนาการมาจากทั้งคำว่า "ชนเผ่า" หรือ "ชนพื้นเมือง" ซึ่งอาจจะถอดความคิดเบื้องหลังโดยไม่ได้แสดงนัยหรือโยงกับการเป็นผู้อยู่ได้ หรือถูกล่าอาณานิคมแต่อย่างใด

(๒) คุณูปการของร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ คือ การสร้าง หรือกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนขยายเพิ่มเติมจากบทบัญญัติ หรือหลักการใหญ่ ๆ ที่มีอยู่ทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพันธกรณี/สนธิสัญญาหลักต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความเห็นที่ ๙ นางสุนี (๑) กระบวนการพัฒนา จัดทำ และขับเคลื่อนร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ มีกระบวนการที่ดีในส่วนของการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยใน พ.ร.บ.ฯ ฉบับ สชพ. มีการนำเสนอตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมา และมีการทำกระบวนการกับกลไกต่าง ๆ (อาทิ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย) และการดำเนินการทำข้อเสนอผ่านกลไกรัฐบาล จนทำให้เกิดการพัฒนาและจัดทำอีก ๒ ร่าง ทั้งในส่วนที่ดำเนินการและพัฒนาโดย ศมส. และโดย กมธ. ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนา การเปรียบเทียบ โดยในส่วนที่เห็นทั้ง ๓ ร่าง คือ การมีคำว่า "สภาฯ" และ "กลไก" ที่กำหนดด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ในขณะที่ ยังจำเป็นต้องติดตาม ทำความเข้าใจในทุกกระบวนการเพื่อมิให้เนื้อหาสาระตกหล่น ต่าง ๆ ที่จำเป็น หรือสำคัญ ถูกตัด หรือลดทอน (๒) กระบวนการยื่น ร่าง.พ.ร.บ. ฉบับ สชพ. ยังคงต้องดำเนินการต่อ โดยหารายชื่อเพิ่มเติมตามที่กำหนดเป้าหมาย ๑๕,๐๐๐ ราย และนำเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

ความเห็นที่ ๑๐ นายชูพินิจ (๑) จากการศึกษา หรือสำรวจข้อเท็จจริงทั้งหมดที่ผ่านมา ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมือง เฉกเช่นกับบริบทของการเมืองในสังคมโลกที่ในช่วงประมาณ ๒๐ ปีที่ผ่านมา มักจะไม่ได้มีกฎหมาย หรือนโยบายใด ๆ ที่เกี่ยวกับความเป็นชนพื้นเมืองมากนัก แต่ในหลาย ๆ ประเทศ ที่มีการทบทวนประวัติศาสตร์ เขตแดน หรือการพัฒนารัฐชาติ รวมถึงการทบทวนกลุ่มที่มีอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทำให้เกิดการสร้างคำที่เป็นกลาง (generic) ในการเรียกขาน ซึ่งในการนำเสนอในการประชุมสหประชาชาติ (นิยามจากการนำเสนอของ Martinez Cobo) มีการนำคำว่า "indigenous peoples" มาปรับใช้ ซึ่งในส่วนของประเทศไทย ใช้คำว่า "ชนพื้นเมือง" แม้จะเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ แต่รัฐพึงคิด และทบทวน อาทิ ในประเทศไทยมีกลุ่มวัฒนธรรมที่มิใช่กลุ่มครอบงำ หรือถูกครอบงำทางสังคม อาทิ มลาบรี หรือมันนิ ในขณะที่การพิจารณาตรา/บัญญัติกฎหมายของไทย กลับมองข้าม

การมีอยู่ของประชากรหรือกลุ่มคนในลักษณะดังกล่าว แต่กลับเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้ และที่ดิน) เป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดการคุกคามในหลาย ๆ รูปแบบ มองข้ามข้อเท็จจริงในลักษณะดังกล่าว และส่งผลกระทบมาถึงการรับรองสถานะบุคคล รวมถึงการพิจารณาสัญชาติไทย

(๒) ร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๓ ฉบับ มีส่วนที่เทียบเคียง คือ

(๒.๑) มีการกล่าวโยงถึง พันธกรณี/ตราสารระหว่างประเทศ (แต่อยู่ในส่วนที่ต่างกัน) โดยครอบคลุมประเด็นส่งเสริมและคุ้มครอง แต่ในประเทศไทยยังไม่มีมิติของการคุ้มครอง

(๒.๒) การใช้คำว่า "สภา" (สพช. และ กมธ. ใช้คำนี้) "สมัชชา" (ศมส. ใช้) ซึ่งเป็นกลไกในการทำงาน แต่ในส่วนของร่างฯ สชพ. มีการกำหนด บทบาทหน้าที่ของสมาชิก

(๒.๓) มีการกล่าวถึงการจัดทำฐานข้อมูลต่าง ๆ โดยทั่วไป แต่ในส่วนของ ศมส. กำหนดรูปแบบและแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมาย เพื่อเป็นการปรับปรุง ติดตามพลวัตการเปลี่ยนแปลง และสามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินการได้ชัดเจน และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

(๒.๔) ร่างฯ ศมส. กำหนดให้มีการกำหนดพื้นที่ดูแลหรือคุ้มครองทางวัฒนธรรม ซึ่งมีการดูแลไปถึงระบบสิทธิที่ได้รับการดูแล คุ้มครอง ทั้งการใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ หรืออื่น ๆ โดยไม่ต้องไปยกเลิก หรือแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ [แต่ในข้อเท็จจริงยังมีการต่อต้าน หรือไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานรัฐมากนัก เนื่องจากยังคงใช้อำนาจ หรือปฏิบัติตามกฎหมายที่หน่วยงานนั้น ๆ เป็นผู้รักษาการณ์กฎหมายอยู่เป็นสำคัญ

(๒.๕) ร่างฯ ทั้ง ๓ ฉบับ เน้นที่การจัดการตนเอง (self-governance) เป็นสำคัญ

(๒.๖) ร่างฯ ของ กมธ. มีการกำหนดบทลงโทษ

(๒.๗) ร่างฯ ทั้ง ๓ ฉบับ มีบทเฉพาะกาลกำหนดให้มีการดำเนินการของ สพช. ไปพลาง ๆ ก่อน จนกว่าจะมีการกำหนด หรือตั้งกลไกตามกฎหมาย

ความเห็นที่ ๑๑ นายวิวัฒน์ และนายเกรียงไกร มีความเห็นในการเน้นย้ำกระบวนการคิด และมีความส่วนร่วมอย่างจริงจังของสภาชนเผ่าฯ โดยขอให้นำความเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปปรับ หรือพิจารณาร่วมกัน และให้ความสำคัญกับข้อเสนอในประเด็นหลัก ๆ อาทิ ชนเผ่าพื้นเมือง สภา และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการถกเถียงและนำไปสู่การทำความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งการพิจารณาให้ความสำคัญกับสัดส่วนของผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองอยู่ในกลไกต่าง ๆ

ความเห็นที่ ๑๒ นายไวยิ่ง มีความเห็นในการให้ความสำคัญกับการใช้คำเรียกตามที่สภาชนเผ่าฯ โดยเฉพาะคำว่า "สภา" และระบบการบริหารจัดการที่ใช้คำว่า "ฉันทามติ หรือฉันทานุมัติ"

ความเห็นที่ ๑๓ นางสาวชุติมา และนายปณัทชัย มีความเห็นว่า การรับฟังความคิดเห็นควรมีกระบวนการย่อหรือนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่าย และทำเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการทำความเข้าใจ

ความเห็นที่ ๑๔ ดร.ประหยัด มีความเห็นว่า แกนนำหรือสมาชิกของสภาชนเผ่าฯ ควรทำความเข้าใจเนื้อหาจริง ๆ ในการทำงานของ ร่าง พ.ร.บ.ฯ และนำไปขยายผลกับสมาชิกอย่างจริงจัง

ความเห็นที่ ๑๕ นายสุพจน์ มีความเห็นว่า การดำเนินการใด ๆ ทั้งการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯและการขับเคลื่อน ควรคำนึงถึงการรักษาอัตลักษณ์ ตัวตนของเครือข่ายชนเผ่าฯ

ความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมจากการแบ่งกลุ่มย่อยระดับภาค ๕ กลุ่ม

๑.กลุ่มย่อยภาคเหนือพื้นที่สูง มีผู้เข้าร่วม ๓๕ คน มีความเห็น ทั้งสิ้น ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. ชื่อพระราชบัญญัติ ชนเผ่าพื้นเมืองมีความเห็นด้วยกับชื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

๒. นิยาม กลุ่มชาติพันธุ์ เห็นควรให้ร่างพระราชบัญญัติของศูนย์ฯ นำเอาเนื้อความคำนิยามคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ในร่างของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศมาบูรณาการให้เกิดความสมบูรณ์ ทั้งนี้ มีข้อเสนอให้เพิ่มประเด็น ๑) การอยู่อาศัยในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่มาประกอบคำนาม เนื่องจากมีบางกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการเคลื่อนย้ายจากพื้นที่ป่ามาดำรงชีพในพื้นที่เมือง ๒) การมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ชาวจีน ชาวมุสลิม และ ๓) การมิได้เป็นกลุ่มครอบงำทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม

ทั้งนี้ ในประเด็นคำนิยาม มีผู้เข้าร่วมประชุมบางส่วนมีข้อเสนอให้พิจารณาถึงโอกาสที่จะสามารถทำให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ถูกบังคับใช้ หากมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดการยอมรับจากหน่วยงานรัฐก็สามารถเปิดกว้างรับคำอื่นที่นอกเหนือจากคำว่า ชนเผ่าพื้นเมืองได้

๓. "สมัชชา" กับ "สภา"

เวทีการประชุมกลุ่มย่อยมีมติให้ใช้คำว่า "สภา" เพื่อให้มีความเชื่อมโยงกับร่างของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย อีกทั้งมองว่า บทบาทของสภาเป็นองค์กรที่มีบทบาทมากกว่าการเป็นสมัชชาที่ทำหน้าที่เป็นเพียงที่ประชุมถกเถียงในประเด็นต่างๆ และยุติในวงประชุมนั้น โดยไม่มีการขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์

๔. กลไกอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

๔.๑ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เวทีการประชุมกลุ่มย่อยได้มีการเปรียบเทียบความแตกต่างของกลไกข้างต้น มีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยไม่มีกลไกดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากร่างพระราชบัญญัติฯ (ฉบับคณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร) และ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ฉบับที่ดำเนินการโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร) ความแตกต่างข้างต้นจึงนำมาสู่การตั้งข้อสังเกตในประเด็นจุดอ่อน จุดแข็ง รวมทั้งข้อดีและข้อเสียของการมีคณะกรรมการระดับชาติ

๔.๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด มีความเห็น ให้คงความยืดหยุ่นกลไกกรรมการและเลขานุการระหว่างผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เนื่องจากการทำงานของทั้งสองหน่วยงานมีจุดอ่อนและจุดแข็งที่แตกต่างกันตามบริบทเฉพาะพื้นที่

ทั้งนี้ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับในประเด็นสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ในคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด จำนวน ๓ คน ในกรณีที่แต่ละจังหวัดมีจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์มากน้อยแตกต่างกัน สมัชชาจะดำเนินการอย่างไร

๕. ร่างมาตรา ๕ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อเสนอให้นำเนื้อความในหมวดการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... (ฉบับคณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร) มาบูรณาการ ในมาตรา ๔ และ หมวด ๕ ในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ฉบับดำเนินการโดย ศมส.)

๒.กลุ่มย่อยภาคเหนือพื้นราบ

๑.ความห่วงกังวล

๑.๑ เมื่อ พ.ร.บ. ฉบับนี้เสร็จจะคุ้มครองพื้นที่ตาม พ.ร.บ. อุทยาน และ กระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้หรือไม่

๑.๒ พ.ร.บ. ฉบับนี้จะครอบคลุมถึงพื้นที่หมู่บ้านที่ไม่มีไฟฟ้า การพัฒนา ถนน ในชนบทได้หรือไม่ เช่น กรณีในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น ตำบลห้วยปูลิง (เรื่องไฟฟ้า) หมู่บ้านแม่สวยอู้ ย่อมบ้านห้วยเสือเฒ่า (ไม่มีไฟฟ้า ถนน) บ้านห้วยแก้วล่าง ต.ผาป่อง (อยู่ในเขตป่าสงวน)

๒. คำถาม

๒.๑ ตามความในร่างมาตรา ๓๗ หากพื้นที่นั้นยังมิได้ประกาศเป็นเขตคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จะได้รับการคุ้มครองตามเนื้อความในร่างมาตรา ๓๗ หรือไม่

๒.๒ กรณีเรื่องของที่ดิน

๑) การทำรังวัดของกระทรวงทรัพยากรฯ ไม่เป็นไปตามการใช้ประโยชน์จริงของชาวบ้าน จึงมีข้อห่วงกังวลว่าในภายภาคหน้าที่ดินทำกินจะไม่เพียงพอต่อความต้องต้องการของสมาชิกภายในที่มีการขยายเพิ่มขึ้น

๒) หากกฎหมายมีการขัดกันทางกฎหมายของกระทรวงทรัพยากรฯ กรมอุทยาน กรมป่าไม้ จะมีการดำเนินคดีจับกุมหรือไม่ ซึ่งในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่พบว่ามีการจับกุมชาวบ้าน และทำการกันเขตพื้นที่โดยที่ไม่แจ้งแก่ชาวบ้านก่อนล้วงหน้า

๓) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ดำเนินงานโครงการสำรวจการครอบครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้ทำการสำรวจชุมชนโดยมีหลักการว่า ให้ชุมชนสามารถถือครองที่ดินได้เพียง ๒๐ ปี ปฏิบัติการนี้มีส่วนเชื่อมโยงกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้หรือไม่ เชื่อมโยงอย่างไร หรือ พ.ร.บ.ฉบับนี้ มีผลอย่างไรบ้างต่อโครงการนี้

๒.๓ ข้อสงสัย หากนำเรื่องการกำหนดโทษและการดำเนินคดีระบุไว้ใน พ.ร.บ. ฉบับนี้ จะเป็นเหตุที่ทำให้กฎหมายฉบับนี้ไม่ผ่านการพิจารณาได้หรือไม่

๒.๔ ประเด็นเรื่องการเลือกใช้นิยามศัพท์ระหว่างคำว่า กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีผลแตกต่างกันอย่างไร โดยมีข้อเสนอว่าหากเรื่องใช้คำใดคำหนึ่ง ให้เลือกใช้คำที่สามารถเป็นไปได้มากที่สุด และถ้าหากมีคำว่าสภาชนเผ่าพื้นเมืองระบุอยู่ด้วยนั้น ให้เลือกใช้นิยามคำศัพท์ชนเผ่าพื้นเมืองจากร่าง พ.ร.บ. ฉบับของสภาชนเผ่าพื้นเมือง

๓.ข้อเสนอ

๓.๑ เสนอให้นำร่างมาตรา ๓ ของกรรมาธิการมาบรรจุไว้ในร่างของ ศมส.

๓.๒ หากมีการนิยามคำว่าชนเผ่าพื้นเมือง ให้นำนิยามศัพท์ของสภาชนเผ่ามาใช้

๓.กลุ่มย่อยภาคกลาง และตะวันตก

๑. ร่างมาตรา ๓ เห็นควรให้คงนิยามคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง"

๒. ข้อเสนอ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อเสนอทั้งสิ้น ๘ ประเด็น ดังนี้

๑) การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาข้อมูล ประวัติ กลุ่มชาติพันธุ์

๒) การนิยามครอบคลุม "พหุวัฒนธรรม" "พหุชาติพันธุ์"

๓) การเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจในการรับเรื่องร้องเรียน

๔) การเพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๕) การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากร

๖) การจัดการเรื่องการเรียนการสอนภาษา หลักสูตรท้องถิ่น

๗) การมีบทลงโทษในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติ (เทียบเคียง ม.๑๕๗)

๘) การคำนึงถึงสัดส่วนคนทำงานที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงการกำหนดสัดส่วนหญิงชาย

๔.กลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ความครอบคลุมของสถานการณ์ปัญหา ที่ประชุมมีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้พัฒนาจากสถานการณ์พื้นฐานในแต่ละพื้นที่ อาทิ ปัญหาหรือข้อพิพาทพื้นที่ดิน พื้นที่ทำกิน ปัญหาสถานะบุคคล ส่วนใหญ่เป็นปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคใต้) ปัญหาการสูญหายของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และปัญหาด้านสิทธิความเสมอภาค

๒. หมวด ๓ สมัชชา ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีความเห็นว่า ให้มีการพิจารณาจากคำที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับได้ โดยยังคงมีลักษณะ คือ "สภา"และมีกลไกระดับจังหวัด หรือระดับประเด็น

๓. ร่างมาตรา ๔ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อเสนอให้มีความเชื่อมโยงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๔. การสูญหายของอัตลักษณ์ทางภาษา วัฒนธรรม ประเพณี จำนวน ๑๖ กลุ่มชาติพันธุ์ ที่อยู่ในภาวะวิกฤตทางภาษา ทำให้ภาษามีแนวโน้มอยู่ในภาวะใกล้สูญหายไปพร้อมกับภูมิปัญญาและองค์ความรู้ท้องถิ่น ได้แก่ กะซอง ชอง ชัมเร ชอุ้ง ขมุ เลอเวือะ ก่อง แสก โซ่ (ทะวึง) ญัฮกุร มอแกน อูรักลาโวยจ มานิ อีมปี้ มลาบรี และบีซู ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ประชุม เห็นควรให้เนื้อหาในร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านการศึกษา หรือหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

๕. ร่างมาตรา ๑๘ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อเสนอมีข้อเสนอให้มีการพิจารณาบทบาทหน้าที่ของศูนย์อย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๖. ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดิน ในกลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกุร ตั้งแต่ปี ๒๔๙๘ ใช้ที่ดินเป็นเอกสาร สค.๑ ปัจจุบันข้อพิพาทข้างต้นยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา รวมทั้งปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในการใช้ประโยชน์ในกลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ กลุ่มชาติพันธุ์กูย และกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท

๕.กลุ่มย่อยภาคใต้

๑. หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความที่ครอบคลุมถึงศักดิ์ศรีชาติพันธุ์ และสิทธิขั้นพื้นฐาน และการนิรโทษกรรมกรณีการกระทำความผิด หรือถูกฟ้องคดีต่าง ๆ

๒. ร่างมาตรา ๓๖ ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีความเห็นให้มีการขยายเนื้อความในร่างมาตรา ๓๖ ให้มีความครอบคลุมภูเขาและพื้นที่ทางทะเล รวมทั้ง

๓. การจัดทำธรรมนูญชุมชน ที่ประชุมกลุ่มย่อยมีข้อสังเกตในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยพื้นที่ผสมผสานกับบุคคลที่มิใช่กลุ่มชาติพันธุ์ หรือมีหลาย ๆ ชุมชนที่ใช้พื้นที่ทับซ้อนกัน

๔. การศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ประชุมกลุ่มย่อย มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมในประเด็นการส่งเสริมทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะระบบการศึกษาต้องมีหลักสูตรทั้งระดับชาติ และท้องถิ่น ที่มีเรื่องราวของชาติพันธุ์ และสร้างความเข้าใจในวิถีของชาติพันธุ์ การมีมาตรการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ต้องสร้างความเท่าเทียมและเสมอภาค ไม่แบ่งแยกต้องไม่สร้างมายาคติ หรือความเกลียดชัง การกำหนดโควตาพิเศษสำหรับเด็กและยาวชนของกลุ่มชาติพันธุ์ และกลไกและหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
มีนาคม ๒๕๖๔

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔

.....

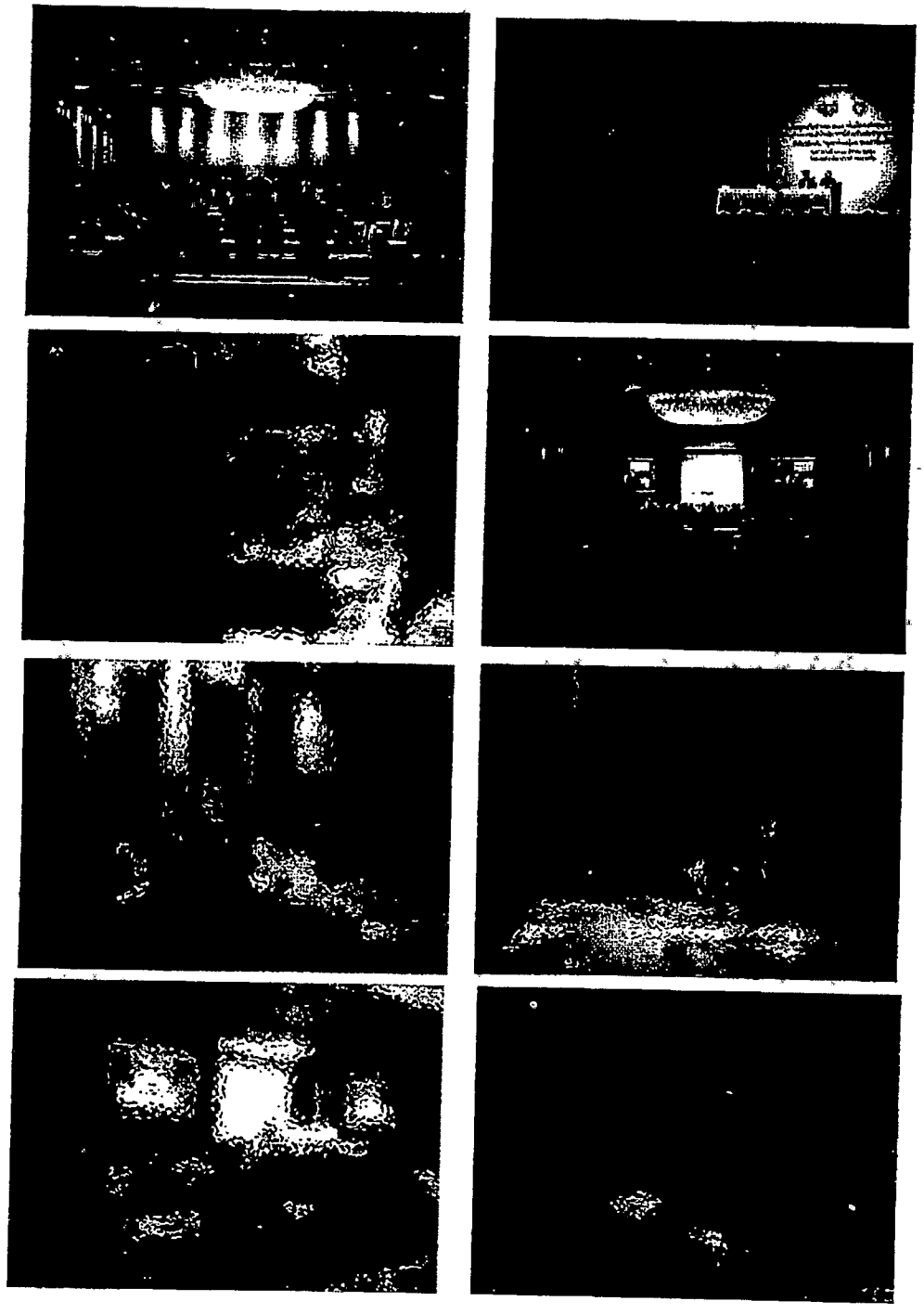

ศมส

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
วันพุธที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔
กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือบนพื้นที่สูง ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

.....

ด้วยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) ร่วมกับสภาชาติพันธุ์แม่ฮ่องสอน จัดประชุม **เพื่อสร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...** ให้กับภาคีเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือบนพื้นที่สูง เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความใจในร่างพระราชบัญญัติฯ รับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะของตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ๙ กลุ่ม ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ ปะโอ ละเวือะ ลีซู ลาหู่ กะแย ลาหู่ ลั้วะ และกะยาง

การประชุมในครั้งนี้เป็นการประชุมในรูปแบบของการสร้างความเข้าใจและการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งมีตัวแทนจากคณะจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ นายอภินันท์ ธรรมเสนา เป็นผู้นำเสนอความเป็นมา เจตนารมณ์ และหลักการสำคัญของการยกร่างพระราชบัญญัติฯ ประกอบกับการอภิปรายถึง **กลไกการแก้ไขปัญหาภายในร่างพระราชบัญญัติฯ และแนวทางการดำเนินงานตามที่พระราชบัญญัติฯรับรอง** ซึ่งที่ประชุมได้ทำการแลกเปลี่ยนและตั้งข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ ประกอบกับให้ข้อเสนอแนะ **ด้านการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินงานขับเคลื่อนพระราชบัญญัติ** ทั้งนี้ ศมส. ได้ทำการบันทึกความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย**ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะหลัก จำนวน ๕ ประเด็น** ดังนี้

๑. **ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์/กลุ่มชาติพันธุ์** ความตามร่างมาตรา ๓

๑.๑ **นายรอน** ข้อห่วงกังวลเรื่องการตีความกฎหมายคลาดเคลื่อนไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายระบุไว้ในแต่ละมาตรา จึงเสนอแนะให้มีการเพิ่มนิยมคำศัพท์ให้กับ "คำศัพท์ที่มีลักษณะเฉพาะ" เช่น ยั่งยืนยาวนาน เป็นต้น เพื่อเป็นการอธิบายความหมายให้กับผู้ปฏิบัติงานจะได้ไม่เกิดการตีความหมายกฎหมายคลาดเคลื่อนไปจากเจตนารมณ์ที่ได้ตั้งไว้

๑.๒ **นายปณชัย** ข้อเสนอแนะเรื่อง "กลุ่มคน" ให้มีการเพิ่มคำนิยามที่หมายรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่กำลังรอสถานะบุคคล และให้มีการใช้นิยามคำศัพท์ที่มีลักษณะเปิดกว้าง โดยให้คำนึงถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้เรียกตัวเองว่ากลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ชนเผ่า คนผู้ไทย เป็นต้น

๑.๓ **นายรอน** พระราชบัญญัตินี้ถือเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะกิจหรือไม่ โดยมีการอภิปรายข้อสงสัยว่า หากในอนาคตประเทศไทยเมื่อทุกคนในประเทศไทยไม่ใช้ชาติพันธุ์ ไม่มีกลุ่มคนใดเรียกตนเองว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" แล้ว กฎหมายฉบับนี้จะยังคงบทบาทอยู่หรือไม่ และในขณะเดียวถ้าทุกคนในประเทศไทยมองว่าตนเองเป็นชาติพันธุ์กฎหมายฉบับนี้จะมีความหมายอยู่หรือไม่ และกฎหมายฉบับนี้จะมีมาตรการในการคัดกรองอย่างไร ๑.๔ ข้อเสนอให้ใช้คำว่า "ชาติพันธุ์" และ "ชนเผ่าพื้นเมือง" ซึ่งที่ประชุมมี ๒ ความเห็น คือ

ความเห็นที่หนึ่ง นางวนิจชญา เสนอให้ใช้คำว่า ชนเผ่าพื้นเมือง โดยได้อภิปรายว่าจะทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการคุ้มครองตามสิทธิที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองรับรอง เช่น การใช้สิทธิในเรื่องการถือครองที่ดินตามบรรพบุรุษ เป็นต้น จึงเห็นควรให้มีการใช้คำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" หรือใช้คำว่า ชนเผ่าพื้นเมืองควบคู่กับคำว่ากลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิดังกล่าว

ความเห็นที่สอง นายประเสริฐ เพื่อให้การขับเคลื่อนพระราชบัญญัติลุ่วง สำหรับแม่ฮ่องสอนไม่ติดขัดว่าจะใช้คำนิยมใด โดยมีความเห็นว่าการใช้คำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" เป็นคำที่มีนัยยะแสดงถึงการลดทอน การดูหมิ่น และการถูกกดทับ จึงเห็นควรว่าหากใช้คำว่า "ชาติพันธุ์" จะเป็นคำที่มีความหมาย

๒. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ ความตามร่างมาตรา ๑๙

๒.๑ นางวนิจชญา และนางอ่อนศรี มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการเพิ่มสัดส่วนของสตรีและเยาวชนในคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยอภิปรายว่าเนื่องจากบางเหตุการณ์เกิดขึ้นและกระทบกับเยาวชนและสตรีชนเผ่าโดยตรง เช่น เรื่องประเพณีคลุมถุงชน-ฯลฯ เสนอให้มีการเปิดพื้นที่ให้กับเยาวชนได้เป็นกระบอกเสียงในเรื่องที่ส่งผลกระทบถึงตัวเอง อีกทั้งพระราชบัญญัติฉบับนี้ฯจะบังคับใช้ในช่วงอายุของพวกเขา เสียงของเยาวชนจึงมีความสำคัญ จึงเห็นควรให้มีการระบุสัดส่วนของเยาวชนและสตรีให้ชัดเจน หรือให้มีการระบุในเนื้อความว่า "ให้มีการคำนึงถึงสัดส่วนของเยาวชนและสตรี"

๒.๒ นายกันตพงศ์ เสนอให้มีเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจน โดยเสนอให้มีการระบุให้ชัดเจนว่าทุกพื้นที่ ทุกจังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ จะต้องมีตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในโครงสร้างคณะกรรมการ

๒.๓ นายรอน การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เสนอให้ใช้ระบบการคัดเลือกในรูปแบบของการเลือกตัวแทนของทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับจังหวัด จังหวัดละ ๕ คน โดยให้ตัวแทนทั้ง ๕ คน มีอำนาจหน้าที่ในการจัดตั้งคณะทำงาน และคัดเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในพื้นที่เข้ามาช่วยเหลืองานตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฯ ซึ่งระบบการเลือกตัวแทนเช่นนี้จะมีความเหมาะสมกับกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากในการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ละ ๕ คนนั้น มีข้อจำกัดหลายเรื่อง เช่น สัดส่วนของตัวแทนจำนวน ๕ คน บางชาติพันธุ์อาจไม่พร้อมด้านคน ด้านองค์ความรู้ และด้านบริหารจัดการ จึงเสนอให้ใช้ **"ระบบคัดเลือกตัวแทนทุกกลุ่มชาติพันธุ์"** ในพื้นที่ระดับจังหวัด ภูมิภาค และระดับชาติ โดยตัวแทนนั้นจะเป็นผู้ดูแลกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในจังหวัด ซึ่งจะต้องทราบรายละเอียดว่าภายในจังหวัดนั้น ๆ มีกี่กลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งลักษณะของกลุ่มคนที่มีการเคลื่อนย้ายตามปัจจัยต่าง ๆ จึงเห็นควรว่าจะต้องคำนึงถึงการดูแลในระดับจังหวัดมากกว่าระดับกลุ่ม ในส่วนของ และเรื่องตัวแทนเยาวชนและสตรีนั้น เป็นกลไกระดับชุมชนที่จะต้องมีอยู่แล้วจึงไม่ห่วงกังวล แต่เห็นควรให้คำนึงถึงเรื่อง "กลุ่มคน" ระดับจังหวัดให้มีการดูแลที่ครอบคลุม ซึ่งในขณะเดียวกันระบบการคัดเลือกตัวแทนเช่นนี้มีจุดอ่อนที่ "ตัวแทนที่เป็นบุคคล" ว่าจะสามารถสรรหาบุคคลที่มีองค์ความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมในการบริการกิจการต่าง ๆ

๒.๔ นางวนิจชญา ตั้งข้อสังเกตเรื่องค่าตอบแทนในการดำเนินงานของตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ ในสมัชชาว่าจะต้องมีค่าตอบแทนอย่างไร เนื่องจากตัวแทนจะมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน

๓. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องการส่งเสริมและการคุ้มครอง ความตามร่างมาตรา ๕ และ ๓๗

๓.๑ ในเรื่องการส่งเสริมและการคุ้มครอง บทบาทหน้าที่นี้จะอยู่ในความรับผิดของหน่วยงานใด โดยมีการเสนอแนะให้มีการจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองและส่งเสริมสำหรับบริหารจัดการกิจกรรม (ส่วนกลาง) และจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

๓.๒ ให้มีความคุ้มครองความปลอยภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้มีการดูแลจากรัฐให้ทั่วถึง ประกอบการให้กลุ่มชาติพันธุ์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการ การระดมความคิดเพื่อแก้ไขปัญหาของตัวเอง ที่ผ่านมาเมื่อกลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาภาครัฐมักจะสรรหาแนวทางการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ขึ้นเอง ซึ่งมักจะไม่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และไม่สามารถใช้แก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

๓.๓ **นางสาวพรรณรัตน์** ตั้งข้อสังเกต ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑.**เรื่องการส่งเสริมความเสมอภาคในความเป็นพลเมืองไทยตามพระราชบัญญัตินี้** อาจจะต้องมีการเตรียมตัวตอบคำถามกับสังคมว่าเป็นเรื่องการทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมือไทยอื่น ๆ โดยที่มิได้ให้สิทธิพิเศษเหนือใคร ๒.**เรื่องการคุ้มครองวัฒนธรรม** เห็นควรให้มีการพิจารณาในประเด็นเรื่อง "วัฒนธรรมที่ไม่ควรส่งเสริม" เช่น เรื่องการคลุมถุงชน และประเพณีการฉุดสาว เป็นต้น ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเหล่าที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงเสนอแนะให้เพิ่มเนื้อความว่า "วัฒนธรรมที่ไม่ควรส่งเสริมด้วย" ๓.**เรื่องการรณรงค์ด้านวิชาการ** เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิถีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีระบบและโลกทัศน์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งภาควิชาการได้มีการศึกษาและรณรงค์ให้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าคนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ จึงเห็นควรให้มีการรณรงค์สร้างความเข้าใจดังกล่าวให้กับหน่วยงานภาครัฐด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการสร้างมโนทัศน์ใหม่ให้แก่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นภาคีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มากกว่ามองว่าเป็นคู่แย้งซึ่งจะทำให้เกิดมโนทัศน์ว่าการอยู่กับป่าของกลุ่มชาติพันธุ์ก็เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้เช่นกัน

๓.๔ **นายปณชัย** เรื่องการพัฒนาและการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ที่ผ่านมามีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับพื้นที่ มีการเลือกนำเสนอประเพณีวัฒนธรรมเพียงกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งทำให้ประวัติศาสตร์และการรับรู้ด้านวัฒนธรรมของหลาย ๆ กลุ่มชาติพันธุ์ถูกหลงลืมไป จึงเห็นควรให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย

๓.๕ เรื่องการใช้ประโยชน์และการมีส่วนร่วมของชาติพันธุ์ อยากให้รัฐช่วยสงเสริมให้ชุมชนมีการส่วนร่วมในการวางแผนงานที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ทุกเรื่อง เนื่องจากมีข้อกังวลเรื่องการถูกตัดถอนสิทธิเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติออกไป

๓.๖ การปกป้องคุ้มครองภูมิปัญญา ให้มีการพัฒนาส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาสุขภาพ ชีวิต เพื่อเพิ่มมูลค่าและผลผลิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๓.๗ **นางอ่อนศรี** การคุ้มครองเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชนบางอย่างขัดกับหลักกฎหมายของประเทศแต่เป็นช่องทางการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านปัญหานี้จะมีแนวทางอย่างไรต่อไป จึงเสนอแนะให้รัฐช่วยส่งเสริมเรื่องการทำข้าวแช่ ที่เป็นช่องทางในการสร้างรายได้ของชาวบ้าน

๔. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องการยกเว้นทางกฎหมายและบทลงโทษ

๔.๑ **นายนรงค์เดช** มาตรา ๓๗ วรรค ๓ ได้กล่าวถึงการนิรโทษกรรมหรือการยกเว้นกฎหมายให้กับประชาชน จะสามารถยกเว้นกฎหมายในลักษณะเดียวกันให้กับหน่วยงานในท้องถิ่นได้ด้วยหรือไม่ เนื่องจากการสร้างถนนในพื้นที่ป่าหรือเขตอุทยานนั้น หน่วยงานท้องถิ่นยังคงต้องยึดหลักกฎหมายของกรมอุทยาน อีกทั้งหน่วยปฏิบัติในท้องถิ่นที่ต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ฯ ก็มิได้มีอำนาจบอกว่าสามารถปฏิบัติได้ จึงเห็นควรให้เพิ่มวรรคท้ายของมาตรา ๕ ระบุให้ชัดเจนเช่นเดียวกับวรรคท้ายของมาตรา ๓๗ โดยให้ระบุว่า "หน่วยงานท้องถิ่นสามารถดำเนินการสร้างถนนในพื้นที่ป่าได้ ทั้งนี้ การกระทำใดที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นขัดแย้งกับพระราชบัญญัติฉบับอื่นใดให้ใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้แทน" เป็นต้น

๔.๒ **นางวนิจชญา** กลไกในการเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ นอกจากคณะกรรมการบริหารระดับชาติแล้ว มีช่องทางเข้าชื่อที่ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายได้ง่ายและสบายใจได้หรือไม่ จึงเสนอแนะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ระบุถึงแนวทางการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ข้อบังคับทางกฎหมาย และช่องทางการร้องเรียนให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์

๔.๓ **นางวนิจชญา** เสนอแนะให้มีการเพิ่มเรื่องบทลงโทษในพระราชบัญญัตินี้ และให้มีระบุเรื่องมาตรการเยียวยาหากกลุ่มชาติพันธุ์ถูกละเมิด เช่น ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน การประทุษร้ายการได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ และการได้รับผลกระทบจากการเข้าไม่ถึงสวัสดิการของรัฐ เป็นต้น จะสามารถใช้กลไกของกฎหมายฉบับนี้ร้องเรียนได้หรือไม่ นางอ่อนศรี ศรีอำพร มีความเห็นสอดคล้องในเรื่องบทลงโทษโดยอภิปรายตัวอย่างเพิ่มเติมในกรณีของ เด็ก และสตรี ที่ถูกฉุด ซึ่งในความเป็นจริงยังพบปัญหานี้อยู่ในหลายพื้นที่ จึงเห็นควรให้มีบทลงโทษเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ควรจะเกิดขึ้นในยุคสมัยนี้แล้ว

๕. **ข้อสังเกตต่อประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม** นางวนิจชญา ตั้งข้อสังเกตเรื่องเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษหากพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมือง ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรมจะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่

๕. ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องการผลักดันร่างพระราชบัญญัติ

๕.๑ การรณรงค์สร้างความเข้าใจ

๕.๑.๑ **นางอ่อนศรี** เสนอแนะให้มีกระบวนการสร้างความเข้าใจในร่างพระราชบัญญัติให้ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นการสร้างความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์

๕.๑.๒ การสร้างความเข้าใจพระราชบัญญัติ การไม่เข้าใจถึงที่มาและความสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ว่ามีประโยชน์และมีความสำคัญต่อชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร ประกอบกับการมีร่างพระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมากถึง ๓ ฉบับ ก่อให้เกิดความสับสนและสร้างความเข้าใจคลาดเคลื่อนให้แก่ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ว่าควรจะต้องยึดร่างฉบับใด

๕.๒ กระบวนการผลักดันร่างกฎหมาย

๕.๒.๑ **นายวรินทธร** มีข้อห่วงกังวล ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑.**เรื่องกระบวนการผลักดันกฎหมาย** กังวลว่าเมื่อพระราชบัญญัติฯ นี้เข้าสู่กระบวนการวินิจฉัยในสภาจะเกิดการดัดแปรเนื้อความจนไม่คงรูปเดิมตามที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมให้ความเห็น โดยได้อภิปรายเพิ่มเติมในกรณีตัวอย่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนให้ที่ประชุมทราบ ว่าท้ายที่สุดแล้วเนื้อความในพระราชบัญญัติไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามที่ยกร่าง ๒.**เรื่องการระบุกลุ่มชาติพันธุ์ในร่างพระราชบัญญัติ** ในส่วนนี้มีข้อห่วงกังวลเรื่องการคุ้มครองเกรงว่าจะไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ๓.**เรื่องหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้** เมื่อทราบแน่ชัดแล้วว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ มีความประสงค์ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้มีการสานสัมพันธ์ทำความรู้จักกับกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่มาก ๆ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างทางความสัมพันธ์

๕.๒.๒ **นางยา** ข้อห่วงกังวลเรื่องเงื่อนไขที่ทำให้กฎหมายบังคับใช้ไม่ได้ผล ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑.เมื่อพระราชบัญญัติใช้บังคับแล้วในทางปฏิบัติจะเป็นไปตามที่ประชาชนได้ร่วมยกร่างกันหรือไม่ ประชาชนจะสามารถใช้ได้จริงหรือไม่ และ ๒.เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้แล้วแต่เจ้าหน้าที่ยังปฏิบัติเช่นเดิม กลุ่มชาติพันธุ์ก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เช่นกัน ในข้อเท็จจริงรัฐบาลได้ทำการลงสัตยาบันในปฏิญญาฯ หลายฉบับแต่ก็มิได้ปฏิบัติตาม ประกอบการปฏิบัติการหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หลายหน่วย ยังไม่เป็นไปตามที่กฎหมายต่าง ๆ ระบุไว้ จึงมีข้อห่วงกังวลว่าเมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้แล้วแต่ประชาชนไม่สามารถใช้กฎหมายนี้ได้จริง กลับเป็นไปตามกฎหมายฉบับ ๆ อื่นที่บังคับใช้ก่อนหน้านี้ การมีพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ไม่มีประโยชน์ใดต่อกลุ่มชาติพันธุ์ จึงอยากได้ความมั่นใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะได้ประโยชน์จากพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยตรง โดยได้อภิปรายเพิ่มเติมในส่วนของช่องทางการร้องทุกข์ว่า

กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งทราบว่าต้องร้องทุกข์ผ่านช่องทางใด หากแต่หน่วยงานภาครัฐหลาย ๆ หน่วยมักมีทัศนคติว่ากลุ่มชาติพันธุ์คือตัวปัญหา จึงทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เองไม่กล้าออกไปเรียกร้องหรือเป็นกระบอกเสียงให้กับสิ่งใด

๕.๓ แนวทางการสร้างความเข้าใจร่างพระราชบัญญัติฯ

๕.๓.๑ เสนอแนะให้มีการจัดเวทีเพื่อทำการอบรม สร้างความเข้า และรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฯ ให้กับทุกกลุ่มชาติพันธุ์

๕.๓.๒ เสนอแนะให้มีการจัดทำสื่อเพื่อใช้ในการสื่อสารสาธารณะ เช่น การจัดทำภาพเคลื่อนไหว แผ่นพับ หรือหนังสือในรูปแบบเข้าใจง่าย เพื่อชี้แจ้งวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ ประกอบกับทำจัดทำสื่อเสียง (เสียงสปอต) เพื่อเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงของหมู่บ้าน โดยให้เลือกใช้ภาษาที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มคนในพื้นที่ ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนใช้ภาษาถิ่นภาคเหนือเป็นภาษากลางในการสื่อสาร ในส่วนของปัจเจกบุคคลที่เป็นฟันเฟืองสำคัญเชื่อมระหว่างรัฐและชาวบ้านในพื้นที่แม่ฮ่องสอน คือ อาจารย์ประเสริฐ ประดิษฐ์ ซึ่งสามารถใช้ช่องทางการกระจายข่าวเสียตามสายของอาจารย์ประเสริฐได้

๕.๓.๓ ด้วยพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่เฉพาะ กลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล จึงเสนออีกหนึ่งกลไกสำคัญในการสื่อสารพระราชบัญญัติให้เกิดความครอบคลุมทุกพื้นที่ คือ "การประชุมหมู่บ้านประจำเดือน" เป็นพื้นที่ที่สามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจ และขอข้อเสนอแนะชาวบ้านต่อพระราชบัญญัติฯ จากนั้นผู้นำชุมชนจะทำการสรุปข้อเสนอแนะและส่งกลับไปยัง ศมส. แต่กลไกนี้จะสำฤทธิ์ผลได้ต้องมีกระบวนการอบรมให้กับผู้นำชุมชน เพื่อสร้างพื้นที่เรียนรู้ แลกเปลี่ยน ซึ่งหลังจากนั้นผู้นำชุมชนจะต้องกลับมาสร้างทีมงานสื่อสาร สร้างแกนนำ สร้างกิจกรรม และคิดรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น สื่อบทเพลง หรือกลอน เป็นต้น เพื่อนำสารเหล่านั้นสื่อสารให้กับลูกบ้าน โดยจะมีพื้นที่สาธารณะสำหรับใช้สื่อสารและปัจเจกบุคคลที่สามารถเข้าถึงทุกพื้นที่ได้ อาทิ สถานศึกษา โรงเรียน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และปราญชาวบ้าน

๕.๓.๔ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านการประชาสัมพันธ์รณรงค์พระราชบัญญัติฯ โดย ศมส. และศูนย์ไทยใหญ่ศึกษา ซึ่งในอนาคตอยากให้มีการจัดตั้งศูนย์ให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ในส่วนของการแก้ไขปัญหาเสนอแนะให้ "ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง" เป็นตัวแทนประสานงานขับเคลื่อนเรื่องนี้

๕.๓.๕ นายปณชัย สถานการณ์ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ถูกเฝ้าระวังเรื่องการเคลื่อนไหวในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานในประเทศและภายนอกประเทศ จึงเสนอให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานร่วมกัน และเสนอให้มีช่องทางการติดตามข่าวสาร การกระจายข่าว เพื่อติดตามความก้าวหน้าของกระบวนการผลักดันร่างพระราชบัญญัติฯ อีกทั้งให้ช่องนี้เป็นพื้นที่กลางสำหรับใช้ในการประสานขอความร่วมมือของกลุ่มชาติพันธุ์เรื่องต่าง ๆ ประกอบกับให้มีการจัดทำสายด่วนเพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะในการติดต่อสอบถาม ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มชาติพันธุ์

๕.๓.๖ ที่ประชุมมีความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการหลังทำประชาพิจารณ์เสร็จเรียบร้อย ให้คณะทำงานจัดทำร่างฯ กลับมาชี้แจ้งอภิปรายต่อกลุ่มชาติพันธุ์อีกครั้งหนึ่งว่า ได้มีการปรับแก้ตามข้อเสนอในส่วนใดบ้าง ส่วนใดที่ไม่ปรับแก้ หรือมีการพิจารณาตัดเนื้อความเหล่านั้นออกเพราะสาเหตุใด

ภาพการประชุม

การสร้างความเข้าใจและรับฟังความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ภาคเหนือพื้นที่สูง) ณ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๕๐ คน

.....

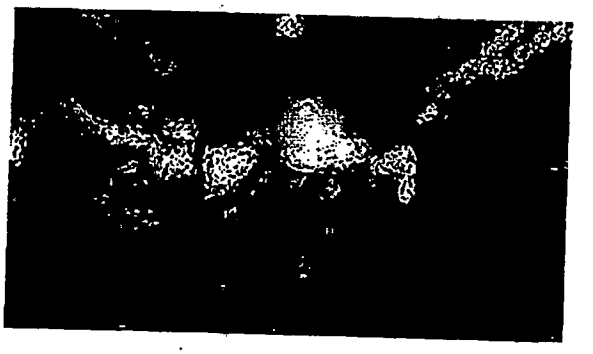

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
เมษายน ๒๕๖๔

ศูนย์

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
วันอังคารที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔
ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น ๑๑ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย ประตูน้ำ

.....

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นส่วนราชการต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ในวันอังคารที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย ประตูน้ำ ซึ่งมีคณะกรรมการยกร่างเป็นประธานในการประชุม และมีส่วนราชการเข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๓๐ หน่วยงาน ๒๔ กระทรวง ทั้งนี้ การประชุมได้แล้วเสร็จ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จึงขอนำเรียนสรุปสาระสำคัญของการประชุม ดังนี้

๑.สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

การประชุมครั้งนี้มีประเด็นพิจารณาสำคัญทั้งสิ้น ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) ประเด็นเรื่องกรอบการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ๒) ประเด็นเรื่องกลไกคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับหน่วยงาน และ ๓) ประเด็นของมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐ อาทิ เรื่องการจัดทำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ และเรื่องการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการประชุมครั้งนี้มีความประสงค์เพื่อขอความเห็นของส่วนราชการที่มีส่วนได้ส่วนเสียและมีภารกิจเชื่อมโยงกับ (ร่าง) พ.ร.บ. ฉบับนี้ ทั้งนี้ ความเห็นของส่วนราชการมิได้ขัดข้องในหลักการของ พ.ร.บ. เพราะเป็นไปตามมาตรา ๗๐ และเป็นไปตามแผนปฏิรูปประเทศ แต่ได้มีการตั้งข้อสังเกตและข้อห่วงกังวลในประเด็นต่าง ๆ ทั้งสิ้น ๖ เรื่อง ดังนี้

๑. ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ตามเนื้อความในมาตรา ๓

๑.๑ การตั้งข้อสังเกตต่อการนิยามความหมายของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ควรมีความชัดเจนว่าเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใดบ้างที่จะได้รับการคุ้มครองส่งเสริม และกลุ่มชาติพันธุ์ไทยมลายูได้รับการคุ้มครองตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้หรือไม่

๑.๒ การตั้งข้อสังเกตต่อ คำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ที่ประชุมตั้งข้อสังเกตถึงการมีอยู่ของ "ชนเผ่าพื้นเมือง" โดยส่วนราชการส่วนใหญ่ได้เสนอให้มีการพิจารณาตัดคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองออก จากนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ดังปรากฏในมาตรา ๓ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมิได้เป็นชนเผ่าพื้นเมืองตามนัยของปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนพื้นเมืองดั้งเดิม (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: UNDRIP) ซึ่งถ้อยคำ "indigenous" จะผูกโยงกับกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากความอยุติธรรมในประวัติศาสตร์ (historic injustices) จากการล่าอาณานิคมหรือยึดครองพื้นที่ (colonization) "

๒.ข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องกลไกของคณะกรรมการ ตามมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕

๒.๑ ข้อเสนอแนะเรื่องสัดส่วน ที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกตถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับสัดส่วนของกรรมการในกลไกทั้ง ๔ กลไกล ได้แก่ ๑) คณะกรรมการระดับชาติ ๒) คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด ๓) คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง และ ๔) คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นควรให้พิจารณาปรับเพิ่มสัดส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

๒.๒.๑ คณะกรรมการระดับชาติ ตามมาตรา ๗ ควรเพิ่มกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการคลัง ร่วมเป็นกรรมการ

๒.๒.๒ คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๓ ควรเพิ่ม กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (GISTDA) เป็นกรรมการ ในส่วนของผู้เชี่ยวชาญควรเพิ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน

๓.ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องความทับซ้อนของอำนาจสั่งการ

เนื่องจาก พ.ร.บ. ฉบับนี้มีรัฐมนตรีรักษาการร่วมสองกระทรวง (กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) จึงมีข้อห่วงกังวลว่าอาจจะมีการทับซ้อนกันในเรื่องของอำนาจสั่งการ หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานมีความเห็นตรงกันว่า ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เนื่องจากอำนาจการสั่งการนี้จะเชื่อมโยงกับการออกระเบียบหรือประกาศตามอำนาจของ พ.ร.บ. ที่มักจะเป็นไปตามแนวนโยบายของแต่ละกระทรวง ประกอบกับภารกิจและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบก็มีส่วนสำคัญต่อแนวทางในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

๔.ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการขัดแย้งกับกฎหมายอื่น

ที่ประชุมมีการหักท้วงเนื้อความในมาตรา ๓๗ โดยอภิปรายว่า เนื้อความในมาตราดังกล่าวมีการหักล้างกับพ.ร.บ. อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ๑) พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และ ๒) พ.ร.บ.ที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้งเนื้อความในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย มีความขัดแย้งกับหลักการของกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความขัดแย้งกับหลักการในมาตรา ๗๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเนื้อความตอนท้ายที่ระบุว่า "ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย" ดังนั้น ในการยกร่างกฎหมายควรมีการพิจารณากฎหมายอื่นขัดหรือแย้ง หรือกฎหมายอื่นที่มีความสอดคล้องกับการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

๕.ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๒-๓๔

ในประเด็นนี้หน่วยงานภาครัฐมิได้ขัดต่อหลักการในการจัดทำฐานข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นควรให้เพิ่มสัดส่วนของหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และเห็นควรให้พิจารณาปรับหมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ให้เป็นมาตราหนึ่งใน พ.ร.บ. ฉบับนี้แทน เนื่องจาก พ.ร.บ. ฉบับนี้ อาจมีการบังคับใช้ระยะยาว ส่วนการจัดทำข้อมูลฯ อาจเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น จึงเห็นควรให้ปรับลดเหลือเพียงมาตราหนึ่งเท่านั้น

๖.ข้อห่วงกังวลในประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๗

ที่ประชุมมีข้อห่วงกังวลถึงการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครอง เกรงว่าในภายภาคหน้าหากมีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งมีความต้องการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อจะได้รับสิทธิในการคุ้มครองตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ จะมีแนวในการกลั่นกรองและป้องกันอย่างไร ประกอบกับหากกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เฝ้าระวังของทางภาครัฐ (พื้นที่สีแดง) จะมีการมาตราในการบริหารจัดการอย่างไร ในประเด็นเรื่องเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องมีการพิจารณาเงื่อนไขด้านความมั่นคง เงื่อนไขทางกฎหมายของหน่วยงานในพื้นที่ และเงื่อนไขของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน เพื่อไม่ก่อให้เกิดการขัดกันในด้านกฎหมาย

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ณ ห้องประชุม Mayfair Ballroom C ชั้น ๑๑ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย ประตูน้ำ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๕

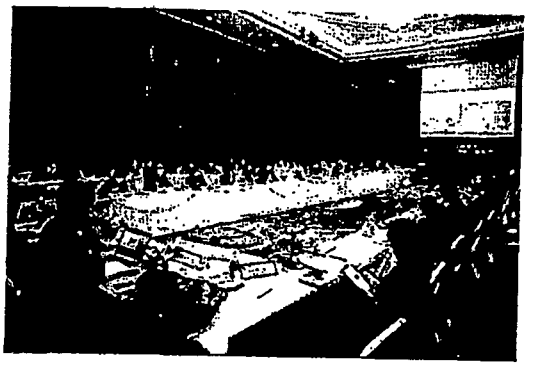

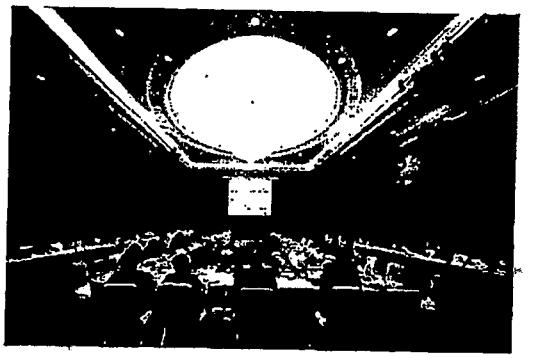
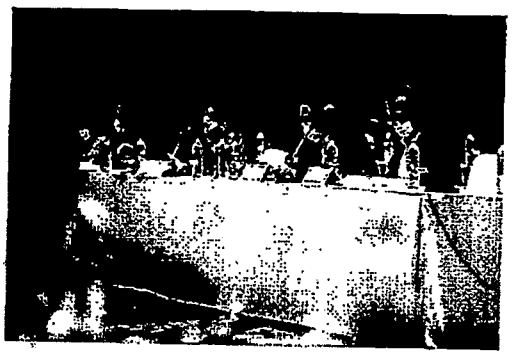
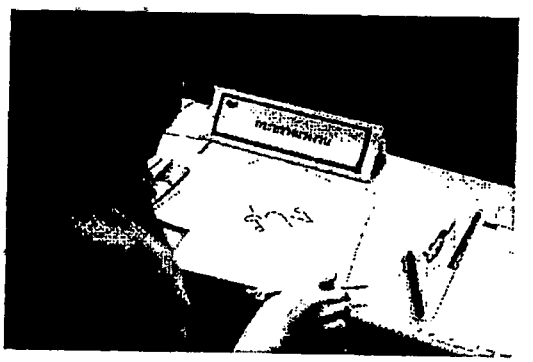
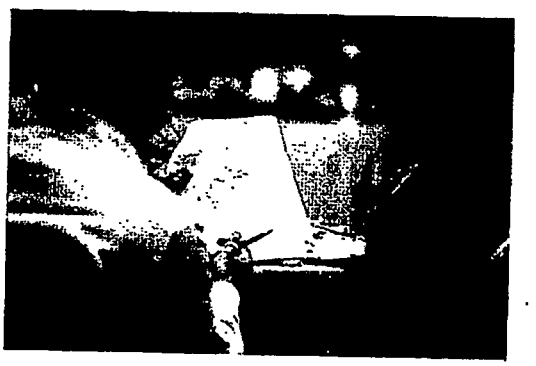

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
มีนาคม ๒๕๖๔

ภาคผนวก

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
การประชุมร่วมกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงาน
และสร้างความเข้าใจต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
วันจันทร์ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B)

.....

ตามที่ คณะทำงานจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ประชุมร่วมกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานด้านความมั่นคงต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ นั้น ที่ประชุมได้มีการรับความคิดเห็นและการสร้างความเข้าใจในพระราชบัญญัติฯ ซึ่งสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ให้ประเด็นสังเกต ๓ กรอบสำคัญแก่คณะทำงานจัดทำร่างฯ ดังนี้

ความเห็นของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๑.กรอบแนวคิดพื้นฐานที่นำมาสู่การยกร่าง

ข้อมูลและข้อเท็จจริงพื้นฐานประกอบร่างพระราชบัญญัติยังไม่ครอบคลุมต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพปัญหาที่จะนำมาสู่กฎหมายควรชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น สภาพปัญหา ผลกระทบ และปัจจัยแวดล้อม เป็นต้น กรอบแนวคิดพื้นฐานในการยกร่างจึงควรคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง ทั้งเรื่องสภาพพื้นที่ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) และความก้าวกระโดดทางเทคโนโลยีอย่างเฉียบพลัน รวมไปถึงความชัดเจนของข้อมูลการกำหนดขอบเขตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ฯ

๒.กรอบเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ ๕ ประเด็น

๒.๑ นิยามคำศัพท์

๑) เห็นควรให้พิจารณาคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" อีกครั้ง เนื่องจากไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประเทศไทยที่แสดงต่อสหประชาชาติว่าประเทศไทยไม่มี "ชนเผ่าพื้นเมือง" ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายโดยมีถ้อยคำดังกล่าวอาจขัดกับท่าทีที่ผ่านมาของประเทศ จึงควรมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบ

๒) คำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ในร่างพระราชบัญญัติฯ หากอ้างอิงตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่ระบุไว้ว่า "รัฐพึงส่งเสริมชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ" ในที่นี้หมายถึง กลุ่มคนที่มีสถานะบุคคลหรือไม่ จึงมีข้อสังเกตต่อว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ฯ จะจำกัดเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้สถานะบุคคลแล้วหรือไม่อย่างไร

๒.๒ กลไกของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

๑) ควรพิจารณาเรื่องสัดส่วนของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการในแต่ระดับ ให้มีความครอบคลุมทุกกลุ่มและมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับผู้แทนภาครัฐ เช่น คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นควรให้เพิ่มสัดส่วนของผู้แทนภาครัฐให้มีความเหมาะสมกับผู้แทนจากชุมชน

๒) ควรพิจารณากลไกในระดับคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องอีกครั้ง โดยมีข้อห่วงกังวลในเรื่องของโครงสร้างคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องในพื้นที่ที่ไม่มีศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง ซึ่งได้ให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติหน้าที่ จึงมีข้อห่วงกังวลว่าหน่วยงานในระดับพื้นที่จะมีความพร้อมทางด้านบุคลากรและกระบวนการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด จึงเห็นควรให้มีการพิจารณาโครงสร้างของคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องอย่างละเอียด เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

๓) มีข้อห่วงกังวลต่อกลไกเชิงปฏิบัติของคณะกรรมการระดับชาติ ในเรื่องของการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการงดเว้นโทษหรือเว้นการบังคับใช้กฎหมายอื่นที่ขัดต่อธรรมนูญของพื้นที่ ซึ่งในกระบวนการพิจารณากำหนดเขตพื้นที่และการรับรองธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองฯ หน่วยงานที่ร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ย่อมพิจารณาแนวทางต่าง ๆ บนฐานกฎหมายขององค์กรต้นสังกัด จึงมีข้อห่วงกังวลในเชิงปฏิบัติว่าจะสามารถหาทางออกของข้อจำกัดต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่ง สมช. มีความเห็นว่าในเชิงการแก้ไขปัญหาข้างต้นอาจต้องมีการหารือรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกับกรมอุทยานฯ กรมป่าไม้ และกรมธนารักษ์ เกี่ยวกับการกำหนดเขตทำพื้นที่คุ้มครองฯ ตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติฉบับนี้ ว่าจะมีช่องว่างทางกฎหมายของแต่ละหน่วยงานอย่างไรบ้าง

๒.๓ **การจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์** เนื้อความตาม หมวด ๔ เห็นว่าในการจัดทำฐานข้อมูลเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายปกติของหน่วยงาน ที่สามารถดำเนินการในรูปแบบโครงการได้ และการดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลมีจุดสิ้นสุดของการทำงาน จึงเห็นควรว่าการจัดทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของนโยบายหรือคำสั่งทางบริหาร นำมาใช้ในการบริหารจัดการจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าการบัญญัติขึ้นเป็นพระราชบัญญัติที่ต้องบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดทำข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลด้านประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ และแผนที่การกระจายตัวอาศัยตามภูมิศาสตร์ต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๔ **หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิธีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์** ข้อสังเกตในเรื่องของการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นควรให้มีการพิจารณาถึงหลักประชากรศาสตร์ หากประชากรในพื้นที่คุ้มครองฯ มีการขยายตัวขึ้น เขตพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้นจำเป็นจะต้องขยายเพิ่มเติมหรือไม่ ด้วยลักษณะการขยายตัวของกลุ่มประชากรและการเคลื่อนย้ายเข้าออกจากพื้นที่ตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ยังคงสอดคล้องกับลักษณะประชาชนในพื้นที่อยู่หรือไม่ ในขณะเดียวกันหากมีกลุ่มคนอื่นเรียกร้องเขตพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม โดยใช้สิทธิว่าได้รับผลกระทบตามมาตรา ๕ จะมีมาตราการในการคัดกรองอย่างไร

๒.๕ **ความชัดเจนของงบประมาณดำเนินงานใน (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ** ตามเนื้อความในมาตรา ๔๑ ความว่า "ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้" เห็นควรให้มีการพิจารณาถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณใหม่ ควรมีการระบุให้ชัดเจนว่าในการดำเนินงานช่วงปีแรกของการใช้บังคับพระราชบัญญัติและปีถัดไปจะเป็นอย่างไร ใช้งบประมาณประเภทใด เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการกับงบกลางมีลักษณะการใช้ กรอบวิธีการและการบริหารที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ เมื่อทำการพิจารณาแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ในร่างพระราชบัญญัติฯ เห็นถึงการอุดหนุนงบประมาณผ่านการดำเนินงานของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ๓ ลักษณะ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านธุรการ และการสนับสนุนการดำเนินงานของสมัชชา ซึ่งลักษณะการดำเนินงานในข้างต้นยังไม่มีความชัดเจน

ว่ามีกระบวนการการสนับสนุนเครือข่ายในลักษณะใดบ้าง เพราะการดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติฯ จะมีผลผูกพันกับงบประมาณตลอดไป จึงเห็นควรให้พิจารณาเรื่องถ้อยคำและงบประมาณใน มาตรา ๔๑ อีกครั้ง เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนต่อการจัดสรรงบประมาณ

๓.กรอบกระบวนการรับฟัง

๑) ควรมีการได้รับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้านครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เพื่อให้ได้ความเห็นประกอบร่างพระราชบัญญัติฯ อย่างครบถ้วน

๒) คำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลังจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนใดบ้าง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้ผลประโยชน์โดยตรงและได้ผลกระทบโดยตรงคือใครบ้าง ในส่วนพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต้องมีการคำนึงถึงผลกระทบเช่นเดียวกัน จึงต้องมีการรับฟังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนการจัดทำพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของ มาตรา ๗๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ภาพการประชุม

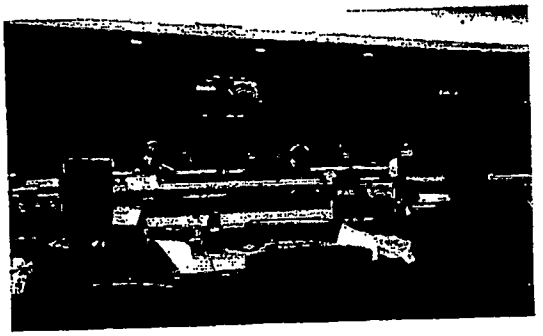

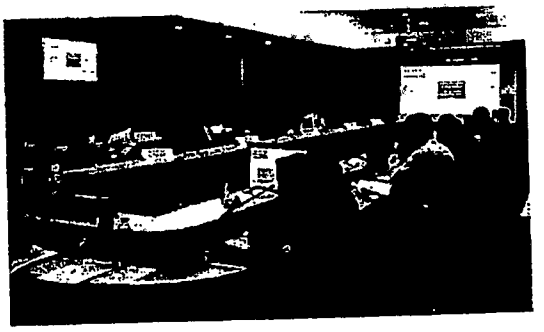

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
(ศมส.)

ภาคผนวก

สรุปความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ
ต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีหนังสือถึงกระทรวงการต่างประเทศ (กต.) เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากล หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลผูกพันกับประเทศไทย พร้อมทั้งขอข้อมูลด้านการใช้นิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่อองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อใช้ประกอบข้อมูลในการการจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้มีหนังสือตอบกลับ โดยชี้แจงถึง ๑.พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ๒.การกล่าวถึงคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ในเวทีระหว่างประเทศ และ ๓.ความเห็นเรื่องคำนิยามในพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑.พันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑.๑ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD) ซึ่งไทยได้เป็นภาคีตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีผลผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ แม้ในอนุสัญญา CERD ไม่ได้กล่าวถึงคำนิยามของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการเฉพาะ แต่กระทรวงการต่างประเทศได้กล่าวถึงคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศ (domestic ethnic groups)" ตามพันธกรณีของไทยต่ออนุสัญญาดังกล่าวในหลายบริบท โดยคำนึงวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา ในเรื่องของการป้องกันการถูกเลือกปฏิบัติซึ่งเกิดขึ้นได้กับทุกกลุ่มบุคคลและชนกลุ่มชนต่าง ๆ อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง กะเหรี่ยง ลาหู่ จีนยูนาน มาลายูมุสลิม ฯลฯ ในการอ้างถึงกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทของอนุสัญญาฯของกระทรวงการต่างประเทศ จึงมีจุดประสงค์เพื่อให้กลุ่มบุคคลข้างต้นได้รับความคุ้มครองอย่างครบถ้วน

๑.๒ ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วนสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of indigenous Peoples: UNDRIP) ไทยได้ร่วมลงคะแนนเสียงสนับสนุนแต่ไม่ได้ร่วมอุปถัมภ์ปฏิญญาฯ ซึ่งเป็นการประกาศเจตนารมณ์ทางการเมืองว่า รัฐบาลสนับสนุนหลักการของปฏิญญาฯ ในการปกป้องของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิม แม้ไม่ได้มีพันธกรณีระหว่างประเทศที่ต้องปฏิบัติตาม

๒.การกล่าวถึงคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ในเวทีระหว่างประเทศกระทรวงการต่างประเทศได้ กล่าวถึงกลุ่มบุคคลซึ่งมีความยึดโยงทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมหลายรูปแบบอย่างระมัดระวัง โดยคำเรียกกลุ่มชนในแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดแตกต่างกันและไม่สามารถใช้แทนกันได้ในทุกบริบท อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic groups) ชนพื้นเมือง (indigenous groups/people) หรือ ชนเผ่า (tribal groups) ฯลฯ

๓.ความเห็นเรื่องคำนิยามกลุ่มชาติพันธุ์ในพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... กระทรวงการต่างประเทศเห็นควรให้มีการพิจารณาคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" อีกครั้ง เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมิได้เป็น "ชนเผ่าพื้นเมือง" ตามนัยของปฏิญญาฯ ที่เชื่อมโยงกับกลุ่มชนที่ได้รับความอยุติธรรมทางประวัติศาสตร์ (historic injustices) กล่าวคือมักเป็นกลุ่มคนที่มีถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ และถูกขับไล่รุกรานโดยชนอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาภายหลัง จึงไม่สอดคล้องกับบริบทของไทยซึ่งคนทุกกลุ่มต่างก็อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทยมาแต่ดั้งเดิม โดยไม่ได้มี

ชนกลุ่มใดเป็นผู้รุกรานจากต่างถิ่น จึงเห็นควรให้มีการจำกัดนิยามของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ครอบคลุมบุคคลต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม เพื่อให้ไทยสามารถป้องกันจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของกลุ่มบุคคล ดังกล่าว ดังนั้นคำจำกัดความควรรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
(ศมส.)

สรุป

สรุปความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมเดอะ-เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร นั้น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำความเห็นเพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษรมายัง ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑.ร่างมาตรา ๓ เห็นควรให้นิยามคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ให้มีความชัดเจนว่าหมายความว่า "ชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมหรือประชาชาติท้องถิ่นดั้งเดิม (indigenous peoples)" หรือประสงค์หมายความถึง "ชนพื้นเมือง (tribe)" หรือ "กลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic groups)"

๒.ร่างมาตรา ๓๗ อาจทำให้มีปัญหาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเป็นการยกเว้นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญาในเรื่องเจตนา อีกทั้งอาจก่อให้เกิดประเด็นเรื่องความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ การให้สิทธิพิเศษโดยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ควรคำนึงถึงสิทธิของประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณรอบพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งอาจได้รับผลกระทบด้วย

๒.๒ การกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งเป็นที่แน่นอนอาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มที่ต้องมีการโยกย้ายถิ่นฐานตามช่วงเวลา ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุขไม่ถูกรบกวน

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
กรกฎาคม ๒๕๖๔

ตาราง

สรุปความเห็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ตามที่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมเดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร นั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้จัดทำความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรมายังศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยมีรายละเอียดทั้งสิ้น ๕ ประเด็น ดังนี้

๑.ประเด็นเรื่องคำนิยามตามร่างมาตรา ๓ คำจำกัดความของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีตามจารีตประเพณีร่วมกัน จะขัดแย้งกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี เนื่องจากจุดยืนประเทศไทยไม่มีชนเผ่าพื้นเมือง

๒.ประเด็นสังเกตเรื่องสัดส่วนของคณะกรรมการและอนุกรรมการ ในร่างมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุลกัน ซึ่งคณะกรรมการและอนุกรรมการในพระราชบัญญัติฯ มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มกรรมการผู้ทรงวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในมาตรา ๗

๓.ประเด็นสังเกตใน หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓.๑ การกำหนดพื้นที่คุ้มครองทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองได้ให้อำนาจคณะกรรมการฯ เป็นผู้กำหนดพื้นที่ โดยมิได้มีการกำหนดว่าพื้นที่ไว้แต่ต้นแสดงว่าสามารถกำหนดพื้นที่ทั่วไปได้ ไม่ว่าพื้นที่นั้นจะอยู่ในความดูแลตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือไม่ ซึ่งหากไปกำหนดพื้นที่คุ้มครองทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยงานอื่น ย่อมมีปัญหาขัดแย้งในการปฏิบัติงานในหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายกับหน่วยงาน จึงมีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐ ภายหลังจากการกำหนดพื้นที่คุ้มครอง

๓.๒ การประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ควรมีการสอบถามความเห็นและความยินยอมจากหน่วยงานภาครัฐรับผิดชอบดูแลพื้นที่ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชุมชนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง

๓.๓ มาตรา ๓๗ ที่กล่าวว่า "หากผู้ที่มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น" เนื้อความข้างต้นเป็นการหักล้างกับบทบัญญัติของกฎหมายอื่น โดยทำการยกเลิกความผิดที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติอื่น หากกำหนดยกเว้นความรับผิดชอบให้กับกลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่มตามร่างพระราชบัญญัตินี้ อาจขัดต่อมาตรา ๗๐ จึงเห็นว่าไม่อาจจะกำหนดให้หักล้างความผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายอื่นได้

๔.ประเด็นเรื่องความไม่สมดุลในสัดส่วนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองฯ ตามเนื้อความในมาตรา ๓๘ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุล เนื่องจากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ทั้งหมด มีหน้าที่ในการบริหารพื้นที่และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำธรรมนูญ เพื่อการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามมาตรา ๓๗ จึงเห็นว่าการกำหนดธรรมนูญโดยกลุ่มชุมชนที่อาศัยในพื้นที่คุ้มครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายเดียว โดยไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วม อาจทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และเกิดความขัดแย้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ จึงเห็นควรให้มีการกำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน อีกทั้งให้เพิ่มสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย เพื่อให้การเสนอข้อมูลก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นไปอย่างรอบด้าน

๕.ประเด็นเรื่องบทเฉพาะกาลในมาตรา ๔๔ ในการกำหนดพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ "ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์" ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓" นั้น เห็นว่าการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่นำร่องภายใต้บันทึกข้อตกลงดังกล่าว ไม่มีกระบวนการจัดตั้งที่มีการร่วมกันพิจารณาตรวจสอบจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากจะกำหนดเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามาตรา ๓๕ อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งกับบทบัญญัติของกฎหมายอื่น ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่จะมีสถานะเป็นกฎหมาย "ส่งเสริม" จึงเห็นว่าไม่ควรกำหนดในบทเฉพาะกาลให้เป็นพื้นที่คุ้มครองตามาตรา ๓๕

ทั้งนี้ หากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้แล้ว โดยพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีการยกเว้นกฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้น จะเป็นการบังคับใช้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นการเฉพาะเจาะจงเพียงเท่านั้น ซึ่งกรณีนี้ทุกคนควรอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเท่าเทียม หากปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกันก็ดี ย่อมขัดกับหลักความเสมอภาค

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
มิถุนายน ๒๕๖๔

สรุปความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของส่วนราชการ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพมหานคร เมื่อการประชุมแล้วเสร็จ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ได้ทำหนังสือเพื่อขอความเห็นส่วนราชการโดยละเอียดอีกครั้ง ซึ่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้จัดทำความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรมายังศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ด้วยเช่นกัน ทั้งขอนำเรียนสาระสำคัญความเห็นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประกอบไปด้วย ๑.ความเห็นของสำนักงานปลัดกระทรวงฯ ๒.ความเห็นของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช และ ๓.ความเห็นของกรมป่าไม้ ดังนี้

สาระสำคัญ

๑.ประเด็นเรื่องคำนิยามตามร่างมาตรา ๓ คำจำกัดความของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีตามจารีตประเพณีร่วมกัน จะขัดแย้งกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี เนื่องจากจุดยืนประเทศไทยไม่มีชนเผ่าพื้นเมือง

๒.ประเด็นสังเกตเรื่องสัดส่วนของคณะกรรมการและอนุกรรมการ ในร่างมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุลกัน ซึ่งคณะกรรมการและอนุกรรมการในพระราชบัญญัติฯ มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มกรรมการผู้ทรงวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในมาตรา ๗

๓.ประเด็นสังเกตใน หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓.๑ การกำหนดพื้นที่คุ้มครองทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองได้ให้อำนาจคณะกรรมการฯ เป็นผู้กำหนดพื้นที่ โดยมิได้มีการกำหนดว่าพื้นที่ไว้แต่ต้นแสดงว่าสามารถกำหนดพื้นที่ทั่วไปได้ ไม่ว่าพื้นที่นั้นจะอยู่ในความดูแลตามหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐหรือไม่ ซึ่งหากไปกำหนดพื้นที่คุ้มครองทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยงานอื่น ย่อมมีปัญหาขัดแย้งในการปฏิบัติงานในหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายกับหน่วยงาน จึงมีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐภายหลังจากการกำหนดพื้นที่คุ้มครอง

๓.๒ การประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ควรมีการสอบถามความเห็นและความยินยอมจากหน่วยงานภาครัฐรับผิดชอบดูแลพื้นที่ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียชุมชนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง

๓.๓ มาตรา ๓๗ ที่กล่าวว่า "หากผู้ที่มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น" เนื้อความข้างต้นเป็นการหักล้างกับบทบัญญัติของกฎหมายอื่น โดยทำการยกเลิกความผิดที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติอื่น

หากกำหนดยกเว้นความรับผิดชอบให้กับกลุ่มบุคคลเพียงบางกลุ่มตามร่างพระราชบัญญัตินี้ อาจขัดต่อมาตรา ๗๐ จึงเห็นว่าไม่อาจจะกำหนดให้หักล้างความผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายอื่นได้

๔.ประเด็นเรื่องความไม่สมดุลในสัดส่วนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองฯ ตามเนื้อความในมาตรา ๓๘ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุล เนื่องจากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ทั้งหมด มีหน้าที่ในการบริหารพื้นที่และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำธรรมนูญ เพื่อการใช้ประโยชนจากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามมาตรา ๓๗ จึงเห็นว่าการกำหนดธรรมนูญโดยกลุ่มชุมชนที่อาศัยในพื้นที่คุ้มครองซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายเดียว โดยไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วม อาจทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และเกิดความขัดแย้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ จึงเห็นควรให้มีการกำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน อีกทั้งให้เพิ่มสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย เพื่อให้การเสนอข้อมูลก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เป็นไปอย่างรอบด้าน

๕.ประเด็นเรื่องบทเฉพาะกาลในมาตรา ๔๔ ในการกำหนดพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ “ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์” ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓” นั้น เห็นว่าการกำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่นำร่องภายใต้บันทึกข้อตกลงดังกล่าว ไม่มีกระบวนการจัดตั้งที่มีการร่วมกันพิจารณาตรวจสอบจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากจะกำหนดเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามาตรา ๓๕ อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งกับบทบัญญัติของกฎหมายอื่น ซึ่งจะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่จะมีสถานะเป็นกฎหมาย “ส่งเสริม” จึงเห็นว่าไม่ควรกำหนดในบทเฉพาะกาลให้เป็นพื้นที่คุ้มครองตามาตรา ๓๕

ทั้งนี้ หากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้แล้ว โดยพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มีการยกเว้นกฎหมายสิ่งแวดล้อมนั้น จะเป็นการบังคับใช้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นการเฉพาะเจาะจงเพียงเท่านั้น ซึ่งกรณีนี้ทุกคนควรอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเท่าเทียม หากปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกันก็ดี ย่อมขัดกับหลักความเสมอภาค

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
มิถุนายน ๒๕๖๔

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ....
ภาคอีสาน วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

.....

๑. สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ได้จัดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน มีข้อเสนอ ๔ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้มีการขึ้นทะเบียนหรือจดลิขสิทธิ์ อาทิ ความรู้เกี่ยวกับตำรับยาสมุนไพรพื้นบ้าน กลองตุ้มของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท การรำลายกลองกลุ่มชาติพันธุ์ไทโส้ การรำของกลองเลงของชาวไทโย้ย เป็นต้น

๒. การส่งเสริมการธำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อเสนอให้มีเครื่องมือและรูปแบบในการสืบทอดทางวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑) การส่งเสริม**หลักสูตรท้องถิ่น**ในสถาบันการศึกษาที่มีความต่อเนื่องในการดำเนินงาน รวมทั้งมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๒) การส่งเสริมให้มี**ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์**ที่มีชีวิต ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาเพื่อหนุนเสริมศักยภาพของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

๓) การสนับสนุน**งบประมาณ** โดยเฉพาะค่าตอบแทนให้กับผู้รู้ในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๔) การ**ส่งเสริมศักยภาพของเด็กและเยาวชน**ในการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๓. การจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อดำเนินการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง อาทิ การพัฒนายกระดับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปสู่การสร้างคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่ม

๔. การส่งเสริมให้มีการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นระบบ อาทิ ข้อมูลประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ จำนวนชุมชนชาติพันธุ์ จำนวนประชากร เป็นต้น

๒. ความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมโดยละเอียด

๑. กลุ่มชาติพันธุ์โซ่ทะวึง

คุณพรนิภา เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์โซ่ทะวึง เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถแสดงออกทางอัตลักษณ์ได้ ทั้งนี้ มีความต้องการให้ร่างพระราชบัญญัติครอบคลุมถึงการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ และการสนับสนุนงบประมาณ

๒. กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

คุณจรรยา กล่าวถึงเครือข่ายความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทข้ามพรมแดนรัฐชาติ ภายใต้ชื่อ "สมาคมผู้ไทโลก" ที่ที่เครือข่ายทั้งภายในกลุ่มชาติพันธุ์และเครือข่ายกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ซึ่งเครือข่ายชาติพันธุ์

ข้างต้นจะช่วยเสริมพลังให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้มแข็ง ประกอบกับหากร่างพระราชบัญญัติฯ ใช้บังคับ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่กลุ่มชาติพันธุ์สามารถนำมาใช้ในการธำรงรักษาอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ได้ จึงเห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ มีความเห็นเพิ่มเติมให้มีการส่งเสริมการสืบทอดทุนวัฒนธรรม ด้วยการส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสืบทอดองค์ความรู้หมอพื้นบ้าน การส่งเสริมการปลูกเมล็ดฝ้ายและลายผ้าคราม ซึ่งปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทวัยรุ่นได้กลายเป็นผู้ประกอบการผู้ไทสองฝั่งโขงในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมคราม

คุณสวาท ผู้อาวุโสกลุ่มชาติพันธุ์ ได้บอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของชาวผู้ไทในอดีตที่มีมรดกภูมิปัญญาที่สำคัญคือ การทอผ้า ซึ่งเห็นควรให้มีการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้ามาสู่คนรุ่นลูกหลาน

คุณอภิชิต เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีการทำขันหมากเบ็งเพื่อสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ มีความต้องการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีเหยาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทที่มีภาวะใกล้สูญหาย

คุณธนาพันธุ์ เยาวชนต้นกล้ากลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท มีความเห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทมีมรดก ภูมิปัญญาที่สำคัญคือ “กลองตุ้ม” เป็นศูนย์รวมจิตใจของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทเซโปน นอกยังนี้กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยังมีความเข้มแข็งของการทอผ้าที่มี “ลายผ้า” เป็นของตนเอง นอกจากนี้ ยังเห็นว่า “สมาคมผู้ไทโลก” ถือเป็นเครือข่ายทางสังคมที่มีความสำคัญที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไททุกทั่วทุกสารทิศได้มีโอกาสมาพบปะและสืบทอดประเพณีร่วมกัน จากทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ข้างต้น จึงมีความต้องการให้มีการส่งเสริมการสืบทอดวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท โดยการสร้างศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทเซโปน ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทจากทุกหมู่บ้านที่มีบรรพบุรุษมาจากเมืองเซโปน สปป.ลาว

๓. กลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกุร

คุณพนม เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้งนี้ มีความต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนที่มีชีวิต ในการถ่ายทอดเรื่องความวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ภาษา

คุณสุระศักดิ์ มีข้อเสนอ ๔ ประการ ดังนี้

๑) การทบทวน**บทบาทของโรงเรียน**ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมามักประสบปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณและการพัฒนาหลักสูตรไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวญัฮกุร ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอเสนอจึงเสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกุรมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร

๒) การมีหลักสูตรท้องถิ่นที่มีบุคลากรทางการสอนที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกุรหรือเป็นบุคคลที่ผ่านกระบวนการฝึกอบรมและมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๓) บทบาทของผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูวัฒนะรรมประเพณี

๔) ความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและชุมชน กล่าวคือ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนต้องมีศูนย์เรียนรู้วัฒนะรรมกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการโดยมีผู้รู้จากชุมชนทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของมันพื้นบ้าน ข้าวไร่ การจักสาน ตำรายาสมุนไพร การทำขนม การตัดเย็บเสื้อผ้า การฟ้อนรำ เป็นต้น มรดกภูมิปัญญาวัฒนะรรมข้างต้นมีความจำเป็นต้องมีกระบวนการถ่ายทอด

ระหว่างผู้ใหญ่ไปสู่เด็กและเยาวชน เพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีการสานต่อการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

คุณสุรดา มีความต้องการให้มีการส่งเสริมศักยภาพของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ได้สะท้อนความเห็นของเด็กและเยาวชนที่ต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้แบบครบวงจร โดยเฉพาะการมีพิพิธภัณฑ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ญัฮกุร เพื่อจัดเก็บสิ่งของมีค่าของกลุ่มชาติพันธุ์ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้เรื่องราววิถีชีวิต เช่น กำไลข้อมือ เป็นต้น

๔. กลุ่มชาติพันธุ์ไทย้อ

นายประหยัดทรัพย์ เห็นว่า ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาด้านการสืบทอดทางวัฒนธรรม จึงมีความต้องการให้มีการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นไว้ในระบบโรงเรียน หลักสูตรข้างต้นควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น องค์ความรู้ในการทอผ้าย้อมคราม การอนุรักษ์การแต่งกาย เป็นต้น

คุณสุกิจ มีความต้องการ ดังนี้

๑) การส่งเสริมให้มีหลักสูตรท้องถิ่นมีความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

๒) การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

๓) การมีผู้รู้ในชุมชนเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชน

๔) การมีงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพชีวิตของผู้รู้หรือผู้อาวุโสในชุมชนให้สามารถรับค่าตอบแทนจากการถ่ายทอดองค์ความรู้

๕) การเปิดโอกาสให้เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดกิจกรรมในการสืบทอดทางวัฒนธรรม

๕. กลุ่มชาติพันธุ์กูย

คุณสนอง อาจารย์คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รองประธานชมรมชาวกูยแห่งประเทศไทย มีความเห็นในด้านการคุ้มครองและการส่งเสริม ดังนี้

<u>การคุ้มครอง</u>

๑) สิทธิในการรวบรวมประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์

๒) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาภาษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ อาทิ ภาษากูย การแต่งกาย การคล้องช้าง (ปะกำช้าง) การไหว้บรรพบุรุษ โกนตา การไหว้เจ้าที่ แทรนหยู่จู๊ฮะ (ตะกู๊ด) ความเชื่อด้านจิตวิญญาณ (แกลม) เป็นต้น

<u>การส่งเสริม</u>

๑) การส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่น ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์กูยซึ่งเป็นข้อมูลที่แท้จริงและมีความเป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีการส่งเสริมหลักสูตรภาษากูยในโรงเรียนทุกชุมชนที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่

๒) การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์กูย อาทิ การแต่งกาย การเลี้ยงช้างบ้าน และการแสดงความสามารถของช้าง ประเพณีการแซนโฎนตา ประเพณีการแต่งงานของ

ชาวช้าง ความเชื่อด้านจิตวิญญาณ เช่น แกลม/ หมู่ดแหม็ด/สะเอง ความเชื่อเรื่องการขอฝนด้วยการเคารพตะก๊อด

ทั้งนี้ มีความเห็นว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ต้องได้รับความคุ้มครองประกอบด้วย ภาษา การแต่งกาย ทรัพย์สินทางปัญญา และคชสาร

๖. กลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน

คุณเตชินทร์ มีความต้องการให้มีการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทพวนอย่างยั่งยืน

ผู้แทนจากชมรมไทพวนบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี มีความต้องการ ดังนี้

๑) การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี อาทิ การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ไทพวนบ้านผือ การส่งเสริมแหล่งเรียนรู้การทอผ้าลวดลายที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น การย้อมผ้าด้วยน้ำส้มควันไม้ เป็นต้น

๒) การจัดสรรงบประมาณให้กับกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง

๓) หน่วยงานราชการควรมีการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในระบบการศึกษา

๗. กลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย

นาย์วีระพงษ์ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ยได้สะท้อนทุนวัฒนธรรมของชาวไทโย้ย ผ่านศูนย์วัฒนธรรมชาวไทโย้ย ที่มีการจัดแสดงวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ การจัดแสดงเกี่ยวกับผ้าไหมมัดหมี่ลายโบราณ ย้อมสีธรรมชาติ เครื่องปั้นดินเผา กลองเลง ไห อูน คนโท อุปกรณ์เครื่องมือ วิถีชีวิต เครื่องมือหาปลา ซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมชาวไทโย้ย

นายพัฒนายุทธ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย สะท้อนให้ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทโย้ย การจัดหลักสูตรท้องถิ่น ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล การสนับสนุนจากท้องถิ่นด้านงบประมาณ และการถ่ายทอดวิถีชีวิตสามรุ่นวัย อาทิ วัยเด็กและเยาวชน วัยกลางคน และวัยสูงอายุ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ผู้แทนจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย มีความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติในมิติการคุ้มครองและการส่งเสริม ดังนี้

<u>การคุ้มครอง</u>

๑) การศึกษา รวบรวม สังเคราะห์ ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย ให้เป็นที่ยอมรับจากภาคส่วนราชการ

๒) การรวบรวมภาษา ปัจจุบันมีการดำเนินโครงการร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล

๓) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม อาทิ งานฝีมือ งานช่าง รวมทั้งการคุ้มครองพื้นที่ทางจิตวิญญาณ (พื้นที่ดอนปู่ตา) ที่สูญหายไปเนื่องจากโครงการพัฒนาของรัฐ ทำให้ประเพณีและพิธีกรรมสูญหายไป

<u>การส่งเสริม</u>

๑) การส่งเสริมวิถีวัฒนธรรมไทโย้ย ๘ มิติ ประกอบด้วย

- มิติที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐาน เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์

- มิติผ้าทอพื้นบ้านและงานหัตถกรรม ผ้ามัดหมี่ย้อมครามจากสีธรรมชาติ ลวดลายดั้งเดิมและลวดลายสมัยใหม่ประยุกต์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาด ปัจจุบันมีการสั่งซื้อสินค้าจำนวนมาก โดยเฉพาะการสั่งซื้อจากคิงพาวเวอร์ (KING POWER) และประเทศญี่ปุ่น

- มิติวิถีชีวิตและการทำมาหากิน จากศักยภาพด้านการเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอาชีพส่วนใหญ่ของชาวไทโย้ยทำนา ทำประมง เป็นพื้นที่รอยต่อกับลำน้ำยามกับแม่น้ำสงคราม

- มิติภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจุดเด่นเรื่องการกินปลาลำน้ำยามและแม่น้ำสงคราม การมีสมุนไพรรักษโรค มีผลิตภัณฑ์ข้าวเม่า ซึ่งเป็นอัตลักษณ์สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ไทโย้ย

- มิติฮีตเก่าครองหลัง ที่มีความคล้ายคลึงกับความเชื่อของชาวอีสาน

- มิติด้านความเชื่อ พลังศรัทธา เช่น ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา มีความเชื่อเรื่องผีไทย ผีลาว ผีจีน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความผสมผสานทางความเชื่อในพื้นที่เดียวกัน รวมทั้งความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับจักรวาลวิทยา การไหลเรือไฟ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดจนกระทั่งตาย - มิติภาษาไทโย้ย ที่มีเฉพาะภาษาพูดแต่ไม่มีภาษาเขียน

- มิติศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ชาวไทโย้ยมีกลองเลงในการแสดงบุญประเพณีบุญผะเหวต บุญแข่งเรืองานไหลเรือไฟ ที่ทุกชุมชนมีการนำกลองเลงมาใช้ในการแสดง

๒) การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการนำเอาทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างเป็นมูลค่าเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยการบรรจุแผนพัฒนาดังกล่าวไว้ในแผนของ อปท.

๘. กลุ่มชาติพันธุ์ไทโส้ (กุสุมาลย์)

นายสิทธิชัย ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทโส้ มีความเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมให้มีการส่งเสริมการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางภาษา วัฒนธรรม โดยเฉพาะ พิธีเหยา และการรำลายกลอง ที่ต้องไม่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์

๙. กลุ่มชาติพันธุ์ไทแสก

นายปรีชา มีความต้องการให้มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ภาษาแสก ปัจจุบันมีการดำเนินโครงการร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล อย่างไรก็ตามมีความต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้ เพื่อเป็นพื้นที่ในการจัดแสดงเรื่องราววิถีชีวิชาวแสก โดดยเฉพาะมิติด้านภาษา และดนตรีชาติพันธุ์ ที่เห็นควรให้มีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์

๑๐. กลุ่มชาติพันธ์กะเลิง

นายสำเริง มีความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฯ ดังนี้

๑) หลักการและเจตนารมณ์ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับหลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์สามารถแสดงออกทางวัฒนธรรมของตนเอง

๒) หมวดที่ ๑ หลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อโดยเฉพาะในมาตรา 5 เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมความเชื่อ ประเพณี ที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง จึงควรได้รับการคุ้มครอง

๓) หมวดที่ ๒ กลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นด้วยกับกลไกและการปฏิบัติการเพื่อให้การส่งเสริมและคุ้มครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) หมวด ๓ กลไกการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นด้วยอย่างยิ่งที่สมัชชา ต้องประกอบด้วยผู้รู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ของตนเอง

๕) หมวด ๔ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ เห็นด้วยอย่างยิ่งเนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นระบบ

๖) หมวด ๕ การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

นายชัยยุทธ มีความต้องการได้รับการคุมัครองและส่งเสริม ๒ ประการ ดังนี้

๑) การส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๒) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อาทิ อาหารและพืชสมุนไพรประจำกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีสรรพคุณในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรน่า ๒๐๑๙ (COVID – 19) แต่กกลับมีข้อจำกัดในการนำมาใช้ในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนเนื่องจากไม่ได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคอีสาน ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

.....

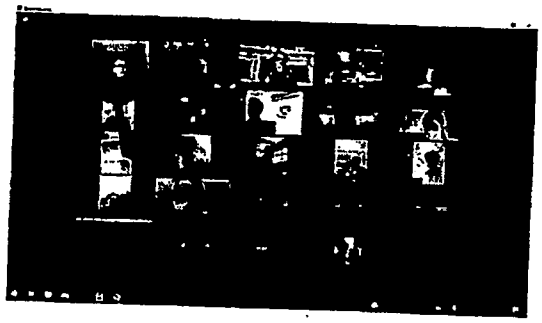

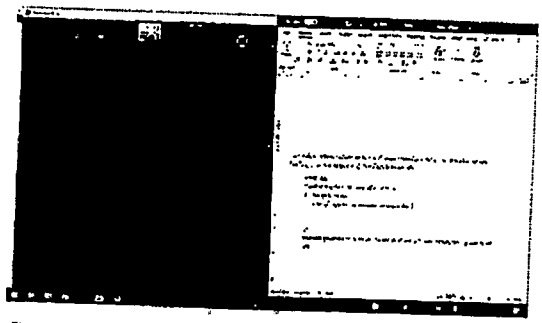
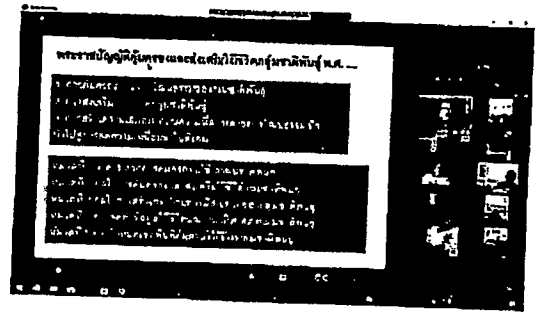

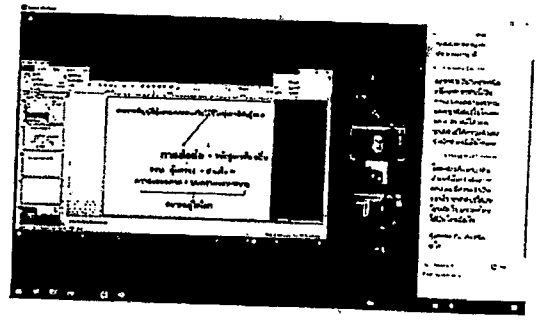
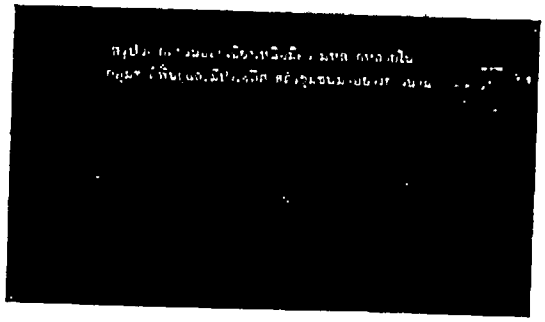
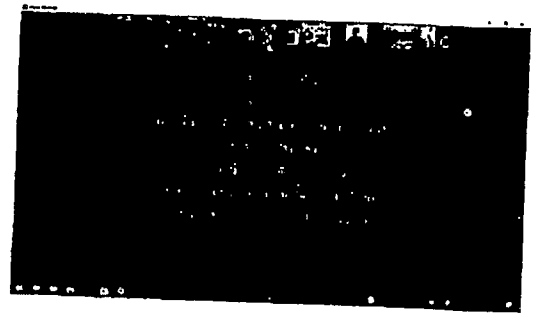

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ภาคใต้ วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.
ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์

.....

สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ได้จัดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้ จำนวน ๔๐ คน มีความเห็น ๔ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...

กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. ฯ จำนวน ๔๐ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ประสบปัญหาด้านความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณ เนื่องจากอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ถูกหน่วยงานรัฐประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การไม่มีเอกสารสิทธิในที่อยู่อาศัยจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน การถูกเจ้าหน้าที่รัฐจำกัดสิทธิทางวัฒนธรรม การขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมทางสังคม การถูกเลือกปฏิบัติ จากประเด็นปัญหาข้างต้น กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้จึงมีความเห็นว่า ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้สามารถคุ้มครองและส่งเสริมให้ชาวเลมีสิทธิในพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณ รวมถึงมีสิทธิได้รับการศึกษา การเข้าถึงสถานะบุคคลได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความเข้มแข็งและมีความภาคภูมิใจในตนเอง

๒. ประเด็นที่ต้องการได้รับ "การคุ้มครอง"

๑) การคุ้มครองพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นทีวัฒนธรรมและพื้นที่จิตวิญญาณ เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความมั่นคงในชีวิต ดังนี้

๑.๑) การคุ้มครองที่อยู่อาศัย โดยการเสนอให้มีการจัดทำพระราชบัญญัติที่อยู่อาศัย เพื่อคุ้มครองการสร้างที่อยู่อาศัยตามวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติและคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นพื้นที่ของรัฐ

๑.๒) การคุ้มครองพื้นที่ทำกิน อาทิ พื้นที่เกษตรกรรม สวนผสม แปลงผัก พื้นที่ทำกินในทะเลพื้นที่

๑.๓) การคุ้มครองพื้นที่วัฒนธรรมและพื้นที่ทางจิตวิญญาณ อาทิ ศาลบรรพบุรุษ สุสาน ลาน พิธีกรรม ซึ่งเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกภาคเอกชนบุกรุกด้วยการออกเอกสารสิทธิ์ทับซ้อนพื้นที่

ทั้งนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ภาคใต้ มีข้อเสนอให้มีการขับเคลื่อนพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นทางการและได้รับการยอมรับเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิในการใช้ทรัพยากรจากป่าเพื่อการดำรงชีพตามวิถีดั้งเดิม

๒) การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่ครอบคลุมวิถีวัฒนธรรม ภาษา ความเชื่อ ประเพณี

๓) ประเด็นที่ต้องการให้มี "การส่งเสริม"

๑) การส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑.๑) การส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาทิ การมีบัตรประจำตัวประชาชน ระบบสาธารณูปโภค และการเข้าถึงบริการสุขภาพ ที่เห็นควรให้มีการจ้างงานตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ในการทำหน้าที่เป็นล่ามและพี่เลี้ยงโดยเฉพาะการจัดหาล่าม

๑.๒) การส่งเสริมสิทธิคนพิการ ผู้สูงอายุ เยาวชนและเด็กกลุ่มชาติพันธุ์

๑.๓) การส่งเสริมการศึกษา โดยมีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อให้เด็กกลุ่มชาติพันธุ์สามารถปรับตัวได้

๑.๔) การเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๑.๕) การส่งเสริมอาชีพ โดยมุ่งส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและนำเอาอัตลักษณ์หรือทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มาใช้ในการสร้างอาชีพเพื่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

๒) การส่งเสริมกลไกในการแก้ไขปัญหากลุ่มชาติพันธุ์

๒.๑) การส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๒) การส่งเสริมกลไกระบบพี่เลี้ยงในการสนับสนุนการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๓) การส่งเสริมอัตลักษณ์ทางภาษากลุ่มชาติพันธุ์

๒.๔) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

๔) ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคใต้ มีความเห็น ๓ ประการดังนี้

ประการแรก เห็นควรให้เพิ่ม มติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ไว้ในมาตรา ๔๔ ของร่าง พ.ร.บ.ฯ

ประการที่สอง เห็นควรให้เพิ่มสัดส่วนของสมัชชาในหมวด ๓ ให้มีความเหมาะสม เนื่องจากเห็นว่าการจัดตั้งกลไกข้างต้นควรมีความครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่

ประการที่สาม เห็นควรให้มีการระบุกรอบระยะเวลาในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความชัดเจน

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาพการประชุม
การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
ระดับภูมิภาคใต้ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔

.....

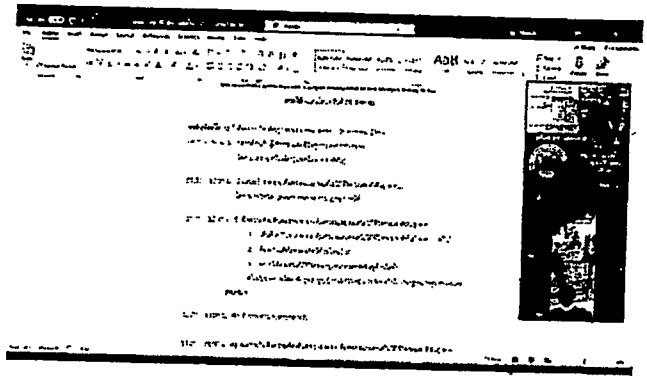

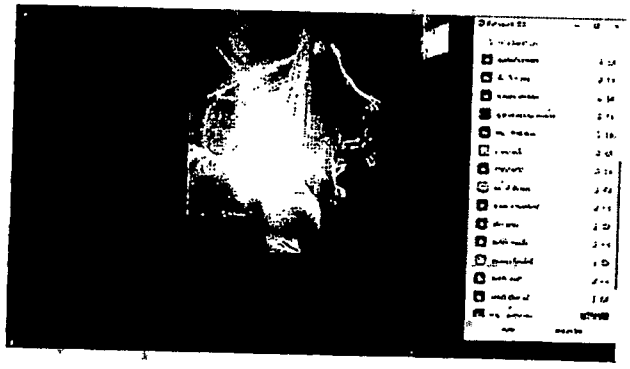
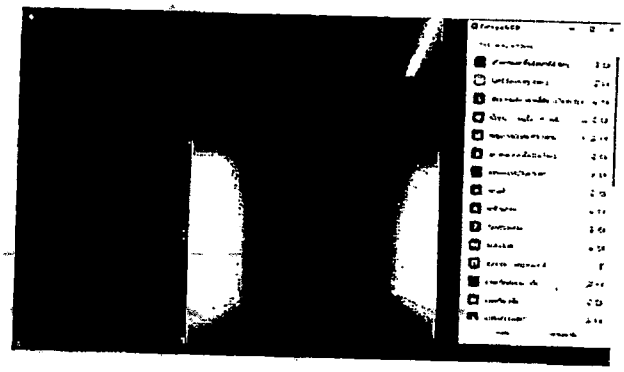

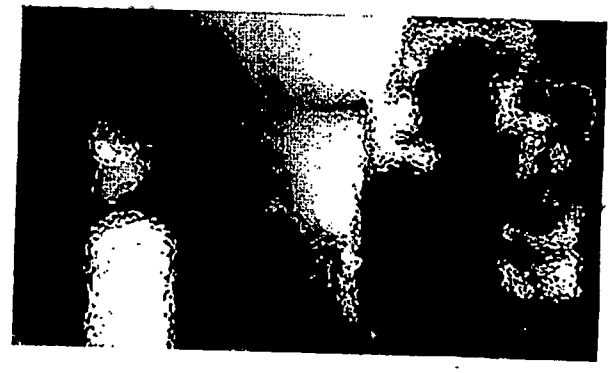

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

ภาคผนวก

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
ระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่สูง เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔
****

การประชุมเพื่อรับฟังความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในระดับภาค เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภาค.ภาคเหนือพื้นที่สูง ได้จัดขึ้นในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยใช้ระบบซูม มีเข้าร่วมจำนวน ๓๘ คน จาก ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ม้ง คะฉิ่น ลเวือะ ถิ่น ละหู่ ลีซู อ่าข่า ดาราอาง เมี่ยน และปกาเกอะญอ โดยมีความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. หลักการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

(ร่าง) พระราชบัญญัติฉบับนี้ บัญญัติขึ้นตามหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ โดยมีหลักการ ๓ ประการ คือ ๑) หลักการ "คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม" ๒) หลักการ "ส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์" ๓) หลักการ "สร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม" และมีแนวทางสร้างกลไกการมีส่วนร่วมเพื่อให้การคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มอย่างความเสมอภาคไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ต่อ "หลักการและเจตนารมณ์" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่จะส่งเสริมศักยภาพของชนเผ่าพื้นเมืองและสนับสนุนการจัดการตนเองด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดสืบทอดวัฒนธรรม การจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลไกการขับเคลื่อนงานของชนเผ่าพื้นเมืองในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับชาติ และยังเป็นกหมายที่จะคุ้มครองไม่ให้ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานและการพัฒนาตามนโยบายของรัฐและเอกชน พร้อมทั้งมีการมีการประกาศพื้นที่คุ้มครองวัฒนธรรมซึ่งจะเป็นยืนยันถึงมาตรการที่เป็นการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อเสนอ ดังนี้

๑. ให้เพิ่มการเชื่อมโยงกับพันธกรณีและข้อผูกพันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองที่รัฐบาลไทยร่วมรับรองไปเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ และพัฒนาการของเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย และสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๒. คำนิยาม เสนอให้ใช้ "ชนเผ่าพื้นเมือง" เนื่องจากคำนิยาม "กลุ่มชาติพันธุ์" นั้น ครอบคลุมทุกคนในโลกเป็นชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่ง เป็นการนิยามแสดงลักษณะร่วมในด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา จึงไม่ได้สะท้อนลักษณะเฉพาะหรือตัวตนของชนเผ่าพื้นเมืองแต่อย่างใด ส่วนคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" สะท้อนถึงการที่ไม่ใช่กลุ่มที่ครอบงำทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และเป็นคำในความหมายสากลที่ได้รับการรับรองจากสารบบขององค์การสหประชาชาติ (UN) ทั้งนี้กฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศทุกฉบับ จะระบุถึงการคุ้มครองส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ไม่มีการระบุชาติพันธุ์ เช่น ข้อตกลงปารีส ซึ่งสามารถเป็นการบังคับทางกฎหมายระหว่างประเทศได้ และประเทศไทยก็เซ็นต์รับรองแล้ว รวมถึงยังมีกลไกไกชนเผ่าพื้นเมืองใน UN คือ Permanent Forum on Indigenous Issues มีผู้เชี่ยวชาญพิเศษ Special Rapporteur

on the rights of indigenous peoples และมีวันชนเผ่าพื้นเมืองประจำปี ทุกวันที่ ๙ สิงหาคม และที่สำคัญคือเป็นคำที่เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองใช้มาตลอด และใช้อย่างเป็นทางการกว่า ๒๐ ปี เป็นที่รู้จักในทางสาธารณะและหน่วยงานต่าง ๆ และ**ที่สำคัญคือเป็นการที่ชนเผ่าพื้นเมืองใช้เรียกตัวเอง**

๓. นอกจากนั้นให้เพิ่มเติมความหมายในคำนิยามให้ครอบคลุม "ชนเผ่าพื้นเมืองทั้งที่มีสัญชาติ มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย และกลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติที่อยู่ในระหว่างการพิสูจน์หรือพัฒนาสถานะบุคคลตามกฎหมาย"

๒. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ โดยได้มีข้อเสนอต่อมาตรา ๕ (๔) เติมคือ (๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน โดยมีความเห็นว่าเนื่องจากชนเผ่าพื้นเมืองมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปมาก มีข้อห่วงกังวลว่าจะเป็นการจำกัดสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การจัดทำที่พัก และสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จะครอบคลุมกิจกรรมการข้างต้นหรือไม่ จึงเสนอให้เพิ่มคำว่า "เศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม หรืออนุรักษ์" ทั้งนี้ในส่วนของบทบัญญัติที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ควรมีความชัดเจนและควรเพิ่มบทลงโทษในกรณีที่นโยบายรัฐ หน่วยงานรัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ รวมไปจนถึงองค์กรพัฒนาเอกชนดำเนินการที่เป็นการละเมิดสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง

๓. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

๑. <u>ข้อเสนอต่อมาตรา ๗</u> "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ซึ่งเห็นด้วยกับหลักการของมาตรา ๗ โดยเห็นควรว่าสัดส่วนขององค์ประกอบในอนุมาตรา (๔) (๕) และ (๖) ควรจะเป็นสัดส่วนที่อยู่ฝ่ายภาคประชาชนมากกว่า ซึ่งสามารถแจ้งได้ว่าสัดส่วนดังกล่าวมาจากภาคส่วนที่มีทัศนคติที่ดีต่อชนเผาพื้นเมือง จึงมีข้อเสนอเพิ่มเติมดังนี้

๑.๑ อนุมาตรา (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ให้เพิ่มเติม "ประธานสมัชชา/สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย"

๑.๒ อนุมาตรา (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เพิ่มเติม "ด้วยความเห็นชอบของสมัชชา/สภา"

๑.๓ อนุมาตรา (๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนเจ็ดคนให้ปรับเป็น "หกคน"

๑.๔ อนุมาตรา (๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน เพิ่มเติม "ด้วยความเห็นชอบของสมัชชา/สภา"

๑.๕ วรรคท้ายเนื้อความว่า "การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ" เสนอให้เพิ่มเนื้อความว่า "โดยให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองส่งตัวแทนมาร่วมอยู่ในกลไกสำนักงาน"

๒. <u>ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๐</u> อำนาจและหน้าที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อเสนอ ให้เพิ่มเติมเนื้อความในอนุมาตรา (๑๒) ว่า "เผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม"

๓. <u>ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๓</u> องค์ประกอบของคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด โดยมีขอเสนอเพิ่มเนื้อความ ดังนี้

๑. อนุมาตรา (๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์ เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า "ด้วยความเห็นชอบจากสมัชชา/สภา"

๒. วรรคสองฝ่ายเลขานุการเห็นควรเพิ่มเนื้อความว่า "โดยให้มีรองเลขานุการเป็นสัดส่วนที่มาจากองค์กรที่มาจากเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง"

๓. วรรคสามเนื้อความว่า "หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งอนุกรรมการใน (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด" โดยได้มีข้อสังเกตว่า รัฐมนตรีจะทำการกำหนดอย่างไรและกำหนดโดยกระทรวงใด

๔.ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๔ อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด โดยมีข้อเสนอให้เพิ่มเนื้อความในอนุมาตรา (๕) ความว่า "เผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม"

๕.ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๖ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เสนอให้ปรับแก้เนื้อความ ดังนี้ "ในการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา วัฒนธรรมและภาษา ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและความเท่าเทียมทางสังคม และส่งเสริมกิจการสำหรับเด็ก เยาวชน สตรี กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ และผู้พิการ หรือเรื่องอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้"

๔. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๙ - ๓๑ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

๑.ข้อเสนอต่อหมวดที่ ๓ "สมัชชา" ไม่เห็นด้วย โดยเสนอให้ปรับถ้อยคำจาก "สมัชชา" เป็น "สภา" เนื่องจากคำว่า "สมัชชา" มีลักษณะเป็นพื้นที่หรือเวทีสำหรับปรึกษาหารือตามวาระที่กำหนด ส่วนคำว่า "สภา" เป็นคำที่สะท้อนถึงการมีอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกสภาต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากการประชุมตามวาระเท่านั้น และสภาชนเผ่าพื้นเมืองนั้นมีการใช้มานาน มีกลไก โครงสร้าง และตัวตนที่ชัดเจน รวมถึงยังเป็นที่รับรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และสาธารณะแล้ว

นอกจากนั้น ในร่างพระราชบัญญัติไม่มีการกำหนดสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนขององค์กร "สมัชชาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ทำให้มีข้อห่วงกังวลว่า สมัชชาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนั้นมีสถานะอย่างไร เป็นองค์กรนิติบุคคล หรือเป็นองค์การมหาชน ซึ่งจะส่งผลต่อสิทธิและหน้าที่ขององค์กรที่พึงมีหรือพึงได้รับตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.ข้อเสนอต่อมาตรา ๑๙ การเลือกสมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามข้อบัญญัติในมาตรา ๑๙ นั้น เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า "ให้คำนึงถึงสัดส่วนด้านเพศและวัย"

๓.ข้อเสนอต่อมาตรา ๒๐ เกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิก โยมีข้อสังเกตว่าคุณสมบัติที่กำหนดไว้นั้นไม่ครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเป็นคนไร้รัฐไร้สัญชาติซึ่งอยู่ระหว่างการพิสูจน์หรือพัฒนาสิทธิในสถานะบุคคลตามกฎหมาย โดยเสนอให้การปรับแก้เนื้อความคุณสมบัติของสมาชิก (ก) (๑) ให้ใช้ถ้อยคำว่า "มีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ถาวรตามกฎหมาย เพิ่มเติม รวมถึงบุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองที่ประสบปัญหาไร้รัฐไร้สัญชาติที่อยู่ในระหว่างการพิสูจน์หรือพัฒนาสถานะบุคคลตามกฎหมาย"

ซึ่งการกำหนดคุณสมบัติและประเภทของตัวบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองที่ประสบปัญหาไร้รัฐไร้สัญชาติที่อยู่ในระหว่างการพิสูจน์หรือพัฒนาสถานะบุคคลตามกฎหมายให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

๔.ข้อเสนอต่อมาตรา ๒๕ เห็นชอบในหลักการ ซึ่งมีข้อกังวลเกี่ยวกับความอิสระในการบริหารจัดการ โดยมีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความ ดังนี้

๑. อนุมาตรา (๒) เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า "ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูหรือพัฒนาจากฐานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ"

๒. อนุมาตรา (๕) เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า "รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ องค์ความรู้ และปฏิบัติการในระดับพื้นที่ เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน"

๓. อนุมาตรา (๙) เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า "ติดตาม เฝ้าระวัง รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ และติดตามผลการดำเนินการตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ"

๔.อนุมาตรา (๑๐) เห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า "พิจารณาให้ความเห็นชอบกลไกต่าง ๆ ตามมาตรา ๗ (๓) (๔) (๖) และมาตรา ๑๓ (๖)"

๕.ข้อเสนอต่อมาตรา ๓๐ ให้เพิ่มจำนวนเป็น "ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๒๕ คน"

๕. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๒ - ๓๔ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร เห็นชอบในหลักการ โดยมีข้อเสนอต่อมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในอนุมาตรา (๔) โดยเห็นควรให้เพิ่มเนื้อความว่า "เพื่อสร้างการเรียนรู้ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมพหุวัฒนธรรม"

๖. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ - ๓๙ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร เห็นชอบในหลักการโดยมีข้อเสนอดังนี้

๑.ข้อเสนอต่อมาตรา ๓๕ เสนอว่า คำว่า "เศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม" ที่ปรากฏในมาตรา ๓๕ ต้องมีการทำให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยมีข้อห่วงกังวลว่าปัจจุบันมีชุมชนที่ได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ และอาจไม่ได้ครอบคลุมในนิยามเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม เช่น การทำพื้นที่ท่องเที่ยว การทำที่พักอย่างกรณีภูทับเบิก ม่อนแจ่ม เป็นต้น นอกจากนั้น ชนเผ่าพื้นเมืองส่วนใหญ่มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปมาก ดังนั้น ควรมีการนิยามความหมายของ "เศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม" ให้มีความชัดเจนและครอบคลุมกับบริบทในปัจจุบัน และเสนอให้เพิ่ม "เศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรมและนวัตกรรม" โดยหากมีพื้นที่ที่อยู่ในคุ้มครองวัฒนธรรมสามารถพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจแบบใหม่ที่ไม่ใช่ในลักษณะนายทุน แต่ต้องดำเนินการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญา สำหรับการจัดทำแผนแม่บทเสนอให้ เมื่อจัดทำแผนแม่บทเสร็จแล้วให้กลไกระดับต่าง ๆ เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยที่ศูนย์มีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนแม่บท

๒.ข้อเสนอต่อมาตรา ๓๖ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๕ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์นั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคล

ใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม และเพิ่มเติม "การบริจาคเพื่อใช้สาธารณะประโยชน์และการแบ่งปันที่ดินให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกิน"

****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
เมษายน ๒๕๖๔

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคเหนือบนพื้นที่สูง งานวันชนเผ่าพื้นเมือง ปี ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ๔๔ คน

.....

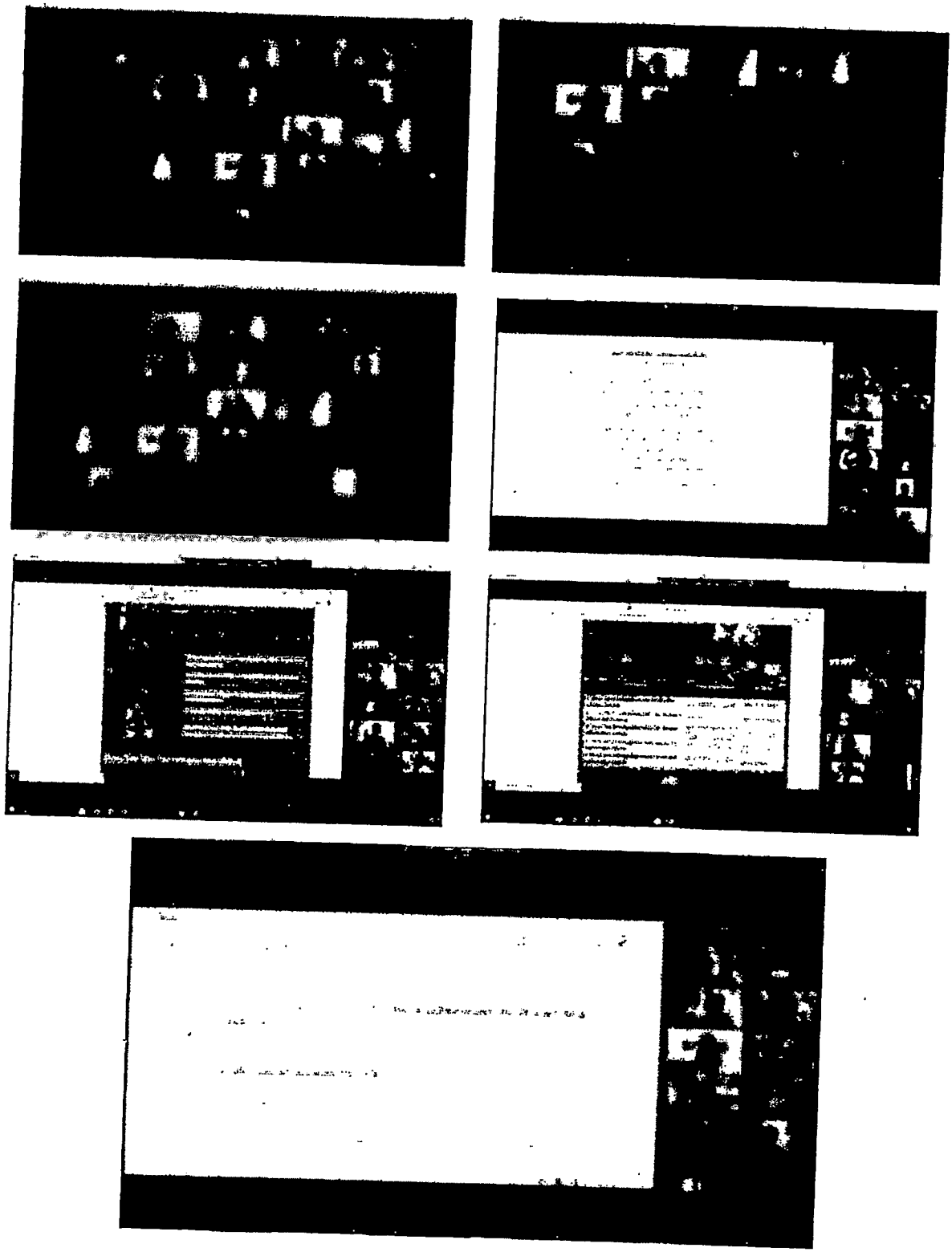

ภาคผนวก

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ระดับภาค (เหนือราบ) เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

ในการประชุมเพื่อรับฟังความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในระดับภาค เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภาคมีความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

<u>ส่วนที่หนึ่ง</u> ที่มาและความสำคัญ

สืบเนื่องจากเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (คชท.) ร่วมกับภาคีองค์กรและเครือข่ายที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ได้จัดกิจกรรมรณรงค์ให้รัฐและสาธารณะชนเข้าใจปัญหาและสถานการณ์ที่ชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยประสบอยู่ตลอดจนเป็นการสร้างการยอมรับตัวตน อัตลักษณ์ และคุณค่าวิถีวัฒนธรรมและเคารพสิทธิ์ชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (สชพ.) ขึ้น เพื่อเป็นกลไกหลักของชนเผ่าพื้นเมืองที่ทำหน้าที่ในการผลักดันนโยบายและกฎหมายส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และประสานความร่วมมือกับภาคีทุกภาคส่วนในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสนับสนุนการจัดการแก้ไขปัญหาที่ชนเผ่าพื้นเมืองประสบอยู่อย่างจริงจัง โดยมีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือ

การยกร่างและผลักดันให้มีกฎหมายส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยขึ้นมาภายใต้ชื่อ "(ร่าง) พระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ...." ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างการชักชวนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายและจากการจัดประชุมสมาชิกชนเผ่าพื้นเมองแห่งประเทศไทยเพื่อสร้างความเข้าใจการมีส่วนร่วมต่อร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกลุ่มชาติและชนเผ่าพื้นเมืองขึ้นในระหว่างวันที่ ๑๓-๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพมหานคร มีความเห็นร่วมกันว่าควรจัดเวทีสร้างความเข้าใจในระดับภาคโดยเฉพาะร่าง พรบ.คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ฉบับ ศมส.) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบโดยตรงกับชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จึงมีความจำเป็นในการรับฟังความคิดเห็นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ก่อนเข้าสู่กระบวนการของรัฐสภาต่อไป จึงได้จัดเวทีประชุมระดับภาคเหนือขึ้นมีวัตถุประสงค์

๑. ให้สมาชิกชนเผ่าพื้นเมือง ภาคเหนือราบ ได้มีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตและทำความเข้าในสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับ ศมส.
๒. เป็นเวทีแลกเปลี่ยนปรึกษาหารือและหาข้อสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาที่มีผลกระทบต่อวิถีกลุ่มชาติพันธุ์และร่วมกันแสวงหาทางออก

<u>ส่วนที่สอง</u> สถานการณ์โดยทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

ในเขตภาคเหนือราบสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในเขตภาคเหนือราบส่วนใหญ่ยังเป็นปัญหาลักษณะเดิมที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งได้แก่ปัญหาที่ทำกิน สิทธิในการถือครองที่ดิน การขาดปัจจัยเนื่องจากสภาพยากจน การไม่มีสัญชาติ (บัตรประชาชน) ทำให้ขาดสวัสดิการที่จำเป็นที่ควรจะได้รับจากรัฐ ข้อจำกัดในการจัดการเมล็ดพันธุ์พืช

ปัญหาการได้รับสัญชาติ ยังมีกลุ่มที่ตกสำรวจสภาพตามกฎหมาย มีการเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าไม่ใช่คนไทย จึงให้เสียสิทธิ์ในการได้รับสวัสดิการที่จำเป็น การจัดทำข้อมูลพื้นฐานไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะเด็กในวัย

เรียนไม่ได้รับเงินอุดหนุนการศึกษา และในสถานการณ์โควิด ๑๙ ไม่ได้รับสวัสดิการที่รัฐเยียวยาและท้องถิ่นจัดให้

ปัญหาการถูกจับกุมในเรื่องที่ทำกิน ที่ดิน เช่นกรณีเหมืองแร่ ยังนโยบายบายของรัฐที่ไม่เอื้อและทำให้เกิดผลกระทบต่อกลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง ที่มีวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพและวิถีทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของชนเผ่า

<u>ส่วนที่สาม</u> **การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค ของกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่ราบ** เห็นควรให้ปรับแก้ถ้อยคำตามข้อเสนอของที่ประชุม โดยรายละเอียดการแก้ไขถ้อยคำปรากฏตามเอกสารแนบนี้

****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

(เอกสารแนบภาคเหนือพื้นที่ราบ)
(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม
วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล

โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองอยู่ กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีความด้อยสิทธิและยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความคุ้มครองโดยบัญญัติให้ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติ และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

~~"กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีชีวิตตามจารีตประเพณีร่วมกัน~~

"กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง"

"ชุมชน" หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม

"พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

~~"สมัชชา" หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย~~

"สภา" หมายความว่า สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกสมัชชาสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

"จังหวัด" หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

"ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ~~ให้~~รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) การได้รับการดูแลและสิทธิส่วนรวม สิทธิและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม สิทธิในการศึกษา สุขภาพ การจ้างงาน และภาษาอย่างเสรี และไม่ถูกเลือกปฏิบัติเหยียดหยามหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางชีวภาพ เมล็ดพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายและเสียหาย

(๓) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๕

(๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพและพื้นที่ของบรรพชนตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน

(๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน

(๖) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ

ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖ ให้หน่วยงานของรัฐมีภารกิจร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจตามกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะใดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้คำนึงถึงมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๒ คณะกรรมการ

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (๑๐ คน)

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยถ้าสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องเป็นบุคคลที่ชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวนภูมิภาคละ ๒ เจ็ดคน และผู้แทนเยาวชน ๑ คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชาสภา โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย (๑๑ คน)

(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน

องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไรและดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และต้องได้รับการยอมรับจากสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์และเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามสี่ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันไม่ได้

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่วาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีแพ่งและอาญาร้ายแรง เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป

(๒) ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕

(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ

(๔) ประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๕

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๗

(๖) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างศูนย์กับหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์จัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๖

(๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๕

(๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดและคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง หรือแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๒) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

วิธีการประชุมและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ และคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัด โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละจังหวัดตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ (๑ คน)

(๒) วัฒนธรรมจังหวัด และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นอนุกรรมการ (๒ คน)

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรายชื่อจำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ (2 คน)

(๔) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในจังหวัด โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย และเยาวชน ซึ่งสมัชชาสภาเสนอรายชื่อไม่เกินสามห้าคน เป็นอนุกรรมการ

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรายชื่อจำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ โดยต้องเป็นบุคคลที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์ชนและเผ่าพื้นเมือง ในจังหวัดซึ่งเลือกกันเอง จำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ โดยต้องเป็นบุคคลที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอชื่อข้าราชการในสังกัดสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดคนหนึ่งเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งอนุกรรมการใน (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๔ คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองของจังหวัด

(๒) ให้ความเห็นต่อคณะกรรมการในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองของจังหวัด

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นอนุกรรมการ

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง จำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๔) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาสภาไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภาษา การศึกษา หรือด้านอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร เป็นอนุกรรมการ

(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์คนหนึ่งเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

การได้มาซึ่งประธานอนุกรรมกรรมการตาม (๑) และอนุกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้ศูนย์เสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

มาตรา ๑๖ ให้คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ มีอำนาจและหน้าที่ ในการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภาษา หรือการศึกษา หรือเรื่องอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อประโยชน์ต่อการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๒) กำกับ และติดตาม การดำเนินการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และแนวทางตาม (๑)

(๓) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย หรือที่เกี่ยวข้อง

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และแนวทางตาม (๑)

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๗ ให้นำมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับแก่คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งองค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา คณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕

(๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๓ สมัชชา สภา

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้มีการจัดตั้งสมัชชา สภา ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน

หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย

(๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป

(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๙

(ข) ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๒๑ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือกและอาจได้รับการเลือกใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสามวาระติดต่อกันไม่ได้

สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๒ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ครบวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐

(๕) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสามครั้งติดต่อกัน

(๖) ~~สมัชชา~~สภามีมติให้พ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตาม มาตรา ๒๑ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง

สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

มาตรา ๒๔ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิกเพื่อเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~สภา

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~สภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่~~สมัชชา~~สภากำหนด

ให้มีการประชุม~~สมัชชา~~สภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุม~~สมัชชา~~สภาก็ได้

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๕ ~~สมัชชา~~สภา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม

(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองต่อคณะกรรมการ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๖) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

(๘) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕

(๙) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๖ ให้~~สมัชชา~~ สภา มีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้รวมถึงการประชุม~~สมัชชา~~ สภาระดับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระดับภูมิภาค

มาตรา ๒๗ ให้มีคณะกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~ สภา คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธาน~~สมัชชา~~ สภา- เป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินสิบห้าคนซึ่งที่ประชุม~~สมัชชา~~ สภาเลือกจากสมาชิก โดยคำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ภูมิภาค เพศ และให้เลขานุการสมัชชาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~ สภา

มาตรา ๒๘ ให้นำความในมาตรา ๒๒ มาใช้กับการพ้นจากตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~ สภา และอาจพ้นด้วยกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของ~~สมัชชา~~ สภา

มาตรา ๒๙ คณะกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~ สภามีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารและดำเนินงาน ของ~~สมัชชา~~ สภาให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และที่กำหนดในข้อบังคับของ~~สมัชชา~~ สภา

มาตรา ๓๐ ให้สมัชชาแต่งตั้งคณะผู้อาวุโส จำนวนไม่เกินยี่สิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่สมัชชาในการดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการดำเนินงานของ~~สมัชชา~~ สภารวมทั้งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประเด็นปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติใน~~สมัชชา~~ สภาได้

การแต่งตั้งคณะผู้อาวุโสตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ภูมิภาค และเพศ

มาตรา ๓๑ ผู้อาวุโส ตามมาตรา ๓๐ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๒) มีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดี

(๓) มีความเสียสละและมีจิตอาสา

หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕

(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล

(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๓ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ประกอบด้วย

(๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธาน

(๒) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการศูนย์

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ

(๔) กรรมการจำนวนสองคน ซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~ สภา

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านภาษาและวัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๓ มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่

ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา ข้อมูลผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๓ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยให้ศูนย์สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว

เมื่อจัดทำแผนแม่บทเสร็จแล้วให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ และในกรณีที่จำเป็นจะให้มีแผนที่แนบท้ายประกาศด้วยก็ได้

มาตรา ๓๖ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๕ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง นั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม หรือแบ่งปันให้ผู้ไร้ที่ดินในชุมชน หรือจำหน่ายจ่ายโอนให้กับคนในชุมชนเท่านั้น

มาตรา ๓๗ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภค บริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมสาธารณะของชุมชน และการพัฒนานวัตกรรมทางเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนที่ยั่งยืน

(๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ

(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น

มาตรา ๓๘ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่โดยให้มีสัดส่วนหญิงชายและเยาวชน จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ พื้นที่บรรพชน และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕

(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองและศูนย์

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๒ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งศูนย์ได้จัดทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

มาตรา ๔๓ ให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยซึ่งสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทยที่ได้ดำเนินการบริหารและจัดการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่สมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งสมัชชาสภาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ ให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ "ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๕ ไปพลางก่อน และให้ศูนย์ร่วมกับชุมชนจัดทำแผนแม่บทและธรรมนูญว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ภาคผนวก

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ....
ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก
วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๗.๓๐ - ๒๑.๓๐ น.

.....

๑. สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

ตามที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ได้จัดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก มีข้อเสนอประเด็นหลัก ๕ ประเด็น ดังนี้

๑. ประเด็นด้านการส่งเสริม - การคุ้มครอง

๑) **การส่งเสริมการเข้าถึงสถานะบุคคล** โดยเสนอให้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ สามารถจัดตั้งกลไกในการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคล โดยเฉพาะกระบวนการได้มาซึ่งสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ลดขั้นตอนกระบวนการในพิสูจน์สัญชาติ เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงได้อย่างครอบคลุม รวมทั้ง มีข้อเสนอให้ใช้มิติทางวัฒนธรรมในการพิสูจน์สถานะบุคคล อาทิ การยืนยันตำแหน่งที่อยู่อาศัยด้วยระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS)

๒) **การธำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่ใกล้สูญหาย** เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้คนรุ่นใหม่ขาดความตระหนักในรากเหง้าของบรรพบุรุษ จึงมีข้อเสนอ ๒ ประการ ดังนี้

ประการแรก การส่งเสริมให้มีการสอนภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ บรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

ประการที่สอง การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความตระหนักและภาคภูมิใจ ในการรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตน

๓) **การส่งเสริมการเข้าถึงพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน** ส่งเสริมให้เกิด "สิทธิหน้าหมู่" เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิที่จะได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในผืนป่าและในที่ดิน

๔) **การคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม**

๕) **การกำหนดลักษณะพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์** ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาจากโครงการของรัฐและเอกชน โดยเสนอให้มีการกำหนดรูปแบบพื้นที่เพื่อกำหนดลักษณะการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังเช่น การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเพื่อป้องกันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพและขาดการพิจารณาในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๖) **การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและลดอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์** เสนอให้มีการใช้ช่องทางการสื่อสารในระบบออนไลน์เพื่อสร้างการรับรู้การมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะการเป็นคนไทย

๒. ประเด็นคำนิยาม ที่ประชุมมีความเห็น ดังนี้

แนวทางที่ ๑ เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. ที่นำคำนิยามของคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ใช้แทนการระบุ คำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" เนื่องจากเห็นว่า แนวทางข้างต้นเป็นกลวิธีในการขับเคลื่อนกฎหมาย

แนวทางที่ ๒ เสนอให้มีการระบุคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ในร่าง พ.ร.บ. เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวเป็นคำที่เป็นที่รู้จักและถูกใช้ในบริบทสังคมโลกอย่างแพร่หลาย

๓. ประเด็น "สภา" "สมัชชา" ที่ประชุมมีความเห็น ดังนี้

แนวทางที่ ๑ มีความเห็นว่า สามารถใช้ได้ทั้งคำว่า "สภา" และ "สมัชชา" ทั้งนี้ขอให้ยึดถือหลักการของการเป็นพื้นที่ในการระดมความคิดเห็นเพื่อขับเคลื่อนการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

แนวทางที่ ๒ มีความเห็นให้ใช้คำว่า "สภา" เนื่องจากเห็นว่า สภาเป็นการทำงานอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นกลไกที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองร่วมดำเนินการมา ในขณะที่สมัชชาเป็นการจัดประชุมที่มีการประชุม ๑ ปี ต่อครั้ง

๔. กลไกการมีส่วนร่วม

๑) การจัดตั้งองค์กรด้านชาติพันธุ์ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเชื่อมโยงการทำงานในการขับเคลื่อนการคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความทั่วถึงในระดับชุมชน

๒) การมีส่วนร่วมด้านข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อเสนอต่อมาตรา ๔๒ ที่ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งศูนย์ได้จัดทำไว้ ข้อมูลข้างต้นต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะเจ้าของวัฒนธรรมเป็นผู้ให้ข้อมูลและรับรองข้อมูลดังกล่าว

๕. ข้อห่วงกังวล เนื้อความในมาตรา ๓๗ - ๓๙ ที่มีความทับซ้อนกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื้อความใน มีความทับซ้อนและอาจทำให้เกิดข้อพิพาทกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อาทิ พื้นที่เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษบ้านเลตองคุ แม้ว่าได้รับการคุ้มครองก่อนมีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในขณะที่เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษที่จะมีการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นภายใต้ร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนที่เกิดขึ้นภายหลัง พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ จะได้รับการยอมรับหรือไม่ ทั้งนี้ เห็นควรให้มีการออกแบบแนวทางในการสร้างความมั่นใจในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้ได้รับความคุ้มครอง

****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๕๖๔

ภาพการประชุม

การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ระดับภูมิภาคกลาง ตะวันตก ตะวันออก ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

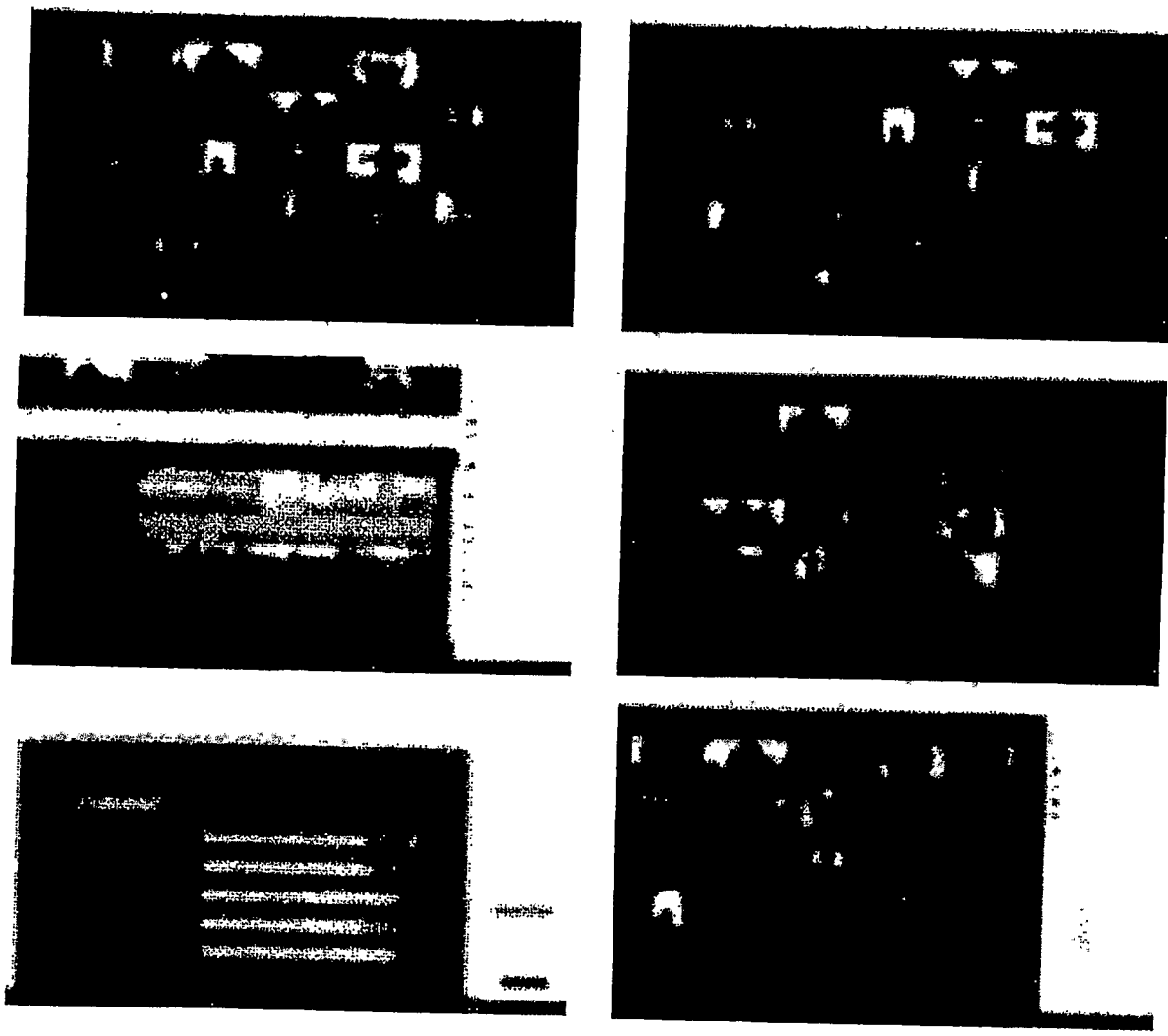

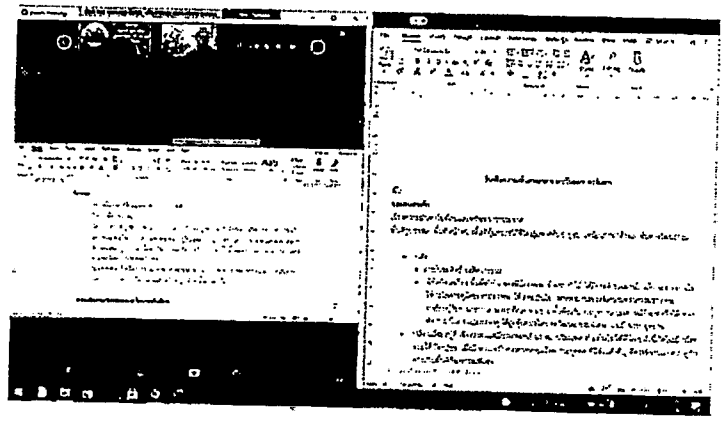

ภาคผนวก

สรุปผลการประชุมหารือร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... วันพุธที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์

.....

ตามที่ คณะทำงานจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ประชุมหารือร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ นั้น ที่ประชุมได้มีการรับความคิดเห็นและการสร้างความเข้าใจในพระราชบัญญัติฯ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้ประเด็นข้อเสนอ ข้อสังเกตและข้อห่วงกังวล ๔ ประการ ดังนี้

๑. สรุปสาระสำคัญและความเห็นที่ได้จากการรับฟังร่างพระราชบัญญัติฯ

๑) ประเด็นหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ มีข้อเสนอให้เพิ่มหลักการความเสมอภาค ความเป็นธรรม และการไม่เลือกปฏิบัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติฯ

๒) ประเด็นเรื่องคำนิยามตามร่างมาตรา ๓ คำจำกัดความของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีตามจารีตประเพณีร่วมกัน ในประเด็นข้างต้นกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ให้ความเห็นไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดยืนประเทศไทยไม่มีชนเผ่าพื้นเมือง

๓) ประเด็นสังเกตเรื่องสัดส่วนของคณะกรรมการและอนุกรรมการ ในร่างมาตรา ๗ มีสัดส่วนที่ไม่สมดุลเนื่องจากคณะกรรมการและอนุกรรมการในพระราชบัญญัติฯ มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พื้นที่ดังกล่าวมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเห็นควรให้มีผู้ทรงวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในมาตรา ๗

๔) ประเด็นหมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อห่วงกังวลและข้อเสนอ ดังนี้

๑) ข้อสังเกตในมาตรา ๓๖ ในเรื่องการจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิ เห็นควรให้มีการระบุบทลงโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิดในรูปแบบดังกล่าว

๒) ข้อห่วงกังวลในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการกำหนดพื้นที่คุ้มครองฯ มีความทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีกฎหมายเฉพาะของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ดูแลด้านการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่ที่มีข้อห้ามและข้อผ่อนปรนระบุไว้ชัดเจน ในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๒๑ ที่กำหนดภายใต้หลักความเสมอภาคของประชาชนให้มีสิทธิอยู่อาศัยและทำกิน ในประเด็นข้างต้นมีข้อเสนอ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ข้อเสนอเรื่องการคำนึงถึงความสอดคล้องกับกฎหมายเฉพาะในพื้นที่ โดยเห็นควรให้การกำหนดพื้นที่คุ้มครองฯ ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติฯนี้ ควรมีความสอดคล้องกับกฎหมายเฉพาะที่บังคับใช้ในพื้นที่

แนวทางที่สอง ข้อเสนอให้ตัดเนื้อความในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเป้าหมายในการทำงานสนับสนุนกลไกการดำเนินงานร่วมกับพระราชบัญญัติอื่นที่บังคับใช้ในพื้นที่ ทั้งนี้ จึงเห็นว่าหากการพิจารณาอย่างรอบด้านในกระบวนการก่อนการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองและสามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไม่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายหลัก เห็นควรให้ตัดเนื้อความในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย

แนวทางที่สาม ข้อเสนอให้ระบุเนื้อความที่มีลักษณะเฉพาะในมาตรา ๓๗ วรรคท้าย เนื่องจากเนื้อความดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับกฎหมายฉบับอื่นที่มีบทลงโทษทางอาญา การเขียนในลักษณะกว้างอาจเป็นช่องว่างในการตีความ

๓) **ข้อเสนอในการบัญญัติ "หลักเกณฑ์ธรรมนูญ" ของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์**

๓.๑. ให้มีการการระบุขั้นตอนและวิธีการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๓.๒. ให้มีการระบุกระบวนการดำเนินการในกรณีที่มีการทักท้วงเรื่องการประกาศเขตพื้นที่เกิดขึ้น

๓.๓. ให้มีการระบุลักษณะของพื้นที่ที่สามารถประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

.....

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔

.....

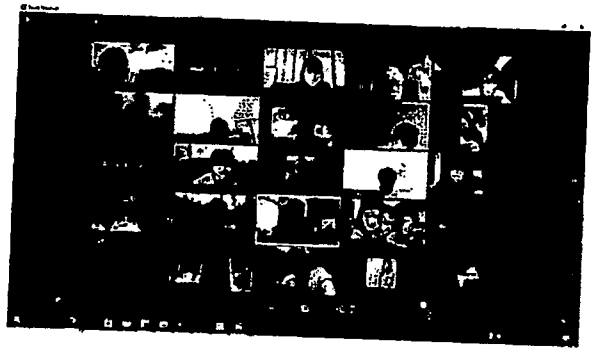

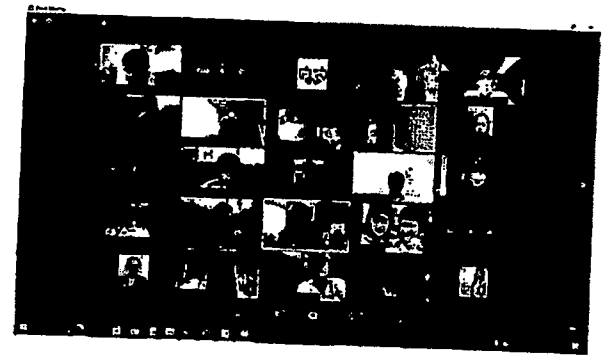

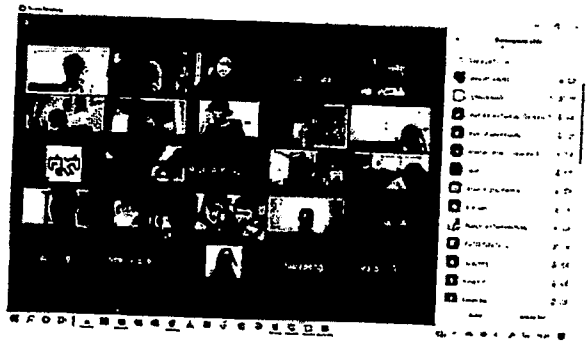

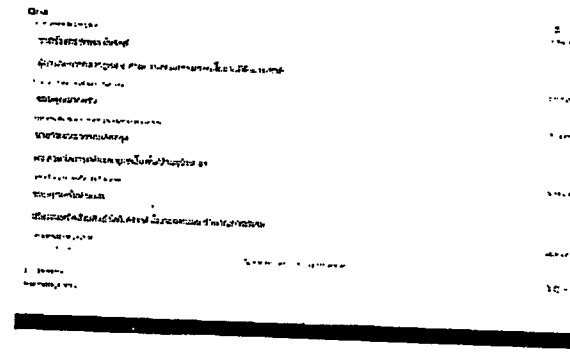

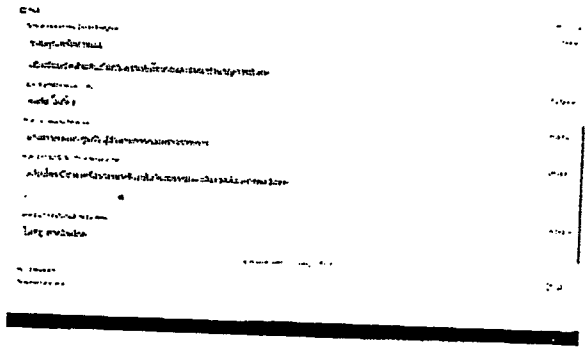

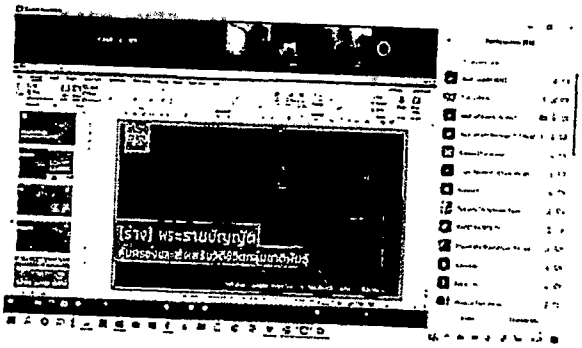

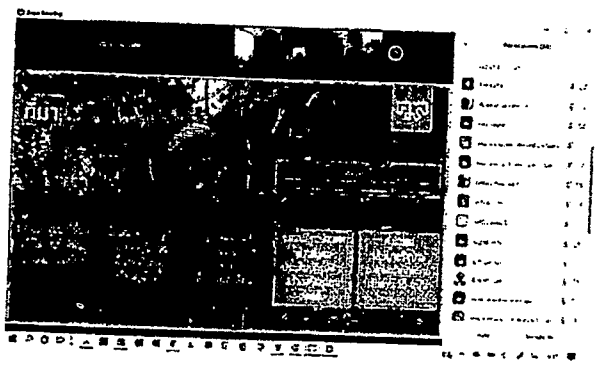

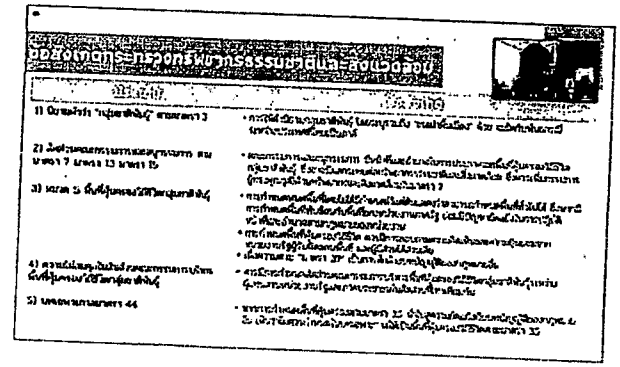

ภาคผนวก

สรุปการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ระดับภาค (กลุ่มสตรีชนเผ่า) ผ่านระบบสื่อสานทางไกล เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

****

ในการประชุมเพื่อรับฟังความเห็นต่อ **(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่ม ชาติพันธุ์ในระดับภาค** เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับภาคมีความเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

<u>ส่วนที่หนึ่ง</u> ที่มาและความสำคัญ

กลุ่มสตรีชนเผ่าพื้นเมือง ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องของการสื่อสาร และอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้ไม่สามารถเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมเวทีทำความเข้าใจ และรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เท่าที่ควร สตรีชนเผ่าถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการสืบทอด ถ่ายทอด ดำรงอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตความเป็นชนเผ่า โดยเฉพาะภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับระบบการเกษตร การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ภูมิปัญญาความรู้ด้านพืชสมุนไพร งานหัตถกรรม รวมถึงบทเพลงดั้งเดิมต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงชนเผ่าได้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ที่จะมีผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในอนาคต โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังและให้ความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม จำนวน ๔๙ คน ๒๒ กลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ตัวแทนแกนนำสตรีชนเผ่าภาคเหนือ จำนวน ๒๐ คน
๒. ตัวแทนแกนนำสตรีชนเผ่าภาคใต้ จำนวน ๕ คน
๓. ตัวแทนแกนนำสตรีชนเผ่าภาคตะวันตก จำนวน ๕ คน
๔. ตัวแทนแกนนำสตรีชนเผ่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๔ คน
๕. เจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการเครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทย จำนวน ๖ คน
๖. วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ผู้ดำเนินรายการ จำนวน ๓ คน

<u>ส่วนที่สอง</u> สถานการณ์โดยทั่วไปของสตรีชนเผ่าพื้นเมือง

ประเทศไทยเป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าพื้นเมืองต่าง ๆ มากกว่า ๖๐ กลุ่ม อย่างไรก็ตาม คำว่าชนเผ่าพื้นเมืองยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากรัฐ โดยมีเพียงกลุ่มชาติพันธุ์ ๙ กลุ่ม ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นชนกลุ่มน้อย การไม่ยอมรับการมีอยู่และตัวตนของกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองทำให้กลุ่มคนเหล่านี้บางส่วนยังไม่ได้รับสัญชาติไทย และเข้าไม่ถึงการบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล และการศึกษา เพราะรัฐไม่มีการจัดหาบริการเหล่านี้ให้ในพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการเข้ารับบริการมีราคาสูง นอกจากนี้ การไม่ยอมรับในตัวตนของพวกเขาทำให้พวกเขาไม่สามารถใช้และเป็นเจ้าของทรัพยากรโดยเฉพาะทรัพยากรที่ดิน และป่าไม้ที่พวกเขาอาศัยอยู่ และใช้ในการทำมาหากินสืบทอดมาหลายชั่วอายุคน

ชนเผ่าพื้นเมืองไม่เพียงแต่ถูกมองว่าเป็นคนชายขอบ ไม่ใช่คนไทย ไม่มีการศึกษา และยากจนเท่านั้น แต่พวกเขายังถูกมองว่าเป็นนักค้ายาเสพติด และเป็นกลุ่มชนที่ทำลายป่าไม้ของประเทศ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของประเทศไทยมักอยู่ในบริเวณที่ชนเผ่าพื้นเมืองเหล่านี้อาศัยอยู่และทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีวิต การที่เจ้าหน้ารัฐไม่เข้าใจวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และตัวตนของกลุ่มคนเหล่านี้ ทำให้โครงการต่าง ๆ ของรัฐที่เข้ามาในชุมชนไม่ได้เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการ และทักษะความสามารถของพวกเขา โครงการส่งเสริมการทำเกษตรพาณิชย์เชิงเดี่ยวในชุมชนเผ่า เป็นตัวอย่างหนึ่งที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และอัตลักษณ์ตัวตนของกลุ่มคนเหล่านี้เป็นอย่างมาก เพราะเป็นการเกษตรที่ต้องใช้ทุนสูง และมักต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ชุมชนไม่มี จึงต้องหาซื้อจากข้างนอก จนทำให้ชาวบ้านส่วนหนึ่งต้องเป็นหนี้เป็นสิน และต้องขายที่ดินขายทรัพย์สินอื่น ๆ เพื่อเอามาใช้หนี้ และสุดท้ายต้องกลายเป็นเพียงแรงงานรายวันในเมืองหรือเป็นแรงงานให้กับบริษัทการเกษตรขนาดใหญ่เท่านั้น เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการชนเผ่า กลายเป็นผู้รับผลกระทบด้านลบจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้โดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะสตรีชนเผ่า พวกเธอไม่ได้เป็นเพียงแค่ลูกสาว เป็นแรงงานหลักที่ต้องคอยช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำเกษตรเชิงพาณิชย์นี้เท่านั้น แต่พวกเธอยังเป็นภรรยา และเป็นแม่ของลูกที่ต้องคอยดูแลปากท้องและทุกข์สุขของทุกคนในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจึงทำให้ผู้หญิงเหล่านี้ต้องมีภาระเพิ่มมากขึ้น และเกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่นเกิดความเครียด กังวลกับความเปลี่ยนแปลง และภาระการงานที่เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

วัฒนธรรมของสังคมชนเผ่าส่วนใหญ่เป็นสังคมชายเป็นใหญ่ โดยสังคมมีการเลี้ยงดูและให้คุณค่าความหมายของผู้ชายและผู้หญิงแตกต่างกัน โดยผู้หญิงและผู้ชายจะถูกเลี้ยงดูและมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามเพศสภาพอย่างชัดเจนตั้งแต่เด็ก พื้นที่ของผู้ชายผูกติดกับพื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ของผู้หญิงผูกติดกับบ้าน ผู้ชายถูกให้คุณค่าว่ามีความสำคัญและมีสถานะทางสังคมสูงกว่าผู้หญิง และเป็นผู้นำของครอบครัว ในทางตรงกันข้าม ผู้หญิงถูกให้คุณค่าว่าเป็นผู้ช่วยของผู้ชาย และมีหน้าที่หลักคือรับผิดชอบงาน เมื่อผู้หญิงถูกให้ความสำคัญน้อยกว่าผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัวและเรื่องที่เกี่ยวกับชุมชนน้อยกว่าผู้ชาย หรือแทบไม่มีส่วนร่วมเลย

การเลี้ยงดู การปลูกฝังบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง และผู้ชายในสังคมชนเผ่าตั้งแต่เด็ก ได้สร้างให้เกิดบทบาทหน้าที่และพื้นที่แก่ผู้หญิงและผู้ชายในสังคมที่แตกต่างกันในเชิงอำนาจอย่างชัดเจน ในสังคมชนเผ่าบางกลุ่ม เช่น ม้ง และอาข่า ชีวิตและความเป็นความตายของผู้หญิงอยู่ภายใต้การตัดสินใจของผู้ชายแทบทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของพ่อ สามี และลูกชาย ทำให้ผู้หญิงชนเผ่าส่วนใหญ่แทบไม่มีพื้นที่อิสระทางความคิดเป็นของตนเอง การที่พวกเธอจะตัดสินใจใด ๆ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ชายที่กำกับดูแลผู้หญิงเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นพ่อ สามี หรือลูกชาย เมื่อผู้หญิงไม่มีพื้นที่ อำนาจ และอิสระภาพในการตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเอง ผู้หญิงจึงมักถูกกระทำความรุนแรงเมื่อพวกเธอพยายามที่จะลุกขึ้นมาคิด และตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตของพวกเธอด้วยตัวเธอเอง เช่น เรื่องการมีลูก เป็นต้น ผู้หญิงชนเผ่าส่วนใหญ่ไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าอยากมีลูกกี่คน ทุกอย่างอยู่ที่ผู้ชายคือสามีเป็นคนตัดสินใจ หรือแม้แต่เรื่องการตรวจภายใน ในสังคมชนเผ่าบางชนเผ่า ผู้หญิงไม่กล้าไปตรวจภายในเพราะผู้ชายซึ่งเป็นสามีไม่ยอมให้ไปตรวจ เพราะถือว่าร่างกายของผู้หญิงเป็นของผู้ชาย (สามี) เท่านั้น จึงห้ามให้ชายอื่นเห็น และหากภรรยาแอบไปตรวจและสามีรู้ ก็จะเกิดความรุนแรงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทุบตีทำร้าย หรือด่าทอผู้หญิง (ภรรยา) ตลอดจนการนำเรื่องไปบอกกล่าวแก่บิดามารดาและญาติพี่น้องของฝ่ายหญิงเพื่อให้การสั่งสอนกับฝ่ายผู้หญิงต่อไป

ดังนั้น ผู้หญิงชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย (ชนเผ่าพื้นเมือง) ถูกกดทับสองระดับคือ ภายในที่เกิดจากวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ของสังคมตัวเอง และจากนโยบายหรือวิธีคิดของระบบหรือสถาบันต่าง ๆ ของรัฐไทย เช่น ระบบสวัสดิการสังคม ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ระบบของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมและระบบสาธารณสุข รวมถึงสื่อกระแสหลักที่มีฐานอคติการดูถูกเหยียดหยามและตีตราอัตลักษณ์และวิถีชีวิตคนชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเป็นฐานเดิม ผู้หญิงชนเผ่าจึงประสบกับความรุนแรงและแรงกดดันรูปแบบต่าง ๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากระบบบริการต่าง ๆ ของสังคมไทยกระแสหลัก ความรุนแรงทับซ้อนทั้งจากภายในวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมไทยกระแสหลักส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อความปลอดภัย ความมั่นคง ความก้าวหน้าและโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงชาติพันธุ์

<u>ส่วนที่สาม</u> การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค ของกลุ่มชาติพันธุ์ระดับภาค ภาคเหนือพื้นที่ราบ

๑. หลักการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

(ร่าง) พระราชบัญญัติฉบับนี้ บัญญัติขึ้นตามหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ โดยมีหลักการ ๓ ประการ คือ ๑) หลักการ "คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม" ๒) หลักการ "ส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์" ๓) หลักการ "สร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม" และมีแนวทางสร้างกลไกการมีส่วนร่วมเพื่อให้การคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มอย่างความเสมอภาคไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ต่อ "หลักการและเจตนารมณ์" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

เห็นชอบในหลักการทั้ง ๓ ประการ เนื่องจากเพราะเป็นหลักการที่เอื้อให้กลุ่มชาติพันธุ์และ ชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการคุ้มครอง มีสิทธิ์ในการดำรงวิถีชีวิตตามประเพณี วัฒนธรรม และสามารถพัฒนาชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการคุ้มครอง มีสิทธิ์ในการดำรงวิถีชีวิตตามประเพณี วัฒนธรรม และสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองไปพร้อมกับสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้

๒. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามเนื้อความในมาตรา ๕ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองมีอัตลักษณ์ทางภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา ดังนั้น หลักการในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ร่วมกับรัฐได้ อีกทั้งสามารถเข้าถึงบริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐได้อีกด้วย

๓. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามมาตรา ๗ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ ในการมีคณะกรรมการมาตรา ๗ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ เป็นรองประธาน และเป็นผู้รับผิดชอบผลักดันเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ อีกทั้ง ควรเพิ่มกรรมการผู้แทนชาติพันธุ์ให้มีเยาว์ชนและสตรี โดยให้คำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสม

๔. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๙ - ๓๑ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ ในการตั้งสมัชชาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน การคุ้มครอง และการส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งสมัชชาจะเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เสนอนโยบาย มาตรการ ตลอดจนสร้างความรู้ความความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ เอกชน ตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหา และการรายงานผล ทั้งนี้ ในการแต่งตั้งผู้อาวุโสเห็นควรให้คำนึงถึงผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองโดยเฉพาะ

๕. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๒ - ๓๔ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากเห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการจัดการทรัพยากรในเขตพื้นที่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะสำคัญอย่างข้อมูลบุคคล ข้อมูลเขตพื้นที่คุ้มครอง และข้อมเศรษฐกิจของชุมชน

๖. ความเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อ หมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๕ - ๓๙ ท่านเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

เห็นชอบในหลักการ เนื่องจากเป็นการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีสิทธิ์และใช้ประโยชน์ในที่ดินและในทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

๗.ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ในประเด็นอื่นๆ

๑. เห็นควรให้มีการกำหนดคำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” หลังคำว่า “ชาติพันธุ์”
๒. เห็นควรให้ใช้คำว่า “สภา” แทนคำว่า “สมัชชา”
๓. เห็นควรให้ปรับแก้ถ้อยคำตามข้อเสนอของที่ประชุม โดยรายละเอียดการแก้ไขถ้อยคำปรากฏตามเอกสารแนบนี้

****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)
สิงหาคม ๒๕๖๔

การรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
กลุ่มเครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทย ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์
เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๕๐ คน

.....

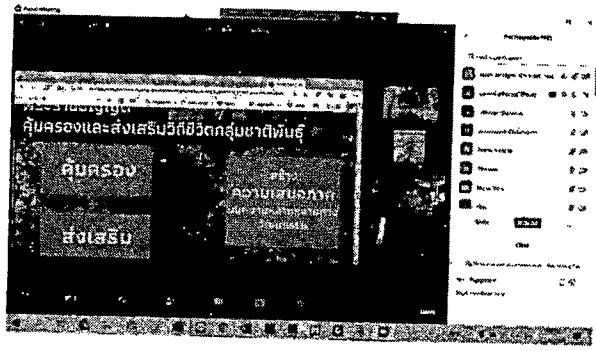

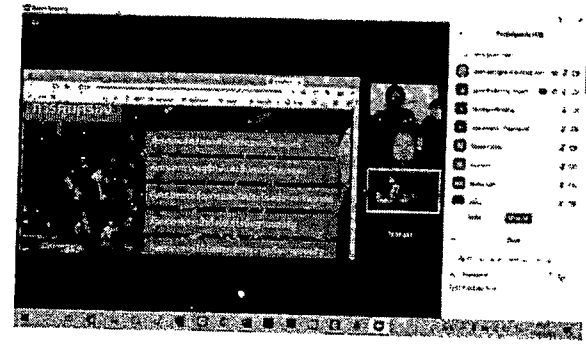

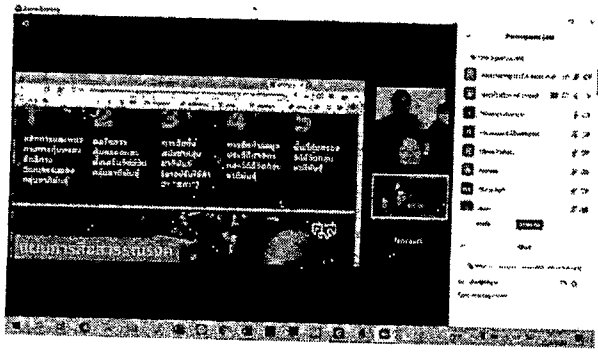

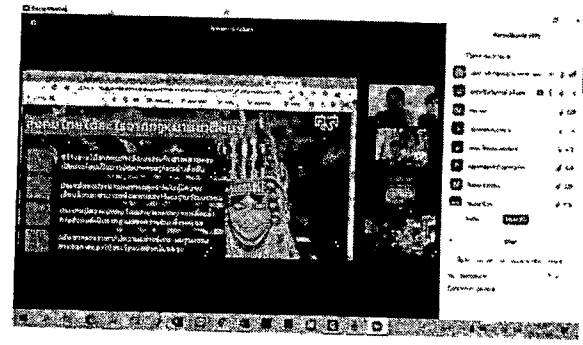

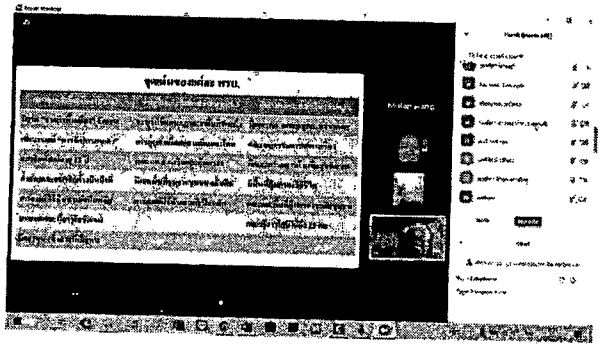

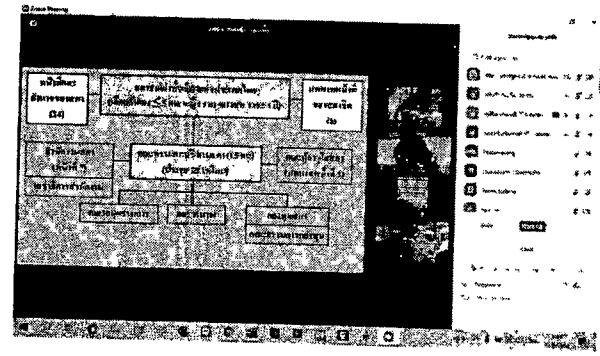

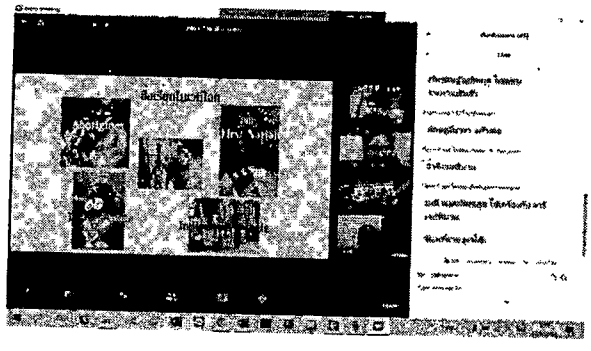

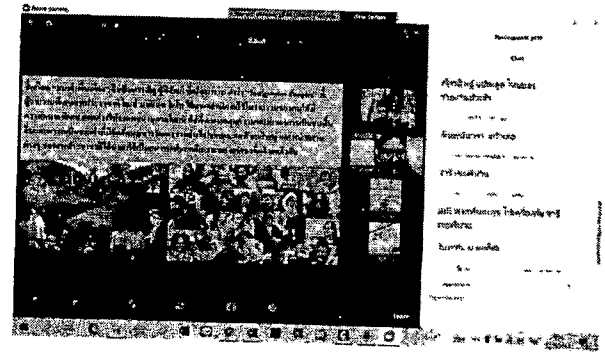

(เอกสารแนบสตรีชนเผ่า)
(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริม
วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
พ.ศ. ....

หลักการ
ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

เหตุผล
โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองอยู่ กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีความด้อยสิทธิและยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงให้ความคุ้มครองโดยบัญญัติให้ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางเชื้อชาติ และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ และวิถีชีวิตตามจารีตประเพณีร่วมกัน

"ชนเผ่าพื้นเมือง"ถึง บุคคลหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานร่วมกันโดยมีวิถีปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ตลอดจนมีภาษาและแบบแผนทางวัฒนธรรมของตนเองมาจนถึงปัจจุบัน เป็นกลุ่มคนที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือหลายพื้นที่และพึ่งพาผูกพันกับทรัพยากรในพื้นที่นั้นๆ มิได้เป็นกลุ่มครอบงำทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และวัฒนธรรม และพิจารณาตนเองว่ามีความแตกต่างไปจากภาคส่วนอื่นๆ ของสังคมมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดวิถีชีวิตอัตลักษณ์ ระบบภูมิปัญญาสู่คนรุ่นอนาคตอันเป็นไปตามแบบแผนทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคม และระบบนิติธรรมของตน รวมทั้งเป็นกลุ่มที่รักษาสันติวัฒนธรรม อันเป็นแนวปฏิบัติตามจารีตประเพณี ยิ่งกว่านั้น ยังระบุตัวตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองและได้รับการ ยอมรับจากกลุ่มอื่นๆ

"ชุมชน" หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม

"พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ ~~"สมัชชา" หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย~~

"สภา" หมายความว่า สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิก~~สมัชชา~~สภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

"จังหวัด" หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร
"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
"ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ~~ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและ~~รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามพระราชบัญญัตินี้ พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชัง เหยียดหยามหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

(๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางชีวภาพ เมล็ดพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายและเสียหาย

(๓) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๕

(๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน

(๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน

(๖) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ

ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖ ให้หน่วยงานของรัฐมีภารกิจร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจตามกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะใดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยให้คำนึงถึงมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๒ คณะกรรมการ

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดย๓๕๖ต้องเป็นบุคคลที่ชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

(๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๙ เจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชาสภา โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย

(๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน

องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไรและดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และ

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์และเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๘ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามสี่ ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันไม่ได้

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ในกรณีที่กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่วาระของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นก็ได้ และให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป

(๒) ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕

(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือพันธกรณีระหว่างประเทศ

(๔) ประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๕

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๓๗

(๖) กำหนดมาตรการความร่วมมือระหว่างศูนย์กับหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์จัดให้มีหรือจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๖

(๘) พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ และกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเยียวยาการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามมาตรา ๕

(๙) จัดให้มีระบบและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๑๐) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดและคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง หรือแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ที่ปรึกษา หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๒) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

วิธีการประชุมและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ และได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัด โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละจังหวัดตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) วัฒนธรรมจังหวัด และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นอนุกรรมการ

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรายชื่อจำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๔) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในจังหวัด ซึ่งสมัชชาสภาเสนอรายชื่อไม่ คน เป็นอนุกรรมการ โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย และเยาวชน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรายชื่อจำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ

(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์ชนและเผ่าพื้นเมือง ในจังหวัดซึ่งเลือกกันเอง จำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ โดยต้องเป็นบุคคลที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองให้การยอมรับ

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ในกรณีที่จังหวัดใดไม่มีศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอชื่อข้าราชการในสังกัดสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดคนหนึ่งเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งอนุกรรมการใน (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๔ คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองของจังหวัด

(๒) ให้ความเห็นต่อคณะกรรมการในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองของจังหวัด

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นอนุกรรมการ

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง จำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๔) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาสภาไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้าคน ซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภาษา การศึกษา หรือด้านอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร เป็นอนุกรรมการ

(๖) ผู้แทนภาคประชาสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวนไม่เกินสองคน เป็นอนุกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์คนหนึ่งเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และอาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้

การได้มาซึ่งประธานอนุกรรมกรรมการตาม (๑) และอนุกรรมการตาม (๔) และ (๕) ให้ศูนย์เสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

มาตรา ๑๖ ให้คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ มีอำนาจและหน้าที่ ในการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในเรื่องสถานะบุคคล การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภาษา หรือการศึกษา หรือเรื่องอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อประโยชน์ต่อการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๒) กำกับ และติดตาม การดำเนินการคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และแนวทางตาม (๑)

(๓) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย หรือที่เกี่ยวข้อง

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน หรือกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และแนวทางตาม (๑)

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๗ ให้นำมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับแก่คณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

(๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งองค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา คณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕

(๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๓ ~~สมัชชา~~ สภา

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้มีการจัดตั้ง~~สมัชชา~~ สภา ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศูนย์ จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน

หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการเลือกสมาชิกให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย

(๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป

(๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๙

(ข) ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๒๑ สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับเลือกและอาจได้รับการเลือกใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสามวาระติดต่อกันไม่ได้

สมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๒ สมาชิกพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ครบวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐

(๕) ขาดการประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสามครั้งติดต่อกัน

(๖) ~~สมัชชา~~สภามีมติให้พ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกที่มีอยู่ เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตาม มาตรา ๒๑ ให้กลุ่มชาติพันธุ์นั้นเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลงภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่สมาชิกนั้นพ้นจากตำแหน่ง

สมาชิกที่ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของสมาชิกซึ่งตนแทน แต่ถ้าเวลาเหลือน้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

มาตรา ๒๔ ให้มีการประชุมสมัชชาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกสมาชิกเพื่อเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~สภา

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~สภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่~~สมัชชา~~สภากำหนด

ให้มีการประชุม~~สมัชชา~~สภาปีละสองครั้ง เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นประธานหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าอาจเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการประชุม~~สมัชชา~~สภาก็ได้

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๕ ~~สมัชชา~~สภา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม

(๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองต่อคณะกรรมการ

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(๖) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

(๘) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕

(๙) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๒๖ ให้~~สมัชชา~~สภา มีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้รวมถึงการประชุม~~สมัชชา~~สภาระดับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และระดับภูมิภาค

มาตรา ๒๗ ให้มีคณะกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~สภา คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธาน~~สมัชชา~~สภา- เป็นประธาน และกรรมการอื่นอีกจำนวนไม่เกินสิบห้าคนซึ่งที่ประชุม~~สมัชชา~~สภาเลือกจากสมาชิก โดย

คำนึงถึงสัดส่วนจากกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ภูมิภาค เพศ และให้เลขานุการสมัชชาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการบริหารสมัชชา สภา

มาตรา ๒๘ ให้นำความในมาตรา ๒๒ มาใช้กับการพ้นจากตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการบริหารสมัชชา สภา และอาจพ้นด้วยกรณีอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสมัชชา สภา

มาตรา ๒๙ คณะกรรมการบริหารสมัชชา สภามีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารและดำเนินงาน ของสมัชชา สภาให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และที่กำหนดในข้อบังคับของสมัชชา สภา

มาตรา ๓๐ ให้สมัชชาแต่งตั้งคณะผู้อาวุโส จำนวนไม่เกินยี่สิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่สมัชชาในการดำเนินงานคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการดำเนินงานของสมัชชา สภารวมทั้งทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประเด็นปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติในสมัชชา สภาได้

การแต่งตั้งคณะผู้อาวุโสตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ภูมิภาค และเพศ

มาตรา ๓๑ ผู้อาวุโส ตามมาตรา ๓๐ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๒) มีความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดี

(๓) มีความเสียสละและมีจิตอาสา

หมวด ๔ ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๕

(๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล

(๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๓ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ประกอบด้วย

(๑) กรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นประธาน

(๒) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการศูนย์

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ

(๔) กรรมการจำนวนสองคน ซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการบริหาร~~สมัชชา~~สภา

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์ ด้านภาษาและวัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๓ มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พื้นที่ชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ข้อมูลบุคคล ข้อมูลวิถีชีวิตและมรดกทางวัฒนธรรมและภาษา ข้อมูลผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ และข้อมูลอื่นที่มีความจำเป็นพื้นฐาน

ในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๓ อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

หมวด ๕ พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยให้ศูนย์สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว

เมื่อจัดทำแผนแม่บทเสร็จแล้วให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ และในกรณีที่จำเป็นจะให้มีแผนที่แนบท้ายประกาศด้วยก็ได้

มาตรา ๓๖ การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๓๕ ให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง นั้น และไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลใดได้ เว้นแต่การสืบทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม

มาตรา ๓๗ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

(๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๔) ขักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมสาธารณะของชุมชน

(๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ

(๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น

มาตรา ๓๘ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่โดยให้มีสัดส่วนหญิงชายและเยาวชน จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ พื้นที่บรรพชน และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕

(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองและศูนย์

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๗ (๔) (๕) และ (๖) ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๒ ในวาระเริ่มแรก ให้นำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งศูนย์ได้จัดทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมาเป็นข้อมูลในการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง ไปพลางก่อน จนกว่าคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จะได้จัดทำข้อมูลแล้วเสร็จ

มาตรา ๔๓ ให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยซึ่งสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทยที่ได้ดำเนินการบริหารและจัดการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่สมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งสมัชชาสภาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ ให้เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษตามมติคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและชาวกะเหรี่ยง และพื้นที่ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ "ส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิชุมชนไท มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ เครือข่ายกะเหรี่ยง และเครือข่ายชาวเล ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา

๓๕ ไปพลางก่อน และให้ศูนย์ร่วมกับชุมชนจัดทำแผนแม่บทและธรรมนูญว่าด้วยการจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

สรุปการรับฟังต่อความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...
ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน "ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)" ครั้งที่ ๑

.....

ในกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รูปแบบออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน "ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)" เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน โดยมีผู้ร่วมให้แสดความคิดเห็นจำนวน ๓๒ คน เห็นด้วยกับ พระราชบัญญัติฯ จำนวน ๓๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๘๘) และ ไม่เห็นด้วยจำนวน ๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๒) มีรายละเอียดความเห็นทั้ง ๗ ประเด็น ดังนี้

๑. ความเห็นต่อหลักการร่างพระราชบัญญัติ

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อหลักการของร่าง พ.ร.บ. จำนวน ๒๕ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าในบริบทสังคมไทยนั้น ประชาชนทุกคนควรมีเสรีภาพเท่าเทียมกัน รองลงมาเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อหลักการของร่าง พ.ร.บ. จำนวน ๕ คน เนื่องจากเห็นว่าเกี่ยวข้องกับสิทธิที่มนุษยชาติจะได้รับอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า มีผู้ไม่เห็นด้วยกับหลักการของร่าง พ.ร.บ. จำนวน ๑ คน โดยให้เหตุผลว่า คนไทยเกิดจากการผสมผสานของผู้คนทุกกลุ่ม การเป็นประชาชนชาวไทยจึงไม่ควรแบ่งแยกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ และมีผู้ไม่ระบุความเห็น จำนวน ๑ คน

๒. ความเห็นต่อหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๕

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๕ จำนวน ๓๑ คน โดยให้ความเห็นเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการแรก กลุ่มชาติพันธุ์ ถือเป็นกลุ่มคนที่เกิดอยู่บนผืนแผ่นดินไทย หากมีร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่จะนำมาสู่ความมั่นคงทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ทั้งนี้ การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิทางวัฒนธรรมควรตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานด้านมนุษยธรรม

ประการที่สอง กฎหมายฉบับอื่นที่ขัดหรือแย้งกับร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้เห็นควรให้ยกเลิกกฎหมายฉบับอื่น

นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่ามีผู้ไม่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. นี้ จำนวน ๑ คน โดยมองว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นการสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

๓. ความเห็นต่อหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามร่างมาตรา ๗ ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๖

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ตามร่างมาตรา ๗ ๑๓ และ ๑๖ จำนวน ๓๐ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติม ๓ ประการ ดังนี้

ประการแรก มองว่า กลุ่มชาติพันธุ์ คือ คนไทย ที่มีวิถีชีวิตวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ถือเป็นความสวยงามและเป็นสิ่งที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน เห็นควรให้มีการส่งเสริมทำให้เกิดการเรียนรู้และสร้างพลังขับเคลื่อนให้ชุมชนชาติพันธุ์สามารถธำรงรักษาวิถีชีวิตที่ที่ดีงามสืบต่อไป

ประการที่สอง เห็นควรให้เพิ่มจำนวนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ในมาตรา ๗ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มี ๗ คนนั้น ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ในไทยที่มีมากถึง ๖๓ กลุ่ม

ประการที่สาม ข้อสังเกตในการเลือกบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่ตามร่างมาตรา ๗ ๑๓ และ ๑๖ ขอให้คำนึงถึงคุณสมบัติด้านความสามารถและการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์

ทั้งนี้ มีผู้ไม่เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า กลไกเชิงโครงสร้างดังกล่าวไม่ได้มุ่งทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิในการกำหนดตนเองอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นโครงการการทำงานจากบนลงล่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ที่มุ่งส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง รวมถึงมีผู้ให้ความเห็นว่ากลไกข้างต้นเป็นการสร้างความแตกแยก

๔. ความเห็นต่อหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๙ – ๓๑

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๙ – ๓๑ จำนวน ๒๙ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการแรก เห็นด้วยกับโครงสร้างของสมัชชาที่มีสมาชิกแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และมีคณะผู้อาวุโสเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งการมีกระบวนการสรรหาที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์

ประการที่สอง เห็นด้วยกับการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการเป็นพื้นที่ในการนำเสนอปัญหา การแลกเปลี่ยน และการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้ ในการจัดตั้งสมัชชา ควรประกอบด้วยสัดส่วนของผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ มีผู้ไม่เห็นด้วยกับ หมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๙ – ๓๑ จำนวน ๓ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมให้ใช้คำว่า “สภาชาติพันธุ์” แทนคำว่า “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์” รวมทั้งมีผู้ให้ความเห็นว่าการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์เป็นการสร้างความแตกแยก

๕. ความเห็นต่อหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๒ - ๓๔

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๒ – ๓๔ จำนวน ๓๐ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการแรก เห็นควรให้มีการต่อยอดหลักสูตรท้องถิ่น

ประการที่สอง เห็นควรให้มีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่าร้อยละ ๗๐ ของประชากรในพื้นที่ มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในตำบลเพื่อให้คนรุ่นใหม่สามารถสืบทอดมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมกกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งในมิติภาษา วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นข้อมูลสำคัญในการแสดงอัตลักษณ์ให้คนภายนอกได้เรียนรู้วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้สะดวกมากขึ้น

นอกจากนี้มีผู้ไม่เห็นด้วยกับหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๒ – ๓๔ จำนวน ๒ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นหน้าของสมัชชา และมีผู้ให้ความเห็นว่าการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์เป็นการสร้างความแตกแยก

๖. ความเห็นต่อหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๕ - ๓๙

ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเนื้อความในหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๕ – ๓๙ จำนวน ๒๘ คน และไม่แสดงความเห็น จำนวน ๑ คน โดยมีรายละเอียดความเห็น ๒ ประการ เพิ่มเติม ดังนี้

ประการแรก เห็นควรให้ยกเลิกพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศทับซ้อนพื้นที่ชุมชน เนื่องจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาและอนุรักษ์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์

ประการที่สอง เห็นควรให้มีการระบุเนื้อความเพิ่มเติมว่าในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องให้ผู้แทนจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมรับฟัง พิจารณาและร่วมจัดทำแผนแม่บทหรือธรรมนูญพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มชนพื้นเมืองในพื้นที่และหน่วยงานราชการในอนาคต

ทั้งนี้ มีผู้ไม่เห็นด้วยกับเนื้อความในหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๕ – ๓๙ จำนวน ๓ คน โดยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ชาวไทยทุกคนต้องมีความเท่าเทียมกันในทุกพื้นที่ โดยไม่ควรมีการแบ่งเขตพื้นที่คุ้มครองเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์

๗. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ในประเด็นอื่นๆ

จากการรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ประเด็นการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีข้อเสนอแนะ ๔ ประการ ดังนี้

๑) การส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานดังที่ประชาชนทั่วไปได้รับ

๒) การส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคบนพื้นฐานความเป็นมนุษย์

๓) การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ในการสนับสนุนและส่งเสริมการธำรงอัตลักษณ์และสืบทอดทางวัฒนธรรมให้กับคนรุ่นหลัง อาทิ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและการส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสร้างความภาคภูมิใจในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถยกระดับไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนวัฒนธรรม

๔) การส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน ที่กลุ่มชาติพันธุ์มักถูกเอารัดเอาเปรียบและถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากคนภายนอกว่าเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีการศึกษา

๒. ประเด็นบทบาทของหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน

๑) เห็นควรให้ร่าง พ.ร.บ. นี้ มีการสนับสนุนกลไกเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการเปิดโอกาสให้ภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงการจัดตั้งศูนย์อำนวยการในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อทำงานเชื่อมโยงกับกลไกเชิงนโยบาย อาทิ นโยบายของศูนย์พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพื่อสืบสานวัฒนธรรมทางภาษาการแต่งกายวิถีชีวิตรวมถึงสิ่งอื่นๆในพื้นที่ที่ทำกินก็ดี สิทธิอย่างอื่นใดที่อยู่ภายใต้กฎหมายอื่นก็ดีหรือกฎหมายไม่เปิดช่องให้กระทำได้ก็ดี ทั้งทั้งนี้ให้สอดคล้องกับจารีตประเพณีดั้งเดิมของชุมชนและท้องถิ่นนั้น

๒) หน่วยงานภาครัฐควรเร่งดำเนินการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้เกิดขึ้นทันทีภายหลังจากร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้บังคับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ

๓. ประเด็นการใช้คำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์"

ความเห็นที่ ๑ ไม่เห็นด้วยกับการใช้คำดังกล่าว เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่เกิดในประเทศไทยได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองไทยเช่นเดียวกับคนไทยกลุ่มอื่น ๆ จึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้คำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์"

ความเห็นที่ ๒ คำนิยามของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" มีข้อเสนอให้ระบุเนื้อความเพิ่มเติมจากคำนิยามที่มีอยู่เดิมเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น ความว่า *"เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอำนาจต่อรองทางการเมืองหรือการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ในประเทศ "ด้อยกว่า" หรือ "น้อยกว่า" กลุ่มชาติพันธุ์หลักของประเทศ หรือเป็น "กลุ่มคนชายขอบ" ที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรหลักหรือถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องสิทธิหรือสวัสดิการต่าง ๆ หรือเป็น "กลุ่มชนพื้นเมือง" ที่อาศัยและมีวิถีชีวิตดั้งเดิมของตัวเองในพื้นที่นั้น ๆ มาอย่างยาวนานตั้งแต่ต้นก่อนที่จะประกาศเป็นเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของรัฐชาติ"*

๔. ประเด็นการจัดตั้งสมัชชา กลุ่มชาติพันธุ์

ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากองค์กรดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นคนไทยหากมีองค์กรอิสระเกิดขึ้น ทั้งนี้ จึงเห็นว่ามาตรการภายใต้ร่าง พ.ร.บ. นี้บรรลุเป้าหมายในด้านการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว

๕. ประเด็นหมวด ๔ และหมวด ๔

เห็นควรให้เพิ่มเติมด้านการศึกษา ที่ต้องมีการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเรียนรู้ทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรวิถีชีวิตเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชาติพันธุ์

๖. ประเด็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และคนไทยพื้นราบ

การมีพระราชบัญญัติเฉพาะที่ให้การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จะก่อให้เกิดปัญหาให้กับสังคมเพิ่มมากขึ้น อาทิ กรณีตัวอย่างความขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรพื้นที่ต้นน้ำระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขากับคนไทยพื้นราบในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)

เอกสารแนบ
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ร่วมแสดงความเห็น

๑. ผู้ร่วมให้ความเห็น จำนวน ๓๒ คน

๒. เพศ

ผู้ให้ความเห็นทั้งหมด ๓๒ คน จำแนกได้ คือ

๒.๑) เพศชาย ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕

๒.๒) เพศหญิง ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘

๒.๓) ไม่ต้องการระบุเพศ ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓

๓. อายุ จำแนกได้ คือ

๓.๑) อายุ ๒๑-๕๙ ปี จำนวน ๒๘ คน

๓.๒) อายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๒ คน

๓.๓) อายุ ๑๒ - ๒๐ ปี จำนวน ๑ คน

๓.๔) ไม่ระบุอายุ จำนวน ๑ คน

๔. อาชีพ/สังกัด

๔.๑) **ประชาชนทั่วไป** จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕

๔.๒) **นักวิชาการ/นักวิจัย** จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔
(ศูนย์ศึกษานิติชาติพันธุ์ ม.ทักษิณ, ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาไทย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)

๔.๓) **นักเรียน/นักศึกษา** จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔
(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยรามคำแหง)

๔.๔) **หน่วยงานรัฐ** จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓
(การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอมก๋อย (กศน.), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ๑)

๔.๕) **องค์กรพัฒนาเอกชน** จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓
(สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย, สภาวัฒนธรรมอำเภอขุขันธ์)

๔.๖) **หน่วยงานภาคเอกชน** จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑
(Hear & Found Co., Ltd)

๔.๗) **กลุ่มชาติพันธุ์ ชนเผ่าพื้นเมือง** จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑

๕. ความเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติฯ

๕.๑) ในฐานะการเป็นประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙

๕.๒) ในฐานะประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓

๕.๓) ในฐานะสถาบันวิชาการ จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔

๕.๔) ในฐานะหน่วยงานราชการ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓

๕.๕) ในฐานะองค์การพัฒนาเอกชน จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑

๕.๖) ในฐานะชาติพันธุ์ชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑

๖. กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์

ผู้ให้ความเห็นในส่วนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑๐ กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย

๑) กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ๔ คน
๒) อ่าข่า ๓ คน
๓) ลาหู่ ๓ คน
๔) ผู้ไท ๒ คน
๕) กูยและเขมร ๒ คน
๖) กะเหรี่ยงโผล่ว ๑ คน
๗) ปกาเกอะญอ ๑ คน
๘) มอญ ๒ คน
๙) เมี่ยน ๑ คน
๑๐) มานิ ๑ คน

.....

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

พ.ศ. ....

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เล่ม ๓

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของวุฒิสภา

อ.พ. ๖/๒๕๖๘

จัดทำโดย
สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
www.senate.go.th

กระบวนการรับฟังความคิดเห็น
หลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

สรุปการประชุมหารือประเด็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และผ่านระบบสื่อสารทางไกล
****

๑.เรื่องเดิม

อ้างถึง หนังสือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... โดย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) แจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรมรับร่างพระราชบัญญัติฯ ดำเนินการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปของร่างพระราชบัญญัติฯ ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา นั้น

๒.ข้อเท็จจริง

กระทรวงวัฒนธรรม ได้มอบหมายให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ศมส.) ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักรับข้อเสนอของหน่วยราชการมาทำการปรับปรุงแก้ไขในร่างพระราชบัญญัติฯ ให้มีความเหมาะสม เมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้วเสร็จ ศมส. จึงเชิญหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องประชุมหารือเพื่อชี้แจงร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจัดประชุมหารือแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยที่ประชุมหารือทั้งสิ้น ๗ ประเด็น ได้แก่

๑.**ประเด็นเรื่องนิยามศัพท์ "ชนเผ่าพื้นเมือง" และ "พื้นที่คุ้มครอง"** ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๓)

๒.**ประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์การคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์** ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๕)

๓.**ประเด็นเรื่องกลไกคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ** โดยให้ พิจารณาให้เหลือเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๗ ๑๔ ๒๒ ๒๖ ๒๗ และ ๓๔)

๔.**ประเด็นเรื่องสมัชชา** เกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ของสมัชชาตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๑๔ และ ๒๐)

๕.**ประเด็นเรื่องการจัดทำฐานข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์** ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๒๗)

๖.**ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์** ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๓๐ – ๓๔)

๗.**ประเด็นข้อสังเกตของบทเฉพาะกาล** ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... (ร่างมาตรา ๓๖ และ ๔๓)

โดยมีรายละเอียดการปรับแก้ดังนี้

๑. ประเด็นเรื่องนิยามคำศัพท์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓ ได้แก่ "ชนเผ่าพื้นเมือง" และ "พื้นที่คุ้มครอง"

๑.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ

ในร่างมาตรา ๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องการให้คำนิยามของคำว่า "ชนผ่าพื้นเมือง" และ "พื้นที่คุ้มครอง" จำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๒. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อเสนอแนะและข้อสังเกตให้ทบทวนเรื่องการกำหนดและการใช้คำนิยามของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" และ "ชนผ่าพื้นเมือง" ในร่างพระราชบัญญัติฯ โดยให้พิจารณาควบคู่กับข้อสงวนของประเทศไทยในพันธกรณีที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี อย่างไรก็ตาม การให้คำนิยามของคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน และในส่วนของคำนิยามคำว่า "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ให้เพิ่มคำนิยามที่ระบุถึงวัตถุประสงค์ของการประกาศพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ

๑.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. ตัดคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ในนิยามกลุ่มชาติพันธุ์

๒. เพิ่มนิยามศัพท์เกี่ยวกับ "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" เพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่มากยิ่งขึ้น

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้	ร่างมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
"กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มหรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน	"กลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า กลุ่มคนที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่ม ~~หรือเป็นชนเผ่าพื้นเมือง~~ ซึ่งมีอัตลักษณ์และการสั่งสมทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีร่วมกัน
"ชุมชน" หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม	"ชุมชน" หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม
"พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์	"พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" หมายความว่า พื้นที่คุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงวิถีชีวิตบนฐานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยมีการจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ และได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๓๐
"สมัชชา" หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	"สมัชชา" หมายความว่า สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย
"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย
"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
"จังหวัด" หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร	~~"จังหวัด" หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร~~

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ "ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร "ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) "รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ "ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร "ศูนย์" หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) "รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์การคุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๕

๒.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ร่างมาตรา ๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อสังเกตในประเด็นเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองและส่งเสริม จำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๒. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีข้อเสนอแนะให้ทบทวนเรื่องการดำเนินงานของภาครัฐ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้คำนึงถึงกับสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรม ประกอบกับให้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์ควบคู่กับการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑. เพิ่มอนุมาตรา (๓) ขึ้นมาหนึ่งอนุมาตรา
๒. เพิ่มคำว่า "อนุรักษ์" ในอนุมาตรา (๕) และ (๖)

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่ามาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชัง เหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย (๓) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๕ (๔) การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน	ร่างมาตรา ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและรับรองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) การได้รับการดูแลและไม่ถูกเกลียดชัง เหยียดหยาม หรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (๒) การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี ซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหายหรือเสียหาย (๓) การแสดงออกซึ่งภูมิปัญญา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต และความเชื่อตามจารีตประเพณี (๔) การจัดการชุมชนและพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๑

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
(๕) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน (๖) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง	(๕) การจัดการ<u>อนุรักษ์</u>และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชน (๖) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ<u>อนุรักษ์</u>และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในโครงการ กิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อวิถีชีวิตหรือชุมชน (๗) การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและการบริการสาธารณะของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการหรือร่วมกันดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง

๓. ประเด็นเรื่องกลไกในรูปแบบคณะกรรมการ

๓.๑ <u>ข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</u> ในประเด็นเรื่องกลไกคณะกรรมการมีหน่วยงานตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจำนวน ๘ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
๒. กระทรวงการคลัง
๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. กระทรวงสาธารณสุข
๕. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
๗. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๘. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๓ ประการ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ๑๔ ๒๒ ๒๖ ๒๗ และ ๓๔ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติมีกลไกในรูปแบบคณะกรรมการฯ มากเกินความจำเป็น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและลดขั้นตอนการดำเนินงาน จึงมีข้อเสนอแนะให้ทบทวนกลไกคณะกรรมการให้มีเพียงตามความจำเป็นเท่านั้น

ประการที่สอง องค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีข้อสังเกต ๒ ประเด็น ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๗ ดังนี้

(๑) ให้มีการเพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการด้านสาธารณสุขและผู้ทรงคุณวุฒิด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งให้มีหน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่อนุรักษ์ร่วมเป็นกรรมการด้วย

(๒) ให้มีการทบทวนสัดส่วนของคณะกรรมการโดยพิจารณาความสมดุลระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมทั้งให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการกำหนดจำนวนผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากมีกลุ่มชาติพันธุ์มีจำนวนหลายกลุ่ม

ประการที่สาม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามร่างมาตรา ๓๐ เสนอแนะให้มีการขอความเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และรับฟังความเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นชุดข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

๓.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u> ดังนี้

๑) ปรับแก้การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการโดยคงไว้ซึ่งคณะกรรมการเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จึงได้ทำการตัดคณะกรรมการออกจำนวน ๒ ชุด ได้แก่

(๑) คณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด (เดิมปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๑๓)

(๒) คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่อง (เดิมปรากฏอยู่ในร่างมาตรา ๑๕)

ทั้งนี้ ได้คงไว้ซึ่งคณะกรรมการที่สำคัญจำนวน ๒ ชุด ดังนี้

(๑) คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างมาตรา ๗ (กลไกระดับนโยบาย)

(๒) คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ร่างมาตรา ๒๗ (กลไกระดับวิชาการ)

๒) ได้ปรับเพิ่มและลดองค์ประกอบของคณะกรรมการในร่างมาตรา ๗ ดังนี้

(๑) เพิ่ม "<u>กระทรวงสาธารณสุข</u>" ร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ เพิ่ม "<u>ด้านทรัพยากรธรรมชาติ</u>"

(๓) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ ปรับลดจากเดิมจำนวน ๗ คน ปรับลดเหลือจำนวน <u>๖ คน</u> ทั้งนี้ ในการสรรหาผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งโดยการสรรหาของมัชชา ซึ่งสมัชชาจะประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง ๖๐ กลุ่ม ที่ได้ทำการขึ้นทะเบียนกับศูนย์ฯ

๓) จากข้อเสนอแนะในประการที่สามเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้มีการขอความเห็นจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก่อนประกาศพื้นที่คุ้มครอง ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดตั้งพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามเนื้อความในร่างมาตรา ๓๐ นั้น ต้องมีการจัดทำข้อมูลชุมชน แผนแม่บทการบริหารจัดการพื้นที่ โดยจะสามารถประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองได้จักต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯ ซึ่งในองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ มีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่งอยู่แล้ว จึงสามารถขอความเห็นชอบหรือข้อมูลประกอบอื่นใดเพื่อสนับสนุนการพิจารณาประกาศเป็น "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ได้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ประกอบด้วย (๑)นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ	ร่างมาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์" ประกอบด้วย (๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชา (๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ในกรณีที่เห็นสมควรผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้	(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (๕) ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดหกคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยการสรรหาของสมัชชา (๖) ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวนสองคน องค์กรพัฒนาเอกชนตาม (๖) ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการแสวงหาผลกำไร และดำเนินกิจกรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการตาม (๔) (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ~~ในกรณีที่เห็นสมควรผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้~~
ร่างมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์	ร่างมาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ (๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

๔. ประเด็นเรื่องสมัชชา เกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ของสมัชชา โดยเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๑๕ และ ๒๐

๔.๑ ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมัชชาในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ๒ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ร่างมาตรา ๑๕ คุณสมบัติของสมาชิกในประเด็นเรื่องลักษณะต้องห้าม มีข้อเสนอให้เพิ่มเติมเนื้อความว่าต้องไม่เป็นบุคคลผู้ซึ่งเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด และไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

ประการที่สอง ร่างมาตรา ๒๐ หน้าที่ของสมัชชา ในอนุมาตรา (๔) ได้กล่าวถึงการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติฯ จึงเห็นควรให้คำนึงถึงประเด็นเรื่อง "การอนุรักษ์" เพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวควบคู่ไปด้วย

๔.๒ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ

๑) ปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๕ (ข) ลักษณะต้องห้าม อนุมาตรา (๓)

๒) ตามข้อเสนอแนะได้มีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๒๐ โดยมีการเพิ่มถ้อยคำว่า "อนุรักษ์" ในอนุมาตรา (๔) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๒๐ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (ก) คุณสมบัติ (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๙ (ข) ลักษณะต้องห้าม (๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๓) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการบริหารพรรคการเมือง	ร่างมาตรา ๑๕ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (ก) คุณสมบัติ (๑) มีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย (๒) มีอายุสิบแปดปีขึ้นไป (๓) เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามมาตรา ๑๔ (ข) ลักษณะต้องห้าม (๑) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
ร่างมาตรา ๒๕ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม (๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	ร่างมาตรา ๒๐ สมัชชา มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับสังคม (๒) ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์อนุรักษ์หรือฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ	(๓) เสนอนโยบาย มาตรการคุ้มครอง และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ต่อคณะกรรมการ
(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน	(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน
(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน	(๕) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มชาติพันธุ์ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมือง ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี	(๖) พิจารณาแต่งตั้งผู้แทนสมัชชาในการเข้าร่วมประชุมหรือมีบทบาทในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์~~หรือชนเผ่าพื้นเมือง~~ ตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี
(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้	(๗) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ตามพระราชบัญญัตินี้
(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ	(๘) เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์อันเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ
(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕	(๙) เป็นตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕
(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ	(๑๐) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่อคณะกรรมการ

๕. ประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์การจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๒๗

๕.๑ <u>ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ</u>

ในร่างมาตรา ๒๗ มีหน่วยงานราชการจำนวน ๓ หน่วยงาน ให้ความเห็นในประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์ของการจัดทำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๒. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ๓ ประการ ดังนี้

๑. ให้มีการเพิ่มเนื้อความที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ให้สาธารณชนทราบ

๒. ให้มีการพิจารณา ว่าจะดำเนินการจัดทำข้อมูลใดบ้าง มีหน่วยงานหรือองค์กรใดทำหน้าที่ในการจัดทำข้อมูล ดูแลรักษา รวมถึงการอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล

๓. ให้มีการพิจารณา เนื้อความในร่างอนุมาตรา (๔) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่กฎหมายกำหนด โดยมีข้อห่วงกังวลว่าอาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ที่มีอยู่

๕.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u>

๑. ได้เพิ่มอนุมาตรา (๕) ขึ้นมาหนึ่งอนุมาตรา โดยระบุถึงหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการตระหนักและเกิดการส่งเสริมความหลากหลายทางชาติพันธุ์

๒. ตามข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาว่าจะมีหน่วยงานใดที่จะทำหน้าที่จัดเก็บ รักษา และสามารถเข้าถึงชุดข้อมูลได้นั้น ประเด็นข้างต้นสามารถระบุไว้ในระเบียบที่จักต้องดำเนินการจัดทำภายหลังพระราชบัญญัติประกาศใช้บังคับได้

๓. ในการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการจัดเก็บชุดข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำชุดข้อมูลนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาเพิกถอนเขตพื้นที่ ทั้งนี้ อำนาจตัดสินใจในการเพิกถอนเขตพื้นที่จะอยู่กับหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ได้จัดทำดังกล่าวเป็นชุดข้อมูลสำคัญสามารถใช้ประกอบการพิจารณาการเพิกถอนเขตพื้นที่ เป็นต้น

โดยมีรายละเอียดในการปรับแก้ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๓๒ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์	ร่างมาตรา ๒๗ การจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ (๒) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล (๓) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๔) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการประกาศและเพิกถอนเขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดเพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดำเนินกิจการอื่นของรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ <u>(๕) เพื่อเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์</u>

๖.ประเด็นเรื่องพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เชื่อมโยงกับหมวด ๕ มาตรา ๓๐ – ๓๔

๖.๑ <u>ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ</u>

มีหน่วยงานราชการให้ความเห็นใน หมวด ๕ (มาตรา ๓๐ – ๓๔) โดยจำแนกข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมได้ ๓ ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เรื่องมาตรการประกาศพื้นที่คุ้มครอง โดยมีส่วนราชการให้ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมจำนวน ๖ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๓. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๕. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
๖. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้ หน่วยงานมีข้อสังเกตในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติความทับซ้อนกับกฎหมายฉบับอื่น แนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ และมาตรการกำกับตรวจสอบพื้นที่ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๐

ประการที่สอง เรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง เชื่อมโยงกับมาตรา ๓๒ โดยมีส่วนราชการให้ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติมจำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ หน่วยงานมีข้อสังเกตเรื่องการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครอง ดังนี้

(๑) การมีสิทธิอยู่อาศัย และใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ต้องไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการใช้พื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่ถูกประกาศกำหนดเขตพื้นที่ตามกฎหมายอื่น

(๒) ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมฯตรวจสอบสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภทต่าง ๆ ก่อนให้มีการประกาศกำหนดพื้นที่คุ้มครองฯ การกระทำใด ๆ ในพื้นที่อนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๓) ให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

(๔) ในวรรคท้ายของมาตราที่ว่าด้วยเรื่องการกำหนดให้ผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำ ไม่ถือเป็นความผิดและไม่ต้องรับโทษนั้น ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๒๗ *บุคคลย่อม เสมอภาคกันในทางกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน*

ประการที่สาม เรื่องความชัดเจนในการจัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง เชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๔ โดยมีส่วนราชการให้ความเห็นจำนวน ๒ หน่วยงาน ได้แก่ ๑.สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และ ๒.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อสังเกตให้พิจารณาเรื่องความชัดเจนว่าผู้ใดหรือหน่วยงานใดจะเป็นผู้ให้การรับรองหรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าธรรมนูญที่ได้จัดขึ้นนั้น จะไปขัดหรือแย้งหรือเป็นไปตามกรอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ ธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้นจะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและไม่เป็นการลิดรอนสิทธิของกลุ่มประชาชนในพื้นที่

๖.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u> ดังนี้

ในการพิจารณาความเหมาะสมเรื่องการจัดทำธรรมนูญได้มีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๓ ๓๐ ๓๓ และ ๓๔ โดยการเพิ่มเนื้อความให้มีผลไกที่เชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์และระเบียบของคณะกรรมการในการประกาศพื้นที่คุ้มครอง โดยชุมชนจะต้องจัดทำแผนแม่แบบและแผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบ ประกอบกับได้เพิ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองในร่างมาตรา ๓๓ โดยการเพิ่มหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ดำเนินการร่วมกับชุมชน เพื่อจัดทำธรรมนูญของพื้นที่และเพิ่มหน้าที่รับผิดชอบของ ศมส. ในการให้ความเห็นชอบและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างธรรมนูญพื้นที่คุ้มครองกับแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองให้มีความสอดคล้องกัน จึงมีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อความในร่างมาตราดังต่อไปนี้

๑. ร่างมาตรา ๑๓ (๘) และ (๙)
๒. ร่างมาตรา ๓๐
๓. ร่างมาตรา ๓๒
๔. ร่างมาตรา ๓๓
๕. ร่างมาตรา ๓๔

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ร่างมาตรา ๑๘ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ (๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา (๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ (๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา คณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	ร่างมาตรา ๑๓ ให้ศูนย์ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ~~เฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕~~ รวมทั้งให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และแผนงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ (๒) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๓) จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์เกี่ยวกับชุมชน ภูมิปัญญา และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา (๔) สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือ การดำเนินงาน การเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (๕) ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีการศึกษาวิจัย การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็ง องค์กร ชุมชน สตรี เด็ก เยาวชน และผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ (๖) สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสมัชชา คณะกรรมการบริหารสมัชชา คณะผู้อาวุโส และคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๗) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติในการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา (๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๕ (๑๐) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย	(๘) ตรวจสอบความสอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนที่พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ในการจัดทำธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๔ (๑) (๙) ให้ความเห็นชอบธรรมนูญของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (๑๐) รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๕ และเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา (๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามระเบียบ ประกาศ หรือมติของคณะกรรมการ (๑๒) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
ร่างมาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้ศูนย์สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้วให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ	ร่างมาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ชุมชนจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ ให้ศูนย์สนับสนุนชุมชนในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอาจขอให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและแผนที่ดังกล่าวด้วยก็ได้ เมื่อดำเนินการตามวรรคสองเสร็จแล้ว ให้ศูนย์เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งต่อไป โดยให้ทำเป็นประกาศของคณะกรรมการ
ร่างมาตรา ๓๗ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภค	ร่างมาตรา ๓๒ ให้ประชาชนในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีสิทธิใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ตามธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังต่อไปนี้ (๑) ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการอยู่อาศัย การสาธารณูปโภคสาธารณูปการ การเกษตรกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๒) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (๓) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ทำได้ตามความจำเป็นต่อการอุปโภค

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
บริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ (๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ (๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น	บริโภคในครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๔) ชักน้ำหรือบังคับน้ำจากทางน้ำ ลำน้ำ ลำห้วย หนอง หรือบึง เพื่อประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมสาธารณะของชุมชน (๕) ปลูกต้นไม้หรือพฤกษชาติอื่น ๆ (๖) ปฏิบัติพิธีกรรมตามประเพณีและจิตวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ (๗) การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด การใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดหรือต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น หากผู้มีสิทธิอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามที่กำหนดในธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นผู้กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดและไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น
ร่างมาตรา ๓๘ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	ร่างมาตรา ๓๓ เมื่อคณะกรรมการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แล้วให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน โดยให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่จำนวนไม่เกินกว่าหนึ่งในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกรรมการคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่งให้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
ร่างมาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้	ร่างมาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่วัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และพื้นที่สงวนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำนุบำรุงรักษาสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและภาษา มาตรการบังคับใช้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับก่อนเสนอเรื่องเข้า ครม.	ร่างพระราชบัญญัติฉบับหลังเสนอเรื่องเข้า ครม.
ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๕	ธรรมนูญในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับแผนแม่บทและแผนที่แสดงพื้นที่การจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่เสนอต่อคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๐
(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	(๒) จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ	(๓) เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ
(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน	(๔) ประสานงานการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ จากคณะอนุกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัดตามมาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา ๑๕ และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน
(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์	(๕) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ให้แก่คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และศูนย์

เนื่องจากการพิจารณาเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ที่ประชุมมีความคิดเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในเรื่อง "การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒" โดย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอสงวนความในมาตรา ๓๒ โดยที่ประชุมมีความเห็นแบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

<u>แนวทางที่หนึ่ง</u> ให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม เนื่องจากมีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว

<u>แนวทางที่สอง</u> เห็นควรให้ปรับแก้เนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ ตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในประเด็นเรื่อง "การใช้ถ้อยคำ" ที่ประชุมจึงมีมติให้คงเนื้อความร่างมาตรา ๓๒ ไว้เช่นเดิม โดยให้มีการจัดทำความเห็นของทั้ง ๒ แนวทาง โดยละเอียด เพื่อให้กระบวนการพิจารณาขั้นต่อไปมีการพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

๗. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทเฉพาะกาล

๗.๑ <u>ข้อสังเกตของหน่วยงานราชการ</u>

๑) ประเด็นเรื่องถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายสำหรับการปฏิบัติงานตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๖ มีหน่วยงานราชการให้ข้อสังเกตและข้อเสนอเพิ่มเติม ๒ หน่วยงาน คือ ๑.สำนักงบประมาณ และ ๒.กระทรวงการคลัง ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้มีการพิจารณาตัดถ้อยคำที่ได้มีการกำหนดประเภทงบประมาณ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประเภทใดก็ตาม จะเป็นไปตามแนวทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายตามความจำเป็นและความเหมาะสม นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีข้อเสนอเพิ่มเติม โดยเห็นควรให้มีการกำหนดชื่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน เนื่องจากจะมีความสัมพันธ์กับการจัดสรรงบประมาณ ประกอบกับเพื่อเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

๒) ประเด็นเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของของสภาชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งเชื่อมโยงกับร่างมาตรา ๓๘ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตในร่างมาตรา ๓๘ (หรือร่างมาตรา ๔๓ เดิม) ตามเนื้อความที่กำหนดให้สภาชนเผ่าปฏิบัติหน้าที่แทนสมัชชาในวาระเริ่มแรก สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ มีข้อสังเกตถึงความเหมาะสมในด้านสถานะทางกฎหมายของของสภาชนเผ่าพื้นเมือง

๗.๒ <u>การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ</u> ดังนี้

๑) ปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๖

๒) ยกร่างมาตรา ๓๘ ขึ้นใหม่ เพื่อความเหมาะสม

โดยมีรายละเอียดในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับเดิม	การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข
ร่างมาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณรายจ่ายบูรณาการหรืองบประมาณรายจ่ายงบกลางให้แก่ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็นในปีนั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้	ร่างมาตรา ๓๖ ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง<u>กับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ สำหรับ</u>ความจำเป็นในปีนั้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
ร่างมาตรา ๔๓ ให้สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ซึ่งสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทยที่ได้ดำเนินการบริหารและจัดการอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทำหน้าที่สมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งสมัชชาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ	<u>ร่างมาตรา ๓๘ ให้ศูนย์ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งสมาชิกสมัชชา ให้ครบองค์ประกอบของสมัชชาตามมาตรา ๑๔ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</u>

อย่างไรก็ดี เมื่อได้มีการปรับลดกลไกคณะกรรมการให้คงเหลือคณะกรรมการตามจำเป็น (คงเหลือคณะกรรมการเพียง ๒ คณะ คือ ๑. คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๒.คณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์) ส่งผลให้งบประมาณในการดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มีจำนวนลดลง จากเดิมมีความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นเงินจำนวน ๕๐๐ ล้านบาท (ห้าร้อยล้านบาทถ้วน) เมื่อปรับลดกลไกคณะกรรมการทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินงานในระยะ ๓ ปี ลดลงไปด้วย จึงมีจำนวนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ดำเนินงานในระยะ ๓ ปี เป็นยอดเงินสุทธิ จำนวน ๓๐๐ ล้านบาท (สามร้อยล้านบาทถ้วน)

ทั้งนี้ ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นช่วงที่สอง หลังเสนอเรื่องเข้า ครม. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเห็นชอบในหลักการและเนื้อความตามร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ใหม่ โดยคงเหลือเพียงประเด็นเรื่อง "การใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒" ประเด็นเดียว ที่มีความเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ได้จากการรับฟังทั้งสองช่วง ได้นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ด้วย

๓.ผลการหารือ

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฯ ตามที่ ศมส. ปรับปรุงแก้ไข โดย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอสงวนความเห็นในร่างมาตรา ๓๒ โดยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ จึงขอสงวนประเด็นดังกล่าวไว้ ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐในการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ จึงมีมติให้สงวนความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคงเนื้อความของร่างพระราชบัญญัติไว้ตามเดิม โดยให้มีการนำความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายเสนอต่อรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)

๔.ความเห็นต่อร่างมาตรา ๓๒

ในประเด็นร่างมาตรา ๓๒ มีความเห็นเป็นสองแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่ง เห็นควรให้คงเนื้อความตามเดิม เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ และแนวทางที่สอง เห็นควรให้ตัดเนื้อความตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีความเห็นโดยละเอียดดังนี้

ความเห็นที่ ๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ในการดำเนินการใด ๆ ตามอนุมาตรา (๑) ถึงอนุมาตรา (๗) การกระทำนั้นเป็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ควรให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการใช้ประโยชน์ เนื่องจากการกระทำบางอย่างในอนุมาตรา (๑) ถึงอนุมาตรา (๗) อาจส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและทำลายระบบความหลากหลายทางชีวภาพ

นอกจากนี้ ในการประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ควรกำหนดให้มีการถามความเห็นจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียชุมชนที่เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาจัดทำประกาศพื้นที่คุ้มครอง

ความเห็นที่ ๒ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่คุ้มครอง จะถูกกำหนดไว้ในแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองอีกชั้นหนึ่ง โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับกิจกรรมที่สามารถกระทำได้และกิจกรรมที่ไม่สามารถกระทำได้ เมื่อพิจารณาอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการในร่างมาตรา ๑๐ อนุมาตรา (๕) ควบคู่แล้ว จะเห็นว่ากิจกรรมตามร่างมาตรา ๓๒ อนุมาตรา (๑) ถึง อนุมาตรา (๗) จะต้องถูกกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการระดับชาติเป็นผู้เห็นชอบการดำเนินการในพื้นที่

ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายแม่ซึ่งต้องมีการออกข้อบังคับโดยให้คณะกรรมการกำหนดร่างระเบียบหลักเกณฑ์การประกาศพื้นที่คุ้มครอง ซึ่งในร่างระเบียบหลักเกณฑ์จะทำการกำหนดรายละเอียดในส่วนนี้ โดยเฉพาะในการจัดทำแผนพื้นที่คุ้มครองที่จักต้องมีการรับฟังความคิดเห็น ส่วนในกฎหมายแม่มิได้ระบุรายละเอียดดังกล่าวไว้ หากแต่จะทำการระบุในลักษณะกว้างไว้ในมาตรา ๑๐ อนุมาตรา (๕) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการและการใช้พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๒ ในส่วนของการออกแบบหลักเกณฑ์จะทำการกำหนดในชั้นของคณะกรรมการ

ความเห็นที่ ๓ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ในส่วนของวรรคท้ายที่ระบุว่า "กรณีที่การกระทำใด ๆ ไม่ถือเป็นเจตนาในการกระทำผิด" โดยฝ่ายเลขานุการได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า เจตนาในการประกาศพื้นที่คุ้มครองฯ ไม่มีเจตนายกเลิกเพิกถอนพื้นที่ตามกฎหมายที่มีอยู่เดิมแต่อย่างใด และมิใช่การยกเว้นการกระทำผิด หากแต่เป็นการประกาศในรูปนามธรรมเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงชีวิตตามจารีตประเพณีของตนเองในพื้นที่นั้นได้ ดังนั้น ในวรรคท้ายที่ยังคงเนื้อความดังกล่าวอาจตีความได้ว่าไม่เป็นไปตามเจตนาที่คณะทำงานฯ ได้กล่าวไว้แม้จะระบุว่าไม่มีเจตนาในการกระทำผิด ดังเช่นในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ กับพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ ว่าในพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่ทำกินของราษฎร หรือพื้นที่ที่ราษฎรใช้ประโยชน์ หากเป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน หรือแม้แต่พื้นที่ใช้ประโยชน์ของราษฎรถือว่า ไม่มีเจตนาในการทำผิดในกฎหมายที่เจ้าของพื้นที่ได้เขียนไว้แล้ว รวมทั้งกฎหมายอื่นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๒ การกระทำผิดที่ได้รับการยกเว้นได้ถูกระบุไว้ในตัวบทของกฎหมายของเจ้าพื้นที่อยู่แล้ว ทั้งนี้ ตามความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความเห็นเสนอให้ตัดเนื้อความในวรรคท้ายออก เนื่องจากกฎหมายที่ใช้กำกับดูแลพื้นที่ได้อำนวยประโยชน์ให้กับราษฎรที่อยู่อาศัยทำกินโดยยกเว้นการกระทำผิดไว้อยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นในการระบุเนื้อความดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีลักษณะการให้ความคุ้มครองตามจารีตประเพณี ซึ่งไม่มีเจตนาในการเพิกถอนพื้นที่และไม่ได้ยกเว้นความผิดตามกฎหมายของเจ้าของพื้นที่ จึงขอให้ฝ่ายเลขานุการได้ทบทวนความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมและสิ่งแวดล้อม อีกครั้ง

ความเห็นที่ ๔ นักวิชาการกฎหมาย: ตามเนื้อความวรรคท้ายในร่างมาตรา ๓๒ หากกฎหมายเดิมได้มีการระบุไว้แล้ว ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นเพียงการเน้นย้ำเนื้อความเพิ่มเติม เนื่องจากพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำเนินการในรูปแบบของพื้นที่คุ้มครองนี้.โดยหลักการควรจะได้รับการคุ้มครองโดยเฉพาะในเรื่องของการที่จะไม่ถูกดำเนินคดี แม้ว่ากฎหมายเดิมจะระบุไว้แล้วหากแต่ก็มีความจำเป็นที่ต้องเน้นย้ำ เนื่องจากพื้นที่ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายแต่ละฉบับมีความแตกต่างกับเขตพื้นที่คุ้มครองของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการรับรองหรืออาจมีพื้นที่บางส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกฎหมายเดิม แต่มิได้อยู่ในความหมายของพื้นที่ที่ไม่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายนั้น แต่ในขณะเดียวกันเป็นก็พื้นที่ที่ถูกประกาศในกฎหมายฉบับนี้ การระบุเนื้อความดังกล่าวจึงเป็นการขยายความเข้าใจว่าหากกลุ่มชาติพันธุ์ทำตามกฎเกณฑ์และกติกา มิได้มีเจตนาในการละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ต้องได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะฉะนั้น การเขียนเนื้อความในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการเน้นย้ำหลักการ แม้ว่ากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะกล่าวว่า ตามกฎหมายเดิมได้มีการอำนวยประโยชน์ให้ราษฎรแล้ว หากแต่คำว่า "พื้นที่" ในพระราชบัญญัติแต่ละฉบับกับพื้นที่ที่อยู่ในพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อาจมีการตีความแตกต่างกันได้ หลักการเรื่องพื้นที่คุ้มครองดังกล่าวจึงไม่ใช่เรื่องหลักการนามธรรมเพียงอย่างเดียวแต่มีการใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากเรื่องพิธีกรรม อาทิ พื้นที่ทำกิน พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำแนวป้องกันไฟป่า ซึ่งสามารถดำเนินการได้หากเป็นการกระทำภายใต้ธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองฯ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ เนื้อความในวรรคท้ายจึงเป็นการเขียนย้ำเพื่อให้เกิดความเข้าใจมิต้องมีการตีความในหลักการหลายครั้ง

ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องอยู่ภายใต้กติกาของคณะกรรมการระดับชาติ ที่ได้ให้ความเห็นชอบในแผนแม่บทและธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองฯ จะเห็นว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะควบคุมกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดำเนินการตามกฎหมายให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความและการถูกดำเนินคดีเนื่องจากเป็นการกระทำภายใต้กฎหมายนี้ จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักการว่าหากการกระทำนั้นเป็นไปโดยความสุจริตตามแผนแม่บทและธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครองจะไม่มีความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการระดับชาติ จึงต้องมีการกำหนดหลักการการรับผิดทางอาญาเรื่องของเจตนาเช่นเดียวกับกฎหมายอื่น

ความเห็นที่ ๕ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): ก่อนการระบุการกระทำหรือละเว้นการกระทำจะมีกลไกและกระบวนการเป็นลำดับ โดยเริ่มต้นจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองจนไปสู่กระบวนการรับรองพื้นที่ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้แทนจากกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและธรรมนูญให้เป็นข้อตกลงที่ยอมรับร่วมกัน หากสามารถบรรลุข้อตกลงตามกฎหมายฉบับนี้แล้วจะเป็นข้อผูกพันร่วมกันว่า หากชุมชนชาติพันธุ์ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดของคณะกรรมการฯ แล้ว ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องยอมรับในกระบวนการดังกล่าวให้เป็นข้อตกลงร่วมกัน ดังนั้น การระบุเนื้อความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๓๒ เป็นการแสดงให้เห็นว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดซึ่งเป็นการเน้นย้ำหลักการ นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงความปรารถนาดีว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนาตามที่ได้กล่าวไว้ หากในขั้นตอนของการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บท และการจัดทำธรรมนูญพื้นที่ เปิดโอกาสให้หน่วยงานในพื้นที่ร่วมประชุมปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดเป็นข้อตกลงร่วมกัน หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นต้องเริ่มการพิสูจน์ตั้งแต่ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและทำธรรมนูญ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากการกระทำนั้นเป็นการตั้งใจที่จะกระทำความผิดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถโต้แย้ง หรือไม่ให้การรับรองตั้งแต่กระบวนการดังกล่าวได้ การระบุเนื้อความในวรรคท้ายจึงเป็นการช่วยให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งอยู่ภายใต้การใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความมั่นใจว่าหากพวกเขาได้ทำตามขั้นตอน นับตั้งแต่การเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมรับฟังและร่วมชี้แจงในการทำแผนแม่บทและธรรมนูญในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อสื่อถึงความปรารถนาดีการระบุเนื้อความดังกล่าวไว้จึงเป็นการเน้นย้ำ มิได้มีเจตนาในการกระทำความผิดหรือมุ่งสร้างสถานการณ์ยกเว้นแต่อย่างใด

ความเห็นที่ ๖ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: มีความเห็นสอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ทุกประการ ทั้งในเรื่องของวิธีการ ลำดับ ขั้นตอน และเจตนา หากแต่ประเด็นที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีข้อทักท้วงสำคัญ คือ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ "การระบุเนื้อความในกฎหมาย" กล่าวคือ เมื่อเจตนาในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครอง ดังนั้น คำว่า "เจตนาหรือไม่เจตนา" จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องระบุ เนื่องจากในตัวบทที่กำกับเรื่องพื้นที่ได้กำหนดไว้ว่า การกระทำใดที่ผิดแล้วต้องลงโทษ การกระทำใดผิดแล้วได้รับการยกเว้น และการกระทำใดไม่ถือว่าเป็นความผิด ในการจัดทำแผนแม่บทจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายของพื้นที่ อีกทั้ง ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีบทลงโทษทางอาญา แต่กลับมีการระบุเนื้อความในการยกเว้นการกระทำผิดตามร่างมาตรา ๓๒ นี้ ซึ่งมีความลักลั่นจึงเห็นควรให้ตัดเนื้อความในท้ายวรรคสามออก

ความเห็นที่ ๗ นักวิชาการกฎหมาย: การเขียนเนื้อความในวรรคท้ายแม้ว่าจะเป็นการบัญญัติซ้ำ หากแต่จะเป็นการป้องกันการตีความโดยใช้กฎหมายหลายฉบับแล้วมีการตีความไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การบัญญัติเนื้อความดังกล่าวจึงเป็นการเน้นย้ำว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการเช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติฉบับอื่น หากตัดเนื้อความในวรรคท้ายออกจะเกิดการตีความตามข้อกฎหมายว่าการกระทำภายใต้พื้นที่คุ้มครองที่ระบุไว้ในแผนแม่บทและธรรมนูญมีความผิดตามพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ เนื่องจากหลักการของพื้นที่คุ้มครองมิได้ยกเลิกกฎหมายเดิมและไม่ได้เป็นการเพิกถอนเขตพื้นที่เดิม การบัญญัติเน้นย้ำอีกครั้งจึงเป็นการเน้นถึงหลักการที่ควรต้องปฏิบัติ เพื่อป้องกันการตีความหลายครั้งจากกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนที่อาจจะแตกต่างกัน การบัญญัติเนื้อความดังกล่าวในวรรคท้ายจึงมิใช่เรื่องที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้วเกิดความเสียหาย ทั้งนี้ หากมีการกระทำที่เป็นการละเมิดพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ เช่น หากมีการลุกล้ำเข้าในเขตพื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ได้กำหนดไว้ในแผนพื้นที่คุ้มครองก็จะถูกดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติที่มีอยู่แล้วเช่นเดิม การบัญญัติในลักษณะนี้จึงผสานไปกับพระราชบัญญัติที่มีอยู่ และเป็นการเน้นย้ำว่าหลักการดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการเห็นชอบหลายระดับแล้ว

ความเห็นที่ ๘ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): ในส่วนของการคงคำว่า "ไม่มีเจตนาในการกระทำผิด" เพื่อเป็นการเน้นย้ำให้เห็นชัดว่า กระบวนการต่าง ๆ ที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันดำเนินการจะไม่ถูกตีความว่าเจตนากระทำความผิด ซึ่งจะมีการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผนและการจัดทำธรรมนูญ โดยเน้นย้ำในตัวบทกฎหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความเชื่อมั่นว่า กระบวนการจัดทำแผนและการจัดทำธรรมนูญจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดการกระทำ ว่าการกระทำใดสามารถกระทำได้ และการกระทำใดที่ไม่สามารถกระทำได้ ทั้งนี้ หากการกระทำมีความผิดโดยที่คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองมิได้มีเจตนาตั้งแต่ต้น ในการตัดเนื้อความวรรคท้ายออกจะเป็นการที่ต้องรับผิดตามพระราชบัญญัตินั้น หากแต่มีการคงเนื้อความในวรรคท้ายไว้จะเป็นเจตนาที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ ซึ่งเป็นการให้เกียรติและศักดิ์ศรีกับกระบวนการที่ได้กระทำตามกฎหมาย รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครอง

ความเห็นที่ ๙ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ในทางเจตนา วิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นชอบในหลักการมิได้มีข้อคิดเห็นแตกต่างจาก ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เพียงแต่มีข้อทักท้วงในเรื่องลักษณะการเขียนกฎหมายซึ่งมีสภาวะยกเว้นการกระทำใดนั้น โดยเฉพาะกฎหมายอาญาซึ่งในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์มุ่งส่งเสริมสนับสนุนและไม่มีบทลงโทษอาญา ดังนั้น ในการระบุเนื้อความโดยยกเว้นองค์ประกอบการกระทำผิดอาญาไว้ในร่างมาตรา ๓๒ ดังกล่าว จึงไม่มีความจำเป็นต้องระบุไว้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

ความเห็นที่ ๑๐ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): ในเรื่องวิธีการเขียนกฎหมายมีความสำคัญ แม้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมุ่งเน้นที่การคุ้มครองและส่งเสริม หากแต่ในกระบวนการส่งเสริมและคุ้มครองต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งควรจะทำให้กระบวนการส่งเสริมและคุ้มครองสื่อความหมายถึงเจตนาที่บริสุทธิ์ เช่น ออกแบบกลไกให้หน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำและพิจารณาแผนร่วมกัน สร้างความเชื่อมั่นร่วมกันว่าสิ่งที่ร่วมกันยกร่างในแผนแม่บทนี้มิได้

เป็นการยกเว้นความผิด แต่ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรการด้านการส่งเสริมและคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดูแลพื้นที่ได้อย่างรอบคอบและรัดกุม จึงขออนุญาตคงเนื้อความว่า "ให้ถือว่าไม่มีเจตนาในการกระทำความผิด" ส่วนเนื้อความท้ายวรรคที่ว่าด้วยเรื่องการไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุกประการว่าไม่ควรยกเว้นความผิดตามกฎหมายอื่น เพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีเจตนาบริสุทธิ์มิได้มองว่ากลไกดังกล่าวจะเอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือสร้างสภาวะยกเว้นใด ๆ จึงมีความเห็นให้คงเนื้อความไว้เพื่อแสดงถึงจิตวิญญาณแห่งกฎหมาย (the Spirit of Laws) ที่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมาย

ความเห็นที่ ๑๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: ในเชิงหลักการและเจตนารมณ์มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกับ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทุกประการ แต่มีข้อสังเกตในวิธีการเขียนกฎหมายทั้งนี้ ขอให้พิจารณาเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้าย ว่าสอดคล้องตามเจตนาหรือไม่ โดยร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้ายได้มีการกำหนดให้ไม่ต้องรับผิด ซึ่งหากไม่มีเจตนาเขียนให้เป็นการยกเว้นการกระทำผิดจึงไม่มีความจำเป็นต้องเขียนซ้ำในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากการกระทำตาม อนุมาตรา (๑) ถึง อนุมาตรา (๗) ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการบัญญัติยกเว้นไว้แล้วในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ หากมีการบัญญัติซ้ำอีกครั้งจะหมายความว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีขอบเขตเกินบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ หากมีการปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรานี้ จะทำให้เนื้อความในวรรคท้ายเป็นไปตามเจตนาที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรได้แถลงในที่ประชุม ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงขอยืนยันความเห็นตาม ว่าเนื้อความในวรรคท้ายของมาตรา ๓๒ เป็นเรื่องที่เกินบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ หากเจตนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเห็นควรให้เขียนกฎหมายให้มีความถูกต้องชัดเจน เป็นไปตามถ้อยแถลง

ความเห็นที่ ๑๒ นักวิชาการกฎหมาย: ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับเนื้อความท้ายวรรคมิใช่ประเด็นเรื่องรัฐธรรมนูญแต่เป็นเรื่องโครงสร้างความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่กล่าวถึงหลักการที่บุคคลจะรับผิดทางอาญาหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่ที่กฎหมายบัญญัติว่ากรณีนั้นยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษ ซึ่งหลักการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๕๙ ก็มิได้ระบุว่า หลักเกณฑ์ข้อนี้ขัดแย้งกับหลักกฎหมาย เนื่องจากหลักการนี้เป็นหลักการที่ยึดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น ในมิติของวิชาการมีข้อสนับสนุนชัดเจนว่าหลักการดังกล่าวมิได้ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ การระบุเนื้อความข้างต้นจึงเป็นไปเพื่อป้องกันการตีความกฎหมายหลายฉบับที่มีความแตกต่างของบริบทกฎหมาย เช่น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ หากตีความกฎหมายเดิมอาจไม่ได้หมายรวมถึงพื้นที่คุ้มครองซึ่งเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าในการดำเนินการภายในพื้นที่คุ้มครองวัฒนธรรมที่มีข้อตกลงร่วมกัน หากมีการกระทำความผิดจะถือว่ามีเจตนาในการกระทำผิดก็คงมิได้ เนื่องจากเป็นการดำเนินการตามภายใต้กรอบของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีหลักการครอบคลุมทั้งวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว เนื้อความตอนต้นของวรรคหนึ่งจึงเป็นเนื้อความสำคัญที่สะท้อนถึงหลักการเพื่อป้องกันการตีความในกฎหมายหลายฉบับ

ซึ่งการตีความของเจ้าหน้าที่แต่ละพื้นที่ในแต่ละกฎหมายจะมีดุลยพินิจที่แตกต่างกัน ดังนั้น การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งคุ้มครองเฉพาะพื้นที่ที่มีความเจาะจง เป็นพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขต และมีการจัดทำแผนร่วมกัน การเขียนหลักการตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้น จึงเป็นหลักการเดียวกันกับพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๕๙ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้มีการปรับโทษ เนื่องจากไม่ได้มีเจตนาละเมิดพระราชบัญญัติฉบับอื่น

ความเห็นที่ ๑๓ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน): เนื้อความที่ได้บัญญัติไว้ดังกล่าวมิได้มีเจตนาให้ยกเว้นหรือเป็นการสร้างเงื่อนไขให้ยกเว้น จึงขออนุญาตคงเนื้อความเดิมตามที่ได้ปรับแก้และตัดเนื้อความท้ายวรรคสามความว่า "และไม่ต้องรับผิดตามกฎหมายนั้น" ซึ่งเป็นเนื้อความในลักษณะที่อาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ และอาจจะเป็นเนื้อความที่สื่อไปในทิศทางของการสร้างข้อยกเว้นมากจนเกินไป ส่วนเนื้อความในต้นประโยคนั้นเป็นเพียงการอ้างอิงว่า หากการกระทำนั้นมีความผิดให้ถือว่าไม่มีเจตนา โดยถือว่ากระบวนการที่ได้ร่วมกันจัดทำแผนและจัดทำธรรมนูญ ได้มีการจัดทำมาตรการและแนวทางที่ผ่านกระบวนการพิจารณากลั่นกรองเจตนาแล้วว่า ไม่มีเจตนาที่จะละเมิดกฎหมายในส่วนใดส่วนหนึ่ง การบัญญัติเนื้อความดังกล่าวเพื่อแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของทุกฝ่าย

อนึ่ง คณะทำงานฯ มีความกังวลในประเด็นดังกล่าวเช่นกัน เนื่องจากพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวมีหลายฉบับ เฉพาะนั้นกรณีของการยกเว้นย่อมมีความแตกต่างไปตามพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ รวมทั้งในอนาคตอาจมีเทศบัญญัติท้องถิ่นประกาศใช้เพิ่มเติม กรณีเช่นนี้หากมีการระบุกระบวนการต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงเจตนาที่มิได้กระทำผิดให้มีความชัดเจน อาจเป็นสิ่งที่ดีจะทำให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความสวยงามและมีความหมาย ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความหวังที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม ด้านหนึ่งหากการจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองและธรรมนูญพื้นที่คุ้มครองฯ ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมและเห็นชอบทุกกระบวน ประกอบกับแผนและธรรมนูญดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการระดับชาติแล้ว หากแต่ในทางปฏิบัติยังมีการตีความว่าการกระทำดังกล่าวเป็น "การกระทำความผิด" ความผิดดังกล่าวจะถือเป็นความผิดร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เนื่องจากแผนแม่บทที่จัดทำขึ้นได้ผ่านการพิจารณาด้วยความรอบคอบและทุกฝ่ายเห็นชอบร่วมกันแล้ว จะถือเป็นความผิดของชาวบ้านฝ่ายเดียวหรือเป็นความผิดของคณะกรรมการทุกฝ่าย ดังนั้นหากมองว่าทุกภาคส่วนได้มีความพยายามร่วมมือกันในการจัดทำแผนแม่บทอย่างรอบคอบแล้ว ในการคงเนื้อความว่า "ไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิด" ก็เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่าย

ความเห็นที่ ๑๔ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา: ในประเด็นนี้มีความเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยเห็นควรให้คงเนื้อความในร่างมาตรา ๓๒ วรรคท้ายไว้ เพื่อให้เห็นว่าประเด็นดังกล่าวยังคงเป็นประเด็นที่จะต้องนำไปพิจารณาต่อไป เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ หากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังมีข้อทักท้วงหรือข้อห่วงกังวลใดเพิ่มเติมอาจเสนอความเห็นดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีเช่นเดียวกันกับในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา หากยังคงเนื้อความดังกล่าวไว้จะทำให้เห็นว่าประเด็นดังกล่าวยังมีข้อห่วงกังวลของหน่วยงานก็จะทำให้มีการพิจารณาอย่างรัดกุมมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในความเห็นส่วนตัวพิจารณาแล้วว่าร่างมาตรา ๓๒ อนุมาตรา (๗) ได้ระบุว่า "การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด" นั้นไม่อาจทราบได้ว่าการที่คณะกรรมการกำหนดให้ใช้สิทธิประโยชน์ในพื้นที่นั้น จะเกี่ยวข้องกับประเด็นใดและเป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้หรืออยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับอื่นหรือไม่ ในส่วนของถ้อยคำในวรรคท้ายมีข้อสังเกตว่า การเขียนเนื้อความว่า "ไม่มีเจตนาในการกระทำความผิด" อาจพิจารณาได้ว่าความผิดนั้นอาจจะเกิดจากการไม่เจตนาก็ได้ อย่างไรก็ตาม ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๔ ที่ระบุว่า "การแผ้วถางหรือกระทำด้วยประการใด ๆ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยการเห็นชอบของคณะกรรมการแล้วผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ" ซึ่งหมายความว่า โดยเจตนาของเขาไม่ได้ระบุว่าบุคคลที่กระทำการใด ๆ นั้น ไม่มีความผิดแต่เป็นความผิดที่ไม่ต้องรับโทษ ซึ่งทำให้มีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวได้มีการใช้ในพระราชบัญญัติฉบับอื่นแล้ว ดังนั้น การคงถ้อยคำดังกล่าวไว้เพื่อให้มีการพิจารณาถ้อยคำอย่างถี่ถ้วนอีกครั้งว่าเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความต้องการในลักษณะใด ซึ่งจากการรับฟังความเห็นของคณะทำงานฯ (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จะเห็นว่าเจตนารมณ์มุ่งเน้นให้เห็นว่าการกระทำนั้นไม่มีความผิดไม่ต้องรับโทษ จึงเห็นควรให้คงเนื้อความนี้ไว้เพื่อให้มีการพิจารณาโดยละเอียดควบคู่กับพระราชบัญญัติฉบับอื่น

ดังนั้น เห็นควรให้คงเนื้อความในวรรคท้ายนี้ไว้ เพื่อจะทำให้กระบวนการพิจารณาในขั้นอื่นมีการพิจารณาในประเด็นนี้อย่างรอบคอบรัดกุมมากยิ่งขึ้น

ภาพการประชุม

****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

สรุปการรับฟังต่อความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน "ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)" ครั้งที่ ๒ หลังเสนอเรื่องเข้า ครม.

.....

ในกระบวนการการรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รูปแบบออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน "ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)" โดยมีผู้ร่วมให้แสดงความคิดเห็นจำนวน ๔๔ คน เห็นด้วยกับ พระราชบัญญัติฯ จำนวน ๔๔ คน โดยมีรายละเอียดความเห็นรายมาตรา ดังนี้

๑. ความเห็นต่อหลักการร่างพระราชบัญญัติ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ โดยให้ความเห็นว่าเนื่องจากวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งเปราะบาง และถูกคุกคามจากกระแสการพัฒนาที่ไม่เข้าใจถึงวิถีชีวิตและไม่เห็นคุณค่าของหลักคิดที่แตกต่างจากสังคมใหญ่

๒. ความเห็นต่อหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ (ตามร่างมาตรา ๕) ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหมวด ๑ ว่าด้วยหลักการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๕ โดยให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เรื่องการการคุ้มครองและส่งเสริมกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นคนส่วนน้อยที่อาศัยในประเทศไทยเป็นเรื่องสำคัญ ต้องมีการยกระดับคุณภาพชีวิต เพื่อให้มีสิทธิและเสรีภาพเทียบเท่าประชาชนทั่วไป ว่าจะต้องมีการคุ้มครองและส่งเสริม

๓. ความเห็นต่อหมวด ๒ ว่าด้วยกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของหมวด ๒ จำนวน ๔๓ คน โดยให้ความเห็นว่า การให้ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมเป็นกรรมการ เพื่อสามารถได้สะท้อนความต้องการให้ภาครัฐทราบ และสามารถคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างตรงจุด และมีผู้แสดงความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยจำนวน ๑ คน โดยไม่ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติม

๔. ความเห็นต่อหมวด ๓ ว่าด้วยการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๔ – ๒๖ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของหมวด ๓ โดยให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมว่า เนื่องจากจะได้มีแกนนำในการดำเนินงานพัฒนาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๕. ความเห็นต่อหมวด ๔ ว่าด้วยการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๒๗ – ๒๙ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของหมวด ๔ โดยให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมว่า หากไม่มีการจัดทำประวัติศาสตร์เยาวชนรุ่นหลังจะไม่รู้จักรากเหง้าของตนเอง พร้อมทั้งจะทำให้ข้อมูลที่ตรงกับวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น

๖. ความเห็นต่อหมวด ๕ ว่าด้วยการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามมาตรา ๓๐ – ๓๔ ผู้ให้ความเห็นทั้ง ๔๔ คน เห็นด้วยกับหลักการของหมวด ๕ โดยให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมว่าจะได้มีขอบเขตการคุ้มครองในเชิงพื้นที่

๗. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ในประเด็นอื่นๆ

จากการรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๗.๑ ควรมีการส่งเสริมในการเปิดพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้ได้มีโอกาสในการอนุรักษ์ สืบทอด ขนบธรรมเนียมประเพณี นำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ได้อย่างยั่งยืน

๗.๒ เร่งดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิรูปสังคม และเพื่อสังครัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐

๗.๓ ทุกคน ควรมีประเพณี วัฒนธรรม วิถีของตนเอง ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ดีอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเสมอภาคกับกลุ่มชาติพันธุ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

๗.๔ ควรเร่งพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เพราะการแก้ไขปัญหาและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับ

๗.๘ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ช่วยให้มีพื้นที่ที่พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มพี่น้องชาติพันธุ์

****

ฝ่ายสื่อสารสังคมและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ศมส.)

เอกสารแนบ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ร่วมแสดงความเห็น
ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ความเห็น
****

๑. ผู้ร่วมให้ความเห็น จำนวน ๔๔ คน

๒. เพศ

ผู้ให้ความเห็นทั้งหมด ๔๔ คน จำแนกได้ คือ

๒.๑) เพศชาย ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗

๒.๒) เพศหญิง 6 คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓

๓. อายุ จำแนกได้ คือ

๓.๑) อายุ ๑๒ - ๒๐ ปี จำนวน ๓ คน

๓.๒) อายุ ๒๑- ๕๙ ปี จำนวน ๓๕ คน

๓.๓) อายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๖ คน

๔. อาชีพ/สังกัด

๔.๑) ประชาชนทั่วไป จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘
(UNESCO Bangkok, กรรมการหมู่บ้าน, เครือข่ายชาวเล อันดามัน, องค์กรพัฒนาเอกชน, เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปการสังคมและการเมือง (คปสม.))

๔.๒) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔
(กระทรวงวัฒนธรรม, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานี, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย)

๔.๓) องค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖
(สภาองค์กรชุมชน, เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปการสังคมและการเมือง (คปสม.), กำนัน, มูลนิธิชุมชนไท, มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ)

๔.๔) นักวิชาการ/นักวิจัย จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒
(โรงเรียนบ้านเกาะหลีเป๊ะ, สำนักงานวัฒนธรรม จ.พังงา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สาขาวิชาศิลปะภาพถ่าย และสื่อทัศนภาพ วิทยาลัยการออกแบบ ม.รังสิต)

๕. ความเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติฯ

๕.๑) ในฐานะการเป็นประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑

๕.๒) ในฐานะประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕

๕.๓) ในฐานะสถาบันวิชาการ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔

๕.๔) ในฐานะหน่วยงานราชการ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔

๕.๕) ในฐานะองค์การพัฒนาเอกชน จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙

๕.๖) ในฐานะเขยประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๓

๖. กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ กลุ่มชาติพันธุ์

ผู้ให้ความเห็นในส่วนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย

๖.๑) กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ๑ คน
๖.๒) กลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาโว้ยจ ๙ คน
๖.๓) กลุ่มชาติพันธุ์มอแกลน ๑ คน
๖.๔) กลุ่มชาติพันธุ์มานิ ๑ คน
๖.๕) กลุ่มชาติพันธุ์ยอง ๑ คน

****

ครุฑ

ภาพการประชุม

การประชุมรับฟังความคิดเห็นภาคีเครือข่ายองค์กรด้านชาติพันธุ์ ผ่านระบบสื่อสารทางไกลอิเล็กทรอนิกส์
เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๗๒ คน

.....

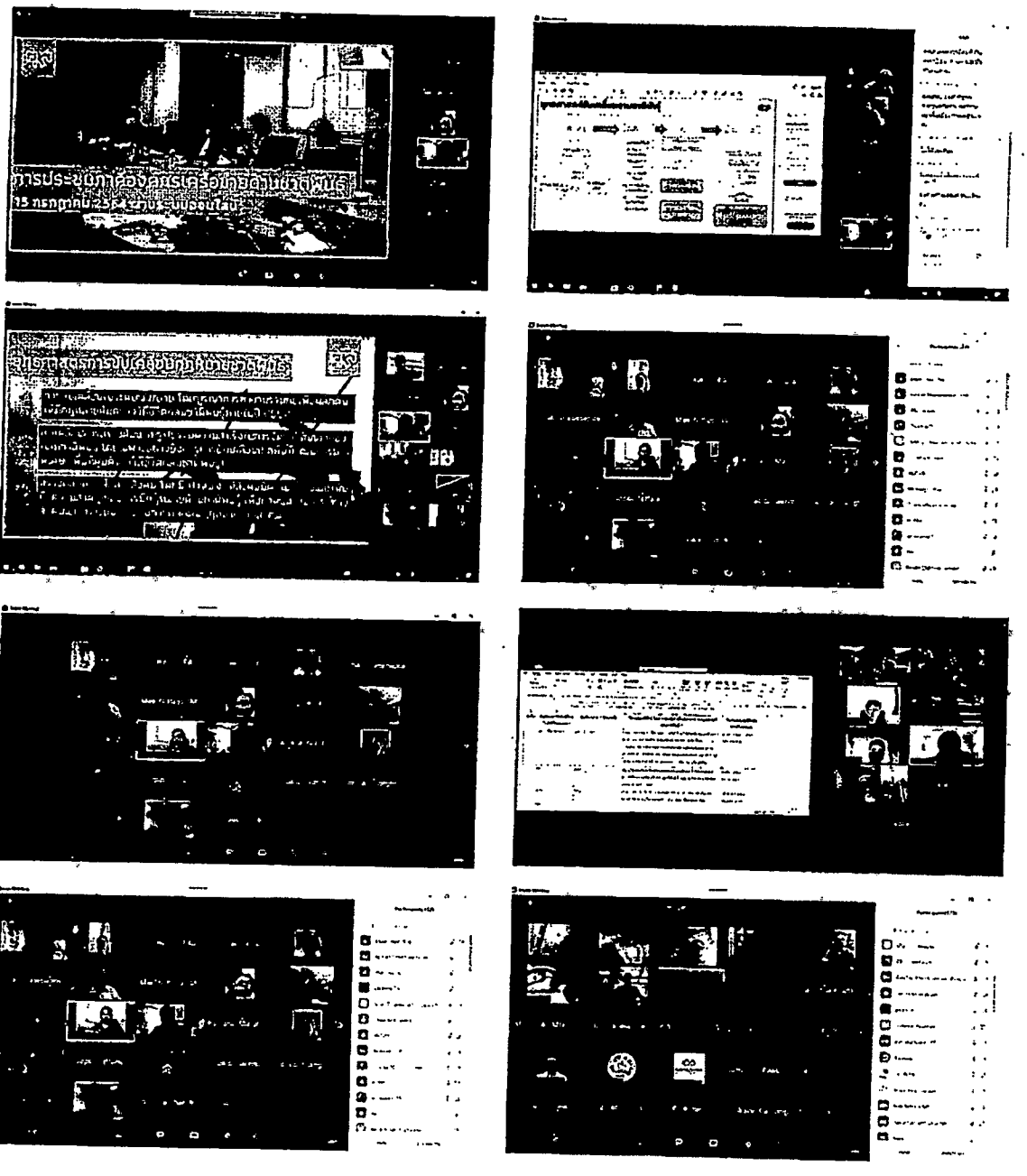

****

ภาพการอบรมนักสื่อสารชาติพันธุ์เพื่อสื่อสารและขับเคลื่อน (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบสื่อสารทางไกล

.....

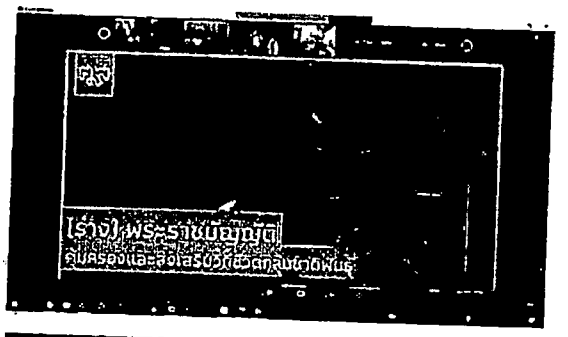

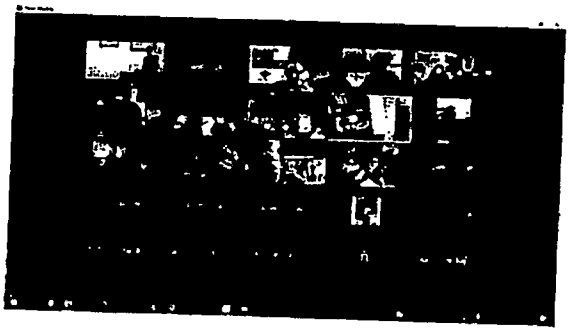

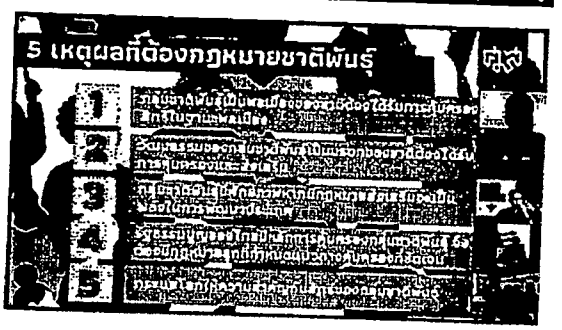

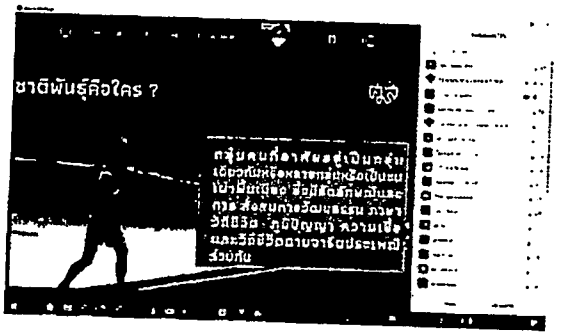

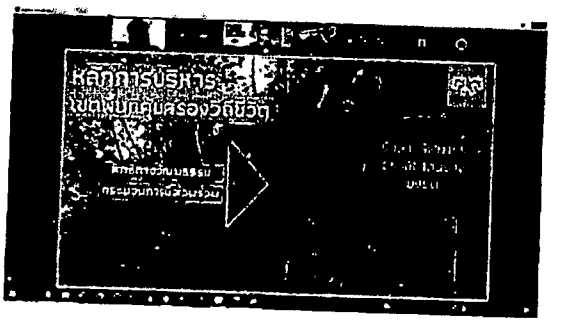

****

ศูนย์

หลักฐานการรับฟังความคิดเห็นต่อ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

****

หลักฐานการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ได้ดำเนินการตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑.ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ๒.ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ๓.สถาบันวิชาการและองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านชาติพันธุ์ และ ๔.ประชาชนทั่วไป ซึ่งมีการรับฟังความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ได้แก่ ก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยมีรูปแบบการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

๑. ขั้นตอนก่อนเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนก่อนการเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ต่อคณะรัฐมนตรี มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการจัดรับฟังความคิดเห็นเป็น ๒ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่

๑) รูปแบบเวทีประชุมรับฟังความคิดเห็น

๒) รูปแบบระบบสื่อสารทางไกล

๓) รูปแบบการรับฟังความเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

๒. ขั้นตอนหลังเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

กระทรวงวัฒนธรรม โดย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ผู้รับผิดชอบจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ มีหนังสือ กระทรวงวัฒนธรรมมีหนังสือ ที่ วธ ๐๗๐๐/๑๙๕๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ต่อมา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๗/๑๓๔๕๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แจ้งให้ กระทรวงวัฒนธรรม จัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ศูนย์ฯ จึงจัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่าย แหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และมีหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ที่ วธ ๐๗๐๐/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ เสนอรายละเอียดข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อคณะรัฐมนตรี

ในขั้นตอนการเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ ต่อคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้ดำเนินการสอบถามความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผลการดำเนินการข้างต้นนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีประเด็นข้อเสนอเพิ่มเติม สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงมีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๓๓๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ แจ้งต่อกระทรวงวัฒนธรรมว่า ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และข้อมูลตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สมควรพิจารณาให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงวัฒนธรรมรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อยุติก่อนเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ กระทรวงวัฒนธรรม จึงมอบหมายให้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ดำเนินการตามคำสั่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โดยมีวิธีการรับฟังความคิดเห็นหลังเสนอเรื่องเข้า ครม. ๒ วิธีการ ดังนี้

วิธีที่ ๑ การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมและพิจารณาให้ความเห็นต่อ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขใหม่ ตามความเห็นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ หน่วยงาน ซึ่งผลการหารือที่ประชุมเห็นชอบในหลักการและเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยมีมติให้ปรับแก้ร่างพระราชบัญญัติฯ ตามความเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีมติให้สงวนความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในประเด็นเรื่องการใช้ถ้อยคำในร่างมาตรา ๓๒ โดยให้คงเนื้อความเดิมไว้ให้พิจารณาในขั้นต่อไป

วิธีที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และเว็บไซต์ กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

๓. หลักฐานการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....ทั้งสองช่วง มีจำนวนครั้งในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๔ ครั้ง โดยจำแนกออกเป็น ๑.การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวน ๑๗ ครั้ง ซึ่งมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒,๗๐๖ คน ๒.การจัดการรับฟังความคิดเห็นในระดับพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ จำนวน ๑๖ ครั้ง ซึ่งมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒๘๒ คน และ ๓.การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ <u>ครั้งที่หนึ่ง</u> ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้ให้ความเห็นจำนวน ๓๒ คน และ เนื่องจากได้มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อความร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของทุกภาคส่วน ทำให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง จึงเปิดรับฟังความคิดเห็นประชาชนทั่วไป <u>ครั้งที่สอง</u> ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และ เว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ โดยมีผู้ให้ความเห็นจำนวน ๔๔ คน กล่าวโดยสรุปได้ว่ามีผู้ให้ความคิดเห็นผ่านช่องทางเว็บไซต์ทั้งสองครั้งรวมจำนวนทั้งสิ้น ๗๖ คน และมีผู้ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในรูปแบบเวทีต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๓,๐๖๔ คน โดยมีรายละเอียดการรับฟังความคิดเห็นปรากฏในเอกสาร "รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...."

ภาพหลักฐานการรับฟังความเห็น

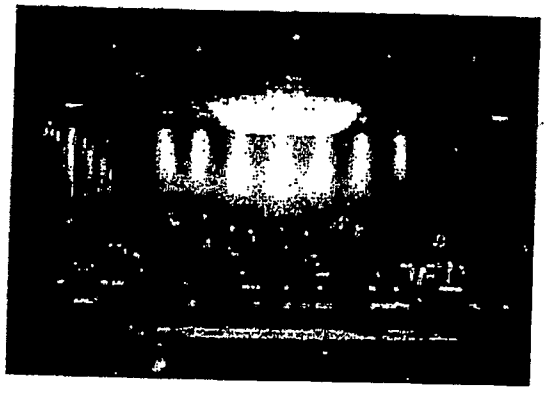

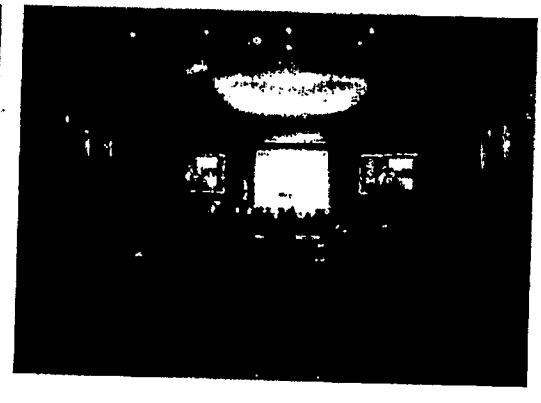

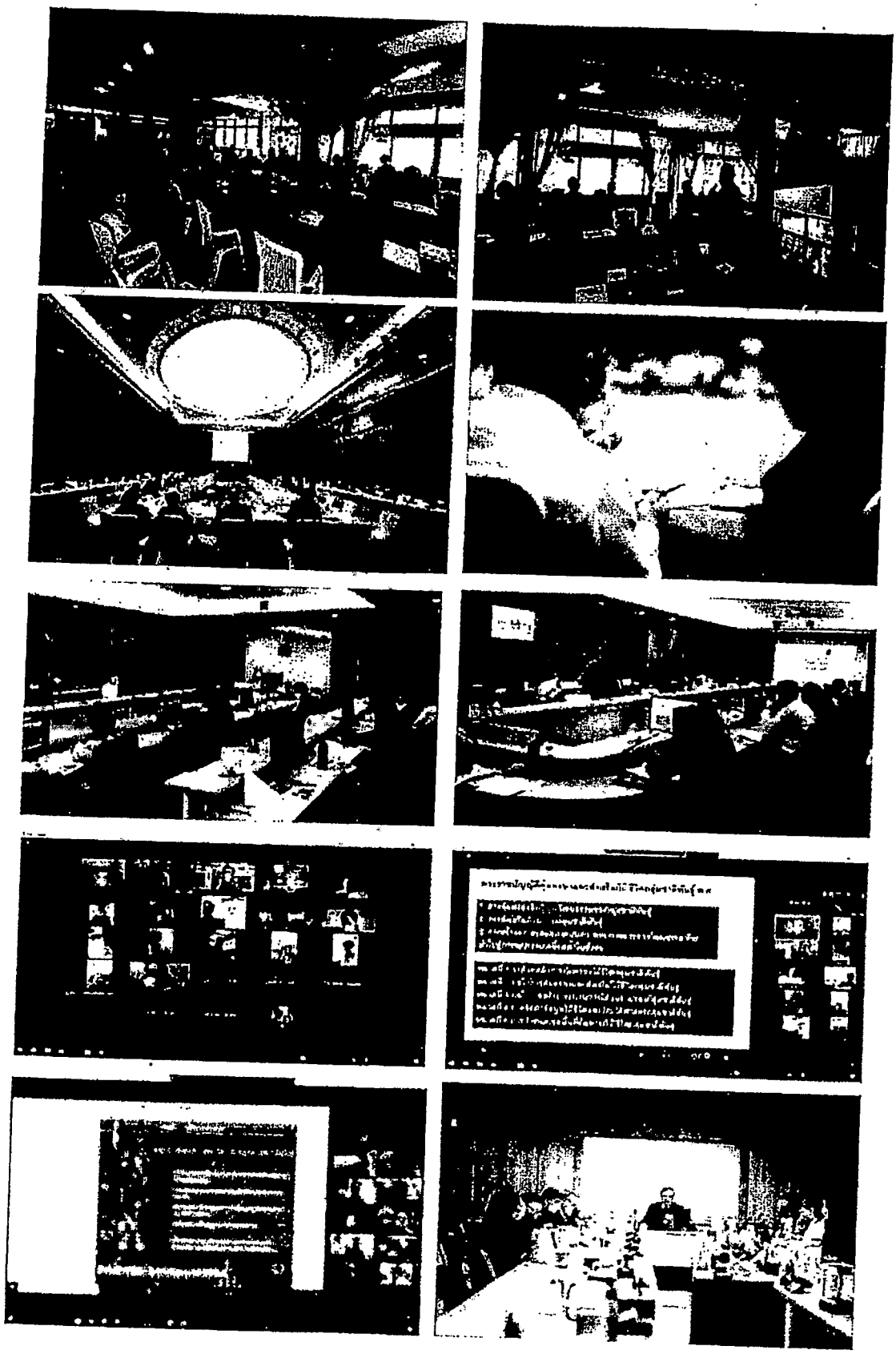

๔. หลักฐานเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบออนไลน์

ระยะที่ ๑ ก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ได้เปิดรับฟังความเห็นผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th ระหว่างวันที่ ๒ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

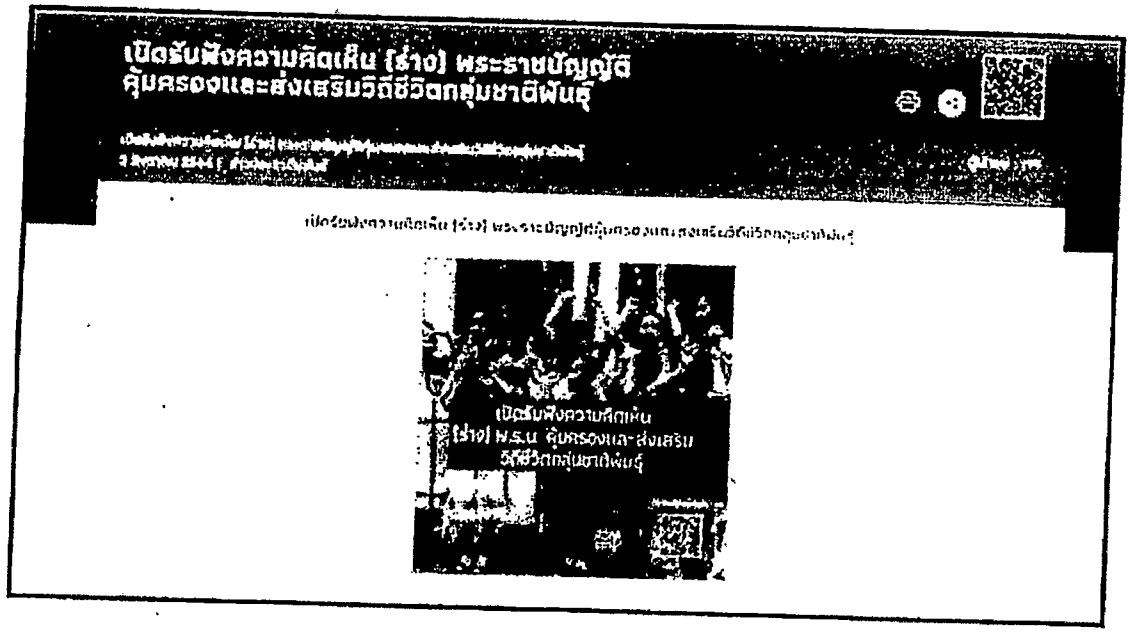

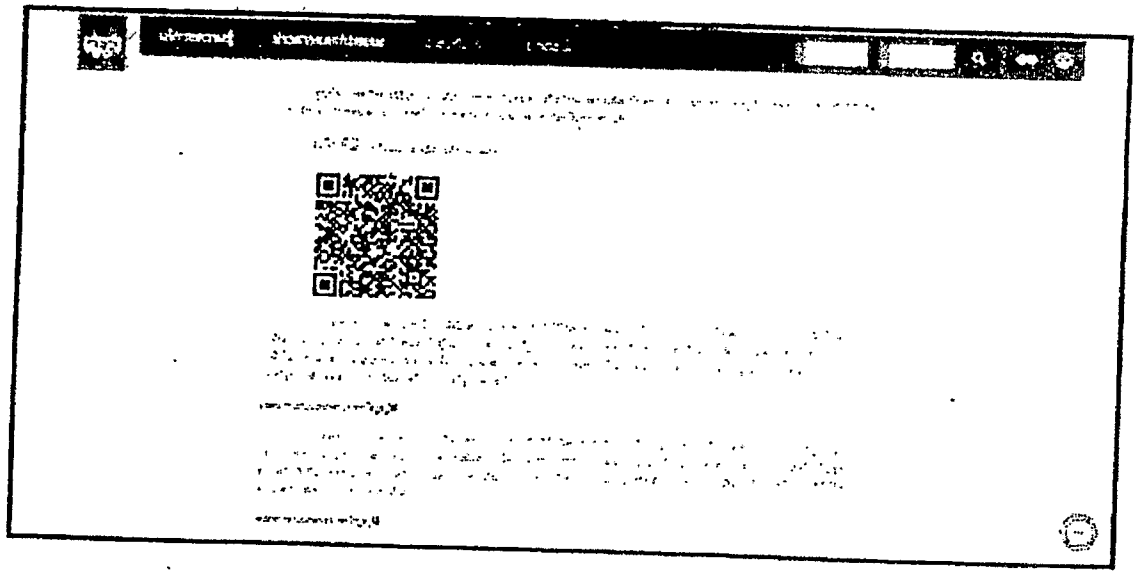

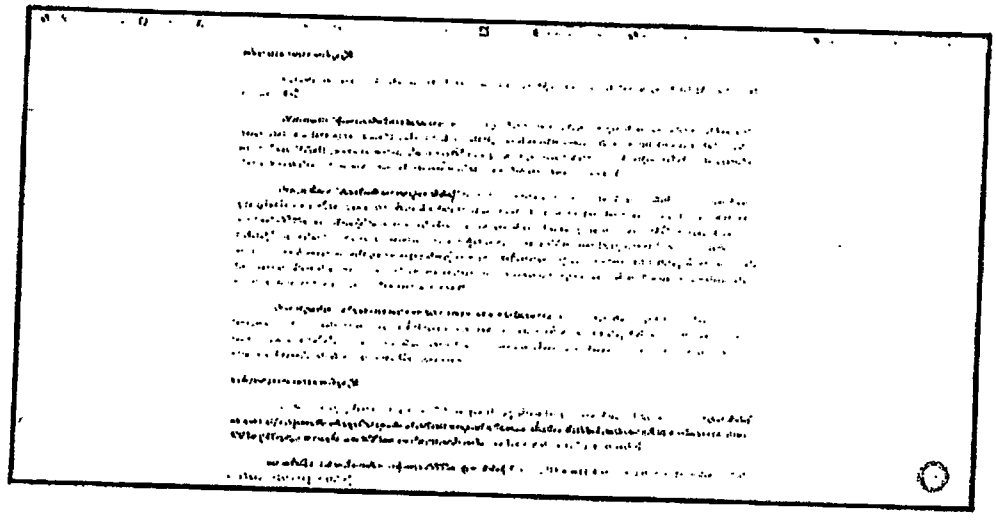

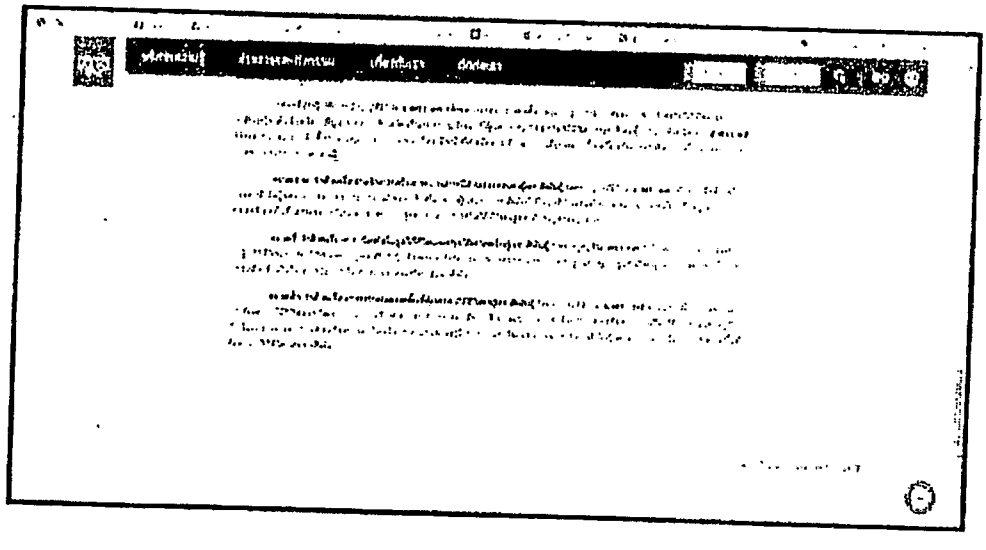

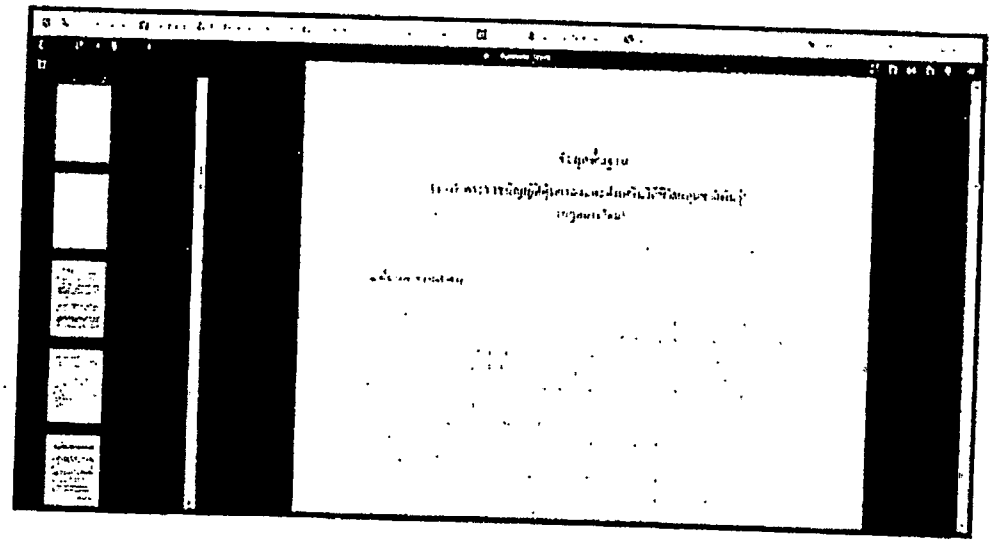

<u>ระยะที่ ๒</u> หลังเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ได้เปิดรับฟังความเห็นผ่านเว็บไซต์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).www.sac.or.th และเว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม www2.m-culture.go.th/th ระหว่างวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน - ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ |เป็นระยะเวลา ๒๐ วัน

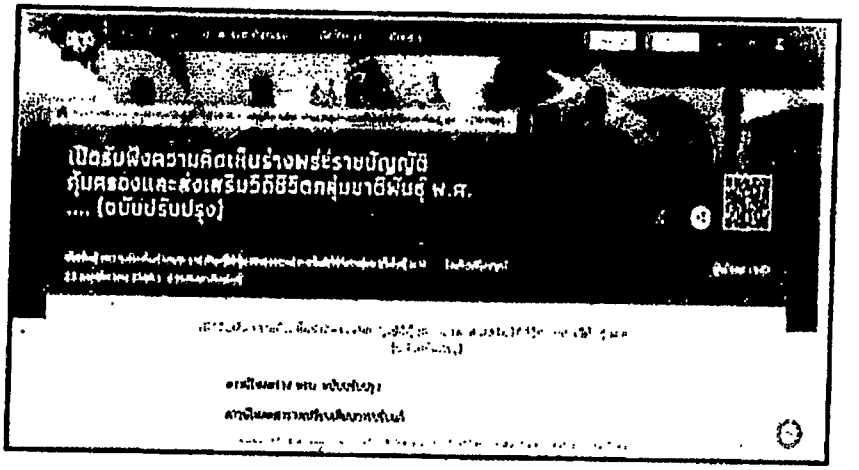

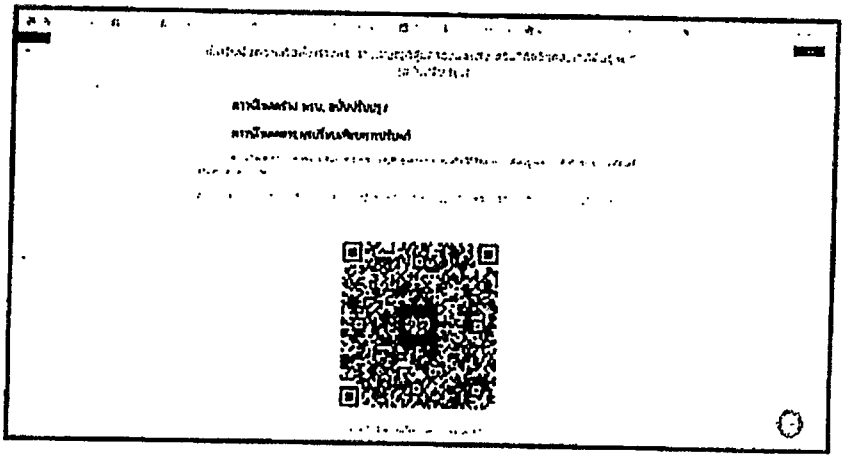

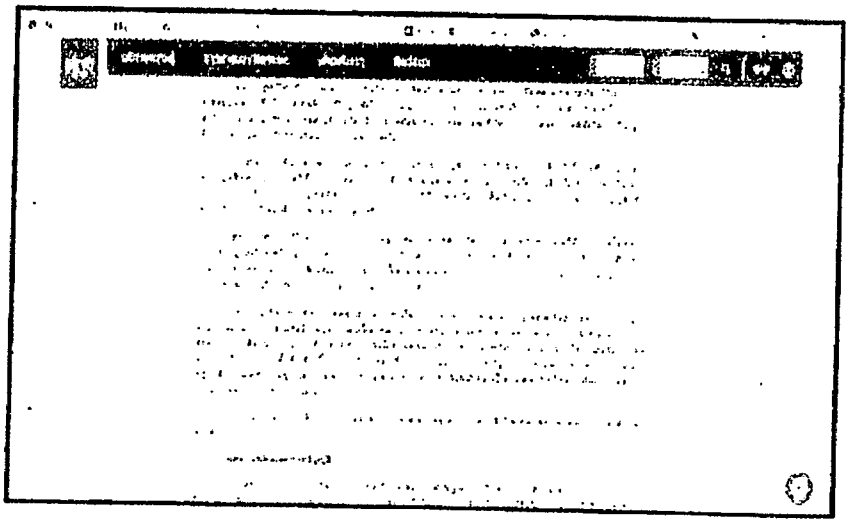

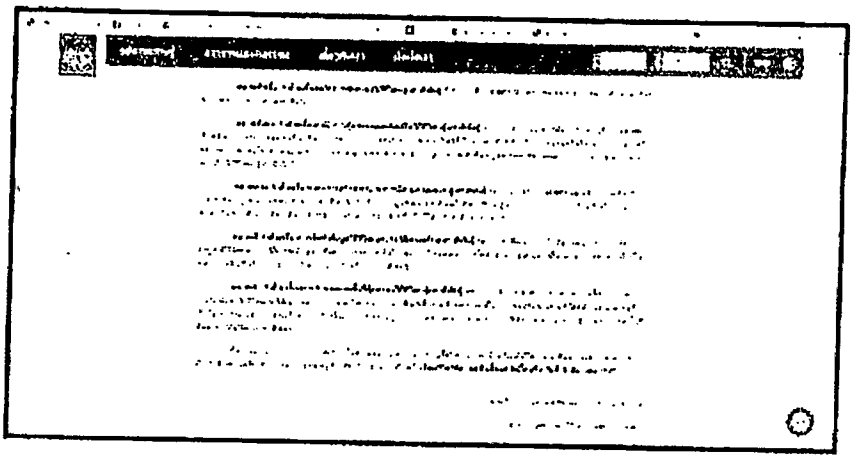

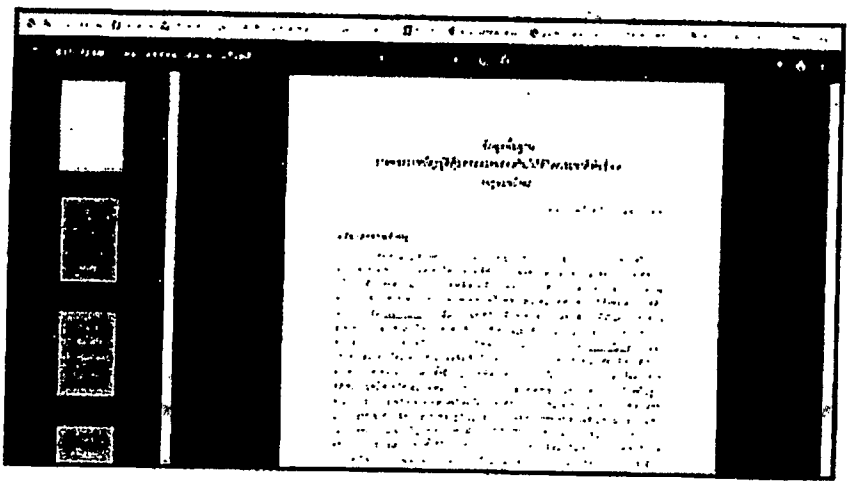

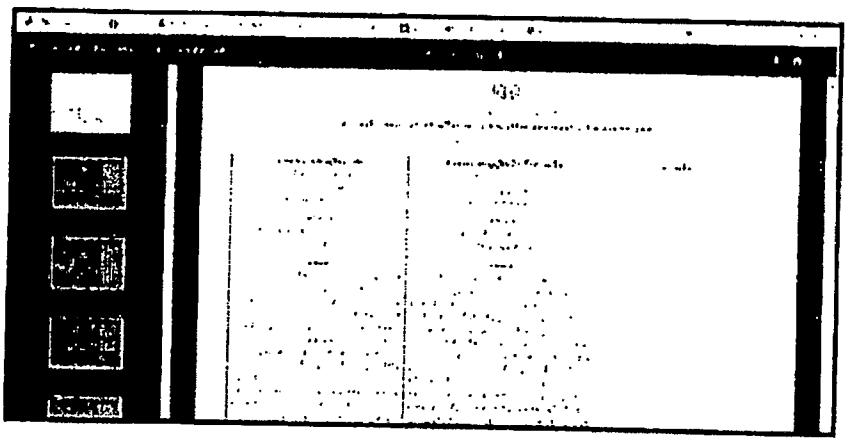

****

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

หลักฐานการรับฟังความคิดเห็นต่อ
หลักฐานการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .....
****

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ผ่านเว็บไซต์ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) www.sac.or.th จำนวน ๒ ระยะ ดังนี้

<u>ระยะที่ ๑</u> ก่อนเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕

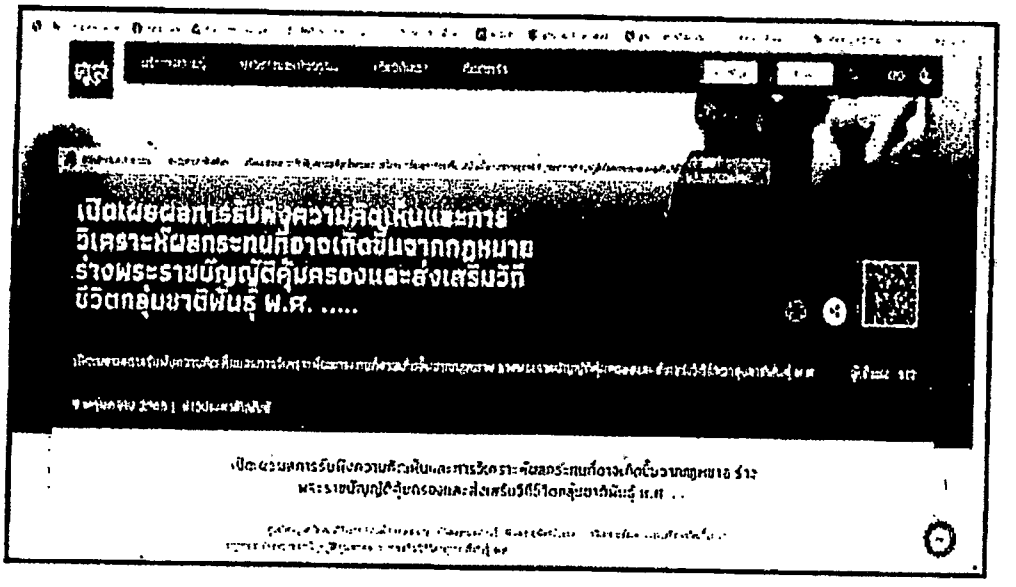

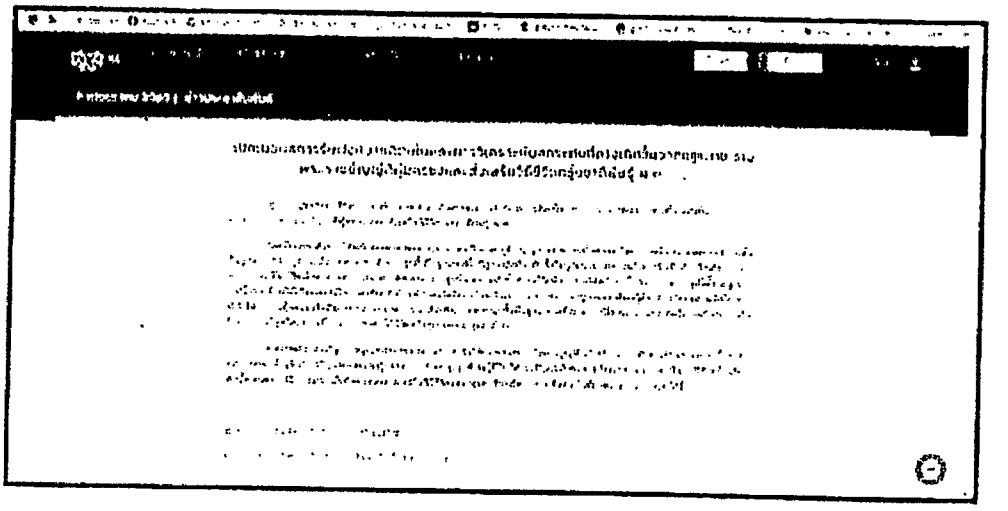

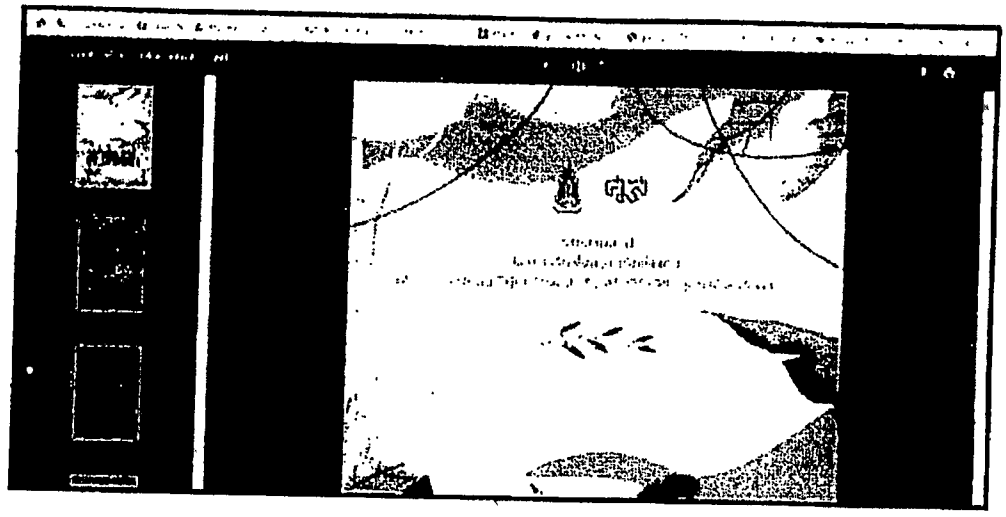

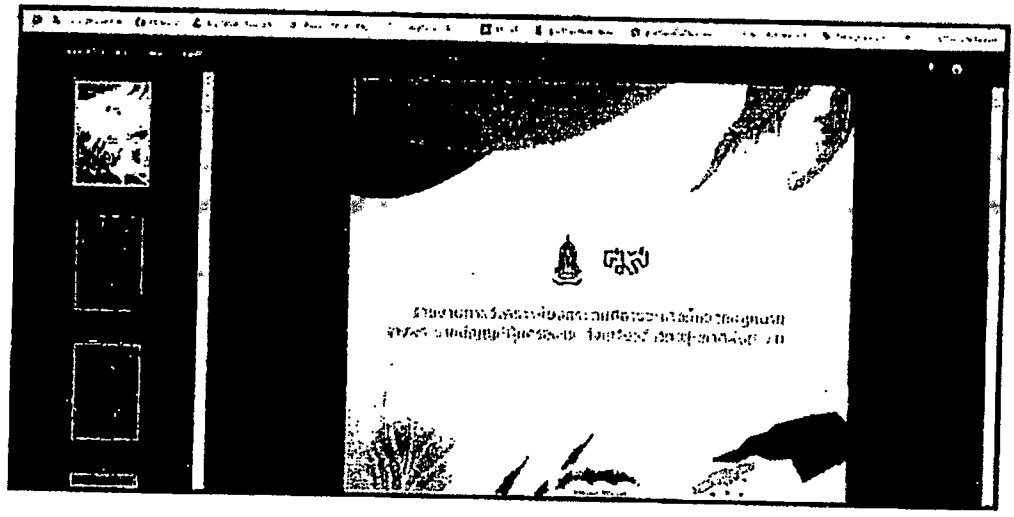

ระยะที่ ๒ หลังเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ปรับแก้ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖

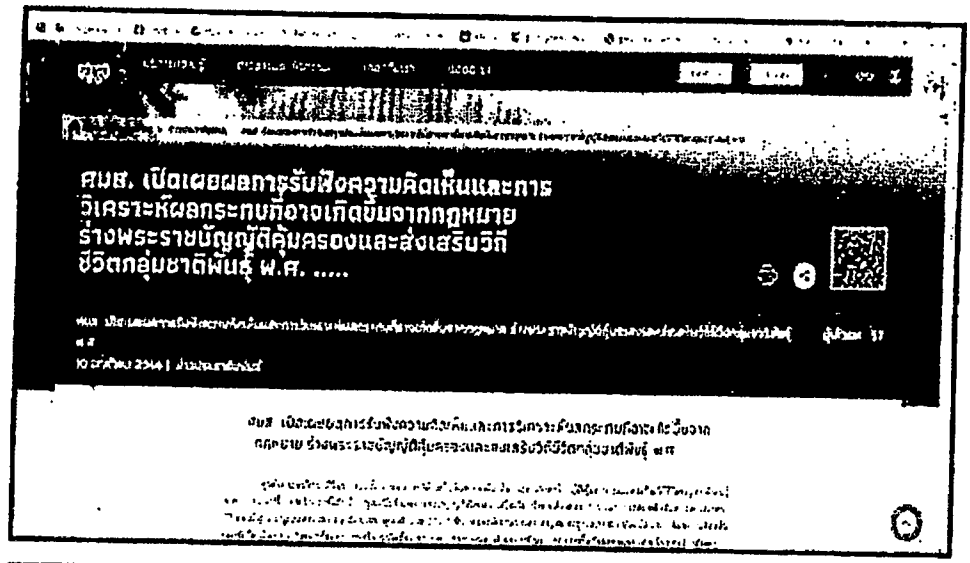

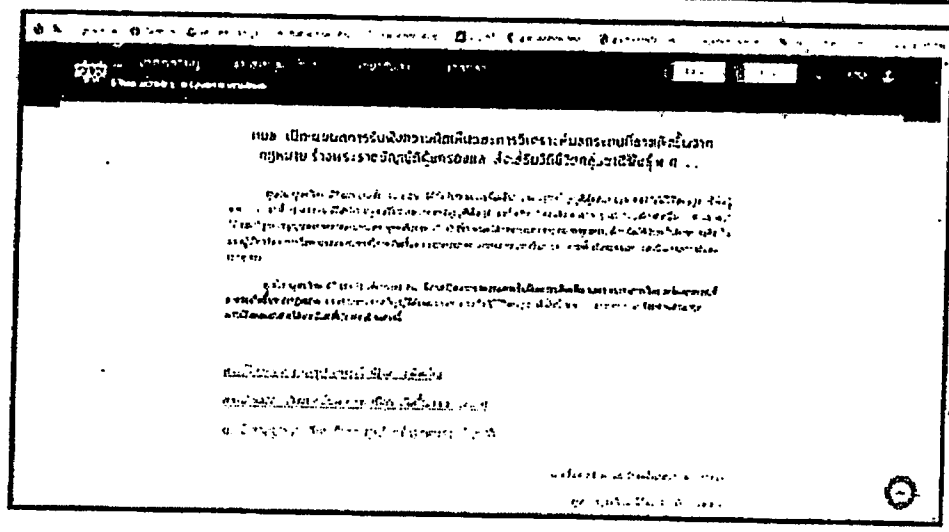

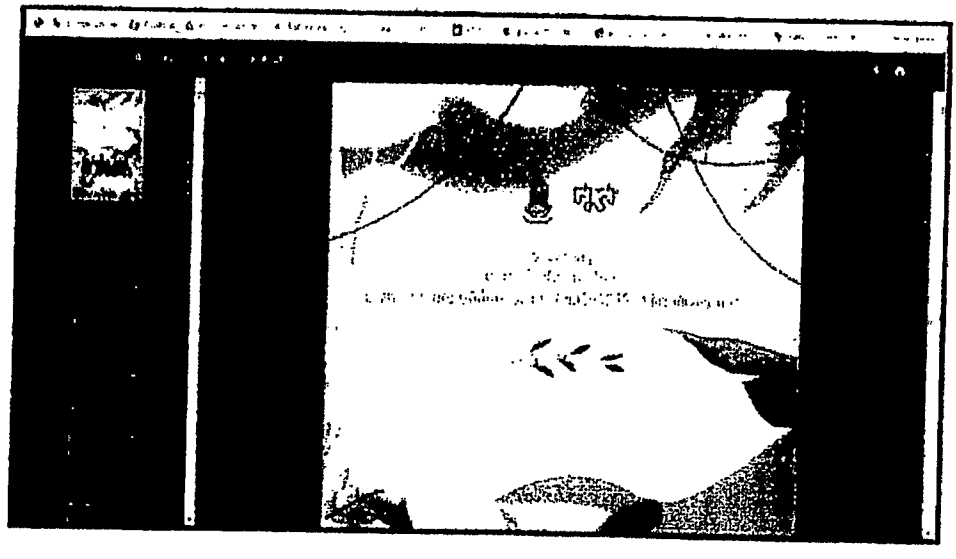

<u>ระยะที่ ๓</u> หลังเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ปรับแก้ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

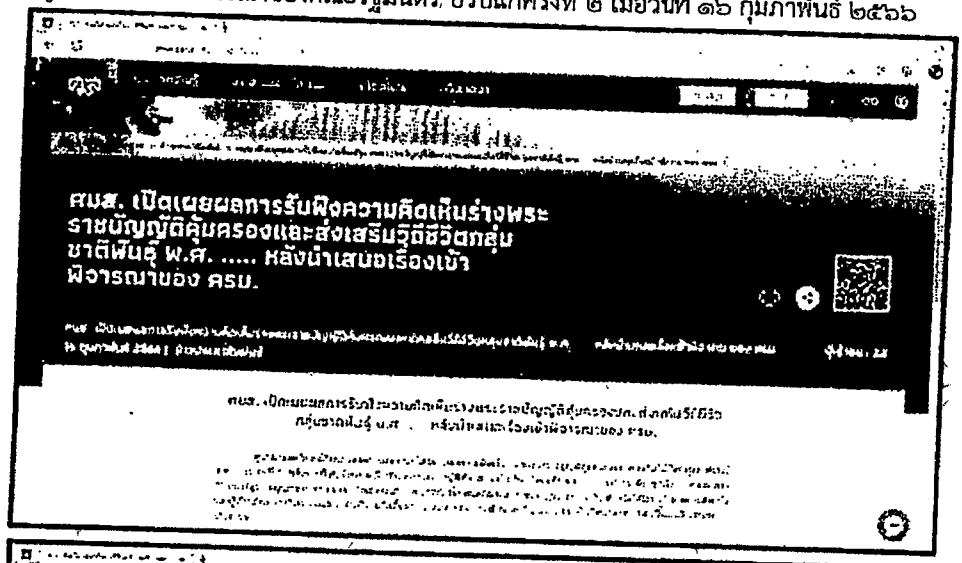

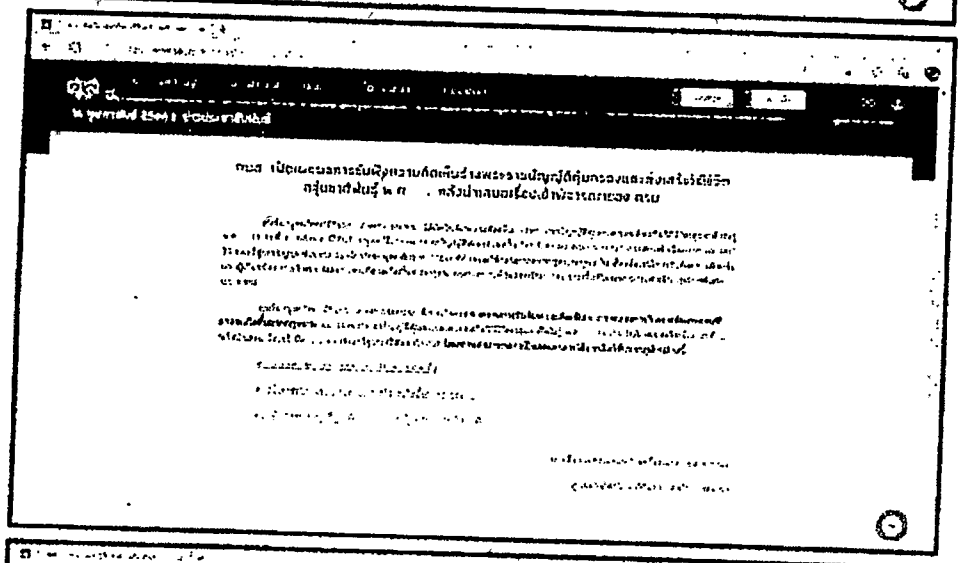

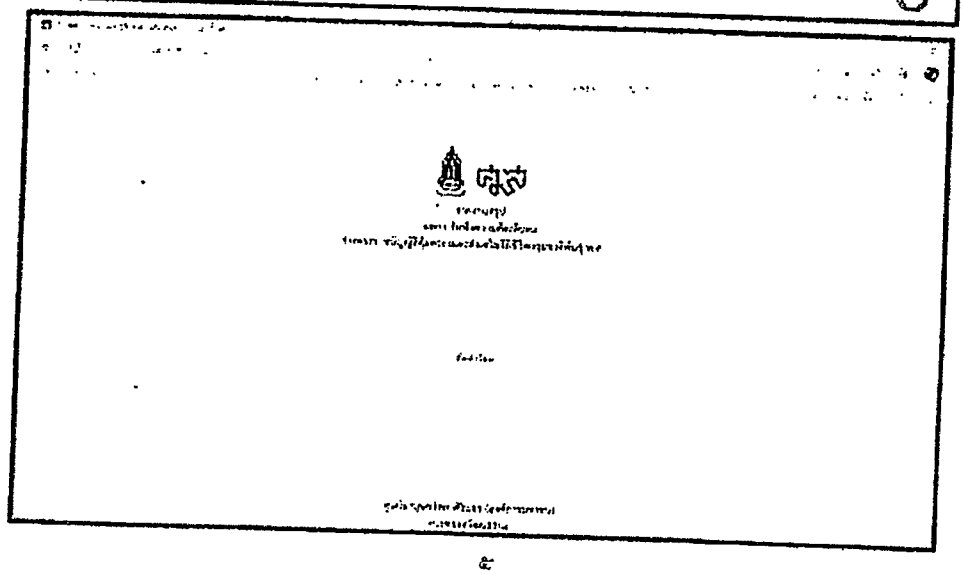

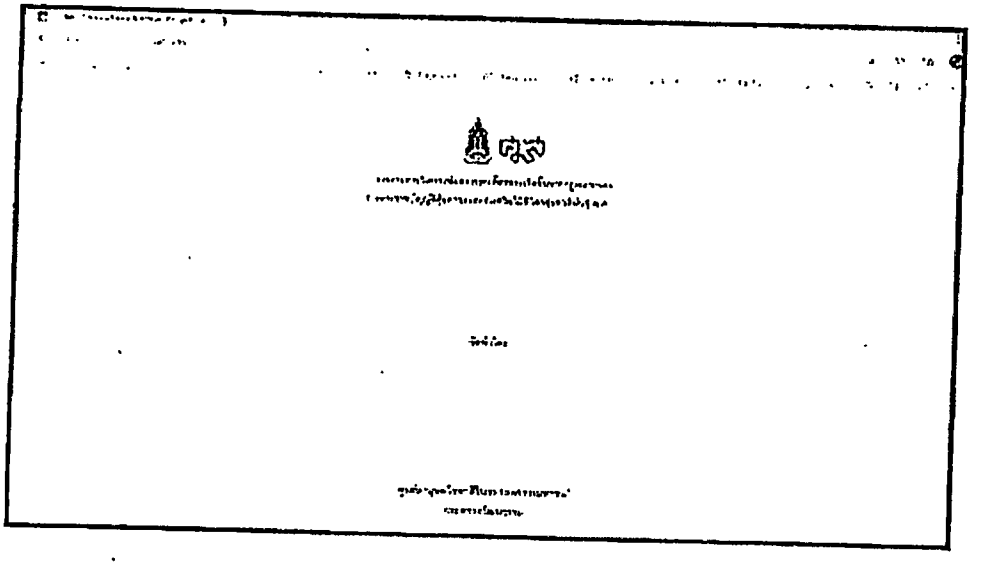

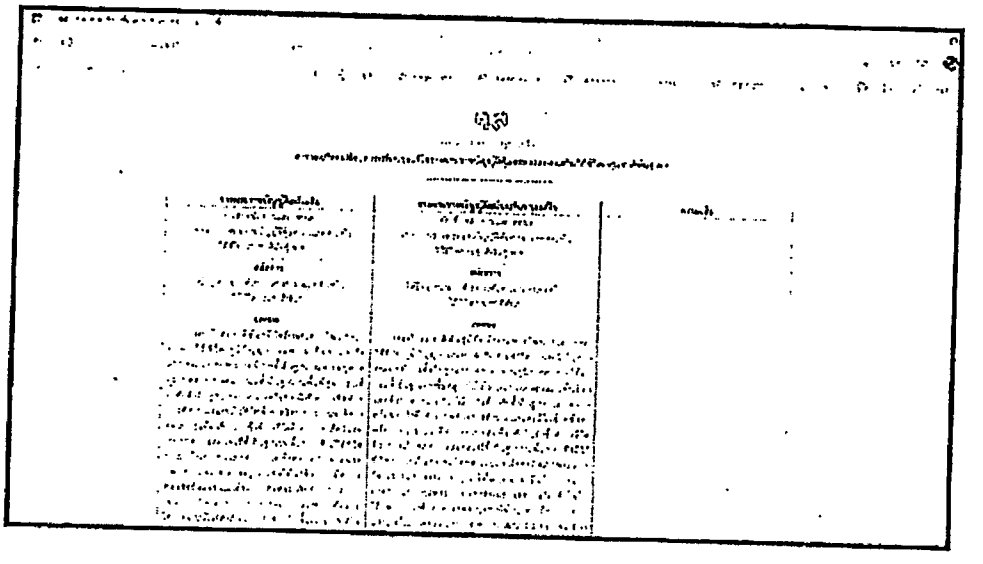

****

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

แผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกรอบระยะเวลา
ที่ออกตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

.....

ลำดับที่	ชื่อกฎหมายลำดับรอง	มาตรา	กรอบสาระสำคัญ	กรอบระยะเวลาในการดำเนินการนับแต่ร่างพระราชบัญญัติฯ มีผลใช้บังคับ
๑.	ประกาศรัฐมนตรี	มาตรา ๗	กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ และผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๖๐ วัน
๒.	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๑๐ (๔)	กำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ	๒๔๐ วัน
๓.	ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๑๐ (๖)	กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ	๙๐ วัน
๔.	ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๑๐ (๗)	กำหนดมาตราการความร่วมมือเพื่อประโยชน์ในการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์	๙๐ วัน
๕.	ประกาศรัฐมนตรี	มาตรา ๑๔	กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และการเลือกสมาชิกสมัชชา	๙๐ วัน
๖.	ข้อบังคับสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	มาตรา ๒๑	กำหนดข้อบังคับว่าด้วยเรื่องการประชุมและบริหารสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย	๒๔๐ วัน
๗.	ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	มาตรา ๒๗	กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์	๒๔๐ วัน

****

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
กระทรวงวัฒนธรรม

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

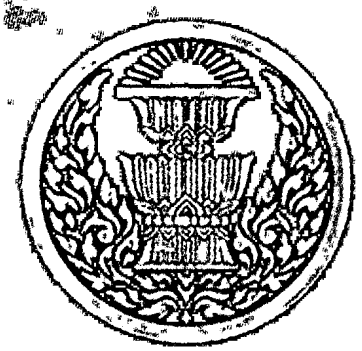

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .....
นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

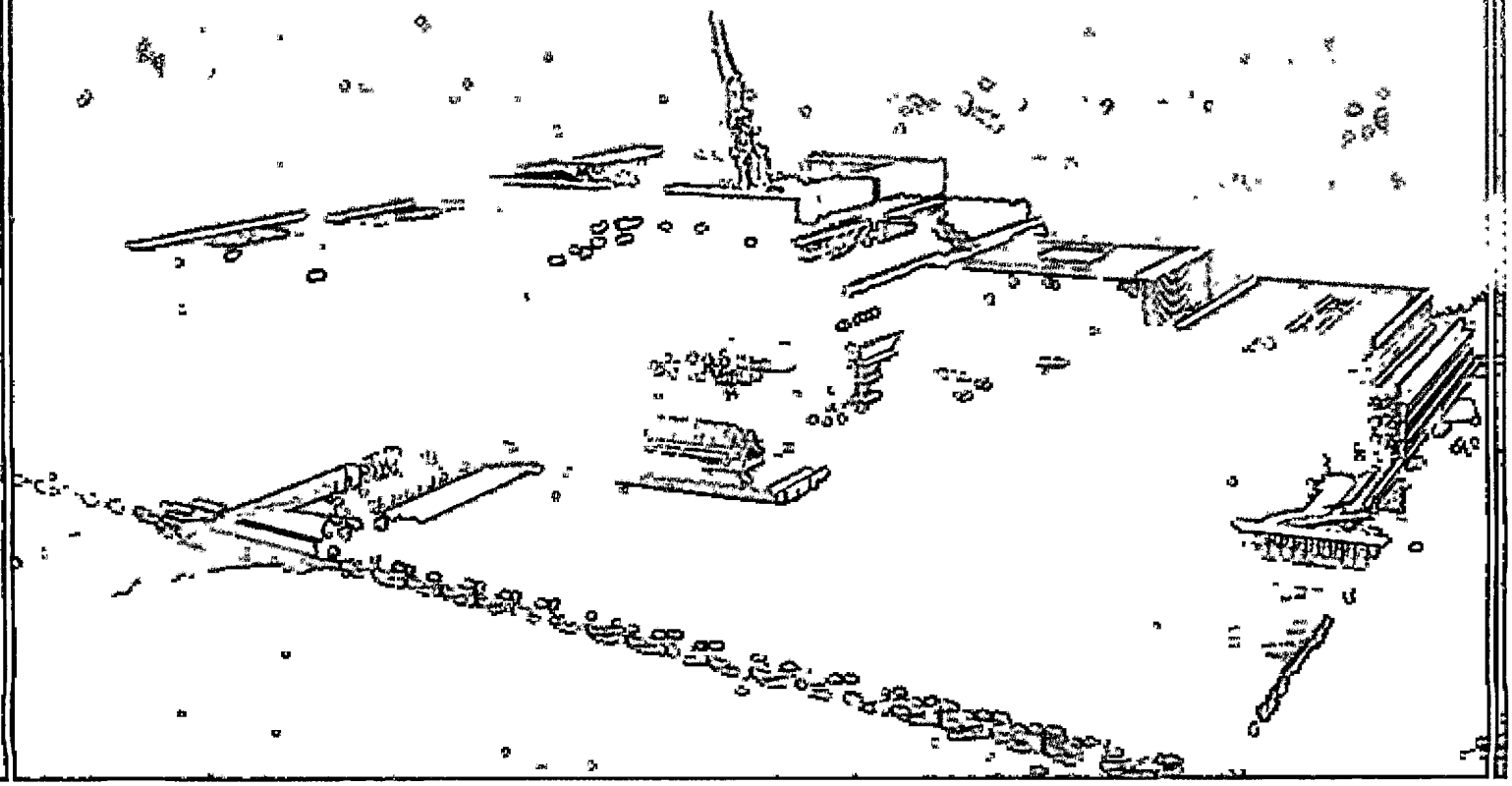

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไขเพิ่มเติม ☐ ยกเลิก

๒. หลักการและเหตุผล

๒.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๒.๒ เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และร่วมรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรองเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือเป็นพันธะของรัฐบาลที่จะต้องให้การส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

กลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอุษาคเนย์มายาวนาน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ กลุ่มประชากรเหล่านี้มีองค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบแบบแผนภูมิปัญญาของตนเอง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิในการพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการดำรงวิถีชีวิต ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเกิดการรวมตัวกันของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง จึงเห็นพ้องกันว่าจักต้องมีกลไกในการส่งเสริม ประสานงาน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงมีความจำเป็นที่ต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

☐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ☑ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และร่วมรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรอง เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือเป็นพันธะของรัฐบาลที่จะต้องให้การส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

กลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอุษาคเนย์มายาวนาน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ กลุ่มประชากรเหล่านี้มีองค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบแบบแผนภูมิปัญญาของตนเอง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิในการพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการดำรงวิถีชีวิต ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเกิดการรวมตัวกันของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดวิถีชีวิตตนเอง จึงเห็นพ้องกันว่าจักต้องมีกลไกในการส่งเสริมประสานงาน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. กระทรวงมหาดไทย
๒. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๓. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นักวิชาการด้านกฎหมาย
๕. ประชาชนทั่วไป

๓. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย รวมทั้งการกำหนดองค์ประกอบของสมาชิก ตามร่างมาตรา ๖

๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๗

๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี นับแต่วันประกาศรายชื่อสมาชิกในราชกิจจานุเบกษา และอาจได้รับการคัดเลือกใหม่ได้ ตามร่างมาตรา ๘

๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยพ้นตำแหน่งตามร่างมาตรา ๙

๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๐

๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดหน้าที่และอำนาจของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๑

๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดโครงสร้างการบริหารสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๒

๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คณะกรรมการมีการประชุมตามภารกิจอย่างน้อยสามเดือนต่อครั้ง ประธานสภาเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ ทั้งนี้องค์ประชุม และการลงมติของที่ประชุมคณะกรรมการให้ใช้หลักการฉันทามติหรือรูปแบบอื่น ๆ ตามที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสภาเห็นสมควร ตามร่างมาตรา ๑๕

๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ประธานสภามีหน้าที่และอำนาจ ตามร่างมาตรา ๑๖ ดังต่อไปนี้

๙.๑ ดำเนินการประชุมและมีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ตามความจำเป็นในการประชุมสภา และคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภา

๙.๒ เป็นผู้แทนสภาในการติดต่อประสานงานในนามของสภากับบุคคลและหน่วยงานภายนอก

๙.๓ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสภา

๑๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจแทนประธานสภา ในกรณีที่ประธานสภาไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ทั้งนี้ให้รองประธานสภาตามลำดับความอาวุโสเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย ตามร่างมาตรา ๑๗

๑๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ เลขานุการสภามีหน้าที่และอำนาจจัดเตรียมการประชุม จัดทำรายงานการประชุม ติดต่อประสานงาน และรับผิดชอบงานธุรการของสภา ตามร่างมาตรา ๑๘

๑๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีการประชุมสภาสมัยสามัญปีละสองครั้ง ตามร่างมาตรา ๑๙

๑๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ การลงมติให้ถือหลักฉันทามติ ยกเว้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงิน แผนงาน โครงการ หรือเรื่องอื่นใดที่มีลักษณะเป็นงานประจำ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ โดยสมาชิกหนึ่งคนให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน และในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด ในการพิจารณาว่าเรื่องใดยกเว้นไม่ต้องใช้หลักฉันทามติ ให้ประธานนำเรื่องดังกล่าวมาหารือกับคณะผู้อาวุโสเพื่อหาข้อยุติ ความเห็นของคณะผู้อาวุโสถือเป็นที่สุด ตามร่างมาตรา ๒๐

๑๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สภาชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้งสามารถเชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นหรือให้จัดส่งเอกสาร หรือข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร ให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ความร่วมมือแก่สภาชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแต่งตั้ง ตามร่างมาตรา ๒๑

๑๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิก คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะผู้อาวุโส และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้ง ได้รับเบี้ยประชุมและให้มีสิทธิ์เบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง ตามร่างมาตรา ๒๒

๑๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คณะกรรมการบริหารสภา หรือสำนักงานสภา อาจพิจารณาเชิญผู้อาวุโสที่เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๑๕ คน เสนอให้ที่ประชุมสภารับรองเป็นคณะผู้อาวุโสของสภา ตามร่างมาตรา ๒๔

๑๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดคุณสมบัติของผู้อาวุโสจะต้องเป็นผู้รู้ ผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือปราชญ์ชาวบ้าน มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับจาก

กลุ่มชาติพันธุ์หรือเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง มีความเสียสละ และมีจิตอาสา เป็นชนเผ่าพื้นเมือง หรือผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามร่างมาตรา ๒๕

๑๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะผู้อาวุโส ตามร่างมาตรา ๒๖ ดังนี้

๑) ให้คำปรึกษาหารือ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และสำนักงานสภา ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานและแผนงบประมาณของสภา

๓) ไกล่เกลี่ยกรณีที่เกิดข้อพิพาทหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไม่สามารถหาข้อยุติตามที่สมาชิก คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาร้องขอ

๔) เข้าร่วมประชุมสภา การประชุมกรรมการบริหารสภา และการประชุมสำนักงานสภาตามที่ร้องขอ

๕) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาหรือคณะกรรมการ และรายงานต่อคณะกรรมการหรือที่ประชุมสภา

๑๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ ตามร่างมาตรา ๒๘ ดังนี้

๑) จัดทำแผนงาน โครงการตามมติของสภา เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการและเสนอต่อสภา ตามมาตรา ๑๑

๒) อำนวยความสะดวกแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการบริหารสภา คณะผู้อาวุโส และรับผิดชอบในงานธุรการและการดำเนินจัดประชุมของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๓) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภา เพื่อเสนอต่อสมาชิกสภา คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

๔) ประสานงาน ให้ความร่วมมือ และบริการทางวิชาการให้แก่สภาและภาคีที่เกี่ยวข้อง

๕) ประชาสัมพันธ์และเอื้ออำนวยกระบวนการขึ้นทะเบียนและจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การสรรหาสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๖) จัดให้มีฐานข้อมูลประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับกลุ่มชาติพันธุ์และในภาพรวม

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมอบหมาย

๒๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีเลขาธิการสำนักงาน เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสำนักงาน และมีอำนาจกำหนดระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสำนักงาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ให้เลขาธิการสำนักงานเป็นเลขานุการสภาโดยตำแหน่ง คุณสมบัติ การสรรหาและการแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานสภา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภากำหนด ตามร่างมาตรา ๒๙

๒๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้จัดตั้งกองทุนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อส่งเสริมสิทธิและคุ้มครองวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๓๐ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑) คุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูอัตลักษณ์ ภาษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชนเผ่าพื้นเมือง

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน องค์กร และเครือข่ายของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

๓) คุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนเรื่องอาชีพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมตนเอง

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการขจัดการเลือกปฏิบัติ การจัดการความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวัฒนธรรม

๕) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๑ กองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อสมทบกองทุนโดยไม่มีเงื่อนไข

(๒) ดอกผลหรือรายได้อื่น

(๓) เงินและทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของกองทุน

๒๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุน ตามร่างมาตรา ๓๑ โดยกำหนดให้คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย กรรมการสภาที่คัดเลือกกันเอง จำนวน ๗ คน ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน ๑ คน ผู้แทนสำนักงบประมาณ จำนวน ๑ คน และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารจัดการกองทุนและด้านชนเผ่าพื้นเมือง ด้านละ ๑ คน

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยกำหนด

๒๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดการดำเนินด้านการเงินของสภา ตามร่างมาตรา ๓๒ ให้อยู่ภายใต้การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

เงินและทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ วรรคสองให้ส่งเข้ากองทุน

๒๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่กองทุนได้มาตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง โดยมีผู้บริจาคให้หรือได้มาโดยการซื้อด้วยเงินรายได้ของกองทุน หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินของกองทุน ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกองทุน ตามร่างมาตรา ๓๓

๒๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้จัดทำงบดุล รายงานการเงินของกองทุนที่ผู้ตรวจสอบบัญชีรับรองแล้วเสนอต่อคณะกรรมการบริหารสภาและที่ประชุมสภา ตามร่างมาตรา ๓๔

๒๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเฉพาะกาลให้ในวาระเริ่มแรกให้สำนักงานเลขาธิการสภาที่มีอยู่ดำเนินการเลือกสมาชิกสภาภายใน ๙๐ วัน และให้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รวมถึงดำเนินการรวบรวมจัดทำทะเบียนประชากรชนเผ่าพื้นเมือง ตามร่างมาตรา ๓๕

๒๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเฉพาะกาลให้โครงสร้างและการบริหารจัดการสภา อาจมีการแก้ไขและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์และข้อเท็จจริงของสมาชิกในภูมิภาค โดยให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสภา ตามร่างมาตรา ๓๖

๒๘. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

๔. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา จำนวน ๕๓ วัน นับจากวันขึ้นเว็บไซต์ ถึงวันปิดการรับฟังความคิดเห็น

๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

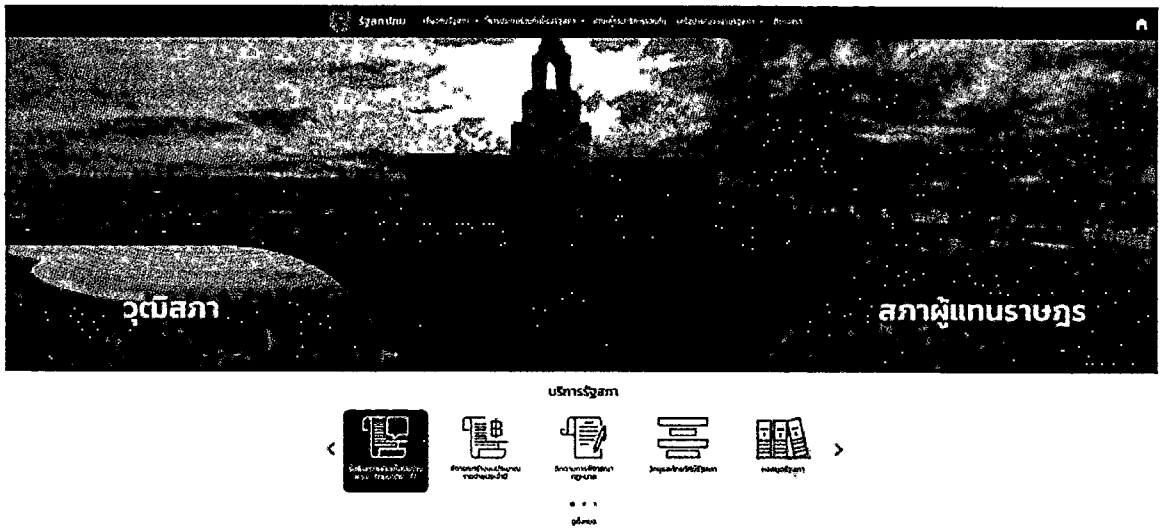

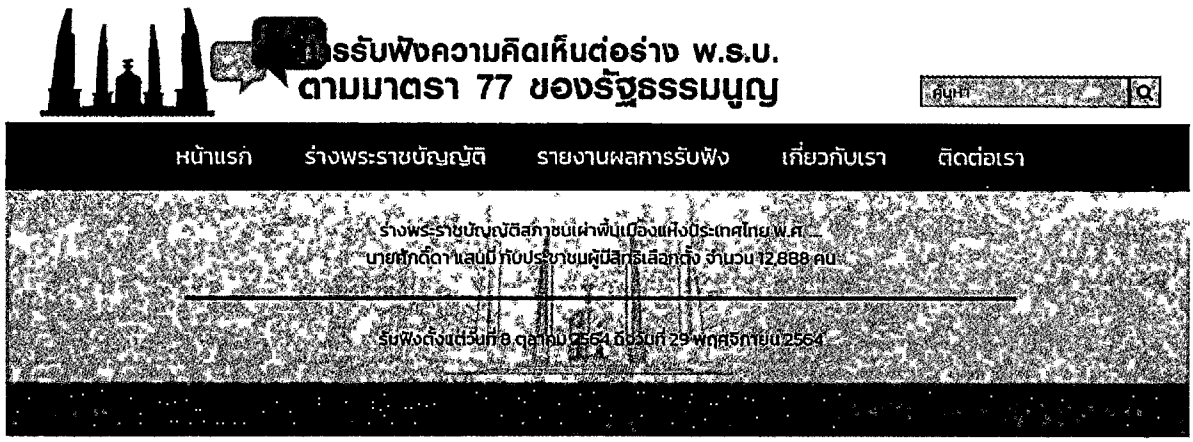

(๒) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๓. ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕. คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๕ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

จำนวน ๒ ราย โดยเป็นประชาชนทั่วไป

จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ที่ได้แสดงความคิดเห็น

จำนวน ๒ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๕.๒ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย รวมทั้งการกำหนดองค์ประกอบของสมาชิก ตามร่างมาตรา ๖

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สภานี้จะช่วยเปิดพื้นที่สำหรับชนเผ่าพื้นเมืองกลุ่มต่าง ๆ ได้มาร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมกำกับติดตามกิจกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาที่แต่ละกลุ่มหรือหลายกลุ่มประสบร่วมกันถือเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน สภาจึงมีลักษณะเป็นกลไกจัดการตนเองด้านการพัฒนาบนฐานวัฒนธรรมของชนเผ่าพื้นเมืองกลุ่มต่าง ๆ - การเปิดรับสมาชิกสภาแต่ละครั้งไม่จำเป็นต้องมีการลงทุนด้วยการหาเสียงเพราะใช้วิธีปรึกษาหารือกันภายในกลุ่มหรือเครือข่ายของกลุ่ม แล้วสรรหาผู้แทนไม่เกิน ๕ คนต่อกลุ่มโดยต้องมีสัดส่วนหญิง ชาย และเยาวชนเข้าสู่สภา จึงไม่ให้ความสำคัญว่าประชากรกลุ่มใดมากกว่าจะต้องได้จำนวนตัวแทนมากกว่า อันเป็นการใช้พวกมากเข้าข่มกลุ่มที่มีประชากรน้อยกว่า **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๗

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - จะเป็นสภาของประชาชนโดยตรงที่สมาชิกต้องปลอดจากนักการเมือง และผู้บริหารและนักปกครองของรัฐเป็นการป้องกันมิให้สภานี้ถูกดึงดูดเข้าสู่วังวนของการต่อสู้ทางการเมืองและการเลือกข้าง **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยี**	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี นับแต่วันประกาศรายชื่อสมาชิกในราชกิจจานุเบกษา และอาจได้รับการคัดเลือกใหม่ได้ตามร่างมาตรา ๘

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - ระยะเวลา ๔ ปี เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สมาชิกสภาจะใช้เวลาเรียนรู้และผลักดันกิจกรรมด้านการพัฒนาร่วมกัน หากสมาชิกคนใดทำหน้าที่ได้ดีกลุ่มยังสามารถส่งกลับเข้าสู่สภาได้อีกหนึ่งสมัย **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยพ้นตำแหน่งตามร่างมาตรา ๙

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เงื่อนไขในการพ้นตำแหน่งเป็นมาตรฐานที่ใช้กันโดยทั่วไป **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยตามร่างมาตรา ๑๐

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - การเป็นสมาชิกสภามิใช่เป็นเพียงการเข้าร่วม	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ประชุมเท่านั้น แต่ควรมีหน้าที่อื่น ๆ ที่พึงกระทำด้วย เช่น ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างสภากับกลุ่มของตนเอง หรือร่วมในการรณรงค์และเผยแพร่กิจกรรมที่สภาส่งเสริมและสนับสนุนนอกห้องประชุม เป็นต้น **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดหน้าที่และอำนาจของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๑

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - อุดมการณ์ของสภานี้คือการรวมพลังความคิดและแรงกายร่วมผลักดันกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐคอยช่วยให้คำปรึกษาแนะนำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สภาสนับสนุน **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดโครงสร้างการบริหารสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๒

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สมาชิกสภาที่เป็นตัวแทนมาจากทุกกลุ่มของชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วนับเป็นกลไกตัดสินใจสูงสุดของสภา โดยมีคณะกรรมการบริหารสภาเป็นผู้กำกับดูแลอย่างใกล้ชิดแทนสมาชิกทั้งหมดของสภา ทั้งนี้ สำนักงานเลขาฯ ของสภามีหน้าที่เป็น	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้รับสนองข้อคิดเห็น (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คณะกรรมการมีการประชุมตามภารกิจอย่างน้อยสามเดือนต่อครั้ง ประธานสภาเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ ทั้งนี้องค์ประชุม และการลงมติของที่ประชุมคณะกรรมการให้ใช้หลักการฉันทามติหรือรูปแบบอื่น ๆ ตามที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสภาเห็นสมควร ตามร่างมาตรา ๑๕

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เห็นด้วยกับการประชุม ๓ เดือนต่อครั้ง (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ประธานสภามีหน้าที่และอำนาจ ตามร่างมาตรา ๑๖ ดังต่อไปนี้

๙.๑ ดำเนินการประชุมและมีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ตามความจำเป็นในการประชุมสภาและคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภา

๙.๒ เป็นผู้แทนสภาในการติดต่อประสานงานในนามของสภากับบุคคลและหน่วยงานภายนอก

๙.๓ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสภา

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - บทบาทเหล่านี้โดยทั่วไป เป็นอำนาจหน้าที่ที่ผู้ปฏิบัติต้องทำอยู่แล้วอันเป็นเสมือนสัญลักษณ์ขององค์กรหรือภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจแทนประธานสภา ในกรณีที่ประธานสภาไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ทั้งนี้ให้รองประธานสภาตามลำดับความอาวุโสเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย ตามร่างมาตรา ๑๗

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เมื่อประธานสภามอบหมายงานให้ผู้รับมอบจึงควรมีการเตรียมการให้พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เมื่อรองประธานสภาได้รับมอบอำนาจหน้าที่จึงสมควรที่จะดำเนินการให้เต็มศักยภาพ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ เลขานุการสภามีหน้าที่และอำนาจจัดเตรียมการประชุม จัดทำรายงานการประชุม ติดต่อประสานงาน และรับผิดชอบงานธุรการของสภา ตามร่างมาตรา ๑๘

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้ทำหน้าที่เลขานุการอยู่แล้ว การจัดเตรียมสถานที่ประชุม วัสดุอุปกรณ์ ความรับผิดชอบด้านงานธุรการ สารบัญ ติดต่อต่าง ๆ โดยทั่วไปควรเป็นหน้าที่ของเลขานุการอยู่แล้ว **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีการประชุมสภาสมัยสามัญปีละสองครั้ง ตามร่างมาตรา ๑๙

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - การประชุมสภาเพียงปีละครั้งอาจเนิ่นนานไปบ้าง อาจทำให้ต้องมีการร้องขอเพื่อเปิดประชุมวิสามัญ	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ การลงมติให้ถือหลักฉันทามติ ยกเว้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงิน แผนงาน โครงการ หรือเรื่องอื่นใดที่มีลักษณะเป็นงานประจำ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ โดยสมาชิกหนึ่งคนให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน และในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด ในการพิจารณาว่าเรื่องใดยกเว้นไม่ต้องใช้หลักฉันทามติ ให้ประธานนำเรื่องดังกล่าวมาหารือกับคณะผู้อาวุโสเพื่อหาข้อยุติ ความเห็นของคณะผู้อาวุโสถือเป็นที่สุด ตามร่างมาตรา ๒๐

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - หลักการฉันทามติเป็นเครื่องมือใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะเสียงส่วนใหญ่ เสียงส่วนน้อย ซึ่งมีการแพ้ชนะกันอยู่ตลอด และเป็นเหตุให้สะสมความไม่พอใจมากขึ้น (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สภาชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้งสามารถเชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นหรือให้จัดส่งเอกสาร หรือข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร ให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นให้ความร่วมมือแก่สภาชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแต่งตั้ง ตามร่างมาตรา ๒๑

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สภาอาจมีความจำเป็นต้องได้ข้อมูลที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือได้ ซึ่งจะมีผลอย่างยิ่งต่อการวางแผนและการแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลที่จำเป็นจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิก คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะผู้อาวุโส และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้ง ได้รับเบี้ยประชุมและให้มีสิทธิ์เบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง ตามร่างมาตรา ๒๒

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่อาจมิได้มีฐานะร่ำรวย หากต้องแบกรับค่าใช้จ่ายเป็นส่วนตัว อาจสร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัวได้ (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คณะกรรมการบริหารสภา หรือสำนักงานสภา อาจพิจารณาเชิญผู้อาวุโสที่เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๑๕ คน เสนอให้ที่ประชุมสภารับรองเป็นคณะผู้อาวุโสของสภา ตามร่างมาตรา ๒๔

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - ผู้อาวุโสทั้งที่เป็นนักวิชาการและผู้รู้ชนเผ่าพื้นเมืองย่อมสั่งสมทั้งความรู้และประสบการณ์มากพอที่จะช่วยให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์จริง (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดคุณสมบัติของผู้อาวุโสจะต้องเป็นผู้รู้ ผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือปราชญ์ชาวบ้าน มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่าง และได้รับการยอมรับจากกลุ่มชาติพันธุ์หรือเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง มีความเสียสละ และมีจิตอาสา เป็นชนเผ่าพื้นเมือง หรือผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามร่างมาตรา ๒๕

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - บทบาทของคณะผู้อาวุโสมีความสำคัญที่สมาชิกจะต้องพึ่งพาทั้งความรู้และประสบการณ์ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะผู้อาวุโส ตามร่างมาตรา ๒๖ ดังนี้

๑) ให้คำปรึกษาหารือ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และสำนักงานสภา ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานและแผนงบประมาณของสภา

๓) ไกล่เกลี่ยกรณีที่เกิดข้อพิพาทหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไม่สามารถหาข้อยุติตามที่สมาชิก คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาร้องขอ

๔) เข้าร่วมประชุมสภา การประชุมกรรมการบริหารสภา และการประชุมสำนักงานสภาตามที่ร้องขอ

๕) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาหรือคณะกรรมการ และรายงานต่อคณะกรรมการหรือที่ประชุมสภา

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - ผู้อาวุโสน่าจะให้คำปรึกษาได้ดีจากประสบการณ์ของแต่ละคน รวมทั้งมักจะได้รับความเชื่อใจจากสมาชิกสภาที่อ่อนวัยกว่า **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ ตามร่างมาตรา ๒๘ ดังนี้

๑) จัดทำแผนงาน โครงการตามมติของสภา เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการและเสนอต่อสภา ตามมาตรา ๑๑

๒) อำนวยความสะดวกแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการบริหารสภา คณะผู้อาวุโส และรับผิดชอบในงานธุรการและการดำเนินจัดประชุมของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๓) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภา เพื่อเสนอต่อสมาชิกสภา คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

๔) ประสานงาน ให้ความร่วมมือ และบริการทางวิชาการให้แก่สภาและภาคีที่เกี่ยวข้อง

๕) ประชาสัมพันธ์และเอื้ออำนวยกระบวนการขึ้นทะเบียนและจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การสรรหาสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๖) จัดให้มีฐานข้อมูลประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับกลุ่มชาติพันธุ์และในภาพรวม

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมอบหมาย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สำนักงานเลขาฯ นอกจากบทบาทหน้าที่งานบริการให้แก่สภาและคณะกรรมการแล้ว ยังต้องประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ เพื่อการร่วมงานในลักษณะพหุภาคีอีกด้วย **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีเลขาธิการสำนักงาน เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสำนักงาน และมีอำนาจกำหนดระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ให้เลขาธิการสำนักงานเป็นเลขานุการสภาโดยตำแหน่ง คุณสมบัติ การสรรหาและการแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานสภา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภากำหนด ตามร่างมาตรา ๒๙

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - โดยทั่วไปเลขาธิการย่อมเป็นหัวหน้าสำนักงานอยู่	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
แล้ว จึงควรควบคุมการดำเนินงานของทีมเลขาฯ ให้ผลิตงานมีคุณภาพและตรงเวลา รวมทั้งการดูแลความเรียบร้อยของสำนักงาน **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้จัดตั้งกองทุนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อส่งเสริมสิทธิและคุ้มครองวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๓๐ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑) คุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูอัตลักษณ์ ภาษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชนเผ่าพื้นเมือง

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำ ชุมชน องค์กร และเครือข่ายของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

๓) คุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนเรื่องอาชีพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมตนเอง

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการขจัดการเลือกปฏิบัติ การจัดการความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวัฒนธรรม

๕) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๑

กองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อสมทบกองทุนโดยไม่มีเงื่อนไข

(๒) ดอกผลหรือรายได้อื่น

(๓) เงินและทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของกองทุน

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สภาจำเป็นต้องมีงบประมาณเพื่อใช้ขับเคลื่อนงานด้านต่าง ๆ ของสภา **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุน ตามร่างมาตรา ๓๑ โดยกำหนดให้คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย กรรมการสภาที่คัดเลือกกันเอง จำนวน ๗ คน ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน ๑ คน ผู้แทนสำนักงบประมาณ จำนวน ๑ คน และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารจัดการกองทุนและด้านชนเผ่าพื้นเมือง ด้านละ ๑ คน

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยกำหนด

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - กองทุนต้องยึดหลักของความโปร่งใส คณะกรรมการกองทุนจึงควรสรรหาจากผู้มีความซื่อสัตย์และผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการเงิน **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดการดำเนินด้านการเงินของสภา ตามร่างมาตรา ๓๒ ให้อยู่ภายใต้การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

เงินและทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ วรรคสองให้ส่งเข้ากองทุน

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เป็นการแสดงความจริงใจที่ไม่มีเจตนาฉ้อฉลแอบแฝงอยู่ในการดูแลและบริหารการเงิน **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่กองทุนได้มาตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง โดยมีผู้บริจาคให้หรือได้มาโดยการซื้อด้วยเงินรายได้ของกองทุน หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินของกองทุน ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกองทุน ตามร่างมาตรา ๓๓

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - จะช่วยให้กองทุนสามารถเติบโตได้ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้จัดทำงบดุล รายงานการเงินของกองทุนที่ผู้ตรวจสอบบัญชีรับรองแล้วเสนอต่อคณะกรรมการบริหารสภาและที่ประชุมสภา ตามร่างมาตรา ๓๔

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เพื่อให้คณะกรรมการบริหารกองทุนได้ทราบสถานะทางการเงินอยู่ตลอด **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเฉพาะกาลให้ในวาระเริ่มแรกให้สำนักงานเลขาธิการสภาที่มีอยู่ ดำเนินการเลือกสมาชิกสภาภายใน ๙๐ วัน และให้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รวมถึงดำเนินการรวบรวมจัดทำทะเบียนประชากรชนเผ่าพื้นเมือง ตามร่างมาตรา ๓๕

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมนั้น ๆ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเฉพาะกาลให้โครงสร้างและการบริหารจัดการสภา อาจมีการแก้ไขและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์และข้อเท็จจริงของสมาชิกในภูมิภาค โดยให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสภา ตามร่างมาตรา ๓๖

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เนื่องจากเป็นความคิดริเริ่มซึ่งอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนบางเรื่องให้สามารถรักษาประสิทธิภาพของการทำงานไว้ได้ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๘. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้

- การจัดตั้งสภาชนเผ่าพื้นเมืองจะช่วยผ่อนปรนภาระของหน่วยงานของรัฐบาลลงได้มากในงานด้านการพัฒนา

- เห็นด้วยกับ ร่าง พ.ร.บ.ชุดนี้เป็นอย่างยิ่ง

(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)

๒. เห็นด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... เนื่องจากเป็นร่างกฎหมายที่จะทำให้มีกลไกในการส่งเสริม ประสานงานและแก้ไขปัญหาของชนเผ่าพื้นเมืองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย อันสอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย **(กระทรวงมหาดไทย)**

๓. ประเด็นภาพรวม

โดยที่ปัจจุบันมีร่างกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะคู่ขนานกันทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชนจำนวนหลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับมีรูปแบบรายละเอียดที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ดังนั้น จึงเห็นว่าหากมีการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวทั้งหมดร่วมกัน เพื่อบัญญัติเป็นกฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับพระราชบัญญัติที่มีลักษณะเป็นกฎหมายกลาง น่าจะเกิดผลดีที่เป็นรูปธรรมและมีความเป็นเอกภาพในการบังคับใช้กฎหมายทั้งด้านการส่งเสริมและคุ้มครองควบคู่กันอย่างบูรณาการและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หมายเหตุ : ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สืบค้นได้ในปัจจุบัน ได้แก่

๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ฉบับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

๒) ร่างกฎหมายฉบับคณะอนุกรรมาธิการด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ในคณะกรรมาธิการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ฯ สภาผู้แทนราษฎร

๓) ร่างกฎหมายฉบับกลุ่มขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (P-Move)

๔) ร่างกฎหมายฉบับของพรรคก้าวไกล (นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ กับคณะ) และ

๕) ร่างกฎหมายของกลุ่มสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นฉบับที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ขอความเห็นมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

๔. ประเด็นความเห็นต่อหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ได้บัญญัติรับรองให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุขไม่ถูกรบกวน เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย รวมถึง มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... โดยการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิของชาวไทยให้เสมอภาคกันโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติทางด้านนโยบายและกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่อาจไม่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีส่วนร่วมในกลไกกระบวนการต่าง ๆ ของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ร่างกฎหมายยังเป็นไปตามข้อ ๒๗ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights; ICCPR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิที่จะมีวัฒนธรรม ความเชื่อ และภาษาของตนเองตลอดจนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic Social and Cultural Rights; ICESCR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิของบุคคลภายในเขตอำนาจรัฐในการมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียงมีสุขภาวะด้านกายและจิตใจ สิทธิในการศึกษาและสิทธิในวัฒนธรรมเท่าที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ตามพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม

<u>หมายเหตุ</u> : กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ (International Covenant on Civil and Political Rights ๑๙๖๖ : ICCPR) ข้อ ๒๗ ในรัฐทั้งหลายซึ่งมีชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือภาษาอยู่บุคคลผู้เป็นชนกลุ่มน้อยดังกล่าวจะไม่ถูกปฏิเสธสิทธิในอันที่จะมีวัฒนธรรมของตนเอง หรือนับถือและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของตนเอง หรือใช้ภาษาของตนเอง ภายในชุมชนร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ของชนกลุ่มน้อยด้วยกัน

- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic Social and Cultural Rights; ICESCR) ข้อบทที่ ๒ (๒) ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ และข้อ ๑๕

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

๕. ประเด็นการเชื่อมโยงกลไกภาครัฐ

ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Econocmic, Social and Cultural Rights: ICESCR) มีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานซึ่งกำหนดไว้ในกติกาดังกล่าว (รายละเอียดตามข้อ ๒) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำและต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้มีความก้าวหน้า

อาทิ การให้สิทธิพิเศษบางประการ (special rights) เพื่อให้ชนกลุ่มน้อยสามารถรักษาอัตลักษณ์ ภาษา ลักษณะและขนบธรรมเนียมของตนเองได้ เพื่อช่วยให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ แต่มิใช่เป็นการมอบอภิสิทธิ์ (privileges) เหนือกลุ่มบุคคลอื่นในสังคม รวมถึงการได้รับประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในชีวิตการเมืองและเศรษฐกิจตามที่พึงได้รับ (Entitlement) โดยนโยบายและมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นควรขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้ชนกลุ่มน้อยสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น และรัฐพึงเคารพในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา ตลอดจนสามารถรักษาและพัฒนา (preserve and develop) อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสี่ บัญญัติให้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ประกอบกับมาตรา ๗๐ ซึ่งบัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้น เห็นว่าเป็นการกำหนดหลักการหรือมาตรฐานที่สอดคล้องกันสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาในหลักการแล้วเห็นว่า การที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ตามที่พันธกรณีระหว่างประเทศและรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ นอกจากการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งแล้ว จำเป็นจะต้องมีกลไกการดำเนินการที่เชื่อมโยงและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ จากภาครัฐด้วย เพื่อใช้เป็นช่องทางในการแสดงอัตลักษณ์และสะท้อนปัญหาที่อาจเกิดจากการเข้าไม่ถึงสิทธิต่าง ๆ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... ควรมีบทบัญญัติที่เชื่อมโยงกับกลไกของรัฐในระดับต่าง ๆ อย่างน้อยในระดับท้องถิ่น

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

๖. ประเด็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นว่า เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ควรบัญญัติให้มีการจัดสรรพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม โดยสมาชิกของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตวัฒนธรรม อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการร่วม (Co – management) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการเคารพอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตผูกพันธุ์กับพื้นที่

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

๗. ประเด็นการส่งเสริมสนับสนุนการตั้งสถานศึกษา

ร่างมาตรา ๑๑ (๑๑) เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนการตั้งสถานศึกษา รวมทั้ง พัฒนาหลักสูตรวิถีวัฒนธรรมนั้น ถือเป็นวิธีการส่งเสริมการพัฒนาทางวัฒนธรรมและภาษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมได้อย่างสงบสุข สอดคล้องตามมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่รัฐควรสนับสนุนให้มีการดำเนินการได้จริง

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และร่วมรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรอง เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือเป็นพันธะของรัฐบาลที่จะต้องให้การส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

กลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอุษาคเนย์มายาวนาน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ กลุ่มประชากรเหล่านี้มีองค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบแบบแผนภูมิปัญญาของตนเอง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิในการพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการดำรงวิถีชีวิต ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเกิดการรวมตัวกันของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดวิถีชีวิตตนเอง จึงเห็นพ้องกันว่าจักต้องมีกลไกในการส่งเสริมประสานงาน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

☑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

"มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๔) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน

สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย"

"มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย"

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... จะส่งเสริมให้มีกลไกในการส่งเสริมประสานงาน และแก้ไขปัญหาของชนเผ่าพื้นเมืองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย

๔. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

-

๕. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๕.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

-

๕.๒ ผลกระทบต่อสังคม

เชิงบวก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ได้บัญญัติรับรองให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวนเท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย รวมถึง มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิของชาวไทยให้เสมอภาคกันโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติทางด้านนโยบายและกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่อาจไม่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีส่วนร่วมในกลไกกระบวนการต่าง ๆ ของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ร่างกฎหมายยังเป็นไปตามข้อ ๒๗ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิที่จะมีวัฒนธรรม ความเชื่อ และภาษาของตนเอง ตลอดจนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิของบุคคลภายในเขตอำนาจรัฐในการมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียง มีสุขภาวะด้านกายและจิตใจ สิทธิในการศึกษาและสิทธิในวัฒนธรรมเท่าที่ดีที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ตามพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม

๕.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาวะ

-

๕.๔ ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

-

๖. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☐ มี ☑ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

.....

.....

.....

๗. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

การกำหนดให้มีคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการบริหารสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยให้มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารและดำเนินงานต่าง ๆ ตามที่ประชุมสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เป็นต้น

.....

.....

๘. บทกำหนดโทษ

☑ ไม่มี

☐ โทษทางอาญา

☐ โทษทางปกครอง

☐ โทษปรับเป็นพินัย

☐ โทษอุปกรณ์

เหตุผลและความจำเป็น

.....

.....

ส่วนที่ ๔ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

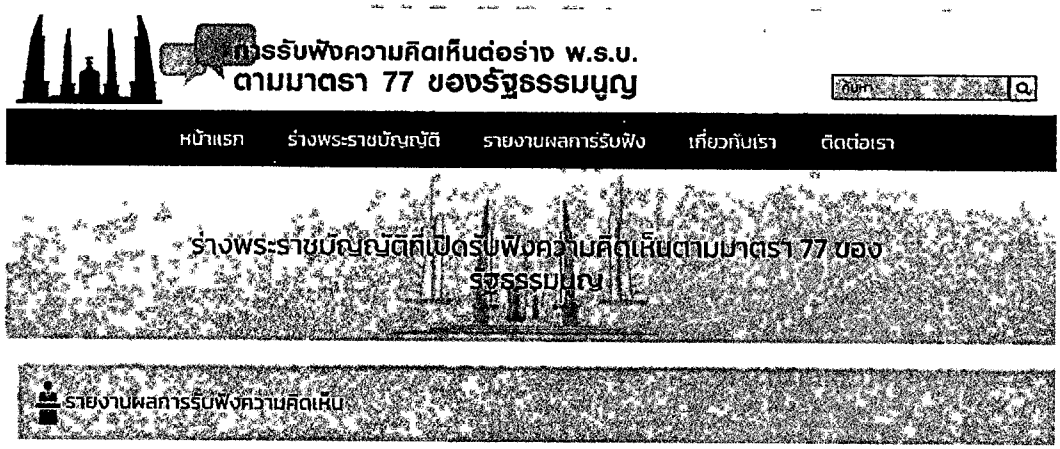

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

นายสุริยัน ทองหนูเอียด กับคณะผู้เชิญชวน เป็นผู้เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไขเพิ่มเติม ☐ ยกเลิก

๒. หลักการและเหตุผล

๒.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

๒.๒ เหตุผล

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการร่วมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยังให้สัตยาบันเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทยต้องถือปฏิบัติด้วย เนื่องจากผลการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากอดีตถึงปัจจุบัน ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคมและยังถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างแห่งเชื้อชาติและภาษา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังมีความด้อยสิทธิและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิ

บางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของทางราชการซึ่งไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิ วิถีชีวิต และชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น จึงสมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

☐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ☑ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายสุริยัน ทองหนูเอียด กับคณะผู้เชิญชวน เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการร่วมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยังให้สัตยาบันเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทยต้องถือปฏิบัติด้วย เนื่องจากผลการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากอดีตถึงปัจจุบันส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคมและยังถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างแห่งเชื้อชาติและภาษา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังมีความด้อยสิทธิและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของทางราชการซึ่งไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือ

เอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิ วิถีชีวิต และชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น จึงสมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริม คุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดบทนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" "ชนเผ่าพื้นเมือง" "ชุมชน" "สิทธิชุมชน" "ที่ดินของรัฐ" และ "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" (ร่างมาตรา ๔)

(๒) กำหนดขอบเขตสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีสิทธิทางวัฒนธรรมและการศึกษา สิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิการมีส่วนร่วม สิทธิในการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ (ร่างมาตรา ๖ – ร่างมาตรา ๑๗)

(๓) กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำกับและติดตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๘ – ร่างมาตรา ๒๘)

(๔) กำหนดให้มีสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานงาน แลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความเข้าใจอันดีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม เสนอนโยบายต่อคณะกรรมการ ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๒๙ – ร่างมาตรา ๔๒)

(๕) กำหนดให้มีข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง (ร่างมาตรา ๔๓ – ร่างมาตรา ๔๕)

(๖) กำหนดให้มีพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองได้ ตลอดจนการกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองทำหน้าที่จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง ประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๔๖ – ร่างมาตรา ๕๐)

(๗) การกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕๑ – ร่างมาตรา ๖๑)

๒. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

๑) สำนักนายกรัฐมนตรี

๒) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๔) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕) กระทรวงวัฒนธรรม

๖) กระทรวงศึกษาธิการ

๗) กระทรวงยุติธรรม

๘) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

๙) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

๑๐) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๑) มูลนิธิชุมชนไท

๑๒) มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ

๓. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” “ชนเผ่าพื้นเมือง” “ชุมชน” “สิทธิชุมชน” “ที่ดินของรัฐ” และ “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ในร่างมาตรา ๔

๒) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดขอบเขตสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีสิทธิทางวัฒนธรรมและการศึกษา สิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิการมีส่วนร่วม สิทธิในการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ

๓) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำกับและติดตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด เป็นต้น

๔) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความเข้าใจอันดีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม เสนอนโยบายต่อคณะกรรมการ ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

๕) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

๖) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการให้อำนาจคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองได้ ตลอดจนการกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองทำหน้าที่จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง ประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ เป็นต้น

๗) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๘) ท่านมีความคิดเห็นในประเด็นอื่น ๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ อย่างไร

๔. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

ตั้งแต่วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ รวมระยะเวลาจำนวน ๕๓ วัน

๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

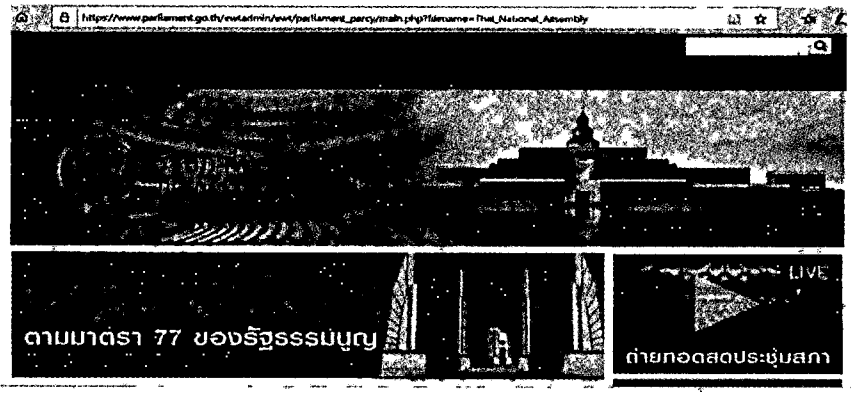

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ...

ประเภทร่าง เสนอโดยประชาชน เป็นร่างการเงิน

เสนอโดย นายสุริยัน ทองหนูเอียด กับคณะ

(๒) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

- สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กระทรวงวัฒนธรรม
- กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงยุติธรรม
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มูลนิธิชุมชนไท
- มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ

๕. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th ผู้เข้าชม จำนวน ๓๙๐ ราย ผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๑ ราย

จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ที่ได้แสดงความคิดเห็นมี จำนวน ๑ ราย คือ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๕.๒ ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง สรุปได้เป็นรายประเด็นดังนี้

๑) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" "ชนเผ่าพื้นเมือง" "ชุมชน" "สิทธิชุมชน" "ที่ดินของรัฐ" และ "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ในร่างมาตรา ๔

(๑) เห็นด้วย จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)

(๒) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

- นิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ควรรวมถึง "ชนเผ่าพื้นเมือง" เนื่องจากเป็นการยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มคนทุกกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องนิยามคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ขึ้นอีก เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปโดยง่าย สะดวกและไม่สับสน

- นิยามคำว่า "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ในการใช้สิทธิดารงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๕๗ ได้คุ้มครองและรับรองสิทธิของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม โดยสมาชิกของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตวัฒนธรรม อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการร่วม (Co – Management) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการเคารพ อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับพื้นที่

- นิยามคำว่า "การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ" ไม่ควรบัญญัติไว้ในบทนิยาม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ ได้คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติในทางเชื้อชาติไว้เป็นกฎหมายระดับสูงสุดแล้ว อีกทั้งกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ ได้คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ไว้แล้วเช่นกัน เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๒ คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติใด ๆ ต่อเด็ก พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการจ้างงาน พระราชบัญญัติความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๗ คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕ คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ นอกจากนี้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๒๖ ข้อ ๒๔ และ ข้อ ๔ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม ได้คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงประเด็นด้านเชื้อชาติไว้แล้ว

- นิยามคำว่า "ชุมชน และสิทธิชุมชน" ไม่ควรบัญญัติไว้ในบทนิยาม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ ได้คุ้มครองสิทธิชุมชนไว้อย่างละเอียดและชัดเจนแล้ว

๒) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดขอบเขตสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีสิทธิทางวัฒนธรรมและการศึกษา สิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิการมีส่วนร่วม สิทธิในการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ (หมวด ๑ มาตรา ๖ – มาตรา ๑๗)

(๑) เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

(๒) **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

- ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน ซึ่งกำหนดไว้ในกติกาดังกล่าว ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำและต้องดาเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้มีความก้าวหน้า เช่น การให้สิทธิพิเศษบางประการ (Special Rights) เพื่อให้ชนกลุ่มน้อยสามารถรักษาอัตลักษณ์ ภาษา ลักษณะและขนบธรรมเนียมของตนเองได้ เพื่อช่วยให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ แต่มิใช่การมอบอภิสิทธิ์ (Privilege) เหนือกลุ่มบุคคลอื่นในสังคม รวมถึงการได้รับประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในชีวิตการเมืองและเศรษฐกิจตามที่พึงได้รับ (Entitlement) โดยนโยบายและมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นควรขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้ชนกลุ่มน้อยสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น และรัฐพึงเคารพในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา ตลอดจนสามารถรักษาและพัฒนา (Preserve and Develop) อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสี่ กำหนดให้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออานวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ประกอบกับมาตรา ๗๐ ซึ่งกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เห็นว่าเป็นการกำหนดหลักการหรือมาตรฐานที่สอดคล้องกัน ซึ่งการที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ตามที่พันธกรณีระหว่างประเทศและรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ นอกจากการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งแล้ว จำเป็นจะต้องมีกลไกการดาเนินการที่เชื่อมโยงและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ จากภาครัฐด้วย เพื่อใช้เป็นช่องทางในการแสดงอัตลักษณ์และสะท้อนปัญหาที่อาจเกิดจากการเข้าไม่ถึงสิทธิต่าง ๆ ดังนั้น จึงควรมีบทบัญญัติที่เชื่อมโยงกับกลไกของรัฐในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดและระดับชาติ

- ร่างมาตรา ๘ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการตั้งสถานศึกษานั้น ถือเป็นวิธีการส่งเสริมการพัฒนาทางวัฒนธรรมและภาษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์สามารถดารงชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมได้อย่างสงบสุข สอดคล้อง

ตามมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่รัฐควรสนับสนุนให้มีการดาเนินการได้จริง

๓) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำกับและติดตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด เป็นต้น (หมวด ๒ มาตรา ๑๘ – มาตรา ๒๘)

- เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

๔) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความเข้าใจอันดีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม เสนอนโยบายต่อคณะกรรมการ ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น (หมวด ๓ มาตรา ๒๙ – มาตรา ๔๒)

(๑) เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

(๒) **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

- มาตรา ๒๙ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยสมาชิกของสภาชาติพันธุ์ฯ มีที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่ม ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสานักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเห็นว่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเสริมความเข้มแข็งและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มต่าง ๆ อีกทั้ง สภาชาติพันธุ์ฯ มีบทบาทในการเชื่อมโยงกลไกภาครัฐด้วย เนื่องจากสภาชาติพันธุ์ฯ มีหน้าที่สรรหาผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๑๘ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ารัฐยอมรับให้มีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ทาหน้าที่คุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับชาติ อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติบางฉบับที่เกี่ยวกับการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้มีการบัญญัติในลักษณะทานองเดียวกันแต่ใช้คำต่างกัน เช่น ใช้คำว่า “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงหัวใจสำคัญของกระบวนการสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในระยะยาว กระบวนการรวมตัวกันในรูปแบบสมัชชามีโอกาสที่จะยืดหยุ่น คล่องตัว เป็นแนวราบ และสอดคล้องกับ วิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า

- มาตรา ๒๙ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เห็นว่าเป็นการยอมรับและสนับสนุนกลุ่มบุคคลและชุมชนให้สามารถใช้สิทธิชุมชนได้โดยมีความแน่นอนและชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับสานักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองสามารถเป็นสมาชิกของสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรในการขับเคลื่อนการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๕) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง (หมวด ๔ มาตรา ๔๓ – มาตรา ๔๕)

(๑) เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

(๒) **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

มาตรา ๔๓ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้จัดทาข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในด้านการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการประกาศและเพิกถอน เขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดาเนินกิจการอื่นของรัฐ **(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)**

๖) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการให้อำนาจคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองได้ ตลอดจนการกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองทำหน้าที่จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง ประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ เป็นต้น (หมวด ๕ มาตรา ๔๖ – มาตรา ๕๐)

เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

๗) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ (หมวด ๖ มาตรา ๕๑ – มาตรา ๖๑)

(๑) เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

(๒) **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

มาตรา ๕๑ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ และคณะกรรมการจัดทาข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

เห็นว่า หากให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยไม่ต้องจัดตั้งหน่วยงานหรือสานักงานใดขึ้นใหม่ จะเป็นการประหยัดงบประมาณและบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ เป็นองค์การมหาชนที่มีลักษณะเป็นศูนย์ข้อมูลทางด้านมานุษยวิทยาและสาขาที่เกี่ยวข้องทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อการศึกษาวิจัยให้บริการทางวิชาการ และเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจและสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งการดำเนินงานต่าง ๆ มิได้มุ่งหวังผลกาไรเป็นหลัก อีกทั้ง ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ มีแนวนโยบายที่สำคัญว่า ความรู้เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อนบ้าน

ใกล้เคียง และมนุษยชาติ รวมถึงกลุ่มคนชั้นสูง ชาวบ้านทั่วไป และคนกลุ่มน้อย ควรมีการรวบรวมเก็บรักษาไว้และสนับสนุนให้มีการศึกษาเรียนรู้ต่อไป เพื่อให้ประชาชนรู้จักความเป็นมาของตนเอง อีกทั้งยังเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน อนาคตได้ ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ที่มีปรัชญาและวิถีชีวิตที่เคารพในศักดิ์ศรีของกันและกัน ดังนั้น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๗ เพื่อเพิ่มวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ โดยให้มีฐานะ เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ และคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย

๘) ท่านมีความคิดเห็นในประเด็นอื่น ๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ อย่างไร

- ไม่มี -

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการร่วมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยังให้สัตยาบันเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทยต้องถือปฏิบัติด้วย เนื่องจากผลการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากอดีตถึงปัจจุบัน ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคมและยังถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างแห่งเชื้อชาติและภาษา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังมีความด้อยสิทธิและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับ

พื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของทางราชการซึ่งไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิ วิถีชีวิต และชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น จึงสมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ ได้กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ ประกอบกับมาตรา ๓๑ กำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งมาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ ยังกำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ และบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การจำกัดเสรีภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ ยังบัญญัติให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชนและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับมาตรา ๕๗ กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติอีกด้วย

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

เมื่อมีพระราชบัญญัตินี้ย่อมส่งผลให้ประชาชนทุกกลุ่มของประเทศมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรองรับไว้ได้อย่างแท้จริง

๔. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างพระราชบัญญัตินี้บัญญัติบางประการที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เนื่องจากเป็นกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งต้นน้ำ ซึ่งพื้นที่บางส่วนมีความทับซ้อนกับพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์อยู่อาศัย และทำมาหากินด้วย

๕. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่องบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล เนื่องจากกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานขึ้นใหม่ ซึ่งจะต้องได้รับการอุดหนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณจากรัฐบาล โดยงบประมาณในส่วนนี้จะมีผลต่อไปในอนาคต จึงเป็นภาระในการหารายได้ของรัฐบาลเพื่อนำมาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีดังกล่าว

๖. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☐ มี ☑ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

เนื่องจากการใช้ระบบอนุญาตเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลขั้นสูง โดยห้ามมิให้กระทำการที่ต้องขออนุญาตนั้นจนกว่าจะได้รับอนุญาต และมุ่งหวังให้หน่วยงานของรัฐมีการพิจารณาอย่างรอบคอบในการใช้ระบบการควบคุม กำกับดูแลหรือการที่รัฐจะเข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรม การดำเนินชีวิตหรือการประกอบธุรกิจของประชาชนเท่าที่จำเป็นโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งสมควรต้องพิจารณาตามระดับความสำคัญของกิจกรรม ประโยชน์สาธารณะ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน รวมทั้งความคุ้มค่าของระบบการควบคุมหรือกำกับดูแลที่เลือกใช้ให้มีความเหมาะสม และได้สัดส่วนกับมาตรการที่เลือกใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและมีแนวทางในการจำกัดการใช้ระบบอนุญาตที่ไม่จำเป็นและเป็นภาระแก่ประชาชนจนเกินสมควร โดยพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตจึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดระบบอนุญาตไว้

๗. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

เพื่อให้คณะกรรมการทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนการกำกับและติดตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ

๘. บทกำหนดโทษ

☑ ไม่มี
☐ โทษทางอาญา
☐ โทษทางปกครอง
☐ โทษปรับทางพินัย
☐ โทษอุปกรณ์

เหตุผลและความจำเป็น

-

ส่วนที่ ๔ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย ทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

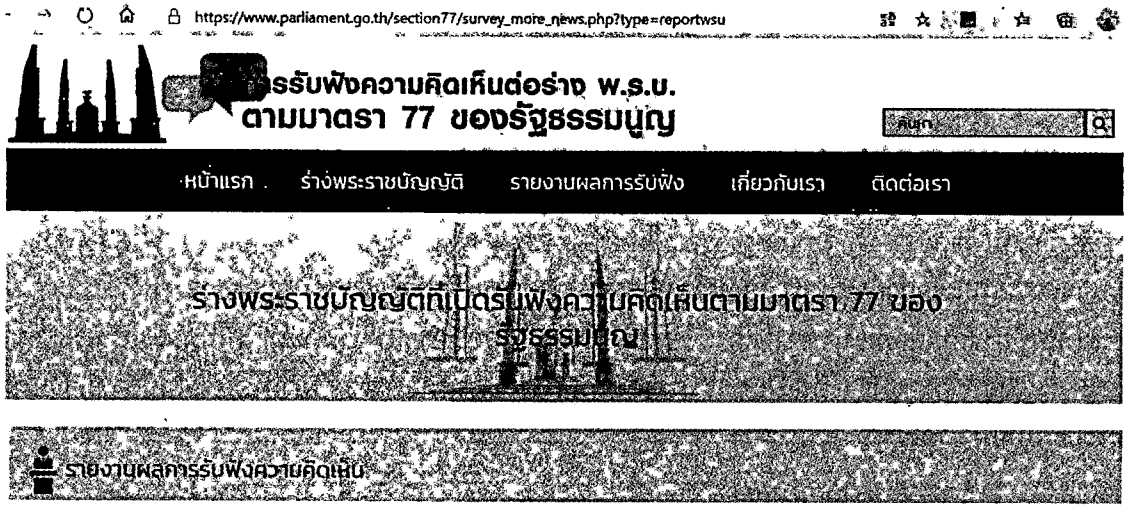

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

(นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ)

โดย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของร่างกฎหมาย	1-1
1. ชื่อร่างกฎหมาย	1-1
2. หลักการและเหตุผล	1-1
3. ผู้เสนอร่างกฎหมาย	1-2
ส่วนที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น	2-1
1. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น	2-1
2. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย	2-2
3. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น	2-3
4. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น	2-4
5. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น	2-7
ส่วนที่ 3 รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย	3-1
1. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมาย	3-1
2. ความสอดคล้องของร่างกฎหมาย	3-1
3. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ	3-5
4. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น	3-7
5. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	3-7
6. ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (CORRUPTION)	3-9
7. การกำหนดให้มีระบบอนุญาตอนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่	3-10
8. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ	3-10
9. บทกำหนดโทษ	3-10
ส่วนที่ 4 การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย	4-1

ภาคผนวก

(1) รายงานสรุปโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

(2) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 (เสนอโดย นายสุริยัน ทองหนูเอียด กับคณะผู้เชิญชวน)

(3) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 (เสนอโดย นางมุกดา พงษ์สมบัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ)

(4) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 (เสนอโดย นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ กับคณะ)

(5) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... ที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 (เสนอโดย นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 12,888 คน)

บทสรุปผู้บริหาร

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ซึ่งเสนอโดยนายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ มีหลักการสำคัญเพื่อให้มีกฎหมายในการการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นการบัญญัติรับรองสิทธิและการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติหรือการกระทำการใด ๆ ที่นำไปสู่ความเกลียดชัง หรืออคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในเขตป่า เนื่องจากปัจจุบันยังมีกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่ยังจำกัดสิทธิการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จำกัดสิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังมีคุณภาพชีวิตที่ล้าหลัง

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา และส่งประเด็นไปรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยได้จัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ขึ้นเมื่อวันอังคารที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2566 ณ ห้องประชุมสัมมนา B1-2 ชั้น B1 โซน C อาคารรัฐสภา ทั้งนี้ จากการรับฟังความคิดเห็นจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว พบว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการกำหนดให้มีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจาก การมีกฎหมายเฉพาะมาคุ้มครอง ทำให้มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและการเข้าถึงสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรมและการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง การมีส่วนร่วมและการกำหนด

ตนเอง สิทธิในความเสมอภาค และการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ หรือการกระทำการใดๆ ที่นำไปสู่ความเกลียดชัง หรืออคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์

การวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย พบว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ตลอดจนข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ที่ได้บัญญัติรับรองให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสถานะภาพที่เสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และมีสิทธิเสรีภาพเฉกเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุขและไม่ถูกรบกวน

การมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองนี้ จะนำมาซึ่งการสร้างทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การยอมรับในความแตกต่างและการอยู่ด้วยกันได้เสมอภาคและอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม การสนองความต้องการต่อการแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพราะทำให้มีโครงสร้างคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นกลไกส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายนี้ มีความสอดคล้องกับรูปแบบสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ประเด็นสิทธิในการกำหนดตนเอง (right to self-determination) อันเป็นรากฐานของสิทธิอื่น ๆ ได้แก่ การไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิในที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ และสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม

ทั้งนี้ การมีสิทธิจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรตามวิถีวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนา จะส่งผลให้สังคมมีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณที่เน้นการเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้เป็นพลังในการพัฒนาประเทศ

ส่วนการวิเคราะห์ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption Risk Assessment) ไม่พบความเสี่ยงอาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) เนื่องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และกลไกป้องกันการใช้ดุลพินิจของรัฐมนตรี กรรมการ และเจ้าหน้าที่ที่อาจจะเกินอำนาจ หรืออาจจะมีการใช้ดุลพินิจที่อาจจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลที่อาจมีส่วนได้เสียตามกฎหมาย ไว้ในร่างกฎหมายนี้แล้ว

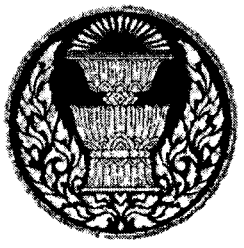

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของร่างกฎหมาย

1. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไขเพิ่มเติม ☐ ยกเลิก

2. หลักการและเหตุผล

2.1 หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

2.2 เหตุผล

ประเทศไทยมีชาติพันธุ์กลุ่มน้อยหลากหลายกลุ่ม อยู่อาศัยกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะได้บัญญัติรับรองให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสถานะภาพที่เสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และมีสิทธิเสรีภาพเฉกเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะมาตรา 27 ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ และมาตรา 70 รัฐจึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุขไม่ถูกรบกวน ประกอบกับประเทศไทยยังให้การรับรองกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ก็ยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิต่างๆ บรรดาที่กฎหมาย

บัญญัติไว้จริง นอกจากนี้ยังมีกฎหมายและนโยบายที่กีดกันสิทธิในที่ดินและทรัพยากร โดยเฉพาะกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับป่าไม้ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง เช่น สิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน สิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้น สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

3. ผู้เสนอร่างกฎหมาย

☑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ☐ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

1. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... มีหลักการเพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมมากขึ้น ไม่ถูกเลือกปฏิบัติทั้งด้วยกฎหมายและความอคติ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้

โดยที่ประเทศไทยมีชาติพันธุ์กลุ่มน้อยหลากหลายกลุ่ม อยู่อาศัยกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมง และมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะได้บัญญัติรับรองให้กลุ่มชาติ พันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง มีสถานะภาพที่เสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และมีสิทธิเสรีภาพเฉกเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะมาตรา 27 ได้บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ และมาตรา 70 รัฐจึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ประกอบกับประเทศไทยยังให้การรับรองกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ก็ยังมีสถานะเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายบัญญัติไว้จริง ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นการบัญญัติรับรองสิทธิ และการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติหรือการกระทำการใด ๆ ที่นำไปสู่ความเกลียดชังหรืออคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในเขตป่า เนื่องจากปัจจุบันยังมีกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่ยังจำกัดสิทธิการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

จำกัดสิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากร ธรรมชาติ ซึ่งทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังมีคุณภาพชีวิตที่ล้าหลัง

2. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย

1. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
3. กระทรวงวัฒนธรรม
4. กระทรวงมหาดไทย
5. กระทรวงศึกษาธิการ
6. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
8. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
9. กรมการพัฒนาชุมชน
10. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
11. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
12. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
13. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. มูลนิธิชุมชนไท
15. มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ
16. มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (CrCF)
17. ศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (IMPECT)
18. มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (IPF)
19. มูลนิธิภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (WISE)
20. สมาคมสร้างเสริมสุขภาวะชุมชนชาติพันธุ์ (สสช.)
21. มูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ (พชช.)
22. เครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทย (คสช.)
23. เครือข่ายเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง (TKN)
24. เครือข่ายกะเหรี่ยงเพื่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (KNCE)
25. เครือข่ายกะเหรี่ยงและชาวเล

26. เครือข่ายชาติพันธุ์ชาวเล

27. ประชาชน

3. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

1.ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" "ชนเผ่าพื้นเมือง" "การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ" "ชุมชน" "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง"

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบัญญัติรับรองสิทธิและการเข้าถึงสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรมและการส่งเสริมความเข้มแข็งของขุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง การมีส่วนร่วมและการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาค และการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ หรือการกระทำการใดๆ ที่นำไปสู่ความเกลียดชัง หรืออคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งใน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ตลอดจนดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นต้น

4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด

5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการให้อำนาจรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองในพื้นที่ชุมชนหนึ่ง ๆ หรือหลายชุมชนรวมกันได้โดยความเห็นชอบของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

7. ท่านเห็นว่าที่ผ่านมามีปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือไม่ อย่างไร และการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ อย่างไร

8. ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

4. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

4.1 กรอบระยะเวลาดำเนินการสำหรับการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบ จำนวน 132 วัน นับตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2566 ถึงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

4.2 วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(1) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภาและส่งประเด็นไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง

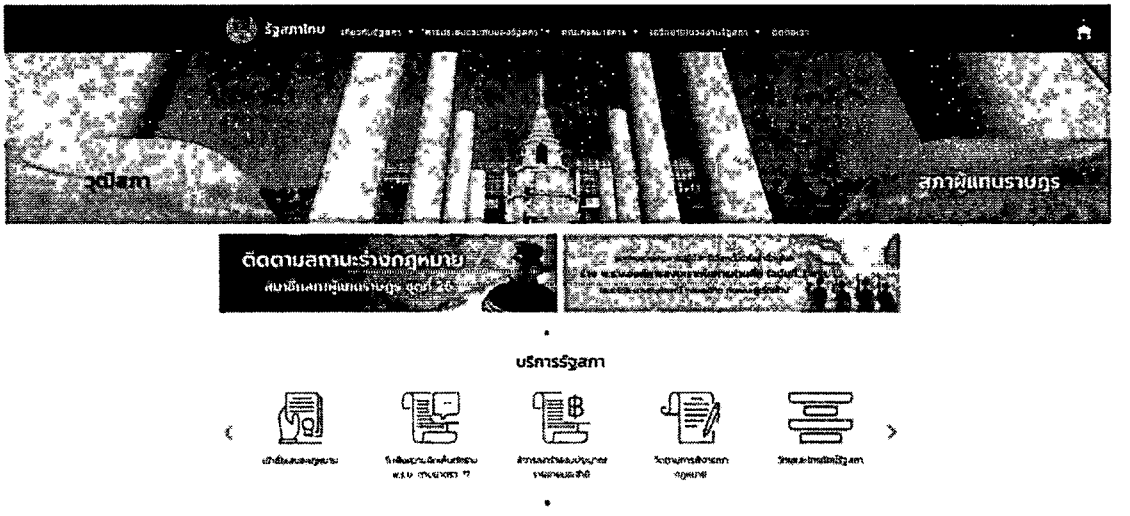

(1.1) ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน ถึงวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2566

(1.2) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

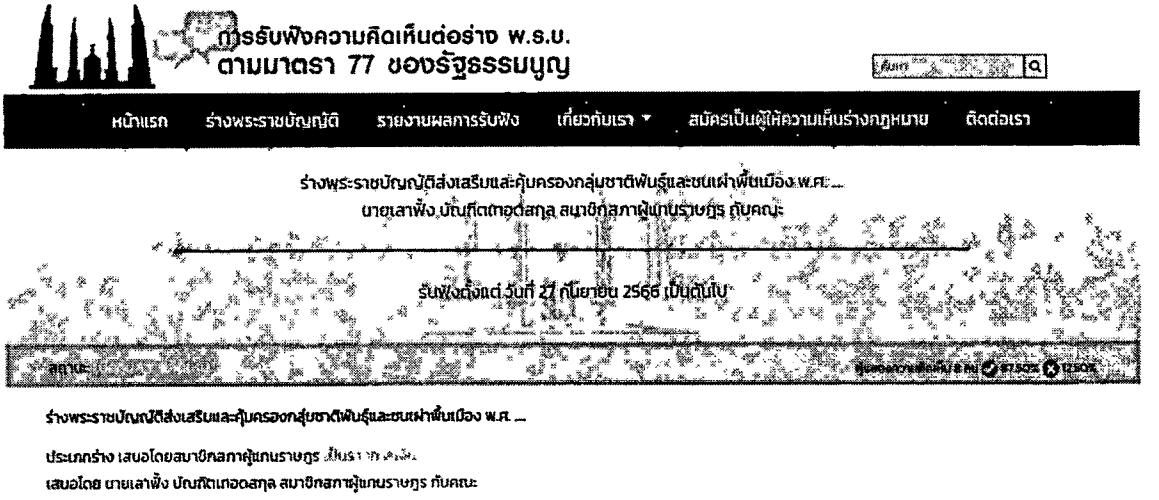

(1.3) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

1. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
3. กระทรวงวัฒนธรรม
4. กระทรวงมหาดไทย
5. กระทรวงศึกษาธิการ
6. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
8. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
9. กรมการพัฒนาชุมชน
10. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
11. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
12. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
13. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. มูลนิธิชุมชนไท
15. มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ
16. มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (CrCF)
17. ศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (IMPECT)

18. มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (IPF)
19. มูลนิธิภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (WISE)
20. สมาคมสร้างเสริมสุขภาวะชุมชนชาติพันธุ์ (สสช.)
21. มูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ (พชช.)
22. เครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทย (คสช.)
23. เครือข่ายเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง (TKN)
24. เครือข่ายกะเหรี่ยงเพื่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (KNCE)
25. เครือข่ายกะเหรี่ยงและชาวเล
26. เครือข่ายชาติพันธุ์ชาวเล

(2) การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่น

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน ได้จัดกิจกรรมโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ในวันอังคารที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2566 ณ ห้องประชุม สัมมนา B1-2 ชั้น B1 โซน C อาคารรัฐสภา และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Online) มีผู้เข้าร่วมการสัมมนาทั้งสิ้น จำนวน 195 คน เป็นตัวแทนขององค์กรภาคประชาชน และกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองต่างๆ จำนวน 132 คน โดยมีรูปแบบวิธี

การสัมมนาเป็นการบรรยาย การเสวนาเพื่อให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจต่อร่างกฎหมายจากผู้ทรงคุณวุฒิและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ ตลอดจนการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในกระบวนการสนทนากลุ่มโดยผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มที่มีภาษาวัฒนธรรมหรือความคุ้นเคยกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ข้อมูลทั้งหมดใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Thematic content analysis)

5.สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

5.1 ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

(1) จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

โดยมีผู้เข้าชม จำนวน 5,610 ราย และมีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 13 คน

1. เพศ

ชาย จำนวน 10 คน (76.92%)

หญิง จำนวน 3 คน (23.08%)

2. อายุ (ปี)

20 หรือต่ำกว่า จำนวน 0 คน (0%)

21 - 30 จำนวน 3 คน (23.08%)

31 - 40 จำนวน 6 คน (46.15%)

41 - 50 จำนวน 4 คน (30.77%)

51 - 60 จำนวน 0 คน (0%)

61 ขึ้นไป จำนวน 0 คน (0%)

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า จำนวน 0 คน (0%)

มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน 1 คน (7.69%)

ปริญญาตรี จำนวน 9 คน (69.23%)

สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน (23.08%)

(2) จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

หน่วยงานที่แสดงความคิดเห็น มีดังนี้

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. กระทรวงวัฒนธรรม

3. กระทรวงมหาดไทย

4. กระทรวงศึกษาธิการ

5. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(3) จากการรับฟังความคิดเห็นโดยวิธีการอื่น

โครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 195 คน ประกอบด้วย

1) ตัวแทนขององค์กรภาคประชาชน และกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองต่างๆ จำนวน 132 คน ประกอบด้วย

- มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ/P-move จำนวน 5 คน
- สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย จำนวน 29 คน
- เครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทย จำนวน 5 คน
- เครือข่ายเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน 10 คน
- เครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือ จำนวน 10 คน
- เครือข่ายชาติพันธุ์ชาวเลอันดามัน จำนวน 13 คน
- เครือข่ายชาติพันธุ์ (ก้าวไกล) จำนวน 34 คน
    - กาฬสินธุ์ จำนวน 5 คน
    - พี่น้องลั้วะทวีวัฒนา จำนวน 7
    - สังขละบุรี ทองผาภูมิ จำนวน 5 คน
    - ไททรงดำ จ.เพชรบุรี จำนวน 10 คน
    - ชาติพันธุ์ไทยขาวลาวพุทธ จำนวน 3 คน
    - ผู้ประสานงาน จำนวน 4 คน
- ชุมชนกะเหรี่ยงดั้งเดิมป่าแก่งกระจาน จำนวน 10 คน
- กลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ และไทยใหญ่ จำนวน 16 คน

2) หน่วยงานของรัฐ จำนวน 10 คน (รวมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Online) 7 คน)

3) วิทยากร จำนวน 7 คน

4) ผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 6 คน

5) เจ้าหน้าที่/ข้าราชการรัฐสภา/ผู้สังเกตการณ์ จำนวน 40 คน

5.2 ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมทั้งการโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... สรุปได้ดังนี้

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" "ชนเผ่าพื้นเมือง" "การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ" "ชุมชน" "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง"

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ประชาชนจำนวน 12 คน เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ และแสดงความคิดเห็นไว้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะส่งเสริม "เป็นคนเท่ากัน" และเป็นการนิยามถึงความหมายที่แท้จริง เป็นการตีกรอบทางด้านกฎหมายในการคุ้มครองได้อย่างถูกกลุ่มเป้าหมาย ***(เว็บไซต์)***	ประชาชนจำนวน 1 คน ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ แต่มิได้แสดงความคิดเห็นไว้แต่อย่างใด ***(เว็บไซต์)***
ในส่วนของการกำหนดบทนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" "การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ" "ชุมชน" และ "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ***(กระทรวงวัฒนธรรม)***	ในส่วนของบทนิยามใน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ควรได้รับการเปลี่ยนแปลง 1. "กลุ่มชาติพันธุ์" เพื่อให้เกิดการครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ควรแก้ไขเป็น *กลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตและความเชื่อร่วมกัน ทั้งนี้ให้หมายถึงกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองต่างๆ ที่มีสำนึกทาง กลุ่มที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตและความเชื่อร่วมกัน* 2. "ชนเผ่าพื้นเมือง" ควรแก้ไขเป็น *กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมาก่อนที่ถูกยึดครองหรือถูกบังคับให้อาศัยอพยพโยกย้ายโดยกลุ่มที่มีอำนาจในสังคม หรือนโยบายกฎหมายของภาครัฐ*

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	3.“การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” ควรแก้ไขเป็น *การจำแนก การกีดกัน การจำกัด หรือการเลือกปฏิบัติ โดย...* ***(กระทรวงมหาดไทย)***
ให้ใช้คำว่า “ชาติพันธุ์” “ชนเผ่าพื้นเมือง” และ “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ***(การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยการจัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ณ อาคารรัฐสภา)***	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- การกำหนดบทนิยามของคำต่าง ๆ เห็นว่า การกำหนดว่ากลุ่มใดหรือบุคคลใดเป็นชาติพันธุ์ควรมีการระบุให้เป็นหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันกำหนดนิยามความเป็นชาติพันธุ์ให้นำไปสู่ความสอดคล้องกับการกำหนดแนวทางการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ในบริบทของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ การขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้นภายใต้นิยามของคำว่า “ราษฎรบนพื้นที่สูง” โดยยึดโยงกับบริบททางประวัติศาสตร์ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจรวมไปถึงปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน จึงเสนอให้การกำหนดนิยามความเป็นชาติพันธุ์พิจารณาความหลากหลายในสมมติฐานและแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ นอกจากนี้ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเรื่องการให้นิยามของ “ชนเผ่าพื้นเมือง” ว่าหมายถึง “กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมาก่อนที่จะถูกยึดครองหรือถูกบังคับให้อพยพโยกย้าย โดยกลุ่มคนที่มีอำนาจในสังคมหรือโดยนโยบายกฎหมายของรัฐ...” ว่ามีความสอดคล้องกับฉันทามติในระดับสากล ดังที่ปรากฏในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: UNDRIP) เพียงใด นอกจากนี้ ยังไม่มีการนิยาม “ชนเผ่าพื้นเมือง” อย่างเป็นทางการในกฎหมายระหว่างประเทศ จึงมีความเห็นว่าประเด็นข้างต้นนี้จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม เนื่องจากมีนัยสำคัญต่อแนวทางการออกแบบ

นโยบายการระบุสถานการณ์ปัญหา และการออกแบบมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยภาครัฐ ***(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)***

- การกำหนดบทนิยามของคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ทั้งนี้ เพราะแม้ประเทศไทยจะร่วมลงคะแนนเสียงสนับสนุนปฏิญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Right of Indigenous Peoples: UNDRIP) ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ ครั้งที่ 61 เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2550 เพื่อแสดงถึงนโยบายของรัฐบาลไทยในการสนับสนุนหลักการของปฏิญญา แต่ประเทศไทยไม่ได้ร่วมอุปถัมภ์ปฏิญญาดังกล่าวและท่าทีของรัฐบาลไทยในเวทีระหว่างประเทศได้แสดงท่าทีที่ชัดเจนมาโดยตลอดว่าประเทศไทยไม่มีชนเผ่าพื้นเมืองในความหมายที่เชื่อมโยงถึงกลุ่มชนที่ได้รับความอยุติธรรมทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ และถูกขับไล่หรือรุกรานโดยชนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเข้ามาทีหลัง ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของไทยที่คนทุกกลุ่มต่างอาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทยมาแต่เดิมโดยไม่ได้มีกลุ่มใดเป็นผู้รุกรานจากต่างถิ่น ดังนั้นการให้คำนิยาม "ชนเผ่าพื้นเมือง" ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ควรยึดโยงกับท่าทีของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ และต้องมีความรัดกุมเพียงพอเพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ***(กระทรวงวัฒนธรรม)***

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการบัญญัติรับรองสิทธิและการเข้าถึงสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรมและการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง การมีส่วนร่วมและการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาค และการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติหรือการกระทำการใดๆ ที่นำไปสู่ความเกลียดชัง หรืออคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ประชาชนจำนวน 12 คน เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ แต่มิได้แสดงความคิดเห็นไว้แต่อย่างใด ***(เว็บไซต์)***	
เนื่องจากประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ที่มีอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ภาษา การปฏิบัติแตกต่างกันไปตามจารีตประเพณีของตน ซึ่งการรับรองสิทธิและการเข้าถึงสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จะสอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา มีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการร่วมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ***(กระทรวงมหาดไทย)***	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- กรณีการบัญญัติรับรองสิทธิและการเข้าถึงสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ เสนอให้เพิ่มเติมมิติการส่งเสริมทุนทางสังคมเนื่องจากมีความจำเป็นต่อการจัดการของชุมชนและการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่คุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ซึ่งมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่มีความเปราะบางและเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรม สิทธิในการดำรงชีวิต สิทธิในการเลือกที่อยู่อาศัย ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ที่อาจเป็นผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ ***(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)***

- มีความเห็นสอดคล้องกับหลักการ และไม่มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม *(กระทรวงวัฒนธรรม, การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยการจัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ณ อาคารรัฐสภา)*

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ตลอดจนดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นต้น

เห็นด้วย	**ไม่เห็นด้วย**
ประชาชนจำนวน 13 คน เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ และแสดงความคิดเห็นไว้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะส่งเสริม “เป็นคนเท่ากัน” และเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีรัฐเข้าไปสนับสนุน ***(เว็บไซต์)***	
เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละจังหวัดย่อมมีความแตกต่างเชิงบริบททั้งในด้านวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ***(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)***	เนื่องจากองค์ประกอบของคณะกรรมการ ตามร่างพระราชบัญญัติจะไม่สามารถดำเนินนโยบายในการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองได้ เสนอให้จัดตั้งเป็นสำนักงานที่เป็นองค์กรอิสระ ไม่ขึ้นต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี โดยให้มีการสรรหา กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นคณะกรรมการให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนความเชี่ยวชาญทางด้านสังคม มานุษยวิทยา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และให้มีสัดส่วนของ

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ใช่รูปแบบการเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง จะเกิดประโยชน์มากกว่า ***(การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยการจัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ณ อาคารรัฐสภา)***

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ให้จำแนกลักษณะตามกลุ่มที่อาศัย ด้วยเหตุผลที่ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีการกระจายอยู่ทั่วประเทศและมีบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีผู้แทนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ให้ครอบคลุมพื้นที่ ต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงลักษณะของกลุ่มที่อยู่อาศัย อาทิ 1) กลุ่มที่อยู่อาศัยบนพื้นที่สูง 2) กลุ่มที่อยู่อาศัยบนพื้นที่ราบ 3) กลุ่มที่อาศัยและตั้งถิ่นฐานตามหมู่เกาะหรือชายฝั่งทะเล และ 4) กลุ่มที่อาศัยในพื้นที่ป่า ***(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)***

- มีความเห็นสอดคล้องกับหลักการ และมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ร่างมาตรา 13 กำหนดให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ แต่ในร่างมาตรา 24 กำหนดให้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว ทั้งนี้การกำหนดให้ผู้ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการต่างหน่วยงานกัน อาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้ในอนาคต ***(กระทรวงวัฒนธรรม)***

- มีความเห็นสอดคล้องกับหลักการ และไม่มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ***(กระทรวงมหาดไทย)***

- มีความเห็นสอดคล้องกับหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามหลักการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 70 อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ดังนี้

1) ร่างมาตรา 13 (3) ที่บัญญัติให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ เห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดจนหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติเพื่อคุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (หลักการปารีส) ซึ่งกำหนดให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตลอดจนมีหลักประกันต่าง ๆ เพื่อความเป็นอิสระจากรัฐบาล ดังนั้น ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่อาจดำรงตำแหน่งภายใต้การกำกับของฝ่ายบริหารได้

2) ร่างมาตรา 13 (4) ที่บัญญัติให้มีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและ ประสบการณ์ด้านกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจำนวนห้าคน เห็นว่า ในสัดส่วนผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว ควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย เช่น ด้านกฎหมาย ด้านการเกษตร ด้านพัฒนาสังคม ด้านมานุษยวิทยา ด้านสังคมวิทยา หรือด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3) ร่างมาตรา 15 ที่บัญญัติให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุที่บัญญัติไว้ เห็นว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบังคับใช้ควรเพิ่มเติมและแก้ไขหลักเกณฑ์การพ้นจากตำแหน่ง ดังนี้

(1) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(2) คณะกรรมการให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(3) แก้ไขคำว่า “เป็นบุคคลล้มละลาย” เป็น “เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต” เนื่องจาก บุคคลดังกล่าวไม่ได้เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และแม้บุคคลนั้นเป็นบุคคลล้มละลาย แต่ยังเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์และการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

4) ร่างมาตรา 18 (4) ที่บัญญัติให้คณะกรรมการมีคำสั่งให้เพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้มีการกระทำใด ๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้รับความเสียหายตามความในหมวดที่ 1 การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ เห็นว่า ควรคำนึงถึงอำนาจของหน่วยงานอื่น

ของรัฐตามพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ ที่อาจขัดแย้งกันในการบังคับใช้กฎหมายด้วย เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เป็นต้น

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ประชาชนจำนวน 13 คน เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ และแสดงความคิดเห็นไว้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะส่งเสริม “เป็นคนเท่ากัน” ***(เว็บไซต์)***	
กลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละจังหวัดย่อมมีความแตกต่างเชิงบริบททั้งในด้านวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ***(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)***	ควรกำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานขึ้นมาในกรณีที่มีกรณีจำเป็น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน โดยเห็นว่าควรใช้กลไกปกติของการบริหารราชการแผ่นดินเป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด ***(กระทรวงวัฒนธรรม)***
การกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด ซึ่งมีองค์ประกอบจากผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละจังหวัด ทั้งผู้นำท้องถิ่น ส่วนราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในแต่ละจังหวัด นั้น จะทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ***(กระทรวงศึกษาธิการ)***	ควรกำหนดให้มีเฉพาะในจังหวัดที่มีชนเผ่าพื้นเมืองที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มคนที่ถูกยึดครองหรือถูกบังคับให้อาศัยอพยพโยกย้ายโดยกลุ่มมีอำนาจในสังคม หรือนโยบาย กฎหมายของภาครัฐ หรือได้รับการเลือกปฏิบัติ และในจังหวัดที่ประกาศเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองโดย โดยแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริม

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	และคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ตามร่างมาตรา 20 *(กระทรวงมหาดไทย)*
	ควรให้มีการสรรหาโดยชุมชนเป็นผู้เสนอรายชื่อกรรมการ และให้ชุมชนเป็นผู้คัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเอง *(การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยการจัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ณ อาคารรัฐสภา)*

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- การกำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นประธาน แต่มีผู้แทนส่วนราชการเป็นกรรมการ อาจมีข้อจำกัดในการสั่งการส่วนราชการเพราะไม่มีอำนาจสั่งการโดยตรง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ *(กระทรวงวัฒนธรรม)*

5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการให้อำนาจรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองในพื้นที่ชุมชนหนึ่ง ๆ หรือหลายชุมชนรวมกันได้ โดยความเห็นชอบของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ประชาชนจำนวน 13 คน เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ และแสดงความคิดเห็นไว้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะส่งเสริม “เป็นคนเท่ากัน” *(เว็บไซต์)*	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ชุมชนควรจะต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณา ***(การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยการจัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ณ อาคารรัฐสภา)***	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เห็นด้วยกับการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง แต่ถ้ามีการขยายตัวของเขตชุมชนจนอาจจะเกินเขตคุ้มครองที่กำหนดหรือไปกระทบกับเขตป่าไม้ เป็นต้น จะมีมาตรการอย่างไร ***(เว็บไซต์)***

- ความเห็นสอดคล้องกับหลักการ และมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ร่างมาตรา 29 ที่กำหนดให้คณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนในพื้นที่จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ทำหน้าที่บริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองนั้น เนื่องจากหลักการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้ความสำคัญกับหลักการการมีส่วนร่วม จึงมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ควรกำหนดให้มีสัดส่วนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าเป็นคณะกรรมการด้วย เพื่อสร้างกลไกการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับรัฐในการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ ***(กระทรวงวัฒนธรรม)***

- ความเห็นสอดคล้องกับหลักการ และไม่มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ***(กระทรวงมหาดไทย)***

- ร่างมาตรา 28 วรรคสาม ที่บัญญัติให้ บุคคลที่ฝ่าฝืนระเบียบบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ถือว่ามีความผิดและต้องได้รับโทษตามกฎหมาย นั้น เห็นว่าในกรณีการกระทำความผิดอาญา การบัญญัติให้ถือว่ามีความผิดและต้องได้รับโทษโดยปราศจากการพิสูจน์ตามหลักการในประมวลกฎหมายอาญา มีลักษณะเป็นข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาด ซึ่งขัดต่อหลักบุคคลซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดอาญาต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 14 วรรคสอง

และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคสอง ***(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ***

6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ประชาชนจำนวน 13 คน เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ และแสดงความคิดเห็นไว้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะส่งเสริม “เป็นคนเท่ากัน” ***(เว็บไซต์)***	

ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- การกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สังกัดกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ และกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ มีอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ซึ่งกรณีนี้ จะเห็นได้ว่าฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ธุรการของคณะกรรมการอยู่ต่างกระทรวงกัน โดยอาจเกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน การประสานงาน ทั้งในด้านงานธุรการต่างๆ ของคณะกรรมการ และในด้านการบริหารงบประมาณการดำเนินการของคณะกรรมการ ***(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)***

- ความเห็นสอดคล้องกับหลักการ และมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรพิจารณาถึงหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ/คณะกรรมการ ซึ่งควรจะเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการทำงานกับกลุ่มชาติพันธุ์ หรือเป็นหน่วยงานที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ รวมถึงการกำหนดให้ผู้ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการต่างหน่วยงานกันอาจส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้ในอนาคต ***(กระทรวงวัฒนธรรม)***

- สำหรับประเด็นการกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

เป็นการเฉพาะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ในกรณีที่ส่วนราชการที่รักษาการตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการแบ่งส่วนงาน โดยกำหนดให้มีสำนักงาน กลุ่มงาน หรือกองงานใด เป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองอยู่ก่อนแล้วนั้น อาจให้สำนักงาน กลุ่มงาน หรือกองงานนั้นเป็นผู้รับผิดกชอบทำหน้าที่หน่วยธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อไปได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความต่อเนื่องและลดขั้นตอนหรือความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อไป

(กระทรวงศึกษาธิการ)

- ควรเป็นหน่วยงานที่วางแผนแนวนโยบายในการคุ้มครองวิถีชีวิติกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนและวินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยการจัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ณ อาคารรัฐสภา)

7. ท่านเห็นว่าที่ผ่านมามีปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองหรือไม่ อย่างไร และการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้จะช่วยแก้ไขปัญหาได้หรือไม่อย่างไร

จากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติของกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ผู้มีส่วนได้เสียหรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย พบว่ายังคงมีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากที่ไม่ได้รับสถานะทางกฎหมาย ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ถือเป็นความเหลื่อมล้ำที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี การขาดสิทธิทางวัฒนธรรมและอคติทางชาติพันธุ์ ซึ่งเกิดจากการขาดการเรียนรู้และเคารพในวัฒนธรรมทำให้เกิดความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม และสุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนกับประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ การขาดสิทธิในทรัพยากรและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นโยบายอนุรักษ์ป่าที่ไม่สอดคล้องกับวิถีดั้งเดิม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการใช้ประโยชน์ ที่ดิน และอิทธิพลจากการเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ ทำให้ต้องพึ่งพาวัตถุดิบ ราคาสูง มีแนวโน้มที่จะต้องเป็นกลุ่มที่ประสบกับวัฏจักรหนี้สิน ขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิต การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากการที่กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหนึ่งต้องละทิ้งความเป็นชาติพันธุ์ทำให้ขาดผู้สืบทอดวัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต้องสูญหาย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ที่กลุ่มชาติพันธุ์เผชิญกับปัญหาทางวัฒนธรรมและเชิงโครงสร้าง ส่งผลกระทบทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์และสังคม สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แนวนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม รวมถึงการเป็นกฎหมายสำคัญที่คณะรัฐมนตรีจะตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนพันธะกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ทั้งนี้ จากการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฯ ได้บทสรุปว่า ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมมากขึ้น ไม่ถูกเลือกปฏิบัติทั้งด้วยกฎหมายและความอคติ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้ โดยมีสาระสำคัญ คือ (1) การบัญญัติรับรองสิทธิและการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ หรือการกระทำการใด ๆ ที่นำไปสู่ความเกลียดชัง หรืออคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ (2) การตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และ (3) การประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในเขตป่า เนื่องจากปัจจุบันยังมีกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่ยังจำกัดสิทธิการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จำกัดสิทธิในที่ดิน สิทธิในทรัพยากร ซึ่งทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังมีคุณภาพชีวิตที่ล้าหลัง ***(การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยการจัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ณ อาคารรัฐสภา)***

8. ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

1) มีประชาชนจำนวน 7 คน เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ผ่านเป็นกฎหมาย และประชาชนจำนวน 1 คน ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านเป็นกฎหมาย

(เว็บไซต์)

2) รายละเอียดในร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ..... ได้กำหนดหลักการและแนวทางในการคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ด้วยการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมให้เกิดแนวทางการบริหารจัดการที่ดี โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีกลไกการดำเนินงานที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ดังนี้

(1) คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด ซึ่งมีผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน โดยครอบคลุมสวัสดิการ 7 ด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและการมีรายได้ นันทนาการ ความยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยให้ความสำคัญทั้งในมิติเชิงประเด็นและเชิงพื้นที่

(2) กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิและสร้างโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการสังคมได้อย่างเปิดกว้าง

(3) สภาองค์กรชุมชน โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีการส่งเสริมสนับสนุนผ่านองค์กรชุมชน โครงการบ้านมั่นคง และระบบสวัสดิการชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งระดับชุมชนในการจัดการตนเอง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย ภาครัฐและภาคประชาสังคม

.(4) มีกลไกระดับจังหวัด เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัด ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 ศูนย์ช่วยเหลือสังคมระดับตำบล รวมถึงอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสามารถเป็นกลไกระดับพื้นที่ในการมีส่วนร่วมส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

(กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

3) ในร่างมาตรา 3 ที่ระบุว่า บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใด ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน ซึ่งเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนที่อาจกระทบกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องและบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องมีการรับฟังความเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและมีกฎหมายอื่นบังคับใช้อยู่ มิเช่นนั้นอาจเป็นปัญหาในเชิงการบังคับใช้กฎหมายในอนาคต

(กระทรวงวัฒนธรรม)

4) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ที่มีนายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอนี้ มีหลักการเหตุผลทำนองเดียวกับ “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....” ฉบับที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยมอบหมายให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานหลักดำเนินการยกร่างซึ่งได้ยกร่างเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยได้มีการรับฟังความเห็นจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป รวมทั้งได้จัดทำวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77

เรียบร้อยแล้ว จึงควรนำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาพิจารณาประกอบ เนื่องจากมีประเด็นสาระสำคัญที่ควรนำมาพิจารณา ดังนี้

(1) การกำหนดบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” และ “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์”

(2) การกำหนดกลไกหลักการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(3) การกำหนดกลไกการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับนโยบาย โดยให้มีคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(4) การกำหนดกลไกการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการจัดตั้งสมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

(5) การกำหนดกลไกจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ โดยบัญญัติให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์

(6) การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

(กระทรวงวัฒนธรรม)

5) เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิถีและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ซึ่งเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่เลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าพื้นเมือง และกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิใช้ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญา การศึกษา ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม และยังมีสิทธิได้รับการส่งเสริมจากรัฐ นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุน ให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมภาษาวิถีชีวิตภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้คงอยู่

(กระทรวงศึกษาธิการ)

6) มีความเห็นสอดคล้องกับหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามหลักการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 70

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

7) ควรให้เจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น อยู่ภายใต้บังคับของ

กฎหมายฉบับนี้ด้วย โดยให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด

เสนอให้เพิ่มเติมรายละเอียดในการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตและชนเผ่าพื้นเมืองให้ชัดเจนในร่างกฎหมายฉบับนี้

เสนอให้เพิ่มเติมเรื่องสถานะบุคคล สัญชาติ และการรับบริการสาธารณสุขจากรัฐไว้ในร่างกฎหมายฉบับนี้ด้วย เพราะว่ายังมีปัญหาเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถรับบริการสาธารณสุขของรัฐได้ ***(การรับฟังความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นโดยการจัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ณ อาคารรัฐสภา)***

ส่วนที่ 3 รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

1. ความเป็นมาสภาพปัญหาความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมาย

โดยที่ยังคงมีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยจำนวนมาก ไม่มีโอกาสเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยเฉพาะบริการขั้นพื้นฐาน ทำให้ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิวิถีชีวิตและชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ที่เสนอโดยนายเลาฟั้ง บัณฑิตเทิดสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ จึงมีหลักการสำคัญเพื่อร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... มีหลักการเพื่อให้มีกฎหมายที่บัญญัติรับรองสิทธิ สร้างโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมมากขึ้น ไม่ถูกเลือกปฏิบัติทั้งด้วยกฎหมายและความอคติ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้ โดยมีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในเขตป่า เนื่องจากปัจจุบันยังมีกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่ยังจำกัดสิทธิการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จำกัดสิทธิในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังมีคุณภาพชีวิตที่ล้าหลัง

2. ความสอดคล้องของร่างกฎหมาย

☑ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใดจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

มาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(2) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(3) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชนและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน

สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

มาตรา 57 รัฐต้อง

(1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

(2) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 70 รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

☑ **ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ**

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

การมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกภาคประชาชนในการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ ถือเป็นกลไกหนึ่งเพราะอยู่ในแผนสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งที่จะเป็นรากฐานให้เกิดความมั่นคงของรัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

เนื่องจากการมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองดังกล่าว จะเป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

แผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านสังคม ซึ่งได้บรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายของผลอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์ และการถือครองที่ดินทั้งประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ การแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม ความเป็นธรรมใน สังคม และการคุ้มครองผู้บริโภค เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมสถาบันครอบครัว การรักษาความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

อย่างไรก็ตาม แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมยังมีกิจกรรมปฏิรูปหลายกิจกรรมที่ไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การศึกษาและจัดตั้งกองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม การปรับปรุงระบบสวัสดิการและความช่วยเหลือทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสวัสดิการของกลุ่มเปราะบางทางสังคม รวมทั้งประเด็นปฏิรูปที่ต้องมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง อาทิ การคุ้มครองผู้บริโภค การส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ การสนับสนุนความเข้มแข็งชุมชนโดยการออกกฎหมายและมาตรการต่างๆ การมีส่วนร่วมและการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องของประชาชน

☑ **หนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ข้อตกลงหรือความตกลงระหว่างประเทศ**

- ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: UNDRIP) เป็นกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างหนึ่งที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งประสบปัญหาและได้รับผลกระทบมายาวนานจากการลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อปกป้องผืนดิน ผืนป่าและวิถีชีวิตของตนเอง และยังมุ่งส่งเสริมการพัฒนาและเสริมสร้างสถาบันทางการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้สามารถธำรงอยู่และสามารถรักษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมที่ดี งามของตนเองไว้ได้

- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่นานาประเทศเห็นพ้องกันว่าสิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการปกป้องเพื่อให้มนุษย์สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างเสรี เท่าเทียม และมีศักดิ์ศรี

- อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วย การขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination: CERD) กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่าการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติว่าหมายถึง การจำแนก กีดกัน การจำกัดหรือการเอื้ออำนวยพิเศษเพราะเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสาย ชาติกำเนิด หรือเผ่าพันธุ์ และการดำเนินมาตรการเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ รวมถึงการประกันสิทธิอันเท่าเทียมของบุคคลภายใต้กฎหมาย และการเยียวยาเมื่อถูกละเมิด

- อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: CEDAW) เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงในทุกรูปแบบ โดยข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของอนุสัญญาฯ นี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานว่าผู้หญิงมักได้รับการปฏิบัติหรือส่งเสริมจากรัฐในลักษณะที่ด้อยกว่าชาย ดังนั้นรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องสร้างหลักประกันว่าหญิงจะได้รับการปฏิบัติ ดูแล และส่งเสริมอย่างเท่าเทียมกับชาย

- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมาธการด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ ที่ว่าด้วยศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน โดยคำนึงว่าเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและช่วยเหลือทั้งในสภาพแวดลอมของครอบครัว และการเลี้ยงดูอื่น ๆ บนพื้นฐานของประเพณีและค่านิยมทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์และสังคม

- อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (the convention on biological diversity) เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ที่ต้องการให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ระหว่างประชาชนชาวโลกในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์และพันธุกรรมอย่างยั่งยืน

- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิที่จะมีวัฒนธรรม ความเชื่อ และภาษาของตนเอง ตลอดจนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิของบุคคลภายใน

เขตอำนาจรัฐในการมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียง มีสุขภาวะด้านกายและจิตใจ สิทธิในการศึกษาและสิทธิในวัฒนธรรมเท่าที่ดีที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

3. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

ในประเทศไทยมีชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์รวมมากกว่า 6 ล้านคน ในจำนวนนี้มีทั้งที่อยู่บนพื้นที่สูง พื้นที่ราบ ชาวทะเล ฯลฯ ซึ่งมีบริบทพื้นที่ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมต่างกัน และในจำนวนนี้ยังมีกลุ่มที่เปราะบางอย่างมากซึ่งขาดสิทธิในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน สิทธิทางวัฒนธรรม ตลอดจนสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมปฏิญญาสากลหลายฉบับที่รับรองต่อสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง และแม้ในรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่เสมอภาคกันตามกฎหมาย และสะท้อนถึงเจตนารมณ์คุ้มครองส่งเสริมวิถีชีวิตชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ตลอดจนมีมติคณะรัฐมนตรีคุ้มครอง แต่ในทางปฏิบัติจริง เมื่อต้องมีการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับคนชนเผ่าพื้นเมือง ก็จะมีการกล่าวอ้างว่าจำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมายที่มีอยู่ และยังไม่มีกฎหมายที่เป็นแนวทางปฏิบัติในการปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิตลอดจนการมีส่วนร่วมของคนชนเผ่าพื้นเมืองอย่างสอดคล้องกับภาษาและวัฒนธรรม อีกทั้งบริบทของโลกทำให้สถานการณ์ที่กลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญมีความเปราะบางมากขึ้น ในส่วนของสิทธิทางวัฒนธรรม การส่งเสริมเสรีภาพของชาติพันธุ์ การสร้างความเสมอภาค ความหลากหลาย ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะมาคุ้มครองและกฎหมายฉบับนี้จึงมีความจำเป็น

การมีกฎหมายเฉพาะมาคุ้มครอง ทำให้มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและการเข้าถึงสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรมและการส่งเสริมความเข้มแข็งของขุมชนตามภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง การมีส่วนร่วมและการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาค และการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ หรือการกระทำการใดๆ ที่นำไปสู่ความเกียจชัง หรืออคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์

ในเรื่องที่เกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมีมิติวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม การเลือกปฏิบัติ ฯลฯ ซึ่งกว้างขวางมาก จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายมารับรองให้ชัดเจน จะใช้กฎหมายสัญชาติ กฎหมายที่ดิน หรือกฎหมายอื่นเพียงฉบับเดียวไม่ได้ ต้องมีภาพรวมเพื่อทำให้มิติต่าง ๆ เกิดขึ้นได้จริง และในความซับซ้อนนี้มีพี่น้องชนเผ่าพื้นเมืองไม่ต่ำกว่า 50-60 เผ่า ซึ่งมีทั้งผู้หญิง เด็กนักเรียน คนไร้สัญชาติ หรือคนที่มีปัญหาที่ดิน จึงยิ่งต้องมีรายละเอียดในเชิงของการปฏิบัติงาน โดยกฎหมายที่มีอยู่ เช่น กฎหมายว่าด้วยอุทยาน

อาจไม่เข้าใจวิถีชีวิต หรือกฎหมายว่าด้วยการศึกษาอาจไม่เข้าใจว่าต้องส่งเสริมทวิภาษาให้เด็กสืบทอดอัตลักษณ์ของตนเองได้ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยชนเผ่าพื้นเมือง

กรณีกฎหมายที่มีอยู่ไม่ยอมรับการมีอยู่ของชุมชน เช่น ชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตป่าทั้งที่ชุมชนเหล่านั้นตั้งมาอยู่ก่อนแล้ว หรือการดาเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชน การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยชนเผ่าพื้นเมืองที่เป็นระดับชุมชนหรือเครือข่ายลุ่มน้ำ ที่ผ่านมาทำได้อย่างจำกัดเพราะกฎหมายที่มีอยู่ไม่อนุญาต โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายอุทยานแห่งชาติ หรือกฎหมายสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า มีหลายเรื่องที่กระทบวิถีชีวิต เช่นการจะใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าตามวิถีชนเผ่าพื้นเมืองหลายกลุ่มชาติพันธุ์ต้องมีการเลี้ยงสัตว์หาพืชผัก แต่กลับต้องมีการจ่ายค่าธรรมเนียม ต้องจ่ายเป็นรายปีหรือตามจำนวนของสัตว์ที่ระบุไว้ ซึ่งกระทบการดำรงชีวิตที่อยู่พึ่งพิงกับป่า หรือการดำรงวิถีการผลิตแบบไร่หมุนเวียนภายใต้กฎหมายอุทยานหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้และที่ดินก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการได้เช่นกัน การมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมวิถีชีวิตของผู้ที่อยู่ในป่า เป็นกฎหมายส่งเสริมมากกว่าควบคุมหรือจำกัดสิทธิ กลไกของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจะมีหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและทำให้เกิดความร่วมมือภายใต้หน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนไปในแนวทางเดียวกัน

ร่างพระราชบัญญัตินี้จะแสดงถึงการยอมรับการมีตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยให้ชัดเจนมากขึ้น เพราะรัฐมักอ้างว่าไม่มีชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย แต่ก็ได้ลงนามให้การรับรองข้อตกลงระหว่างประเทศหรือปฏิญญาของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองไปแล้ว ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงมีความจำเป็นในส่วนนี้ เพื่อให้รัฐมีความสมบูรณ์แบบในการทำหน้าที่ตามที่ได้มีการระบุไว้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

ความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายเฉพาะที่ว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองนี้ ยังเกิดขึ้นจากปัญหาในด้านคำนิยามที่ยังไม่มีปรากฏชัดเจนและยังเป็นข้อถกเถียงในนโยบายและกฎหมายอื่น จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนิยามของชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ควรมีกฎหมายว่าด้วยชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่เสมอภาค ความหมายของคำว่าชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ องค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) หรือ ยูเนสโก มีการกล่าวถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ คือ Indigenous people คำนี้ทั่วโลกให้มีความหมายรวมทั้งชนพื้นเมืองและชนเผ่าพื้นเมือง องค์การต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ธนาคารโลก โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ได้นำนิยามนี้มาเขียนให้ชัดเจน

มากขึ้น โดยเกณฑ์ประการหนึ่งของชนเผ่าพื้นเมือง เรียกว่าเป็น self-identification คือการที่คนชนเผ่าพื้นเมืองระบุตนเองว่าตนเองเป็นชนเผ่าพื้นเมือง และคนรอบข้างยอมรับว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง จึงไม่ใช่หน้าที่ของรัฐที่จะบอกว่าใครเป็นหรือไม่เป็นชนเผ่าพื้นเมือง ส่วนคำว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้มีกฎหมายระหว่างประเทศคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ แต่มีกฎหมายคุ้มครองกลุ่มที่เรียกว่า indigenous people เป็นการอธิบายความเหมือนว่ามีประวัติศาสตร์ร่วมกัน มีตำนานความเป็นมาร่วมกัน มีความเชื่อร่วมกัน มีวัฒนธรรม ประเพณี การแต่งกาย ภาษาต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งชนเผ่าพื้นเมืองเป็นกลุ่มชาติพันธุ์แน่นอน แต่มีลักษณะที่ด้อยกว่า ถูกทำให้เป็นคนชายขอบ ถูกกีดกันถูกเลือกปฏิบัติ

การมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองนี้ จะนำมาซึ่งการสนองความต้องการต่อการแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพราะทำให้มีโครงสร้างคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นกลไกส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายนี้ มีความสอดคล้องกับรูปแบบสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ประเด็นสิทธิในการกำหนดตนเอง (right to self-determination) อันเป็นรากฐานของสิทธิอื่น ๆ ได้แก่ การไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิในที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ และสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม

4. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างพระราชบัญญัตินี้บทบัญญัติบางประการที่สอดคล้องกับ

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

(2) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เนื่องจากเป็นกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งต้นน้ำ ซึ่งพื้นที่บางส่วนมีความทับซ้อนกับพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์อยู่อาศัย และประกอบอาชีพด้วย

5. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

5.1 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จะได้รับการยอมรับในฐานะพลเมืองของชาติอย่างเสมอภาคไม่ถูกเลือกปฏิบัติ มรดกวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริม มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยที่ทำกินและพื้นที่จิตวิญญาณตามวิถีวัฒนธรรม สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐอย่างเสมอภาค มีสิทธิจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรตามวิถีวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนา ส่งผลให้สังคมมีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ในการ

พัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณที่เน้นการเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้เป็นพลังในการพัฒนาประเทศ ประเทศมีความมั่นคงโดยสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เป็นรากฐานของความขัดแย้งรุนแรง ทรัพยากรธรรมชาติมีความอย่างยั่งยืน บนฐานของการจัดการและใช้ประโยชน์อย่างเป็นธรรม

5.2 ผลกระทบต่อสังคม

สร้างทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองพบปัญหาด้านทัศนคติของคนในสังคม ซึ่งเป็นเชิงลบต่อคนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยปัญหาอีกประการหนึ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกำลังเผชิญอยู่ คือ ปัญหาเรื่องอคติหรือมายาคติว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็น “คนป่า” หรือ “คนดง” เป็นกลุ่มคนล้าหลัง เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ เป็นต้น ความคิดเหล่านี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปราศจากความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม สังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรมคือความงดงามและความรุ่มรวยของวัฒนธรรมและจารีตประเพณี การยอมรับในความแตกต่างและการอยู่ด้วยกันได้เสมอภาคและอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคมพหุวัฒนธรรม แต่ในสภาพความเป็นจริง สังคมไทยเต็มไปด้วยความเหลื่อมล้าและการเลือกปฏิบัติ มีการบีบบังคับทั้งจากกฎหมาย นโยบายและการปลูกฝังแนวคิดเพื่อเปลี่ยนแปลงให้ทุกคนต้องมีวัฒนธรรมแบบเดียวต้องเหมือนกัน ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง รู้สึกถูกด้อยค่า ถูกทำให้อัตลักษณ์ล้าหลัง ทำให้คนรุ่นหลังรังเกียจวัฒนธรรมของตน ปฏิเสธที่จะสืบสานและพูดภาษาของตนในที่สาธารณะ และจะทำให้อัตลักษณ์เหล่านี้สูญหายไปในที่สุด

5.3 ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

ในส่วนของหน่วยงานรัฐบางหน่วยงาน ที่ยังไม่ยอมรับการมีตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และมีอคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองอยู่ จากนโยบายและแผนแม่บทต่าง ๆ ยังมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นพื้นฐานปัญหาและเป็นปัญหาเรื่องของความมั่นคงของชาติ เช่น การค้ายาเสพติด อคติแบบนี้ยังอยู่ในคนที่ทำงานในหน่วยงานของรัฐอยู่มาก เมื่อนิยามชนเผ่าพื้นเมืองจึงทำให้บุคคลเหล่านี้หรือหน่วยงานเหล่านี้รู้สึกไม่มั่นคง ทำให้รู้สึกว่าจะแยกตนเองหรือจะจัดการตนเองแบบเบ็ดเสร็จเสมือนว่าเป็นการแยกประเทศและดินแดน ถือเป็นอคติแบบสุดโต่ง แต่ขณะนี้คำภาษาไทยยังไม่มีคำอื่นที่เหมาะสมไปกว่าคำว่าชนเผ่าพื้นเมือง เพราะชนเผ่าพื้นเมืองหมายถึงอัตลักษณ์วิถีที่มีประวัติศาสตร์แบบแผนที่เป็นภูมิปัญญา วิถีวัฒนธรรมที่ต้องดำรงอยู่สืบทอดต่อในรุ่นลูกรุ่นหลาน ภาษาอังกฤษสมัยก่อนเป็นคำว่า tribal หรือว่า hill tribe แต่ในภาษาไทยมีความรู้สึกที่หลายคนมองว่าเป็นคำที่ถูกแบ่ง

ชาวเขาถูกมองว่าเป็นอื่นและเป็นกลุ่มที่อพยพมาจากที่อื่น ซึ่งปัจจุบันยังหาคำอื่นไม่ได้ เพราะคำนี้ถูกใช้เป็นทางการมา 15 ปีที่แล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ที่มีการตั้งสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

6. ผลกระทบของร่างกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption Risk Assessment)

6.1 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☐ มี ☑ ไม่มี

6.2 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีระบบอนุมัติ อนุญาต

☐ มี ☑ ไม่มี

6.3 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

☐ มี ☑ ไม่มี

6.4 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) ในการกำหนดให้มีการออกกฎหมายลำดับรอง

☐ มี ☑ ไม่มี

6.5 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายไม่ครอบคลุม

☐ มี ☑ ไม่มี

6.6 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายคลุมเครือ ซ้ำซ้อน หรือขัดกัน

☐ มี ☑ ไม่มี

6.7 ความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้เกิดการทุจริต (Corruption) กรณีกฎหมายกำหนดโทษ

☐ มี ☑ ไม่มี

7. การกำหนดให้มีระบบอนุญาตอนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☐ มี ☑ ไม่มี

8. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

เพื่อให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด คณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ตลอดจนดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เป็นต้น

9. บทกำหนดโทษ

☑ ไม่มี

☐ โทษทางอาญา

☐ โทษทางปกครอง

☐ โทษปรับเป็นพินัย

☐ โทษอุปกรณ์

ส่วนที่ 4 การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมายทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ภาคผนวก

(1) รายงานสรุปโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

(2) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25
(เสนอโดย นายสุริยัน ทองหนูเอียด กับคณะผู้เชิญชวน)

(3) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25
(เสนอโดย นางมุกดา พงษ์สมบัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ)

(4) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25
(เสนอโดย นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ กับคณะ)

(5) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... ที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25
(เสนอโดย นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 12,888 คน)

โครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

วันอังคารที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2566

ณ ห้องประชุมสัมมนา B1-2 ชั้น B1 โซน C อาคารรัฐสภา และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Online)

---

1. <u>ผู้เข้าร่วมการสัมมนา</u> จำนวน 195 คน

1) ตัวแทนขององค์กรภาคประชาชนต่างๆ จำนวน 132 คน

- มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ/P-move (5)
- เครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทย (5)
- เครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือ (10)
- เครือข่ายชาติพันธุ์ (ก้าวไกล) (34)
  - กาฬสินธุ์ (5)
  - พี่น้องลั้วะทวีวัฒนา (7)
  - สังขละบุรี ทองผาภูมิ (5)
  - ไททรงดำ จ.เพชรบุรี (10)
  - ชาติพันธุ์ไทยขาวลาวพุทธ (3)
  - ผู้ประสานงาน (4)
- กลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ และไทยใหญ่ (16)
- สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (29)
- เครือข่ายเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง (10)
- เครือข่ายชาติพันธุ์ชาวเลอันดามัน (13)
- ชุมชนกะเหรี่ยงดั้งเดิมป่าแก่งกระจาน (10)

2) หน่วยงานของรัฐ จำนวน 10 คน (รวมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Online) 7 คน)

3) วิทยากร จำนวน 7 คน

4) ผู้บริหารสำนักงาน 6 คน

5) เจ้าหน้าที่/ข้าราชการรัฐสภา/ผู้สังเกตการณ์ จำนวน 40 คน

2. <u>ค่าใช้จ่าย</u> จำนวน 256,914 บาท

1) ค่าสมนาคุณวิทยากร	จำนวน	10,200	บาท
2) ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม	จำนวน	12,200	บาท
3) ค่าอาหารกลางวัน	จำนวน	25,500	บาท
4) ค่าเดินทาง	จำนวน	176,464	บาท
5) ค่าที่พัก (โรงแรมมิโด้)	จำนวน	32,550	บาท

3. <u>วิธีดำเนินงานและกิจกรรม</u>

1) บรรยายพิเศษ หัวข้อ "กฎหมายกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

2) เสวนาวิชาการ หัวข้อ "ก้าวให้ข้ามปัญหาการกดทับสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์"

3) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Focus Group) ต่อร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ...."

- ด้านความมั่นคง
- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ด้านสิทธิในที่ดินและเศรษฐกิจ
- ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม

4. <u>การประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่าของโครงการ</u>

1) มิติประสิทธิผล

(1) การบรรลุวัตถุประสงค์

ร้อยละของความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายของโครงการ

ผลการดำเนินงาน <u>สามารถดำเนินงานตามแผนงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ได้ร้อยละ 100</u>

(2) ความพึงพอใจ

ร้อยละของความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม

ผลการดำเนินงาน <u>ร้อยละ 90 มีความพึงพอใจระดับสูงต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติ</u>

2) มิติประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม

ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมในห้องประชุมและผ่านระบบสื่อออนไลน์

ผลการดำเนินงาน ร้อยละ 165 (จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมตามแผนงานที่คาดไว้เดิม 120 คน)

ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ และสามารถแสดงความคิดเห็นให้เกิดการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ

ผลการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ และสามารถแสดงความคิดเห็นให้เกิดการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย

3) มิติผลกระทบ

ส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐสภาไทยกับภาคส่วนราชการอื่น ภาคเอกชน ภาควิชาการ รวมถึงภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไปในการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ร่วมกัน

ร้อยละของผู้เข้าร่วมโครงการที่สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน

ผลการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

5. สรุปเนื้อหาสาระ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปสู่ภาคประชาชน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จัดโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ .... โดยมีนายปดิพัทธ์ สันติภาดา รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง เป็นประธานเปิดงาน ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน ที่ปรึกษาด้านกฎหมายและโฆษกประจำสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการรับฟังความคิดเห็นฯ กล่าวรายงานตลอดจน สส. พรรคก้าวไกล สัดส่วนชาติพันธุ์ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองจากจังหวัดต่าง ๆ เข้าร่วม โดยมีการถ่ายทอดสดผ่านเพจสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สื่อนิติบัญญัติ TP channel และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภายในงานสัมมนาฯ มีการบรรยายพิเศษหัวข้อ “การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์/ชนพื้นเมืองกับอนาคตของโลก: กฎหมายไทยกับโอกาสใหม่” โดยศาสตราจารย์สุริชัย หวันแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนการเสวนาวิชาการหัวข้อ “ก้าวให้ข้ามปัญหาการกดทับสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์” นำโดยนายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล สส.บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกล ในฐานะผู้เสนอร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ของพรรคก้าวไกล นายอภินันท์ ธรรมเสนา หัวหน้ากลุ่มงานสื่อสารความรู้และเครือข่ายสัมพันธ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) นายสุมิตรชัย หัตถสาร ผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น ศักดิ์ดา แสนมี่ เลขาฯ สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาสตราจารย์สุริชัย หวันแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินรายการโดย นางสาวอัญชิษฐา บุญพรวงศ์ พิธีกรดำเนินรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

ช่วงบ่ายเป็นกิจกรรมแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายใน 4 ด้าน คือ ด้านความมั่นคง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสิทธิในที่ดินและเศรษฐกิจ และด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม

ทั้งนี้ จากการสัมมนาได้บทสรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมมากขึ้น ไม่ถูกเลือกปฏิบัติทั้งด้วยกฎหมายและความอคติ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ได้ โดยมีสาระสำคัญ คือ 1. การบัญญัติรับรองสิทธิและการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ หรือการกระทำการใด ๆ ที่นำไปสู่ความเกียจชัง หรืออคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ 2. การตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ และ 3. การประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในเขตป่า เนื่องจากปัจจุบันยังมีกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่ยังจำกัดสิทธิการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จำกัดสิทธิในที่ดิน สิทธิในทรัพยากร ซึ่งทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ยังมีคุณภาพชีวิตที่ล้าหลัง

จากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายของกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ผู้มีส่วนได้เสีย หรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย พบว่ายังคงมีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากที่ไม่ได้รับสถานะทางกฎหมาย ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ถือเป็นความเหลื่อมล้ำที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี การขาดสิทธิทางวัฒนธรรมและอคติทางชาติพันธุ์ ซึ่งเกิดจากการขาดการเรียนรู้และเคารพในวัฒนธรรมทำให้เกิดความอ่อนไหวทางวัฒนธรรมและสุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนกับประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ การขาดสิทธิในทรัพยากรและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

4

นโยบายอนุรักษ์ป่าที่ไม่สอดคล้องกับวิถีดั้งเดิม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการใช้ประโยชน์ ที่ดิน และอิทธิพลจากการเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ ทำให้ต้องพึ่งพาวัตถุดิบ ราคาสูง มีแนวโน้มที่จะต้องเป็นกลุ่มที่ประสบกับวัฏจักรหนี้สิน ขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิต การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากการที่กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนหนึ่งต้องละทิ้งความเป็นชาติพันธุ์ทำให้ขาดผู้สืบทอดวัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต้องสูญหาย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ปัญหากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ที่กลุ่มชาติพันธุ์เผชิญกับปัญหาทางวัฒนธรรมและเชิงโครงสร้าง ส่งผลกระทบทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์และสังคม สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แนวนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม รวมถึงการเป็นกฎหมายสำคัญที่คณะรัฐมนตรีจะตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนพันธะกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน โดยแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์จะได้รับการยอมรับในฐานะพลเมืองของชาติอย่างเสมอภาคไม่ถูกเลือกปฏิบัติ มรดกวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริม มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยที่ทำกิน และพื้นที่จิตวิญญาณตามวิถีวัฒนธรรม สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐอย่างเสมอภาค มีสิทธิจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรตามวิถีวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนา ส่งผลให้สังคมมีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณที่เน้นการเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นพลังในการพัฒนาประเทศ ประเทศมีความมั่นคงโดยสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เป็นรากฐานของความขัดแย้งรุนแรง ทรัพยากรธรรมชาติมีความอย่างยั่งยืนบนฐานของการจัดการและใช้ประโยชน์อย่างเป็นธรรม ตลอดจนประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาชาติในการคุ้มครองความหลากหลาย

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์
และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

นายสุริยัน ทองหนูเอียด กับคณะผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้สนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

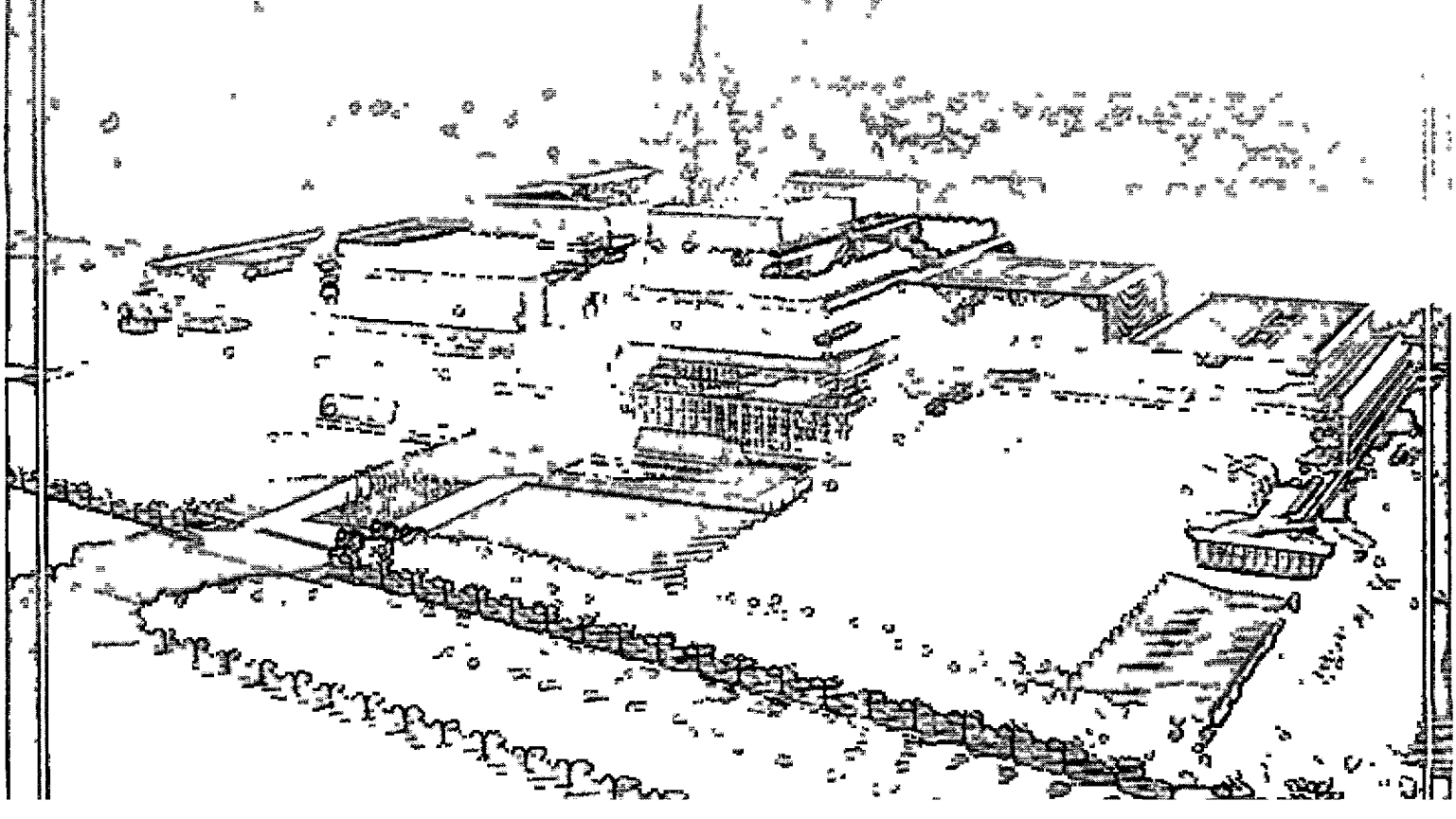

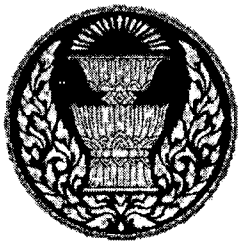

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ....

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไขเพิ่มเติม ☐ ยกเลิก

๒. หลักการและเหตุผล

๒.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

๒.๒ เหตุผล

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการร่วมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยังให้สัตยาบันเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทยต้องถือปฏิบัติด้วย เนื่องจากผลการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากอดีตถึงปัจจุบัน ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคมและยังถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างแห่งเชื้อชาติและภาษา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังมีความด้อยสิทธิและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิ

บางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของทางราชการซึ่งไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิ วิถีชีวิต และชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น จึงสมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

☐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ☑ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายสุริยัน ทองหนูเอียด กับคณะผู้เชิญชวน เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการร่วมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยังให้สัตยาบันเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทยต้องถือปฏิบัติด้วย เนื่องจากผลการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากอดีตถึงปัจจุบันส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคมและยังถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างแห่งเชื้อชาติและภาษา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังมีความด้อยสิทธิและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของทางราชการซึ่งไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือ

เอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิ วิถีชีวิต และชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น จึงสมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” “ชนเผ่าพื้นเมือง” “ชุมชน” “สิทธิชุมชน” “ที่ดินของรัฐ” และ “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” (ร่างมาตรา ๔)

(๒) กำหนดขอบเขตสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีสิทธิทางวัฒนธรรมและการศึกษา สิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิการมีส่วนร่วม สิทธิในการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ (ร่างมาตรา ๖ – ร่างมาตรา ๑๗)

(๓) กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำกับและติดตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๘ – ร่างมาตรา ๒๘)

(๔) กำหนดให้มีสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานงาน แลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความเข้าใจอันดีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม เสนอนโยบายต่อคณะกรรมการ ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๒๙ – ร่างมาตรา ๔๒)

(๕) กำหนดให้มีข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง (ร่างมาตรา ๔๓ – ร่างมาตรา ๔๕)

(๖) กำหนดให้มีพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองได้ ตลอดจนการกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองทำหน้าที่จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง ประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๔๖ – ร่างมาตรา ๕๐)

(๗) การกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕๑ – ร่างมาตรา ๖๑)

๒. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

๑) สำนักนายกรัฐมนตรี

๒) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๔) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕) กระทรวงวัฒนธรรม

๖) กระทรวงศึกษาธิการ

๗) กระทรวงยุติธรรม

๘) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

๙) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

๑๐) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๑) มูลนิธิชุมชนไท

๑๒) มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ

๓. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทนิยามคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” “ชนเผ่าพื้นเมือง” “ชุมชน” “สิทธิชุมชน” “ที่ดินของรัฐ” และ “พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง” ในร่างมาตรา ๔

๒) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดขอบเขตสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีสิทธิทางวัฒนธรรมและการศึกษา สิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิการมีส่วนร่วม สิทธิในการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ

๓) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนการกำกับและติดตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด เป็นต้น

๔) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความเข้าใจอันดีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม เสนอนโยบายต่อคณะกรรมการ ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

๕) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

๖) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการให้อำนาจคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองได้ ตลอดจนการกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองทำหน้าที่จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง ประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ เป็นต้น

๗) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๘) ท่านมีความคิดเห็นในประเด็นอื่น ๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ อย่างไร

๔. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

ตั้งแต่วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ รวมระยะเวลาจำนวน ๕๓ วัน

๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

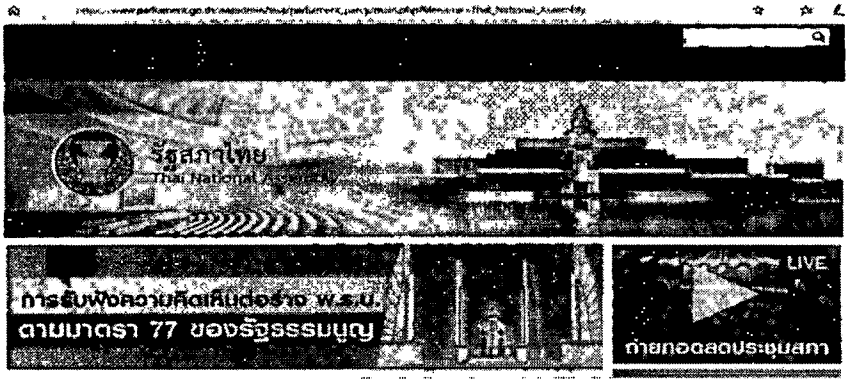

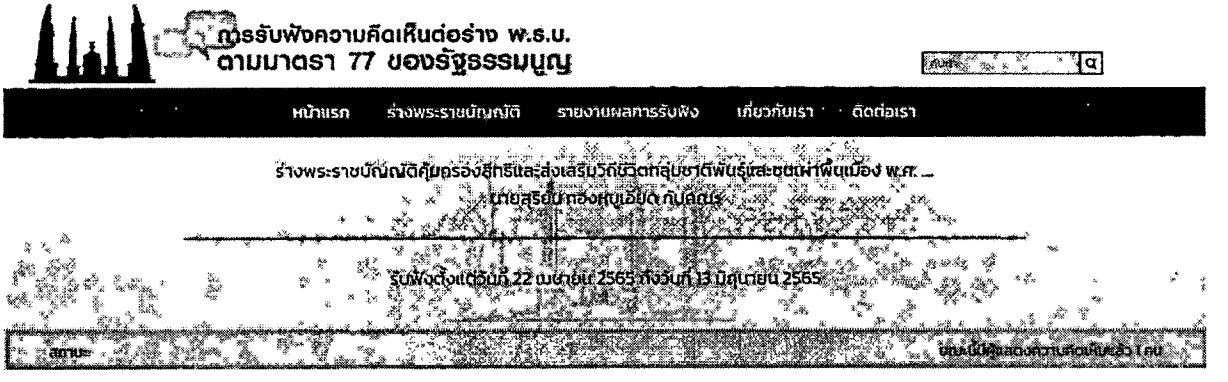

(๒) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

- สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กระทรวงวัฒนธรรม
- กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงยุติธรรม
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มูลนิธิชุมชนไท
- มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ

๕. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th ผู้เข้าชม จำนวน ๓๙๐ ราย ผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๑ ราย

จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ที่ได้แสดงความคิดเห็นมี จำนวน ๑ ราย คือ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๕.๒ ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง สรุปได้เป็นรายประเด็นดังนี้

๑) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทนิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" "ชนเผ่าพื้นเมือง" "ชุมชน" "สิทธิชุมชน" "ที่ดินของรัฐ" และ "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" ในร่างมาตรา ๔

(๑) เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

(๒) **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

- นิยามคำว่า "กลุ่มชาติพันธุ์" ควรรวมถึง "ชนเผ่าพื้นเมือง" เนื่องจากเป็นการยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มคนทุกกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องนิยามคำว่า "ชนเผ่าพื้นเมือง" ขึ้นอีก เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปโดยง่าย สะดวกและไม่สับสน

- นิยามคำว่า "พื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง" เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ในการใช้สิทธิดารงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๕๗ ได้คุ้มครองและรับรองสิทธิของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม โดยสมาชิกของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตวัฒนธรรม อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการร่วม (Co – Management) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการเคารพ อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับพื้นที่

- นิยามคำว่า "การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ" ไม่ควรบัญญัติไว้ในบทนิยาม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ ได้คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติในทางเชื้อชาติไว้เป็นกฎหมายระดับสูงสุดแล้ว อีกทั้งกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ ได้คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ไว้แล้วเช่นกัน เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๒ คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติใด ๆ ต่อเด็ก พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศชายและเพศหญิงในการจ้างงาน พระราชบัญญัติความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๗ คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕ คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ นอกจากนี้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๒๖ ข้อ ๒๔ และ ข้อ ๔ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม ได้คุ้มครองไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงประเด็นด้านเชื้อชาติไว้แล้ว

- นิยามคำว่า "ชุมชน และสิทธิชุมชน" ไม่ควรบัญญัติไว้ในบทนิยาม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ ได้คุ้มครองสิทธิชุมชนไว้อย่างละเอียดและชัดเจนแล้ว

๒) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดขอบเขตสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีสิทธิทางวัฒนธรรมและการศึกษา สิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการกำหนดตนเอง สิทธิในความเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิการมีส่วนร่วม สิทธิในการบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ (หมวด ๑ มาตรา ๖ – มาตรา ๑๗)

(๑) เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

(๒) **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

- ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน ซึ่งกำหนดไว้ในกติกาดังกล่าว ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำและต้องดาเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้มีความก้าวหน้า เช่น การให้สิทธิพิเศษบางประการ (Special Rights) เพื่อให้ชนกลุ่มน้อยสามารถรักษาอัตลักษณ์ ภาษา ลักษณะและขนบธรรมเนียมของตนเองได้ เพื่อช่วยให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ แต่มิใช่การมอบอภิสิทธิ์ (Privilege) เหนือกลุ่มบุคคลอื่นในสังคม รวมถึงการได้รับประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในชีวิตการเมืองและเศรษฐกิจตามที่พึงได้รับ (Entitlement) โดยนโยบายและมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นควรขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้ชนกลุ่มน้อยสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น และรัฐพึงเคารพในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา ตลอดจนสามารถรักษาและพัฒนา (Preserve and Develop) อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสี่ กำหนดให้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออานวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ประกอบกับมาตรา ๗๐ ซึ่งกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เห็นว่าเป็นการกำหนดหลักการหรือมาตรฐานที่สอดคล้องกัน ซึ่งการที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ตามที่พันธกรณีระหว่างประเทศและรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ นอกจากการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งแล้ว จำเป็นจะต้องมีกลไกการดาเนินการที่เชื่อมโยงและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ จากภาครัฐด้วย เพื่อใช้เป็นช่องทางในการแสดงอัตลักษณ์และสะท้อนปัญหาที่อาจเกิดจากการเข้าไม่ถึงสิทธิต่าง ๆ ดังนั้น จึงควรมีบทบัญญัติที่เชื่อมโยงกับกลไกของรัฐในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดและระดับชาติ

- ร่างมาตรา ๘ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการตั้งสถานศึกษานั้น ถือเป็นวิธีการส่งเสริมการพัฒนาทางวัฒนธรรมและภาษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์สามารถดารงชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมได้อย่างสงบสุข สอดคล้อง

ตามมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่รัฐควรสนับสนุนให้มีการดาเนินการได้จริง

๓) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำกับและติดตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด เป็นต้น (หมวด ๒ มาตรา ๑๘ – มาตรา ๒๘)

- เห็นด้วย จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)

๔) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสภากลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานงานแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความเข้าใจอันดีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองกับสังคม เสนอนโยบายต่อคณะกรรมการ ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น (หมวด ๓ มาตรา ๒๙ – มาตรา ๔๒)

(๑) เห็นด้วย จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)

(๒) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

- มาตรา ๒๙ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยสมาชิกของสภาชาติพันธุ์ฯ มีที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเลือกกันเองภายในกลุ่ม ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสานักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองเห็นว่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเสริมความเข้มแข็งและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มต่าง ๆ อีกทั้ง สภาชาติพันธุ์ฯ มีบทบาทในการเชื่อมโยงกลไกภาครัฐด้วย เนื่องจากสภาชาติพันธุ์ฯ มีหน้าที่สรรหาผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามมาตรา ๑๘ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ารัฐยอมรับให้มีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ทาหน้าที่คุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับชาติ อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติบางฉบับที่เกี่ยวกับการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ได้มีการบัญญัติในลักษณะทานองเดียวกันแต่ใช้คำต่างกัน เช่น ใช้คำว่า “สมัชชากลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงหัวใจสำคัญของกระบวนการสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในระยะยาว กระบวนการรวมตัวกันในรูปแบบสมัชชามีโอกาสที่จะยืดหยุ่น คล่องตัว เป็นแนวราบ และสอดคล้องกับ วิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า

- มาตรา ๒๙ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เห็นว่าเป็นการยอมรับและสนับสนุนกลุ่มบุคคลและชุมชนให้สามารถใช้สิทธิชุมชนได้โดยมีความแน่นอนและชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับสานักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองสามารถเป็นสมาชิกของสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรในการขับเคลื่อนการคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

๕) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง (หมวด ๔ มาตรา ๔๓ – มาตรา ๔๕)

(๑) เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

(๒) **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

มาตรา ๔๓ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้จัดทาข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของ กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในด้านการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกฎหมายในการรับรองสถานะบุคคล การประกาศพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง และการประกาศและเพิกถอน เขตพื้นที่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผังเมือง และการดาเนินกิจการอื่นของรัฐ **(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)**

๖) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยการให้อำนาจคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดพื้นที่คุ้มครองได้ ตลอดจนการกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองทำหน้าที่จัดทำธรรมนูญของพื้นที่คุ้มครอง ประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บท เสนอแนะการปรับปรุงแผนแม่บทต่อคณะกรรมการ เป็นต้น (หมวด ๕ มาตรา ๔๖ – มาตรา ๕๐)

เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

๗) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ทำหน้าที่หน่วยงานธุรการของคณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ (หมวด ๖ มาตรา ๕๑ – มาตรา ๖๑)

(๑) เห็นด้วย **จำนวน ๑ คน (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**

(๒) **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** มีความเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

มาตรา ๕๑ ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ และคณะกรรมการจัดทาข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

เห็นว่า หากให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยไม่ต้องจัดตั้งหน่วยงานหรือสานักงานใดขึ้นใหม่ จะเป็นการประหยัดงบประมาณและบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ เป็นองค์การมหาชนที่มีลักษณะเป็นศูนย์ข้อมูลทางด้านมานุษยวิทยาและสาขาที่เกี่ยวข้องทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อการศึกษาวิจัยให้บริการทางวิชาการ และเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจและสังคมโดยส่วนรวม ซึ่งการดำเนินงานต่าง ๆ มิได้มุ่งหวังผลกาไรเป็นหลัก อีกทั้ง ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ มีแนวนโยบายที่สำคัญว่า ความรู้เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อนบ้าน

ใกล้เคียง และมนุษยชาติ รวมถึงกลุ่มคนชั้นสูง ชาวบ้านทั่วไป และคนกลุ่มน้อย ควรมีการรวบรวมเก็บรักษาไว้และสนับสนุนให้มีการศึกษาเรียนรู้ต่อไป เพื่อให้ประชาชนรู้จักความเป็นมาของตนเอง อีกทั้งยังเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน อนาคตได้ ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของเพื่อนมนุษย์ที่มีปรัชญาและวิถีชีวิตที่เคารพในศักดิ์ศรีของกันและกัน ดังนั้น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๗ เพื่อเพิ่มวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ โดยให้มีฐานะ เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ และคณะกรรมการจัดทำข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย

๘) ท่านมีความคิดเห็นในประเด็นอื่น ๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ อย่างไร

- ไม่มี -

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อตามจารีตประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูง กลุ่มที่อาศัยตั้งถิ่นฐานบนเกาะแก่งหรือชายฝั่งซึ่งดำรงชีพด้วยการทำประมงและมีวิถีชีวิตพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล กลุ่มที่อาศัยในป่าซึ่งดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า และกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบซึ่งมีวิถีชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปแต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน มีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเสรีภาพในการร่วมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และยังให้สัตยาบันเป็นภาคีตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทยต้องถือปฏิบัติด้วย เนื่องจากผลการพัฒนาประเทศไทยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากอดีตถึงปัจจุบัน ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคมและยังถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างแห่งเชื้อชาติและภาษา ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังมีความด้อยสิทธิและไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีการทับซ้อนกับ

พื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของทางราชการซึ่งไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย ขาดการเข้าถึงการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมหรือกิจการของรัฐหรือเอกชนที่อาจกระทบต่อสิทธิ วิถีชีวิต และชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น จึงสมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ ได้กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ ประกอบกับมาตรา ๓๑ กำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งมาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ ยังกำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ และบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การจำกัดเสรีภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ ยังบัญญัติให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชนและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับมาตรา ๕๗ กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติอีกด้วย

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

เมื่อมีพระราชบัญญัตินี้ย่อมส่งผลให้ประชาชนทุกกลุ่มของประเทศมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติรองรับไว้ได้อย่างแท้จริง

๔. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างพระราชบัญญัตินี้บัญญัติบางประการที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เนื่องจากเป็นกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งต้นน้ำ ซึ่งพื้นที่บางส่วนมีความทับซ้อนกับพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์อยู่อาศัย และทำมาหากินด้วย

๕. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ส่งผลกระทบต่องบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล เนื่องจากกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานขึ้นใหม่ ซึ่งจะต้องได้รับการอุดหนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณจากรัฐบาล โดยงบประมาณในส่วนนี้จะมีผลต่อไปในอนาคต จึงเป็นภาระในการหารายได้ของรัฐบาลเพื่อนำมาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีดังกล่าว

๖. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☐ มี ☑ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

เนื่องจากการใช้ระบบอนุญาตเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลขั้นสูง โดยห้ามมิให้กระทำการที่ต้องขออนุญาตนั้นจนกว่าจะได้รับอนุญาต และมุ่งหวังให้หน่วยงานของรัฐมีการพิจารณาอย่างรอบคอบในการใช้ระบบการควบคุม กำกับดูแลหรือการที่รัฐจะเข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรม การดำเนินชีวิตหรือการประกอบธุรกิจของประชาชนเท่าที่จำเป็นโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งสมควรต้องพิจารณาตามระดับความสำคัญของกิจกรรม ประโยชน์สาธารณะ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน รวมทั้งความคุ้มค่าของระบบการควบคุมหรือกำกับดูแลที่เลือกใช้ให้มีความเหมาะสม และได้สัดส่วนกับมาตรการที่เลือกใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและมีแนวทางในการจำกัดการใช้ระบบอนุญาตที่ไม่จำเป็นและเป็นภาระแก่ประชาชนจนเกินสมควร โดยพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตจึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดระบบอนุญาตไว้

๗. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

เพื่อให้คณะกรรมการทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ให้คำแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนการกำกับและติดตามนโยบายและมาตรการต่าง ๆ

๘. บทกำหนดโทษ

☑ ไม่มี
☐ โทษทางอาญา
☐ โทษทางปกครอง
☐ โทษปรับทางพินัย
☐ โทษอุปกรณ์

เหตุผลและความจำเป็น

-

ส่วนที่ ๔ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างกฎหมาย ทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

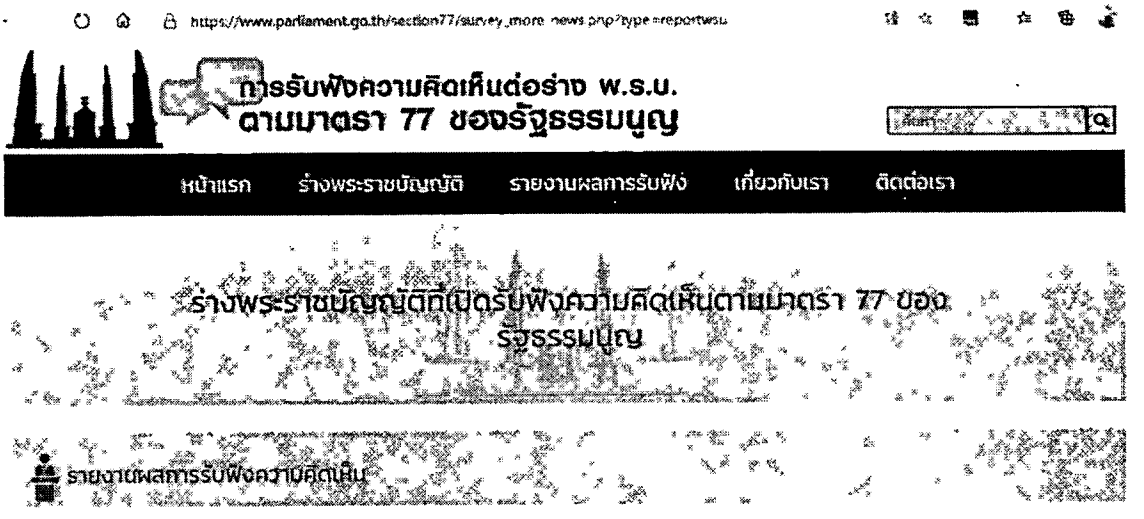

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

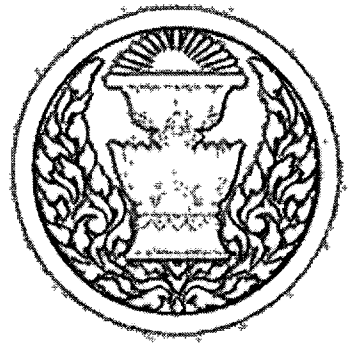

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
นางมุกดา พงษ์สมบัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

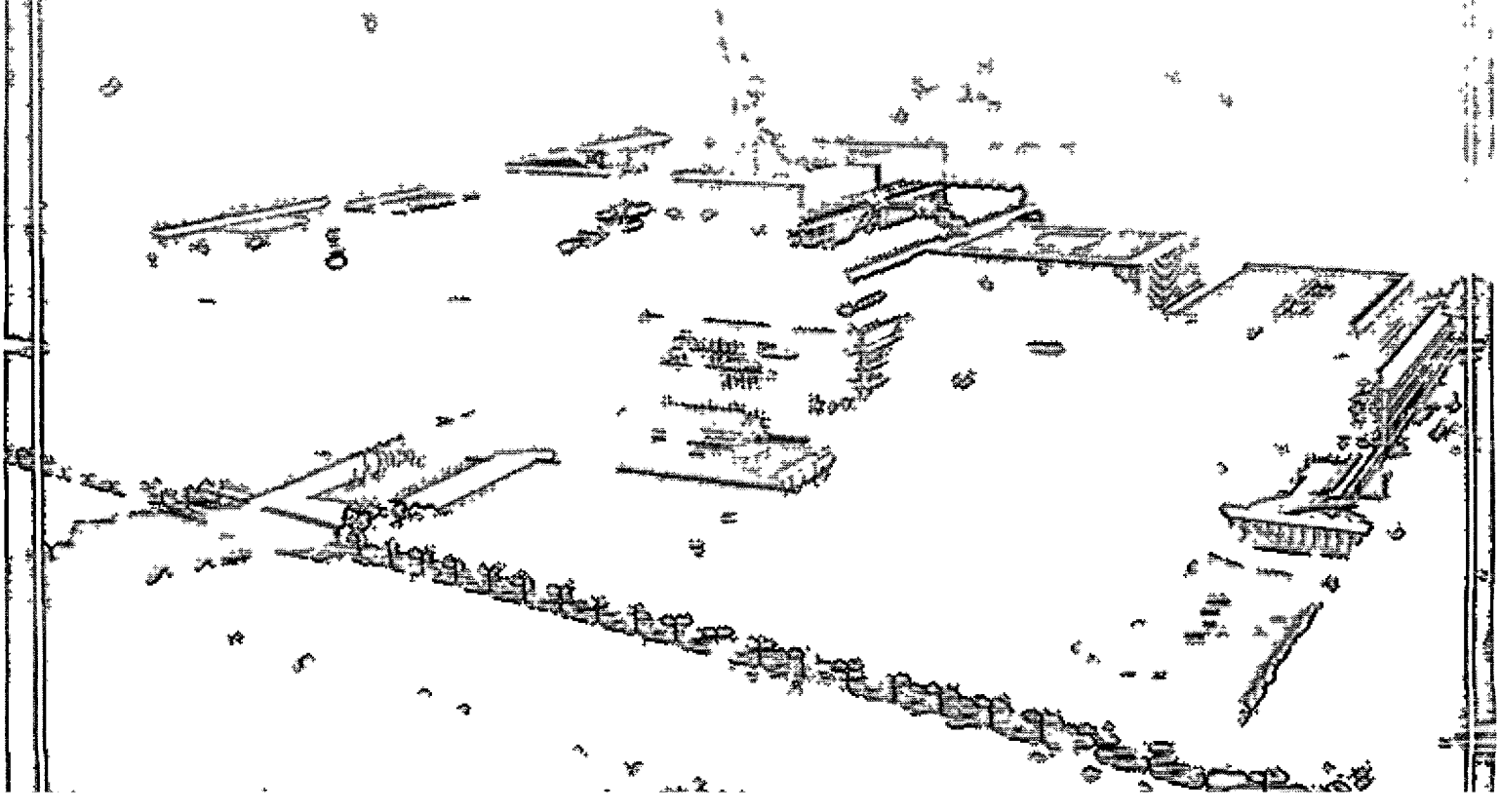

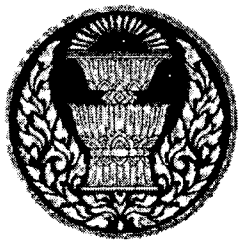

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไขเพิ่มเติม ☐ ยกเลิก

๒. หลักการและเหตุผล

๒.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๒ เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อร่วมกันที่หลากหลาย เป็นประเทศพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ซึ่งไม่ถูกเลือกปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ซึ่งจากสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ประเทศไทยมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมสมัยใหม่ ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคม รวมถึงการถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติและภาษา โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จึงต้องมีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีสิทธิจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจ โดยที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

☑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ☐ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นางมุกดา พงษ์สมบัติ กับคณะ เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

โดยที่ประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อร่วมกันที่หลากหลาย เป็นประเทศพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ซึ่งไม่ถูกเลือกปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ซึ่งจากสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ประเทศไทยมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมสมัยใหม่ ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคม รวมถึงการถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติและภาษา โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จึงต้องมีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีสิทธิจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจ โดยที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. กำหนดให้มีการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

๑) กำหนดให้ประเทศไทยเป็นพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม และการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ต้องสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน (ร่างมาตรา ๖ และมาตรา ๗)

๒) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๘)

๓) ให้การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน ในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์จะกระทำมิได้ โดยให้หมายความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นกระทำการ ที่แม้จะมิได้มุ่งหมายให้เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรงแต่ผลของการกระทำนั้นทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องเสียสิทธิที่ควรได้รับเพราะเหตุแห่งการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย (ร่างมาตรา ๙)

๔) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๑๐)

๕) กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม รวมถึงมีสิทธิใช้ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาด้านภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนมีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๑)

๖) กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๒)

๗) กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ร่างมาตรา ๑๓)

๘) กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน และกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนและวิถีชาติพันธุ์ รวมทั้งได้รับการคุ้มครองในการเข้าร่วมและดำเนินกิจกรรม และมีสิทธิได้รับการส่งเสริมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม โดยได้รับการจัดสรรที่คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕)

๙) กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน (ร่างมาตรา ๑๖)

๑๐) กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการคุ้มครอง มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคม สิทธิครอบครองและสิทธิในการจัดการ พื้นที่ชุมชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๔ (๔))

๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ ประกอบด้วย

๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) เลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ

๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเจ็ดคน ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการ

๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากการสรรหาของสภากลุ่มชาติพันธุ์ แบ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนห้าคน และผู้แทนองค์กรที่ทำงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนสองคน โดยคำนึงถึงสัดส่วนเพศสภาพ

๕) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากการสรรหาของสภากลุ่มชาติพันธุ์ โดยคำนึงถึงสัดส่วนเพศสภาพ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ และให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙)

๓. กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑) กำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๒) เสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้

๓) เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย โครงการ หรือการดำเนินการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์

๔) ประกาศเขตพื้นที่ชุมชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ของกลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๑๗

๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๖) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด รวมทั้งให้คำแนะนำและเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานครและระดับจังหวัด

๗) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๒๔)

๔. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) เลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ

๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเจ็ดคน ได้แก่ ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นกรรมการ

๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของสภากลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนห้าคน และผู้แทนองค์กรที่ทำงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนสองคน โดยคำนึงถึงสัดส่วนเพศสภาพ

๕) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของสภากลุ่มชาติพันธุ์ โดยคำนึงถึงสัดส่วนเพศสภาพ

ให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกันเองหนึ่งคนเป็นเลขานุการร่วม และให้ประธานคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกรุงเทพมหานครแต่งตั้งข้าราชการสำนักพัฒนาสั่งคมจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๖)

๕. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด ประกอบด้วย

๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด

๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) เลือกกันเองหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ

๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเจ็ดคน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พัฒนาการจังหวัด ยุติธรรมจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นกรรมการ

๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของสภากลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนห้าคน และผู้แทนองค์กรที่ทำงานด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนสองคน เป็นประธานกรรมการ

๕) กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของสภากลุ่มชาติพันธุ์

ให้ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกันเองหนึ่งคนเป็นเลขานุการร่วม และให้ประธานคณะธรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในจังหวัดจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๗)

๖. กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

๒) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงาน แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินการที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรืออาจมีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์

๓) สำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกำหนดมาตรการ ระเบียบ และแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ระดับจังหวัด

๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๕) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๓๐)

๗. กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบมายได้ (ร่างมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๙)

๘. กำหนดให้มีสภากลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเลือกกันเองภายในแต่ละกลุ่มที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาแล้ว จำนวนกลุ่มละไม่เกินห้าคน โดยการเลือกกันเองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด โดยคำนึงถึงสัดส่วนเพศสภาพ และตัวแทนเยาวชน เท่าเทียมภายในระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และมีความสอดคล้องทางวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มสามารถขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส.ภากลุ่มชาติพันธุ์ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่สภากลุ่มชาติพันธุ์กำหนด และกำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่สำนักงานสภากลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๙)

๙. กำหนดให้สภากลุ่มชาติพันธุ์ มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

๑) เสนอนโยบาย มาตรการส่งเสริมและคุ้มครอง แก่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ

๒) เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และข้อมูลข่าวสารของกลุ่มชาติพันธุ์

๓) ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์

๔) อนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟู อัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรมอันดีงาม ภูมิปัญญา อาหาร สมุนไพร พันธุ์พืช พื้นที่ทำมาหากิน และจารีตประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์

๕) เสนอแนะ ให้คำปรึกษาต่อภาครัฐหรือเอกชน ในนโยบายหรือกิจการหรือโครงการใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์

๖) สนับสนุน ส่งเสริม วิจัย และพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน ชมรม สตรี เยาวชน และผู้นำของกลุ่มชาติพันธุ์

๗) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมคุ้มครองและพัฒนาศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์

๘) เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตจากนโยบายหรือกิจการหรือโครงการใด ๆ ต่อรัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๙) จัดทำรายงานและข้อเสนอในประเด็นกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๐) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ตามที่สภาเห็นชอบ

๑๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณของสภา

๑๒) ออกกฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๑๓) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๔๒)

๑๐. กำหนดให้สภามีคณะกรรมการสภาประกอบด้วย ประธานสภาหนึ่งคน รองประธานสภาห้าคน เลขานุการสภาหนึ่งคน และกรรมการสภาสิบห้าคน โดยให้คณะกรรมการสภามีการประชุมตามภารกิจอย่างน้อยสองเดือนต่อครั้ง (ร่างมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔)

๑๑. กำหนดให้มีคณะผู้อาวุโสสภา จำนวนสิบห้าคน ที่คำนึงถึงสัดส่วนเพศสภาพ และให้กระจายสัดส่วนไปตามกลุ่มชาติพันธุ์และภูมิภาค โดยคณะกรรมการสภาเสนอให้ที่ประชุมสภารับรองโดยผู้อาวุโสมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ หรือผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์หรือปราชญ์ชาวบ้าน

๒) มีความประพฤติดี เที่ยงธรรม เป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับจากกลุ่มชาติพันธุ์

๓) มีความเสียสละ และมีจิตอาสา

๔) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ หรือผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖)

๑๒. กำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งคณะผู้อาวุโสสภา วิธีการประชุม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยสภากลุ่มชาติพันธุ์ และกำหนดให้คณะผู้อาวุโสสภา มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑) ให้คำปรึกษา หารือ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และสำนักงานสภาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) ไกล่เกลี่ยกรณีที่เกิดข้อพิพาท มีความคิดเห็นที่แตกต่างไม่สามารถหาข้อยุติได้ (ร่างมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘)

๑๓. กำหนดบทลงโทษแก่บุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ดังนี้

๑) กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๕๑)

๒) กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๕๑)

๓) กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๕๒)

๑๔. กำหนดให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำรวจและจัดทำข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ข้อมูลชุมชน ข้อมูลพื้นที่ชุมชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ภายในสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ ในระหว่างการดำเนินการสำรวจและจัดทำพื้นที่ดังกล่าว ให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถใช้สิทธิในพื้นที่ดังกล่าวได้ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๕๓)

๑๕. กำหนดให้ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จนกว่าจะมีการโอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ สิทธิ งบประมาณ ภาระผูกพัน รายได้ ข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานราชการ ของศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงไปยังศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้วเสร็จ (ร่างมาตรา ๕๔)

๑๖. กำหนดให้กระทรวงวัฒนธรรมจัดตั้งสภากลุ่มชาติพันธุ์ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ โดยองค์ประกอบหลักเกณฑ์และวิธีการ ได้มาซึ่งสมาชิกสภากลุ่มชาติพันธุ์ตามมาตรา ๓๓ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมกำหนด (ร่างมาตรา ๕๕)

๒. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒. กระทรวงวัฒนธรรม

๓. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๔. ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

๕. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๖. ปลัดกระทรวงมหาดไทย

๗. ปลัดกระทรวงยุติธรรม

๘. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๙. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๐. อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

๑๑. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๑๒. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร

๑๓. ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์

๑๔. ประชาชนทั่วไป

๓. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยกับการให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ อย่างไร

๒. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดห้ามมิให้มีการกระทำใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่เป็นการกระทำของผู้ใด หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงห้ามมิให้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดในการกระทำดังกล่าว หรือไม่ อย่างไร

๓. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดบทลงโทษ ทั้งโทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ กับผู้กระทำการฝ่าฝืนตามข้อ ๒ หรือไม่ อย่างไร

๔. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ” โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน รวมถึงให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ หรือไม่ อย่างไร

๕. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ กรุงเทพมหานคร” โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจ และให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ หรือไม่ อย่างไร

๖. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด” โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจ และให้ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ หรือไม่ อย่างไร

๗. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “สภากลุ่มชาติพันธุ์” โดยกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ การมีคณะกรรมการสภา คณะผู้อาวุโสสภา รวมถึงการให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานสภากลุ่มชาติพันธุ์ หรือไม่ อย่างไร

๘. ท่านเห็นด้วยกับร่างกฎหมายฉบับนี้ที่กำหนดให้มีการโอนบรรดาการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไปยัง “ศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์” หรือไม่ อย่างไร

๔. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น รับฟังระหว่างวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา จำนวน ๕๓ วัน

๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

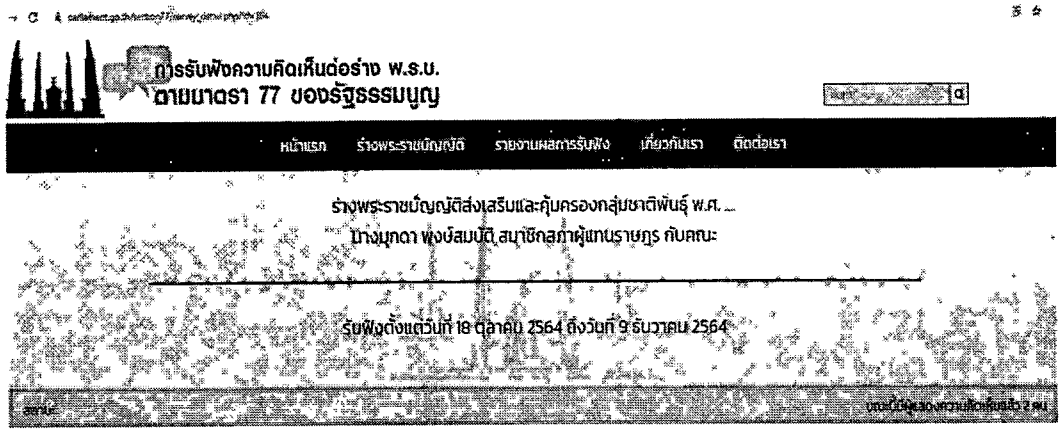

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ...

ประเภทร่าง เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นร่างแรก

เสนอโดย นางมุกดา พงษ์สมบัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ

๕. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ มีผู้เข้าเยี่ยมเว็บไซต์จำนวน ๔๐๕ คน ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจำนวน ๒ คน ดังนี้

๑. เพศ

ชาย (จำนวน ๒ คน)

หญิง (จำนวน ๐ คน)

๒. อายุ (ปี)

๒๐ หรือต่ำกว่า (จำนวน ๐ คน)

๒๑ - ๓๐ (จำนวน ๑ คน)

๓๑ - ๔๐ (จำนวน ๐ คน)

๔๑ - ๕๐ (จำนวน ๐ คน)

๕๑ - ๖๐ (จำนวน ๑ คน)

๖๑ ขึ้นไป (จำนวน ๐ คน)

๓. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า (จำนวน ๐ คน)

มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. (จำนวน ๐ คน)

ปริญญาตรี (จำนวน ๑ คน)

สูงกว่าปริญญาตรี (จำนวน ๑ คน)

๔. อาชีพ

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ (จำนวน ๐ คน)

ข้าราชการบำนาญ (จำนวน ๐ คน)

ค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว (จำนวน ๐ คน)

เกษตรกร (จำนวน ๐ คน)

รับจ้าง (จำนวน ๑ คน)

นักเรียน/นักศึกษา (จำนวน ๑)

อื่นๆ (จำนวน ๐ คน)

๕. ท่านเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินี้ในฐานะใด

ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ (จำนวน ๑ คน)

ประชาชนทั่วไป (จำนวน ๑ คน)

๕.๒ ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th สรุปได้เป็นรายประเด็นดังนี้

๑. ท่านเห็นด้วยกับการให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ อย่างไร

- เห็นด้วย จำนวน ๒ คน

๒. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดห้ามมิให้มีการกระทำใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่เป็นการกระทำของผู้ใด หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงห้ามมิให้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดในการกระทำดังกล่าว หรือไม่ อย่างไร

- เห็นด้วย จำนวน ๒ คน เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมในชาติพันธุ์และแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของบุคคล

๓. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดบทลงโทษ ทั้งโทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ กับผู้กระทำการฝ่าฝืนตามข้อ ๒ หรือไม่ อย่างไร

- เห็นด้วย จำนวน ๒ คน

๔. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ" โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน รวมถึงให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ หรือไม่ อย่างไร

- เห็นด้วย จำนวน ๒ คน

๕. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร" โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจ และให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ หรือไม่ อย่างไร

- เห็นด้วย จำนวน ๒ คน

ไม่เห็นด้วยกับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด" โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจ และให้ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ หรือไม่ อย่างไร

- เห็นด้วย จำนวน ๒ คน

๗. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี "สภากลุ่มชาติพันธุ์" โดยกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ การมีคณะกรรมการสภา คณะผู้อาวุโสสภา รวมถึงการให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานสภากลุ่มชาติพันธุ์ หรือไม่ อย่างไร

- เห็นด้วย จำนวน ๒ คน

๘. ท่านเห็นด้วยกับร่างกฎหมายฉบับนี้ที่กำหนดให้มีการโอนบรรดาการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไปยัง "ศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์" หรือไม่ อย่างไร

- เห็นด้วย จำนวน ๒ คน

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

โดยที่ประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อร่วมกันที่หลากหลาย เป็นประเทศพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม ซึ่งไม่ถูกเลือกปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ซึ่งจากสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ประเทศไทยมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นสังคมสมัยใหม่ ส่งผลให้วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้เริ่มจางหายไปจากสังคม รวมถึงการถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติและภาษา โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จึงต้องมีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีสิทธิจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจ โดยที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

☑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีสิทธิจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจ โดยที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมได้

๔. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

-

๕. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

-

๖. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

เป็นกิจกรรมที่กระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อให้มีการตรวจสอบจากรัฐให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือหลักการ อันจะทำให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

๗. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

คณะกรรมการ เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อน พร้อมทั้งควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป

๘. บทกำหนดโทษ

☐ไม่มี

☑ โทษทางอาญา

☐ โทษทางปกครอง

☐ โทษปรับเป็นพินัย

☐ โทษอุปกรณ์

เหตุผลและความจำเป็น

.....

.....

ส่วนที่ ๕ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ ทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

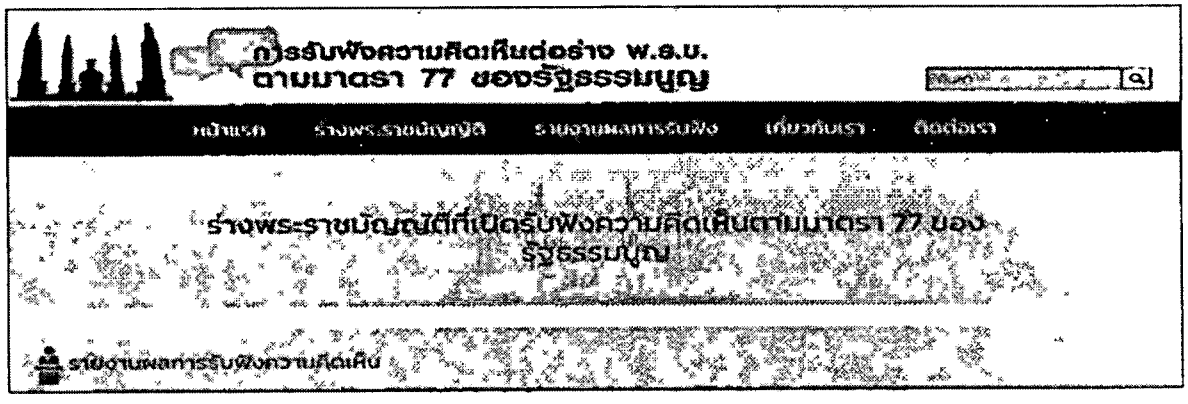

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

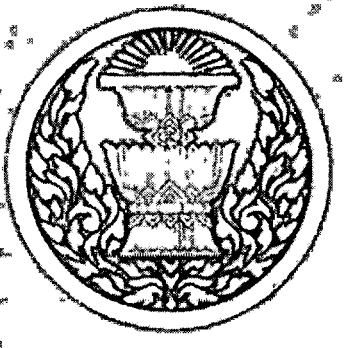

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....
นายณัฐพล สิมศักดิ์องค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

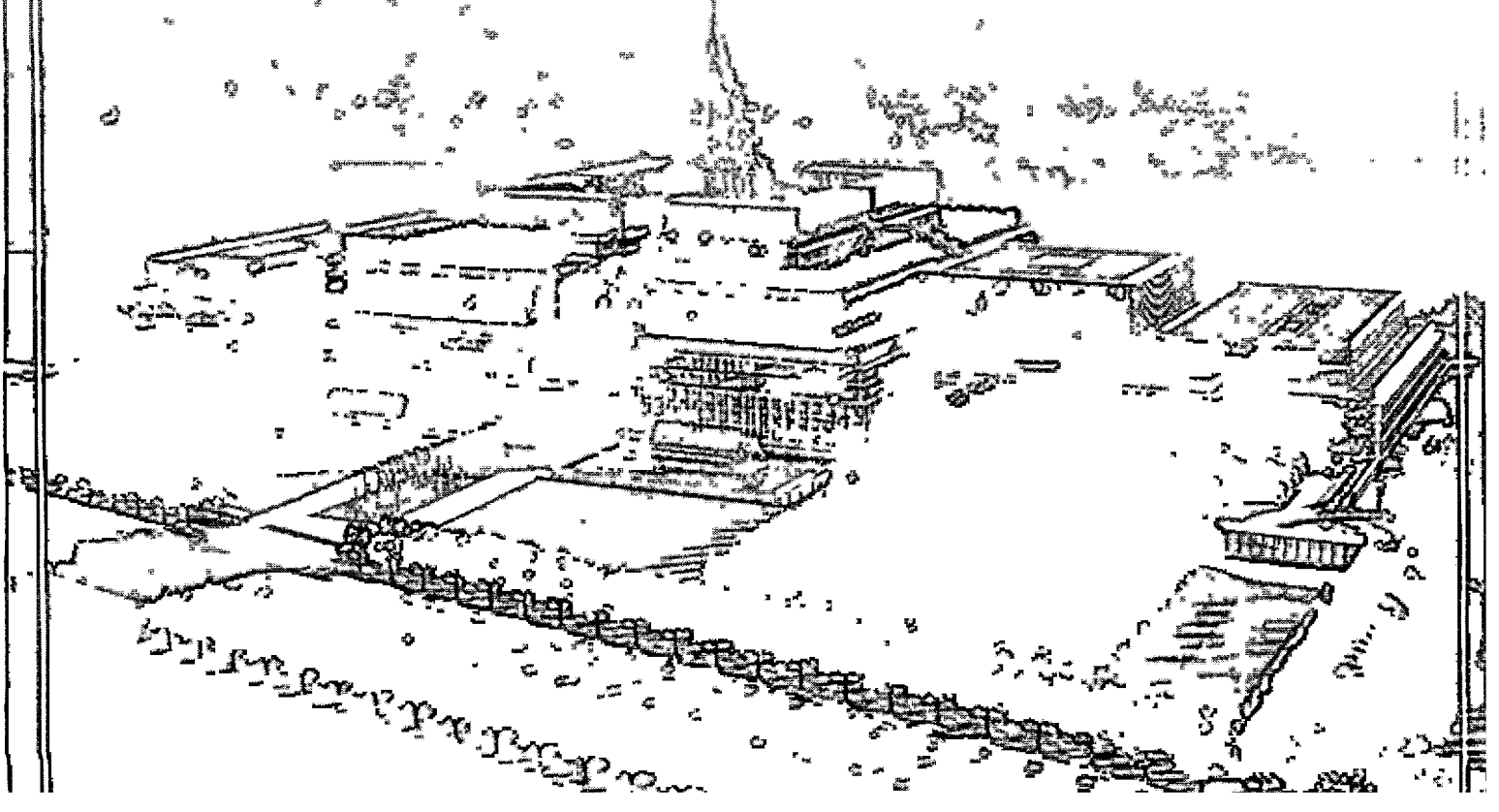

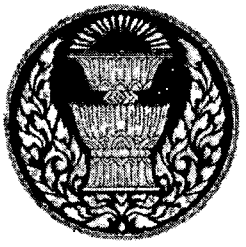

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ....

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไขเพิ่มเติม ☐ ยกเลิก

๒. หลักการและเหตุผล

๒.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๒ เหตุผล

โดยที่มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ซึ่งประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างและหลากหลาย แต่ละกลุ่มล้วนมีวิถีชีวิต ภาษา ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองมาช้านาน ประเทศไทยได้มีการให้สัตยาบันต่อพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์หลายฉบับ ซึ่งปัจจุบันไม่มีกฎหมายส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญปัญหาด้านต่างๆ โดยเฉพาะการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม ขาดสิทธิทางทรัพยากร และอคติทางสังคมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้นเพื่อให้ภาครัฐมีบทบาทและอำนาจตามกฎหมายอย่างถูกต้องสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม และเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามตลอดจนการดูแลและสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติในท้องถิ่นของตนได้อย่างยั่งยืนถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่ถูกดูถูก เหยียดหยามหรือการกีดกันจากกลุ่มบุคคลภายนอกที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม และรัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง การมีกฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์จึงสอดคล้องกับทั้งทางความเป็นจริงของสังคมวัฒนธรรมไทยและรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

☑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ☐ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ฉบับนี้เป็นร่างกฎหมายใหม่ โดยมีหลักการเพื่อให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ และมีเหตุผลเพื่อให้มีกฎหมายที่เป็นไปอย่างสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๐ ซึ่งกำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ประกอบกับเพื่อให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับการที่ประเทศไทยได้มีการให้สัตยาบันและมีการภาคยานุวัติต่อพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์หลายฉบับ เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination : CERD) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Convent on Economic, Social and Cultural Rights : ICESCR) และปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples : UNDRIP) เป็นต้น ซึ่งจากการที่ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง จึงส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญปัญหาด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม ขาดสิทธิทางทรัพยากร และอคติทางสังคมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น รัฐจึงพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์โดยการให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยการเสนอกฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

๑. เพื่อให้ภาครัฐมีบทบาทและอำนาจตามกฎหมายอย่างถูกต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมวัฒนธรรมของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม

๒. เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามตลอดจนการดูแลและสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติในท้องถิ่นของตนได้อย่างยั่งยืนถูกต้องตามกฎหมาย โดยไม่ถูกดูถูก เหยียดหยามหรือการกีดกันจากกลุ่มบุคคลภายนอกที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม

๓. เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับทั้งบริบทความเป็นจริงของสังคมไทยซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและมีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรม โดยการมีลักษณะดังกล่าวทำให้ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์เป็นจำนวนหลายกลุ่มซึ่งแต่ละกลุ่มล้วนมีวิถีชีวิต ภาษา ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองมาอย่างช้านาน รวมถึงเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

การเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. การกำหนดผู้รักษาการตามกฎหมาย

- กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น (ร่างมาตรา ๕)

๒. การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (หมวด ๑)

๑) กำหนดให้ประเทศไทยเป็นประเทศพหุชาติพันธุ์ โดยมีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่หลากหลาย กลมกลืน และแตกต่างกัน แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อของกลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม (ร่างมาตรา ๖)

๒) กำหนดให้การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ต้องสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพัน (ร่างมาตรา ๗)

๓) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชนจะกระทำการโดยมีนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ย่อมกระทำมิได้ (ร่างมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง)

๔) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง)

๔) กำหนดให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำจากผู้ใด หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงการกระทำจากการโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศมีสิทธิร้องขอต่อ “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ” ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ร่างกฎหมายนี้กำหนดขึ้น เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการนั้นได้ และคำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการร้องขอ การรวบรวมพยานหลักฐาน การไกล่เกลี่ยและการวินิจฉัยให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง ร่างมาตรา ๑๐ วรรคสอง และร่างมาตรา ๑๑)

๕) กำหนดให้การร้องขอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติตามร่างมาตรา ๙ วรรคหนึ่งและร่างมาตรา ๑๐ วรรคสอง ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องในฐานะผู้เสียหายในการฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดต่อศาลที่มีเขตอำนาจ โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่นที่มิใช่ตัวเงินได้ และหากการกระทำตามที่ร้องขอกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษโดยกำหนดไม่เกินสี่เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงด้วยก็ได้ (ร่างมาตรา ๙ วรรคสอง และร่างมาตรา ๑๐ วรรคสาม)

๖) กำหนดเรื่องสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

(๑) สิทธิใช้ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนมีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๒)

(๒) สิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน (ร่างมาตรา ๑๓)

(๓) สิทธิได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ร่างมาตรา ๑๔)

(๔) สิทธิได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน และกิจกรรมที่อาจอาจมีผลกระทบต่อชุมชนและวิถีชาติพันธุ์ รวมทั้งได้รับการคุ้มครองในการเข้าร่วมและดำเนินกิจกรรม (ร่างมาตรา ๑๕)

(๕) สิทธิได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม โดยได้รับการจัดสรรที่คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๑๖)

๗) กำหนดเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์

(๑) การส่งเสริมและคุ้มครองในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน (ร่างมาตรา ๑๗)

(๒) การคุ้มครองสิทธิในการดำรงชีวิตในสังคม สิทธิครอบครองและสิทธิในการจัดการพื้นที่ชุมชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรม และจิตวิญญาณ (ร่างมาตรา ๑๘)

๓. คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ (หมวด ๒)

๑) กำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ” โดยกำหนดองค์ประกอบให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเลือกกันเอง ๑ คน เป็นรองประธานกรรมการ รวมถึงกำหนดให้มีกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนประเภทละ ๗ คน โดยให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมจำนวนไม่เกิน ๒ คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๑๙ และร่างมาตรา ๒๐)

๒) กำหนดเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ไว้จำนวนคราวละ ๔ ปี โดยกรรมการทั้ง ๒ ประเภทที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการตำแหน่งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะครบวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน รวมถึงกำหนดให้กรรมการทั้ง ๒ ประเภทพ้นจากตำแหน่งนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ได้แก่ ตาย ลาออก คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ และได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ทั้งนี้ กรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้มีการแต่งตั้งกรรมการแทน โดยให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลตามคุณสมบัติเดิมแทนและให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนดำรงตำแหน่งตามวาระที่เหลืออยู่ (ร่างมาตรา ๒๑ ร่างมาตรา ๒๒ และร่างมาตรา ๒๓)

๓) กำหนดเรื่องการประชุม โดยต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม และกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานปฏิบัติหน้าที่เป็นประธาน หากรองประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้เลือกกรรมการที่มาประชุมปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว รวมถึงให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละ ๔ ครั้ง (ร่างมาตรา ๒๔)

๔) กำหนดเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ โดยให้คณะกรรมการกำหนดนโยบาย มาตรการ ระเบียบและแผนการปฏิบัติงาน เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎต่อคณะรัฐมนตรี ประกาศเขตพื้นที่ชุมชน พื้นที่ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และพื้นที่อื่น รวมถึงปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๒๕)

๕) กำหนดเรื่องการตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติมอบหมาย และให้นำเรื่องการประชุมตามร่างมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๖)

๖) กำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร" โดยกำหนดองค์ประกอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเลือกกันเอง ๑ คนเป็นรองประธานกรรมการ และกำหนดให้มีกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนประเภทละ ๗ คน โดยให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกันเอง ๑ คนเป็นเลขานุการร่วม รวมถึงให้แต่งตั้งข้าราชการในสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร จำนวนไม่เกิน ๒ คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๗)

๗) กำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด" โดยกำหนดองค์ประกอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเลือกกันเอง ๑ คนเป็นรองประธานกรรมการ และกำหนดให้มีกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนประเภทละ ๗ คน โดยให้ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เลือกกันเอง ๑ คนเป็นเลขานุการร่วม รวมถึงให้ประธานคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในจังหวัดจำนวนไม่เกิน ๒ คนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๘)

๘) กำหนดให้นำหลักการเรื่องวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งตามวาระ การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ การแต่งตั้งกรรมการแทน และการปฏิบัติหน้าที่มาใช้กับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ ในคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดโดยอนุโลม รวมถึงให้นำหลักการเรื่องการประชุมและการตั้งคณะอนุกรรมการมาใช้ได้โดยอนุโลมด้วย (ร่างมาตรา ๒๙ และร่างมาตรา ๓๐)

๙) กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดมีหน้าที่และอำนาจเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ ระเบียบเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ให้คำปรึกษา แนะนำ ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๐)

๔. สภากลุ่มชาติพันธุ์ (หมวด ๓)

๑) กำหนดให้มี "สภากลุ่มชาติพันธุ์" ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาลงคะแนนเลือกกันเองในแต่ละกลุ่ม จำนวนกลุ่มละไม่เกิน ๕ คน การเลือกกันเองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากลุ่มชาติพันธุ์กำหนด โดยคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งเพศชาย เพศหญิง เพศสภาพ ตัวแทนเยาวชน ความเท่าเทียมภายในระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และมีความสอดคล้องทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานสภากลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๓๒ และร่างมาตรา ๔๘)

๒) กำหนดเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภากลุ่มชาติพันธุ์ โดยต้องมีสัญชาติไทยหรือเป็นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (ร่างมาตรา ๓๓)

๓) กำหนดให้สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปีนับแต่ประกาศรายชื่อในราชกิจจานุเบกษา และอาจได้รับการคัดเลือกใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระมิได้ โดยสมาชิกซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการคัดเลือกใหม่จะเข้ารับหน้าที่ รวมถึงกำหนดให้สมาชิกพ้นจากตำแหน่งนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ได้แก่ ตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ขาดประชุมโดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภา ๓ ครั้งติดต่อกัน สภามีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ให้ถอดถอนเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ และถูกถอดถอนโดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่คัดเลือกกันเองตามที่กำหนดในหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกและถอดถอนสมาชิก (ร่างมาตรา ๓๔ และร่างมาตรา ๓๕)

๔) กำหนดเรื่องการประชุมสภากลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้มีการประชุมครั้งแรกภายใน ๖๐ วันนับแต่มีการประกาศรายชื่อสมาชิกในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการประชุมสามัญสภาอย่างน้อยต้องมีปีละ ๒ ครั้ง ส่วนการประชุมวิสามัญสภาให้ประชุมเมื่อสมาชิกเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ขอให้มีการประชุมสภา หรือมีเหตุจำเป็นอันมิอาจเพิกเฉยได้ ทั้งนี้ การประชุมสภาต้องเปิดเผย และต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม (ร่างมาตรา ๓๖ และร่างมาตรา ๓๗)

๕) กำหนดให้สภากลุ่มชาติพันธุ์เชิญหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนหรือบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น หรือให้ส่งเอกสารหรือข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาได้ (ร่างมาตรา ๓๘)

๖) กำหนดให้สมาชิกสภากลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้งได้รับเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๓๙)

๗) กำหนดให้สภากลุ่มชาติพันธุ์มีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมหรือข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของสภาได้ (ร่างมาตรา ๔๐)

๘) กำหนดเรื่องหน้าที่และอำนาจของสภากลุ่มชาติพันธุ์ โดยให้เสนอนโยบาย มาตรการส่งเสริมและคุ้มครองต่อคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ เป็นศูนย์กลางการประสานงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๔๑)

๙) กำหนดให้สภากลุ่มชาติพันธุ์มี “คณะกรรมการสภากลุ่มชาติพันธุ์” ประกอบด้วย ประธานสภา ๑ คน ซึ่งดำเนินการเลือกจากการประชุมสภาครั้งแรก รองประธานสภา ๕ คน ซึ่งให้สมาชิกสภากลุ่มชาติพันธุ์แต่ละภูมิภาคเสนอรายชื่อตัวแทนเป็นหญิง ๑ คน และชาย ๑ คน เพื่อให้ที่ประชุมเลือกเลขานุการสภา ๑ คน ซึ่งประธานสภาเสนอชื่อให้ที่ประชุมสภารับรอง และกรรมการสภา ๑๕ คน ซึ่งให้สมาชิกสภากลุ่มชาติพันธุ์คัดเลือกกันเองตามสัดส่วนจากแต่ละภูมิภาค กลุ่มชาติพันธุ์ เพศและเยาวชน ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสภากลุ่มชาติพันธุ์มีการประชุมตามภารกิจอย่างน้อย ๒ เดือนต่อครั้งโดยให้ประธานสภาเป็นผู้เรียกประชุม (ร่างมาตรา ๔๒ และร่างมาตรา ๔๓)

๑๐) กำหนดให้สภากลุ่มชาติพันธุ์มี “คณะผู้อาวุโสสภากลุ่มชาติพันธุ์” จำนวน ๑๕ คน โดยคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งเพศชาย เพศหญิง และเพศสภาพ และให้กระจายสัดส่วนไปตามกลุ่มชาติพันธุ์และภูมิภาค โดยคณะกรรมการสภากลุ่มชาติพันธุ์เสนอให้ที่ประชุมสภารับรอง ซึ่งมีการกำหนดคุณสมบัติทางด้านความรู้ ความประพฤติ และต้องเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงได้กำหนดหน้าที่และอำนาจในการให้คำปรึกษาแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และสำนักงานสภาในเรื่องต่าง ๆ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (ร่างมาตรา ๔๔ ร่างมาตรา ๔๕ และร่างมาตรา ๔๖)

๕. บทลงโทษ (หมวด ๔)

- กำหนดโทษสำหรับผู้ใดที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ วรรคแรก กรณีห้ามมิให้โฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ โดยระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทำงานบริการสังคมหรือสาธารณะประโยชน์ในกลุ่มชาติพันธุ์ (ร่างมาตรา ๔๙)

๖. บทเฉพาะกาล

๑) กำหนดให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำรวจและจัดทำข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ภายใน ๓๖๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๕๐)

๒) กำหนดให้ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จนกว่าจะมีการโอนบรรดาการบริหารจัดการต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงไปยังศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้วเสร็จ (ร่างมาตรา ๕๑)

๓) กำหนดให้กระทรวงวัฒนธรรมจัดตั้งสภากลุ่มชาติพันธุ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ องค์ประกอบ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภากลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมกำหนด (ร่างมาตรา ๕๒)

๒. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒.๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

๒.๓ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒.๔ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

๒.๕ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

๒.๖ ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

๒.๗ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๒.๘ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร

๒.๙ ตำแหน่งอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ

๑) กรรมการโดยตำแหน่งของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ คือ

(๑) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(๒) ปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๓) ปลัดกระทรวงยุติธรรม

(๔) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๕) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒) กรรมการโดยตำแหน่งของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร คือ

(๑) ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

(๒) ผู้แทนกรมการปกครอง

(๓) ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(๔) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๕) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๖) ผู้แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

(๗) ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

๓) กรรมการโดยตำแหน่งของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด คือ

(๑) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๒) พัฒนาการจังหวัด

(๓) ยุติธรรมจังหวัด

(๔) ศึกษาธิการจังหวัด

(๕) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

(๖) วัฒนธรรมจังหวัด

(๗) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

๔) ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งปฏิบัติหน้าที่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด

๒.๑๐ องค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๑ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์

๒.๑๒ ประชาชนทั่วไป

๓. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๓.๑ ท่านเห็นด้วยกับการให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ หรือไม่ อย่างไร

๓.๒ ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดห้ามมิให้มีการกระทำใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่เป็นการกระทำของผู้ใด หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงห้ามมิให้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศในการกระทำดังกล่าว หรือไม่ อย่างไร

๓.๓ ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ” โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ การตั้งคณะอนุกรรมการ รวมถึงให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ หรือไม่ อย่างไร

๓.๔ ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถมีคำสั่งเพิกถอนการกระทำ หรือห้ามมิให้กระทำการที่เกี่ยวข้องกับการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่กลุ่มชาติพันธุ์ร้องขอ และให้คำสั่งเป็นที่สุด หรือไม่ อย่างไร

๓.๕ ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้การกระทำซึ่งเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์สามารถฟ้องศาลเพื่อเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดได้ และหากเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ศาลกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษไม่เกินสี่เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริง หรือไม่ อย่างไร

๓.๖ ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร” โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจ และให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นเลขานุการ หรือไม่ อย่างไร

๓.๗ ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด” โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจ และให้ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นเลขานุการ หรือไม่ อย่างไร

๓.๘ ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “สภากลุ่มชาติพันธุ์” โดยกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ การมีคณะกรรมการสภา คณะผู้อาวุโสสภา รวมถึงการให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นสำนักงาน หรือไม่ อย่างไร

๓.๙ ท่านเห็นด้วยกับร่างกฎหมายฉบับนี้ที่กำหนดให้มีการโอนบรรดาการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไปยัง “ศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์” หรือไม่ อย่างไร

๔. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา จำนวน ๑๑๕ วัน นับจากวันขึ้นเว็บไซต์ ถึงวันปิดการรับฟัง

๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

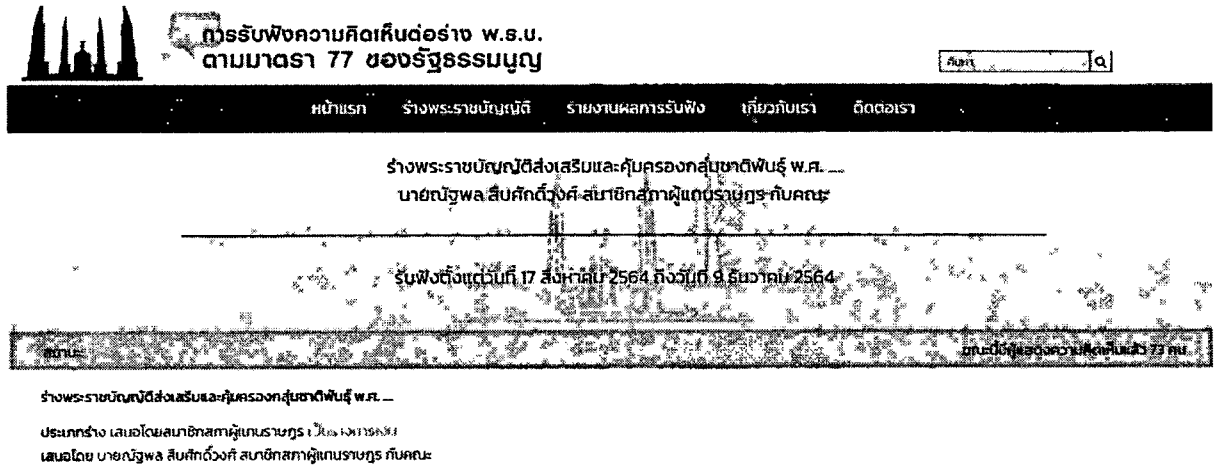

(๒) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
- ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
- ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร
- ประธานมูลนิธิผสานวัฒนธรรม (CrCF)
- นายกสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (IMPECT)
- เลขาธิการมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (IPF)
- ประธานมูลนิธิภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (WISE)
- นายกสมาคมสร้างเสริมสุขภาวะชุมชนชาติพันธุ์ (สสช.)
- ประธานมูลนิธิพัฒนาชนกลุ่มน้อยและชาติพันธุ์ (พชช.)
- ประธานกรรมการเครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทย (คสช.)
- ประธานกรรมการเครือข่ายเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง (TKN)
- ประธานกรรมการเครือข่ายกะเหรี่ยงเพื่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (KNCE)
- ประธานกรรมการเครือข่ายชาติพันธุ์ชาวเล

๕ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th จำนวน ๗๓ คน ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคม จำนวน ๑ คน ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๓๐ คน และประชาชนทั่วไป จำนวน ๔๒ คน โดยมีการระบุอาชีพคือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๓ คน ข้าราชการบำนาญ จำนวน ๑ คน ค้าขาย/ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๕ คน เกษตรกร จำนวน ๑๙ คน รับจ้าง จำนวน ๕ คน นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๒๗ คน และอื่น ๆ จำนวน ๑๓ คน

จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ได้แสดงความคิดเห็นมี จำนวน ๔ ราย คือ กระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงมหาดไทย และสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ หน่วยงานภาคประชาสังคม จำนวน ๑๐ หน่วยงาน ที่มีการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้ร่วมแสดงความคิดเห็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

๕.๒ ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง สรุปได้เป็นรายประเด็นดังนี้

๑. ท่านเห็นด้วยกับการให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๗๐ คน เห็นด้วยกับการมีกฎหมายนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - เนื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า บริเวณที่เรียกว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่เกิดขึ้นมาจากบุคคลหลายเผ่าพันธุ์ - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรมีสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน - เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับ - ควรมีพระราชบัญญัติเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อคุ้มครองวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม หรือพื้นที่จิตวิญญาณ เพราะเป็นอัตลักษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ***(เว็บไซต์)***	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๒ คน ไม่เห็นด้วยกับการมีกฎหมายนี้ โดยมีความเห็น คือ - กฎหมายดังกล่าวเป็นการให้สิทธิกลุ่มบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งกฎหมายทั่วไปสามารถใช้ได้โดยปกติกับคนไทยทุกคนอยู่แล้ว ดังนั้น กฎหมายจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตราขึ้น - ตามกฎหมายของรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย ทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การจะมีกฎหมายคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ย่อมไม่เกิดความเป็นธรรมกับคนส่วนใหญ่ของประเทศ สร้างความเลื่อมล้ำให้กับคนในชาติ อาจทำให้เกิดปัญหาในระยะยาว เกิดความแตกสามัคคีได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่เห็นด้วย และขอคัดค้านการออกกฎหมายฉบับดังกล่าว ***(เว็บไซต์)***

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ เพราะเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ ที่ระบุว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย” ***(กระทรวงวัฒนธรรม)***	
เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ เพราะเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ ที่ระบุว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย” ***(ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน))***	
เห็นด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เนื่องจากเป็นร่างกฎหมายที่จะส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง อันสอดคล้องกับหลักการตาม มาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ***(กระทรวงมหาดไทย)***	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
เห็นด้วยกับการให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ตามร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งมีความสอดคล้องตามมาตรา ๗๐ ที่บัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจ ได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะกับการแก้ไขปัญหาใน“กลุ่มชาติพันธุ์” เช่น ชนเผ่าอาข่า จังหวัดเชียงราย ชนเผ่ากระเหรี่ยง ปกาเกอะญอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ชาวกระเหรี่ยงบ้านบางกลอย อำเภอแก่งกระจาง จังหวัดเพชรบุรี ชาวกระเหรี่ยงโผล่ว อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยส่วนใหญ่กลุ่มชาติพันธุ์จะอาศัยอยู่ตามแนวเทือกเขา พื้นที่ป่า ในลักษณะเป็นชนกลุ่มน้อย ส่วนมากจะพบตามภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง จังหวัดตาก จังหวัดน่าน หรือจังหวัดที่มีรอยต่อตะเข็บชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มมีความเสี่ยงและภาวะวิกฤตประสบปัญหาการจำกัดสิทธิความเป็นพลเมืองและการเมืองการปกครอง ปัญหาในกระบวนการพิสูจน์และขอสัญชาติไทยของกลุ่มผู้ไร้รัฐและกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากยังไม่ได้เป็นพลเมืองไทย ไม่ได้รับสัญชาติไทย จึงเป็นคนนอกกฎหมายไร้รัฐ ไม่มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยการประกอบอาชีพ ที่ดินที่ทำกินและมักถูกกล่าวหาว่าบุกรุกป่าไม้เขตอุทยาน ส่งผลให้เกิดการถูกขูดรีดเรียกรับสินบนเพื่อแลกกับผลประโยชน์ อีกทั้งไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเท่าเทียมกับพลเมืองไทยทั่วไป เช่น การถือครองเอกสารสิทธิ์ครอบครองที่ดิน การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐต่าง ๆ ขาดโอกาสและเข้าไม่ถึงระบบทางการศึกษา โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกล ถูกจำกัดสิทธิในการเดินทางเนื่องจากเป็นบุคคลผิดกฎหมายเข้าไม่ถึงบริการสาธารณสุขไม่ได้รับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพลเมืองไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มีอคติด้านเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตลอดจนไม่ได้รับการส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในแต่ละพื้นที่ เป็นต้น ทั้งนี้ ควรช่วยเหลือให้ได้รับสัญชาติเป็นการเร่งด่วนเพื่อให้มีสิทธิในการดำรงชีวิต ในฐานะพลเมืองไทย ให้สามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐอย่างทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำสามารถพัฒนาการพึ่งพาและการจัดการตนเองได้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมการดูแลรักษาอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล และยั่งยืน ***(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร)***	

๒. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดห้ามมิให้มีการกระทำใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่เป็นการกระทำของผู้ใด หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงห้ามมิให้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศในการกระทำดังกล่าว หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๗๑ คน เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - กลุ่มชาติพันธุ์ก็มีสถานะความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลอื่น ๆ - ทุก ๆ คนมีหน้าที่รักษาเสรีภาพในการที่จะรักษาสิทธิที่จะไม่ถูกให้มีการกระทำใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่เป็นการกระทำของผู้ใด หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงห้ามมิให้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศ ควรได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายด้วย - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน - เพื่อคุ้มครองสิทธิให้แก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๒ คน ไม่เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นว่า คือ - ไม่สมควรมีกฎหมายดังกล่าว เพราะกฎหมายที่มีอยู่เพียงพอแล้ว - ทุกคนต้องเคารพกฎหมาย และเคารพสิทธิของบุคคลอื่นด้วย โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ***(เว็บไซต์)***

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
- เห็นด้วยกับการกำหนดบทลงโทษหากมีการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ *(เว็บไซต์)*	
เห็นด้วยตามที่กำหนด เนื่องจากสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๔ ว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" และมาตรา ๒๕ ถึง ๔๙ ได้บัญญัติขอบเขตของสิทธิเฉพาะในบางด้าน เช่น ความยุติธรรมทางอาญา การศึกษา การไม่เลือกปฏิบัติ ศาสนา และเสรีภาพในการแสดงออก เป็นต้น *(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร)*	

๓. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ" โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ การตั้งคณะอนุกรรมการ รวมถึงให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๖๘ คน เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน - เห็นด้วย โดยควรมีคณะกรรมการกลางที่มาจากทุกฝ่าย *(เว็บไซต์)*	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๔ คน ไม่เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็น คือ - ควรให้กรรมการผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์มีบทบาทมากกว่านี้ -ไม่สมควรมีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้น - ไม่เห็นด้วยกับการออกกฎหมายนี้ จึงไม่จำเป็นต้องมีคณะกรรมการดังกล่าว *(เว็บไซต์)*
เห็นด้วยกับการมีคณะกรรมการฯ องค์ประกอบต่าง ๆ การแต่งตั้งผู้ดำเนินการ ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ในกลุ่มยังขาดสัญชาติไร้รัฐ ไร้ซึ่งสิทธิต่าง ๆ จึงเป็นกลุ่มที่ต้องมีการดำเนินการในหลายมิติ เช่น การได้รับสัญชาติ และกระบวนการพิสูจน์สัญชาติ การได้รับสิทธิเป็นพลเมืองไทย การถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร ทุนทาง	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข การศึกษา และกระบวนการยุติธรรม จึงต้องอาศัยกลไกของกฎหมายระเบียบข้อบังคับ และบริหารจัดการผ่านทางหน่วยงานของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ แต่เนื่องจากมีความอ่อนไหวด้านความมั่นคงของประเทศและประชากร จึงมีหลายกระทรวงที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งสามารถมองความเชื่อมโยงได้ในหลายมิติ ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ แต่สิ่งที่ต้องการทำให้เกิดแห่งสิทธิ คือ การได้รับสัญชาติ และกระบวนการพิสูจน์สัญชาติ ดังนั้น กระทรวงที่สำคัญมีความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหานี้และสมควรเป็นเลขานุการคณะกรรมการ คือ กระทรวงมหาดไทย ส่วนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรเป็นหน่วยงานรองรับในการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ในกรณีที่ได้รับสัญชาติแล้วแต่ยังเป็นผู้ประสบปัญหาด้อยโอกาส เช่น ด้านความเป็นอยู่การเข้าถึงโอกาสและสิทธิทางสังคมต่าง ๆ เป็นต้น ***(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร)***	

๔. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์สามารถมีคำสั่งเพิกถอนการกระทำ หรือห้ามมิให้กระทำการที่เกี่ยวข้องกับการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ตามที่กลุ่มชาติพันธุ์ร้องขอ และให้คำสั่งเป็นที่สุด หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๖๘ คน เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน - หลายกรณีการเลือกปฏิบัติมักเกิดจากหน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการฯ จึงควรมีอำนาจในการระงับยับยั้งได้ ***(เว็บไซต์)***	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๔ คน ไม่เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็น คือ - การมีคำสั่งดังกล่าวควรให้สภาผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ตัดสิน - มีกลไกปกติอยู่แล้ว หากมีใครดูหมิ่นเหยียดหยามสามารถใช้กฎหมายปกติในการฟ้องร้องต่อศาลได้ - ไม่สมควรมีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้น ***(เว็บไซต์)***
	ไม่เห็นด้วย เนื่องจากคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำที่เกี่ยวข้องกับการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ร้องขอ เช่น การเพิกถอนสิทธิที่ดินป่าอนุรักษ์ และการออกคำสั่งให้ได้รับสิทธิในที่ดินทำกิน การกำหนดโทษอันละเมิดนั้นควรเป็นไปตามคำสั่งในกระบวนการยุติธรรม ***(สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร)***

๕. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้การกระทำซึ่งเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์สามารถฟ้องศาลเพื่อเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดได้ และหากเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ศาลกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษไม่เกินสี่เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริง หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๗๑ คน เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - ทุก ๆ คนมีหน้าที่รักษาเสรีภาพในการที่จะรักษาสิทธิที่จะไม่ถูกให้มีการกระทำใดอันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งที่เป็นการกระทำของผู้ใด หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงห้ามมิให้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชน	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๒ คน ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ โดยมีความเห็น คือ - กฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท ให้ความคุ้มครองในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว จึงไม่ควรมีกฎหมายหรือกลไกที่กำหนดให้เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ - ไม่สมควรมีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้น ***(เว็บไซต์)***

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
หรือสื่อสารสนเทศ ควรได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายด้วย - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน - เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว จึงสมควรที่จะต้องมีมาตรการเยียวยาเพื่อรักษาความเป็นธรรม และป้องกันกรณีทำนองเดียวกันมิให้เกิดขึ้นอีก ***(เว็บไซต์)***	
เห็นด้วย เนื่องจากการกระทำซึ่งเหยียดหยามสร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต จิตใจ ทรัพย์สิน และวิถีความเป็นอยู่ อันเป็นเหตุของการละเมิดต้องมีการดำเนินการในรูปแบบของคดีความ มีการกำหนดโทษที่หนัก เพื่อป้องกันการละเมิดต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนควบคุมของสภากลุ่มชาติพันธุ์ตามกฎหมายจะกำหนด และกำหนดเป็นความผิดต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ขึ้นทะเบียนควบคุม และเพื่อป้องกันการเกิดกลุ่มชาติพันธุ์ใหม่อย่างไม่มีสิ้นสุด ***(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร)***	

๖. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร" โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจ และให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นเลขานุการ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๗๑ คน เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - เห็นว่ามีความเหมาะสมแล้ว - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน - ในกรุงเทพฯก็มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่กันเป็นชุมชนด้วย จึงพึงได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมโดยกฎหมายนี้ ***(เว็บไซต์)***	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๒ คน ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ โดยมีความเห็น คือ - ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน หากมีคณะกรรมการดังกล่าวจะยิ่งสร้างความขัดแย้งให้คนในสังคมมากยิ่งขึ้น ทุกคนในชาติต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน จะมีการคุ้มครอง ยกเว้น หรือให้สิทธิเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ย่อมขัดกับหลักรัฐธรรมนูญของไทย - ไม่สมควรมีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้น ***(เว็บไซต์)***

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	ไม่เห็นด้วยเนื่องจากประชากรในกรุงเทพมหานครเป็นพลเมืองไทย สามารถเข้าถึงสวัสดิการของกรุงเทพมหานคร ภาครัฐกระทรวงต่าง ๆ และภาคเอกชนได้อย่างทั่วถึง ได้รับความคุ้มครองสิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามที่มีกฎหมายต่าง ๆ กำหนดแล้ว จึงไม่สมควรมีกระบวนการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร และการตีตราว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์นั้น มักจะมีนัยความหมายไปในทางเหยียดหยามและมีอคติในกลุ่มนั้น ๆ ***(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร)***

๗. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด" โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ หน้าที่และอำนาจ และให้ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด เป็นเลขานุการ หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๗๑ คน เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - คณะกรรมการจะสามารถช่วยดูแลกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดของตนได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น - เห็นว่ามีความเหมาะสมแล้ว - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน ***(เว็บไซต์)***	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๒ คน ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ โดยมีความเห็น คือ - ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน หากมีคณะกรรมการดังกล่าว ยิ่งสร้างความขัดแย้งให้คนในสังคมมากยิ่งขึ้น ทุกคนในชาติต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน จะมีการคุ้มครอง ยกเว้น หรือให้สิทธิเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ย่อมขัดกับหลักรัฐธรรมนูญของไทย - ไม่สมควรมีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้น ***(เว็บไซต์)***
	ไม่เห็นด้วย เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะชนกลุ่มน้อยไม่ได้มีปัญหาทั้ง ๗๗ จังหวัดส่วนใหญ่จะมีให้เห็นตามภาคเหนือ บนพื้นที่สูง และตามจังหวัดที่มีแนวตะเข็บชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา มาเลเซีย ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงและประสบภาวะวิกฤตยังไร้รัฐ ไร้สัญชาติ ไม่มีสิทธิการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ดังนั้น การดำเนินการด้านกลุ่มชาติพันธุ์ควรคำนึงถึงด้านความมั่นคงของประเทศ และควรกำหนดเป็นภาวะเร่งด่วนเพื่อผลักดันในระดับนโยบายในกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ได้รับสัญชาติเพื่อการเข้าถึง

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
	สวัสดิการแห่งรัฐจากกระทรวงต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง ในฐานะเป็นพลเมืองไทย ดังนั้นควรดำเนินการเฉพาะจังหวัดที่ยังมีปัญหากลุ่มชาติพันธุ์เท่านั้น ซึ่งอาจแต่งตั้งเป็นลักษณะกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงซึ่งจะมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใกล้เคียงกัน และการตีตราพลเมืองไทยของจังหวัดต่าง ๆ ว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มักจะมีนัยความหมายไปในทางเหยียดหยามและมีอคติในกลุ่มนั้น ๆ *(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร)*

๘. ท่านเห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “สภากลุ่มชาติพันธุ์” โดยกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจ การมีคณะกรรมการสภา คณะผู้อาวุโสสภา รวมถึงการให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นสำนักงาน หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๗๑ คน เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - เห็นว่ามีความเหมาะสมแล้ว - สภากลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวจะสามารถเป็นแกนกลางประสานงานให้เกิดการมีส่วนร่วมจากกลุ่มสมาชิกอย่างกว้างขวาง ส่วนสำนักงานเลขานุการของสภากลุ่มชาติพันธุ์อาจเป็นศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร หรือเป็นกลไกที่จัดตั้งขึ้นใหม่ให้ทำหน้าที่โดยตรงรับผิดชอบต่อสภากลุ่มชาติพันธุ์ของตน - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน *(เว็บไซต์)*	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๒ คน ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ โดยมีความเห็น คือ - ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน หากมีคณะกรรมการดังกล่าว ยิ่งสร้างความขัดแย้งให้คนในสังคมมากยิ่งขึ้น ทุกคนในชาติต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน จะมีการคุ้มครอง ยกเว้น หรือให้สิทธิเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ย่อมขัดกับหลักรัฐธรรมนูญของไทย - ไม่สมควรมีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้น *(เว็บไซต์)*
เห็นด้วย เนื่องจากเป็นการรวมตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นรูปแบบการพัฒนาโดยกำหนดผู้ประสบปัญหาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสภากลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถเข้าใจในสภาพปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มบุคคลภายนอก การกำหนดให้มีขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและติดตามผลในระดับนโยบายและแนวทางปฏิบัติ เนื่องจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีความเป็นอยู่และอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ส่วนการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
วาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่และอำนาจนั้นเป็นรูปแบบสากลทั่วไปแต่ไม่ควรมีคณะกรรมการสภาคณะอาวุโสสภาเนื่องจากมีความซ้ำซ้อน โดยให้ใช้รูปแบบของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ตามประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้กำกับดูแลแทนส่วนการกำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานนั้น มีความเห็นด้วยเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ได้ทำการศึกษาทางด้านชาติพันธุ์ ซึ่งชี้ให้เห็นคุณสมบัติทางชาติพันธุ์ต่าง ๆ พยายามค้นหาและอธิบายสถานะตัวตนทางสังคมและฐานะทางชาติพันธุ์ จากมุมมองของกลุ่มชาติพันธุ์ และทั้งบุคคลทั่วไปตามแนวคิดทฤษฎีทางมานุษยวิทยาตลอดจนทำการพัฒนาฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศขึ้นใหม่ตามที่กลุ่มชาติพันธุ์ใช้ชื่อเรียกกลุ่มตนเอง หรือต้องการให้สังคมภายนอกเรียก ตลอดจนค้นคว้าวิจัยให้มีเนื้อหาทันสมัย แสดงให้เห็นพลวัตและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้องกับบริบทและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในปัจจุบันเป็นหน่วยงานที่สื่อสารกับสาธารณะให้บุคคลทั่วไปมีความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางชาติพันธุ์และรู้จักวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิวัฒนาการทำงานด้านชาติพันธุ์การจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ***(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร)***	

๙. ท่านเห็นด้วยกับร่างกฎหมายฉบับนี้ที่กำหนดให้มีการโอนบรรดาการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไปยัง "ศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์" หรือไม่ อย่างไร

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๖๙ คน เห็นด้วยกับกรณีนี้ โดยมีความเห็นบางส่วน คือ - ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน - การมีศูนย์ประสานงานดังกล่าว จะช่วยทำให้การส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ มีบทบาทและหน้าที่ที่เฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ***(เว็บไซต์)***	ผู้แสดงความคิดเห็นจากเว็บไซต์ จำนวน ๒ คน ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามนี้ โดยมีความเห็น คือ - ไม่ควรมีศูนย์ประสานงานดังกล่าว การมีศูนย์ประสานงานยิ่งทำให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิพิเศษมากกว่าคนไทยทั่วไปที่เป็นคนส่วนใหญ่ของชาติ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเกลียดชัง และขัดแย้งในสังคมที่รุนแรงขึ้น - ไม่สมควรมีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้น ***(เว็บไซต์)***
	ไม่เห็นด้วย เนื่องจากการพัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงนั้นดำเนินการจนเข้าถึงสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ได้รับสัญชาติไทยและได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองตามกฎหมายที่กำหนด และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสวัสดิการต่าง ๆ ของภาครัฐ สามารถพัฒนาการพึ่งพาและการจัดการตนเองได้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมการดูแลรักษา อนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลและยั่งยืนโดยมีศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงดูแลอยู่แล้ว แต่ในส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องดำเนินการเร่งรัดให้ได้สัญชาติไทยจึงเป็นกลุ่มที่ต้องส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในขณะยังไม่ได้รับความเป็นพลเมืองไทย ยังไม่มีกฎหมายใดให้ความคุ้มครองไม่สามารถเข้าถึงการพิทักษ์สิทธิของตัวเองและของกลุ่มชาติพันธุ์ตามกระบวนการยุติธรรม จึงมีความเห็นว่าควรแยกหน่วยงานดำเนินการเนื่องจากมีความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหาต่างกัน ***(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร)***

๕.๓ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

(๑) จากประเด็นรับฟังความคิดเห็นข้อ ๑ เกี่ยวกับการมีกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ นั้น มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๑ คน เสนอแนะว่า “การมีกฎหมายดังกล่าวควรคำนึงถึงหลักการของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของบรรดากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เป็นสำคัญด้วย” ***(เว็บไซต์)***

(๒) จากประเด็นรับฟังความคิดเห็นข้อ ๓ เกี่ยวกับการกำหนดให้มี "คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ" โดยกำหนดหลักการต่าง ๆ ดังกล่าว รวมถึงให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการนั้น มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๑ คน เสนอแนะว่า “สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการอาจเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหน่วยงานสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม หรือร่วมกันก็ได้” ***(เว็บไซต์)***

(๓) จากประเด็นรับฟังความคิดเห็นข้อ ๙ เกี่ยวกับการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีการโอนบรรดาการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไปยัง "ศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์" นั้น มีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๒ คน เสนอแนะในลักษณะเดียวกันว่า “การโอนบรรดาการบริหารจัดการมีความเหมาะสมแล้ว แต่ควรให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวด้วย” ***(เว็บไซต์)***

(๔) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ส่วนราชการมีบทบาทเป็นฝ่ายเลขานุการของกลไกคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ แตกต่างกัน เช่น ร่างมาตรา ๒๐ ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ระดับชาติ หรือร่างมาตรา ๔๘ กำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ทำหน้าที่สำนักงานสภากลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีข้อสังเกตว่า จะทำให้การขับเคลื่อนการให้ความคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ขาดการบูรณาการกัน หรือไม่ อย่างไร ***(กระทรวงวัฒนธรรม และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน))***

(๕) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกำหนดในร่างมาตรา ๒๘ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด และในบทเฉพาะกาลร่างมาตรา ๕๑ กำหนดให้ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ จนกว่าจะมีการโอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ สิทธิ งบประมาณ ภาระผูกพัน รายได้ ข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานราชการ ของศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงไปยังศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แล้วเสร็จ จึงมีข้อสังเกตว่าศูนย์ประสานงานส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ถือเป็นหน่วยงานที่ตั้งใหม่หรือไม่ และต้องมีการตั้งขึ้นในทุกจังหวัดหรือไม่ และมีภารกิจอย่างไร เนื่องจากในร่างพระราชบัญญัติไม่ได้มีการกำหนดภารกิจของศูนย์ประสานงานดังกล่าวไว้ ***(กระทรวงวัฒนธรรม และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน))***

(๖) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการและเหตุผลทำนองเดียวกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยมอบหมายให้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานหลักดำเนินการ ซึ่งขณะนี้ได้ยกร่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น จึงควรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ประกอบกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ด้วย ***(กระทรวงวัฒนธรรม และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน))***

(๗) หมวด ๔ บทลงโทษ ร่างมาตรา ๔๙ กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ วรรคแรกจะต้องระวางโทษนั้น จะขัดต่อหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์หรือไม่ อย่างไร ***(กระทรวงวัฒนธรรม)***

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

การเสนอให้มีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการที่ประเทศไทยมีประชาชนหรือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในประเทศในลักษณะที่เป็นพหุชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม หรือเรียกว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง จึงส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญปัญหาด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดสิทธิทางวัฒนธรรม ขาดสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร และอคติทางสังคมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เพื่อทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นประชาชนหรือกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและมีองค์ความรู้อันเป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดทั้งการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา หรือเหตุอื่นใด รวมถึงได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม อันเป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ ซึ่งรัฐต้องนำบทบัญญัติในมาตรานี้ไปเป็นแนวทางในการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน และรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับความตกลงหรือตราสารระหว่างประเทศในหลายฉบับที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ตลอดจนรวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคของสังคม ข้อที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ข้อย่อยที่ ๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อทำให้หลักการที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญความตกลงหรือตราสารระหว่างประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวได้รับการปฏิบัติที่เป็นไปอย่างเป็นรูปธรรม

๒. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

☑ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐**

มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" และ**วรรคสอง** "ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน"

มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" และวรรคสาม "การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้"

มาตรา ๔๓ "บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๔) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน

สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย"

มาตรา ๗๐ "รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย"

ทั้งนี้ มาตรา ๗๐ เป็นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์โดยตรง และได้มีการกำหนดบทบัญญัติดังกล่าวไว้ในเหตุผลการเสนอให้มีร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งมาตราดังกล่าวมีความมุ่งหมายอันสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติที่ปรากฏตามหนังสือความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ความว่า *"เพื่อกำหนดหลักการในการให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ"* และมีคำอธิบายประกอบที่เกี่ยวข้องความว่า *"เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสำคัญให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ใช่คนไทยจะได้รับการดูแลตามพันธกรณีหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนทั่วไป แต่อย่างไรก็ตามประเพณีบางอย่างของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นหรือไม่เป็นผลดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์เอง ซึ่งควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การเผาป่า หรือการรับประทานอาหารที่อาจก่อให้เกิดโรค เป็นต้น ดังนั้น จึงได้มีการบัญญัติความในตอนท้ายเพื่อวางกรอบว่า*

"ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย""

☑ **อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ** (Convention on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination : CERD) มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง อาทิ

ข้อ ๕ "เพื่อให้สอดคล้องตามพันธกรณีพื้นฐานที่ได้จัดวางไว้ตามข้อ ๒ ของอนุสัญญานี้ รัฐภาคีจะห้ามและขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ และจะประกันสิทธิของทุกคนให้มีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย โดยไม่จำแนกตามเชื้อชาติ สีผิว หรือชาติหรือเผ่าพันธุ์กำเนิด....."

☑ **กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง** (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง อาทิ

ข้อ ๒๖ "บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในกรณีนี้กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจังจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ"

ข้อ ๒๗ "ในรัฐทั้งหลายซึ่งมีชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือภาษาอยู่ บุคคลผู้เป็นชนกลุ่มน้อยดังกล่าวจะไม่ถูกปฏิเสธสิทธิในอันที่จะมีวัฒนธรรมของตนเอง หรือนับถือและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของตนเอง หรือใช้ภาษาของตนเอง ภายในชุมชนร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ของชนกลุ่มน้อยด้วยกัน"

☑ **กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม** (International Convent on Economic, Social and Cultural Rights : ICESCR) มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง อาทิ

ข้อ ๒ ข้อย่อยที่ ๒ "รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะประกันว่าสิทธิทั้งหลายที่ระบุไว้ในกติกานี้จะใช้ได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด ชาติหรือสังคมดั้งเดิม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่น"

ข้อ ๒๕ "ไม่มีบทบัญญัติใดในกติกานี้ที่จะตีความไปในทางเสื่อมเสียต่อสิทธิที่มีมาแต่กำเนิดของประชาชาติทั้งปวงในอันที่จะอุปโภคและใช้ประโยชน์จากโภคทรัพย์และทรัพยากรธรรมชาติของตนอย่างเต็มที่และโดยเสรี"

☑ **ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง** (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples : UNDRIP) มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง อาทิ

มาตรา ๑ "ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิที่จะได้รับความพึงพอใจอย่างเต็มที่ ทั้งในฐานะส่วนรวมและปัจเจกบุคคลในสิทธิมนุษยชนทั้งปวงและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ตามที่ได้รับการรับรองในกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ"

มาตรา ๒ "ชนเผ่าพื้นเมืองและบุคคลที่เป็นชนเผ่าพื้นเมืองมีเสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกับกลุ่มคนและบุคคลอื่น ๆ และมีสิทธิที่จะใช้สิทธิของเขาโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะบนพื้นฐานของความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองโดยกำเนิดหรือโดยอัตลักษณ์ของตน"

มาตรา ๓ "ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิในการกำหนดตนเอง โดยเหตุแห่งสิทธินั้นพวกเขามีอิสระที่จะกำหนดสถานภาพทางการเมืองและดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนได้อย่างมีอิสระ"

☑ **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคของสังคม**
ข้อที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม
ข้อย่อยที่ ๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้บริบทของสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้นทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริมความตระหนักในสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้ รวมถึงเชื่อมโยงการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านบนรากฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

เมื่อกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ย่อมส่งผลทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตและความเชื่อร่วมกัน รวมถึงชนเผ่าพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่ว่าจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิประการต่าง ๆ ที่มีการรับรองไว้แล้วตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๐ อันเกี่ยวข้องกับสิทธิที่จะดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ตราบเท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย และมาตรา ๔๓ อันเกี่ยวข้องกับสิทธิของบุคคลและ สิทธิของชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลาย ทางชีวภาพให้ได้รับการรับรองอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากได้มีการบัญญัติการรับรองดังกล่าวไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ โดยกลุ่มชาติพันธุ์จะได้รับการส่งเสริมสิทธิตามกฎหมายนี้ อาทิ

๑) สิทธิในการใช้ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนมีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

๒) สิทธิในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน

๓) สิทธิในการได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๔) สิทธิในการได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน และกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนและวิถีชาติพันธุ์ รวมทั้งได้รับการคุ้มครองในการเข้าร่วมและดำเนินกิจกรรม

๕) สิทธิในการได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม โดยได้รับการจัดสรรที่คำนึงถึงสัดส่วนของกลุ่มชาติพันธุ์

๖) สิทธิในการได้รับการส่งเสริมในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ กลุ่มชาติพันธุ์จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายนี้ อาทิ

๑) การคุ้มครองมิให้มีการกระทำที่เหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และการคุ้มครองมิให้มีการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการหรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน ในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์

๒) การคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน

๓) การคุ้มครองสิทธิในการดำรงชีวิตในสังคม สิทธิครอบครองและสิทธิในการจัดการพื้นที่ชุมชนและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางวัฒนธรรม และจิตวิญญาณ

๔. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

- ไม่มี

๕. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ผลกระทบต่อสังคม

การเสนอให้มีพระราชบัญญัติฉบับนี้ย่อมส่งผลทำให้สิทธิและเสรีภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการรับรองอย่างเป็นรูปธรรมในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภาและแก้ไขได้ค่อนข้างยาก โดยการรับรองสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนหรือกลุ่มคนดังกล่าว อาทิ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น การไฟฟ้า การประปา การสื่อสารโทรคมนาคมและระบบสารสนเทศ เป็นต้น การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม การส่งเสริมภูมิปัญญา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม การคุ้มครองมิให้มีการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติอย่างไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และการคุ้มครองมิให้มีการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน ในลักษณะที่เหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

การเสนอให้มีพระราชบัญญัติฉบับนี้อาจส่งผลกระทบอื่นที่สำคัญ คือ

๑. การมีองค์กรกลุ่มที่อาจซ้ำซ้อนและเกินความจำเป็น รวมถึงอาจกระทบกับภาระงบประมาณ การกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในหลายชุด ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด รวมถึงการกำหนดให้มีสภากลุ่มชาติพันธุ์ คณะกรรมการสภากลุ่มชาติพันธุ์คณะผู้อาวุโสสภากลุ่มชาติพันธุ์ ฯลฯ อาจเป็นการกำหนดให้มีองค์กรกลุ่มในลักษณะที่ซ้ำซ้อนและเกินความจำเป็น รวมถึงอาจเป็นการกระทบกับภาระงบประมาณเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่าง ๆ

๒. การขาดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ส่วนราชการมีบทบาทเป็นฝ่ายเลขานุการของกลไกคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ แตกต่างกัน เช่น ร่างมาตรา ๒๐ ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ระดับชาติ หรือร่างมาตรา ๔๘ กำหนดให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ทำหน้าที่สำนักงานสภากลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งการกำหนดหน่วยงานที่มีความแตกต่างกันอาจส่งผลให้การบูรณาการเพื่อการบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถขับเคลื่อนและดำเนินการให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

มีการกำหนดให้ใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำที่เหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และห้ามมิให้กระทำการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน ในลักษณะที่เป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์จะกระทำมิได้ โดยที่การกระทำดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ การกำหนดให้มีอำนาจดุลพินิจดังกล่าวมีความจำเป็นสำหรับการบังคับใช้กฎหมายนี้

๗. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

มีการกำหนดใหมีระบบคณะกรรมการ เชน คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์แห่งชาติ คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัด ฯลฯ โดยคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการส่งเสริมและคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘. บทกำหนดโทษ

☐ ไม่มี
☑ โทษทางอาญา
☐ โทษทางปกครอง
☐ โทษปรับเป็นพินัย
☐ โทษอุปกรณ์

เหตุผลและความจำเป็น

มีการกำหนดโทษในร่างมาตรา ๔๙ ซึ่งเป็นการกำหนด “ระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทำงานบริการสังคมหรือสาธารณะประโยชน์ในกลุ่มชาติพันธุ์” สำหรับการกระทำความผิดตามร่างมาตรา ๑๐ วรรคแรก กรณีห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสารสนเทศประเภทใด อันเป็นการเหยียดหยาม สร้างความเกลียดชัง หรือเลือกปฏิบัติโดยทางเชื้อชาติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การกำหนดโทษทางอาญาดังกล่าวมีความเหมาะสมและพอสมควรแก่กรณีแล้ว เนื่องจากเป็นการกำหนดเพียงโทษปรับในอัตราที่ไม่สูงจนเกินไป และหากผู้กระทำความผิดไม่มีเงินชำระค่าปรับร่างกฎหมายได้กำหนดให้มีมาตรการทางเลือกอื่น ซึ่งกำหนดให้ “ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ในกลุ่มชาติพันธุ์” มาใช้ทดแทนวิธีการลงโทษปรับ โดยมิได้ใช้หลักการกักขังแทนค่าปรับอันเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใด

นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ศาลพิจารณาคดีละเมิดโดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินสำหรับกรณีที่กลุ่มชาติพันธุ์ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษไม่เกิน ๔ เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงสำหรับกรณีที่การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวมีความเหมาะสมและพอสมควรแก่กรณีแล้วเช่นกัน เนื่องจากเป็นการกำหนดค่าเสียหายอันเป็นไปตามลำดับการกระทำของผู้ที่กระทำละเมิด โดยการกำหนดค่าเสียหายที่มิใช่ตัวเงินนั้นศาลอาจสั่งให้ใช้มาตรการทดแทนต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกันการกำหนดโทษตามร่างมาตรา ๔๙ ข้างต้น

ส่วนที่ ๔ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ ทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๔

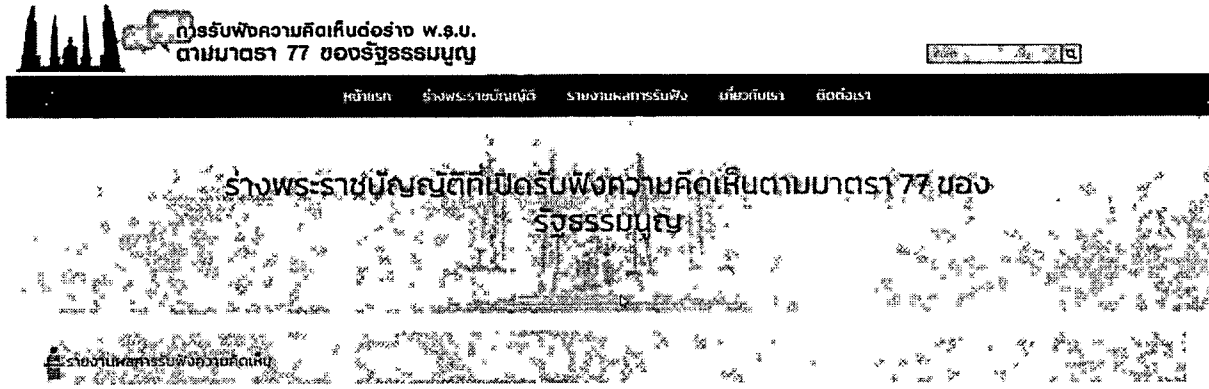

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....
นายศักดิ์ดา แสนมี กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

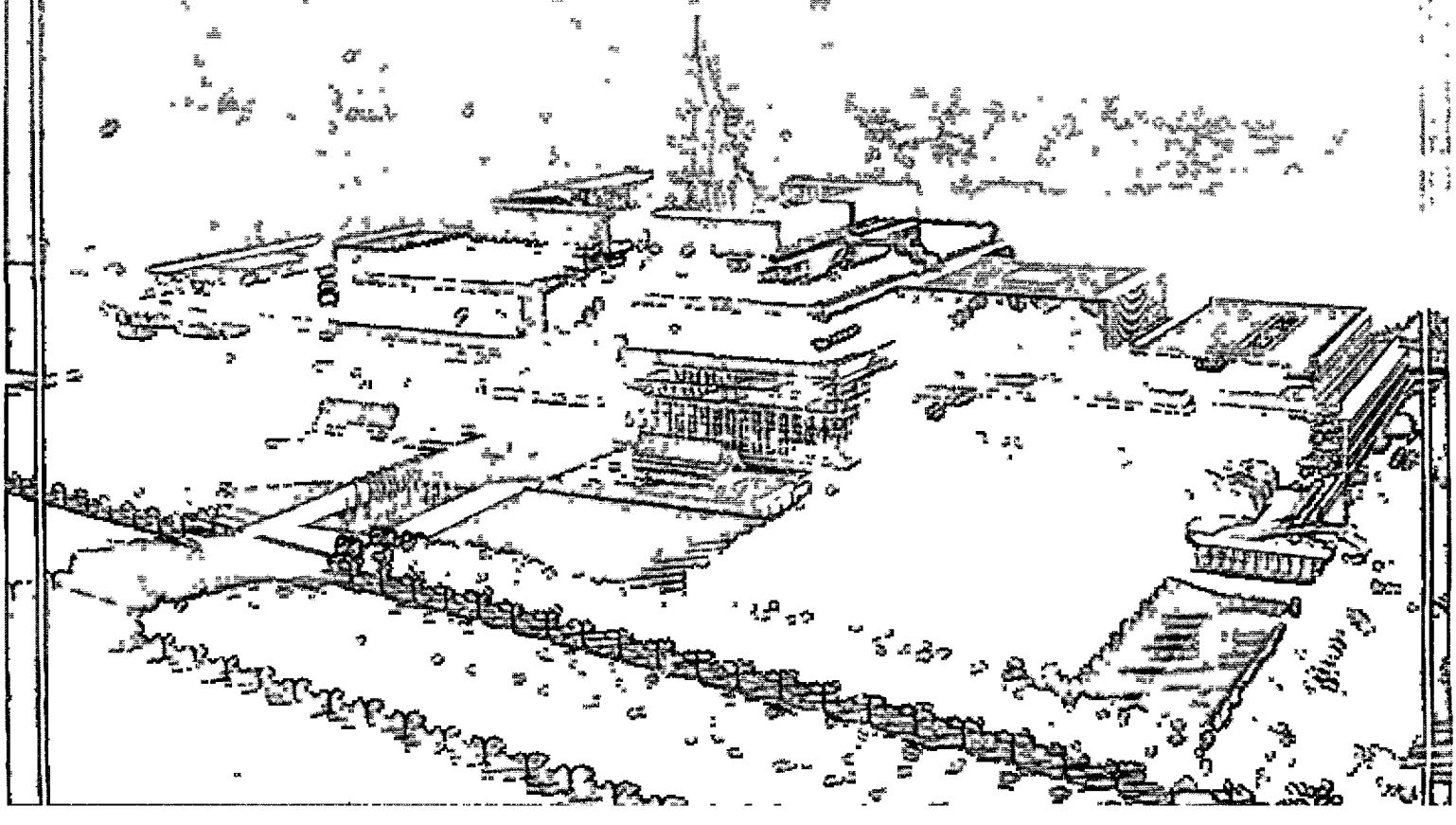

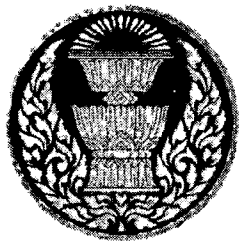

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

☑ กฎหมายใหม่ ☐ แก้ไขเพิ่มเติม ☐ ยกเลิก

๒. หลักการและเหตุผล

๒.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๒.๒ เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และร่วมรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรองเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือเป็นพันธะของรัฐบาลที่จะต้องให้การส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

กลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอุษาคเนย์มายาวนาน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ กลุ่มประชากรเหล่านี้มีองค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบแบบแผนภูมิปัญญาของตนเอง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิในการพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการดำรงวิถีชีวิต ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเกิดการรวมตัวกันของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง จึงเห็นพ้องกันว่าจักต้องมีกลไกในการส่งเสริม ประสานงาน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงมีความจำเป็นที่ต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

☐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ☑ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายศักดิ์ดา แสนมี่ กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๑๒,๘๘๘ คน เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และร่วมรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรอง เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือเป็นพันธะของรัฐบาลที่จะต้องให้การส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

กลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอุษาคเนย์มายาวนาน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ กลุ่มประชากรเหล่านี้มีองค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบแบบแผนภูมิปัญญาของตนเอง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิในการพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการดำรงวิถีชีวิต ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเกิดการรวมตัวกันของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดวิถีชีวิตตนเอง จึงเห็นพ้องกันว่าจักต้องมีกลไกในการส่งเสริมประสานงาน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. กระทรวงมหาดไทย
๒. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๓. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นักวิชาการด้านกฎหมาย
๕. ประชาชนทั่วไป

๓. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย รวมทั้งการกำหนดองค์ประกอบของสมาชิก ตามร่างมาตรา ๖

๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๗

๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี นับแต่วันประกาศรายชื่อสมาชิกในราชกิจจานุเบกษา และอาจได้รับการคัดเลือกใหม่ได้ ตามร่างมาตรา ๘

๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยพ้นตำแหน่งตามร่างมาตรา ๙

๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๐

๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดหน้าที่และอำนาจของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๑

๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดโครงสร้างการบริหารสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๒

๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คณะกรรมการมีการประชุมตามภารกิจอย่างน้อยสามเดือนต่อครั้ง ประธานสภาเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ ทั้งนี้องค์ประชุม และการลงมติของที่ประชุมคณะกรรมการให้ใช้หลักการฉันทามติหรือรูปแบบอื่น ๆ ตามที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสภาเห็นสมควร ตามร่างมาตรา ๑๕

๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ประธานสภามีหน้าที่และอำนาจ ตามร่างมาตรา ๑๖ ดังต่อไปนี้

๙.๑ ดำเนินการประชุมและมีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ตามความจำเป็นในการประชุมสภา และคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภา

๙.๒ เป็นผู้แทนสภาในการติดต่อประสานงานในนามของสภากับบุคคลและหน่วยงานภายนอก

๙.๓ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสภา

๑๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจแทนประธานสภา ในกรณีที่ประธานสภาไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ทั้งนี้ให้รองประธานสภาตามลำดับความอาวุโสเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย ตามร่างมาตรา ๑๗

๑๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ เลขานุการสภามีหน้าที่และอำนาจจัดเตรียมการประชุม จัดทำรายงานการประชุม ติดต่อประสานงาน และรับผิดชอบงานธุรการของสภา ตามร่างมาตรา ๑๘

๑๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีการประชุมสภาสมัยสามัญปีละสองครั้ง ตามร่างมาตรา ๑๙

๑๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ การลงมติให้ถือหลักฉันทามติ ยกเว้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงิน แผนงาน โครงการ หรือเรื่องอื่นใดที่มีลักษณะเป็นงานประจำ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ โดยสมาชิกหนึ่งคนให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน และในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด ในการพิจารณาว่าเรื่องใดยกเว้นไม่ต้องใช้หลักฉันทามติ ให้ประธานนำเรื่องดังกล่าวมาหารือกับคณะผู้อาวุโสเพื่อหาข้อยุติ ความเห็นของคณะผู้อาวุโสถือเป็นที่สุด ตามร่างมาตรา ๒๐

๑๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สภาชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้งสามารถเชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นหรือให้จัดส่งเอกสาร หรือข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร ให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ความร่วมมือแก่สภาชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแต่งตั้ง ตามร่างมาตรา ๒๑

๑๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิก คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะผู้อาวุโส และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้ง ได้รับเบี้ยประชุมและให้มีสิทธิ์เบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง ตามร่างมาตรา ๒๒

๑๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คณะกรรมการบริหารสภา หรือสำนักงานสภา อาจพิจารณาเชิญผู้อาวุโสที่เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๑๕ คน เสนอให้ที่ประชุมสภารับรองเป็นคณะผู้อาวุโสของสภา ตามร่างมาตรา ๒๔

๑๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดคุณสมบัติของผู้อาวุโสจะต้องเป็นผู้รู้ ผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือปราชญ์ชาวบ้าน มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับจาก

กลุ่มชาติพันธุ์หรือเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง มีความเสียสละ และมีจิตอาสา เป็นชนเผ่าพื้นเมือง หรือผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามร่างมาตรา ๒๕

๑๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะผู้อาวุโส ตามร่างมาตรา ๒๖ ดังนี้

๑) ให้คำปรึกษาหารือ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และสำนักงานสภา ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานและแผนงบประมาณของสภา

๓) ไกล่เกลี่ยกรณีที่เกิดข้อพิพาทหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไม่สามารถหาข้อยุติตามที่สมาชิก คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาร้องขอ

๔) เข้าร่วมประชุมสภา การประชุมกรรมการบริหารสภา และการประชุมสำนักงานสภาตามที่ร้องขอ

๕) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาหรือคณะกรรมการ และรายงานต่อคณะกรรมการหรือที่ประชุมสภา

๑๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ ตามร่างมาตรา ๒๘ ดังนี้

๑) จัดทำแผนงาน โครงการตามมติของสภา เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการและเสนอต่อสภา ตามมาตรา ๑๑

๒) อำนวยความสะดวกแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการบริหารสภา คณะผู้อาวุโส และรับผิดชอบในงานธุรการและการดำเนินจัดประชุมของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๓) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภา เพื่อเสนอต่อสมาชิกสภา คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

๔) ประสานงาน ให้ความร่วมมือ และบริการทางวิชาการให้แก่สภาและภาคีที่เกี่ยวข้อง

๕) ประชาสัมพันธ์และเอื้ออำนวยกระบวนการขึ้นทะเบียนและจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การสรรหาสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๖) จัดให้มีฐานข้อมูลประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับกลุ่มชาติพันธุ์และในภาพรวม

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมอบหมาย

๒๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีเลขาธิการสำนักงาน เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสำนักงาน และมีอำนาจกำหนดระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสำนักงาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ให้เลขาธิการสำนักงานเป็นเลขานุการสภาโดยตำแหน่ง คุณสมบัติ การสรรหาและการแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานสภา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภากำหนด ตามร่างมาตรา ๒๙

๒๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้จัดตั้งกองทุนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อส่งเสริมสิทธิและคุ้มครองวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๓๐ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑) คุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูอัตลักษณ์ ภาษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชนเผ่าพื้นเมือง

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน องค์กร และเครือข่ายของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

๓) คุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนเรื่องอาชีพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมตนเอง

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการขจัดการเลือกปฏิบัติ การจัดการความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวัฒนธรรม

๕) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๑

กองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อสมทบกองทุนโดยไม่มีเงื่อนไข

(๒) ดอกผลหรือรายได้อื่น

(๓) เงินและทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของกองทุน

๒๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุน ตามร่างมาตรา ๓๑ โดยกำหนดให้คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย กรรมการสภาที่คัดเลือกกันเอง จำนวน ๗ คน ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน ๑ คน ผู้แทนสำนักงบประมาณ จำนวน ๑ คน และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารจัดการกองทุนและด้านชนเผ่าพื้นเมือง ด้านละ ๑ คน

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยกำหนด

๒๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดการดำเนินด้านการเงินของสภา ตามร่างมาตรา ๓๒ ให้อยู่ภายใต้การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

เงินและทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ วรรคสองให้ส่งเข้ากองทุน

๒๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่กองทุนได้มาตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง โดยมีผู้บริจาคให้หรือได้มาโดยการซื้อด้วยเงินรายได้ของกองทุน หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินของกองทุน ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกองทุน ตามร่างมาตรา ๓๓

๒๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้จัดทำงบดุล รายงานการเงินของกองทุนที่ผู้ตรวจสอบบัญชีรับรองแล้วเสนอต่อคณะกรรมการบริหารสภาและที่ประชุมสภา ตามร่างมาตรา ๓๔

๒๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเฉพาะกาลให้ในวาระเริ่มแรกให้สำนักงานเลขาธิการสภาที่มีอยู่ดำเนินการเลือกสมาชิกสภาภายใน ๙๐ วัน และให้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รวมถึงดำเนินการรวบรวมจัดทำทะเบียนประชากรชนเผ่าพื้นเมือง ตามร่างมาตรา ๓๕

๒๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเฉพาะกาลให้โครงสร้างและการบริหารจัดการสภา อาจมีการแก้ไขและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์และข้อเท็จจริงของสมาชิกในภูมิภาค โดยให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสภา ตามร่างมาตรา ๓๖

๒๘. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

๔. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา จำนวน ๕๓ วัน นับจากวันขึ้นเว็บไซต์ ถึงวันปิดการรับฟังความคิดเห็น

๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

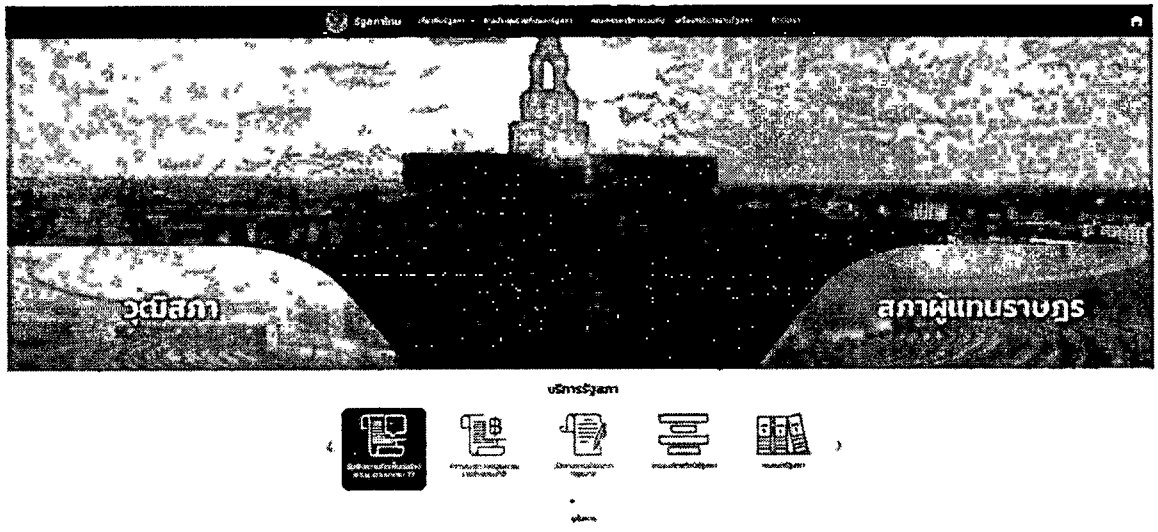

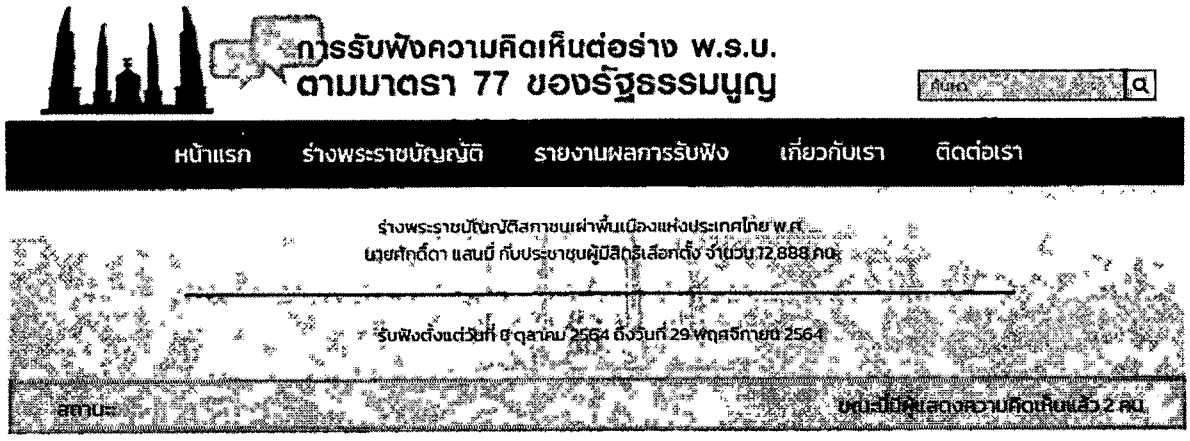

(๒) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๓. ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔. คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕. คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๕ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

จำนวน ๒ ราย โดยเป็นประชาชนทั่วไป

จากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ที่ได้แสดงความคิดเห็น

จำนวน ๒ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๕.๒ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย รวมทั้งการกำหนดองค์ประกอบของสมาชิก ตามร่างมาตรา ๖

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สภานี้จะช่วยเปิดพื้นที่สำหรับชนเผ่าพื้นเมืองกลุ่มต่าง ๆ ได้มาร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมกำกับติดตามกิจกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาที่แต่ละกลุ่มหรือหลายกลุ่มประสบร่วมกันถือเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน สภาจึงมีลักษณะเป็นกลไกจัดการตนเองด้านการพัฒนาบนฐานวัฒนธรรมของชนเผ่าพื้นเมืองกลุ่มต่าง ๆ - การเปิดรับสมาชิกสภาแต่ละครั้งไม่จำเป็นต้องมีการลงทุนด้วยการหาเสียงเพราะใช้วิธีปรึกษาหารือกันภายในกลุ่มหรือเครือข่ายของกลุ่ม แล้วสรรหาผู้แทนไม่เกิน ๕ คนต่อกลุ่มโดยต้องมีสัดส่วนหญิง ชาย และเยาวชนเข้าสู่สภา จึงไม่ให้ความสำคัญว่าประชากรกลุ่มใดมากกว่าจะต้องได้จำนวนตัวแทนมากกว่า อันเป็นการใช้พวกมากเข้าข่มกลุ่มที่มีประชากรน้อยกว่า **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๗

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - จะเป็นสภาของประชาชนโดยตรงที่สมาชิกต้องปลอดจากนักการเมือง และผู้บริหารและนักปกครองของรัฐเป็นการป้องกันมิให้สภานี้ถูกดึงดูดเข้าสู่วังวนของการต่อสู้ทางการเมืองและการเลือกข้าง **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยี**	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี นับแต่วันประกาศรายชื่อสมาชิกในราชกิจจานุเบกษา และอาจได้รับการคัดเลือกใหม่ได้ ตามร่างมาตรา ๘

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - ระยะเวลา ๔ ปี เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สมาชิกสภาจะใช้เวลาเรียนรู้และผลักดันกิจกรรมด้านการพัฒนาร่วมกัน หากสมาชิกคนใดทำหน้าที่ได้ดีกลุ่มยังสามารถส่งกลับเข้าสู่สภาได้อีกหนึ่งสมัย (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยพ้นตำแหน่ง ตามร่างมาตรา ๙

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เงื่อนไขในการพ้นตำแหน่งเป็นมาตรฐานที่ใช้กันโดยทั่วไป (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๐

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - การเป็นสมาชิกสภามิใช่เป็นเพียงการเข้าร่วม	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ประชุมเท่านั้น แต่ควรมีหน้าที่อื่น ๆ ที่พึงกระทำด้วย เช่น ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างสภากับกลุ่มของตนเอง หรือร่วมในการรณรงค์และเผยแพร่กิจกรรมที่สภาส่งเสริมและสนับสนุนนอกห้องประชุม เป็นต้น **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดหน้าที่และอำนาจของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๑

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - อุดมการณ์ของสภานี้คือการรวมพลังความคิดและแรงกายร่วมผลักดันกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐคอยช่วยให้คำปรึกษาแนะนำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สภาสนับสนุน **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดโครงสร้างการบริหารสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๑๒

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สมาชิกสภาที่เป็นตัวแทนมาจากทุกกลุ่มของชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วนับเป็นกลไกตัดสินใจสูงสุดของสภา โดยมีคณะกรรมการบริหารสภาเป็นผู้กำกับดูแลอย่างใกล้ชิดแทนสมาชิกทั้งหมดของสภา ทั้งนี้ สำนักงานเลขาฯ ของสภามีหน้าที่เป็น	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้รับสนองข้อคิดเห็น **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คณะกรรมการมีการประชุมตามภารกิจอย่างน้อยสามเดือนต่อครั้ง ประธานสภาเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ ทั้งนี้องค์ประชุม และการลงมติของที่ประชุมคณะกรรมการให้ใช้หลักการฉันทามติหรือรูปแบบอื่น ๆ ตามที่ประชุมคณะกรรมการบริหารสภาเห็นสมควร ตามร่างมาตรา ๑๕

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เห็นด้วยกับการประชุม ๓ เดือนต่อครั้ง **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ประธานสภามีหน้าที่และอำนาจ ตามร่างมาตรา ๑๖ ดังต่อไปนี้

๙.๑ ดำเนินการประชุมและมีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ตามความจำเป็นในการประชุมสภาและคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภา

๙.๒ เป็นผู้แทนสภาในการติดต่อประสานงานในนามของสภากับบุคคลและหน่วยงานภายนอก

๙.๓ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสภา

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - บทบาทเหล่านี้โดยทั่วไป เป็นอำนาจหน้าที่ที่ผู้ปฏิบัติต้องทำอยู่แล้วอันเป็นเสมือนสัญลักษณ์ขององค์กรหรือภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตย **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจแทนประธานสภา ในกรณีที่ประธานสภาไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ทั้งนี้ให้รองประธานสภาตามลำดับความอาวุโสเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย ตามร่างมาตรา ๑๗

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เมื่อประธานสภามอบหมายงานให้ผู้รับมอบจึงควรมีการเตรียมการให้พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เมื่อรองประธานสภาได้รับมอบอำนาจหน้าที่จึงสมควรที่จะดำเนินการให้เต็มศักยภาพ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ เลขานุการสภามีหน้าที่และอำนาจจัดเตรียมการประชุม จัดทำรายงานการประชุม ติดต่อประสานงาน และรับผิดชอบงานธุรการของสภา ตามร่างมาตรา ๑๘

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้ทำหน้าที่เลขานุการอยู่แล้ว การจัดเตรียมสถานที่ประชุม วัสดุอุปกรณ์ ความรับผิดชอบด้านงานธุรการ สารบัญ ติดต่อต่าง ๆ โดยทั่วไปควรเป็นหน้าที่ของเลขานุการอยู่แล้ว **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีการประชุมสภาสมัยสามัญปีละสองครั้ง ตามร่างมาตรา ๑๙

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - การประชุมสภาเพียงปีละครั้งอาจเนิ่นนานไปบ้าง อาจทำให้ต้องมีการร้องขอเพื่อเปิดประชุมวิสามัญ	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้ การลงมติให้ถือหลักฉันทามติ ยกเว้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงิน แผนงาน โครงการ หรือเรื่องอื่นใดที่มีลักษณะเป็นงานประจำ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ โดยสมาชิกหนึ่งคนให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน และในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด ในการพิจารณาว่าเรื่องใดยกเว้นไม่ต้องใช้หลักฉันทามติ ให้ประธานนำเรื่องดังกล่าวมาหารือกับคณะผู้อาวุโสเพื่อหาข้อยุติ ความเห็นของคณะผู้อาวุโสถือเป็นที่สุด ตามร่างมาตรา ๒๐

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - หลักการฉันทามติเป็นเครื่องมือใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะเสียงส่วนใหญ่ เสียงส่วนน้อย ซึ่งมีการแพ้ชนะกันอยู่ตลอด และเป็นเหตุให้สะสมความไม่พอใจมากขึ้น (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สภาชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้งสามารถเชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นหรือให้จัดส่งเอกสาร หรือข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร ให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นให้ความร่วมมือแก่สภาชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแต่งตั้ง ตามร่างมาตรา ๒๑

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สภาอาจมีความจำเป็นต้องได้ข้อมูลที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือได้ ซึ่งจะมีผลอย่างยิ่งต่อการวางแผนและการแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลที่จำเป็นจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สมาชิก คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะผู้อาวุโส และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้ง ได้รับเบี้ยประชุมและให้มีสิทธิ์เบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง ตามร่างมาตรา ๒๒

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สมาชิกสภาชนเผ่าพื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่อาจมิได้มีฐานะร่ำรวย หากต้องแบกรับค่าใช้จ่ายเป็นส่วนตัว อาจสร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัวได้ (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้คณะกรรมการบริหารสภา หรือสำนักงานสภา อาจพิจารณาเชิญผู้อาวุโสที่เป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง นักพัฒนา หรือนักวิชาการด้านชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง จำนวน ๑๕ คน เสนอให้ที่ประชุมสภารับรองเป็นคณะผู้อาวุโสของสภา ตามร่างมาตรา ๒๔

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - ผู้อาวุโสทั้งที่เป็นนักวิชาการและผู้รู้ชนเผ่าพื้นเมืองย่อมสั่งสมทั้งความรู้และประสบการณ์มากพอที่จะช่วยให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์จริง (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๑๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดคุณสมบัติของผู้อาวุโสจะต้องเป็นผู้รู้ ผู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง หรือปราชญ์ชาวบ้าน มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่าง และได้รับการยอมรับจากกลุ่มชาติพันธุ์หรือเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง มีความเสียสละ และมีจิตอาสา เป็นชนเผ่าพื้นเมือง หรือผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ตามร่างมาตรา ๒๕

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - บทบาทของคณะผู้อาวุโสมีความสำคัญที่สมาชิกจะต้องพึ่งพาทั้งความรู้และประสบการณ์ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๘. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะผู้อาวุโส ตามร่างมาตรา ๒๖ ดังนี้

๑) ให้คำปรึกษาหารือ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และสำนักงานสภา ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานและแผนงบประมาณของสภา

๓) ไกล่เกลี่ยกรณีที่เกิดข้อพิพาทหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไม่สามารถหาข้อยุติตามที่สมาชิก คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาร้องขอ

๔) เข้าร่วมประชุมสภา การประชุมกรรมการบริหารสภา และการประชุมสำนักงานสภาตามที่ร้องขอ

๕) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาหรือคณะกรรมการ และรายงานต่อคณะกรรมการหรือที่ประชุมสภา

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - ผู้อาวุโสน่าจะให้คำปรึกษาได้ดีจากประสบการณ์ของแต่ละคน รวมทั้งมักจะได้รับความเชื่อใจจากสมาชิกสภาที่อ่อนวัยกว่า **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๑๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้สำนักงานสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ ตามร่างมาตรา ๒๘ ดังนี้

๑) จัดทำแผนงาน โครงการตามมติของสภา เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการและเสนอต่อสภา ตามมาตรา ๑๑

๒) อำนวยความสะดวกแก่สมาชิกสภา คณะกรรมการบริหารสภา คณะผู้อาวุโส และรับผิดชอบในงานธุรการและการดำเนินจัดประชุมของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๓) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภา เพื่อเสนอต่อสมาชิกสภา คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

๔) ประสานงาน ให้ความร่วมมือ และบริการทางวิชาการให้แก่สภาและภาคีที่เกี่ยวข้อง

๕) ประชาสัมพันธ์และเอื้ออำนวยกระบวนการขึ้นทะเบียนและจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์การสรรหาสมาชิกตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

๖) จัดให้มีฐานข้อมูลประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับกลุ่มชาติพันธุ์และในภาพรวม

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยมอบหมาย

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สำนักงานเลขาฯ นอกจากบทบาทหน้าที่งานบริการให้แก่สภาและคณะกรรมการแล้ว ยังต้องประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ เพื่อการร่วมงานในลักษณะพหุภาคีอีกด้วย (ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)	

๒๐. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้มีเลขาธิการสำนักงาน เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสำนักงาน และมีอำนาจกำหนดระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ให้เลขาธิการสำนักงานเป็นเลขานุการสภาโดยตำแหน่ง คุณสมบัติการสรรหาและการแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานสภา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สภากำหนด ตามร่างมาตรา ๒๙

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - โดยทั่วไปเลขาธิการย่อมเป็นหัวหน้าสำนักงานอยู่	

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
แล้ว จึงควรควบคุมการดำเนินงานของทีมเลขาฯ ให้ผลิตงานมีคุณภาพและตรงเวลา รวมทั้งการดูแลความเรียบร้อยของสำนักงาน **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้จัดตั้งกองทุนสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อส่งเสริมสิทธิและคุ้มครองวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ตามร่างมาตรา ๓๐ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑) คุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูอัตลักษณ์ ภาษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชนเผ่าพื้นเมือง

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำ ชุมชน องค์กร และเครือข่ายของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

๓) คุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนเรื่องอาชีพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมตนเอง

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการขจัดการเลือกปฏิบัติ การจัดการความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวัฒนธรรม

๕) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๑๑

กองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อสมทบกองทุนโดยไม่มีเงื่อนไข

(๒) ดอกผลหรือรายได้อื่น

(๓) เงินและทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของกองทุน

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - สภาจำเป็นต้องมีงบประมาณเพื่อใช้ขับเคลื่อนงานด้านต่าง ๆ ของสภา **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๒. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุน ตามร่างมาตรา ๓๑ โดยกำหนดให้คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย กรรมการสภาที่คัดเลือกกันเอง จำนวน ๗ คน ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน ๑ คน ผู้แทนสำนักงบประมาณ จำนวน ๑ คน และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารจัดการกองทุนและด้านชนเผ่าพื้นเมือง ด้านละ ๑ คน

การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่สภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยกำหนด

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - กองทุนต้องยึดหลักของความโปร่งใส คณะกรรมการกองทุนจึงควรสรรหาจากผู้มีความซื่อสัตย์และผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการเงิน **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๓. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดการดำเนินด้านการเงินของสภา ตามร่างมาตรา ๓๒ ให้อยู่ภายใต้การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

เงินและทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ วรรคสองให้ส่งเข้ากองทุน

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เป็นการแสดงความจริงใจที่ไม่มีเจตนาฉ้อฉลแอบแฝงอยู่ในการดูแลและบริหารการเงิน **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่กองทุนได้มาตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง โดยมีผู้บริจาคให้หรือได้มาโดยการซื้อด้วยเงินรายได้ของกองทุน หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินของกองทุน ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกองทุน ตามร่างมาตรา ๓๓

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - จะช่วยให้กองทุนสามารถเติบโตได้ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๕. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดให้จัดทำงบดุล รายงานการเงินของกองทุนที่ผู้ตรวจสอบบัญชีรับรองแล้วเสนอต่อคณะกรรมการบริหารสภาและที่ประชุมสภา ตามร่างมาตรา ๓๔

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เพื่อให้คณะกรรมการบริหารกองทุนได้ทราบสถานะทางการเงินอยู่ตลอด **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๖. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเฉพาะกาลให้ในวาระเริ่มแรกให้สำนักงานเลขาธิการสภาที่มีอยู่ ดำเนินการเลือกสมาชิกสภาภายใน ๙๐ วัน และให้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รวมถึงดำเนินการรวบรวมจัดทำทะเบียนประชากรชนเผ่าพื้นเมือง ตามร่างมาตรา ๓๕

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมนั้น ๆ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๗. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดบทเฉพาะกาลให้โครงสร้างและการบริหารจัดการสภา อาจมีการแก้ไขและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์และข้อเท็จจริงของสมาชิกในภูมิภาค โดยให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสภา ตามร่างมาตรา ๓๖

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้ - เนื่องจากเป็นความคิดริเริ่มซึ่งอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนบางเรื่องให้สามารถรักษาประสิทธิภาพของการทำงานไว้ได้ **(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)**	

๒๘. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑. เห็นด้วย จำนวน ๒ คน ดังนี้

- การจัดตั้งสภาชนเผ่าพื้นเมืองจะช่วยผ่อนปรนภาระของหน่วยงานของรัฐบาลลงได้มากในงานด้านการพัฒนา

- เห็นด้วยกับ ร่าง พ.ร.บ.ชุดนี้เป็นอย่างยิ่ง

(ผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th)

๒. เห็นด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... เนื่องจากเป็นร่างกฎหมายที่จะทำให้มีกลไกในการส่งเสริม ประสานงานและแก้ไขปัญหาของชนเผ่าพื้นเมืองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย อันสอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย **(กระทรวงมหาดไทย)**

๓. ประเด็นภาพรวม

โดยที่ปัจจุบันมีร่างกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะคู่ขนานกันทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และภาคประชาชนจำนวนหลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับมีรูปแบบรายละเอียดที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ดังนั้น จึงเห็นว่าหากมีการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวทั้งหมดร่วมกัน เพื่อบัญญัติเป็นกฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับพระราชบัญญัติที่มีลักษณะเป็นกฎหมายกลาง น่าจะเกิดผลดีที่เป็นรูปธรรมและมีความเป็นเอกภาพในการบังคับใช้กฎหมายทั้งด้านการส่งเสริมและคุ้มครองควบคู่กันอย่างบูรณาการและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หมายเหตุ : ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สืบค้นได้ในปัจจุบัน ได้แก่

๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... ฉบับศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

๒) ร่างกฎหมายฉบับคณะอนุกรรมาธิการด้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ในคณะกรรมาธิการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ฯ สภาผู้แทนราษฎร

๓) ร่างกฎหมายฉบับกลุ่มขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (P-Move)

๔) ร่างกฎหมายฉบับของพรรคก้าวไกล (นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ กับคณะ) และ

๕) ร่างกฎหมายของกลุ่มสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นฉบับที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ขอความเห็นมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

๔. ประเด็นความเห็นต่อหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. ....

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ได้บัญญัติรับรองให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุขไม่ถูกรบกวน เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย รวมถึง มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... โดยการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิของชาวไทยให้เสมอภาคกันโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติทางด้านนโยบายและกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่อาจไม่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีส่วนร่วมในกลไกกระบวนการต่าง ๆ ของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ร่างกฎหมายยังเป็นไปตามข้อ ๒๗ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights; ICCPR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิที่จะมีวัฒนธรรม ความเชื่อ และภาษาของตนเองตลอดจนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic Social and Cultural Rights; ICESCR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิของบุคคลภายในเขตอำนาจรัฐในการมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียงมีสุขภาวะด้านกายและจิตใจ สิทธิในการศึกษาและสิทธิในวัฒนธรรมเท่าที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ตามพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม

<u>หมายเหตุ</u> : กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ (International Covenant on Civil and Political Rights ๑๙๖๖ : ICCPR) ข้อ ๒๗ ในรัฐทั้งหลายซึ่งมีชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือภาษาอยู่บุคคลผู้เป็นชนกลุ่มน้อยดังกล่าวจะไม่ถูกปฏิเสธสิทธิในอันที่จะมีวัฒนธรรมของตนเอง หรือนับถือและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของตนเอง หรือใช้ภาษาของตนเอง ภายในชุมชนร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ของชนกลุ่มน้อยด้วยกัน

- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic Social and Cultural Rights; ICESCR) ข้อบทที่ ๒ (๒) ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ และข้อ ๑๕

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

๕. ประเด็นการเชื่อมโยงกลไกภาครัฐ

ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Econocmic, Social and Cultural Rights: ICESCR) มีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานซึ่งกำหนดไว้ในกติกาดังกล่าว (รายละเอียดตามข้อ ๒) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำและต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้มีความก้าวหน้า

อาทิ การให้สิทธิพิเศษบางประการ (special rights) เพื่อให้ชนกลุ่มน้อยสามารถรักษาอัตลักษณ์ ภาษา ลักษณะและขนบธรรมเนียมของตนเองได้ เพื่อช่วยให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ แต่มิใช่เป็นการมอบอภิสิทธิ์ (privileges) เหนือกลุ่มบุคคลอื่นในสังคม รวมถึงการได้รับประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในชีวิตการเมืองและเศรษฐกิจตามที่พึงได้รับ (Entitlement) โดยนโยบายและมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นควรขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้ชนกลุ่มน้อยสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น และรัฐพึงเคารพในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา ตลอดจนสามารถรักษาและพัฒนา (preserve and develop) อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ วรรคสี่ บัญญัติให้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ประกอบกับมาตรา ๗๐ ซึ่งบัญญัติให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้น เห็นว่าเป็นการกำหนดหลักการหรือมาตรฐานที่สอดคล้องกันสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาในหลักการแล้วเห็นว่า การที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ตามที่พันธกรณีระหว่างประเทศและรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ นอกจากการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งแล้ว จำเป็นจะต้องมีกลไกการดำเนินการที่เชื่อมโยงและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ จากภาครัฐด้วย เพื่อใช้เป็นช่องทางในการแสดงอัตลักษณ์และสะท้อนปัญหาที่อาจเกิดจากการเข้าไม่ถึงสิทธิต่าง ๆ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... ควรมีบทบัญญัติที่เชื่อมโยงกับกลไกของรัฐในระดับต่าง ๆ อย่างน้อยในระดับท้องถิ่น

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

๖. ประเด็นพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นว่า เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ควรบัญญัติให้มีการจัดสรรพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีบนฐานเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรม โดยสมาชิกของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการทำกินตามวิถีชีวิตวัฒนธรรม อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการร่วม (Co – management) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการเคารพอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตผูกพันธุ์กับพื้นที่

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

๗. ประเด็นการส่งเสริมสนับสนุนการตั้งสถานศึกษา

ร่างมาตรา ๑๑ (๑๑) เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนการตั้งสถานศึกษา รวมทั้ง พัฒนาหลักสูตรวิถีวัฒนธรรมนั้น ถือเป็นวิธีการส่งเสริมการพัฒนาทางวัฒนธรรมและภาษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์สามารถดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมได้อย่างสงบสุข สอดคล้องตามมาตรา ๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่รัฐควรสนับสนุนให้มีการดำเนินการได้จริง

(สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และร่วมรับรองปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรอง เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือเป็นพันธะของรัฐบาลที่จะต้องให้การส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้องสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอยู่ในประเทศของตน

กลุ่มประชากรชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอุษาคเนย์มายาวนาน มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีอัตลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ กลุ่มประชากรเหล่านี้มีองค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนาและสืบทอดวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบแบบแผนภูมิปัญญาของตนเอง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนาของรัฐ ทำให้ถูกจำกัดสิทธิในการพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการดำรงวิถีชีวิต ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเกิดการรวมตัวกันของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาและกำหนดวิถีชีวิตตนเอง จึงเห็นพ้องกันว่าจักต้องมีกลไกในการส่งเสริมประสานงาน และแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งยังสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๗๐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

☑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

"มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๔) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน

สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย"

"มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย"

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... จะส่งเสริมให้มีกลไกในการส่งเสริมประสานงาน และแก้ไขปัญหาของชนเผ่าพื้นเมืองได้อย่างทั่วถึงทุกด้านและสนองตอบต่อวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย

๔. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

-

๕. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๕.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

-

๕.๒ ผลกระทบต่อสังคม

เชิงบวก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ได้บัญญัติรับรองให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวนเท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย รวมถึง มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิของชาวไทยให้เสมอภาคกันโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติทางด้านนโยบายและกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่อาจไม่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีส่วนร่วมในกลไกกระบวนการต่าง ๆ ของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ร่างกฎหมายยังเป็นไปตามข้อ ๒๗ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิที่จะมีวัฒนธรรม ความเชื่อ และภาษาของตนเอง ตลอดจนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ที่รัฐต้องประกันสิทธิของบุคคลภายในเขตอำนาจรัฐในการมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียง มีสุขภาวะด้านกายและจิตใจ สิทธิในการศึกษาและสิทธิในวัฒนธรรมเท่าที่ดีที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ตามพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม

๕.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาวะ

-

๕.๔ ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

-

๖. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☐ มี ☑ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

.....

.....

.....

๗. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☑ มี ☐ ไม่มี

เหตุผลและความจำเป็น

การกำหนดให้มีคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการบริหารสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยให้มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารและดำเนินงานต่าง ๆ ตามที่ประชุมสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เป็นต้น

.....

.....

๘. บทกำหนดโทษ

☑ ไม่มี

☐ โทษทางอาญา

☐ โทษทางปกครอง

☐ โทษปรับเป็นพินัย

☐ โทษอุปกรณ์

เหตุผลและความจำเป็น

.....

.....

ส่วนที่ ๔ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔

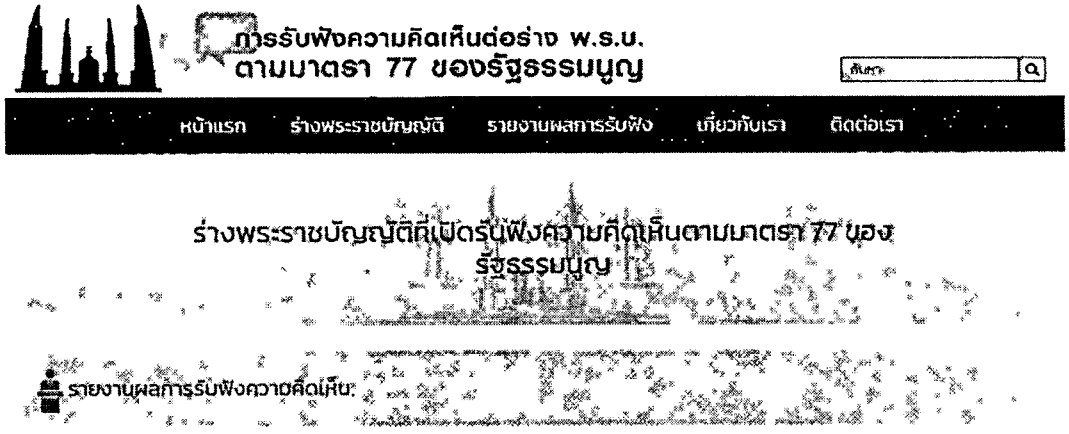

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“การตราพระราชบัญญัติของรัฐสภา”

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๘๑)

ออกแบบโดย : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๙, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑ - ๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕

ISO 9001:2015 QUALITY MANAGEMENT SYSTEM